

BIOGRAFSKI SPOMINI SV. JANEZA BOSKA

ZBRAL
EUGENIO CERIA

BiS 12

IZDAJA V SLOVENŠČINI
EDITIO SLOVENICA

BIOGRAFSKI SPOMINI SV. JANEZA BOSKA

ZBRAL
EUGENIO CERIA

12. ZVEZEK
1876

LJUBLJANA 2018

BIOGRAFSKI SPOMINI SV. JANEZA BOSKA

ZBRAL EUGENIO CERIA

12. ZVEZEK, 1876

V SLOVENSKEM JEZIKU - EDITIO SLOVENICA

BiS 12

NASLOV IZVIRNIKA

MEMORIE BIOGRAFICHE DEL BEATO GIOVANNI BOSCO

RACCOLTE DA EUGENIO CERIA

VOLUME 12, 1876

Società editrice internazionale, 1931

Prevedel: Valter Dermota
Uredil in lektoriral: Stanislav Duh
Oblikovanje in grafični stavek: Marjan Lamovšek
Izdal: Salezijanski inšpektorat
Ljubljana 2018
Tisk in založba: Salve d.o.o. Ljubljana
Naklada: 50 izvodov
Spletna izdaja: www.donbosko.si/bis

Izdaja "ad experimentum".

Za tekstnokritično sklicevanje je merilo besedilo v izvirniku.

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

27-36:929Bosco G.
272(450)"18"

LEMOYNE, Giovanni Battista, 1839-1916

Biografski spomini sv. Janeza Boska, ki jih je zbral Janez Krstnik
Lemoyné / [prevedel Valter Dermota]. - Ljubljana : Salve, 2012-<2018>

Dostopno tudi na: <http://www.donbosko.si/bis/>. - Prevod dela: Memorie biografiche di Don Giovanni Bosco. - Od 2. zv. dalje: Biografski spomini sv. Janeza Boska / zbral Janez Krstnik Lemoyné

Zv. 12 : 1876 / zbral Eugenio Ceria. - 2018

ISBN 978-961-211-952-2 (zv. 12)
261096704

sv. Janez Bosko
duhovnik

PREDGOVOR

TUDI TA ZVEZEK OBSEGA SAMO eno leto življenja blaženega Janeza Boska, leto 1876. Pripoved je izpeljana z istimi merili, kot smo jih že uporabili pri XI. zvezku, to so organsko zaključena poglavja, z obilico nadrobnosti z vseh področij in podajanjem dobesednih navedkov Božjega služabnika, kot jih prinašajo njegovi spisi in poročila tistih, ki so pisali o njem.

Če bodo te strani dobili v roke bralci, ki iz lastne izkušnje ali po poročilu drugih poznajo zanesljive podatke iz življenja našega blaženega ali njegove izreke in so lastniki njegovih rokopisov iz kateregakoli obdobja, naj nam to sporočijo jasno in z vsemi zagotovili verodostojnosti. Marsikaj, kar je samo po sebi brez posebnega pomena ali se nam vsaj zdi tako, lahko v povezavi z drugimi podatki dobi poseben pomen in pomaga k natančnejšemu poznanju našega blaženega z raziskavami, ki jih bodo brez dvoma opravili v prihodnosti. Zato je treba preprečiti, da bi se s časom karkoli izgubilo in šlo v pozabo.

Biografski spomini, pa naj jih v prihodnosti piše kdorkoli, so po svoji naravi glavni vir za tistega, ki se bo resno ukvarjal s spoznavanjem don Boska. To dejstvo pa nas obvezuje k točnemu pokoravanju zgodovinskemu zakonu, ki ga je izrekel že Ciceron in ga je za njim uporabljal tudi Leon XIII. in se glasi, da zgodovinar 'nihil falsi dicere audeat, nihil veri non audeat' (naj ne skuša poročati kaj neresničnega in ne zamolčati kaj resničnega). Drugi del tega navodila nas sili, da se dotaknemo tudi kočljivih stvari, ki bi jih najraje obzirno pustili v polsenci, če ne že popolnoma potisnili v temo. Nekatera dejanja zelo uglednih oseb, ki so vredne vsega spoštovanja, so tako tesno povezana z ustvarjalno dejavnostjo našega blaženega, da jih je nemogoče odstraniti. Zato naj vsi dobronamerni bralci teh vrstic, ki bi se želeli spodbuditi k dobremu, z največjo prostodušnostjo sledijo poteku dogodkov, jih gledajo v neposredni stvarnosti in ocenjujejo z vidika vzvišenih ciljev Previdnosti, ki jih je mogoče razbrati iz dogodkov, ki jim sledijo. To je tudi sreča za nas, ki smo prišli za drugimi; čas, ki je velik poštenjak, postavi po navadi stvari na svoje mesto, tako da je po petdesetih letih mogoče brez velike težave presoditi, na kateri strani je resnica in kdo nima prav v dejanjih, katerim so nasprotniki postavili toliko ovir in povzročili dolgotrajne in nezaslužene bridkosti.

Gre za izredne dogodke, če jih merimo z merili povprečnega kristjana, ki pa sodijo v svetnikov vsakdan. Zato Benedikt XIV. pravi, da je naloga tistega, ki se ukvarja s svetniškimi razglašenji, ugotoviti, kako se je kandidat za svetništvo obnašal v preganjanjih in ali jih je znal prenašati v ljubezni, kar je v popolnem soglasju z naukom sv. Antona Sienskega.

Zgodovina je potrdila dejstvo, da se je v kanoniziranih svetnikih uresničilo, kar pravi Rodriguez. Ti so morali, kot pravi on, prenesti najtežje preizkušnje in ne lahke kakor mi, kajti Bog svetnike na poseben način preizkuša; toda oni so bili vedno enako razpoloženi, kazali so se vedno enake, vedno z isto notranjo in zunanjo prostodušnostjo in veseljem, kakor če bi bila zanje vsak dan velika noč. Z druge strani pa je tisto, kar raste v boju, krepko in se zoperstavlja nenehnim dejanjem ljudi in časov. Zato ni nič čudnega, da se je to dogajalo tudi blaženemu don Bosku in njegovim ustanovam. Za nas bo v veliko spodbudo gledati don Boska, kako se je vedel ob nasprotovanju ljudi, in v dragocen pouk, da vidimo, kako velike verske ustanove dobivajo trajno trdnost.

Kak strokovno izobražen zgodovinar bi lahko imel navajanje direktnih govorov in dialogov za neresno početje. Vendar pa zaradi posebnega značaja tega življenjepisa ne smemo uporabljati preveč strogih meril metodološkega postopka. Poleg te splošne opombe naj še povemo, da so direktne govore prevzeli iz rokopisne kronike don Julija Barberisa, ki je v velikem spoštovanju in ljubezni do svojega duhovnega očeta dalj časa zavzeto zbiral tudi njegove družinske pogovore. Dialogi pa imajo drugačen izvor. Blaženi don Bosko je imel navado pripovedovati svoja doživetja v obliki odrezavih odgovorov na vprašanja in napade, kakor se je pač mogel vsega po toliko letih spominjati; don Lemoyne in drugi so si vse točno zapisali in to potem tako, kakor so zapisali, tudi podajali, zato naj se nikomur ne zdi čudno, da jih take podajamo tudi tukaj, čeprav bi lahko uporabili tudi druge načine, ki bi bili mogoče bolj po volji zahtevam strokovnjakov. Toda vsem, ki bodo nadaljevali tukaj začeto delo, naj povem: 'debitor sum' (dolžnik sem) tako modrim kakor tudi manj modrim.

Turin, praznik Brezmadežne 1930

1.

POGLAVJE

BESEDE BLAŽENEGA DON BOSKA NA ZAČETKU NOVEGA LETA 1876

TAKO GOVORJENA KAKOR PISANA BESEDA, s katero je blaženi don Bosko januarja ob več priložnostih odprl svoje srce salezijancem, oratoriju, zavodom in misijonarjem, je vsebinsko tako bogata, da se mi zdi primerno z njo začeti ta novi zvezek. Kdo izmed tistih, ki so poslušali ali brali njegove besede, bi si lahko mislil, da se za stvarmi, ki jih je pripovedoval s tako vedrino, tujim očem skriva toliko gorja in morečih skrbi? Nasprotovanje ustanovi Marije Pomočnice in pobožnemu združenju sotrudnikov se je, kakor smo že povedali, zaostriło v letu 1876: vsakdanje žgoče potrebe dnevnega oskrbovanja; zaskrbljenost zaradi naraščanja in pomnoževanja novih ustanov; grenki očitki zaradi nerazumevanja v vsakovrstnih različicah, pa vendar vedno zelo neprijetni; to so bili trni, ki so nenehno bodli njegovo srce, kakor lahko razberemo iz zgodovinskih pričevanj, ki jih imamo na voljo. Vendar vse to ni oviralo, da na videz brez posebnega napora in trenutkov slabosti ne bi mogel postati vsem vse. V svojih delovnih navadah in v dušnem pastirstvu, v udeležnosti pri skupnem življenju, pri druženju s svojimi sinovi je dal občutiti, da imajo opravka z vedno istim don Boskom, z don Boskom, kakor so ga vedno poznali in imeli radi. Oglejmo si drugo za drugo te različne okoliščine.

S SALEZIJANCI

Svojim dragim salezijancem je navadno govoril zaupno v osebнем pogovoru, v javnih nagovorih ali v pismih.

Dne 1. januarja je don Bosko v družinskem pogovoru z nekaterimi sobrati podal nekak obračun družbe na prelomu leta, kakor bi to storil vodja kakega

podjetja, in obrnil pogled na to, kar je bilo storjenega v preteklosti, kako so stvari v sedanosti in kaj namerava narediti v prihodnosti; s tem je pokazal, kako je Bog vsak dan bolj razodeval, da hoče to družbo. Eden izmed navzočih, don Julij Barberis, je v kroniki zapisal vsebino pogovora.

Več ministrov, med njimi tudi najbolj hudobni, kakor se je izrazil, so ga spodbujali in mu pomagali, da je lahko nadaljeval začeto delo. Grof Kamil Cavour si ga je kot gosta želel pri svoji mizi in ga radovedno poslušal, ko je govoril o oratorijih in drugih načrtih. Rattazzi je od časa do časa prihajal v oratorij in je don Boska tako zelo cenil, da ga je v svojih razgovorih imenoval velikega človeka; celo sam je svetoval določene ukrepe, s katerimi bi lahko preprečili nadlegovanje državnih oblasti. Spoštovani (tako so imenovali poslance) Vigliani, pravosodni minister, ga je pisno prosil za nasvete v različnih zadevah in ga v Rimu sprejemal z izrednim spoštovanjem. Isto bi lahko rekli o mnogih drugih, sicer hudobnih, ki so osebno in kot člani različnih tajnih združenj na vse mogoče načine podpirali salezijance. Ali ni to nekaj čudnega?

»Še bolj čudno pa je to,« je don Bosko dodal, »kako mi napredujemo, medtem ko druge ustanove propadajo. Nimajo več novincev; tisti, ki vstopajo, pa ne vztrajajo; zelo malo jih doseže cilj. Pri nas pa je – nekaj nezaslišanega za naš čas – več kot sto novincev, ki so polni zdravja, dobro razpoloženi in vzbujajo upanje, da bodo vztrajali v poklicu.

Vendar s tem še ni konec teh čudnih stvari. Vsi tisti, ki rastejo v naši družbi, so prepolni izredno dobrega duha; radi imajo, da, celo hrepenijo po delu, da ne vem, ali je kje kdo, ki bi jih lahko prekosil. Eden in isti poučuje, asistira, študira zasebno, vodi fante na sprehod, inštruira, pripravlja fante na spoved in obhajilo. In to niso niti duhovniki. Jaz sam sem nad takimi dejstvi presenečen in ne morem drugega kot ponavljati besede: 'A Domino factum est istud et est mirabile in oculis nostris' (Gospod je vse to naredil in je čudovito v naših očeh). Če potem na osnovi tega, kar vidimo v sedanosti, mislimo na prihodnost, se človeku kar zavrti v glavi. Če smo v kratkem času nekaj let med tisoč težavami s samo mladimi močmi uresničili v oratoriju toliko dobrega in le-ta šteje danes 800 fantov; če smo v desetih letih odprli deset zavodov, za katere v Italiji ni nikakršne primerjave v tem, kar se tiče učinkovitosti; če pomislimo, da smo prestopili mejo in odprli en zavod v Franciji in dva v Ameriki, kaj nas potem čaka v prihodnosti? Komaj od leta 1869, to je sedem let, delujemo z nekaj več gotovosti, ker je bila takrat naša družba odobrena in so bila naša pravila pred dvema letoma dokončno potrjena. Kaj bo potem z nami čez dvajset ali trideset let? Mislim, da bomo spletli zelo gosto mrežo ne samo v Italiji, temveč po celi Evropi in sčasoma tudi po celem svetu.

Naša prva naloga pa je, da ne bomo postali nevredni nebeških darov. Dokler se bo ohranil pravi duh, bo družba šla naprej s polnimi jadri.«

Trume klerikov, ki so mrgolele zunaj in znotraj oratorija, so dajale vtis, da je tukaj prava tovarna klerikov. Tudi mons. Zappata je staršem, ki so prihajali k njemu po nasvet glede poklica njihovih sinov, govoril: »Pošljite vašega sina za nekaj mesecev k don Bosku in tam bo dobil poklic, če ga še nima.«

Pri tem pa ne smemo misliti, da don Bosko ne bi upošteval cerkvenih navodil glede izbire poklica in bi v tej stvari lahkotno ukrepal. Prav en dan prej je prišla k njemu vsa družina, oče, mati in sin, češ da jih pošilja mons. Zappata. Starša sta tožila: »Ta najin sin je hotel postati duhovnik; obetal je veliko, toda sedaj noče o tem niti slišati. Prava nesreča!« Silila sta v ubogega dečka in ga hotela pripraviti, da bi rekel dà. Don Bosko ju je v sinovi navzočnosti pokaral in jima rekel: »Saj poklic vendar ni kaj takega, kar je mogoče vsiliti. Če bo čutil v sebi to nagnjenje, bo razmišljal, molil in se tako usposobil, da se bo sam odločil za to, kar vidva želita. Toda če on sam ne čuti nagnjenja do tega poklica, ga ne sme nihče siliti k odločitvi.« Nato je na samem govoril s fantom, ki je odšel od njega z velikim upom za duhovniški poklic.

Ob drugi podobni priložnosti je Božji služabnik 7. januarja govoril z navzočimi o svoji ljubljeni temi misijonov. To, kar je bilo že storjenega, je bilo nič v primerjavi s tem, kar je hotel uresničiti v prihodnosti. V svojih mislih je hotel čim prej prinesti odrešenje Patagoniji. Jezuiti in drugi misijonarji so brez uspeha skušali zastaviti svoje delo, saj so jih domačini pobili. »Toda nam,« tako je rekel, »opirajoč se na izkušnje drugih in s potrebnimi varnostnimi ukrepi, bi mogoče uspelo? Zato bo treba za prebivalce tistega kraja v bližini divjakov ustanoviti zavod bodisi na deželi ali v mestu, v še neciviliziranem okolju in tam raziskovati način življenja in navade tistih ljudstev. Mislim, da bi bilo nekaj pomembnega in ne nemogoče, da bi sprejeli v zavod katerega izmed sinov teh divjakov, ker, kakor slišim, prihajajo v mesto po trgovskih poslih. Skušali bi jim ustreči v njihovih potrebah, bili bi z njimi ljubeznivi, jih obdarovali in si tako utrli pot do njihove naklonjenosti. Če bi si potem lahko kakega izmed njih, ki bi se za nekaj mesecev ustavil pri nas, pridobili za vodstvo, bi lahko uresničili naše namene. Toda predvsem se moramo zavedati, da se ne smemo pre nagliti, da se nam ne sme nikamor muditi; moramo si pripraviti pot, tako rekoč se delati, kakor da ne bi mislili nanje, odpirati zavode blizu njihovih krajev, kjer bi bilo veliko glasbe, petja, druženje, darila, da bi se spoznali in vzljubili. Medtem pa bi se kak duhovnik skušal za kak dan odpraviti v njihova naselja in bi počasi, korak za korakom, vendar z določenim ciljem prišel v stik s prebivalci. Če bi potem Gospod v svoji previdnosti odločil, da bi kateri izmed nas moral prestati mučeništvo, ali se bomo zato ustrašili? Zavoda v Patagoniji od 1879 in potem v Viedmi od 1880 sta opravljala prav to nalogo in vsi vemo, s kakim uspehom. Bilo je nekaj neuspešnih poskusov, bilo je precej pasti in zalezovanja na začetku; bilo je tudi nekaj žrtev, vendar jih niso povzročili tako imenovani divjaki. Tudi

temu izrazu ne smemo dajati preveč surovega pomena, ker to niso ljudožerci, temveč še neotesani staroselci, ki so ljubosumni na svojo neodvisnost, živijo pod vodstvom svojih poglavarjev, v bistvu pa so polni človečnosti.

Blaženi je dalj časa razmišljal o misijonih v Indiji in Avstraliji. Težave angleškega jezika ga niso strašile; z bolj praktično kot teoretsko metodo, tako je bil prepričan, bi njegovim v kratkem uspelo. Najprej bi se nekaj mesecev učili najbolj uporabljanih besed, potem bi se začeli pogovarjati, najprej zelo okorno, potem pa vedno bolje; končno bi si poiskali učitelja za izgovarjavo. Konec koncev je bila to Berlitzeva metoda, ki se je pozneje močno uveljavila. Ustanovitev kakega zavoda na Angleškem takrat še ni prišla v poštev. V oratorij je prišlo sicer veliko Angležev, vendar se nobeden izmed njih ni tam ustavil. Nekaj let pozneje pa se jih je nekaj vendarle tudi ustavilo. Prvi zavod na otoku svetnikov so odprli v Battersei, londonskem predmestju, kmalu po smrti Božjega služabnika; vendar so razgovori in pogajanja trajala že dalj časa.

Pogovor o učenju jezikov za delo v misijonih je blaženega napotil k temu, da je predložil svoj načrt, ki ga takrat niso imeli za utopičnega zaradi brezmejnega zaupanja v njegovo besedo, ki pa je danes za nas dokaz njegove velike jasnovidnosti. Rekel je: »Vidim, da bomo tukaj v oratoriju v kratkem imeli šolo za različne jezike za misijone. Stvar bi lahko uresničili na naslednji način. Tisti, ki želijo iti v misijone, naj se razdelijo v tri skupine. V prvi naj leposlovnim in znanstvenim predmetom dodajo še pouk španščine in se uvedejo v navade misijonov, kjer govorijo špansko. V drugi naj poleg rednega učenja posvetijo skrb francoskemu jeziku. V tretji naj se poleg vsega drugega učijo angleško, da se usposobijo za delo tam, kjer prevladuje ta jezik. Te jezike bi lahko dodali kot dopolnilne predmete tudi v času študija filozofije in teologije. Na tak način bi nam z majhnim trudom uspelo v naših načrtih.« Kakor danes vidimo, so se don Boskove želje uresničile v veliko večji meri, kot si je zamišljal; sorazmerno z obširnim področjem, ki se je odprlo misijonskemu apostolatu salezijanske družbe. Iz teh skupin iz oratorija so nastali številni veliki zavodi, kjer se misijonski aspiranti, kleriki in pomočniki glede na različne kraje, kamor so določeni, pripravljajo na svoje bodoče delo.

Od zasebnih pogovorov preidimo sedaj k poslušanju don Boskove besede na javnih konferencah za vse klerike, navzoče v oratoriju, se pravi ne samo za novince, temveč tudi za tiste z zaobljubami. Govoril jim je o čistosti.

Ta konferenca nam je znana v dveh izvedbah, ki se razlikujeta samo v majhnih nadrobnostih. Izbrali smo to, kar je zapisal klerik Peloso, ker se nam zdi bolj popolno

»Videti je, da naša vojska vidno narašča. Če bom vsakič, ko pridem, videl, da vas je vedno več, ne vem, kako se bo godilo hudiču.

Začnimo z zahvalo Gospodu, da smo lahko v njegovi sveti milosti končali leto 1875,

zahvalimo pa se mu tudi, da smo lahko prav tako v njegovi sveti milosti začeli leto 1876. Prav tako upamo, da bomo srečno preživeli to leto, kakor si naravno želimo tako vi kakor tudi jaz.

Ko sem zadnjikrat bil tukaj za konferenci, sem vam govoril o poklicu in vam dal nekaj navodil, kako ga ohranimo; danes vam bom povedal nekaj o načinu, kako naj ohranimo sadove tega poklica.

Ko se kdo posveti Gospodu, mu izroči vse svoje strasti, zlasti pa mu posveti vse svoje kreposti. Teh pa ne moremo držati vedno v potrebnih mejah, ne moremo jih sami od sebe z lahkoto ohraniti, zlasti ne čednost čistosti, ki je temelj, na katerem so zgrajene, se nanj naslanjajo ali se okoli njega pletejo vse druge kreposti.

Nikakor nisem prišel sem, da bi vam opisoval lepoto te čednosti; za to ne bi bile zadosti še tako dolge konference celih let, ne tisoči zvezkov še tako debelih knjig, da bi podali vse zglede, ki nam o njej poročata stara in nova zaveza, in da bi pripovedovali o vseh neštetih čudežih, ki jih je naredil Gospod, da bi jo ohranil neomadeževano pri njemu vdanih ljudeh.

Prav tako ne bom govoril o postu, vzdržnosti od ene ali druge jedi, se pravi o zatajevanju čutov, ki toliko prispeva k ohranjanju te čednosti in krepitvi duha. Nikakor ne! O vsem tem lahko berete v raznih knjigah svetnikov in vam razlagajo v nagovorih, ki jih poslušate. Pa boste rekli: Glejte, don Bosko je tukaj. Prišel je izrecno, da bi govoril svojim klerikom, ki jih ljubi kot punčico svojega očesa, in kaj nam bo lepega povedal?

Povedal vam bom, da je čistost dragulj, dragocen biser, zlasti za duhovnika in zato za klerika, ki je posvetil svoje življenje, vse svoje devištvo Gospodu. Ste v okoliščinah, v katerih imate potrebo, da spoznate nekaj določenih majhnih stvari, ki so nadvse potrebne, da ohranimo to tako lepo krepost, brez katere duhovnik, klerik ni nič; če pa jo duhovnik oziroma klerik poseduje, je vse in ima v rokah vse zaklade.

Oglejmo si zato te majhne stvari, ki so tako zelo koristne in lahke. Katere so? Predstavili jih bomo počasi, drugo za drugo, in videli boste, kako zelo so koristne.

1. Najprej bom povedal, da za ohranjanje kreposti čistosti zelo pomaga natančno izpolnjevanje dolžnosti. Nikakor ne mislim s tem imenom označiti učenja, asistence, katekizma in drugih posebnih dolžnosti vsakega izmed vas, temveč tisto, kar predpisujejo pravila: da smo v vsem točni. Točnost, ko gremo h kosilu, v cerkev ali k počitku.

2. Udeleževati se odmorov in ostati ves določen čas. Bodite pa pozorni, da se odmor ne bo spremenil v raztresenost niti v obrekovanje proti temu ali onemu pravilu ali proti kakemu predstojniku, temveč da bo zares pravi odmor, spodbuda za dušo in duha, kakor je bilo to predvideno v jutranjem učenju: ob koncu odmora bo tudi telo okrepečano in vsak se bo odpravil na opravljanje svojih obveznosti: nekateri v učilnico, drugi na premišljevanje, spet drugi poučevati v šolo in tako naprej.

Pa mi bo kdo rekel: Kaj ima odmor opraviti s čednostjo čistosti? – Jaz pa vam bom odgovoril, da je odmor zelo učinkovito sredstvo, da jo ohranimo. Vi asistirate brez dvoma fante ali bi jih vsaj morali asistirati. Včasih boste opazili lepo raslega fanta, ki je ves zamišljen. Z nikomer ne govori, in če ga kdo kaj vpraša, daje zmedene odgovore, ki jih nihče ne razume. Tisti, ki so izobraženi in imajo dar, da proniknejo v naj-

globljo skrivnost človeškega srca, izvejo, da se v taki duši grmadijo nesramne misli; vedo, da je tak fant, če ga dobro ne nadzorujemo, sposoben iti v kak skrit kotiček in tam prebirati nesramne knjige; vedo, da je čistost v veliki nevarnosti.

Od kod prihaja vse to? Od brezdelja na odmoru. Ko ostaja sam, postavlja njegov duh določene gradove, na katere prej nikoli ni mislil ali le poredko; ko o takih rečeh razmišlja, mu postanejo všeč, potem pride zadovoljstvo in od zadovoljstva do dejanja je le kratek korak. Sv. Filip Neri, ki je dobro poznal to čednost, je svojim fantom ponavljal: Kričite, razgrajajte, kolikor hočete, vendar ne grešite! – Fantje so ta nasvet dosledno poslušali.

Toda od časa do časa je brat upravnik prihajal iz svoje celice, ko je slišal ves tisti ropot in razgrajanje, v katerem so prevračali in razbijali vse, kar jim je prišlo pod roke. Ostro jih je karal: Razbojniki! Se tako dela? Razbijati in uničevati vse, kar je pred vami? – Toda fantje ga niso poslušali, še malo ne; dali so, da se je jezil, kolikor je hotel, in nadaljevali svoj krik in vik. Ravnatelj jim je dovolil in to jim je zadostovalo. Ko je brat upravnik videl, da ga tolpa mladih ne poslušča, je šel k sv. Filipu Neriju in ves nejevoljen dejal: Pojdite in na vsak način pokarajte te fantaline. Ali ne vidite, da nam bodo podrli hišo? – Sv. Filip Neri je stopil iz svoje sobe in poklical k sebi vse tiste fante: Čujte, fantje, poslušajte me. Bodite mirni, če morete. Kričite po tiho. – In fantje so zagnali krik, kakor še nikoli, in ubogi brat se je ves ponižan umaknil in odgodrnjal v svojo celico. Bil je pripravljen uporabiti tudi silo, da bi preprečil tako vandalsko obnašanje.

Toda Filip ni nehal resno opozarjati svojih sobratov z besedami: Nikakor ne smete dovoliti, da bi bili fantje med odmorom nezaposleni. Isto zabičujem tudi vam. Tekajte, smejte se, kričite, to mi ugaja. Ne pravim vam, da pojdite igrat zastavo, ker bi se namesto na s peskom posutem dvorišču morali igrati na snegu. Po končanem odmoru pa se morate postaviti na svoje mesto in točno začeti svoje delo.

Če je to učenje, ga nikoli ne opustite; vaša dolžnost je, da izrabite vsak trenutek časa, da se obogatite z novimi spoznanji. Je čas za malico? Vse vas vabim, da jejte vsak po svoji potrebi. Potem bo čas, da gremo v cerkev. Pojdimo s pobožnim srcem in dajmo drugim dober zgled. Zatem v učilnico. Z eno besedo, vse ob svojem času in temeljito. Zlasti še izpolnjevanje pravil oratorija.

3. Pa je vse to tudi zadosti? Da, bilo bi zadosti, če bi zares točno izpolnjevali vse, kar nam nalaga dnevni red.

Pravilo, ki sem ga vedno priporočal, priporočam sedaj in ga bom vedno priporočal. To je: zvečer po večernih molitvah storite vse, da ne boste govorili s kakim tovarišem. Po večernih molitvah pojdimo takoj spat.

Kdor mora po dolžnosti ostati v spalnici za nadzor, naj to stori kar najbolj zadržano. Če je v isti spalnici še drug tovariš asistent, se z njim nikdar ne spuščajmo v pogovor. Še slabše pa je, če bi šli h kakemu fantu ali drugemu kleriku, da bi mu kaj povedali za lahko noč; kajti ena beseda izvabi drugo in stvar se zavleče; poleg tega pa je klepet v spalnici po molitvah ne samo prepovedan po pravilih oratorija, temveč po mnenju vseh tudi nevaren.

Zatorej enakost v vsem, zlasti še na počitku. Spominjam se, da pravi Vergil v četrti knjigi Georgik, da ob danem času vse čebele začnejo delati in da prav tako ob danem

času vse počivajo. Takole pravi: *'Omnibus una quies, labor omnibus unus'* (vsem enak počitek, vsem enako delo). Nujno moramo vsi točno izpolnjevati to pravilo. Tukaj vam ne morem povedati vsega, kar bi vam moral, toda lahko vam povem, da se je veliko nedavnih neredov zgodilo, ker nekateri niso upoštevali tega pravila in so zvečer klepetali z drugimi ter tako dajali slab zgled celo fantom, spet drugi so vabili tovariše na kozarec vina v svojo celico. To pa je najstrožje prepovedano.

Vsak mora ostati v svoji celici in ne sme vstopati v celico koga drugega, razen v skrajnih primerih.

Dogajalo se je, da so nekateri pisarili pisma in ob tem kovali načrte, ki so, če že niso bili naravnost nasprotni čednosti čistosti, bili vsaj velika nevarnost zanjo. Take reči so bile vzrok velikih neprijetnosti ne samo za don Boska, temveč tudi za tiste, ki so jih povzročili, ker so morali zapustiti družbo. In zakaj? Ker so zvečer, namesto da bi šli spat, klepetali. Pri nekaterih je šlo samo za sumničenje, o drugih pa so obstajali tudi dokazi. Ker so izgubili dobro ime, so morali oditi iz oratorija; niso znali varovati te kreposti.

Poleg tega tisti, ki gredo zvečer pozno spat, zjutraj pozno vstajajo.

- Kdaj zvoni za vstajanje?

- Ob 5.30, ob pol šestih.

- Prav. To pomeni, da lahko ležim še četrtr ure. V drugi četrtr uri bom postoril vse: oblekel se bom, umil in postlal posteljo.

Toda četrtr ure je preteklo.

- Sedaj naj vstanem. Kaj še! Potegnimo še pet minut. Pet minut več ali manj, to je končno vseeno. In tako spi ali bolje rečeno lenuhari še pet minut.

Toda minute so minile, celo deset ali petnajst.

- Kaj naj storim. Že vem. Pri Ciceronu sem bral, da je učečim se dovoljeno, da pojedjo laži, saj končno laži ne škodijo. Bom se izgovoril, da se ne počutim dobro.

Glejte, dragi prijatelji, kdor ravna tako, daje telesu več, kot je treba in je primerno.

Tisti, ki dajejo jesti žrebičkom in konjičkom – kaj in koliko jim dajo jesti? Povprašajte malo in videli boste, kaj vam bodo povedali. Rekli vam bodo: Dajemo jim malo sena, potem malo ovsca, toliko, kolikor je potrebno, in nič več; sicer zdivjajo, potrgajo verige in nikogar več ne ubogajo.

Isto moramo reči o telesu. *'Sicut equus et mulus'*, kakor konj, osel in mula. Če ga preveč hranimo, se upre in noče ubogati. *'Incrassatus, impinguatus recalcitravit'* (nakrmljen, rejen brca).

Hudič *'circuit quaerens quem devoret'*, hodi okrog nas in išče kak zalogaj, da bi vanj zasadil svoje zobe. Pa to ni samo opoldanski hudič, ki napada tiste, ki gredo počivat po kosilu, temveč tudi jutranji, o katerem govori Tobijeva knjiga.

Ta hudič odvrča duha tudi od molitve. Ko stopita skupaj dva v molitvi, je sredi med njima tudi Gospod in prečisti angel zbira njune pobožne molitve in jih prinaša pred večnega Očeta, ki podeljuje milosti, tolažbo in bogato plačilo. Medtem pa tisti, ki poslušajo hudiča, lenuharijo v postelji, zamujajo molitev, ki jo opravljajo drugi, in zato ne dobivajo od Boga potrebnih milosti.

Poleg tega dajejo telesu nevarno potuho, zaradi česar postajajo leni, se nenehno pri-

tožujejo, da nimajo zadosti počitka, in tako dajejo hudiču priložnost, da jih skuša; sicer pa tega ne potrebuje, saj si skušnjave sami pripravljajo, brez njegove pobude. Ali bo tak lenuh sposoben, da se bo ustavljal skušnjavam in ostal čist? Veste, zagotovo vam povem, da je to zelo težko; in če skušnjavo premaga, je pravi čudež Božje milosti, da mu Gospod ni dal, da bi padel v greh.

Toda ali Gospod vedno dela take čudeže? Verjemite mi, da ne. Napravi jih, kadar je potrebno, ko se kdo ni sam izpostavil nevarnosti; dela jih, ko kdo brez čudeža ne bi mogel rešiti svoje duše iz hudičevih krempljev.

Pa bodo nekateri rekli: Toda jaz sem vedno delal tako, pa nisem nikdar padel v greh. Jaz pa mu bom odgovoril: Nisi nikoli grešil v mislih, dejanjih in slabih mislih? – Če mi odgovori nikalno, mu bom jasno povedal: Če govoriš resnico, je Gospod naredil velik milostni čudež, da te je obdržal pokonci.

Nimam časa, da bi vam pripovedoval primere, ki jih poznam nič koliko.

Vendar vam bom povedal primer, o katerem mi je pisal neki naš nekdanji klerik, ki je zaradi tega zapustil oratorij.

Nameraval sem vam prebrati pismo, pa sem ga pozabil zgoraj. Zato vam bom povedal vsebino. Takole piše: Nekega večera ste po molitvah s prižnice fantom toplo priporočali, naj bi se varovali pred jutranjim hudičem, se pravi, da ne bi, potem ko je zvonilo, ostajali kako minuto pod odejami v blaženi lenobi.

Nisem hotel verjeti vašim besedam, nisem hotel slediti vašemu nasvetu in sem si govoril: Don Bosko govori to samo zato, da bi nas čim prej spravil iz postelje. Zato sem še kar naprej vztrajal v svojem lenobnem življenju. Toda v tistih kratkih minutah se je hudič potrudil, vstal namesto mene, se sukal okoli mene in mi prikazal sicer ne slabo, pa vendar neprimerno podobo; potem je dodal majhno nečisto misel, potem je ta misel vedno bolj naraščala in postajala nasilna; potem mi je prišlo ugodje, nato privolitev in končno dejanje. Ko sem potem zapustil oratorij, sem bil v enem in potem v drugem semenišču, toda vedno me je mučila ista misel, isti jutranji hudič, dokler se nisem končno odločil uresničiti vaše priporočilo. Začel sem postajati bolj miren. Ko je bilo treba vstati, sem se najprej malo bojeval, končno pa sem drugo jutro zmagal in hudič je bil premagan.

Toda sedaj sem izgubil svoj poklic in Bog ve, kako si bom pomagal na tem svetu.

»Vzemite si, don Bosko, ob mojem primeru zgled za svoje klerike; lahko poveste tudi moje ime, če mislite, da je to primerno, ker menim, da jih je še nekaj takih, ki me poznajo; povejte jim, prosim, da so me vse te težave zadele, ker nisem bil sposoben, da bi se zjutraj takoj, ko je zvonilo za vstajanje, dvignil iz postelje, začel svoj dan in ga sveto končal.«

Koliko drugih podobnih primerov bi vam lahko povedal. Vendar govorimo še naprej o tem jutranjem hudiču, ker lahko iz takega razmišljanja potegnemo veliko sklepov in ugotovimo vse, kar se dogaja, tudi manj častnega tistim, ki se dajo premagati tej klavrni lenobi.

Potem ko je naš lenuh ponovil Ciceronovo laž, se končno dvigne.

In moral se je še večkrat krepko pretegniti, preden je zapustil posteljo.

Obleče se.

Vendar mu prvi pregrešek ni zadosti. Dopoveduje si: Sedaj je čas, da grem k maši. Toda če grem k maši, nimam časa, da bi se učil za šolo. Torej? Pojdimo v učilnico, in če bo potem še kaj časa, tudi k maši.

Tako se napoti v učilnico, kjer nadaljuje svoje prepričevanje: Da bi šel k maši, medtem ko gredo drugi k zajtrku? Toda meni kruli po želodcu in sem lačen. Najbolje bo, da za danes opustim mašo in bom zato jutri bolj goreče molil.

In gre k zajtrku. Tu pa naleti na nekoga, ki mu pravi: Kako se kaj počutiš? Oh, v redu. Kam greš?

K zajtrku.

In k maši ne misliš iti?

Kaj moreš, je že pozno.

Danes je četrtek in pravilo pravi, da naj gremo k obhajilu.

Saj res. Imaš prav, toda sedaj ni več časa (ali bolje, ne ljubi se mi), bom oboje opravil jutri. Vprašajte zvečer tega nadobudneža, kako je preživel dan, in povedal vam bo, seveda če je odkritosrčen, da je bil zanič, ker ga je začel z lenobo že pri vstajanju.

5. Hoc genus daemoniorum non eicitur nisi in ieiunio et oratione (te vrste hudih duhov ne izženemo drugače kot s postom in molitvijo). Nikar ne mislite, da bi vam hotel povedati, da teh napak ne moremo premagati drugače kot z dolgotrajnim postom. Vse kaj drugega! Nikakor vam ne pravim, da se morate postiti. Kar vam priporočam, je zmernost. Varujte se zlasti vina. Kar vam dajejo pri kosilu in večerji, je komaj za potrebo in vam ne more škodovati, pravim celo, da je prav, da pijete. Poleg tega pa astiška barbera nikomur ne stori hudega. Kljub temu pa si zapišite globoko v srce, da vino in čistost nikoli ne gresta složno skupaj.

Zmernost je nujno potrebna. Toda nekateri je na žalost ne poznajo.

Žalostno je, da so v celicah ali v kovčkah nekaterih dobili steklenice likerja in vina, stekleničke žganja, pečene piščance, slaščice in druge podobne stvari. Toda dragi moji! Zjutraj imate za zajtrk mleka in kruha, kolikor hočete, in se lahko do sitega najeste. Za kosilo imate vsega, kar je treba za zdravje in telesno moč; isto velja za večerjo. Ne vem, kaj bi vam bilo treba še dati. Kdor je zunaj določenega časa, je požeruh in brez potrebe obremenjuje želodec. Taki zbolijo in gredo v bolniško sobo. Če jih potem vprašaš, kaj jim je, ne vedo in odgovarjajo: Čudno mi je ... želodec je.

Oh, seveda vem, da imaš želodec; toda kaj si naredil?

Počutim se slabo tukaj notri.

Ej, bi mu odgovoril, če ti ne bi jedel preveč in o nepravem času, te ne bi nič bolelo in ti ne bilo treba priti v bolniško sobo.

Naj tukaj omenim nered, do katerega je prišlo te dni. Mislim, da tistega, ki ga je povzročil, ni več med vami. Dejstvo je, da je ta dobrodušnež, ko so bili vsi fantje v posteljah, poklical tovariša v svojo celico in ga povabil na malico.

Privoščila sta si pečenega petelina in pila; potem sta zopet jedla in pila; in potem ko sta še dolgo klepetala, sta šla spat s tisto malenkostjo, ki sta si jo privoščila, s prenapolnjenim trebuhom, da je malo manjkalo, da bi počila ali bi ju zadela kap.

Ne vem, kako je bilo v takih okoliščinah z njuno čistostjo. Pravim pa, če sta jo ohranila nedotaknjeno, je bila to izredna Božja milost.

Poleg vsega pa je strogo prepovedano voditi druge osebe v svojo celico. In kaj je s pravili, s pokorščino, če jih pustimo noter?

6. Še druga stvar, ki nikakor ni v prid čistosti, je prijateljstvo. Ne pravo, bratsko prijateljstvo, temveč posebno prijateljstvo, ko ima naše srce enega rajši kot druge. Nekateri, in teh ni malo, privlači kaka telesna ali duhovna lastnost pri kakem tovarišu, gojencu, si ga hočejo pridobiti za prijatelja tako, da mu ponudijo kozarec vina, potem kako slaščico pa kako knjigo, podobico ali kar koli že.

Na tak način se začnejo gojiti prijateljstva, ki izključujejo druge in zaposlujejo duha in domišljijo. Potem pridejo strastni pogledi, stiskanje rok, poljubi; potem pride kako pisemce pa še kako darilce: Bodi tako prijazen in naredi to in to, pridi z menoj, greva tja in potem spet kam drugam. – In tako se dva prijateljčka znajdetata v mreži, ne da bi se tega zavedala.

Fantje, ki so pred leti veliko obetali, danes bodisi niso več v oratoriju, če pa so še, živijo klavrno življenje, zelo drugačno od nekdanjega. Ko so jih opozorili, da naj opustijo določena prijateljstva, niso mogli doumeti, za kaj taka opozorila; menili so, da v tem ni nič hudega; medtem pa so postajali vedno bolj hladni do tovarišev, do predstojnikov in do Boga.

To niso zgodbe, ki naj bi jih brali v letopisih srednjega veka, temveč stvari, ki se dogajajo danes. Lahko bi vam pripovedoval o mnogih, ki so jih taka prijateljstva, navezanosti in posebni odnosi med tovariši popolnoma uničili. Zato vas spodbujam, da bodite prijatelji vseh ali nobenega.

Ko zapustite obednico, je čas za odmor.

Pa naletite na kakega tovariša ali učenca in se začneta sprehajati. Prav.

Toda če se vama pridruži kateri drug in potem še več, je treba z vsemi ravnati enako kot s prvim. Ni prav, da ste v družbi koga, ki ga imate rajši, ker je bolj priden, bolj zavzet za izpolnjevanje dolžnosti, in da ste z drugimi manj prijazni; biti morate očetovski do vseh, biti učitelj za vse in postati vsem vse.

Lahko vam odkritosrčno povem, da v hiši ni nikogar, ki bi ga imel rajši kot druge; zagotavljam vam, da imam vse enako rad, uglednega fanta in najbolj preprostega rokodelca. Vsi ste moji sinovi, in da bi vas rešil, sem pripravljen dati svoje življenje za vsakega izmed vas, kajti vi vsi ste, kakor pravi sv. Pavel, gaudium meum et corona mea (moja radost in moja krona).

7. Drugo sredstvo za boj proti sovražniku čistosti, proti temu hudiču. Nerodno mi je govoriti, toda ker smo sami, vam bom dal napotek, ki vam bo gotovo v korist.

Ko gremo na stranišče, je treba, potem ko smo opravili potrebo, čim prej zapustiti ta kraj, kajti prav tukaj hudič začenja s svojimi napadi, prav na tem najbolj umazanem mestu.

Če takoj odidemo, je to v veliko korist, ker se umaknemo priložnosti, da bi se pregrešili proti tako pomembni kreposti. Če se zadržujemo, se spravi na delo hudič, izrabi priložnost, ko smo čisto sami, in pride na svoj račun. Domišljija začne delovati in iz vsega se lahko izcimijo težke posledice.

Če smo v prejšnjem primeru za ohranitev lepe čednosti uporabili zmernost ali boljše rečeno 'ieiunium' (post), je tokrat treba uporabiti 'oratio' (molitev).

8. Za zvečer si pridobite naslednjo navado. Ko se spravljate v posteljo pod odeje, zmolite kako molitev in videli boste, da vas hudič ne bo več skušal.

Pa bo kdo rekel: Jaz takoj zaspim, kakor hitro sem v postelji. – In jaz ti odgovarjam: Srečen ti! Saj to je tisto, kar si jaz želim.

Kdo drug bo spet rekel: Jaz se pa včasih mučim cele ure in ne morem zaspati.

Temu bi jaz svetoval:

Molite, vedno molite!

Toda meni se ne ljubi moliti.

Molite! Trudite se, da boste molili; kajti ko bo Gospod videl takšno zaupanje in ponižnost, vam bo dal moč, da se boste lahko ustavljali skušnjavi in jo premagali.

Nedolgo tega me je obiskal profesor Garelli, sedaj svetnik na prosvetnem ministristvu, in mi v zvezi s tem povedal:

– Veste, kaj storim, da me ta grda pošast ne napade?

– Ne. Kaj bi bilo to?

– Čisto preprosto. Ko sem v postelji, začnem šteti od ena do tisoč. Najvišja številka, ki sem jo dosegel, je petdeset. Reči moram, da še nikdar nisem prišel do konca. Takoj zaspim in drugo jutro se zbudim z mirnim duhom in čisto domišljijo.

Drugi imajo navado, da v mislih ponovijo kako Dantejevo pesnitev, se zadržijo pri Vergilu ali si pokličejo v spomin, kar so se učili v šoli, ali ponavljajo za naslednji šolski dan, kar so se naučili ta večer. Vse te različne načine odobravam in vam jih priporočam, kajti če delamo tako, se domišljija utruji in utrujen duh se skuša čim prej odpočiti v spanju.

O tej stvari bi vam imel povedati še toliko stvari. Pa naj bo za zdaj zadosti. To so nasveti, ki vam jih daje ljubeči oče v vašo poučitev; vendar ne kot s prižnice ali celo v kakem nagovoru.

Želel bi, da tega, kar sem vam povedal, ne bi pripovedovali naprej fantom, temveč si globoko vtisnili v srce z namenom, da bi vam za vedno ostalo v spominu. Niti ne bi rad, da bi govorili okoli, kaj vam je povedal don Bosko. Če bi se pa kaj zvedelo, tudi ne bi bilo konec sveta.

Kakor vidite, to niso stvari, ki bi imele posebno težo. Toda čeprav so malenkosti, so vendar zelo pomembne, kajti če jih izpolnjujemo, nam je v veliko korist.

Zlasti pa nikdar ne pozabite opraviti pobožnih vaj, ki so lastne naši družbi, ker so prav te osnova za naše posvečenje.

Pri sveti maši se vas bom spominjal in prosil za vas, da si boste lahko ohranili čednost čistosti in jo nekega dne z obljubo podariti Mariji.

Za to milost prosite pri svetem ohajilu zase, za vaše tovariše, za vaše predstojnike in zame, da je ne bom priporočal drugim, sam pa je ne bi imel.

Prosimo zanj drug za drugega iz vsega srca pri Bogu, da nam jo velikodušno podari.

Dva dni po tej konferenci je blaženi poslal svojo očetovsko besedo vsem članom v vseh domovih in želel, da bi njegovo pismo vzeli, kot da bi bilo »pisano osebno vsakemu posebej«.

Pređen ga bomo predstavili, pogledjmo na kratko Katalog 1876. V njem je 112 redovnikov z večnimi zaobljubami, 79 s časnimi, 84 novincev in 55 aspi-

rantov; med člani z zaobljubami je 66 duhovnikov. Navedene so štiri nove postojanke, to so Nizza mare, Bordighera-Vallecrosia, San Nicolás de los Arroyos in Buenos Aires. Ob koncu leta se bo njihovo število še povečalo. Lahko bi rekli, da težave, namesto da bi njegovi gorečnosti vzele polet, krepijo moč njegovih peruti za še večje vzlete. Dejansko je 1880 o tem podal zelo zgovorno izpoved. Iz Rima mu je kardinal državni tajnik poslal »opozorilo« njegovega turinskega ordinarija. Blaženi je o stvari zaradi uradne dolžnosti obvestil svojega prokuratorja v Rimu in mu pisal: »Vsakokrat, ko nam mečejo pod noge polena, odgovarjam z odprtjem novega zavoda.«

Tako je tudi sedaj ob neprijetnosti podobne vrste v oratoriju odprl 'scuola di fuoco' (ognjevito šolo) kot pripravo na oddelek Marijinih sinov v zavetišču v Sampierdarena in zavod za vzgojo duhovniških in redovniških poklicev.

Tudi to je dokaz jasnovidnosti lastnega poslanstva, poslanstva, ki se je vsako leto bolj širilo, ne da bi mu nasprotovanje moglo ovirati nadaljnji razvoj. Prav zato so prijatelji z neizmernim zadovoljstvom prvič brali v letnem poročilu La Gerarchia Cattolica e la Famiglia Pontificia (katoliška hierarhija in papeška družina) »predrago ime« blaženega kot »vrhovnega predstojnika«, kar se ne bi moglo zgoditi, taka je bila pač navada, brez privolitve Tajništva kongregacije škofov in redovnikov.

Preidimo sedaj k okrožnici za novo leto, ki je vsakemu posameznemu članu in vsem članom družbe prinesla spodbudne in opominjevalne besede svetega ustanovitelja.

Predragi sinovi v Jezusu Kristusu!

Potem ko sem obiskal vse naše ustanove, čutim potrebo, o dragi sinovi, da nekoliko spregovorim o stvarih, ki se mi zdijo v večjo Božjo slavo in v korist naše družbe.

Predvsem sem zelo vesel, vam lahko sporočim, da sem bil prav zadovoljen z materialnim kakor moralnim stanjem vsega, kar se tiče notranje uprave in odnosov na zunaj. Veliko se dela, izpolnjujejo se pravila družbe, povsod vlada disciplina, pogosto se prejemajo sv. zakramenti, pobožnost lepo napreduje in gojijo se poklici tistih, ki naj bi imeli srečo vstopiti v cerkveno službo.

Za vse se moramo zahvaliti Gospodu, katerega dobroti in usmiljenju moramo pripisati tisto malo dobrega, ki ga naredimo.

Z zadovoljstvom vam lahko sporočim, da naša družba iz dneva v dan vedno bolj napreduje. V pravkar končanem letu smo odprli več novih ustanov; druge bomo odprli v letu 1876. Osebe raste tako po številu kakor po usposobljenosti, vendar se je le redko kateri usposobil za določeno nalogo; Božja previdnost nam daje priložnost, da se izkažemo.

Toda kaj naj naredimo s prošnjami za odprtje novih hiš, ki nam prihajajo z vseh strani? Iz mnogih italijanskih mest, iz Francije, Anglije, Severne, Srednje in Južne Amerike, zlasti še iz Brazilskega cesarstva in Argentinske republike, iz Alžirije, Nigerije, Egipta in Palestine, iz Indije, Japonske, Kitajske se slišijo milijoni in milijoni glasov

ljudi, ki v temi zmote na robu pogubljenja kličejo: Gospod, pošlji nam evangeljskih delavcev, ki nam bodo prinesli luč resnice in nam pokazali pot, ki nas edina lahko pripelje k odrešenju.

Kakor sami dobro veste, se je veliko naših sobratov odzvalo tem prosečim glasovom in odpotovali so v republiko Argentino ter se odpravili med divja ljudstva v Patagoniji. Toda iz vseh pisem, ki so jih poslali bodisi s potovanja bodisi iz krajev njihovega misijonskega delovanja, se sliši vedno isti klic: pošljite, pošljite nam delavcev!

Med drugim poročajo, da ima brazilska nadškofija Rio de Janeiro dva milijona prebivalcev, pa zelo malo duhovnikov in komaj pet klerikov v semenišču.

Dragi sinovi! Čutim globoko žalost ob misli na obilno žetev, ki se ponuja z vseh strani, pa je ne moremo sprejeti zaradi pomanjkanja delavcev.

Toda mi ne izgubljam poguma, temveč se bomo z resnim delom, molitvijo in gojitvijo kreposti lotili priprave novih vojakov za Jezusa Kristusa. To bomo skušali doseči zlasti z gojitvijo redovnih poklicev. Če bo treba, se bomo tudi sami ponudili Bogu v službo, če bi to zahtevala od nas rešitev drugih.

V želji, da bi prišli do učinkovitih sklepov za gojitev redovnih poklicev, uporabnih za utrjevanje duha pobožnosti med salezijanci in nam izročeni gojenci, vam bom navedel nekaj pobud, ki mi jih je izkušnja pokazala kot izredno učinkovite.

1. V vseh hišah, posebno pa pri sv. Filipu Neriju v Lanzu, naj se zastavi vsa skrb za delovanje malih združenj, kot so družba ministrantov ter družbe sv. zakramenta, sv. Alojzija, Marije Pomočnice in Marije Brezmadežne.

Nihče naj se ne boji govoriti, priporočati, pospeševati in razlagati, zakaj so bile ustanovljene, kakšen je njihov namen, s kakimi odpustki so obdarjene in kake koristi prinašajo.

Prepričan sem, da smemo ta združenja imenovati ključ do pobožnosti, gojitelje moralnosti ter podporo redovnih in cerkvenih poklicev.

2. Varujte se odnosov, prijateljstev ali pomenkov, ustreznih ali posebnih, najsi pisnih ali ustnih, s pisanjem ali pogovorom, s knjigami ali kakršnimi koli darili.

Zato je strogo prepovedano stiskanje rok, božanje po licih, poljubi, hoja z roko v roki, polaganje rok okrog vratu, ne samo med vami, temveč tudi z vašimi gojenci in med gojenci samimi.

Dobro si zapomnimo opomin sv. Hieronima, ki pravi: ljubezen za vse ali ljubezen za nobenega.

3. Beg pred svetom in njegovimi načeli.

Vzrok našega nezadovoljstva in neredov je stik s svetom, ki smo ga zapustili in ki bi nas rad spet zvabil k sebi. Marsikateri so bili zgled kreposti, dokler so se držali redovne hiše; ko pa so se vrnili domov ali šli na obisk k prijateljem, so v kratkem izgubili zavzetost za dobro, in ko so se vrnili v redovno življenje, niso več mogli najti poti k sebi in nekateri so celo izgubili redovni poklic.

Zato hodite v domačo družino samo iz tehtnih razlogov in z dovoljenjem, in kolikor mogoče v spremstvu kakega sobrata, ki ga določi predstojnik.

Prevzemanje naročil, priporočil, kupčij, kupovanje in prodajanje za druge so stvari, ki jih je treba za vsako ceno zavrniti, ker zelo škodijo tako poklicu kakor tudi nrvnosti.

4. Zvečer po molitvah naj gre vsak takoj počivat. Sprehajanje, klepet in končevanje kakega opravila so v škodo tako telesnega kakor duševnega zdravja.

Vem, da je v določenih krajih, na srečo ne pri nas, prišlo do velikih neredov, in ko so iskali vzroke, so ugotovili, da prihajajo prav iz okoliščin, o katerih govorimo.

Točnost pri počitku zvečer je povezana s točnostjo z vstajanjem zjutraj, ki ju obe zelo vroče priporočam. Verjemite mi, moji dragi, in izkušnja to bogato potrjuje, da je bilo podaljševanje počitka zjutraj brez resnične potrebe vedno usodno nevarno. Nasprotno pa je točnost pri vstajanju poleg dobrega začetka dneva tudi spodbuden zgled drugim. V zvezi s tem bi rad toplo priporočil predstojnikom, da bi vsi, posebno pa pomočniki in uslužbenci, vsako jutro bili pri sveti maši, prejeli redno sveto obhajilo in se spovedovali, kakor zahtevajo naše konstitucije.

To pismo, ki sem ga naslovil na vse, naj bi veljalo kot osebni stik z vsakim posebej; vsako besedo bi rad tisočkrat ponovil vsakemu izmed vas, jo prišepnil na uho tako, da je ne bi nikdar več pozabili.

Upam pa, da mi boste iz ljubezni, ki jo čutite do mene, zaradi zavzetosti za izpolnjevanje vaših dolžnosti in posebno še zato, da boste izpolnili nasvete vašega duhovnega očeta in prijatelja v Gospodu, naredili veselje ne samo s tem, da boste ostali zvesti mojim priporočilom, temveč jih boste samostojno izpolnjevali in tako večali Božjo slavo in napredek naše družbe.

V tem prepričanju in v upanju, da vas bom lahko kmalu osebno pozdravil, prosim Boga, da vas vse blagoslovi in vam nakloni trajno zdravje in dragoceni dar vztrajnosti v poklicu.

Končno molite tudi zame, ki ostajam v G. J. K. vdani prijatelj.

Turin, 12. januarja 1876

duh. Janez Bosko

Z ORATORIJEM

Za fante v oratoriju imamo pri roki samo dva večerna nagovora, ki pa sta tako po vsebini kakor po razpoloženju zelo pomembna. V prvem iz 7. januarja 1876 oster mraz sili dobrega očeta, da priporoči najprimernejša sredstva zoper učinke mrzle zime; nato poroča o misijonarjih; na koncu z največjo preproščino priporoči ljubezen do zakramentalnega Jezusa in navdušuje za misijone.

Pozorno me poslušajte, dragi sinovi, ker bi vam rad dal nekaj zveličavnih nasvetov, ki vam bodo v veliko korist, če jih boste izpolnjevali. Ko ste v učilnici, obednici ali v govorilnici, skratka, kjer je bolj toplo, ne bodite preveč oblečeni, in ko greste ven, si dajte okoli vratu šal ali si za kratek čas zakrijte usta in nos, da ne boste nenadoma namesto toplega zraka dihali mrzlega, kar bi vam lahko bilo v veliko škodo.

Isto velja za spalnico. Ko zjutraj vstanete, počakajte nekaj minut, preden boste šli ven, da ne boste onemogočili predihavanja poram, ki so se razširile pod odejo; če bi pa po naključju že morali takoj iti ven, se vsaj dobro pokrijte. Ko ste v postelji, poskrbite, da bodo odeje pokrile vrat, kajti če so vrat in ramena odkrita, vam ne bi nič pomagalo, če bi imeli na sebi celo žimnico. Ko se uležete v posteljo, se pokrijte z dnevno obleko, da vam bo bolj toplo. To seveda ne velja za tiste, ki imajo kup odej, temveč za

tiste, ki jih imajo malo. Ti pa naj, če jim sorodniki niso priskrbeli potrebnega in jih zebe, takoj povejo, da bomo uredili, kakor smo to že storili v več primerih; nikakor pa ne zmrzujte in ne molčite, ker bi si lahko nakopali hude posledice.

Jaz sam sem videl nekatere, kako so bili letno oblečeni. Ko sem jih vprašal, zakaj se ne oblečejo zimsko, so mi navedli samo en razlog: nimajo ne telovnika in ne kaj drugega primernega. Če je med vami kaj takih, povejte, in kakor smo priskrbeli potrebno drugim, bomo tudi njim dali, kar potrebujejo. Vse to so majhne stvari, če pa ne poskrbimo pravočasno, so lahko vzrok težkih obolenj, prehladov in katarjev, ki jih ni mogoče nikdar ozdraviti. Želim, da izpolnite moje nasvete, ker mi je veliko do tega, da se dobro počutite v svoji duši; v duši pravim zato, ker se boste potem tudi telesno dobro počutili. Bog skrbi za svoje otroke.

Kakor že sami veste, smo prejeli pisma naših misijonarjev iz Ria de Janeira, prve kopne zemlje, ki so jo zagledali po San Vincenzu, zadnjega otoka Zelenortskih otokov. Povedati vedo toliko zanimivega: kako celih enajst dni niso videli drugega kot modro nebo in sinjo vodo, da je bilo morje zelo razgibano in so imeli skoraj vsi bolj ali manj morsko bolezen, ki jo povzroča razburkano morje.

Pripovedujejo o vrsti dogodkov, ki jih sedaj tukaj ne bom omenjal, ker vam jih bodo prebrali jutri pri večernem govoru. To pismo ima datum 8. decembra, mi smo ga pa prejeli v sredo, to je 5. januarja, kar pomeni, da je bilo na poti približno en mesec. Pravijo, da nam bodo spet pisali, ko bodo prišli v Buenos Aires, kar pomeni, da je pismo že na poti. Če pomislimo, da so pismo napisali 13. ali 14. decembra, potem bo tukaj 13. ali 14. tega meseca, se pravi čez teden dni.

Ta pisma bomo natisnili, kakor sem vam že povedal. Tako jih boste lahko poslali domov. Sčasoma se jih bo nabralo za majhno knjižico. Skupaj z drugimi spisi tega misijona bodo prijetno branje.

Don Cagliero se vam zahvaljuje za molitve in obhajila, ki ste jih opravili zanj, ker tako uspešno potovanje in vse prijetne doživljaje pripisuje molitvam dečkov oratorija. Pravi tudi, da je sveto mašo na praznik Marije Brezmadežne daroval prav za vas in vse člane družbe. Prosi vas, da bi še naprej molili zanj. Darujte še kako sveto obhajilo zanj in za njegove tovariše; ne pravim jutri ali pojutrišnjem, temveč kakor vam bolj ustreza. Kdor pa ne bi mogel darovati sv. obhajila, pa naj opravi obisk Najsvetejšega in prosi Gospoda za misijonarjem potrebne milosti v povračilo za njihove težke žrtve. To so zares velike žrtve! Za zdaj so se izpostavili nevarnostim dolgega potovanja, pa samo zato, da bi za Boga pridobili duše. Zapustili so svoje prijatelje, sorodnike, vse, da bi po sledeh Jezusa Kristusa ponesli luč vere v tiste oddaljene kraje. Za vse to smo tudi mi veliko žrtvovali, tako za potovanje kakor za opremo.

Zato vam tudi jaz močno priporočam dobro sveto obhajilo ali kak obisk v cerkvi ali pa tudi oboje.

Oh, kako velika sreča je to, da lahko sprejmemo v svoje srce našega Božjega Odrešenika, to je tistega Boga, ki nam daje moč in vztrajnost, potrebni za vsak trenutek našega življenja. Sveti tabernakelj, to je Jezus Kristus, ki ga hranimo v naših cerkvah, je vir vseh milosti in blagoslovov. On je zato med nami, da nas hrabri v naših težavah. Verjemite mi, dragi sinovi, da ima tisti, ki goji pobožnost do presvetega Zakramenta,

se pravi, da opravlja dobra obhajila in obiskuje Jezusa Kristusa v tabernaklju, zagotovilo večnega življenja.

Še o nečem drugem govori don Cagliero in jaz vam tega ne bom zamolčal. Misijonarji so obiskali škofa v Riu de Janeiru, glavnem mestu Brazilskega cesarstva. Sprejel jih je izredno ljubeznivo in s solzami v očeh dejal, da ima v semenišču samo pet klerikov in da je že več kot štirideset župnij ne samo brez župnika, temveč tudi brez človeka, ki bi tudi od daleč mogel hoditi tja in deliti zakramente tistim, ki si to želijo. Samo v njegovi obširni škofiji bi potreboval petsto salezijancev, ki bi pridno in zavzeto delali. Glejte, kako veliko pomanjkanje duhovnikov je v tistih krajih!

Pogum, dragi fantje! Uporabljajte sredstva, ki sem vam jih priporočil. Prepričan sem, da bo mnogim izmed vas Gospod dal moč in milost, da bodo lahko nekoč šli v tiste kraje in opravljali cerkveno poslanstvo, kjer je tako velika potreba.

Ne pozabite nasvetov, ki sem vam jih dal glede zdravlja. Lahko noč!

V drugem nagovoru je svetnik ob začetku devetdnevnice na čast sv. Frančišku Saleškemu podal koristne nasvete za prejem zakramentov in priporočil, da bi pravočasno mislili na izbiro poklica, ter končno spodbujal, da bi opravljali dejanja ljubezni do tovarišev ter potrpežljivo prenašali nevšečnosti zime.

Jutri bomo začeli opravljati devetdnevnicu v čast sv. Frančišku Saleškemu. Res je, da bi jo morali začeti danes, na njegov godovni dan, vendar pa zaradi večje primernosti prenesemo svečanost s sobote na nedeljo in zato začinjamo devetdnevnicu jutri. Praznik sv. Frančiška Saleškega je naš naslovni praznik, ker daje našemu oratoriju ime. Obhajati ga moramo čim bolj slovesno in pobožno. Zato naj se vsak pripravi, da jo bo opravil v čim večjo korist svoje duše.

Kakor v vseh drugih devetdnevnica bi vam rad nadvse toplo priporočil, naj vsak svojo vest tako uredi, da bo lahko vsako jutro prejel sv. obhajilo. Vsak naj o tem, kako pogosto bo prejemal sv. obhajilo, govori s spovednikom in se potem ravna po danem nasvetu. Vendar pa naj vsak stori vse, da bo njegova vest v takem stanju, da bi lahko vsako jutro prejel sv. obhajilo.

Naj se tukaj dotaknem stvari, o kateri sem že večkrat govoril. Zakristija je včasih tako polna dečkov, da se skoraj ne moreš preriniti skozi. Nekateri ne prihajajo tja zato, da bi opravili spoved, temveč da bi se ogreli. To samo na sebi ni nič slabega, ker se skušajo izogniti mrazu, kajti tisti, ki ga zebe ali ki celo zmrzuje, ni sposoben ničesar storiti. Vendar pa le ni vse tako. Če bi bilo v cerkvi zares tako mrzlo, da bi zmrzovali, potem bi pravilno ravnali. Ker pa je v cerkvi zadosti toplo, nikakor ni pohvalno, da se na tak način izmikajo skupni molitvi. Če pa koga zares zebe, naj se pogovori z don Chialom ali don Salom, da mu bosta dala ogrevalnik za v cerkev.

Pa pustimo šale ob strani. Gre zares za velik nered. Dogaja se, da nemalo fantov, zlasti večjih, pride v zakristijo, da bi se spovedali, in ko vidijo, da je tako nabito polna, pravijo: danes ne bom prišel na vrsto, se bom spovedal jutri. – Ali pa morajo zamejnati spovednika, ko je okoli mene toliko dečkov.

Zato postavimo nekaj pravil, da bodo ti prišli na svoje in da bomo vsi imeli od spovedi čim večjo korist za vaše duše.

Kot prvo pravilo naj velja naslednje. Nihče naj se ne spoveduje pogosteje kot vsakih osem dni. Nekateri med vami, zlasti najmlajši, bi se spovedovali vsak dan. Zato se vsi držimo tega pravila in tako bodo prišli na vrsto vsi. Nobeden pa naj ne opusti mesečne spovedi, za vse naj velja, da bi se spovedovali vsakih deset, dvanajst pa tudi štirinajst dni. Veliko jih je med vami, ki pravijo: želim se spovedati vsak teden. Ti naj le gredo k spovedi vsak teden in bo prav. Pa bo kdo rekel: Rad bi šel pogosto k sv. obhajilu, toda nekaj dni po spovedi sem spet tam, kjer sem bil, preden sem se spovedal, in če ne grem k spovedi, ne smem k obhajilu.

Temu bi takole svetoval: Če nisi sposoben, da bi vztrajal v takem stanju vesti, da bi lahko šel osem dni zaporedoma k obhajilu, potem ne hodi k obhajilu tako pogosto.

Toda jaz bi se rad poboljšal. Če bi šel pogosteje k spovedi, bi se lažje poboljšal.

Nikakor ne. Poudarjam: čas, ki ga uporabiš, da bi se med tednom enkrat ali dvakrat spovedal, uporabi raje za bolj trden sklep in videl boš, da je to bolj učinkovito, kot če bi hodil tako pogosto k spovedi, kakor bi želel, a s premajhnim kesanjem in premalo trdnim sklepom. Spovednik ti svetuje bolj redko obhajilo zato, da se boš bolje pripravil in vse bolje opravil. Samo v enem primeru, tako mislim, se je treba pogosteje spovedovati, in sicer takrat, ko spovednik sam, potem ko je preudaril stanje vesti, reče: pridi se spovedat vsakokrat, ko boš padel v ta ali oni greh. To je potrebno, da se rešiš tiste grde navade in premagaš tisto grdo strast. – Ko spovednik komu izrecno svetuje, ker so za to dani razlogi, potem bo pogosta spoved gotovo koristna. Sicer pa hodite k spovedi vsak teden, vsakih deset ali celo dvanajst dni, kakor vam bo svetoval spovednik. Obenem boste lahko po njegovem nasvetu prejeli sv. obhajilo.

Drugo pravilo, ki vam ga hočem dati z namenom, da se boste lažje spovedovali, je naslednje. Prav mi je, da se prihajate spovedovat k meni, četudi vsi. Vidim pa, da najprej pridejo najmanjši, in ko potem pridejo večji in vidijo, da sem zaseden, odidejo. Res je, da so tudi male ribice dobre in lahko iz njih, zlasti če jih je veliko, naredimo dobro pečenje. Povem vam pa odkritosrčno, da sem bolj vesel, če pridejo velike ribe. Ti so prav sedaj v teh letih še kako potrebni pogovora z don Boskom o svojem poklicu. Zato dajem prednost prav tem. Res je, da imajo za odločitev še celo leto časa, vendar bi želel, da v tako pomembni stvari ne bi nobeden odlašal do zadnjega. V tem primeru bi bila odločitev storjena prehitro in bi bilo nevarno, da ne bi bila pravilna; lahko bi prevladal kak ozir na ljudi, ker pač ne bi bilo časa za natančen premislek. Menim celo, da bi tudi učenci tretjega in četrtega razreda gimnazije lahko začeli razmišljati o svojem poklicu. Nikdar ni zadosti zgodaj za razmišljanje o naši prihodnosti in fantje v tretjem in četrtem razredu gimnazije so že v dobi, ko lahko to storijo v svojo veliko korist.

In kaj vam bom sedaj predlagal, da bi počastili našega svetnika? Kakor veste, je sv. Frančišek Saleški svetnik krotkosti in potrpežljivosti. Zato bi želel, da bi ga v tej devetdnevni vsi posnemali v tej čednosti. Rad bi, da bi si ustvarili pravo zalogo krotkosti, da bi vas vodila v vašem vedenju in storila, da bi ljubili svoje tovariše, da se ne bi nikdar jezili nanje, jih žalili in prezirali, temveč jim vedno in povsod če le mogoče storili dobro in nikdar hudega. In ker že govorim o tem, bi želel, da bi iz ljubezni tovarišem dajali dobre nasvete in ne, kakor se to dogaja med ljudmi, da bi jih silili v zlo s slabimi nasveti. Glejte, ni stvari, ki bi lahko naredila več škode, zlasti v mladih letih,

kot so slabi nasveti. Imaš koga, ki bi bil rad dober, pa pride kak tovariš in mu svetuje kaj slabega, kot na primer, da ne bi odpustil žalitve, da ne bi ubogal, se ne bi znebil slabe knjige, se ne bi otresel slabega tovariša, da ne bi hodil z dobrimi prijatelji, da bi se izogibal predstojnikov, ne poslušal njihovih nasvetov. Tako fant, ki je imel prej najboljšo voljo, sedaj zaradi nasveta slabega tovariša dela hudo. Nasprotno pa, verjemite mi, da tisti, ki zna ob pravem času in na pravem mestu dajati dobre nasvete, naredi veliko dobrega. Navadno tovariš ni trdno odločen, da bo storil kaj slabega; ne bo pa tega storil, če ga bo prijateljski glas opozoril, da ni prav. Če boste v tej devetdnevnicu začeli upoštevati nasvete, ki vam jih dajem, in boste tako nadaljevali celo šolsko leto in vse svoje življenje, boste storili ogromno dobrega sami sebi in svojim tovarišem. Naj vam dam še duhovno cvetko. Letni čas je precej neugoden in zato bi vam svetoval, da bi vse – mraz, vlažnost in druge neprijetnosti, ki jih boste morali trpeti v teku devetdnevnic, prenašali brez nepotrpežljivosti v čast sv. Frančišku. Vsakokrat, ko boste morali trpeti kako nadlogo, kot je bolezen, zasramovanje, grde besede, recite: potrpeti hočem iz ljubezni do Boga. Gospod bo zelo vesel vašega premagovanja in vas bo po priprošnji sv. Frančiška blagoslovil.

Če bi kateri hotel opraviti kako posebno pobožno vajo, lahko to stori zlasti tako, da bo posnemal tega svetnika v molčečnosti in čistosti ter v sramežljivem govorjenju, ki nikdar ne žali tovarišev.

Navado imam priporočati, da med devetdnevnicu opravimo dobra obhajila in se potrudimo bolj kot sicer. Kdor ne more iti zakramentalno k obhajilu, naj opravi vsaj duhovno obhajilo. Drugi pa naj bolj pogosto obiskujejo Najsvetejše. Vsi si prizadevajmo za čim večjo točnost. Lahko noč!

Z ZAVODI

Preden je razvejênost različnih ustanov zahtevala enotno okrožnico, je don Boskova od sobratov zaželena beseda prihajala za novo leto k njim bodisi naravnost bodisi po posameznih ravnateljih. Iz leta 1876 sta nam ohranjeni samo dve pismi, eno za Lanzo in drugo za Varazze. Sinovom v Lanzu je pisal takole:

Svojemu dragemu prijatelju ravnatelju, učiteljem, profesorjem, gojencem in vsem drugim prebivalcem zavoda v Lanzu

Dovolite mi, da vam povem, in naj ne bo nihče užaljen: vi vsi skupaj ste tatovi. To vam pravim in ponavljam. Vsega ste me oropali.

Ko sem bil v Lanzu, ste me očarali s svojo ljubeznivostjo in dobrohotnostjo, s svojo pobožnostjo ste osvojili vse moje duševne zmožnosti. Ostalo mi je samo še to moje ubogo srce, ki ste mu v celoti ukradli ljubezen. In sedaj me je prevzelo vaše od 200 rok podpisano pismo. Tu ni ostalo nič drugega kot samo živa želja, da bi vas ljubil v Gospodu in rešil vaše duše.

Ta dokaz vaše ljubeznivosti me vabi, da bi se čim prej odpravil na obisk k vam, kar menim, da bo kmalu. Ob tej priložnosti bi rad, da bi bili vsi zadovoljni tako v telesnem kakor duhovnem pogledu, da pokažemo svetu, da je mogoče biti vesel na telesu in duši, ne da bi zato morali žaliti Gospoda.

Iz vsega srca se vam zahvaljujem za vse, kar ste storili zame. Jaz se vas bom spominjal vsak dan pri sv. maši z namenom, da izprosim za vas zdravje, da boste lahko študirali, moč, da boste lahko premagovali skušnjave, in izredno veliko milost, da boste lahko živeli in umrli v Božji milosti. Dne 15. tega meseca, na spominski dan sv. Mavricija, bom daroval sv. mašo po vašem namenu in vi bodite tako dobri, da boste darovali sv. obhajilo z namenom, da bi tudi jaz lahko nekoč prišel v nebesa.

Bog vas vse blagoslovi in verjemite mi, da vam ostajam zvest v J. K. Vaš dragi prijatelj duh. Janez Bosko

Turin, 3. januarja 1876

Gojencem v Varazzah je izrazil svoja čustva tako, da je pisal ravnatelju don Francesii z naročilom, da jim jih posreduje.

Predragi don Francesca!

Nujno bi te rad obiskal in s teboj govoril. Verjetno to ne bo mogoče vse do praznika sv. Frančiška Saleškega. Do takrat bi te prosil, da bi mi dal poročilo o moralnosti kakor tudi delavoljnosti učnega, vzgojnega in delovnega osebja, kakor je pač potreba. Res je, da nas je tukaj zelo malo, vendar bi že našel koga, da bi ti ga poslal.

Klerik Barberis mi je izrazil željo, da bi igral klavir (aktivno), in me prosi, da bi ti ga priporočil. Če mu pa ti prepoveduješ, imaš gotovo dober razlog. Nič manj kot to glej, ali lahko s tem dovoljenjem dosežeš kaj, kar mu ne bi ustrezalo. V vsakem primeru pa stori, kakor se ti zdi bolje v Gospodu.

Nameraval sem pisati tebi ter tvojim in mojim dragim gojencem pismo, da bi vam voščil vesele praznike in srečno novo leto. Te svoje želje nisem mogel uresničiti prej, zato to delam sedaj. Bodi, prosim, moj posrednik pri vsej naši družini v Varazzah. Povej vsem, da jih imam vse iz vsega srca rad v Gospodu, da vsak dan pri maši molim zanje, da bi jim izprosil trdno zdravje, napredek v učenju in veliko bogastvo pravega strahu božjega. Če bi mi potem želeli narediti veliko veselje, naj vsak izmed njih daruje eno sveto obhajilo po mojem namenu ali celo za čisto posebno priložnost tretji četrtek tega meseca.

Sem v težavah in sem ti hotel pisati, da bi me malo spodbudil. Bog naj blagoslovi tebe in vse tvoje in imej me v J. K. za svojega iskrenega prijatelja. duh. Janez Bosko

P. S.: Danes smo iz Marseilla zvedeli, da so naši misijonarji dospeli v Buenos Aires 13. decembra.

Za Borgo San Martino imamo očetovsko pismo, ki sicer spada v sredino februarja, miselno pa sodi v ta okvir.

Predragi don Bonetti!

Pisal sem vitezu Rhoju v smislu, kot si mi ga nakazal, in ga spomnil na dane obljube. Če mi bo odgovoril, ti bom sporočil. Upam, da se bo vse lepo razpletlo.

Zaradi velikega in morda celo naraščajočega števila gojencev v zavodu sv. Karla poskusi preudariti, ali ne bi bilo mogoče vzeti kakih deset najmanjših in jih v soglasju s starši poslati v Lanzo, kjer imajo zadosti prostora. V poštev bi prišli predvsem tisti, ki so doma v tistih krajih. Razmisli in mi sporoči.

*Povej Giolittu, da zato, ker ni zadosti hudoben, ne morem ustreči njegovi želji.
Pozdravi don Galla, Ferrera in Adama z vsemi našimi sobrati in molite za reveža, ki
ostaja vedno vaš v J. K. iskren prijatelj.
Turin, 3. 2. 1876   duh. Janez Bosko*

Težave, ki jih omenja v pismu don Francesii, so vedno iste, moralne in gmotne. Prav istega dne je prejel iz Rima poročilo o obrekovalnih pismih proti »novemu zavodu« in o tem, da prihajajo še druga.

To je bilo zelo uničujoče sporočilo v trenutku, ko je don Bosko pričakoval ugodno rešitev druge pobude za pridobitev privilegijev.

Na ušesa mu je tudi prišlo, da je v teku raziskava o načinu, kako v oratoriju študirajo bogoslovje. Raziskava se je opravljala tajno, vendar to ni zmanjševalo skrbi. Teolog Negri iz Turina, ki je raziskavo vodil, se je obrnil na teologa Pechenina, ki pa je kot zaupen prijatelj don Bosku zaupal vso stvar. Tako vzbujanje nezaupanja v Rimu do salezijancev je blaženega zelo žalostilo.

Drugo vrsto težav je don Bosku povzročalo pomanjkanje denarja. Samo za nakup na debelo je oratorijsko skladišče imelo sedemdeset tisoč lir dolgov, kar pomeni izredno visoko številko posebno še zato, ker je bilo prav v tem času treba spet poskrbeti za zaloge. Skrbi ubogega don Boska je mogoče razbrati iz pisma, ki ga je poslal odvetniku Galvagnu di Marene, svojemu velikodušnemu dobrotniku.

Predragi gospod odvetnik!

*Ko boste prejeli to pismo, bo vaša dobrohotnost gotovo rekla: »Don Bosko je v stiski in prosi miloščino.« Tako je. S svojimi 900 gojenci, katerih polovica je poletno oblečena, sem se znašel sredi najbolj ostre zime. Če bi vam gospod Bog omogočil, da bi mi prišli na pomoč, bi to pomenilo oblačiti nage, kar Odrešenik ima za njemu izkazano dobroto, in bi vam gotovo služilo za dobrohoten sprejem, ko bi se predstavili pred Božjim sodnim stolom. Čeprav vam poročam o svoji skrajni stiski, pa vas prosim, da storite samo to, kar vam je mogoče. Jaz bom vsak dan, tudi sedaj prosil Boga, da vam in vaši soprogi podeli dolga leta življenja in stori, da bodo vaši potomci rasli zdravi in v božjem strahu, medtem ko imam v globoki hvaležnosti čast in veselje, da se lahko imenujem vaše ugledne osebe ponižnega služabnika. duh. Janez Bosko
Oratorij sv. Frančiška Saleškega v Turinu, 12. 1. 1876*

Iz kronike don Barberisa lahko za osvetlitev don Boskovih težav, zaradi katerih je blaženi iskal tolažbo pri dragem don Francesii, beremo naslednje. Don Barberis piše: »Don Bosko je v teh dneh zelo potr in se ne počuti dobro.« Zatem takoj nadaljuje: »Kljub temu misli na vse, informira se o vsem in o vsem informira druge. Odloča, presoja, svetuje.« Vendar tudi podpore resnih tolažb ni manjkalo. Tolažilo ga je zlasti dejstvo, da se je v vseh vedno bolj utrjeval redovniški duh. Da, stvari napredujejo zares dobro, in dokler bo veliko dela, bo vse v najlepšem redu.

MISIJONARJEM

Prva beseda, ki jo je don Bosko med toliko drugimi naslovil na svoje misijonarje za področje njihovega apostolata, je v pisemcu, ki brez ene same nepotrebne besede izraža, če ga analiziramo, po eni strani pomanjkanje časa, po drugi pa neizmerno željo, da bi pisal in izrazil cel svet stvari in čustev. Iz načina, kako poroča o smrti matere Galeffi, predstojnice iz Tor de' Specchi, se zdi, da ni pisal tega, kakor hitro je po Marseillu dobil novico o prihodu misijonarjev v Buenos Aires, temveč po 17. januarju, ko je prejel pismo don Cagliera iz Buenos Airesa.

Predragi don Cagliero!

Prisrčen pozdrav tebi in vsem mojim dragim salezijancem, ki s teboj delijo svoje napore.

Mati Galeffi je umrla 13. tega meseca. Grofica Callori, mama Corsi, mons. Fratejacci, odvetnik Menghini molijo za vas in vam želijo vse najboljše.

Ne pozabi, da bomo oktobra poslali trideset HMP s kakimi desetimi salezijanci. Če je velika sila, nekatere tudi prej.

Ker je v Braziliji tako veliko pomanjkanje duhovnikov, bi bilo mogoče dobro, če bi mislili na možnost, da bi odprli kako hišo v Rio de Janeiru. Naš spoštovani gospod Gazzolo nič ne piše in ne da glasu od sebe. Izroči mu moje pozdrave!

Povej gospodu Benitezu, da se mu zahvaljujem za dobroto, ki vam jo izkazuje. Tako rad bi se srečal z njim. Če ne bom imel te sreče na zemlji, se že zdaj veselim najinega svidenja v nebesih. Amen.

Naj vas vse blagoslovi dobri Bog. Vedno vsi veseli 'in Domino'!

Turin, januarja 1976

duh. Janez Bosko

Ta odprava misijonarjev v Ameriko je bila zares nekaj velikega. Noben odhod te vrste ni vzbudil toliko pozornosti. Ko je bilo vse končano, je dal don Bosko razdeliti stotine fotografij, katerih ena je na naslovni strani XI. zvezka MB, in priložil svoja voščila za srečno novo leto. Po njihovem prihodu v Ameriko je Unità Cattolica začeniši z 20. januarjem začela objavljati rubriko z naslovom Iz Turina v Buenos Aires. To so bili dopisi misijonarjev, ki so jih bralci nepotrpežljivo pričakovali in z zanimanjem prebirali. Izvodi, ki so prinašali poročila, so šli v Turinu iz roke v roko in pripomogli, da je časopis precej povečal naklado. Tam spodaj pa so salezijanski misijoni zelo dvignili ugled italijanskega klera, ki v tistih krajih ni imel povsod najlepše podobe. Odprava je v Italiji in zunaj nje vzbudila izredno navdušenje za zunanje misijone. V družbi je veliko članov zavidalo svojim tovarišem misijonarjem in prosilo blaženega, da bi tudi oni smeli iti za njimi.

To poglavje bomo končali tako, kot smo ga začeli, to je s poslušanjem besede, ki jo je Božji služabnik izrekel v zaupnem krogu. Gre za razgovor, ki ga je don Bosko imel 21. januarja z don Barberisom. O don Barberisu, preprostem, poštenem in pobožnem človeku, je blaženi nekega dne izjavil: »Don Barberis je

razumel don Boska.« Don Bosko, ki je, če je bilo mogoče, pri vodstvu raje imel globoko pobožne ljudi kot izobražence, se je rad pogovarjal z njimi tudi o zelo zaupnih zadevah. Po večerji mu je tistega dne takole govoril: Imamo dela, dragi don Barberis, oj, koliko dela. Danes kakor tudi druge dni sem bil ob četrtna tri po kosilu že spet pri pisalni mizi in nisem vstal od nje vse do osmih. Pa kljub temu nisem mogel vsega končati. Miza je še polna pisem, na katera moram odgovoriti.

Pri tem pa ne morem reči, da bi mi pisanje ne šlo od rok. Koliko zdrsne izpod mojih prstov! Ugotavljam, da sem z izkušnjo, ki mi prihaja od hitrega zapovrstnega odpravljanja ene stvari za drugo, dosegel tako učinkovitost, da je ni mogoče več stopnjevati. Pa naj bo, storimo, kar lahko 'ad maiorem Dei gloriam', in tisto, česar ne zmoremo, pustimo pri miru. Saj ni mogoče drugače.

Tu mu je don Barberis segel v besedo in mu želel dolga leta dobrega zdravja, da bi lahko uspešno končal toliko pomembnih del. K temu je don Bosko pripomnil: Tudi jaz od časa do časa razmišljam, da če mi bo Gospod naklonil osemdeset ali celo petinosemdeset let in če bi mi še naprej naklanjal tako duševno sposobnost in zdravje kot sedaj, bi se videle stvari ne samo v Italiji temveč tudi v Evropi in na svetu, da bi se vsi zavedeli in čudili. Toda Gospod bo stvari naredil, kakor mu ljubo. Jaz rad ostanem pri življenju, kolikor je treba. Delam, kolikor lahko in hitro, kajti čas beži, in če živimo še tako dolgo, bomo postorili samo polovico tega, kar bi morali. Delam načrte, jih skušam uresničiti, izpopolnujem veliko stvari, kolikor morem, in pričakujem, da zazvoni ura odhoda. Ko mi bo zvonec s svojim 'dan, dan, dan' dal znamenje odhoda, bomo pač šli. Tisti, ki bodo ostali na tem svetu, bodo končali to, kar bom jaz pustil nedovršeno. Dokler ne bom slišal tega 'dan, dan, dan', se ne bom ustavil.

V resnici je don Bosko ob smrti napravil veliko več kot bi bilo to, da bi drugim prepustil neizpolnjeno v izpolnitev. Svojim naslednikom je zemljišče pripravil tako, da so tudi nove kali, ki jih je poživiljal njegov duh, pognale in še pogajajo, ne da bi doslej predvideli ali se bali kakršnegakoli zastoja v rodovitnosti ustanov.

2.

POGLAVJE

DVOJE SANJ: GODRNJANJE, TRIJE MRTVI

V DRUGI POLOVICI JANUARJA JE Božji služabnik imel simbolične sanje, o katerih je govoril salezijancem. Don Barberis ga je prosil, da bi sanje povedal v javnosti, ker je to zelo ugajalo gojencem, ki so imeli od tega veliko duhovno korist in so se navezovali na oratorij.

»Da, to je res,« je odvrnil don Bosko, »sanje mnogim ugajajo in jih željno poslušajo; tisti, ki pri vsem največ trpi, sem jaz, ker bi moral imeti železna pljuča. Lahko rečemo, da v oratoriju ni niti enega, ki ga sanje ne bi pretresle, te sanje se tičejo vseh in vsak bi rad vedel, v kakem stanju sem ga videl, kaj naj stori, kaj pomeni to in ono; in jaz sem noč in dan v zadregi. Če potem želim, da bi opravili splošno spoved, ni treba drugega kot pripovedovati sanje. Poslušaj, naredi mi uslugo. V nedeljo bom govoril fantom in pred vsemi mi postavi vprašanje. Nato bom povedal sanje.«

Dne 23. januarja je don Bosko po večernih molitvah stopil na prižnico. Njegov od veselja razžarjeni obraz je kakor vedno pričal o zadovoljstvu, ki ga je čutil, ker je bil med svojimi sinovi. Ko so se duhovi malo umirili, je don Barberis prosil za besedo in vprašal: »Oprostite, gospod don Bosko, mi dovolite, da vam postavim eno vprašanje?«

»Kar povej.«

»Slišal sem, da ste te zadnje noči imeli sanje o semenu, sejalcu in kokoših in da ste jih že pripovedovali kleriku Calvinu. Bi bili tako dobri, da bi jih pripovedovali tudi nam? Bilo bi nam v veliko veselje.«

»Kakšna radovednost!« je odvrnil don Bosko in ga hotel okarati.

Vsi so se veselo zasmeli.

»Nič mi ni mar, če me imate za radovednega, samo da nam poveste sanje. Mislim, da s to svojo prošnjo izražam željo vseh fantov, ki bodo brez dvoma rade volje prisluhnili.«

»Če je tako, vam jim bom pripovedoval. Nisem hotel nič povedati, ker gre za stvari, ki se tičejo nekaterih izmed vas osebno, pa tudi mene, poleg tega pa so precej zabeljene. Toda ker želiš, jih bom pripovedoval.«

»Toda, gospod don Bosko, če bi naj kak udarec padel name, prosim, ne storite tega tukaj v javnosti.«

»Pripovedoval vam bom, kakor sem sanjal, vsak pa naj vzame delež, ki mu pripada. Toda vsem moram najprej povedati, da se nam sanja, ko spimo in ko spimo, ne mislimo; zato naj vsak vzame to, kar je dobro in prav, in če se tiče nje-ga osebno, naj bo še posebno pozoren. Vsekakor pa naj se nihče ne straši, rekel sem, da sem sanjal ponoči, ko sem spal, kajti nekateri sanjajo tudi podnevi in včasih celo, ko so budni, tako da jih morajo zbuditi v nemajhno jezo profesorjev, ker so to zelo nadležni učenci.«

Zdelo se mi je, da sem daleč od tukaj v Castelnuovu d'Asti, v svojem rojstnem kraju. Pred menoj se je raztezala širna planjava. Vendar ta zemlja ni bila naša in ne vem, komu je pripadala.

Na tem polju jih je veliko kopal, tolklo grude, grabljalo in delalo z različnim poljskim orodjem. Med delavci so bili preddelavci, ki so vodili delo in dajali napotke. Med njimi sem bil tudi jaz. Na drugi strani je stala množica poljedelcev in pela. Bil sem ves začuden in si nisem mogel urediti misli, da bi vedel, kje sem. Sam sebi sem govoril: Čemu ti toliko delajo? – In odgovarjal sem si: Da bi pridelali kruh za moje fante. – Bil je zares občudovanja vreden pogled, kako so ti poljedelci vihteli svoja orodja in so brez ozira na karkoli brez prenehanja in zavzeto delali, da je bilo čudo. Samo nekaj se jih je zabavalo in šalilo.

Ko sem tako opazoval ta prizor, sem pogledal okoli sebe in videl, da me je obdalo nekaj duhovnikov in veliko naših klerikov; nekaj jih je bilo čisto blizu, drugi pa so bili bolj oddaljeni. Rekel sem si: Saj vendar sanjam. Naši kleriki so v Turinu, jaz pa sem v Castelnuovu. Poleg tega pa to ne more biti res. Jaz sem od pet do glave zimsko oblečen in še včeraj me je močno zeblo, ti tukaj pa sejejo pšenico. – Tipal sem si roke, hodil sem sem in tja in si govoril: Pa vendarle ne sanjam, to je resnično njiva; ta klerik tukaj je klerik A... osebno, oni tam je klerik B..., sploh pa, kako bi lahko v sanjah videl to in ono?

Medtem sem malo stran zagledal starčka dobrohotnega obraza in dostojanstvenega videza, ki je pozorno opazoval mene in druge. Stopil sem k njemu in ga vprašal: Povejte mi, spoštovani očanec, in poslušajte. Kaj je vse, kar vidim pred seboj in česar ne razumem. Kje smo? Kdo so ti delavci? Čigava je ta njiva?

– Oh, ta je pa lepa, je odgovoril možakar. Toliko vprašanj! Saj ste vendar duhovnik in ne veste, kaj je to?

– Povejte mi, prosim. Ali sanjam ali sem buden? Meni se zdi, da sanjam in da to, kar vidim, ne more biti res.

– Pa še kako je res! In zdi se mi, da ste zares budni. Se ne zavedate? Saj vendar govorite, se smejete in se šalite.

– Pa vendar jih je nekaj, sem dodal, ki v sanjah govorijo, poslušajo, delajo in se vedejo, kakor če bi bili budni.

- Nikakor ne. Pustite vnevar vse to. Vi ste tukaj z dušo in telesom.
- Naj bo. Če sem zares buden, potem mi povejte, čigava je ta njiva?
- Vi ste se učili latinščino; kateri je prvi samostalnik druge sklanjatve v Donatu? Se še spominjate?
- Seveda se spominjam. Toda kaj ima to opraviti s tem, kar vas sprašujem?
- Pa še koliko! Povejte mi torej prvi samostalnik druge sklanjatve.
- Dominus.
- In kako se glasi rodilnik ali drugi sklon?
- Domini!
- Odlično, tako je, Domini; ta njiva je Domini, Gospodova.
- Sedaj začenjam malo razumevati, sem vzkliknil.
- Bil sem presenečen zaradi doslednosti tega starčka. Medtem sem videl več ljudi, kako so prinašali vreče pšenice za setev, in skupino poljedelcev, ki je prepevala: 'Exit, qui seminat, seminare semen suum' (šel je sejalec sejat svoje seme).
- Zdela se mi je prava neumnost, da bi metali stran tisto seme, da bi zgnilo v zemlji. Pšenica je bila tako lepa! – Ne bi bilo bolje, sem si govoril, da bi jo zmleli in naredili iz nje kruh ali pecivo? – Potem pa sem si mislil: Kdor ne seje, ne žanje. Če ne vržemo proč semena in to ne umre, tudi pridelka ni. Kaj bomo potem želi?
- Medtem sem videl, kako je od vseh strani prihajala množica kokoši, ki so se razkropile po njivi in pozobale vse seme, ki ga je sejalec sejal.
- Skupina pevcev je nadaljevala petje: 'Venerunt aves coeli, sustulerunt frumentum et relinquerunt zizanium' (priletele so ptice neba, pozobale pšenico in pustile ljuljko).
- Opazoval sem klerike, ki so bili ob meni.
- Eden je s prekrizanimi rokami brezbrizno opazoval, drugi je klepetal s tovariši, eni so skomigali z rameni, drugi gledali v nebo, spet drugi so se dogajanju smejali, nekateri so mirno nadaljevali svoj odmor, se igrali, tretji pa so šli po svojih poslih. Nihče pa ni skrbel za kokoši, da bi jih spodil. Jaz sem se obrnil k njim ves zaskrbljen, jih poklical po imenu in jim rekel: Kaj vendar počnete? Ali ne vidite, da bodo kokoši pozobale vse zrnje? Ne vidite, da bodo uničile vse seme in s tem spravile uboge kmete ob ves njihov pridelek? Kaj bomo potem želi? Zakaj stojite tukaj in se ne ganete? Zakaj ne kričite, zakaj jih ne preženete?
- Toda kleriki so skomigali z rameni, me gledali in niso nič odgovorili. Nekateri se sploh niso obrnili, niti prej niso gledali polja niti se niso zganili potem, ko sem jih poklical.
- Neumneži, sem nadaljeval, kokoši imajo že polno golšo. Ali ne bi zaploskali in jih pregnali? – Jaz sem medtem ploskal z rokami in sem bil ves iz sebe, ker me niso poslušali. Tedaj jih je nekaj začelo poditi kokoši, jaz pa sem sam pri sebi ponavljal: Seveda! Sedaj, ko so pozobale vse zrnje, jih preganjajo.
- V tem trenutku sam zaslišal pesem skupine kmetov: 'Canes muti nescientes latrare' (mutasti psi, ki ne znajo lajati).
- Obrnil sem se k dobremu starčku ter ves začuden in nejevoljen dejal: Razložite mi, kaj se tu dogaja. Jaz ničesar ne razumem. Kaj je to seme, ki so ga vrgli v zemljo?
- Ta je pa dobra! 'Semen est verbum Dei' (seme je Božja beseda).
- Toda kaj je, kar vidim, saj vendar kokoši vse pozobljejo?

Starček je spremenil ton in nadaljeval:

– Če hočete natančnejšo razlago, vam jo povem. Polje je Gospodov vinograd, o katerem govori evangelij, in lahko pomeni tudi človekovo srce. Vinogradniki so evangelijski delavci, ki zlasti s pridiganjem sejejo Božjo besedo. Beseda obrodi dobre sadove v pripravljnem srcu. Pa priletijo ptice izpod neba in vse pozobljejo.

– Kaj pomenijo te ptice?

– Kaj hočete, da naj pomenijo? Pomenijo opravljanje. Ko so slišali pridigo, ki je bila zelo učinkovita, se zberejo tovariši. Eden ponovi kako kretnjo, ton glasu, pridigarjevo besedo in že je izginil ves učinek pridige. Drugi omeni kako telesno ali duševno hibo pridigarja, tretji se ponorčuje iz njegove italijanščine in konec je dobrega učinka pridige. Isto velja za dobro branje, katerega dober učinek odnese opravljanje. Le-to je toliko hujše, ker je po navadi skrito ter poganja in raste, in bi najmanj pričakovali. Čeprav zrnje pade v neobdelano zemljo, požene, raste, dozori in prinaša sad. Če v na novo zasejano njivo prihrumi nevihta, jo uniči in ne prinese veliko sadu, nekaj pa vendarle, toda če kokoši in ptice seme pozobljejo, njiva nič ne obrodi, ne prinese nikakršnega sadu. Tako pridige, spodbude in dobri sklepi prinašajo manj koristi, če jim sledijo raztresenost, skušnjave. Če pa pride godrnjanje, slabo govorjenje ali podobno, ne ostane nič in vse izgine. In kdo naj bi ploskal z rokami, kdo naj kriči, plaši in nadzoruje, da ne bi prišlo do takega godrnjanja in slabih pogovorov? Vi to dobro veste.

– Toda kaj so delati ti kleriki? sem mu dejal. Ali ne bi oni lahko preprečili to hudobijo?

– Pa niso storili nič, je nadaljeval. Eni so gledali kot mrtvi kipi, drugi se sploh niso zanimali za to, niti niso mislili na kaj podobnega, stali so s prekrižanimi rokami, drugi pa niso imeli poguma, da bi preprečili to hudobijo. Nekateri, sicer maloštevilni, so se sami pridružili godrnjačem, z njimi obrekovati in tako krepko uničevali sadove Božje besede. Ti, ki si duhovnik, poudarjaj to, pridigaj, spodbujaj, govori in se nikar ne boj, da bi bilo preveč. Naj vsi vedo, da opazke na pridige, spodbude in dobre nasvete povzročajo veliko hudega. In molk ob tem, ko vidim, da se dela hudo, zlasti ko bi lahko posegli, je udeležnost pri hudobiji drugih ljudi.

Ves prevzet od teh besed, sem hotel vse videti, preveriti to in ono, pokarati klerike in jih spodbuditi, da bi opravljali svoje dolžnosti. No, sedaj so se zganili in skušali pregnati kokoši. Jaz pa sem napravil nekaj korakov in stopil na grablje, ki jih uporabljajo za čiščenje njiv in jih je nekdo malomarno pustil na poti, in se zbudil. Sedaj pustimo vse drugo ob strani in potegnimo iz vsega moralni nauk. Don Barberis, kaj praviš ti k tem sanjam?

»Pravim, da je dober udarec in prav usmerjen zamah po tistem, ki si to zasluži,« je odgovoril don Barberis.

»Vsekakor,« je povzel don Bosko, »je to nauk, ki naj bi imel dober učinek. Dobro si zapomnite, dragi moji fantje, da se morate varovati godrnjanja, to je izredno veliko zlo, ki se ga je treba izogibati kakor kuge. Vendar se ga ne smete varovati samo vi, temveč morate preprečiti, da bi godrnjali drugi. Dostikrat so dobri nasveti in najboljša dela brez koristi, ker jim je napoti godrnjanje ali beseda, ki lahko škoduje drugim. Opogumimo se in bojujemo se odločno. Ni večje škode kot ta, da izpodbijamo učinek Božji besedi. Zadošča že ena sama besedica, ena zbadljivka.

Pripovedoval sem sanje, ki sem jih imel pred nekaj dnevi. Nocoj sem imel še druge in

tudi te vam želim pripovedovati. Ni še pozno, ura je komaj devet in zato vam lahko pripovedujem. Skušal bom biti kratek.

Zdelo se mi je, da sem se znašal na kraju, ki se ga sedaj ne spominjam natančno. Nisem bil več v Castelnuovu, pa tudi v oratoriju še ne. Nekdo je prišel in me nujno prosil:

– Don, Bosko, pridite; don Bosko, pridite.

– Kam se pa tako mudi? sem odgovoril.

– Ali veste, kaj se dogaja?

– Ne vem, kaj hočeš povedati. Jasno govori, sem odvrnil.

– Ali ne veste, da je tako dober in vesel fant težko zbolel in da je v zadnjih vzdihljajih?

– Zdi se mi, da bi se rad šalil z menoj, sem mu dejal, saj sem se prav danes zjutraj sprehajal z njim in sedaj mi praviš, da umira.

– Toda, don Bosko, jaz vas vendar nočem varati in čutim dolžnost, da vam povem resnico. Ta fant vas nujno potrebuje in bi rad z vami še zadnjič govoril. Pridite hitro, sicer bo prepozno.

Ne da bi vedel kam, sem šel za tistim fantom. Prišel sem na kraj, kjer je bilo zbranih veliko ljudi, nekateri so jokali. Nekdo mi je dejal: Hitro, hitro, saj gre z njim h koncu.

– Kaj se je vendar pripetilo? sem vprašal. Povedli so me v neko sobo, kjer sem videl v postelji fanta z upadlim obrazom in mrtvaškim videzom. Mučil ga je strašen kašelj in nenehno hropenje mu ni dalo govoriti. Ali nisi ti ta in ta? sem vprašal.

– Seveda sem.

– In kako ti gre?

– Zelo slabo.

– Kako je vendar to, da te sedaj vidim v takem stanju? Še danes zjutraj si se veselo sprehajal z menoj pod stebriščem.

– Da, je odvrnil fant, včeraj in danes zjutraj sem se sprehajal pod stebriščem, toda sedaj prosim, storite hitro, ker se moram spovedati. Vidim, da mi ostaja le še malo časa.

– Ne muči se, ne muči se. Pred nekaj dnevi si se spovedal.

– Res je in zdi se mi, da nimam nobenega težkega greha na duši. Vendar bi rad prejel sveto odvezo, preden se bom predstavil Božjemu sodniku.

Spovedal se je. Opazil pa sem, kako se njegovo stanje vidno slabša in da ga kašelj hoče zadušiti. – Tukaj je treba hitro odločiti, če hočemo, da bo prejel še poslednje olje in sveto popotnico. Svete popotnice tako ne more prejeti, ker ni več časa in ker ga muči nenehno kašelj. Saj je ne bi mogel pogoltniti. Hitro sveto olje!

S temi besedami sem zapustil sobo in poslal nekoga po torbico s svetimi olji. Fantje, ki so bili v sobani, so me vprašali: – Je res tako zelo nevarno? Ali je res v zadnjih vzdihljajih, kakor pravijo?

– Na žalost, sem odgovoril. Ali ne vidite, da še komaj diha in je kašelj vse silnejši?

– Toda tudi sveta popotnica bi mu prav prišla, ker bi ga tako ohrabrenega poslali Mariji v naročje.

Medtem ko sem pripravljal vse potrebno, je nekdo vzkliknil: Izdihnil je.

Vrnil sem se v sobo in našel bolnika z na široko odprtimi očmi. Nič več ni dihal. Bil je mrtev.

– Je umrl? sem vprašal okoli stoječe.

– Umrl je, so mi odgovorili, umrl je.

- *Toda kako se je lahko tako hitro zgodilo? Povejte mi, ali ni to tale?*
- *Da, tale.*
- *Ne morem verjeti svojim očem. Saj se je še včeraj sprehajal z menoj pod stebriščem.*
- *Da, včeraj se je še sprehajal, ker ni bil še mrtev, so odvrnili.*
- *Še sreča, da je bil dober fant! sem vzkliknil. Fantom, ki so bili tam okoli, sem dejal: Glejte, glejte! Ta ni imel niti časa, da bi prejel sveto popotnico in poslednje olje. Toda zahvalimo se Gospodu, da mu je dal čas, da se je spovedal. Ta fant je bil dober, pogosto je prejemal svete zakramente in upajmo, da je šel v boljše življenje ali vsaj v vice. Toda kaj, če bi se kaj podobnega pripetilo kateremu izmed vas? Kako bi bilo z njim? Po teh besedah smo vsi pokleknili in zmolili Iz globočine za dušo ubogega pokojnika. Napotil sem se v sobo, ko mi pride naproti Ferraris iz knjigarne in mi malo zasopljeno reče: Don Bosko, ali veste; kaj se je zgodilo?*
- *Na žalost vem. Umrl je ta in ta.*
- *Ne mislim na tega. Še dva druga mrtveca imamo.*
- *Kako to? Kdo sta?*
- *Ta je prvi, oni pa drugi.*
- *Toda kdaj? Ne razumem.*
- *Da, dva druga, umrla sta, preden ste lahko prišli vi.*
- *Toda zakaj me niste poklicali?*
- *Ni bilo časa. Ampak kako je umrl ta tukaj?*
- *Pravkar je izdihni, sem dejal.*
- *Mi veste povedati, katerega dne smo in katerega meseca? je nadaljeval Ferraris.*
- *Da, seveda vem. Danes smo 22. januarja, drugi dan devetdnevnice k sv. Frančišku Saleškemu.*
- *Ne, je dejal Ferraris, motite se, gospod don Bosko. Dobro pogledjte. Dvignil sem oči in videl na koledarju, 26. maj.*
- *Ta je pa debela! sem vzkliknil, saj smo vendar v januarju, saj sem vendar zimsko oblečen. V maju bi to pomenilo prižgano peč.*
- *Ne vem, kaj naj vam rečem in kako naj vam to razložim. Toda danes je 26. maj.*
- *Saj je komaj včeraj umrl tisti naš tovariš in smo bili v januarju.*
- *Motite se, je odgovoril Ferraris, bili smo v velikonočnem času in zato je bil veliko bolj srečen, da je umrl za veliko noč, kakor ona dva, ki sta umrla v Marijinem mesecu.*
- *Ti se norčuješ iz mene, sem mu dejal. Jasno govori, sicer te ne morem razumeti.*
- *Jaz se iz nikogar ne norčujem, je odvrnil. Tako je. Če potem hočete zvedeti več in želite, da bi govoril jasno, poslušajte. Pozor!*
- Razprostrl je roke, udaril z dlanjo ob drugo in čak! Zbudil sem se in vzkliknil: Kaka sreča! Nič ni res, vse so bile samo sanje. Toda koliko strahu sem prestal!*
- To sem sanjal preteklo noč. Dajte sanjam veljavo, kakršno hočete. Jaz sam jim popolnoma ne verjamem. Toda danes sem se hotel prepričati, ali so tisti, ki sem jih v sanjah videl mrtve, še živi, in vidim, da so zdravi in čili. Vsekakor pa bom dobro pazil na tista dva. Če bo potreben kak nasvet, da bosta lepo živela, dal jima ga bom, ju pripravljaj, vendar neopazno, da se ne bosta niti zavedala. Če bosta morala umreti, tako ne bosta nepripravljena. Nobeden naj ne pravi: ta bo ali oni drugi. Vsak naj misli samo nase. Naj vas to ne vznemirja. Učinek naj bi bil samo to, kar je v evangeliju nakazal naš*

Božji Odrešenik: Bodite pripravljene, kajti ob uri, ko ne boste mislili, bo prišel sin človekov. To je pomemben opomin, ki nam ga daje Gospod. Bodimo vedno pripravljene, kajti v trenutku, ko bomo najmanj mislili na to, lahko pride smrt in tisti, ki ni dobro pripravljen, se izpostavlja nevarnosti, da bo slabo umrl. Jaz skušam biti pripravljen, kolikor mogoče dobro, in vi storite isto, tako da bo vsak, v kateri koli uri bi nas poklical Gospod, pripravljen za srečno večnost. Lahko noč.

Don Boskove besede so vedno poslušali s svetim spoštovanjem. Toda ko je pripovedoval te stvari, med stotinami zbranih fantov ni bilo slišalo najmanjšega pokašljevanja ali drsanja z nogami. Vtis je trajal tedne in mesece in s tem vtisom so prihajale korenite spremembe v vedenju najbolj nemarnih. Don Boskova spovednica pa je bila oblegana od fantov. Nobeden ni niti pomislil, da bi si don Bosko te stvari izmišljal zato, da bi jih prestrašil, kajti napovedane smrti so se vedno uresničevale in opisano duševno stanje fantov je ustrezalo resnici.

Toda ali strah, ki so ga vzbujale take napovedi, ni puščal morečega občutja? Zdi se, da ne. Kajti med več kot osemsto fanti je bilo toliko možnosti, da ni bilo misliti na to, da bi bili vsi zajeti. Poleg tega pa je splošno prepričanje, da gredo tisti, ki umrejo v oratoriju, gotovo v nebesa in da don Bosko pripravlja na smrt, ne da bi se tega zavedali, odgnalo ves strah. Po drugi strani pa vemo, kako zelo so dečki spremenljivi: za trenutek so presenečeni, potem pa se vtis zmanjšuje in strah izgine. Tako so enoglasno zagotavljali tisti, ki so živeli v tistih časih.

Ko so dečki odšli počivat, je nekaj sobratov obstopilo blaženega in obsipavalo z vprašanji, da bi zvedeli, ali je mogoče kdo izmed njih med tistimi, ki morajo umreti. Božji služabnik se je smehljaj kot po navadi in kimal z glavo: »Seveda, seveda! Ali mislite, da vam bom povedal in tako povzročil, da bo kateri umrl pred časom?«

Ko so videli, da ne bodo nič zvedeli, so ga začeli vpraševati, ali so v prvih sanjah bili med kokošmi tudi kleriki, ki so se predajali godrnjanju. Don Bosko, ki se je sprehajal, se je ustavil, pogledal po sogovornikih in se nasmehnil, kakor bi hotel reči: »Da, kakšen že. Pa ne mnogi in ne povem več.« Potem so hoteli vedeti vsaj to, ali niso bili tudi oni med nemimi psi. Blaženi je govoril na splošno in rekel, da moramo biti zelo pazljivi, da se bomo izognili godrnjanju in nasploh neredom, zlasti še grdim pogovorom. »Gorje duhovniku ali kleriku,« je dejal, ki je odgovoren za nadzor in vidi nered, pa jih ne prepreči! Rad bi, da bi vedeli, da z besedo godrnjanje ne mislim samo, da si ne režemo jermenov s hrbta, temveč vsak pogovor, vsako krilatico, vsako besedo, ki bi lahko v tovarišu zmanjšala vpliv Božje besede, ki jo je slišal. Nasploh pa hočem reči, da je velika napaka, če vemo za kak nered, pa nič ne storimo, da bi ga odpravili ali preprečili, zlasti še, če je to naša dolžnost.« Eden izmed bolj nepremišljenih je malo predrzno vprašal Božjega služabnika: »In kaj ima s sanjami opraviti don Barberis? Rekli ste, da velja tudi zanj in don Barberis je pričakoval, da bo padlo tudi po njem.«

Don Barberis je bil med poslušalci. Don Bosko sprva ni hotel odgovoriti. Toda ko je ugotovil, da je ostalo le malo duhovnikov in da je tudi don Barberis radoveden, je dejal: »Seveda. Don Barberis premalo pridiga o tem. O vsem tem govori premalo ali ne toliko, kolikor bi bilo treba.« Don Barberis je priznal, da niti preteklo leto niti letos ni izrecno govoril o tem na konferencah za novince. Zato je bil opozorila zelo vesel in si ga je zapomnil za v prihodnje.

Po vsem tem so se vsi povzpeli po stopnicah, poljubili don Bosku roko in šli počivat. Vsi razen Barberisa, ki ga je kot po navadi spremljal do vrat njegove sobe. Ker je don Bosko videl, da je še zgodaj, in ker je predvideval, da zaradi vznemirjenosti glede povedanega ne bo mogel zaspati, je proti svoji navadi povabil don Barberisa v svojo sobo, rekoč: »Ker imava še malo časa, lahko v moji sobi narediva nekaj korakov gor in dol.«

In tako je potem govoril še kake pol ure. Med drugim je dejal: »V sanjah sem videl vse in razpoznal stanje, v katerem je kdo; bodisi kot kokoš bodisi kot mustast pes, če je bil med številom tistih, ki so si po opozorilu začeli prizadevati ali niso storili nič. To spoznanje uporabljam v spovednici, v spodbudah v javnosti ali zasebno, vse dotlej, da učinkujejo. Od začetka nisem dal veliko na take sanje. Toda kmalu sem se prepričal, da učinkujejo bolj kot še toliko pridig, celo da so za nekatere bolj učinkovite kot duhovne vaje. Zato jih upoštevam. In zakaj tudi ne? Saj pravi Sveto pismo: Preizkušajte duhove. Kar je dobro, ohranite. Vidim, da so koristne, da ugajajo, in zakaj bi jih potem držal sam zase? Tudi ugotavljam, da mnogim pomagajo, da se odločijo za družbo.«

»Jaz sem spoznal,« mu je segel v besedo don Barberis, »kako zelo koristne so te sanje in kako dobre sadove prinašajo. Tudi če jih drugje pripovedujemo, delajo dobro. Kjer don Boska poznajo, lahko rečemo, da jih je imel on. Kjer ga ne poznajo, jih lahko predstavimo kot prilike. Oh, če bi jih lahko zbrali v zbirko in jih prikazali kot prilike! Veliki in mali bi segali po njih in jih brali v veliko korist svojih duš.«

»Seveda, seveda! Storile bi veliko dobrega, o tem sem trdno prepričan.«

»Toda,« je tožil don Barberis, »nihče jih ni zapisal.«

»Jaz za to nimam časa in mnogih se več ne spominjam.«

»Sanje, ki se jih jaz spominjam,« je odvrnil don Barberis, »se nanašajo na napredek družbe, na razprostiranje plašča matere Božje Marije.«

»Oh, seveda,« je vzkliknil don Bosko in omenil več takih videnj. Nato se je zresnil in skoraj vznemirjen dejal: »Ko pomislim na položaj, v katerem sem, se ves tresem ... Kako strašen račun bom moral dati za vse milosti, ki mi jih Gospod daje za dobro delovanje naše družbe.«

3.

POGLAVJE

KONFERENCE SVETEGA FRANČIŠKA

PRAZNIK SV. FRANČIŠKA, KI JE prišel na soboto, so prenesli na nedeljo. Naslednji teden je oratorij kakor običajno doživel prihod ravnateljev, ki so se zbrali okoli don Boska, ki jim je od torca do petka imel konference. Prihajali so v ponedeljek in odhajali v soboto, da so mogli biti v nedeljo v svojih zavodih, kjer so pridigali in spovedovali svoje fante.

Zapiski tistih dni pravijo, da je njihova navzočnost pomenila zadovoljstvo in spodbudo. Nikakršne zadržanosti, temveč velika družinska zaupljivost s salezijanci v zavodu, veliko medsebojno spoštovanje, vdanost predstojnikom, popolna soglasnost in zatajevanje vseh v vsem. Toda iz vsega je vela velika don Boskova ljubezen in spoštljivost, ki so mu jo izkazovali; vsi so želeli spoznati njegove misli in želje, da bi jih potem izpolnili.

Omenili smo njihovega duha zatajevanja. Zanje ni bilo nobene izjeme pri mizi razen prvi dan, ko so njim na čast in na čast gostom pripravili za kosilo kaj posebnega, spali so v podstrešnih sobicah, ki so še danes, včasih tudi po dva v isti sobi. Stvari, ki jih skoraj ne moremo verjeti. Česa bolj udobnega niso mogli ponuditi. Tudi strežnikov niso imeli dovolj in je vsak sam skrbel za svojo spalnico. Konference, ki so trajale ure in ure, dopoldne in popoldne, so jim onemogočale, da bi obiskali prijatelje in sorodnike v mestu. Toda veselje, ki se je kazalo povsod, je lajšalo napor. Domislice, dovtipi, šale, gromki smeh so prekinjali neskončna zasedanja bratov, ki so bili veseli, da so se po toliko mesecih odsotnosti spet srečali. Don Bosko se je v takem družinskem ozračju čutil v svojem svetu in se je neizmerno veselil. Kronist je hvalil odlično razpoloženje navzočih in napisal: »V obhajanju svete maše, v pripravi in zahvali je mogoče razbrati tako zbranost in umirjenost, ki jasno razodevata ljubezen, ki vlada v njihovih srcih.«

Pa so imeli o čem pomembnem razpravljati? Spomnimo se dveh besed, ki

ju je leta 1875 izrekel Božji služabnik. Prva je: »Modrost in znanje, predvideti in preskrbeti.« Ti prvi ravnatelji, ki so se zbrali, da bi razpravljali o notranjih in pomembnih stvareh družbe, nam dajejo zgled skrbnega predvidevanja, ki je skrivnost vsakega uspešnega vladanja. Druga don Boskova krilatica ima vsa znamenja protislovja: »V naših hišah moramo skrbeti samo za majhne stvari; vse drugo pride samo po sebi.« Koliko bi jih nasprotno mislilo, da je treba storiti prav obratno! Toda vsakdanje življenje je splet majhnih stvari, ki vlečejo za seboj vse drugo. Naj bo že kakor koli, v tem zvezku, kakor smo že nakazali v enajstem, bomo podali povzetek vsakega zasedanja in opisali vsako zadevo, o kateri so razpravljali in o kateri so odločali. Bralci naj poskusijo brati, in če se bo kdo dolgočasil, naj preskoči na naslednje poglavje, in tako ne bo izgubil niti pripovedi.

Ali se ne zdi malo čudno, da so na prvem zboru, ki mu je predsedoval don Rua, ravnatelji razpravljali o osebnosti, o njegovi razporeditvi, kakor bi to storil danes vrhovni ali inšpektorialni svet? Dejstvo je, da blaženi don Bosko ni imel navade nastopati avtoritarno, temveč očetovsko. Tako je v stvareh, ki jih je on že poznal in je o njih odločal, večkrat poklical na posvet kakega sobrata, dostikrat pa je tudi vprašal za svet v stvareh, za katere ni bilo potrebno posebnega razsvetljenja. Ravnal je s svojimi sobrati, kot ravna oče s svojimi sinovi, ki so že dosegli in prešli polnoletnost.

V oratoriju se je pokazala potreba, da bi zamenjali don Chiala kot kateheta pri rokodelcih. Odlični salezijanec je bil bolan, tako zelo bolan, da je še istega leta umrl. Predlagali so, da bi na njegovo mesto postavili don Branda, prefekta v Valsaliceju, toda bil je prefekt samo po imenu, ker je don Dalmazzo družil v sebi vso oblast ravnatelja in prefekta. Ta okoliščina je bila povod, da je razprava dobila širši značaj. Zbor, ki je bil ljubosumen na upravičene navade, je odločno potrdil načelo, ki velja še danes: »Ne dopuščajmo zlorab. Noben ravnatelj nima pravice, da razlaga pravila po svoji glavi in zaupa prefektu naloge, ki mu jih želi dati. Ko vrhovni svet določi koga za prefekta, potem naj opravlja naloge prefekta; tako bo zares prefekt tudi v dejanju. Res pa je tudi, da za sedaj, ko živi don Bosko, on lahko izrazi željo in vsi jo bomo skušali z veseljem izpolniti. Zato lahko določi, odloči, doda, pospeši, zmanjša, prenese pooblastila, kakor se mu zdi najbolj prav. Sedaj pa je treba stvari tako urediti, da bodo tekle prav tudi takrat, ko don Boska ne bo več, sicer bo nastal nered.«

Ta pripomba je potegnila za sabo drugo, nič manj pomembno. Nikakor ni prav, da si ravnatelj vzame prefektova pooblastila iz dveh razlogov. Najprej zato, ker mora v tem primeru prevzeti odgovornost za disciplino, kar ima slabe posledice zlasti za spovedovanje.

Potem je tu še okoliščina, da če ravnatelj dela vse, nihče ne ve, kako dela. To ne pomeni, da so nastale kake neprijetnosti, so pa te mogoče v prihodnosti, če prefekt ne bi opravljal dolžnosti, ki jih predpisujejo pravila.

Ko so potem ponovno razpravljali o osebi prefekta v zavodu za plemiče, so se zedinili za don Marenca, bodočega škofa in apostolskega delegata, človeka izrednega nastopa in odličnega vedenja.

Zborovalci so potem prešli k duhovnim vajam, ki jih običajno opravljamo ob koncu šolskega leta, to je v času, ki je zelo neprimeren za tako opravilo. Bolje bi bilo, če bi duhovne vaje opravili sredi marca ali v aprilu. Razlogi so bili naslednji: Te duhovne vaje so odlično sredstvo za prekinitev določenih nezdravih odnosov in prijateljstev. To je čas, ko se fantje odločajo za dobro s trdnimi sklepi, ki jih vodijo vsaj do konca šolskega leta. Če pa so duhovne vaje na koncu šolskega leta, ni več časa, da bi uresničili dobre sklepe. Če potem še odlašamo, je velika nevarnost, da se stvari odložijo. Končno pa pridejo še počitnice, ki odnesejo s seboj še tisto malo dobrega, kar je ostalo od Božje besede. Ko so se domenili o datumu duhovnih vaj, so si med seboj razdelili pridige. S tem so sklenili dopoldanski zbor v torek dne 1. februarja.

Na popoldanskem zborovanju, ki mu je predsedoval don Rua, je ta sporočil don Boskovo željo, da bi razpravljali o tem, katere klerike bi predlagali za svete redove. Vsak ravnatelj je predstavil člane svojega zavoda, ki so izpolnjevali za to potrebne pogoje. Za nižje redove je don Cerruti zastopal mnenje, da je treba zadevo olajšati in pripustiti klerike prvega in drugega letnika bogoslovja. To bi jih razveselilo in jim bilo v veliko korist. Poleg tega pa je tudi v cerkvenem duhu, ki zahteva med prejetjem posameznih redov daljša obdobja. Kar velja za redove, naj bi veljalo tudi za pripustitev k zaobljubam. Seveda tukaj pravni položaj navzočih ni bil enak: ravnatelji so imeli samo posvetovalni, člani vrhovnega sveta pa odločilni glas.

Ko so končali obravnavno tega problema, je don Rua dal posebno priporočilo. Ravnatelji so v tistih prvih časih imeli veliko večjo svobodo odločanja in izpolnjevanja kot sedaj. Družbe, kakor smo videli v enajstem zvezku, ni bilo mogoče takoj dokončno urediti. Tako se je dogajalo, da so ravnatelji tudi brez predhodnega dogovora z don Boskom odpuščali aspirante, novince in člane. Nihče jim ni odrekal take oblasti, če so okoliščine to zahtevale. Vendar naj bi o tem obvestili vrhovni svet, pa ne samo s sporočilom o odpustih, temveč tudi z nakazovanjem časa, vzrokov in načina odpusta. Če so hoteli odsloviti kakega pripravnika za pomočnika, je bilo to lahko, saj so ga lahko poslali v oratorij. Toda tega naj bi ne storili nikdar brez obvestila predstojnikov ali vsaj s spremnim pismom, v katerem bi bile navedene vse okoliščine.

Kakor drugo ni imelo nič opraviti s prvim, tako tudi tretje ni imelo nič skupnega s prvima dvema. Družba, ki je zasedla svoje mesto v svetu, je čutila, da tako rečem, da je vstopila v zgodovino, toda za zgodovino ni zadositi, da jo delamo, zgodovino je treba tudi zapisovati. Blaženi don Bosko pa ne samo, da je imel največ čuta za zgodovino, temveč je skrbno hranil svo-

je otroške zapiske in ni uničil niti enega še tako nepomembnega dokumenta.

Zato ni čudno, da so na dnevni red dali tudi predlog za imenovanje zgodovinarja družbe, čigar naloga bi bila zbirati spomine in pripravljati snov, ki bi jo ob svojem času zgodovinsko obdelali; nenadoma je bilo nujneje pisati kroniko vsakega zavoda. V ta namen naj bi ravnatelj zapisal vse pomembnejše dogodke svojega zavoda in naj ne bi opustil tistega, kar bi don Bosko povedal ob svojih pogostih obiskih. Če tega ne bi mogli narediti sami, naj bi to nalogo zaupali kakemu sobratu, ki bi ga o vsem dogajanju v zavodu točno obveščali. Zato naj bi natančno zapisali zgodovino ustanove, nakazali, kdaj, zakaj in kako je nastala, ter opisali vsak pomembnejši dogodek in tudi okoliščine, ki so vplivale na porast ali zmanjšanje števila gojencev od začetka do danes. Nato naj bi zapisali vse, kar se je izrazitejšega pripetilo. Ko bi napolnili en zvezek, bi dali vsebino prepisati v veliko knjigo, ki naj ne bi nikdar šla iz zavoda, zvezek pa bi poslali v materno hišo. Kako bogastvo bi to pomenilo danes, če bi se vsi pridno spravili na delo, če bi najbolj prizadevni nadaljevali in ne bi nič padlo v pozabo in brezbržnost ne bi izgubila še tisto malo, kar je ostalo! Brez dvoma je obilica dela zares olajševalna okoliščina, vendar ne odstrani niti ne omili obžalovanja in ne zadržuje želje, da bi malo bolj mislili na zgodovino, ki ni prazno izgubljanje časa za brezdne ljudi, temveč nosilka izročila, šola izkušnje in spodbuda za boljše delo.

Dodatki in dopolnila Pravidnika so izpolnili preostali čas zborovanja. Glede pravilnika o dveh letnih konferencah in o drugih se je nanizala cela vrsta odločitev, ki so osvetljevale odredbe, ki so jih pozabili in ki jih nihče ni izpolnjeval. Don Rua je pregledal zapisnike, zbral že sprejete odločitve in jih uredil v enovito telo kot razlago k pravilniku, jih razdelil po poglavjih, razporedil po snovi in predstavil zboru. Ko so dodali, črtali, spremenili, kakor so menili, da je najbolje, so dali izdelek natisniti in ga poslali vsem hišam. Iz zapisnika te prve razprave razberemo zlasti tri vidike: en način, en dodatek in en odklon.

Od omenjenih napotkov se eden neposredno tiče ravnateljev. Ker tega niso imeli za primerne, da bi ga dali v javnost, so ga ločili od drugih in ga kot rokopis dali na vpogled samo ravnateljem. Pri tem niso imeli niti najmanjšega namena, da bi ustvarili fantastične 'monita secreta' (skrite opomine). Raje mislimo na »Zaupne spomine« za ravnatelje, ki so poznani 'lippis et tonsoribus' (krmežljavim in brivcem), to so osebni napotki, ki ne sodijo v 'corpus iuris' (zakonik), katerih predmet niso pravice in dolžnosti ravnateljev, temveč veljajo za vodilo pri ocenjevanju lastnega vedenja in ne načina vladanja drugih. To je za notranje vodstvo ravnatelja, ki s podrejenimi nima kaj opraviti. Kot pojasnilo so podali tudi posebno pravilo za dopisovanje med sobrati. Sobrat, ki gre v drug zavod ali prihaja od drugod, naj ne prevzema nikakršnih dopisov brez izrecnega naročila ravnatelja. Če dobi za to pooblastilo, naj pošiljke ne izroči posamezniku, temveč predstojniku, prefektu ali ravnatelju zavoda, da jih ta pregleda, če se

mu zdi umestno. Kdorkoli se vrača v svoj zavod, naj brez vednosti predstojnika ne izroča nikomur nobenega dopisa. To pomeni, da naj noben sobrat ne izroča pisem komu, ki se odpravlja drugam, temveč naj jih da prefektu, ta pa sobratu, ki odhaja. Vprašanje korespondence je vodilo k drugemu zelo pomembnemu vprašanju: pokazalo je na dejstvo, da je dopisovanje med sobrati zelo skromno in da je to velika pomanjkljivost naših sobratov. V drugih redovih namenjajo veliko pozornost medsebojnemu dopisovanju, ker se tako dosega enotnost duha, vodi k natančnejšemu poznanju, se pospešuje resnično bratstvo, preprečujejo neredi in se pomagata k hitremu izboljšanju. Kakor se pač dogaja v takih razpravah, so vsi istega mnenja in navdušeni za kako idejo, dokler se govori na splošno, da pa takoj, ko preidejo od teorije k praksi, nastopijo dvomi, omahovanje in različna mnenja. Kaj naj storimo? Kako pogosto naj pišemo, komu naj pišemo? Kako naj pišemo? Vsi so bili enotnega mnenja, da naj vsak sobrat trikrat na leto piše don Bosku ali kakemu članu vrhovnega sveta, in to predvsem za praznik sv. Frančiška, Marije Pomočnice in ob duhovnih vajah v Lanzu. Menili so tudi, da bi bilo koristno, če bi imeli seznam tistih, ki pišejo, da bi se tako med seboj spodbujali. Toda že se je pojavila težava. Taka pisma so zahtevala odgovor. Člani vrhovnega sveta so morali skrbeti že za toliko stvari in si niso mogli nalagati še dolžnosti, da bi odgovarjali na pisma sobratov. Razgovor so končali tako, da so prepustili zadnjo besedo don Bosku. In prav v don Boskovem imenu so se pozno popoldne razšli.

Celoten zbor dopoldneva drugega dne je obravnaval obrazložitve pravilnika. Vedno bo v veliko korist, če vemo, kaj so mislili o določenih vprašanih praktičnega salezijanskega življenja nekdanji ravnatelji skupaj z Božjim služabnikom in don Ruo, ki je imel za svojo dolžnost, da je bil vedno glasnik in razlagalec blaženega ustanovitelja. Menimo, da gre za šest zelo pomembnih točk, ki jih je treba pretesti.

1. Sprememba urnika. Nekoč so imeli pevske vaje po večerji. Toda kmalu so v vseh zavodih drug za drugim prenesli pevske vaje v čas pred večerjo. Ker so vsi dobro vedeli, kako zelo je bila don Bosku pri srcu enotnost in enakost urnika, so hoteli to točno določiti. Fantje so imeli več od tega časa, učitelji glasbe so bili bolj razpoloženi za delo, izgubljalo se je manj časa in bilo je več reda, ker so iz učilnice šli takoj k petju ali ponavljanju, medtem ko je po večerji trajalo precej časa, preden so se zbrali.

Vendar vodstvo oratorija ni hotelo spremeniti urnika, ne da bi dobili predhodno don Boskovo odobritev.

2. Mesečno obvestilo. Je bilo primerno ali ne, da so obravnavali stvari s področja vesti? Zakonik kanonskega prava je stvar na kratko odločil: Vsem redovnim predstojnikom je strogo prepovedano, da bi svoje podrejene na kakršen koli način silili k odkritju vesti.

Tudi naši so to vprašanje že ob drugi priložnosti rešili negativno. Vendar so menili, da je primerno poizvedeti o nagnjenjih in navadah, ker niso predmet spovedi. Poleg tega pa njihovo poznanje koristi podrejenim, ker jih predstojnik tako lahko primerneje zaposli in jih vodi k pokorščini, bodisi na mil način ali ukazovalno. Kakor že v prejšnjih zborih so tudi tokrat ravnateljem toplo priporočili, da bi redno sprejemali obvestila, ki jih je štel za posebno učinkovito sredstvo za dobro vodenje zavodov.

3. Štirinajstdnevne konference. Nekaterim so se zdele prepogoste. Kje naj dobimo snov, da bi jo obravnavali v tako kratkih presledkih? Za druge je bila težava v tem, da niso mogli najti primernega časa. Kako naj čez dan zberemo vse sobrate, kako naj jih zberemo po večernih molitvah, ko so vendar vsi zbiti in ni mogoče kar na hitro opraviti stvari? Nekdo je povedal za primer nekega zavoda, kjer so imeli konferenco ob petih popoldne. Asistenco so ob tej uri zaupali ljudem, ki niso bili člani družbe. Ta ura je v oratoriju določena za konferenco novincem. Ali ne bi bilo pametno, da bi tak urnik uvedli tudi v druge zavode? Don Rua je dejal: »Brez dvoma bo konferenca ob petih popoldne povzročila nekaj nevšečnosti, ker bo treba najti asistente za tisti čas. Vendar se mi to ne zdi tako neprimerno. Treba je paziti, da ne bomo zaposlili vedno istega sobrata, odsotnemu pa povejmo, o čem se je razpravljalo na konferenci. Don Bosko ima take konference za zelo pomembne.

4. Sveti obredi. Eden izmed predpisov nalaga sobratom proučevanje cerkvenih obredov. Nekdo je karal naglico, s katero nekateri pristopajo k oltarju in se vračajo v zakristijo. Don Rua je dejal: »Med svetnimi duhovniki je razširjena razvada, da pristopajo prehitro k oltarju. Mogoče le Filipinci tukaj v Turinu opravljajo to sveto dejanje s primernim dostojanstvom. To ne pomeni, da moramo naše sobrate na splošno dolžiti, da so prenagli. Še več, menim, da nikjer drugje kot pri Filipincih in pri nas niso bolj dostojanstveni. Vendar pa pri nekaterih članih družbe začenjamo opazovati tako naglico. Zato naj vsi ravnatelji svojim duhovnikom priporočajo pri svetih obredih dostojanstveno držo. Mogoče se bo komu zdelo malenkost, pa vendar vzbuja to pri vernikih veliko pobožnost, poleg tega pa to zahteva svetost stvari sama na sebi. Pravzaprav je naloga katehetov, da skrbijo za to. Toda za zdaj so naši kateheti premladi in imajo premalo ugleda pred drugimi duhovniki, saj so nekateri komaj kleriki. Zato naj za zdaj ravnatelj prevzame to nalogo in poskrbi, da bodo tako v 'incessu' (prihodu) kakor v 'recessu' (odhodu) in tudi sicer pri svetih obredih opravljali vse z največjim dostojanstvom. Še drugo napako so karali pri tistih, ki ob prihodu k oltarju in odhodu v zakristijo, med pripravo in zahvalo in pri molitvi brevirja mrmrajo; kak slab način molitve in kakšna motnja okoli stoječim.

5. Natis knjig. Neki člen pravilnika pravi: »Nihče naj ničesar ne daje tiskati brez dovoljenja vrhovnega sveta.« V ta namen so morali določiti člana vrhovne-

ga sveta, ki je izdajal taka dovoljenja. Le-ta pa ne odloča po lastni presoji, temveč poroča vrhovnemu svetu, ki določi njega samega ali kako drugo usposobljeno osebo, da delo pregleda. Zadnjo besedo pri odločitvi si je pridržal don Bosko.

6. Izvodi naših izdaj zavodom. Bila je navada, da so vsem zavodom pošiljali dva izvoda knjig, ki so jih izdali salezijanci, ne pa tudi knjig, ki so jih pri nas tiskali drugi pisci. Vsak sobrat naj bi prejemal en izvod Katoliškega branja in po en izvod Knjižnice klasikov za profesorje.

Zborovanje so sklenili s sporočilom, da bo ob petih popoldne imel don Bosko splošno konferenco.

To je bil slovesen zbor, ki so se ga udeležili vsi sobratje oratorija z novinci in aspiranti, vsega skupaj sto šestinpetdeset udeležencev. Zbrali so se v cerkvi sv. Frančiška. Člani sveta in ravnatelji so sedeli v prezbiteriju, obrnjeni proti drugim udeležencem. Don Bosko se je postavil na sredo k stopnicam oltarja. Zasedanje je odprl on sam z besedami: »Dragi sobratje, zbrali smo se po navadi prejšnjih let ob prazniku sv. Frančiška Saleškega, da bi spoznali zdravstveno, gmotno in moralno stanje ter znanje v vsaki hiši naše družbe. To se bo zgodilo s poročilom vsakega ravnatelja posameznih domov o položaju njegove hiše. Prvi bo govoril ravnatelj najstarejše hiše, potem ravnatelji zavodov po starosti ustanove in končno bo sledilo še poročilo o oratoriju.« Jaz ne bom govoril o kaki posamezni hiši, temveč o stanju naše družbe in o glavnih dogodkih letošnjega leta, ki jih je bilo veliko. Besedo ima ravnatelj zavoda v Borgu San Martino.«

Don Janez Bonetti je povedal, da je njegov zavod zaradi velikega števila prosilcev daleč premajhen. Do sedaj še ni bilo nobenega bolnika v hiši. Sobrate je treba krotiti pri delu, saj so profesorji sami hoteli zvečer še ponavljati snov z učenci. Sad tolikih naporov so poklici za redovniški in duhovniški poklic, ki so tudi posledica dobrega delovanja verskih družb. Občinske šole, ki so v upravi salezijancev, so si zaradi dobrih uspehov pridobile zaupanje družin in krajevnih oblasti. Vseh učencev je 130. Ker je zbolela občinska učiteljica, so naše sestre (tako so jih takrat imenovali) iz doma, ki so ga odprle prejšnje leto v zavodu, hodile poučevat deklice v veliko zadovoljstvo prebivalstva, ki želi, da bi ženska vzgoja prešla popolnoma v njihove roke. Sestre so v zavodu s skrbjo za perilo zadovoljile starše in s svojimi molitvami pomagale k dobremu delovanju zavoda. Pogost prejem zakramentov, nramnost in navdušenje za učenje tako zelo napredujejo, tako da je treba za vse samo zahvaliti Gospoda. Končal je s prošnjo, da bi bratje molili za dober uspeh zavoda.

Don Janez Krstnik Lemoyne, ki je nastopil za njim, je poročal o delu sobratov v zavodu v Lanzu in pohvalil vse zaradi medsebojne povezanosti, zaradi katere so eno srce in ena duša, in zaradi delavnosti, ki mu dovoljuje trditev, da se v Lanzu dela veliko, zelo veliko. Že dve leti so fantje popolnoma zdravi, kar je treba pripisovati dvema previdnostnima ukrepoma: zvečer po večerji je

prepovedano piti vodo in vsi morajo opraviti odmor pod stebriščem. Notranjih gojencev je 220, zunanjih pa 130, ki vsi obiskujejo našo občinsko šolo in s tem tudi praznične obrede. Za oratorij nimajo primerne prostora za odmore. Trije duhovniki hodijo maševat v krajevne cerkve. Na vse to misli vikar Albert. Za odlično delo v zavodu se ravnatelj zahvaljuje vrhovnemu svetu, ki mu je dal na voljo odlično osebje.

Don Janez Krstnik Francesca je poročal o svojem zavodu v Varazzah. Zdravje na višini, zadovoljivo navdušenje za učenje, živa pobožnost in živahni odmori. V zavodu je toliko fantov, kolikor jih lahko sprejme, to je 130. Zavrtni so morali veliko prošenj za sprejem. Občinska šola, ki jo vodijo naši sobratje, odlično deluje, odprli pa so tudi večerne šole za odrasle. V oratoriju don Bartolomej zjutraj in zvečer zbira veliko fantov, ki ne hodijo v šolo. Zunanji dijaki imajo svojo oratorijsko cerkev pri Assunti. Don Francesca je močno pohvalil svoje osebje in se priporočil molitvam sobratov.

Don Frančišek Cerruti je govoril o zavodu-liceju v Alassiu. V tamkajšnje šole je hodilo 500 fantov, od katerih je 160 konviktovcev, kolikor so jih lahko sprejeli v zavod. Glede materialnega in moralnega stanja ni mogel reči drugega kot dobro. Vendar je obžaloval uničujoče učinke počitnic med gojenci. Gre za zares obupne primere, ko se vzorniki pobožnosti in nrvnosti glede na vedenje v cerkvi vračajo v zavod popolnoma spremenjeni. Ko je ugotovil nezadostnost človeških sredstev, se je zatekel k molitvi in učinek je bil otipljiv: v devetdnevnih za Brezmadežno in za božič mu je uspelo vzbuditi prejšnje navdušenje in razgibati vse družbe tako, da se je obnovila pobožnost in prejem zakramentov. Sklenil je s trditvijo, da v zavodu vlada dober duh tako med sobrati kakor med fanti, zunanji fantje obiskujejo praznični oratorij in notranji gojenci se zelo radi učijo. Izrazil je upanje, da bo kot prejšnje leto tudi letos nekaj fantov vstopilo v cerkveni poklic. Tudi upa, da se bo zaradi molitev sobratov v zavodu v Alassiu ohranil ogenj ljubezni in navdušenje za zveličanje duš.

Don Frančišek Dalmazzo je bil vesel, da je lahko sporočil, da je v njegovi hiši v Valsaliceju število gojencev od 30 naraslo na 60, da pa ne morejo uravnotežiti dohodkov z izdatki zaradi plač zunanjim profesorjem. Navdušenje za učenje, pobožnost, prejemanje zakramentov, delo družb in salezijancev lepo cvete. Kar se tiče zdravja, je treba povedati, da do sedaj nismo imeli nobenega bolnika. »Naj bo za vse hvala Bogu, ki nam za to leto verjetno obljublja kak poklic.«

Don Pavel Albera je pripovedoval, da so v Sampierdareni dogradili poslopje, ki je tako veliko, da bi lahko sprejeli še dvakrat toliko gojencev, kot jih imajo sedaj, se pravi 120. Vsi pridno delajo in se radi učijo. Glede zdravja se ni mogoče pritoževati, čeprav je zavod izpostavljen nenehnemu vetru. Vedenje sobratov in fantov je že privedlo nazaj kako izgubljeno ovco, se pravi kakega sektaša iz mesta. Ljudje so s salezijanci zelo zadovoljni. Nekaj salezijancev hodi katehezirat ob

nedeljah v razne cerkve. V šolo hodi veliko zunanjih fantov, ki jih učimo krščanski nauk in jih nato vodimo v cerkev k blagoslovu. Marijinih sinov je 30. »Molite,« je priporočil, »da bo naša hiša obrodila obilne sadove krščanske ljubezni.«

Don Jakob Costamagna, ki je vodil hčere Marije Pomočnice v Morneseju, je seznanil poslušalce o naglem napredovanju te ustanove. Zares pravo gorčično zrno, ki se je razvijalo v mogočno drevo. Sester je že več kot sto. Prošenj za sprejem je vedno več. Za vzdrževanje pa potrebujejo oratorij. Te dobre hčerke so zaradi svoje ponižnosti in duha odpovedi zares vredne posnemanja. Zdi se, da bodo odlične sodelavke tudi v misijonih. Na žalost pa je njihovo zdravstveno stanje zelo slabo, dve sestri se borita s smrtjo. Lahko rečemo, da vsako jutro vse prejemajo obhajilo. Imajo 35 gojenk in šole za dekleta v občini. Tudi občinske šole za fante vodi eden izmed salezijancev. Mons. Sciandra je te dni potrdil pravila njihove družbe. Končno je toplo priporočil v molitve še samega sebe.

Don Jožef Ronchail, ravnatelj zavetišča v Nizzi Mare je tožil o nadvse skromnem položaju. Vsega skupaj devet oseb, se pravi pet dečkov, dva klerika, kuhar in ravnatelj. Dečkov je tako malo zaradi francoskih zakonov. Kdor koli hoče kakega fanta naučiti kake obrti, ga mora naučiti tudi brati in pisati. Inozemski duhovnik, ki bi rad poučeval latinščino, mora najprej dve leti bivati v Franciji. Duhovnik ni mogel imeti več kot štiri učence. Kako naj torej odpre šolo za mladino? Da so lahko ob nedeljah zbirali fante in jih učiti katekizem ter imeli v hiši nekaj fantov, da so jih poučevali, so salezijanci morali prositi protestantskega prefekta, ki jim je šele po ponovnih prošnjah dovolil, za kar so prosili. Bojazen je bila, da bi naši imeli zahrbtne politične namene in bi na skrivnem sodelovali s tistimi, ki bi hoteli Nico priključiti Italiji. Zato so jih zlasti o vsem tem dodobra izprašali. Prišel je komisar z namenom, da bi uprizoril preiskavo. Na dvorišču je dobil fante, ravnatelj pa je bil v postelji. Sporočil je, da ni bilo šole. Po nekaj dneh je prišlo od prefekta pisno dovoljenje, v katerem je bilo rečeno, da zaradi dobrotnosti v korist mesta in zaradi odsotnosti političnih namenov dovoljuje katekizemski pouk. »V Franciji,« tako je poročal don Ronchail, »se veliko dela ob nedeljah. Toda po zakonu je na ta dan prepovedano zaposlovati mladino pod šestnajstimi leti. Prefekt je pripravljen ta zakon natančno izpolnjevati in ljudje pa tudi vlada so zadovoljni z nami. O naši hiši nekateri slabo govorijo, drugi jo hvalijo, tretji pa se ne menijo za nas. Mnogi so nam obljubili, da nam bodo pomagali, toda mi ne upamo na pomoč ljudi, temveč na Božjo pomoč. Vsem se priporočamo v molitev, kajti Nica je zelo potrebna, da ji kdo dela dobro.«

Ko je don Ronchail končal, je povzel besedo don Bosko.

»Ker je že pozno in bo čez nekaj časa klical zvon v cerkev, se bom nocoj omejil samo na eno zelo pomembno stvar in bomo o hiši v Turinu govorili jutri, ko se bomo zbrali ob isti uri kot danes. Nocoj želim priporočiti vsem ravnateljem, da naj, ko se bodo vrnili v svoje hiše, naučijo sobrate in gojence pisati pisma. Na žalost jih le malo zna

pisati in tisti, ki jih bere, ne pripisuje krivde za to samo piscem, temveč vsej družbi. Ne bom rekel, da se ta pomanjkljivost v prejetih pismih kaže na splošno, temveč da je treba nerodnosti predvideti.

Pisanje pisem je veliko pomembnejše, kot se to lahko zdi na prvi pogled. Veliko ljudi si namreč kroji sodbo o naši hiši po tem, kako so oblikovana pisma, ki prihajajo iz naše ustanove ali od posameznikov naše družbe. Pohvale ali graje pa ni deležen samo posamezen pisec, temveč vsa hiša in vsa družba, kakor da mi ne bi bili sposobni naučiti, kako je treba sestaviti preprosto pismo.

Zato moramo paziti, da v pismih ne bo samo neoporečna vsebina, temveč tudi primerna oblika, se pravi, da stvari, ki jih hočemo sporočiti, tudi jasno izrazimo. Vsak naj poskrbi, da ne bo pazil samo na slovnične napake, temveč tudi na pravopis. Pisava pa naj bo v vsakem primeru čitljiva. Dogaja se namreč, da pisca ni mogoče razumeti, in to je prava neolikanost.

Ko pišemo pismo, napišemo najprej zgoraj kraj, od koder se piše, potem dan, mesec in leto, vendar nikdar med naslov in besedilo pisma.

Nikdar ne začenjajmo takoj s sporočilom kot na primer: Predragi prijatelj, sporočam ti itn., drugo za drugim v isti vrsti, temveč tako, da napišemo zgoraj naslov in potem spodaj začnemo sporočilo.

Druga zelo pomembna stvar so naslovi, ki jih moramo uporabljati za razne osebe. Na začetku pisanja je treba naslov točno izpisati in ne samo kratice, in sicer zgoraj na levi strani. Datum postavimo nad naslov na desni strani. Če datum napišemo na koncu sporočila, potem naj bo to na desni strani. Če pišemo osebam na visokem položaju, ne smemo začeti takoj pri vrhu, temveč pustimo polovico lista praznega in pišemo od sredine naprej. Podpis damo spodaj desno, potem ko smo pustili nekaj prostega prostora. Besede 'vaše uglednosti ponižni služabnik' damo vedno na levo stran in 'izražam ...' vedno na začetku.

Te in druge podobne stvari imam za zelo pomembne zlasti za klerike in člane naše družbe. Zato ravnateljem ponovno priporočam, da bi po vrnitvi v svoje domove to naučili fante, ki so jim izročeni v oskrbo. Če bomo to natančno izpolnjevali, bomo imeli od tega veliko korist.»

Ravnatelji posameznih domov in duhovniki oratorija so bili vedno ob Božjem služabniku. On pa je izkoristil vsako priložnost, da je z vsakim ravnateljem posebej govoril in jim dajal ustrezne nasvete. Vse to mu je bilo v veliko zadovoljstvo in je odtehtalo mnoge neprijetnosti, ki jih bralci dobro poznajo.

Zvečer 2. februarja, drugi dan konferenc, je več duhovnikov po večerji v družinskem pogovoru načelo vprašanje zgodovinarja, o čemer so razpravljali ob popoldanskem predavanju prejšnjega dne. Vsi so bili prepričani o pomembnosti te službe. Blaženi je na široko razložil svojo misel in povedal celo vrsto stvari, ki jih je don Barberis zapisal v svojo malo kroniko in za katere se nam zdi pomembno, da jih tukaj omenimo. Don Bosko je govoril takole:

»Kar je najbolj potrebno in kar je treba čim prej storiti, je, da vsak ravnatelj na kratko opiše zgodovino svoje ustanove vse od ustanovitve do sedaj in da bo to delal tudi

v prihodnje v obliki kronike. V poročilu o preteklosti je pomemben zlasti datum ustanovitve, gradnja in dograjevanje poslopja, število gojencev, ki je raslo od leta do leta, lastnosti dečkov, vrline, prejemanje zakramentov, moralnost; za vsako leto imena tistih, ki so se dali preobleči in so postali člani naše družbe; kakšni so bili odnosi z avtoriteto do občinske uprave in do prebivalstva. Za tem pridejo zunanje in večerne šole, praznični oratorij itn. Pri tem je treba, če je to mogoče, nakazati vzroke za posamezne dogodke in stanja, sredstva, ki so bila uporabljena, da se je doseglo to in ono, težave, ki jih je bilo treba premagati in kako so se premagale.

Treba je drugo za drugim, leto za letom zapisati vse stvari, ki sem jih navedel: število dečkov, začetek in sklepe šole, podatki o številu in kakovosti osebja, ki je sodelovalo pri vodstvu zavoda itn.

Leto za letom naj vsak ravnatelj da prepisati to kroniko v veliko knjigo, ki bo lepo prepisana ostala vedno v zavodskem arhivu, izvornik ali drugi prepis pa naj se na koncu pošlje v Turin, da bodo lahko predstojniki dobro poznali delovanje zavodov ter sčasoma izdelali delovnik in kroniko celotne družbe.

Jaz sam sem napisal veliko stvari, ki se tičejo oratorija od njegovega začetka do sedaj, zlasti še do leta 1854. To leto začnemo govoriti o družbi; stvari se močno širijo in dobijo čisto drugo podobo. Menim, da bo to lahko služilo tistim, ki bodo prišli za nami, da bo vse v večjo Božjo slavo in se bom zato potrudil za nadaljevanje pisanja. Zato naj se v tem pogledu nihče več ne ozira na don Boska ali koga drugega.

Ugotavljam, da je don Boskovo življenje prepletено z življenjem družbe. Zato govorimo tudi o njem. To je potrebno za večjo Božjo slavo, za zveličanje duš, za rast naše družbe, zato je treba dati spoznati veliko stvari. Kajti, in to naj bo povedano med nami, druge družbe in redovi so imeli od začetka kak navdih, kako videnje, kako nadnaravno dejanje, kar je dalo pobudo za ustanovitev in nadaljnjo pobudo, kar je utrdilo ustanovo. Navadno se je stvar končala z enim ali nekaterimi takimi posegi. Toda pri nas so stvari precej drugačne. Rečemo lahko, da ni stvari v naši družbi, ki ne bi bila nakazana, še preden je nastala. Družba ni naredila nobenega koraka brez kakega nadnaravnega nasveta, niti se ni kaj spremenilo ali izboljšalo, povečalo ali opustilo brez izrecnega Božjega povelja. In tukaj bi rad, da bi opustili človeka. Meni je čisto vseeno, ali ljudje o meni govorijo dobro ali slabo. Kaj je meni za to, če me ljudje sodijo tako ali drugače. Naj govorijo, naj negodujejo, to me malo zanima, zaradi tega ne bom nič več in nič manj pred Božjim obličjem. Toda potrebno je, da se Božja dela spoznajo. Mi bi lahko na primer do podrobnosti zapisali vse, kar se je zgodilo, preden se je zgodilo. Nekaj stvari sem že napisal za svojo uporabo in spodbudo.»

Tretji dan. Jutranje zasedanje pod vodstvom don Rue. Ponovno so razpravljali o razlagi pravilnika. Oglejmo si tudi tukaj šest stvari, ki zaslužijo našo pozornost.

1. Malica klerikov. Je primerno, da klerikom pustimo možnost malice, ali naj jo odpravimo? Videz je, da se don Bosko nagiba k 'ne', četudi se o tem ni nikdar točno izrekel. V eni izmed konferenc novicem, v kateri je priporočal, da ne bi jedli in pili zunaj časa, je dejal: »Če imate tek, si kar privoščite malico. Toda

...« Kapitelj se ni izrekel, čeprav je menil, da ni razloga za malico, ker je hrana zadosti obilna in da malica v nobenem redu ni v navadi. Kljub temu nasprotna mnenja niso utihnila.

2. Služba kateheta. Tu se je razprava močno razvnela. Stvar je bila zelo občutljiva. Ali naj katehet ne bi bil ravnatelj klerikov? Ali katehet ni druga avtoriteta v zavodu? Ali nima v duhovnih stvareh iste pristojnosti kot prefekt v materialnih? Po drugi strani pa so bili kateheti navadno zelo mladi, dostikrat celo tovariši klerikov in niso imeli potrebne avtoritete. Zato so menili, da bi bilo bolje, če bi za sobrate opravljal službo kateheta ravnatelj. Res je, da bi za to službo lahko prišlo do nesporazuma med ravnateljem in sobratom, toda v določenem položaju ni bilo drugega izhoda. Sčasoma, ko bi imeli na voljo zadosti zrelih oseb, bi končno odločili kako in kaj.

3. Vstop v sobe drugih. Pravilnik je to prepovedoval. Za snago sob naj poskrbi vsak sam. Izjema sta ravnatelj in prefekt, ki morata sprejemati stranke in nimata časa, da bi sama skrbela za snago. Toda ravnatelj in prefekt naj za to določita kakega sobrata pomočnika in ne kakega fanta. V Valsaliceju, kjer so gojencem postiljali služabniki, naj bi skrbeli za to tudi v celicah klerikov, ker bi sicer bili kleriki v ponižujoči podrejenosti glede na fante.

4. Veroučni učbenik. Za licej in višjo gimnazijo je bilo treba dobiti priročnik z jedrnato vsebino. Tedaj ni bilo na voljo drugega učbenika kot knjiga kanonika Giovanninija. Ta priročniki je z močnimi razlogi zavračal vse zmote in točno razlagal na novo opredeljene verske resnice.

5. Obleka in obutev. Eden izmed členov pravilnika je zahteval: »Nihče naj nima več kot dve obleki in dva para čevljev.« Nekaterim se je to zdelo zelo ozko, drugi pa so menili, da je to zelo dobro, da tako preprečimo določene zlorabe. Pustili so stvari tako, kakor so bile.

6. Ravnateljjev osebni zapisnik izdatkov. Neki drug člen pravilnika je določal, da naj ima ravnatelj svoj osebni zapisnik za svoje izdatke. Ali ni bil to nepotreben dvojnik? V prefekturi je bil zapisnik dohodkov in izdatkov in to naj bi bilo zadosti. Toda don Rua je dokazal potrebnost takega zapisnika tudi zaradi odgovornosti v določenih primerih. S tem so končali zasedanje.

Ker je bil prejšnji dan svečnica, so obredi v cerkvi prekinili jutranjo splošno konferenco. Nadaljevali so jo 3. februarja popoldne s sodelovanjem vseh, tako salezijancev kakor novincev in aspirantov v oratoriju. Zbrali so se ponovno v cerkvi sv. Frančiška.

Prvi je nastopil don Alojzij Guanella, ravnatelj zunanjega Oratorija sv. Alojzija v Porta Nuovi. V oratorij prihaja 250 ubogih, dobrih dečkov, ki se zlasti ob nedeljah udeležujejo cerkvenih obredov. Privlači jih Družba sv. Alojzija, kako darilce enkrat na mesec in kak izlet jih navdušuje za dobro. Želel bi, da bi dobri katehisti, bodisi dijaki kakor rokodelci, ki prihajajo iz Oratorija sv. Frančiška,

bili sposobni na jasen način razložiti nekatere ugovore, če bi jih fantje o tem vprašali.

Don Dominik Milaneseo, ravnatelj zunanjega Oratorija sv. Frančiška, je uporabil skoraj pol konference. Njegov oratorij je zajemal tri vrste fantov: dijake, rokodelce in nedeljske obiskovalce. Dijaki so hodili v dnevne šole, rokodelci pa v večerne. V cerkvi so opravljali iste pobožnosti kot nekoč don Bosko. Ob nedeljah je bilo po zaslugi nekaterih gorečih duhovnikov v hiši 150 do 200 obhajil. Cvetela sta zlasti družba ministrantov in družba sv. Alojzija. Vsak teden so pri posebni konferenci brali ali razlagali katehistom pravila, ki so jih narekovale izkušnje, o načinu, kako naj spoznamo fante in kako naj jih pravilno vzgajamo. Posebej je poudaril tri:

1. Katekizem je treba razdeliti v tri dele. Najmanjše je treba poučiti o nujno potrebnih stvareh, pri večjih pa dodati nove razlage, tako da bodo veliki znali cel katekizem.

2. Da bomo v cerkvi dosegli tišino, naj se katehist čim manj giblje, govori po tiho, opozarja zelo previdno in nemirneža, namesto da bi ga poslal iz cerkve, pusti na svojem mestu in ga nato povede k predstojniku, ki ga bo ustrezno opomnil.

3. Ugotovili so tudi, da je zelo koristno, če zberejo fante pred vrati cerkve, preden jih pustijo noter, medtem ko so katehisti že na svojih mestih in jih sprejmejo notri. Ko dečki vstopajo v cerkev, naj se zapoje kaka nabožna pesem, da se tako preglasi šum in ropot.

V dnevnih šolah je bilo vpisanih 120 učencev, vendar zaradi malomarnosti staršev niso točno prihajali. Odkar pa so začeli zapisovati odsotnost in o tem obveščali domače, se je obisk uredil. Kakih šestdeset se jih je spovedovalo vsako soboto in pet ali šest jih je vsako nedeljo prejemale sveto obhajilo.

Rokodelci večernih šol so bili zelo dobri. Svoje šolsko leto so začeli s kakimi petdesetimi obhajili. Učili so se katekizem, branje, pisanje, računstvo in petje. Vsak teden jim priporočajo, da pridejo k spovedi. »Zdi se, da je to odveč, vendar se je pokazalo, da imajo od tega veliko korist.«

Ob glavnih praznikih je bilo do tristo obhajil.

Don Milaneseo je svoja izvajanja sklenil z zahvalo in prošnjo. Predstojnikom se je iz srca zahvalil za materialno pomoč, ki so jo dajali prazničnemu oratoriju, in jih prosil, da bi mu vedno bili v pomoč in pri tem podpirali tudi s svojimi molitvami.

Končno je prišel na vrsto še notranji oratorij. Poročati bi moral don Jožef Lazzero, ker je bil tega leta podravnatelj on in ne don Rua. Toda na njegovo pobudo je vrhovni svet privolil, da je 27. januarja o materni hiši poročal don Rua.

Podajamo kratko poročilo v štirih delih, kolikor je bilo zvrsti oseb, ki so sestavljale oratorij.

1. Člani družbe napredujejo v pravem redovniškem duhu in krščanski ljubezni. To pa je treba pripisati rednemu opravljanju mesečne vaje za srečno smrt, vsakdanjemu premišljevanju ob petih za ene in ob devetih za druge, duhovnemu branju popoldne in rednemu branju med kosilom in večerjo.

2. Novinci. To leto so bili ločeni od preostalega dela hiše; dvorišče, obednica, cerkev, spalnica, učilnica, vse so imeli sami zase. Bilo jih je šestdeset, še nikoli niso pričakovali tako dobrih sadov. Goreli so od želje, da bi koristili sebi in drugim.

3. Dijaki. Veliko jih je in so zelo prizadevni. Uspehi pri izpitih tako doma kakor zunaj so zadovoljivi. Duha pobožnosti kažejo v dejanju. Pri mnogih smo dosegli cilj, ki smo si ga postavili; od 45 učencev zadnjega razreda jih je 40 prejelo duhovniško obleko. Tako dobivajo salezijanci številno osebje tudi za delo zunaj domovine. Odločilen prispevek so dale družbe. Družba Brezmadežne je bila zaradi nerednosti sestankov malo v zaostanku. Imamo jo za zadnjo stopnico, ki vodi v družbo.

4. Rokodelci. Zelo zadovoljivo. Več reda kot prejšnja leta, šole so dobro utečene, katehisti navdušeno poučujejo krščanski nauk, asistenti si enodušno prizadevajo, da bi med njimi širili pobožnost in krščansko ljubezen.

»Upam,« je dejal don Rua, »da bodo sadovi odlični in obilni. Toda za to je treba premagati svojo voljo in se ji odpovedati. Tega ne pravim zato, ker med nami manjka duha zatajevanja, temveč zato, ker brez tega naše prizadevanje ne more imeti zadostnega uspeha in bi od vsega imeli le malo zaslug.« Kakor vsi drugi je tudi on svojo hišo priporočil skupnim molitvam.

Ko so tako končali svoje predstavitve posamezni ravnatelji, je blaženi začel naslednji iz več razlogov zelo pomemben govor.

»V poročilih posameznih zavodov, hiš in oratorijev smo včeraj in danes slišali stvari, zaradi katerih se moramo veseliti in izreči Bogu zahvalo, ker je storil, da delo po naših ustanovah lepo teče in smo lahko zadovoljni. Vse naše hiše so polne fantov, rečemo lahko zelo dobrih fantov, in sobratje se velikodušno žrtvujejo v njihovo dobro tako v kulturnem kakor moralnem pogledu. Vsem ugotavljamo postopno izboljševanje.

V tem, kar je bilo povedano, pa smo opustili, kar se dela še v drugih naših ustanovah tukaj v Turinu pod vodstvom naše družbe. Nismo govorili o Oratoriju sv. Jožefa, kamor hodi v postnem času več naših sobratov za katekizemski pouk ne glede na oddaljenost in slabo vreme. Stvari tam zelo dobro napredujejo, bodisi zaradi prizadevanja za tiste fante bodisi zaradi velezaslužnega gospoda Uccelletija, ki je ustanovitelj, lastnik, vzdrževalec in katehist v tem oratoriju in pozoren nadzornik zlasti najbolj nagajivih fantov. Prav tako imamo družino v San Pietru in Borgu san Donato in delavnico San Giuseppe nedaleč od nas, kjer tudi delujejo naši člani.

Če naj sedaj izrazim svoje mnenje o družbi na splošno, moram reči, da napreduje tako v ustanavljanju vedno novih hiš kakor tudi v rasti redovniškega duha. To nas mora navdušiti, da bomo podvojili svoje napore in prizadevanje, ker vidimo, kako

zelo jih Gospod blagoslavlja. Za število članov naše družbe se moramo zahvaliti nebesom, kajti vzbuja zelo veliko upanje. Sestavlja jo že 330 članov, kar je razvidno iz seznama, ki ga tiskajo te dni. Od teh jih je 112 zavezanih z večnimi in 83 z začasnimi zaobljubami. Novincev je zelo veliko in prav tako aspirantov.

Poleg tega imamo še drugo redovno ustanovo, ki nam veliko pomaga, ustanova, ki skrbi za deklice, kakor se mi trudimo, da bi omogočali šolo dečkom. To je ustanova hčera Marije Pomočnice, ki je pridružena naši družbi in ima več kot 100 redovnic. Skupaj z nami je to 450 oseb, ki se z združenimi močmi trudijo za večjo Božjo slavo in zveličanje duš; prepojene so z istim duhom, pod istim vodstvom in pod isto zastavo. Te sestre imajo poleg matrne hiše v Morneseju v škofiji Acqui še hišo v Borgu San Martino in letos se pripravljajo, da bodo poletele še marsikam drugam. V kratkem bodo prišle sem v Turin. Odprle bodo šolo nasproti cerkve Marije Pomočnice in se zavzele za zapuščene deklice v tej okolici. To so dekleta, ki potrebujejo telesno pomoč, kajti dostikrat se potikajo cele dneve okoli brez hrane, ker jim je starši ne morejo priskrbeti, in moralno pomoč, ker so izpostavljene vsem mogočim nevarnostim in nimajo ne vodnika ne učitelja, ki bi jim pomagal. Prav tako se pripravlja nova hiša v Alassiu ob našem zavodu, ki pa je sedaj še ni mogoče odpreti, ker manjka nekaj stvari, da bi jo dokončali. To hišo bomo zagotovo odprli meseca marca.

Desetega marca bomo odprli zavod v Bordigheri, Torriione Valle Crosia, kraju, ki je zrasel kot po čudežu in se razvil v veliko naselbino. Prej ni bilo na tem prostoru nobene hiše, temveč so tam rasle oljke. Pred nedavnim pa so zaradi trgovine, poljedelstva in dopustništva začele druga za drugo rasti hiše, da je nastala obljuden predel. Ko so protestanti ugotovili, da je ta kraj zelo primeren za uresničevanje njihovih ciljev, ker ni bilo tam niti cerkva niti šol niti duhovnikov, so tja prenesli svoje središče. Začeli so ustanavljati šole za dečke in deklice, otroške vrtce, mešano gimnazijo. Ponujali so knjige in nagrade vseh vrst in skušali pokvariti prebivalstvo, ki je zaradi pomanjkanja katoliških šol začelo pošiljati svoje otroke v protestantske šole, saj so jim tam dajali denar, darila in preskrbo. S tem se dela velika škoda med ljudmi in mladino zaradi njihovih zmotnih nauk. Velike so bile težave, da smo vzpostavili jez vsej tej hudobiji. Že lansko leto smo se dogovorili s tamkajšnjim škofom, da bi odprli katoliško šolo in cerkev. Sedaj je dom že pripravljen in v nekaj dneh bo odšel don Cibrario kot ravnatelj z nekaj salezijanci, da bodo prevzeli šolo za dečke, in nekaj sester Hčera Marije Pomočnice, da bodo poučevale deklice, ravnatelj pa bo imel kako pridigo za ljudstvo, sejal seme Božje besede in preprečeval, da bi se ljudstvo zastrupilo s tem, da bi pilo umazano vodo protestantske zmote. Glavni cilj, ki nas vodi v Torriione, pa je praznični oratorij.

Naša družba pa je to leto naredila še drug korak naprej s tem, da je poletela v Ameriko. Tam so nas zelo pogrešali, nas vabili in zadnje novice naših misijonarjev nam sporočajo, da so jih navdušeno sprejeli, jih cenijo in imajo zelo radi. Delo, ki naj bi ga opravili, je neizmerno in področje našega apostolata je zelo obširno. Vendar nas to ne moti. Delo prinaša obilne sadove. Pridigajo, spovedujejo in se nenehno trudijo za zveličanje duš. Upravljajo cerkev Misericordia za Italijane, kjer je tudi zavetišče, v kratkem se bodo lahko nastanili salezijanci, ki bodo prišli iz Evrope ali bi se od tam

vrnili v Evropo. Ta cerkev je glavno zbirališče Italijanov in tukaj se vsaj enkrat na teden pridiga po italijansko. Tamkaj so se nastanili don Baccino in Belmonte in za zdaj tudi don Cagliero, ki je takoj začel duhovne vaje za ljudstvo. Če bo konec tako uspešen, kakor je bil začetek, tako nam je pisal, bodo uspehi izredno veliki. Drugi salezijanci so se pod vodstvom duhovnika Fagnana napotili bolj proti severu do San Nicolása, od koder smo že tudi prejeli novice danes in včeraj. Potovanje je srečno uspelo. Lepo so jih sprejeli in jim izkazujejo vso pozornost. Sedaj obiskujejo mesto in skušajo preurediti velik zavod po naših načelih, učijo se španskega jezika, brez katerega ne morejo niti poučevati v šoli niti pridigati. Tu se odpira pred nami novo neizmerno področje in se nam obeta bogata žetev duš.

Poleg vsega tega imamo prošnje za odprtje zavodov iz same republike Argentine, iz Avstralije, Urugvaja, Paragvaja, iz Kitajske, Indije, Oceanije in mnogih drugih krajev. Prav tako imamo ponudbe iz Francije, kjer smo že odprli hišo v Nici. Želijo nas v Italiji in Piemontu. Naravnost čudovito je, kako nas povsod želijo. Tudi v Turinu se nam odpirajo nova področja za delo v večjo Božjo slavo. Predvsem pa so nam potrebni salezijanci, ki so polni Gospodovega duha in pripravljeni na žrtve.

Letos smo tudi začeli ustanovo Marije Pomočnice, ki je delno zaostala iz različnih vzrokov, pa sedaj lepo napreduje in upamo, da bo dobila velikanske razsežnosti, vse pa bo v veliko korist Cerkve. Za zdaj teh fantov še nismo mogli zbrati na istem kraju. Toda s časom bo prišlo tudi do tega.

Govorili smo že o številu sobratov, ki sestavljajo družbo, in o različnih zunanjih delih, ki jih opravlja družba. Sedaj naj vam povem, v kakem duhu se opravljajo vsa ta dela in kaj moramo storiti in prispevati mi, se pravi, kaj je naša neposredna naloga. Gre za to, da poskrbimo za zadostno število, za izredno veliko število oseb, ki bodo pripravljene delati, veliko delati.

Če naj vam odkrito povem, kako gledam sedaj na naše delo, vam lahko zagotovim, in to celo z nekaj ponosa, da sem zadovoljen. Številčno tako zelo rastemo, da če ne bi močno zaupal v Gospoda, ki bo vse obrnil v dobro, bi se zelo prestrašil; dejansko se bojim, ker družba tako hitro, da, prehitro raste. Hrabri pa me ugotovitev, da si člani pridobivajo pravega duha. Vidim, da se uresničuje ideal, ki sem si ga postavil, ko sem izbiral ljudi, ki naj bi mi pomagali pri delu v večjo Božjo slavo. Na splošno ugotavljam junaškega duha samoodpovedi, duha odpovedi lastni volji, pokorščine, ki me je globoko ganila. In kako se je to doseglo v tako kratkem času in s kakimi sredstvi? Ko v mislih primerjam sedanji čas s prejšnjimi, je moja domišljija vsa zbegana. Kaj je bilo pred pet- ali šestintridesetimi leti tukaj na tem kraju, kjer smo sedaj? Kaj je bilo? Nič, čisto nič. Jaz sem tekal sem in tja med najbolj razposajenimi in hudobnimi fanti, ki niso hoteli niti slišati o redu in disciplini, ki so se norčevali iz verskih stvari, o čemer sploh niso nič vedeli, preklinjali so sveto Božje ime, jaz pa nisem mogel nič storiti. Ti fantje so bili nekaj najbolj prostaškega, zbrani z vseh vetrov, uprizarjali so bitke s kamenjem in nenehnim pretepanjem. Vse, kar je sedaj, je bilo samo v zamisli. Na tem mestu in v okolici so bile njive, posajene s koruzo, zasajene z zeljem, tu in tam je bil kak vrt in ničesar drugega. Na sredi prostora je stala bajta ali neke vrste beznica, ki je bila strašna že na pogled, kaj šele znotraj. Poleg vsega pa je bila še javna hiša. Jaz

ubog duhovnik, zapuščen od vseh, še več, preganjan in preziran od vseh, sem imel nejasno predstavo, kako bi storil kaj dobrega prav na tem mestu in kako bi lahko koristil revnim dečkom. Ta misel me je navdajala in nisem vedel, kako naj bi jo uresničil. Vendar se je nisem mogel znebiti, še več, prav ta misel je vodila vsak moj korak, vsako moje delo in dejanje. Hotel sem delati dobro, storiti veliko dobrega, in to prav tukaj. Zdelo se je, da so samo sanje ubogega duhovnika, in vendar je Bog udejanjil, izpolnil želje tega revčka. In kako je Bog uredil stvari, da so se te sanje uresničile? Kako se je vse dogajalo, bi komaj vedel povedati. Niti sam vsega dobro ne razumem. Vem samo to, da je vse to hotel Bog. Sedaj vidim cerkve, sezidane zavode, množice fantov, duhovnikov in klerikov, ki so okoli mene, toliko ravnateljev raznih ustanov, ki me obdajajo. Kako se je vse zgodilo? Vem za neizmerne žrtve, ki jih je bilo treba prispevati, razumem, da so morali biti nepremagljivo pogumni tisti, ki so mi sledili, kajti sicer bi omagali. In sedaj po tolikih naporih vidimo sadove. Tisoči in tisoči fantov uživajo Božje besede, pravila so potrjena, družba je ustanovljena, število članov je naraslo, duh se ohranja in napreduje. Bodi zahvala Bogu!

Tukaj se moram ustaviti pred težkim ugovorom. 'Don Bosko, vi pravite, da je vse v najlepšem redu. Toda finančna plat je na psu. Povsod se gradi, povsod rastejo ogromni izdatki. Kako naj gre to naprej brez rednih dohodkov? Kje naj vzamemo denar? Propadli bomo.'

Toda moram vam odgovoriti, da če bi gledal na stvari samo po človeško, na to, kar imam na dlani svoje roke, bi si pokrtil glavo z belim prtom, se preoblekel v meniha, se šel skrit in umret v Tebajsko puščavo in se nikdar več ne bi pojavil v javnosti. Kajti zares ne vidim možnosti, da bi naše zadeve uredil s človeškimi sredstvi. Toda mi smo navajeni obrniti oči navzgor in zaupati v Božjo previdnost in Božja previdnost nikdar ne odpove. In kako naj računamo na njeno pomoč? Iz tega, kar se je zgodilo, lahko sklepamo na to, kar se bo zgodilo v prihodnosti. V položaju, v katerem smo sedaj, smo bili že dostikrat v preteklosti. Lahko celo rečemo, da je to naš stalen položaj, v preteklosti nam je stala ob strani Božja previdnost in upajmo, da nam bo stala še v prihodnje. Dodal bom še to: znašli smo se še v težjih položajih. Ali nam je Božja previdnost kdaj manjkala? Nikdar. Vedno smo bili velikodušni plačniki. Če gledamo nazaj, lahko rečemo, da je preteklost zagotovilo za prihodnost. Kako smo do sedaj napredovali? Brezmejno zaupajmo v Božjo previdnost. Ta nas ne bo nikoli zapustila. Tudi sedaj ne. Kdaj pa bi nas Božja previdnost zapustila? Samo v enem primeru. Ko bi je postali nevredni, ko bi razmetavali denar, ko bi se zmanjšal duh uboštvá, ko bi se položaj slabšal in mi ne bi bili več zvesti dolžnostim našega poklica. Toda dokler bom videl, kar sedaj vidim, namreč da se sobratje povsod samo žrtvujejo, ko varčujejo na vseh koncih in krajih, da velikodušno in nesebično delajo, bodite gotovi, nas Božja previdnost ne bo zapustila. Ne bojte se. Zaupali smo našo usodo Božjim rokam in vse smo pripeljali k srečnemu koncu.

Toda medtem ko slepo zaupamo v Božjo previdnost, vam močno priporočam varčevanje. Varčujmo povsod, kjer lahko in kolikor se dá: pri potovanjih, prevozu, papirju, hrani, obleki. Ne zapravljajmo po nepotrebnem niti pare niti drobiža niti znamke niti lista papirja. To priporočam vsakemu izmed vas, zlasti še asistentom, učiteljem in

drugim. Skrbijo naj sami, da bodo varčevali pri vsem, in naj storijo, da bodo varčevali tudi njihovi podrejeni, na pameten način, tako da bomo preprečili vsako škodo, ki jo lahko preprečimo.

Hkrati pa si prizadevajmo, da bomo vzbudili krščansko radodarnost do nas bodisi z novimi pobudami bodisi priporočili. Gospod pravi: 'Pomagaj si sam in jaz ti bom pomagal.' Moramo storiti vse, kar je v naši moči, in ne pričakovati s prekrižanimi rokami vsega od Božje previdnosti. Ta se bo zganila, ko bo videla naše velikodušne napore in ljubezen do bližnjega.

Toda pomoč, ki jo bomo prejeli, moramo dobro uporabiti. Ne smemo z darovi drugih lajšati našega življenja, temveč moramo slediti reku svetega Hieronima: 'Če imaš hrano in obleko, bodi s tem zadovoljen.' In nič več. Če bomo delali tako, nas Gospod nikdar ne bo zapustil. Glejte, če bi mi hoteli vnaprej preračunati vse izdatke za našo odpravo v Ameriko in predvideti, koliko nas bo stala namestitev družbe v tistih krajih, bi morali tudi pri največjem varčevanju zbrati sto tisoč ali celo tristo tisoč lir. Mi teh preračunov nismo naredili, temveč smo rekli: 'Kar delamo, je za večjo Božjo čast. Bog je tisti, ki hoče, da gremo, in Bog nas hoče tam.'

In? Molili smo, prosili smo blagoslov svetega očeta, dobili smo potrebna sredstva, nobenemu od tistih, ki so šli na pot, ni nič manjkalo, pa tudi mi smo imeli vsega zadosti. Zato moramo začudeno vzklkniti: 'Vse to so očitni dokazi izredne pomoči Božje previdnosti, da, celo čudeži, ki nam kažejo, da hoče Gospod po nas dosežati svoje cilje.'

In kaj sedaj lahko storimo mi, da bomo vredni tolike dobrote Božje previdnosti? Glejte, družba je zaživela, naša pravila so potrjena. Velika naloga, ki jo moramo sedaj opraviti, je, da v vsem izpolnjujemo naša pravila. Da pa jih bomo izpolnjevali in po njih živeli, jih moramo najprej poznati in jih zato proučevati. Vsak izmed nas naj se obveže k temu. Nismo več v časih, ko je bila potrjena samo družba, ne pa tudi pravila, in smo šli naprej in živeli v nekem tradicionalnem ali celo patriarhalnem načinu. Ti časi so za nami. Treba se je držati našega zakonika, ga proučevati v vseh nadrobnostih, ga razumeti, razlagati, ga izpolnjevati. Vse naše početje naj vodijo naša pravila. Ko boste ravnatelji prišli na svoje postojanke, pojasnite in pokažite podrejenim naša pravila. Pravila naj dobijo vso veljavo, ki jo dejansko imajo. To je veličastvo pravil. Naj jih vsi razumejo in znajo na pamet in mi jih v ljubezni in dobroti razlagajmo.

V vseh okoliščinah se namesto na druge uglednosti sklicujmo na avtoriteto pravil. Pravila pravijo to in to, pravila rešujejo vprašanje tako in tako. Ti bi rad storil to, pravila pa to prepovedujejo. Ti bi rad opustil drugo, pravila pa to ukazujejo. Pri konferencah, spodbudnih nagovorih, javno in zasebno skušajmo priporočati izpolnjevanje pravil, zato povzdiguje njihovo veljavo. Na tak način bomo lahko ohranili očetovski način vladanja, kot je v navadi pri nas. Vedno skušajmo pokazati, da so pravila in ne ravnatelj tisti, ki to in to zahteva, svetuje, prepoveduje. Podrejeni ne bo imel nikakršnega razloga za ugovarjanje ali godrnjanje ali celo nepokorščino. Z eno besedo: edino sredstvo, da širimo našega duha, je izpolnjevanje naših pravil. Niti kaj dobrega ne delajmo proti pravilom ali brez pravil. Kajti če hočemo delovati tudi z najboljšimi nameni, pa ne znotraj mej, ki jih določajo pravila, kaj se bo zgodilo? Vsak bo delal, veliko delal, toda delo bo ostalo individualno in ne skupno. Dobro pa,

ki prihaja iz delovanja redov, je prav v tem, da je skupno. Če ne bi bilo tako, se ne bi mogli lotiti nobenega posla. Če se oddaljimo od tega, kar izrecno določajo pravila, in vztrajamo pri tem, se eden umakne sem, drugi tja, gre za kak dober, pa vendar samo individualen cilj. Od tu prihaja neenotnost. In vse to početje ne bo več imelo Božjega blagoslova, kot bi ga bilo deležno sicer. Iz tega bi se nujno izcimila potreba po reformi, kar bi silno hromilo družbo, kot se je to pokazalo pri mnogih redovnih družbah in vedno v veliko škodo rešenja duš. In nato? Popoln propad in celovito uničenje. Izpolnjevanje pravil je edino sredstvo za obstoj kake redovne družbe.

Pri nas je predstojnik vse. Vsi naj pomagajo in podpirajo vrhovnega predstojnika in vsi naj storijo vse, da bo on edino središče za vse. Vrhovni predstojnik ima pravila, od katerih naj se nikdar ne oddalji, kajti sicer bo prišlo do dvojnega središča, pravila in njegova volja. Nujno je, da se v vrhovnem predstojniku pravila nekako utelesijo, da sta vrhovni predstojnik in pravila ena in ista stvar.

Kar se tiče vrhovnega predstojnika glede na celo družbo, velja to za vsakega ravnatelja za njegov zavod, ki mora biti eno z vrhovnim predstojnikom in vsi sobratje eno z ravnateljem. V njem morajo biti pravila utelesena. Naj se ne kaže on, temveč pravila. Vsi vedo, da so pravila Božja volja, in kdor nasprotuje pravilom, nasprotuje predstojniku in Bogu samemu.

Sobratom je treba vedno takole govoriti: 'Treba je narediti to in to, nujno potrebno je, da vsak opravi to in to nalogo, ker v poglavju tem in tem pravila tako določajo. Moramo se zediniti, da bomo izpolnili to ali ono, ker pravila tako zahtevajo.' Kadarkoli ravnatelj hoče kaj storiti, se za kaj odločiti ali kaj urediti, naj se zavaruje s ščitom pravil in naj nikdar ne dela in ukazuje iz lastne avtoritete in volje. Reče naj: 'Naredimo to in ono, ker pravila tako ukazujejo.' Tako ravnanje ravnatelja prinaša družbi veliko korist.

Prav tako skrbite za odvisnost podrejenega od predstojnika, vendar iz lastnega nagiba in ne 'coacte' (pod prisilo), podrejeni naj se potrudijo, da bodo dobrohotno ob ravnatelju, mu pomagali, ga podpirali, branili, stali tesno ob njem, da bodo kakor eno z njim. Ničesar naj ne začnejo brez odvisnosti od njega, saj tako niso odvisni od njega, temveč od pravil.

Ne pravim, da ne bomo sami od sebe brez ravnateljve privolitve storili posameznih dejanj kot na primer, da kdo pomete svojo sobo in gre potem vprašat ravnatelja, ali naj pomete še drugo; da tisti, ki poučuje, potem ko je obdelal en del snovi, gre vprašat ravnatelja, ali naj začne novo; ravno tako naj kuhar ne hodi vpraševati, kaj naj kuha za kosilo ali večerjo. Hočem povedati, da naj se vsi ravnajo po navodilih, ki jih je dal ravnatelj, in ne po svojih muhah; vsak naj vedno gleda proti središču edinosti.

Sicer pa pri vsakdanjih preprostih stvareh vsak dobro ve, kaj ima narediti, in zato s tem ni treba hoditi k predstojniku; to toliko bolj, ker ima vsaka hiša pravilnik, po katerem naj se dela vse, kar je potrebno. Vsi imate v rokah pravila in vsak naj kot dober redovnik in dober kristjan dela tisto, kar je zanj predvideno.

Končujem. Spet se moramo ločiti. In kakšno misel vam bo zapustil don Bosko, da se boste po njej ravnali sedaj in v prihodnje? Imam pomembno misel, ki vam jo bom povedal v veliko korist posameznih domov zlasti v tem letu pa tudi sicer: misel, ki bo

storila, da bo naša družba cvetela, če jo boste udejanjili. Mogoče jo je izraziti samo z eno besedo - pokorščina.

Da, vsak naj skuša biti na svojem področju pokoren bodisi pravilom bodisi predstojnikovim ukazom. Prvo naj stori vsak zase, drugo pa pred svojimi sobrati. To krepost zabičajte podrejenim, gojencem, vsem. Če v kaki družbi ali hiši vlada ta čednost, vse lepo napreduje.

Ves smisel redovništva, je dejal neki pisatelj, obstaja v pokorščini, ki rodi in ohranja vse druge kreposti. Bodimo pokorni in bomo potrpežljivi, dobrohotni, čisti, kar je predvsem nagrada za ponižnost.

Zato naj pokorščina postane vsebina branja, pridig in mnogih konferenc. Vsak izmed nas naj pozorno prebira poglavje naših pravil, ki govori o zaobljubi pokorščine. Še več, to poglavje se naučimo na pamet.

Glavna točka, okoli katere naj bi se vrtela naša pokorščina, so pobožne vaje, ki so hrana, podpora, balzam za to čednost, ravnatelj naj dá ponovno prebirati to poglavje, poskrbi naj, da ga bodo izpolnjevali in ga bo on sam izpolnjeval. Pokorščina, zlasti v tem, kar se tiče pobožnih vaj, je glavni ključ za stavbo naše družbe in njena glavna opora.

Ne bom vas več zadrževal. Ni treba, da bi kaj več dodajal. Za konec bi vam rad predlagal še majhen razmislek, da se bomo vsi navdušili za našo pot. Če je kak duhovnik brez vsega in še več kot brez vsega, ob nasprotovanju in ovirah z vseh strani, lahko stvari privede do točke, kjer smo sedaj, in naj ponovim še enkrat, če je en sam človek iz nič naredil vse to, kar sedaj vidite, koliko dobrega Gospod pričakuje od tristo trideset zdravih, močnih, izobraženih, dobronamernih ljudi z vsemi silnimi sredstvi, s katerimi razpolagamo. Kaj vse boste lahko storili s podporo Božje previdnosti!

Gospod pričakuje od vas velike stvari. Jaz jih jasno vidim razdeljene po celem svetu in bi vam jih lahko naštel drugo za drugo ali jih vsaj nakazal. Toda za zdaj se mi ne zdi umestno, da bi vam o tem govoril. Če me bo kdo prihodnje leto spomnil na te meje besede, vam bom pokazal velike reči, ki jih je Gospod letos začel po nas, in med temi eno, ki vas bo napolnila z začudenjem. Bog je začel in bo nadaljeval stvari, pri katerih vi vsi sodelujete. Te se tičejo cvetočega stanja družbe in bodo, ko bodo, ko bom jaz že v večnosti, prinašale pomembne posledice za zveličanje duš, za večjo Božjo slavo, služile bodo koristi vesoljne Cerkve, bodo razlog slave (da, dovolite mi, da uporabim to besedo) naše družbe. In zares, čudovite reči, za katere bo Gospod uporabljal nas uboge salezijance, so velike. Vi sami se boste čudili in boste presenečeni, ko bo vse potekalo pred očmi celega sveta in v korist človeške družbe.

Gospod sam je začel to delo, on sam mu je dal rast in ga usmerjal, on ga bo z leti podpiral, on ga bo pripeljal do dopolnitve. Bog je pripravljen storiti vse to, kar bo pomagalo k rasti števila članov. On pričakuje od nas samo eno stvar, da ne bomo nikdar nevredni tolike njegove dobrote in usmiljenja. Dokler bomo z delom, moralnostjo, dobrim zgledom odgovarjali na njegove milosti, bo Gospod uporabljal nas in čudili se boste, da je bilo mogoče storiti toliko in da vi zmorete storiti vse to. Kajti če bomo nadaljevali z ljubeznivostjo in delavoljnostjo sv. Frančiška Saleškega, se bo svet moral ukloniti, Božja slava bo rasla in družba in mi bomo morali vzklikniti: Omnia possum in eo, qui me confortat (vse zmorem v njem, ki mi daje moč).«

Proti koncu svojega nagovora je bil Božji služabnik vidno ganjen in vse njegovo izvajanje je bilo prežeto s silno energijo. Napoved »velikih stvari« za prihodnje leto je na vse naredila močen vtis. O tem nam na kratko poroča majhen dnevnik don Lazzeri, ki je pod datumom tega dne, potem ko je zapisal, kar se je dogajalo, postavil tole opombo: »3. februar. Konferenca v mali cerkvi z nagovorom ravnateljem zavodov« in dodal: »don Bosko je sklenil nagovor z napovedjo dela, ki bo nekoč v veliko slavo družbe in v korist vesoljne Cerkve.« Blaženi je mislil pri tem zlasti na veličastno zamisel salezijanskih sotrudnikov, kakor je to povedal pri konferenci leta 1877, ki je dozorevala korak za korakom, tega leta dobivala dokončno obliko in bila namenjena prihodnosti. Niti njegovi najtesnejši sodelavci niso mogli dojeti pomena te izjave.

Da je zares mislil na to, nam dokazuje zaupna izpoved don Barberisu 19. februarja. Potem ko je omenil delo za zakasnele poklice Marije Pomočnice in slavno »scuola di fuoco« (ognjevitna šola), ki sta bili že utečeni, je nadaljeval: »Sedaj razmišljam o neki drugi pomembni pobudi, to je o salezijanskem združenju. Že dolgo se ukvarjam s to zadevo in je težko ugotoviti konkretne stvari. Že dve leti sem zaposlen s to mislijo. Sedaj jo bom napovedal in proti koncu leta objavil. Potreboval bom dve leti, da si jo bom utrdil.« Zelo pomembna zadeva, dolgo razmišljanje, razglasitev na koncu leta. To so podatki, ki nam služijo za pojasnitev besed, ki jih je izrekel na konferenci.

Toda te besede so tudi dokaz za mnenje, ki ni brez osnove, da je zamisel o salezijanskih sotrudnikih prišla od don Guanella, ko je bil še salezijanec. Don Bosko je meseca februarja dejal, da je o tem razmišljal »že dolgo« in da »dve leti« resno dela na to. Dejansko je prvi »načrt« za sotrudnike napisal leta 1874, toda prvi osnutek nosi datum 1841, kot smo povedali v prejšnjem zvezku. Don Guanella je prišel v oratorij leta 1875, zato se nam ne zdi čudno, da je mislil na kaj takega. Ko je blaženi don Bosko razmišljal o svojih načrtih, je o tem vpraševal druge, ne da bi pri tem dal prepoznati svoje namene. Še več, upošteval je pripombe, ki jih je slišal, tako da je svojim sogovornikom puščal vtis, da so ga bog ve kako razsvetlili. Razumljivo je, da se je Božji služabnik človeku, kot je bil don Guanella, odprl in ga mogoče celo prosil, da bi mu povedal svojo zamisel, tako da si je ta lahko mislil, da mu jo je dal prav on. Tako tudi minister Urban Rattazzi ni mogel ostati brez prepričanja, da mu je on nasvetoval zamisel salezijanske družbe v tistem slavnem razgovoru.

Zadnja konferenca, ki je bila popoldne 4. februarja in ki so se je udeležili samo ravnatelji in člani vrhovnega sveta, je potekala v navzočnosti Božjega služabnika. Sedaj ni bilo več časa za razprave, temveč so poslušali besede dragega očeta. Izrazil je željo, kakor je to storil že prej don Rua, da bi prebrali in ponovno preverili že splošne odredbe tudi iz prejšnjih let, da bi jih zbrali v eno samo besedilo in jih dali natisniti, prosil je samo, da bi mu jih dali na vpogled, preden bo šlo vse v tisk, da bi izločil kake manj razumljive izraze, na katere je postal

pozoren. »Dokler je mogoče,« je dejal, »je treba preprečiti trenja in iti naprej korak za korakom.« Nato je spet začel govoriti.

Oh, sedaj vam bom povedal dve stvari, ki vam ju moram povedati, preden boste odšli vsak v svoj zavod. Potem mi boste povedali, kaj vse ste sklenili na zasedanjih preteklih dni, in mi svetovali, kaj se vam zdi, da je treba narediti za večjo Božjo slavo in za večjo korist družbe.

Prva stvar, na katero vas želim opozoriti, je tale. Ravnatelj naj naredijo tako, da bom lahko, ko bom šel na obisk hiš, govoril z vsemi, se pravi z vsemi sobrati naše družbe. Naj ne bo niti enega, s katerim ne bi mogel govoriti. Naj se omogoči sestanek z don Boskom, naj se napove njegov prihod in njegova želja, da bi govoril z vsemi. Zato naj se sobratom sporoči, ob kateri uri bo kdo imel priložnost za pogovor. Na splošno je treba vse spodbuditi, da naj tisti, ki ima kaj posebnega povedati, pripravi svojo zadevo in jo predloži popolnoma svobodno, kakor mu veva srce. Moj glavni namen je pri teh obiskih zgladiti nesporazume z ravnateljem, ki bi se lahke pojavili. Z menoj naj ob tej priložnosti govorijo odkritosrčno, tako da bom mogel urediti vse zadeve, ravnatelj bo potem odstranil vzroke, ki bi lahko povzročili takšne nesporazume. Tako bo vse urejeno na ravni krščanske ljubezni.

Dostikrat si kdo domišlja, da ga njegov ravnatelj ne mara in da ima bog si ga vedi kaj proti njemu, medtem ko ravnatelj niti ne sluti, da gre za tako prepričanje. Tako neglasje, ki dostikrat niti ne pride do izraza, lahko traja mesece in mesece. Ko potem pridem jaz na obisk in ti sobratje nimajo priložnosti, da bi govorili z menoj, mislijo, da je tako uredil ravnatelj, in so še bolj zbegani. V nekaterih zavodih se je pripetilo, da tudi po več obiskih nisem mogel govoriti z nekaterimi sobrati, ki so mi potem pisali zares pomilovanja vredna pisma, ki so v nekaterih primerih celo prekašala Demostenove govore proti Filipu Makedonskemu, medtem ko se je nehote pripetilo, da niso mogli govoriti z menoj.

V položaju, v katerem so naši zavodi, je celotno življenje osredinjeno na predstojnika. Bežen pogled, bi rekel, lahko koga potolaži, medtem ko drugega užalosti. Zato je potrebno, da vsak izmed vas stori vse, da bo do skrajnosti ljubezniv z vsemi in vsakemu posameznemu pokaže svojo posebno naklonjenost.

Da bodo moji obiski bolj učinkoviti, bo prav, da dobim v roke seznam sobratov v hiši, da bom vedel, kdo vse biva v njej, in bom lahko rekel: »S tem sem že govoril, s tem pa še ne.« Sadovi bodo še toliko bolj obilni, če bo ob vsakem imenu napisano: bilo bi koristno, če bi ta govoril o tem in tem. Tega je treba spodbuditi k temu in temu ali ga opozoriti na kako pomanjkljivost. Skušal bom biti nadvse previden in bom upošteval ravnateljve opombe, tako da se sobrat ne bo niti zavedal. Opozorilo pa bom uporabil samo, če se mi bo zdelo, da je v večjo Božjo slavo. Tako bodo moji obiski zares koristni.

Še na nekaj drugega vas bom opozoril, ker sem se ravno spomnil. Ko se boste vrnili k našim sobratom, jim sporočite, da se pripravlja nov odhod misijonarjev v Ameriko. Kdor želi iti, naj naredi prošnjo, kdor je že izrazil željo, naj sporoči, da vztraja pri svoji odločitvi. Zadosti je, če mi pošljejo listek s tole vsebino: Če je treba, sem pripravljen iti v misijone. Na tak način bomo misijonom priskrbeli osebje, ki ga družba hoče poslati; in poslali bomo samo tiste, ki si zares sami želijo, ne da bi kogar koli silili v

to. Če je kdo že zaprosil za misijone, naj prošnjo obnovi in napiše na primer: Še vedno sem istega mnenja. Veliko jih pride v oratorij z izrecno željo, da bi šli v misijone, in je zato primerno, da jim jo izpolnimo. Tako je na primer Allavena, ko je vstopil v družbo, izrecno povedal: »Če menite, da bi bil sposoben za misijone, bom vstopil v družbo. To je moja posebna želja.« In bilo je prav, da je bil tako odločen, kajti nekaj si jih je v trenutku odhoda premislilo, Allavena pa je bil vedno pripravljen oditi.

Tudi kleriki lahko naredijo to prošnjo, vendar samo, če so trdno odločeni. Vedno bomo skušali narediti vse, da ne bodo prekinili svojega študija.

Mislím, da vam ni treba znova priporočati, da bi vneto gojili cerkvene poklice. To je glavni cilj, ki ga ima družba pred seboj. Duhovnikov je vedno manj in potrebe zelo naraščajo. Rad bi vam zaupal nekatera pravila oziroma pretkanosti za vzgojo teh poklicev. Ugotavljajmo torej, kdo ima sposobnosti za družbo, in nikdar ne zavrnilo nikogar. Če kdo želi iti v semenišče, mu dajmo vso svobodo in upajmo, da če je sposoben, bo storil veliko dobrega. In kako naj odgovorimo, če nas kdo vpraša za nasvet za poklic? To velja zlasti, če je kdo neodločen in mu je bližja misel za škofijskega duhovnika kot za družbo. Naj vam povem, kaj imam za zelo pomemben nasvet. Ko vidimo, da je kak fant zelo dober v zavodu, med počitnicami pa pade v grehe proti moralnosti in se ob vrnitvi v zavod spet popravi in se več mesecev, mogoče celo celo leto nima česa obtožiti v tem pogledu, če ta želi postati duhovnik, je nasvet naslednji: 'Če hočeš postati duhovnik in živeti v svetu, se motiš. Ne postani duhovnik ali pa vstopi v kako redovno družbo ali v kak red.' To je jasno. Če namreč ta postane klerik in vstopi v semenišče, kako bo lahko vztrajal med tako dolgimi in uničujočimi počitnicami?

Če pa je odmaknjen od sveta, lahko zaradi manjših nevarnosti in z večjo pomočjo branja, premišljevanja, zakramentov ohrani posvečujočo Božjo milost. Če pa tak fant stopi v škofijsko semenišče, se mu bo zgodilo kakor mnogim: čez nekaj časa bo odložil cerkveno obleko ali pa ga bodo predstojniki prisiljeni poslati iz semenišča.

V takem primeru le jasno povejmo takemu fantu pri spovedi: »Če ti ugaja odmaknjeno življenje, stopi h kapucinom, dominikancem ali kartuzijanom. Lahko prideš tudi k nam, kakor se ti zdi bolje. Tako odmaknjen od sveta boš lahko storil veliko dobrega in rešil veliko duš. Nikakor ti pa ne svetujem, da vstopiš v semenišče. Raje ostani v svetu. Dober laik z lahkoto reši svojo dušo.«

Menim, da so za duhovniški poklic brezpogojno potrebne tri stvari: nagnjenje, študij, nrvnost. Če ni nagnjenja, je vsako prizadevanje zaman, razen če to, kakor se pogosto dogaja, prihaja od boječnosti. V takem primeru smemo spodbujati k taki odločitvi. Kar se tiče študija, prepustimo sodbo izpitom. Potem je tu še nrvnost. Zagotovljena nrvnost pa je nujno potrebna, razen če hoče kdo živeti popolnoma odmaknjen od sveta, ali pa so okoliščine tisto, kar ga potegne v greh, zunaj teh pa je vse v redu.

Sedaj vam bom povedal nekaj pobud, ki nam odlično pomagajo pri gojitvi poklicev, čeprav bodo nekatere med njimi majhnega pomena.

1. Pogosto prejetanje zakramentov. O tem ne bom govoril, ker vsi vedo, kako je to koristno. V naših hišah je to že utečeno.

2. Biti moramo z dečki nadvse ljubeznivi in z njimi lepo ravnati. Ta ljubeznivost v odnosih naj bi bila značilnost vseh salezijancev brez izjeme. Vsem skupaj se bo posrečilo pridobiti koga, zadosti pa je samo eden, da odbije vse. Kako zelo se naveže fant, ki vidi, da z njim lepo ravnajo. Svoje srce položi v roke predstojnikom.

3. Ne le da smo ljubeznivi do fantov, temveč do večjih in takih, ki dajejo upanje na poklic, izkazujemo tudi veliko zaupanje. Lahko ga tako pokličemo k sebi in mu rečemo: 'Glej, dragi moj, moral bi mi kdo narediti majhno uslugo in mi prepisati ta list (lahko je tudi kaj takega, česar sploh ne potrebujemo), vendar tako, da nihče ne bo vedel za to. Če lahko to narediš v učilnici, ko ni nikogar notri, ali tako, da drugi ne bodo videli, prav. Če ne, pa pojdi tja in tja, k temu in temu predstojniku in ga prosí, da te pošlje kam, kjer boš lahko to naredil, in potem mi stvar prinesi.' Zdi se prava malenkost. Toda dejstvo, da ga pokličemo k sebi, da mu izkažemo pozornost, da mu kaj zaupamo, napravi na fanta vtis, da se naveže na predstojnika in bi bil pripravljen zanj storiti kakršnokoli žrtev. Koristno je tudi, če pokličemo kakega fanta in mu rečemo: 'V teh dneh bi bilo potrebno, da mi izkažeš posebno ljubeznivost. Bi bil pripravljen darovati po mojem namenu nekaj svetih obhajil, toda prav gorečih?'

Privolil bo.

'In katere dni bi si rad izbral? Izberi si jih po svoji želji. Toda povedati mi moraš, da bom tudi jaz dodal svoje molitve.'

'Izberem si te in te dni.'

'Prav. Ko boš vse opravil, pridi in mi povej. In tedaj ti bom, če bo mogoče, povedal razlog.'

Tega fanta smo s tem ljubeznivim povabilom že na pol navezali nase. Ko bo po opravljenih obhajilih prišel in nam povedal, kako je bilo, mu lahko rečemo na primer: 'Ali veš, za katero milost sem tako goreče prosil?'

'Ne.'

'Ali hočeš, da ti povem? Glej: molil sem za poseben namen in sem želel, da bi molil tudi ti, da bi meni in tebi Gospod podelil svetost, da bi postala oba sveta, da bi telesno vedno združena na tem svetu lahko bila nekoč združena v nebesih. Se ti zdi prav? Bi se hotel potruditi, da bi to postalo resnica? Pogum! Jaz bom še naprej molil, da bi ta skupna zadeva, ki sva jo začela, lahko napredovala in se srečno končala. Kaj ne, da boš molil v ta namen?'

To so nekatere malenkosti, ki kot mogočni mehanizmi delujejo v naših zavodih, in lahko rečemo, da so viri, iz katerih črpa naša družba. Veliko fantov se odloči za duhovniški poklic, potem ko smo jim izkazali take zaupljivosti.

Skoraj vsi so v tem trenutku planili v smeh in govorili: »To je pa res, na tak način je pridobil mene. Lahko rečemo, da je na tak način ukanil nas vse. Tako bi tudi mi lahko veliko fantov ujeli v naše mreže.« Nato je don Bosko po kratkem premoru nadaljeval.

4. Prav tako je pomembno, da dobro opravljamo svete obrede, kar kaže, s kako umirjenostjo in svetostjo je treba iti v cerkveni poklic, v katerega se mogoče čutijo poklicane.

5. Predvsem pa prihaja velika korist od pospeševanja ministrantov. Prepričan sem, da je gojišče cerkvenih poklicev. Kdor se obleče v klerika ali vidi svojega tovariša, da se tako obleče, ga vidi prikupnega, kako dobro izvaja svete obrede, umirjeno, ima odlično mesto pri oltarju, ta si ne more kaj, da ne bi začutil privlačnosti tega poklica. Če ne drugo, bo to pomagalo prebiti led tistim, ki ne morejo videti duhovnika. Tudi fantje v naših zavodih, ki doma ne slišijo drugega kot grdo govorjenje o duhovnikih

in se jih izogibljejo kot ljudi, ki iščejo samo svoj dobiček. Na žalost so zares imeli priložnost od blizu videti take primere. Toda tukaj, ko vidijo, kako se duhovniki trudijo v njihovo korist in da se najboljši njihovi tovariši oblačijo v kleriško obleko, se jim vzbudi občudovanje tega poklica. Še nedolgo tega se je zgodilo naslednje. Neki dober fant, zares dober fant, je prve mesece bivanja v oratoriju izjavil, da hoče postati duhovnik. Ko sem ga pred nedavnim vprašal o njegovem poklicu, mi je odvrnil: Nočem postati duhovnik.

– Oh, kako to, saj si pred kratkim še imel poklic, sem dejal.

– Ne, za nobeno ceno nočem postati duhovnik, je odločno odvrnil.

Bil sem presenečen in ves iz sebe, zlasti še zato, ker je fant bil še naprej vzor lepega vedenja. Tedaj sem ga kot za veliko uslugo prosil, da bi mi povedal, zakaj je spremenil svoj namen. Po kratkem obotavljanju je rekel: »Tako! Ta in ta mi je pokazal, kako so vsi duhovniki hudobni. Vse to, kar se vidi na zunaj, je hinavščina.« Ima sorodnika kanonika, ki ga je slišal pripovedovati, kako nekateri župniki slabo živijo, da imajo v hiši osebe ... in živijo nevzdržno. »Namesto da bi postal malopriden duhovnik, nočem nikdar postati duhovnik. Svojo dušo hočem rešiti.«

Prepričeval sem ga, da naj nikar tako hitro opusti misli na svoj poklic, mu pokazal, kako napačno ocenjuje stvari, potem pa ne da bi še naprej vztrajal pri svojem, sem sklenil: »Skušaj pozabiti vse, kar ti je tisti nesrečnež pripovedoval. Ne misli več na to in stori naslednje: stopi za trenutek pred kak križ ali pred Najsvetejše in reci sam pri sebi: Če bi bil v smrtni uri, kaj bi želel storiti? V kateri poklic bi hotel vstopiti, da bi bolj zagotovo rešil svojo dušo in storil čim več dobrega? Pomisli malo in mi potem odgovori.«

Fant je stopil pred križ in nekaj časa razmišljal, potem se je vrnil k meni in rekel: »Duhovnik, da, pa ne svetni. Hotel bi odmaknjeno življenje.«

To je bilo tisto, kar sem hotel.

6. Izredno pomembno je tudi, da damo fantom dokaze domačnosti. Povabiti jih moramo na sprehod z nami, da pripovedujejo, se smejejo, zbijajo šale in jih poslušamo. Naj nam pripovedujejo o svojem življenju doma, o kmetiji, travnikih, vinogradih, o hiši itn. Če potem, ko smo se z njimi tako po domače pogovarjali, vprašajo o svojem poklicu, jim svetujemo, da naj o tem govorijo s spovednikom, ko se stvari vidijo bolj jasno.

Ko obiskujem posamezne domove zlasti na koncu leta, je priložnost, da sklenemo veliko dogovorov. Jaz vedno vprašujem: »Kaj ti je rekel ravnatelj?«

»Rekel mi je, da naj vprašam še vas, da bom lahko bolj gotov. On pa mi je dejal, da se mu ne zdi neprimerno, da bi postal duhovnik.«

»Prav. Jaz bom naredil drugo, kakor se mi bo zdelo boljše zate.«

Kak drug pa mi je nasprotno odgovoril: »Ravnatelj mi je rekel, da ne, in sicer zaradi tega.«

Če bi moral spremeniti ravnateljev nasvet, bi lahko to storil brez začudenja. Rekel bi mu: »Odstrani razlog, ki ti ga je navedel ravnatelj kot oviro. Ali nisi sposoben, da bi pokazal hudiču, kdo da si? Če se boš ravnal po tem in tem nasvetu, boš z lahkoto vse premagal.« Ravnatelj naj se nič ne boji, kajti če bi spremenil nasvet, bi storil to zelo previdno.

Sedaj preidimo k drugemu vprašanju, ki je izredno pomembno, če hočemo, da bi fan-

tje hodili po poti zveličanja. Na žalost me je dolgotrajna izkušnja prepričala, da je treba fante, ko pridejo v naš zavod, povabiti, da opravijo življenjsko spoved, ker je potrebna ali pa vsaj zelo koristna.

Fanta lahko pripravimo takole:

»Si že opravil splošno spoved?«

»Ne.«

»Ali ne bi bilo prav, da bi si določil čas za to? Premisli malo. Povej mi odkritosrčno, če bi moral danes ponoči umreti, meniš, da ne bi imel nobenega neporavnane računa z Gospodom? Bi bil popolnoma miren?«

»Ne.«

»Kdaj jo boš potem opravil?«

»Ko mi boste rekli.«

»Glej no, glej! Jaz ti pravim, da jo opravi tedaj, ko boš pripravljen, da mi vse poveš, vse ...« Ko potem fant pride, da bi se spovedal čez vse svoje življenje, mu povemo: »Si prišel z zares odprtim srcem, odločen, da mi poveš vse, majhne in velike stvari? Ali imaš mogoče kaj, česar si mi ne upaš povedati?« Iz odgovorov, ki jih bomo slišali, ukrepajmo potem naprej.

Verjemite mi, zdelo se vam bo pretirano moje mnenje, da morda petdeset odstotkov fantov, ki vstopajo v naše zavode, potrebuje splošno spoved čez vse življenje. Če hočemo, da jo bodo pravilno naredili, je potrebno veliko ljubezni, da, veliko ljubezni. Treba je znati s silo iz njih iztrgati stvari, ki jih ne bi hoteli povedati.

Pa še nekaj. Vsak ravnatelj naj v svoji hiši, kolikor mu je to mogoče, razširi naše knjižne zbirke Knjižnice in Katoliškega branja. Res je, da je najprimernejši čas za to začetek šolskega leta, ko imajo gojenci še denar. Zato naj to priporočilo velja za naslednja leta. Vendar pa ju tudi sedaj priporočajmo in ju širimo, kolikor je pač mogoče.

Na koncu te tako lepe in bogate konference se je začel zelo domač razgovor, v katerem so prišla na dan vprašanja, ki so jih obravnavali na rednih sejah. Navzoči so izrabili priložnost, da so vprašali blaženega o različnih stvareh.

Tako so razpravljali o predlogu, da bi vsak sobrat dobil en izvod Katoliškega branja kakor tudi Knjižnice za italijansko mladino. V tem pogledu niso povsod enako ravnali: ponekod so dajali po en izvod vsakemu članu družbe, drugod samo profesorjem pa spet samo profesorjem Knjižnico, drugim pa Branje. Bilo je nerodno, ko so sobratje, ki so zamenjali hišo, primerjali ustanove, rekoč: »Tu, kjer sem sedaj, delamo tako, tam pa, kjer sem bil prej, so delali drugače.« Tako je nastal vtis, da ravnatelji delajo po svoji glavi.

Kaj naj bi torej storili? Da bi odpravili splošno razdeljevanje knjig, se je zdela drakonska odredba. Da bi vsem salezijancem dali po en izvod vsakega, pa bi sčasoma, ko bi naraslo število salezijancev, postalo preveliko breme za družbo. Da bi profesorjem dajali Knjižnico, učiteljem pa Branje, je bilo zelo neokusno. Dejstvo, da je bilo v nekaterih zavodih več naročnikov na Knjižnico v osnovnošolskih razredih kakor v gimnazijskih, bi vodilo v položaj, da učitelji ne bi poznali knjig in jih zato tudi ne bi priporočali svojim učencem. Vprašali so don Boska, kaj meni o tem.

Don Bosku je seveda najbolj ugajala misel o čim večjem širjenju. Toda njegov praktični čut je predlagal postopno rešitev: 1. Kjer je prevladala navada, da so dajali knjige učnemu osebju, naj velja to še naprej, vendar naj dobi vsaka knjiga pečat zavoda ali knjižnice v znamenje, da so knjige dane v uporabo in ne v last. Zato učitelj teh knjig ni mogel dajati v dar gojencem ali prijateljem ali jih ob odhodu jemati s seboj. 2. Kjer prevladuje navada, da dobijo knjige vsi salezijanci, in to je bilo v večini hiš, naj jih dobivajo še v prihodnje, če kdo prosi zanje, in naj ne delajo težave nikomur, ki bi izjavil, da knjige potrebuje. 3. Prihodnja leta naj bi uvedli navado, da bi vsak brez težave dobil knjige, če jih potrebuje za študij. Na tak način bi utišali vse pritožbe in zadovoljili vse brez prevelikih izdatkov. Praviloma pa naj bi dobili knjige Knjižnice samo profesorji italijanščine in latinščine.

Mimogrede so omenili, kakó število naročnikov Katoliškega branja, kljub temu da je bilo že veliko, vedno bolj narašča, medtem ko jih ima Knjižnica komaj dva tisoč, komaj dovolj za nadaljnje izhajanje. Vendar so posamezni izvodi šli z lahkoto v prodajo. Pred kratkim so izdali izbrane spise Pellica v tri tisoč izvodih in jih razpečali v manj kot enem mesecu. Don Bosko je dejal: »Dokler bo Knjižnica imela tisoč članov, je primerno nadaljevati; vedno bomo imeli korist od prodaje dvojnikov.

Blaženi je opoldne sklenil zborovanje z običajnimi molitvami, zaželel ravnateljem srečno pot in jim naročil, naj toplo pozdravijo gojence svojih zavodov v njegovem imenu, v imenu predstojnikov in v imenu vseh fantov turinskega oratorija. V našem arhivu smo zasledili enajst dobrih učinkov takih sestankov ravnateljev. Ko obravnavamo pripombe, ki jih je narekoval če ne don Boskov nasvet pa gotovo njegov vpliv v dneh zgoraj navedenih konferenc, končujemo poglavje z navajanjem tega dokumenta: »Te konference ravnateljev so prinesle naslednje koristi: 1. Opravičujejo tovrstna potovanja in izključujejo sum sobratov lastne hiše, da kdo potuje za lastne koristi. 2. Ob takih priložnostih se dobijo odgovori na razna vprašanja in zato odpravljajo nepotrebna potovanja in izdatki. 3. Zedinijo ravnatelje v različnih pogledih. 4. S svojo navzočnostjo ravnatelji dokazujejo napredovanje družbe. 5. Spodbujajo k vstopu v družbo in vztrajanju v njej. 6. Med ravnatelji ustvarjajo izredno prijateljstvo in bratstvo; v nasprotnem primeru sploh ne bi imeli priložnosti, da bi se spoznali. 7. Zaradi don Boskove besede je duh edinosti vedno močnejši. 8. Vsi vedno bolj razumejo pravila. 9. Skupno odpravljajo nered, ki pretijo, da bi se vtihotapili v družbo. 10. Ravnatelji imajo priložnost, da če imajo kaj predložiti, to javno opravijo. 11. Poročila o delovanju posameznih zavodov vsi pozorno poslušajo in odobravajo dobro, ki ga sobratje tam delajo. O tem se govori potem celo leto.«

4.

POGLAVJE

NASTANITEV SALEZIJANCEV V ARGENTINI

MISIJONARJI SO PRISTALI V BUENOS Airesu 14. decembra 1875. Od izkrcanja pa vse do prihoda v začasno bivališče so jih povsod prijazno sprejeli, kar je dokazovalo, da so jih v glavnem mestu Argentine neučakano pričakovali.

Parnik je zaplul v пристanišče in zaslišal se je silen pok, podoben topovskemu strelu. Zbali so se, da gre za kako skrito grožnjo. Toda trenuten strah se je spremenil v veselje, ko so zvedeli za resničen vzrok poka. »Nikar se ne bojte,« jim je dal sporočiti kapitan ladje, »to je pozdrav salezijanskim misijonarjem.«

Kakor hitro so vrgli sidro, se je parniku približala majhna obalna ladja, s katere je stopil neki duhovnik in se po stopničkih povzpel na krov. To je bil don Ceccarelli, ki je prišel po salezijance in jih povedel v mesto. Velika želja, da bi se spoznali, je storila, da 'nullo bel salutar tra lor si tacque' (niso opustili nobenega znamenja lepega pozdrava).

Pričakovalo jih je dvesto Italijanov, med njimi veliko nekdanjih gojencev iz oratorija v Turinu. Ploskanje in klici v pozdrav so se razlegali daleč naokoli. Ko so se vozili po mestnih ulicah, so se ljudje ustavljali in jih spoštljivo pozdravljali.

Ko so prispeli v svoje začasno bivališče, jih je v njihovo veliko začudenje in presenečenje pričakoval nadškof mons. Friderik Aneyros, ki jim je neučakan izrekel svojo dobrodošlico. Častivredni prelat jih je sprejel z največjo ljubeznivostjo, drugega za drugim objel, sedel v sredo mednje, jih vpraševal o don Bosku in na tisoč različnih načinov pokazal, kako željno jih je pričakoval.

Ob primerni uri so se vsi odpravili v nadškofijsko palačo in tako monsinjorju vrnili njegov obisk. Pričakovali so jih monsinjorji generalni vikarji in vsa nadškofijska pisarna. Njegova ekscelenca je stopil naprej, prišleke predstavil cerkvenim dostojanstvenikom in jih vljudno povabil na ogled vse hiše. Nato jih

je zbral v veliki sobani in jih želel slišati peti in igrati. Potem je večkrat izrekel svoje blagrovanje škofijam, kjer so delovale salezijanske skupnosti, in izrekel zahvalo Bogu, da je tudi njegovi nadškofiji dodelil ta blagoslov.

Tudi vsi predstojniki redovnih skupnosti so prihiteli pozdravit nove prišlece in jim izkazali veliko spoštovanje in občudovanje. Tudi župniki niso hoteli zaostajati in so dajali salezijancem vso podporo.

Med zasebniki, ki so nadvse pristrčno sprejeli don Boskove sinove, je treba med mnogimi drugimi omeniti don Frančiška Beniteza, častitega starčka, ki ga bralci že poznajo, ki je kljub svojim osemdesetim letom prišel izrecno za to priložnost iz San Nicolása de los Arroyos, da bi jim izrekel dobrodošlico. Kot ponižen, dobrohoten, pristrčen se je imenoval njihovega prijatelja, medtem ko so salezijanci z njim takoj postali nadvse zaupljivi in so ga imenovali svojega očeta.

Odmev tako veselih in slovesnih sprejemov je kmalu prišel čez ocean do don Boska v štirih pismih, ki so jih poslali nekaj dni po prihodu, da ne govorimo o tistih, ki so mu jih poslali don Cagliero in drugi.

Doktor Ceccarelli je poudaril sovpadanje meseca potovanja od 14. novembra do 14. decembra z marijanskim mesecem na južni polobli, tako da lahko trdimo, da je bilo to potovanje, ki ga je »na čudovit način vodila presveta Devica Marija«. Svoje zadovoljstvo je izrazil tudi zaradi sprejema, ki ga je Argentina priredila don Boskovim sinovom. Doktor Espinosa, generalni vikar, je omenil veliko pričakovanje dobrih zaradi gorečnosti, ki jo občudujejo v salezijancih. Nadškof je zadovoljen, navdušen in poln občudovanja sporočil, da je misijonarjem podelil vse pravice za izpolnjevanje svetega poslanstva, in obljubljal, da bodo v njem našli »ljubeznivega očeta, ki bo skrbel za njihovo duhovno in telesno dobro«. Končno je don Benitez, ki ni znal italijansko, pisal don Bosku v latinščini, ki jo je dobro obvladal, pismo, polno spoštovanja, občudovanja in hvaležnosti. Lahko si mislimo, kako je to pričevanje vdanosti tolažilo don Boskovo srce.

Misijonarji so pričakovali, da jih v Buenos Airesu čaka samo pied-à-terre (dotik zemlje z nogo) in takojšnje potovanje naprej do San Nicolása. Toda nadškof je odločil, da naj bi prevzeli delo tudi v mestu in upravljali cerkev Mater Misericordiae (Mati usmiljenja), ki so ji pravili tudi Iglesia de los Italianos (cerkev Italijanov). Italijanov je bilo v glavnem mestu vsaj trideset tisoč. Ponudba je bila zares previdnostna, ker so naši sobratje imeli takoj priložnost in sredstva, da so poskrbeli za svoje sonarodnjake, ki naj bi bili glavna naloga misijona. Ko so z zadovoljstvom sprejeli ponudbo, so se razdelili v dve skupini in si vse uredili, kakor so najbolje vedeli in znali, dokler ne bi prišla nova okrepitev iz Turina.

To cerkev je sezidal odbor dobrih Italijanov s sodelovanjem ljudstva. Ko so kupili zemljišče, so tam zgradili Capilla Italiana (italijansko kapelico) s po-

sebnim dovoljenjem nadškofijske pisarne, ki je tja prestavila tudi bratovščino Mater Misericordiae, ustanovljeno v cerkvi sv. Dominika v Calle Moreno (ulica Moreno). Ta prenos bratovščine je dal Capilli ime, ki ga ima še danes. Ko pa so postavili cerkev, ni bilo kaplana. Inozemski katoličani iz Francije, Nemčije in Anglije so bili oskrbljeni, samo Italijani, ki jih je bilo več kot vseh drugih skupaj, so bili brez duhovnika, ki bi se resno ukvarjal z njihovimi duhovnimi potrebami. Zato so bili nadvse zadovoljni, ko so videli, da je bilo zadoščeno njihovim željam, in so to jasno pokazali ob njihovem prihodu. Bratovščina je sklenila, da bo šla z več stotinami svojih članov prosit očete, da naj ne prevzemajo drugih nalog, in bi jih radi v procesiji popeljali v cerkev. Toda po pametnem nasvetu don Ceccarellija so se zadovoljili samo s preprostim odborom.

Nadškof, ki si je tako zelo želel oskrbeti toliko duš, je v omenjenem pismu Božjemu služabniku pisal takole: »(Vaši sinovi) bodo naredili veliko dobrega ne samo v San Nicolásu, temveč tudi v tem glavnem mestu, kjer je prav, da imajo kako hišo ne samo zato, da bi olajšali sporazumevanje z vami, temveč bodo mogli narediti veliko več dobrega kot v San Nicolásu. Samo v Buenos Airesu je trideset tisoč Italijanov in večina italijanskih duhovnikov pride, težko mi je pri srcu, ko to pišem, da bi zaslužili denar in za nič drugega. Zato se mi zdi nadvse primerno, da vaši prevzamejo vodstvo italijanske cerkve, ki jim jo ponujajo ti dobri člani bratovščine. Tako bodo dajali neizmerno veliko duhovno pomoč ne same Italijanom, temveč tudi našim vernikom.«

Don Cagliero ni stal križem rok. Začel je pridigati v cerkvi Misericordia in pripravil najprej devetdnevnicu za pripravo na božič. Prišlo je veliko ljudi. Pridiganje pa je v tridnevnicu dobilo videz pravega misijona, kot se obhajajo v naših krajih. Pomagal jim je don Baccino, ki je ostal v Buenos Airesu skupaj s pomočnikom Belmontejem. Število ljudi, ki so se hoteli spovedati, je bilo tolikšno, da so morali zato, ker sta bila samo dva spovednika, podaljšati neke vrste misijon skozi celo božično osmino. Don Cagliero je s svojimi pridigami zelo zaslovel, tudi naslov doktorja teologije ter maestra in skladatelja je močno dvignil ugled predstavnika de los Saleses (salezijancev).

Mons. Alberti, škof v La Plati, se zelo rad spominja, ko govori o dogodku iz svoje mladosti, ki se nanaša prav na prihod salezijancev v Buenos Aires. Lepo število dečkov, ki so prihajali v cerkev Matere milosti (Madre della Misericordia), da so ministrirali in pomagali pri svetih obredih, je razgrajalo in skoraj pretresalo zakristijo s svojim kričanjem. Italijani, člani bratovščine, ki so opravljali svoje pobožnosti in jih je hrušč in trušč motil, so pretili: »Sedaj bodo prišli očetje salezijanci in vam bodo pokazali, kako se je treba obnašati. Vsem vam bodo potrgali ušesa. Tako bo enkrat za vselej konec vašega razgrajanja.« Ker so kar naprej ponavljali to antifono, so si dečki ustvarili predstavo o strašnih salezijanskih duhovnikih, ki bodo uporabili bog si ga vedi kakšno nasilje. Po

vseh teh grožnjah je bilo jasno, da ubogi reveži nikakor niso mogli sodelovati 14. decembra pri splošnem veselju. Medtem ko je veliko število Italijanov šlo naproti misijonarjem in sta dva zvonova na veliko vabila vernike k slovesnemu sprejemu misijonarjev, so dečki, tako pripoveduje mons. Alberti, ki je bil takrat star devet ali deset let, čutili, da jim zvoni za smrtno uro.

Toda kaj se je zgodilo? Skupina najbolj prebrisanih navihancev se je domeni-la, da bodo odvezali vrvi pri zvonovih. Splezali so v zvonik in izrabili kratek odmor zvonarjev, odvezali vrvi, ki so padle na tla, ne da kdo vedel zakaj. Medtem so prišli misijonarji in se čudili, da ni dečkov niti v sprevodu niti pri cerkvi. Dečki so bili, vendar so se skrivali za ljudmi in za vogali. Končno je don Cagliari odkril nekaj fantov, jih ljubeznivo poklical k sebi, jih prijel za roko, jim podaril svetinjice in ravnal z njimi tako ljubeznivo, da so ti, med njimi tudi mali Alberti, opogumljeni rekli članom bratovščine: »Ti so pa zares dobri in nas imajo radi.« Tako se je na lepem začel praznični oratorij. Oratorij, kjer je junaški don Baccino storil prave čudeže ljubezni in gorečnosti ne samo do otrok, temveč tudi do mladih delavcev in pripravil poklice pomočnikov in klerikov, med katerimi je bil sam mons. Frančišek Alberti, odličen župnik Angel Brasesco, sedanji vodja sotrudnikov mons. Carranza in škof v San Juanu de Cuyo mons. Jožef A. Orzali.

Tudi ena izmed hčera Marije Pomočnice sestra Emilija Mathis, Argentinka, hrani sveže spomine na tiste dni. Ko so prišli prvi misijonarji, je bila stara deset let in je hodila v laično šolo. Ko je sedaj bila navzoča pri vse večjem in slavnejšem sprevodu v čast blaženemu don Bosku, je čutila nujno potrebo, da je odprla svoje srce, obnovila tiste daljne spomine in je vrhovnemu predstojniku Filipu Rinaldiju takole pisala: »Me učenske javne šole smo poslušale pridige don Cagliari-
era in don Baccina, hodile k njima k spovedi ter navdušene in vesele prihajale k verouku. Svetovala sta nam toliko lepega, nas spodbujala, da bi postale pridne, in nas učila, kako naj se varujemo nevarnosti, ki so nas obdajale. Ona dva sta nas pripravila in pripustila k prvemu svetemu obhajilu. Ona dva sta zasejala in gojila v več izmed nas seme poklica, da smo postale ponižne hčere Marije Pomočnice in don Boska. Kako dobri so ti patri, smo vzklikale med seboj. Kako skrbijo za naše duše! Koliko dobrega nam storijo! Prej se nihče ni zanimal za nas. Ko so potem prišle prve sestre in so 1878 odprli zavod v Almagru, smo poletele tja med postulantke in novinke in smo bile prve Argentinke, ki smo naredile zaobljube. Predragi oče, to so sladki spomini, ki se nam vzbujaajo v duši in nas silijo, da jočemo od ganjenosti in hvaležnosti, medtem ko spremljamo vrste naših deklet za podobo blaženega don Boska.«

Vsekakor pa moramo vedeti, na niso vsi Italijani, ki so bivali tu, enako mislili. Prostožidarski tipi, ki so hoteli obvladovati kolonijo, so se vti-hotapili celo v bratovščino in v sodelovanju s svojimi tovariši s Polotoka skušali laicizirati to versko združenje. Toda pri tem so morali računati s

človekom, ki je bil odločne volje in je imel na razpolago celo vrsto učinkovitih sredstev in dobre pomočnike. Ko je don Cagliero odkril to sektaško delo, je s pomočjo škofijske pisarne preoblikoval pravilnik bratovščine in vrgel v ogenj vse zapisnike. Vse je naredil javno, pri dnevni luči. S plamenečim zares italijanskim govorom je očistil ime domovine klevet, s katerimi so jo prejšnjega aprila onečastile divje tolpe v Boci, ki so s kamenjem napadle nadškofa in cerkev sv. Frančiška ter zažgale zavod El Salvador (Odrešenik). Da bi obnovil članstvo bratovščine, je s prižnice razglasil, da naj vsak, ki bi želel ostati njen član, prinese spovedni listek o opravljeni velikonočni spovedi: ker je to edina vstopnica, edina vrata v hlev Jezusa Kristusa. Nato je junaško izpeljal volitve novega vodstva. Tedaj so se pojavili letaki z napisom Smrt Cagliero! Predlagani predsednik je dobil krepek sunek v rebra, toda kljub temu je bil izvoljen. To je bil gospod Romul Finocchio, odločen katoličan, ki se prostozidarjev ni prav nič bal. Dne 15. januarja 1876 je mogel nadškof v Buenos Airesu pisati blaženemu: »Blagoslov svetega očeta je že obrodil svoje sadove, kajti (vaši sinovi) delajo zelo veliko dobrega med italijanskim prebivalstvom tega glavnega mesta, ki je veliko po številu in ima tako malo duhovnikov iz svoje domovine.«

Sedem misijonarjev, določenih za San Nicolás de los Arroyos, se je ločilo od svojih bratov 21. decembra. Spremljala sta jih župnik Ceccarelli in častitljivi Benitez. Prebivalstvo jih je navdušeno sprejelo. Pet jih je prebivalo pri doktorju Ceccarelliju v župnišču in druga dva pri don Benitezu. Preden bi bil zavod nared, je bilo treba še zelo veliko opraviti. Toda tukaj moramo povedati nekaj o predpripravah.

Ustanovo v San Nicolásu je don Bosku ponudil don Ceccarelli, župnik v tem mestu. Toda zadeva ni imela dobrih osnov. Božji služabnik v dogovarjanju ni gledal na nadrobnosti. Njegov namen 'hic et nunc' (tukaj in sedaj) je bil postaviti izhodišče, od koder bi mogel doseči svoj dvojni cilj: začeti misijone med prvotnimi prebivalci in pomagati italijanskim priseljencem, ki so bili brez duhovne oskrbe, brez učiteljev in brez duhovnikov. San Nicolás je omogočal oboje: bližino Indijancev in veliko število kolonov, ki so prišli zlasti iz Ligurije. Tu je bilo šestdeset do sedemdeset družin quinteros ali vrtnarjev, ki so živeli svoje patriarhalno življenje in obdelovali zemljo, ki so si jo prislužili s svojim trudom. Niso se mešali z domačini. Poročali so se med seboj in klicali neveste iz Ligurije, največ iz doline Polcevera. Med temi družinami so se odlikovali Montaldovi, ki so bili v sorodu s Camporovimi, Lanzovimi, Pontejevimi in Vigovimi, imena, ki so tako draga in poznana našim sobratom zaradi dobrega, ki so ga prejeli, in zaradi duhovniških in redovniških poklicev, ki so prišli iz teh družin.

Ko so torej salezijanci stopili v San Nicolás de los Arroyos, so se znašli pred neprijetnim dejstvom, da je zavod, ki ga je neki argentinski odbor obljubil in podaril za neomejen čas, obstajal samo iz treh ali štirih velikih soban v prit-

ličju in brez vse opreme. Ko je don Fagnano ugotovil, da se stvar zavlačuje, je s pomočjo italijanskih naseljencev in don Ceccarellija sam poskrbel za vse nujno potrebno za življenje skupnosti. Medtem so tudi že začeli šolo.

Na srečo je bila vsaj cerkvena v redu. Zgradil jo je neki zasebnik na svoje stroške, in sicer velikodušni Frančišek Benitez, ki je bil eden največjih in najbolj velikodušnih salezijanskih sotrudnikov v tistih krajih. Dal je postaviti prekrasen oltar iz rezanega lesa in pripeljati iz Barcelone prelep lesen kip Marije Brezmadežne. Cerkvena je bila vsak dan polna italijanskih vernikov. Za njimi so začeli prihajati tudi otroci iz tamkajšnjega kraja. Obrede so opravljali kar najbolj slovesno s petimi mašami, pri katerih so sodelovali pevski zbori naseljencev. Imeli so tudi redno pridiganje in nenehno priložnost ob katerikoli uri za spoved.

Ko so priseljenci prijavljali svoje otroke za šolo, so želeli, da bi ostali tam kot notranji gojenci konviktovc. Toda kje naj jih nastanijo? Pripravljeni so bili s svojim denarjem brez obresti zgraditi novo stavbo. Don Fagnano, podjeten človek in izkušen v gradnji zavodov v Lanzu in drugod, je takoj začel graditi stebrišče in nad že obstoječo stavbo velikansko šestdeset metrov dolgo in štirinajst metrov široko spalnico. Na žalost se je zaradi premajhne trdnosti temeljev nekaj stebrov zaradi jesenskega dežja (naša pomlad je tam jesen) premaknilo in del stavbe se je porušil. Toda don Fagnano ni izgubil poguma in 1877 je bil zavod pripravljen.

Starši premožnejših družin, pa tudi bolj revni, so takoj poslali svoje otroke bodisi kot notranje ali zunanje gojence. Tako glede pouka, urnika in odmorov so vpeljali šolski red, kakršen je bil v Alassiu in Lanzu. Odlična godba na pihala je kmalu razveseljevala praznike, odmore in izlete. Razpored, natisnjen na enem samem listu, je v štirih stolpcih celi pokrajini naznanjal odprtje zavoda. Desetega junija je mons. Ceccarelli pisal don Bosku: »Zavod v San Nicolásu odlično deluje. Očetje salezijanci delajo čudeže. V mestu jih vsi cenijo, njihovo ime odmeva po celi Južni Ameriki.«

Bivši gojenec doktor Gvido Lavallo, minister vrhovnega sodišča, je v govoru 2. junija 1929, na dan razglasenja za blaženega don Boska priklical v spomin življenje v zavodu tistih časov v San Nicolásu in orisal takratne predstojnike, tovariše in navade.

Da bo slika o ustanovitvi tega zavoda čim popolnejša, moramo reči, da nihče ni podaril niti zemljišča niti stavbe niti ni bilo kake pogodbe z imenovanim odborom, ki so mu naši tako zelo zaupali. Ta odbor je na začetku ponudil eno 'cabana de ovejas' (staja ovac) in še nekaj drugih reči za vzdrževanje, vendar pa ni nič dal. Zemljišče, ki je obsegalo kake štiri hektarje, je bilo last države, ki je dovoljevala samo uporabo. Samo sodelavec Frančišek Benitez je nenehno podpiral salezijance in bi storil še več, če ga ne bi ovirali. Ko je potem odbor razpadel, so njegove

ve umišljene pravice prešle na zelo nasprotno prostozidarsko občinsko upravo. 'Haec olim meminisse iuvabit' (dobro bo to v prihodnje pomniti).

Dajmo sedaj prostor dopisovanju Božjega služabnika, ki smo ga mogli rešiti pred neizprosnostjo časa. V prvi polovici februarja je don Bosko prejel pet ovojnic dopisov sobratov in prijateljev. Pisma sobratov, ki so jih najprej napovedali, potem pa javno prebrali, so mnoge navdušila za misijonsko življenje in delo. »Med salezijanci,« poroča kronika, »jih je osemdeset od sto pripravljenih, da na prvi don Boskov ukaz gredo v misijone.«

S popravki don Chiale so potem pisma objavili v Unità Cattolica. Dne 12. februarja je blaženi pisal don Cagliero:

Dragi moj don Cagliero!

Prejeli smo tvoje pismo in pisma, ki so jih napisali drugi naši salezijanci. Prebrali smo jih v naše veliko veselje in jih objavili v časopisu. Zahvaljujem se Bogu, da nam pomaga pri našem delu v njegovo večjo čast in slavo.

Prejel sem tudi pismo don Fagnana iz San Nicolása, v katerem mi poroča o svojem prihodu in sedanji zaposlitvi. Iz poročil povzemam, da so s prostorom zelo na tesnem, vendar je občinska uprava pripravljena stavbo povečati in vse urediti tako, da bo prav. Že v več pismih mi je bilo omenjeno, da bi poslal še več salezijancev in pomočnic, vrtnarjev itn., vendar pričakujem jasnih podatkov od tebe in potem se bomo lotili dela. Tukaj je Sammori, ki mu odlično uspeva pridiganje. Vsi govorijo o njem kot o izrednem; ko so ga povabili pridigat v cerkev Marije Pomočnice, je potrdil splošno prepričanje ali bolje rečeno splošno slavo. Mogoče bi bil dober za cerkev Matere milosti. Niti trenutek ne bi pomišljal. V tem trenutku bi vsi salezijanci, če bi jih pustil, odleteli v Buenos Aires.

Don Tomatis je pisal pismo v Varazze, v katerem izraža, da se z nekom ne strinja. To pismo, ki ga je pisal don Francesii, je naredilo zelo slab vtis tam in v Turinu. Reci mu dvoje: 1. Da mora misijonar ubogati in trpeti za Božjo slavo in z vso zavzetostjo izpolnjevati zaobljube, s katerimi se je posvetil Gospodu. 2. Če nastanejo neljubi položaji, naj to pove predstojniku ali piše neposredno meni, da bo tako dobil navodilo za svoje ravnanje.

Predčerašnjim (10. februarja) smo odprli dve majhni hiši v Ventimigli: don Cibrario ravnatelj, Cerruti učitelj, Martino majordom. Na njegovo mesto v zakristiji je prišel don Bodratto.

Število sinov Marije Pomočnice čudežno raste in vzbuja dobre upe. To zvrst našega dela moramo gojiti z vsemi razpoložljivimi sredstvi. Skoraj nič ne slišim o gospodu Gazzolu. Je mogoče kje kak oblak?

Pomočnice bodo prišle v Valdocco na začetku marca. Naj jih pripravimo za Ameriko? Spoštljivo pozdravi monsinjorja nadškofa, doktorja Spinosa, doktorja Ceccarellija in očka Beniteza. Temu sporoči, da so njegovo latinsko pismo javno brali na vseh koncih in krajih, tako Lanfranchi, Vallauri in v vseh naših zavodih. Vsi so se čudili lepoti, redu in čistosti. Ob prvi priložnosti mu bom odgovoril. In sedaj pozdrave od hiše Radicati, Appiani, Passati, Callori, Corsi, Marengo, Margotti in od celega milijona drugih z don

Piccom, prof. Bonzaninom in grofom Roasendom, ki te vsi pozdravljajo. Dragi don Cagliero, zelo pazi na svoje in vseh drugih zdravje. Mi priporočamo tebe in vse tvoje tovariše Gospodu in ti prosim zame, ki ti ostajam v Gospodu najvdanejši prijatelj. duh. Janez Bosko

12. februarja 1876

P. S.: Sporoči mi tudi o vašem finančnem stanju. Hiša v Nici se lepo razvija. Don Ronchail je ravnatelj, Rebagliati uči klavir, Peret je učitelj, Capellano je kuhar, Henrik Guelfi stalni čuvaj. Mons. Fratejacci, odvetnik in sedaj kanonik Menghini, dragi Aleksander Sigismondi, vitez Bersani, Kardinal Antonelli in kardinal Berardi te lepo pozdravljajo itn. Omnia in nomine (vse v imenu) D. N. I. C. Amen.

Goreči misijonar don Tomatis, ki mu je don Boske še kot dečku napovedal, da bo dolga leta z njim delil kruh, ni mogel prenašati robotosti pomočnika Molinarija, kapelnika godbe. Ta je bil s svojim značajem večkrat res do skrajnosti neprijeten, tako da je naslednjega leta zapustil družbo. Don Bosko, ki si je s svojo velikodušno in pametno dobroto pridobival tudi čudaške ljudi in jih krotil ter storil koristne za svojo stvar, je želel, da bi ga njegovi sinovi posnemali v tem duhu potrpežljivosti. Zato se ni zadovoljil s posrednim priporočilom, temveč je pisal naravnost don Tomatisu prekrasno pismo o tej zadevi.

Dragi moj don Tomatis!

Prejel sem tvoje novice in sem vesel, da si dobro potoval in si navdušen za delo. Le tako naprej. Eno izmed tvojih pisem v Varazze je dalo vedeti, da nisi zadovoljen z enim izmed sobratov. To je naredilo mučen vtis, zlasti še, ko so pismo prebrali javno. Poslušaj me, dragi don Tomatis: vsak misijonar mora biti pripravljen dati življenje za večjo Božjo slavo, zato je nerazumljivo, da ne bi bil sposoben prenašati malo odpora do kakega tovariša, pa naj bi imel še take napake. Zato poslušaj, kar ti pravi sv. Pavel: Nosite bremena drug drugemu in tako boste izpolnili Kristusovo postavo. Ljubezen potrpi, ravna dobrotljivo, ljubezen ne zavida, vse prenaša. Če pa kdo za svoje in še posebno za domače ne skrbi, je vero zatajil in je slabši od nevernika.

Zato, dragi moj, izkaži mi to veliko veselje, naredi mi to veliko uslugo. Don Bosko te prosim: v prihodnje naj bo Molinari tvoj velik prijatelj, in če ga ne moreš imeti rad zaradi njegovih napak, ga ljubi v Gospodu, imej ga rad zaradi mene. Boš storil to, kaj-ne? Sicer pa sem zadovoljen s teboj in vsako jutro pri sveti maši priporočam Gospodu tebe in tvoje napore.

Ne pozabi na prevod aritmetike in dodaj uteži in merila republike Argentine.

Povej velezaslužnemu doktorju Ceccarelliju, da nisem prejel katekizma tamkajšnje nadškofije in bi rad imel malega, zato da bi dodal dejanja vere v Preskrbljenega mladeniča v soglasju s tamkajšnjimi škofijami.

Bog naj te blagoslovi, dragi don Tomatis. Ne pozabi moliti zame, ki ti ostajam v Jezusu Kristusu vedno najvdanejši prijatelj.

duh. Janez Bosko

Alassio, 7. 3. 1876

Preskrbljeni mladenič je pravkar izšel v francoščini, bil je že preveden v španščino in tik pred natisom. Čakali so samo na katekizem, ki je zamujal.

Moramo se ustaviti še pri eni točki don Boskovega pisma don Caglieru, ki se nanaša na izraz, ki ga blaženi gotovo ni postavil tja naključno: »Je mogoče kje kak oblak?« ko govori o Gazzolu.

Ker se bomo s to osebnostjo še ukvarjali, je treba že sedaj opozoriti naše bralce na dejstva, ki niso pogosta v človeškem življenju. Božja previdnost tudi v najpomembnejših zadevah ne uporablja vedno ljudi, ki iščejo večjo Božjo slavo in zveličanje duš, temveč tudi takšne, ki iščejo osebno slavo in svoje koristi, naj bodo že kakršne koli. Ko so to počeli, se niti oni niti drugi niso zavedali, da so izhajali iz nasprotnih polov, ko so se srečevali, se trudili in hoteli doseči svoje višje cilje. Tudi v teh biografskih spominih bi nas zgodovinska resnica primorala, da bi našli sence, kjer se zdi, da je vse odeto v najjasnejšo luč. To je bila luč našega blaženega, ki je nekaterim meglenicam vrnil sijaj. Vendar upravičeno upamo, da je za to vrsto svojih sodelavcev z molitvijo pri Bogu ob pravem času dosegel razsvetljenje.

Gazzolo ni bil zadovoljen. Motilo ga je, da so pri tolikem govorjenju o misijonarjih tako malo govorili o njegovih zaslugah. Njegova korespondenca nam omogoča, da mu beremo v duši.

Zlasti je v korist zgodovine treba popraviti eno izmed njegovih trditev. V nekem svojem pismu trdi 'rotundis verbis' (z odločnimi besedami), da je on »ustanovil in postavil« cerkev Matere usmiljenja, res pa je, da mu je bratovščina naročila, da zanjo kupi zemljišče, na katerem naj bi jo zgradili. Ob tem je tudi dobro zaslužil. Ne da bi oškodoval bratovščino, je kupil tako veliko zemljišče, da ga je bilo zadosti za cerkev in še zanj. Potem je potisnil cerkev na spodnji konec, zase pa ohranil dvoje stranskih parcel, ki sta ležali ob cestah, da bi tam zgradil dve hiši, od katerih so potem eno kupili salezijanci in jo drago plačali.

Na srečo je blaženi prejemal veliko bolj spodbudne novice. Tako mu je z isto pošto vikar mons. Espinosa poročal: »Vaši sinovi delajo v mestu neizmerno dobroga. Pridigajo, katehezirajo, da je pravo veselje. Ubogi Italijani niso imeli nikogar, ki bi skrbel zanje, sedaj pa je cerkev vedno polna. Treba bi bilo doseči, da bi gospod Gazzolo zemljišče ob cerkvi prepustil očetom salezijancem. Hiša, v kateri bivajo sedaj, je zelo majhna, poleg tega pa nimajo zemljišča, kjer bi lahko gradili naprej.« Tudi don Ceccarelli je spletel venec pohvale za salezijance v San Nicolásu:

»Zdravje vseh je na višini, dobra volja, da bi delali v Božjem vinogradu, je na višku, prizadevanje, da bi naredili čast svojemu zavodu, je odlično, njihovo vedenje je vredno misijonarjev, ki so na tem, da bodo pretrpeli mučeništvo.« Tega zadnjega izraza ne smemo vzeti kot govorniški okras. Tako je na primer don Fagnano hodil na dolge apostolske pohode, med katerimi je moral veliko trpeti in so ga stali veliko truda.

Ostane nam dvoje pisem, ki ju želimo navesti. Don Bosko ju je pisal don Caglieru in sta dokaz očetovske dobrote do njegovih daljnih sinov.

Predragi don Cagliero!

Gospod kanonik Vogliotti ima nečaka, ki potuje v Buenos Aires in želi, da vam ga priporočim. Pošiljam ti njegovo pismo, da boš o vsem poučen. Pomagaj mu v vsem, v čemer lahko, zlasti še za njegovo vero.

Včeraj (13.) smo imeli gledališko predstavo. Uprizorili so Razpravo med nekim advokatom in protestantskim ministrom, ki je odlično uspela. Mino je z odličnim uspehom pel Izgnančevega sina. Toda misel, da je skladatelj tako daleč od nas, me je globoko presunila. Tako sem ves čas petja in preostale predstave mislil samo na svoje drage salezijance v Ameriki.

*Don Cibrario in don Ronchail mi sporočata, da so njuni zavodi lepo naravnani, z možnostmi vedno večjega razvoja. Običajne pozdrave mojim običajnim prijateljem in sinovom od v J. K. najvdanejšega prijatelja. duh. Janez Bosko
Turin, 30. marca 19876*

Predragi don Cagliero!

Dodajam še nekaj besed k vsemu, kar so napisali drugi.

Danes smo blagoslovili kapelo za sestre v hiši Cattellino. Za sedaj jih je sedem. Sestra Elisa je mati prednica. Tukaj je tudi mati Jožefina. Vse te lepo pozdravljajo. Teolog Molinari, Marengo, baron Bianco, grof Sigismondi, markiz Frassati, mons. Fratejacci, odvetnik Menghini, mati Corsi in veliko drugih ti pošiljajo prisrčne pozdrave. Danes smo se odločili, da odpremo novo hišo v Santi alla Trinità. Povej to don Tomatisu. Gre za zavetišče s šolo.

V ponedeljek bom odpotoval v Rim, kjer bom skušal kupiti neko hišo in urediti nekaj drugih zadev. Od tam bom pisal doktorju Ceccarelliju in očku Benitezu.

Pozdravi vse naše drage salezijance in priporoči v mojem imenu vsem: drug drugega bremena nosite in tako boste izpolnili Kristusovo zapoved.

Imejte me radi in molite zame, ki ostajam vedno vaš v J. K. najvdanejši prijatelj.

Turin, 30. marca 1876

duh. Janez Bosko

Hkrati z vedno večjo slavo salezijancev v republiki Argentini se je glas o don Boskovih sinovih širil tudi po okoliških republikah in prihajalo je vedno več prošenj in predlogov za odprtje zavodov za vzgojo mladine, kakor bomo videli v nadaljevanju tega zvezka. Blaženi, ki je vse to dobro poznal, je v mislih že pripravljaj drugo odpravo misijonarjev.

V ta namen je 30. marca izročil don Chiali listek, na katerem je bil osnutek pisma, ki naj bi ga poslal don Caglieru: »V vaših pismih prikazujete veliko potrebo po osebju. Rade volje smo vam na voljo in vam ga pošljemo. Toda don Cagliero naj točno sporoči, koliko ljudi potrebuje in za kakšne naloge. V raznih pismih je govor sedaj o dveh, potem o treh in spet o tridesetih misijonarjih. Kakor hitro bomo dobili ta seznam, bomo pripravili odpravo in vam jo poslali.«

O neki stvari je bilo izrečeno več nepravilnih sodb. To je bila don Boskova zamisel, ki jo je izrazil kmalu po odhodu prve odprave misijonarjev. Ukvarjal

se je z mislijo, da bi pridobil italijansko vlado, da bi v južni Argentini ustanovil kolonijo, ki bi bila v vsem podrejena materi domovini, neuresničljiva zamisel, vendar brez vseh političnih namenov.

On sam se ni zavedal, da je bila zamisel utopična, ker je bil prepričan, da so se tam spodaj razprostirale obale, ki niso bile last nikogar in ne podvržene nobeni državi. Vemo, da je v tem smislu dvakrat govoril. Prvič 5. februarja 1876, ko je omenil »ozemlja Patagonije, ki še niso podvržena republiki Argentini«, in drugič 19. istega meseca, da je tam še toliko zemlje 'primi occupantis'« (kdor bo prvi zasedel). Isto zamisel je izrazil ministru za zunanje zadeve Melegariju, ko izrecno omenja obalo od Rio Negra do Magellanovega preliva, kjer »ni ne pristanišč ne naselij ne vlade, ki bi izvajala pravično oblast«. V to zмотo so ga zavedli slabo obveščeni italijanski pisci, površne enciklopedije in neustrezne zemljepisne karte s fantastičnimi podatki. Zemljepisni študiji v Italiji so potrebovali še štirideset let, preden so dosegli zadostno znanstveno zanesljivost. Kakor hitro pa se je prepričal, da ni niti pedi zemlje, ki ne bi pripadala Argentini ali Čilu, je seveda odstopil od te pobude.

Ta zamisel se mu je zdela primerno sredstvo za doseg dvojnega cilja: da bi evangeliziral Indijance in pametno usmeril italijansko emigracijo. Predvideval je, da bo ta iz leta v leto bolj rasla in da bodo naši ubogi izseljenci izpostavljeni izkoriščevalcem. Prehiteti je hotel čase in očital vladi, da se ne zanima za izseljence. Zlasti pa ga je bolelo, da so njegovi sonarodnjaki s tako lahkoto izgubljali vero svojih prednikov. Ker je bil navajen, da je uporabil vse vrste ljudi za dobro, je hotel za tako vzvišene cilje in ideale pridobiti tudi vlado svoje dežele. Zato ga nikakor ne smemo karati, temveč ga moramo pohvaliti zaradi njegovih vzvišenih namenov. 'In magnis et voluisse sat est' (v velikih rečeh je že hoteti precej).

5.

POGLAVJE

ZA ZAVODE IN V ORATORIJU

KO GLEDAMO DON BOSKA, KAKO zapušča oratorij in se odpravlja na obisk v zavode, nam samo po sebi pride na misel evangelijski Sejalec je šel sejat svoje seme. Kako zelo bi nam bilo drago, če bi imeli pri rokah prepis novic in podatkov o teh čudovitih dejanjih. Zdi se, da so to prvi spoznali ravnatelji, ko so se enoglasno izrekli za krajevne kronike, v katerih bi bilo zapisano, kaj je don Bosko delal in govoril na obiskih po domovih. Kako bogato žetev zgledov in naukov bi imeli danes na voljo, če tisto o krajevnih kronikah ne bi ostala samo pobožna želja! Ko bomo skušali izkoristiti, kar smo zbrali tu in tam za mesec februar in marec, se bomo zaradi tega pomanjkanja toliko bolj oprli na krake zapiske oratorija in od zunaj.

V času od 20. februarja do 11. marca je Božji služabnik šel v Nico, kamor so ga brzojavno poklicali. Potovanje je izrabil za obisk zavodov v Liguriji. Pojdimo z njim naravnost na cilj, čeprav se je spotoma ustavil v Sampierdareni, o čemer pa nimamo nikakršnega poročila.

Zavetišče sv. Petra je bilo tik pred prenovo. Delo ni moglo živeti in se razvijati tako stisnjeno v podzemlju in pritličju nekdanje predilnice. Poleg tega so nepoklicane oči prežale z oken okoli stoječih palač na vse, kar se je dogajalo v hiši, tako da je bilo vse dejanje in nehanje prežeto s strahom, ki je že mejil na suženjstvo. Ravnatelj, ki je prišel v Turin za praznik sv. Frančiška, je govoril don Bosku o neki vili Gautier blizu vojaškega vadbišča, ki je bila na prodaj in bi lahko dobro služila namenu. Obširna stavba, sadovnjak, ki bi ga mogli spremeniti v dvorišče, daleč od mestnega vrveža, vendar blizu za zunanje gojence, zdrava lega in prekrasen pogled na morje. Samo cena ni bila v skladu z don Boskovi mi možnostmi: treba bi bilo odšteti sto tisoč frankov. Toda ko je videl potrebo,

ni nič odlašal. Tretjega februarja je naročil don Ronchailu, naj piše nekaterim velezaslužnim meščanom Nice in naj začne vse potrebno za nakup vile: Božja previdnost ne bo odpovedala.

Tedaj se je opatu Roettiju iz Nice porodila genialna misel. Časopisi so poročali, da bo apostolski vikar iz Ženeve mons. Mermillod na poti iz Marseilla v Rim potoval skozi Nico. Ta zgovorni prelat, znan po celem svetu tudi zato, ker je že tri leta trpel izgnanstvo kot žrtev krivoverskega nasilja in sektaških samovoljnosti, je šel v Rim, da bi v večnem mestu ob grobu sv. Petra in ob nogah velikega Pija IX. okrepil svojo vero in se zavzel, da bi Saleškega razglasili za učitelja Cerkve. Opat pa je predlagal članom Konference sv. Vincencija, naj bi povabili monsinjorja, da bi v Nici prekinil potovanje in imel 'sermon de charité' (govor o dobroti) ali povedano drugače konferenco v korist don Boskove ustanove. Predsednik odvetnik Michel, baron Héraud in drugi člani so soglašali in monsinjorja povabili. Ta je po izmenjavi pisem in brzojavk privolil za popoldne 23. februarja, v času med prihodom enega in odhodom drugega vlaka.

Izbran krog gorečih katoličanov se je zbral, da bi pozdravili uglednega pastirja duš. Pripeljal se je ob enih popoldne. Govor, ki naj bi ga imel ob treh v cerkvi sv. Frančiška Pavelskega, so prenesli na drugo uro. Cerkev je bila tako polna poslušalcev, da veliko ljudi ni moglo noter in so morali oditi domov. Govornik je v zakristiji vprašal, o čem naj govori. Ko je ugotovil, da gre za ustanovo v prid ubogih sirot, ki jo vodijo salezijanci, je pokazal svoje zadovoljstvo, ker je bilo prav, tako je povedal pozneje, da naslednik na škofovskem sedežu sv. Frančiška Saleškega govori v prid ustanovi, ki je zaupana družbi, katere zavetnik je ženevski škof. Nekaj minut pozneje je stopil na prižnico. Plemenito in številno poslušalstvo, ki mu je predsedoval mons. Sola, škof v Nici, je nestrpno pričakovalo besedo velikega pregnanca.

Mons. Mermillod je vzel za izhodišče svojega govora Davidove besede: Tebi je izročen ubožec, ti boš siroti omočnik.

Najprej je pokazal podobnost odnosa med materinstvom ženske in materinstvom Cerkve. Materinstvo Cerkve prihaja na pomoč materinstvu žene, če ta nima možnosti, da bi vzgajala svoje otroke. Sklenil je s prikazom potrebe, da bi se vsi dobri pridružili materi Cerkvi, da bi ta lahko pomagala in vzdrževala uboge sirote, ki podpirane od vere postanejo graditelji družbe, pa bi prepuščeni sami sebi brez pomoči te matere ne hoteli sprejeti položaja, v katerega jih je postavila Božja previdnost, in bi v bogatinu namesto brata in dobrotnika gledali tirana in se tako predali komunizmu. Ganjenje, ki ga je povzročil njegov govor, je bilo tako močno, da so zbrani darovi dosegli vsoto štiri tisoč petsto frankov. O tem dogodku so pisali francoski in italijanski časopisi in povezali izraze občudovanja do govornika s »čudovitim turinskim duhovnikom, katerega ime je že nesmrtno«. Sad tolike publicitete je bil dež izrecnih prošenj z vseh koncev Francije, tako iz

Lyona, Pariza kakor iz Annecyja. Med vsemi pa se je izoblikoval sklep o ustanovitvi salezijanske hiše v Marseillu. Škof iz Aixa je poslal svojega zaupnika k don Bosku, da bi se pogovoril o možnosti kake salezijanske ustanove v njegovi škofiji. Don Bosko je vsem odgovarjal, da so predlogi v skladu njegovimi nameni, da rade volje ustreza njihovim željam, da pa za zdaj nima zadosti osebja in da je zato treba počakati, medtem pa bi se pokazalo, kaj je treba ukreniti.

Je bil blaženi na konferenci? Gotovo. Pravijo, da je, medtem ko so drugi občudovali velika dela njegove krščanske ljubezni, mirno spal, tako zelo je bil prepričan o varstvu Božje previdnosti. To zaupanje je jasno pokazal ob dveh posebnih priložnostih, ki nam tudi pomagata k boljšemu prepoznavanju tega Božjega moža.

Notar Sajetto, ki je don Bosku delal usluge popolnoma zastonj, mu je povedal, da bo prepis lastništva v zemljiški knjigi stal več kot šest tisoč frankov v korist države. Don Bosko mu je odgovoril, da za znesek prek štiri tisoč frankov, ki so jih nabrali pri govoru, on daje svojo besedo. Tedaj mu je predsednik konference sv. Vincencija, ki je v tem videl nezaslišano predrznost, jasno povedal, da je to prava norost. »Oh, človek male vere!« mu je odgovoril don Bosko. »Videli boste, da bomo v treh mesecih tukaj v mestu dobili več kot osemnajst tisoč frankov in bomo lahko podpisali pogodbo. Najprej pišite papežu Piju IX. Njegovo ime na čelu dobrotnikov bo ugodno vplivalo.« Sprejeli so načrt in njegova svetost je po kardinalu Antonelliju takoj poslala dva tisoč frankov. Za njim je vrhovni svet družbe sv. Vincencija poslal tisoč frankov. Še tisoč frankov je daroval mons. Sola. Več članov konference je darovalo po tisoč frankov. Eden izmed članov, ne najbolj premožen, pa zato zelo navezan na Patronage, je prodal svoje akcije in izkupil osem tisoč frankov, ki jih je položil don Bosku v roke. Po treh mesecih je bilo zbranih osemnajst tisoč frankov in pogodba podpisana.

Še ob neki drugi priložnosti je blaženi pokazal svoje veliko zaupanje v Božjo previdnost. Ko je isti predsednik vprašal, ali se mu ta hiša glede na namen, ki naj bi ga imela, ne zdi preveč draga, mu je Božji služabnik navdušeno segel v besedo in dejal: »Bog opravlja svoja dela velikopotezno. Poglejte nebo in množico zvezd, v morju globino prepadov in množico rib in na zemlji vso različnost lepote, bogastva, razkošja vseh vrst. Tudi to je njegovo delo. Zato se ne zatikajmo pri malenkostih. Če nam bo zmanjkalo sredstev za nakup te lepe hiše, bo Bog poskrbel.«

Naredimo korak naprej in pojdimo v oratorij na večer don Boskove vrnitve, da bomo okušali lepoto družinskih pogovorov, ki jih je don Barberis – rekel bi po navdihnjenju – zaupal svoji mali kroniki in nam verjetno posređoval živi čar don Boskove besede.

Z več duhovniki se je kakor po navadi pogovarjal po večerji o tisoč stvareh in zlasti odgovarjal na njihova vprašanja. Eden ga je vprašal: »Ste bili navzoči pri govoru mons. Marmilloda?«

»Če sem bil navzoč! Škof iz Nice me je potegnil k sebi. V prezbiteriju so postavili zanj naslanjač in je hotel, da sem sedel na njegovo stran, obdan od vseh kanonikov in ljudstva.«

»Ste poznali mons. Mermilloda?«

»Da, že dalj časa sem ga poznal in sva si dopisovala. Zelo je naklonjen oratoriju. Bil je že tukaj, me obiskal, videl je oratorij in mu je ugajal.«

»Ali ni bila cerkev sv. Frančiška premajhna? Sicer bi bili darovi še obilnejši.«

»Da, majhna, a tako nabito polna, da se pobiralci niso mogli niti prebiti skozi množico. Do mnogih nabiralna košarica sploh ni prišla. Pravili so in to tudi verjamem, da če bi bila cerkev velika, ne bi nabrali štiri tisoč, temveč štirinajst tisoč frankov. Veliko gospodov je storilo pozneje to, česar tam niso mogli: kar naprej so prihajali obiskovalci in prinašali pisma s štirideset, petdeset in sto franki z namenom, da bi sodelovali pri vzdrževanju oratorija. V Nici nas imajo zares radi. Tudi civilne osebe nam gredo na roko. Celo prefekt, ki je protestant, nam pomaga. K njemu je prišel neki protestant, da bi se pritožil proti don Bosku. Dva dečka sta ušla iz protestantskega zavetišča in se zatekla v naš Patronage, kjer, tako je trdil on, delajo nasilje nad vestjo in silijo dečke, da naj postanejo katoličani. Hotel je, da bi prefekt dal izročiti oba fanta. Toda prefekt mu je odvrnil: 'Zbežala sta od vas, ker nista več zdržala pri vas. Kako hočete, da se vrnete? To bi bilo nasilje nad njima. Nikakor ne morem prepričati don Bosku, da bi sprejel dva dečka, ki sta prišla k njemu v spremstvu staršev in vse v redu opravila. Pojdite, pojdite! Fanta se bosta prav tako dobro počutila tam kakor pri vas.« In tako sta oba begunca ostala.

Potem je blaženi opisal novo bivališče in celoten položaj: »Ko bomo odprli hišo, ki smo jo pravkar kupili, bo to čudovito lep zavod. Stoji na meji z vojaškim vadbiščem. Obsega devet tisoč kvadratnih metrov in tako obširna dvorišča, da bi bilo prostora za tisoč zunanjih gojencev. Pri izrabi vsakega kotička, kot je to navada pri nas, bi bilo prostora za sto petdeset notranjih fantov. Poleg tega je stavbo mogoče povečati. Poslopje je celo preveč lepo, stopnice so iz belega marmorja in tlak prav tako. Plačali smo devetdeset tisoč frankov in takoj nam je nekdo ponudil prav toliko, če bi mu prodali zemljišče brez poslopja. Vse skupaj bo stalo sto tisoč frankov, če všttejemo pogodbo, koleke in davek, ki so v Franciji precej višji kot pri nas. Iz darov, ki so mi jih prinesli ali sem jih jaz osebno izprosil, in obljub, ki sem jih dobil do izplačila nakupa, smo zbrali potrebno vsoto. Tudi oskrbnik iz lastnega nagiba skrbi za to, da bi odpravil hipoteke, ki so bile napisane na lastnino. On in odvetnik sta mi že zagotovila, da ne pričakujeta niti pare plačila, ker želita tudi ona dva na kak način sodelovati pri ustanovitvi zavoda. Gospodu bodi hvala! Seveda sem moral veliko postoriti in nikakor nisem držal rok križem. Vendar je sedaj vse skupaj tako daleč, da lahko nadaljujemo. Naj še povem, da smo se dogovorili, da bomo v Nici odprli še praznični oratorij ob cerkvi, kamor hodi maševat naš don Guelfi.«

Na koncu je don Durando povzel: »Tam v Franciji hitro ugotovijo, kaj bi utegnilo dobro delovati, in so takoj pripravljeni to podpreti z darovi.«

»Stvari so bile tako zastavljene, da bi lahko šle same od sebe naprej,« je rekel don Bosko, vendar s tem ni odrekel svojega sodelovanja. Zato je dva meseca pozneje pisal tamkajšnjemu ravnatelju in mu pokazal, kako je mogoče na določen način priti do potrebnih sredstev. To je pismo, ki vsebuje načela, po katerih se je ravnal blaženi ustanovitelj v svojem delovanju. »Ker smo se že odpravili na ples, skušajmo plesati do konca,« izraža vztrajnost, ki, potem ko se je za kaj odločil, ni poznala več če ali toda. »Bog hoče to delo in mi se ne smemo upirati njegovi sveti volji. Če bomo sodelovali, smo lahko prepričani o srečnem izidu.« To je sveti mož, ki, potem ko je spoznal sveto Božjo voljo, prevzame svojo nalogo, kar pomeni, da stori vse, kar je človeško mogoče, za izpolnitev načrtov Božje previdnosti.

Predragi don Ronchail!

Ker smo se odpravili na ples, moramo plesati do konca. Zato moramo rešiti težave, ki se pojavljajo v našem patronatu sv. Petra. Če torej notar Sajetto lahko dobi 60 tisoč frankov na posodo, bomo drugi zbrali še preostalih 30 tisoč in plačali hišo Gautier. Zato: 1. Reci gospodu odvetniku Michelu in gospodu baronu Heraudu, da naj iščeta 'ubique terrarum' (povsod na zemlji) stvar za stvarjo, se pravi novčič za novčičem. Naj predvsem pridobita markizo Villeneuve, Angleža, ki stanuje pod baronom, grofa Aspromonteja in vse druge, ki bi nam lahko pomagali pri razdelitvi dobrodelnih dohodkov od karnevala. Ker je župan večkrat zagotovil, da se zavzema za nas kot meščan in kot poglavar občinske uprave, da bi tudi prispeval, bi bilo dobro, da bi napisali spomenico za izplačilo vsote 30 tisoč lir pri nakupu v korist najboljšega dela prebivalstva, ki so prav otroci. Kdo ve, ali tudi gospod Dellepiane ne bi priskočil na pomoč.

2. Trudi se pri gospodu Pironeju, pri kanoniku Daideru in tudi pri kanoniku Bresu, da bi ob tej izredni priložnosti tudi oni kaj primaknili.

Reci gospodu Audoliju, naj zastavi vso svojo potrpežljivost, svojo krščansko ljubezen pa tudi svojo denarnico.

Mogoče nam bo lahko pomagal tudi p. Giordano.

Tudi škof bo še kaj primaknil. Mu bom pisal.

3. Medtem razčistite vse stvari, pripravite pogodbo in jo v dveh mesecih podpišite. Proti koncu tega meseca bom šel v Rim in bom tudi od tam skušal kaj narediti.

Štirinajst dni pred podpisom pogodbe pri notarju mi sporoči, koliko še manjka, da ti pošljem, pa čeprav si bom moral denar izposoditi tukaj v Turinu.

Bog hoče to ustanovo in mi se ne smemo upirati njegovi sveti volji. Če bomo sodelovali, je uspeh zagotovljen. Vemo, da bo hudič skušal vplesti svoj rep, toda mi si bomo prizadevali, da mu ga odsekamo. Prav bo, če o vsem obvestiš škofa, vendar tako, da ga ne boš za nič prosil. Pozdravi imenovane gospode, molimo z veliko vero in Božja pomoč nam ne bo manjkala.

Bog naj nas vse blagoslovi in imej me v Jezusu Kristusu za najvdanejšega prijatelja.

duh. Janez Bosko

(brez datuma)

Blaženi je tudi obvestil ravnatelja o duhovnih darovih, ki jih je papež naklonil dobrotnikom salezijanskih ustanov. Natančneje mu bo sporočil pozneje, mogoče iz Rima, zlasti darove za bolj zaslužne posamezne osebe.

Dragi don Rochail!

Pošiljam ti del duhovnih darov, ki jih je sveti oče naklonil našim dobrotnikom, da jih bodo lahko začeli uporabljati. Rabagliati bo znal najti besede, ki jih je treba napisati na vsak list. Kmalu ti bom poslal še druge duhovne darove. Za zdaj razdeli to in povej vsem, da potrebujemo njihovo podporo. Kanonik Dondero, gospod Pirone, gospod Dellepiane itn. niso nič storili?

V preteklih dneh se nisem mogel ukvarjati z novo pridobitvijo. Toda v ponedeljek se bom vrgel na delo. Ti pa išči tam, kjer je mogoče kaj dobiti, četudi s silo. Kaj pravita baron in gospod Audoli? (Izvirnik je brez podpisa)

Don Ronchail je zares potreboval dobrega svetovalca v tako zapleteni stvari, ki je kalila mir v škofiji. V oddaljenem in samotnem kraju je stalo svetišče, imenovano Larghetto, kamor je romalo veliko pobožnih ljudi. Kakor smo že videli, je škof želel zaupati upravo salezijancem, vendar se don Bosku ni zdelo primerno, da bi ponudbo sprejel. Toda prošnje so prihajale še naprej.

Treba je malo poznati zgodovino tega svetega kraja. Pred francosko revolucijo je svetišče pripadalo bosonogim karmeličanom. V času revolucionarne vihre so jih kakor druge redovnike pregnali, a so se karmeličani v času restavracije spet vrnili. Toda svetišče in samostan sta z zasegom cerkvenega premoženja leta 1855 postala last države. Ko so grofijo Nico priključili Franciji, je država vse skupaj prodala. Karmeličani so hoteli kupiti, toda stolni kapitelj v Nici se je uprl, ponudil več, postal lastnik in postavil tja škofijskega duhovnika. Ta se je naselil v samostanu, začel upravljati svetišče in se ni menil za ugovore karmeličanov.

Stvari so bile na tej točki, ko so se začeli dogovarjati z don Boskom. Med duhovščino so bila velika nesoglasja, prav tako pa tudi med duhovščino in laiki ter laiki samimi. »Jaz sem nevtralen,« je pisal don Roncail, »in to zaradi okoliščin, v katerih sem. Sem v nerodnem položaju in si ne upam iti na obiske podnevi, ker vedno kdo opazuje, kam grem, da bi iz tega sklepal, kateri stranki pripadam; zato grem ponoči, ko me nihče ne vidi. Vse skupaj je zelo smešno, pa je treba vzeti zares. O tem razpravljajo v poslanski zbornici in ne vem, kako se bo vse končalo. Tudi člani Konference so razdeljeni med seboj in jaz se moram dobro izmikati, da se ne bi komu zameril. Zelo bi mi prišlo prav vaše pismo s kakim ustreznim nasvetom.« Blaženi, ki mu ni mogel takoj odgovoriti, mu je pisal iz Rima.

Predragi don Ronchail!

Prejel sem novice, ki si mi jih sporočil, in ti odgovarjam iz Rima, kjer sem že nekaj dni. Zelo sem zadovoljen, da je začel gospod Audoli misliti in se osebno zavzemati za naš

mali 'patronage'. Izkazuj mu vso pozornost. Prosi ga, naj ti pove, ali kaj potrebuje, in mu ustrezi. Izroči mu moje pozdrave in jaz ga bom posebej priporočil pri sveti maši kot prijatelja, kot brata in bom zanj prosil poseben blagoslov, ko bom sprejet pri svetem očetu.

Kar se tiče naše stvari z Gautierom, se z vsem strinjam. Še naprej zbiraj denar in ga varno nalagaj za notarski podpis. Pripravili bomo seznam z vsemi dobrotniki, ki so na kakršenkoli način pomagali s svojimi darovi. Prva bosta ugledni baron Heraud in odvetnik Michel. Dokler bo obstajala ta naša ustanova, bomo zjutraj in zvečer zanju opravljali molitve.

Kar se tiče Laghetta, se mi zdi, da je stvar vedno bolj zamotana. Ti se drži naslednjih pravil:

1. Ti ne začenjaj nikdar govoriti 'ad hoc' (o tem).

2. Ko začnejo drugi o tem govoriti, se delaj, kakor da stvari ne poznaš in se ti o tem ne ljubi govoriti.

3. Če si potem primoran, da na vsak način moraš kaj povedati, se omeji: Jaz ne prebiram časopisov. Jaz imam rad vse, hočem dobro vsem, potrebujem pomoč vseh in ne morem soditi. Ko pa bo sveta Cerkev kaj odločila, sem takoj pripravljen storiti, kar bo zahtevala itn. itn.

Reci župniku pri San Giovanniju di Villafranca, da se mu zahvaljujem za njegovo skrb za naše zadeve. Upam, da bo zelo zadovoljen z duhovnimi darovi, ki mu jih bom sporočil, kakor hitro jih bom dobil v roke. Isto povej tudi gospodu Dellepianeju, mojemu staremu in dragemu kolegu.

Gospod kanonik Daidero bo prejel odlikovanje, kakor je želel, in z njim tudi veliko duhovnih darov. Priporočam mu, da bi poskrbel za kak zidak za vilo Gautier.

Glede Perrèta bo prav, če imenujemo stvari po njihovem imenu in ga ob mesečnem obračunu vprašaš o dvomih, ki jih imaš. Če bo odklonil, se pokaži zadovoljnega, prikrij se in potem bomo videli, kaj naj storimo.

Po avdienci pri svetem očetu ti bom spet pisal.

Imej me rad v Jezusu Kristusu. Pozdravi naše drage dečke in svojo mater. Moli zame, ki ostajam tvoj v Gospodu najvdanejši prijatelj.

duh. Janez Bosko

Rim, 12. 4. 1876

P. S.: Rabagliatti igra? Peracchio in mizar Ronchail bosta postala salezijanca?

Naš velečastiti don Cartier, ki je toliko časa preživel v Nici, da je don Boskova zavrnitev, osnovana na čutu pravičnosti, ljubezni in miru, ki jih je vedno gojil, omogočila vrnitev karmeličanov v Laghetto.

Ti redovniki so ne samo ponovno izbojevali vse svoje pravice, temveč jim je uspelo navezati prijateljske odnose s katedralnim kapitljem. Opravili so veliko dobrega, dokler jih zakon proti redovnim družbam iz leta 1901 ni spet vrgel iz njihovega gnezda.

Blaženi je držal obljubo, ki jo je dal don Ronchailu, da mu bo še drugič pisal iz Rima po avdienci pri svetem očetu.

Dragi moj don Ronchail!

Stvari, ki mi jih poročaš, so v redu, zato:

1. Ob priložnosti sporoči vsem, ki so na kakršenkoli način podprli naš patronat, da bodo dobili poseben blagoslov svetega očeta.

Pav tako je bilo podeljenih veliko posebnih duhovnih darov, ki so sedaj v obdelavi pri raznih kongregacijah in jih bomo sporočili, kakor hitro bo vse pripravljeno.

2. Piši Baraleju, naj ti pošlje 50 izvodov Preskrbljenega mladeniča v francoščini v izbrani vezavi za darila. Ti pa daj natisniti listek po priloženem vzorcu in ga položi na naslovno stran vsakega izvoda. Ti izvodi so za zbiralke in dobrotnike.

3. Sprejmi patronat sv. Alojzija in prosi v Turinu za vse potrebno.

4. Izroči posebne pozdrave gosposu baronu Heraudu, Audoliju in vsej družini Patronaga.

Sveti oče vas vse blagoslavlja. Molite zame, ki sem ves vaš v J. K. najvdanejši prijatelj. duh. Janez Bosko

Rim, 22. 4. 1876

P. S.: Čas podpisa pogodbe se bliža. Zato pripravi denarce. Zelo pazi na svoje zdravje. Naj bo za zdaj zadosti o Nici. Priložili bomo samo pet priporočil, ki smo jih našli na lastnoročno pisanem listku brez vseh napotkov, in ne vemo, kje bi jih lahko bolje objavili. Gre za pet praktičnih nasvetov za vodenje zavoda: »Nujno potrebno je: 1. Mesečno obvestilo. 2. Vsakotedensko branje enega dela pravil in enega dela kapiteljskih odlokov. 3. Razdeliti opravila. Toda prefekt naj skrbi za disciplino in za (postrežbo) mizo. 4. En ceremoniar za zakristijo za velike in male ministrante. 5. Naj kdo kolikor mogoče skrbi za dobro šolo.

Po obisku v Nici je bila druga najpomembnejša postaja v Vallecrosii. Bolj kot obisk je bil to mimohod. Pomembnost pa prihaja od ugotovitev in odločitev, ki so jih sprejeli.

Da bi pridobili čas, se je želel s tamkajšnjim ravnateljem najprej srečati na železniški postaji v Ventimigli, skozi katero bi se peljal na poti iz Genove v Nico.

Predragi don Cibrario!

Z velikim zadovoljstvom sem prejel tvoji dve pismi. Stvari so stekle in Gospod nam bo pomagal, da jih bomo nadaljevali. Vsekakor je zadeva, ki smo se je lotili, težka, zlasti še sedaj na začetku, in prav zato sem moral zamenjati ravnatelja cerkve Marije Pomočnice in ga postaviti na čelo majhne četice, ki naj bi z Božjo pomočjo postala urejena vojska. Razumem, da je prostor postal tesnejši in bo tako še naprej, toda zaupajmo v Božjo previdnost, da se bo razširil. Pravkar sem dobil sporočilo iz Nice, kamor naj se takoj odpravim. V ponedeljek (20.) se bom ob 12. uri pripeljal na postajo v Ventimigli. Če boš prišel tja, se bova pogovorila. Sicer se bom ob vrnitvi ustavil, kolikor bo potrebno.

Pozdravi profesorja Cerrutija, njegovega namestnika Martina, redovnice in vso hišo Lavagnino. Vsem želim obilo zdravja in blagoslova od Gospoda. Moli zame, ki ti ostajam v J. K. najvdanejši prijatelj. duh. Janez Bosko

Turin, 19. 2. 1876

Do srečanja je prišlo, kakor lahko razberemo iz izjave v nekem drugem pismu, v katerem ga je vabil na ponoven sestanek ob vrnitvi.

Predragi don Cibrario!

Z vlakom, ki pride v Ventimiglio približno ob 11. uri dopoldne, se bom 2. marca, če Bog tako hoče, pripeljal tudi jaz. Takoj bom šel k škofu, da vidim, kaj je treba storiti. Če moreš, pridi tudi ti, pogovorila se bova in določila rešitve.

Prilagam ti pismo, ki sem ti ga pozabil izročiti. Bog naj nakloni vse dobro tebi in vsem našim družinam v Vallecrosii. Moli za svojega v J. K. najvdanejšega prijatelja.

Nica, 29. 2. 1876

duh. Janez Bosko

Tudi don Rui je sporočil prihod v Ventimiglio ob svojem potovanju iz Nice. Lastnoročno pisano sporočilo nima datuma. Ker pa govori o brezupnem stanju fanta Seghesia, ki je potem umrl, kot je mogoče razbrati iz oratorijskih zapiskov dne 17. marca, spada pismo brez dvoma v to leto in je pisano 2. marca v Nici.

Predragi don Rua!

Odhajam proti Ventimigli in upam, da bom ob 11. uri zvečer v Turinu. Vendar bom še sporočil iz Alassia ali iz Sampierdarene.

Podpisali smo pogodbo. Malenkost – 100.000. Vendar je stavba lepa. Pripravi denarce. Ko bomo šli v Turin, bomo govorili o cerkvi San Secondo.

Pošlji don Lemoyne priloženi listek. Če je Seghesio še 'inter vivos' (med živimi), ga pozdravi in mu reci, da molim zanj.

Bog naj nas vse blagoslovi. Amen.

Najvdanejši Janez Bosko

Tudi »listek« za don Lemoyne je brez datuma. Na šegav način mu odgovarja na prošnjo, da bi šel v Ameriko. Odgovor nas spominja na drugo podobno prošnjo. Tudi don Francesia je pisno prosil don Boska, da bi ga poslali v misijone. Don Bosko je po daljšem času ob srečanju z njim rekel: »Prebral sem tvojo pesem ...«

Predragi don Lemoyne!

Kakor hitro sem prejel tvoje pismo, sem takoj poslal poseben blagoslov s posebno prošnjo mlademu Martinu, ki verjetno v tem trenutku že počiva v Gospodu. Zgodi se tvoja volja.

Ko bo republika Argentina zaprosila za kakega sposobnega pesnika, bomo poslali tja tvojo ugledno osebo.

Lepo pozdravi vse naše drage fante in jim povej, da jih tudi v Franciji nisem pozabil in da se jih vsak dan spominjam pri sveti maši. Oni pa naj ne pozabijo moliti za ubogega don Boska, ki bo ostal v J. K. vedno njihov najvdanejši prijatelj.

duh. Janez Bosko

P. S.: Kupili smo prekrasno hišo v Nici, ki stane 100.000 frankov. Pripravi denarce.

Daleč od svojih in oblegan od tolikih skrbi je blaženi ohranjal popolno mirnost in vedrost in ni pozabljal na posamične potrebe svojih sinov, kjer koli so bili. Navedli bomo lep dokaz s pismom iz Ventimiglie.

Predragi don Bonetti!

Sporoči Villanisu, naj se pripravi, in če škof v Casaleju ne bo imel ordinacij za sitientes (kvatre), naj da izjavo, da bo šel z ustrezno odpustnico v Vigevano ali v Alessandrio. Za Rocca bom pisal v Rim in poslal odgovor, da se boš znal ravnati.

Glede preselitve gojencev napravi, kakor se ti zdi bolje.

Stori vse, kar je mogoče, za Giolitta. Če bi mu pomagal zrak na morju ali v Lanzu, fiat (naj se zgodi). Vendar menim, da njegova ura še ni prišla.

Vale (pozdrav) tebi in tvojim. Amen.

Najvdanejši duhovnik Bosko

Ventimiglia, 3. marca 1876

Iz Ventimiglie je don Bosko odpotoval v Vallecrosio, kjer se je na lastne oči prepričal, da ni bilo samo potrebno, temveč nujno zgraditi hišo in cerkev. Iz dneva v dan je raslo število šoloobveznih otrok. Uboge sestre so bile prisiljene, da so proti večeru imele poseben pouk za starejša dekleta, ki so se hotela izpopolniti v pisanju in ženskih delih. Učenke so zapuščale protestantske šole. Tudi pri salezijancih je število šolarjev vedno bolj naraščalo, ker so dečki zelo radi prihajali k njim. Zato so zahtevali vedno več osebja.

Ravnatelj don Cibrario je užival veliko spoštovanje. Tudi škof ga je zelo cenil in ga je dajal prebivalstvu za zgled z besedami: »To je svet duhovnik.« Trije so morali delati za osem. Blaženi je imel navado poslati na novo postojanko zaradi pomanjkanja osebja toliko ljudi, kolikor je bilo potrebno za začetek. Bog je blagoslovljal napore teh maloštevilnih, dokler don Bosko ni drugega za drugim poslal toliko sobratov, kolikor je bilo potrebno. Toda pionirji so morali medtem delati za tri in upati na okrepitev, ki so pa le počasi prihajale. Tako so se učili na lastne stroške in postajali možje.

Prebivalstvo si je zelo želelo poznati don Boska. Celo protestanti so bili radovedni. Toda don Bosku se ni nič mudilo, da bi se dal spoznati. Hiša je bila obrnjena proti cesti in od jutra do večera je bilo tam polno ljudi. On pa je prišel v zaprti kočiji in se v zaprti kočiji tudi odpeljal, tako da ga je videlo le malo ljudi. S svojo previdnostjo je hotel preprečiti vsak videz izzivanja. Odšel je s trdnim prepričanjem, da bodo naši rešili kraj iz protestantskih klešč. V tem upanju ga je hrabrilo, ko je videl, kako tamkajšnje družine z naklonjenostjo gledajo na nove šole in kako našim z vseh strani pritekajo darovi.

Podprt s to zavestjo, je takoj ob vrnitvi naročil don Ghivarellu, naj pripravi načrt za nove stavbe. Na zemljišču, ki je bilo široko trideset in dolgo štirideset metrov, naj bi zrasla zadosti velika cerkev, ki bi na eni strani imela stanovanja za sobrate in šole, na drugi pa stanovanja za sestre s šolami za dekleta. Obe stavbi naj bi imeli dvoje nadstropij, vendar tako, da ne bi zaslanjali cerkvenih oken, zidovi pa naj bi služili dvojnemu namenu. Zgoraj naj bi bile stanovanjske sobe, na obeh straneh v pritličju pa učilnice, obednica in kuhinja. Vhod naj ne bi bil spredaj, temveč ob strani, prav nasproti protestantskemu templju.

»Oh, don Bosko,« je vzkliknil don Barberis, ki je bil navzoč in je poslušal navodila, »vi pa zares imate radi protestante. Tukaj v Turinu se že toliko let trudite, da bi prišli v njihovo bližino, in v Bordigheri se ne morete ločiti od njih. Morali bi iti še v Pinerolo in se zasidrati zraven njih.«

»Oh, da, čisto ob njihovi strani,« je odvrnil don Bosko. »Še več, v Rimu je naprodaj protestantski tempelj in jaz sem že naročil, da naj začnejo pogajanja za nakup.«

Dejansko so protestanti v Rimu zgradili svoje svetišče in dali delo v zakup. Potem pa so odkrili različna nasprotovanja in so vse skupaj opustili. O tej zadevi v zvezi z don Boskom nimamo drugih poročil.

Pismo, ki ga je don Bosko pisal don Cagliero iz Varazz, je dragocen spomin na obisk v Vallecrosii.

Predragi don Cagliero!

K svežnju pisem za tam doli dodajam še pismo zate. Sem na obisku na obali. Naše hiše delujejo zares dobro. Hiša pri Bordigheri je odlično usmerjena. Iz krempljev protestantov so že iztrgali sto deklet in prav toliko dečkov. Že dve nedelji ima njihov tempelj samo štiri poslušalce. Vsi gredo k don Cibrariu. Bes protestantov je usmerjen proti don Bosku, ki povsod, kjer so oni, moti vesti in duhove.

Prav imajo.

Verjetno si že odgovoril na moje prejšnje pismo, še preden boš prejel ta list. V vsakem primeru mi daj točno poročilo o gmotnem, duhovnem in zdravstvenem stanju naših hiš in oseb. Mesec april bom prebil v Rimu, kjer, upam, bom lahko storil kaj v prid don Ceccarellija. Od tam ti bom znova pisal. Imej me rad v Gospodu in moli zame, ki sem ti v J. K. najvdanejši prijatelj.

duh. Janez Bosko

Varazze, 12. 3. (tako) 1876

P. S.: Lep pozdrav vsem sobratom.

O njegovem obisku v Alassiu priča pismo don Barberisu. Ta je končeval svojo Zgodovino Vzhoda in Grčije, ki mu jo je naročil napisati blaženi. Toda 20. januarja mu je v običajnih pogovorih po večerji dejal: »Želim prebrati zvezek za zvezkom, celotno delo, in ga dati za določitev zgodovinskih obdobij profesorju Lanfranchiju.«

Predragi don Barberis!

Dobro je, da je nekaj zvezkov že končanih. Začni jih dajati vitezu Lanfranchiju, s katerim sva dogovorjena. Ko boš končal druge, mu jih izroči. Medtem lahko začnejo tiskati. Veseli me, da greš pridigat duhovne vaje, toda ...

Reci don Rui, da naj ga zaposli Chiara s tistim, kar je najbolj nujno. Glede Veronesija in Soldija je vse v redu. Vendar se moramo pogovoriti tudi o tem.

Pozdravi Piotona, Giovanettija in druge, ki so mi pisali. Njihova pisma sem prebral z velikim veseljem. Naša žetev se iz dneva v dan veča in to stokratno. Pripravi svete in požrtvovalne delavce.

Bog naj blagoslovi tebe, tvoje pripravnike in moje drage sinove. Pozdravi don Guanella in kuharja Antona Bruna. Molite zame, ki sem vedno vaš v J. K. Najvdanejši prijatelj duh. Janez Bosko
Alassio, 5. 3. 1876

Kljub temu da se ponavljamo in pišemo stvari, o katerih smo poročali že v prejšnjem zvezku, bomo prepisali poročilo iz kronike, ki se nanaša na don Boskovo odsotnost iz oratorija ob njegovem potovanju po Liguriji in drugje: »Ko mora don Bosko za dalj časa iz Turina, misli na vse, se spominja vsega in stori, da gre vse naprej. Tako je pisal veliko pisem don Rui in mu naročal, kaj naj stori; don Barberisu za novince, don Durandu za šolo sinov Marije Pomočnice. Vedno je izročal pozdrave za koga, kakor da bi na te in druge nenehno mislil, in to na vsakega posebej. Pisal je, kakor vedno, mnogim dobrotnikom oratorija, se zanimal za vse in izročal drugim pozdrave.«

Zelo nam je hudo, da nič ne vemo, kaj je govoril in delal v drugih zavodih v Liguriji. Naj to deloma nadomesti »lahko noč«, ki jo je imel za fante v oratoriju tretji večer po svoji vrnitvi v Turin. Ko so ga videli vstopati v sobano, so ga fantje izredno navdušeno sprejeli.

»Dober večer, dober večer!« je veselo pozdravljajal.

»Hvala, hvala!« so mu vzklikali vsi enoglasno in ploskali.

Tudi če je govoril don Bosko, so tisti, ki so našli kak izgubljen predmet, prinesli tega pred nagovorom, da bi poklical lastnika, naj pride ponj. Tokrat mu je neki fant prinesel rdeč svinčnik, ki ga je našel na dvorišču. Don Bosko je dejal: »Rdeč svinčnik! Zahtevam vsaj tri lire. Kdo ga kupi?« Po splošnem smehu je Božji služabnik začel:

Dragi moji sinovi, te dni sem bil v Liguriji, kjer sem obiskal naše zavode. Oh, koliko dela imajo povsod! Toliko dobrega je treba narediti. Človek ne ve, kam bi se obrnil, ker povsod prosijo za pomoč in okrepitve.

Ko sem opazoval vse to, sem si mislil: »Če bi vsi naši fantje v oratoriju bili že duhovniki in sposobni za velika dela, če bi bili pravi evangelijski delavci, bi bilo prostora in dela za vse.« Zagotavljam vam, dragi moji, da ne bi bil v skrbeh, kako naj vas zaposlim. Glejte, kako Gospod blagoslavlja naše napore. Videli ste, da so pred nekaj več kot enim mesecem odšli iz oratorija v Bordighero, kraj prepoln protestantov, don Cibrario, klerik Cerruti in Martino, pomočnik. Samo trije, pravzaprav samo dva – en duhovnik in en klerik; kaj naj storijo? Šele pred dvema tednoma so odprli šolo. Kakih sto deklet že obiskuje šolo sester in prav toliko šolo klerika Cerrutija. Vsi ti so prej hodili v protestantsko šolo, drugi pa so morali ostati doma, ker ni bilo katoliških šol. Ob nedeljah pa so hodili v protestantsko svetišče. Toda sedaj, ko smo odprli našo majhno kapelico, se protestantski pastor trudi govoriti samo štirim ljudem ob nedeljah ter kliče gorje na don Boska in njegove duhovnike, ker so izpraznili njihove ustanove. Če bodo stvari šle tako naprej, kar seveda trdno upam, bodo protestantje prisiljeni zapreti vrata svojega svetišča in iti drugam. Vidite, kaj pomeni imeti dva ali tri evan-

gelske delavce! Pomisliti je treba, da bi brez tiste naše šole, brez tiste naše kapele družine počasi ne le postale protestantske, temveč bi se protestantje tam ugnezdili in jih ne bi bilo več mogoče spraviti stran. Sedaj je nujno potrebno, da pošljemo tja še koga, ker Cerruti toži, da ne zmore vsega, saj je treba razrede razdeliti in z naraščanjem števila gojencev povečati tudi število učiteljev. Videli bomo, koga bi lahko izbrali in poslali.

Vse to vam pripovedujem, dragi sinovi, zato, da vas spodbudim, ker bi rad, da bi čim prej postali duhovniki, ki bi delali v Gospodovem vinogradu. Vendar pa duhovniki, ki ne mislijo na drugo kot na zveličanje duš, duhovniki, ki si želijo pripraviti lepo krono slave v nebesih. Povem vam tudi, da sem ob vrnitvi s svojega potovanja videl nekaj, kar se mi zdi zelo pomembno, tako da vam povem. To je, da je bilo morje zelo razburkano. In to celih pet dni.

Nikdar še nisem videl ničesar podobnega. Ko sem z obale gledal proti morju, sem videl valove, velike kakor naša hiša, ki so se dvigali visoko in delali ogromen prepad, kamor so se spuščali; hiteli drug za drugim in dogajalo se je, da sta to dve velikanski vodni steni treščili druga ob drugo in naredili trušč, kakor če bi obenem sprožili tri ali štiri topove. Pri tem je nastajala bela pena, ki je brizgala kvišku. Menim, da če bi se med tistima dvema valoma znašla kaka ladja, bi jo vrglo tako visoko, da mornarji, ki bi bili na njej, niti ne bi imeli časa umreti (smeh). Toda takrat nisem videl na morju nobene ladje. Ob obrežje so se nenehno zaletavali in razbijali velikanski valovi in nikjer nisi videl drugega kot grebene valov in pramene belih pen. Bil sem kakih tristo metrov od obale in večkrat sem se moral umakniti, da me ni namočilo.

Ko sem opazoval ta prizor, sem mislil na Božjo vsemogočnost, ki lahko z eno samo besedo ustvari mir, tako da je mogoče brez nevarnosti plavati po morju. Prav tako pa ga tudi z isto svojo besedo spravi v gibanje in bučanje, kakor daleč nese oko. Če bi se sem postavili senatorji in poslanci in bi začeli kričati, bi videli, kako daleč sega njihova moč.

Toda prišla mi je še druga misel: to hrumenje valov je podobno stanju duše, ki je v grehu; nikdar ne more najti miru in tišine. Dajte mi dobrega fanta; miren je in zadovoljen, ker mu njegova vest ničesar ne očita. Poglejte pa si drugega, ki ima na vesti težke grehe; ta ni nikdar miren in veder, je razbesnel kakor morje. Enkrat je ošaben kakor val, ki se dviga, drugič pobit kot val, ki pada v prepad, ki ga je sam povzročil. Potem se spet prepusti obupu kakor val, ki udari ob drugega in brizga pene proti vsem, ki se mu približujejo, da lahko rečemo: »Ta nima mirne vesti.« Ali ni res, da fant, ki ima greh na duši, takoj vzkipi in se razburi, kakor hitro mu kdo naredi najmanjšo neprijetnost? Če ga prosiš za kako uslugo, te brezobzirno zavrne? Če ga kdo opozori na kako napako, odgovarja napadalno.

Dajte mi fanta, ki je imel nesrečo, da se ni dobro spovedal, da je pri spovedi kaj zamolčal, da je božjeropno prejel sveto obhajilo, in videli boste, v kakšnem viharju in nevihti je njegova vest.

Šel je na odmor, toda njegov smeh ni odkritosrčen, njegova veselost je samo hlinjena. Potem se oddalji od drugih in hodi zamišljen sem in tja. Tovariši ga vabijo k igri, toda on skomigne z rameni in odgovori: »Ne ljubi se mi.« Gre v učilnico, pa mu ni do

učenja, ker sliši v vesti: »Božji sovražnik si.« Da bi zatrl ta glas, nagaja tovarišem. Gre v cerkev, pa ne moli, ker je prepričan, da ne bo uslišan, in ker v duši nenehno sliši: »Božji sovražnik si.« Potem se hoče razvedriti in se smeje, govori, vendar je vse skupaj narejeno in prisiljeno. Gre h kosilu ali večerji in skuša zadostiti požrešnosti, dela se veselega, rad bi se znebil vsake misli, ki ga grize, toda srce mu pravi: »Če bi sedaj, ko ješ, moral umreti, bi bil izključen iz nebes in bi moral v pekel, ki je pripravljen zate.« Če se znajde v temi, se začne tresti in si ne upa iti naprej, se ustavi. Ko pride čas, da bi šel spat, si pravi: »Grem spat. Vsaj med spanjem bom rešen teh turobnih misli.« Toda ko je v spalnici, se spomni: »Kaj pa če se ne bom več zbudil? Če bi umrl nocoj, to noč? Stopiti v večnost v Božji nemilosti?« In medtem ko se slači, si predstavlja, da bi bila v peklju njegova postelja goreči plameni. Če ne more zaspati, ga mučijo pretekli dogodki in v polsnu čuti hudiče, ki ga hočejo odvesti in potegniti v pekel. Če se ponoči zbudi, se mu zdi, da mu Gospod pravi: »To noč boš umrl in ne boš več živel.« Vidite, da je njegova duša zares morje v viharju. Vse to, kar vam sedaj pripovedujem, je zapisano v Svetem pismu, ki nam pravi: Brezbožni ne najdejo miru.

O tem sem premišljeval te dni, ko sem gledal razburkano morje, in sem si rekel: »Vse te moje vtise bom pripovedoval našim fantom, ker jim lahko koristijo.«

Zato si dobro zapomnite, če hočete biti mirni in zadovoljni, morate vedno živeti v posvečujoči Božji milosti, kajti duša fanta, ki je v grehu, je kakor viharo morje. Tudi če bi radi dolgo živeli, se morate spraviti z Bogom in stalno ostati v njegovi milosti, kajti greh je pobuda, ki kliče k nam skorajšnja smrt. Vzrok smrti je greh. In Sveti Duh nas na drugem mestu opozarja, da brezbožni ne bodo prišli do konca svojih dni.

Vse to sem vam hotel povedati z namenom, da bi v vas oživil in povečal gorečnost za dobro, tako da si boste očistili vest, da boste kmalu postali duhovniki, toda z resničnim poklicem. Področje dela je velikansko in čaka na vas.

Pogum! Vsi se v tej devetdnevnicu priporočimo sv. Jožefu in videli boste, da vam bo on izprosil, da boste po mirnem življenju tukaj na zemlji z Gospodom uživali večno veselje.

Devetindvajsetega februarja se je končal pustni čas in prvega marca se je začela velika postna doba. V pustnem času so bile na vrsti gledališke predstave, v postnem času pa katekizem in krščanski nauk.

Med vsemi predstavami leta 1876 je kronika namenila posebno pozornost prireditvi v četrtek 17. februarja ob dveh popoldne v čast dobrotnikom zavoda. Udeležilo se je veliko uglednih oseb. Med drugimi je prišel tudi slavni teolog Margotti, urednik dnevnika Unità Cattolica. Predstave so se udeležili tudi vsi gojenci iz Valsaliča. Predstavili so Skriti biser kardinala Wisemana s pevskimi vložki med odmori. Predstava je lepo uspela. Vsi so bili zadovoljni.

Za gledališke predstave so takrat uporabljali veliko sobano učilnice. Predstave niso bile vedno ob isti uri. Če ni bilo veliko gostov, so gojenci ob pol šestih iz učilnic odšli v gledališko sobano, kjer se je predstava začela ob šestih. Ob devetih je bilo vse končano. Nato večerja, kratek odmor, večerne molitve in počitek. Tisto leto se je zdelo, da velika učilnica ni bila zadosti varna. Blaženi jo je dobro podprl, nikakor pa ni hotel, da bi tam še naprej imeli gledališke predstave.

Ker ne vemo, ali se nam bo še ponudila priložnost, bi radi o tem še kaj povedali. Don Bosko je hotel, da so igralce v času vaj dobro asistirali, in ni nikdar dovolil, da bi po predstavi imeli večerjo posebej zanje. Hotel je, da so igre preproste, kratke in dobre. Včasih je želel, da bi ves večer samo deklamirali in se pogovarjali, vmes pa izvajali glasbene vložke. Gotovo ni lahko najti primer-nih predstav za naše razmere. Menil pa je, da bi z dobro izbranim programom kakih dvanajst iger imeli zadosti za tri leta, kajti najbolj posrečene predstave so v istem letu lahko ponovili večkrat. Kdaj v zavodih preproste reči ne ugajajo? Navadno v dveh primerih: ko so slabo izvedene in kadar smo pokvarili okus fantov s preveč kričečimi predstavami. Razprave ne dajejo različnosti. On pa je menil, da jih je mogoče popestriti z duhovito sceno in obleko igralcev.

V začetku februarja je don Paglia vprašal blaženega, ali bi mu bilo ljubo, da bi kleriki predstavili na odru Caio Gracco, vendar v talarjih in zaradi vadbe spomina in deklamiranja. Tragedijo so že temeljito preštudirali. Don Bosko pa ni hotel in je zato navedel več razlogov: Ker se mu ni zdelo primerno, da bi v talar oblečeni kleriki igrali ženske vloge. Medtem ko so fantje igrali Svetega Aleša, čisto versko dramo, pa bi kleriki predstavili Caio Gracco, popolnoma profano delo, ki se konča s samomorom; ni hotel, da bi kleriki nastopali na odru. Dodal je še, da bi nadškof še isti večer to sporočil v Rim. Njegov odpor proti nasto-panju klerikov na odru je veljal za oratorij, nikakor pa ne za skupnosti samih klerikov, kjer je vedno dovoljeval gledališke predstave.

Skromna don Lazzerova kronika nam poroča o novosti leta 1876: prvič so rokodelci samostojno nastopili z igro Hiša sreče in farso Goska. Zaigrali so tako prepričljivo, da so od takrat tudi oni redno nastopali na odru.

Naj ne bo odveč, da naši bralci na osnovi dolge in zaupne povezanosti z Božjim služabnikom spoznajo, kaj je menil o gledališču. V kroniki don Barberisa z dne 17. februarja imamo kratko razmišljanje, ki v bistvu hoče povedati naslednje: Če so predstave dobro izbrane: 1. Je gledališče lahko v šoli moralno-sti, uvajanja v družbeno življenje in celo v svetost. 2. Zelo razvija sposobnost izražanja in prispeva k naravnemu obnašanju. 3. Med fanti povzroča veselje, tako da mislijo na to že veliko dni pred predstavo in prav tako veliko dni po njej. Veselje, ki so ga čutili ob teh predstavah, je mnogim pomagalo pri odločitvi, da so ostali v družbi. 4. Je zelo učinkovito sredstvo za zaposlovanje duha. Odganja mnoge slabe misli in besede ter priteguje vso pozornost in vse pogovore. 5. Pri-vabi veliko fantov v naše zavode. Kajti gojenci med počitnicami pripovedujejo svojim sorodnikom, tovarišem in prijateljem o veselju v naših zavodih.«

Sveti vzgojitelj si je stalno prizadeval, da bi razumu in domišljiji fantov dajal raznovrstno pašo, ki bi jih odvracala od misli na manj dobre stvari. Kakor je z gledališkimi predstavami usmerjal misli svojih gojencev, tako je vodil njihovega duha tudi s cerkvenimi in svetnimi prazniki, ki jih ni praznoval z veliko slo-

vesnostjo in zunanjim bliščem, temveč je skrbel, da so jih obhajali v določenih presledkih; takoj, ko so pozabili na eno slovesnost, so začeli pripravljati drugo. Z istim namenom je ustrezno uvajal razprave o izrednih in presenetljivih dogodkih, pripovedoval sanje, polne skrivnosti, in vzbujal misel na izpite. Dostikrat je zaposloval fante s svojimi večernimi govori, pri čemer je uporabil zunanje in notranje dogodke. Po odpravi misijonarjev je imel bogato zakladnico novic, anekdot in poročil, ki so dajala predmet za razgovore in vplivala na fantazijo.

Z večjimi fanti je razpravljajl o literaturi, da je tako preprečeval oblikovanje močvirja, kjer so se hranile mladostne strasti. Ko je navezal prijateljske odnose z mons. Ciccolinijem, glavnim kustosom Arkadije, se je 1875 z njim dogovoril, da bi v oratoriju ustanovili podružnico Arkadije, ki naj bi si dopisovala z osrednjim vodstvom v Rimu. Za vstop v to društvo in za ustanovitev nove podružnice je bilo treba vložiti prošnjo za občni zbor arkadijske občine. Ta se je sestajal zelo poredkoma in zdi se, da ni prišlo nikdar do razprave o pristopu »Arkadijske podružnice salezijancev v Turinu«. Kljub temu pa so bili akademski sestanki z branjem proze in poezije pod vodstvom don Bertella nekaj časa koristno razvedrilo.

Drugo razvedrilo je za znatno število fantov bilo zborovsko petje. S skladatelji, ki so zrasli v oratoriju, na čelu z don Caglierom in Doglianijem, da ne govorimo o mnogih drugih, se je v oratorij naselilo navdušenje za glasbo ter napolnilo s pesmijo in glasbo ves zavod do zadnjega kotička. Med rokodelci je budila veliko navdušenje zlasti godba na pihala. Ti presneti muzikantje so prejšnje leto delali don Bosku velike preglavice, tako da je razpustil godbo, odstranil moteče in v zadovoljstvo vseh ustanovil novo. Leta 1876 je maestro Dogliani začel poučevati klavir skupino gojencev, ki so imeli za to posebne sposobnosti. Kot moder vzgojitelj je don Bosko hotel odpraviti iz zavoda enolično dolgočasje sivih dni, ki tako zelo teži mlade duše in prebuja v njih slabe želje.

Naj še povemo, da se je posebno zanimal za učence zadnjih razredov. Če se nezadovoljstvo polasti večjih fantov, je vse zaman in ni mogoče preprečiti, da se ne bi razširilo na ves zavod. Dne 13. marca je poklical k sebi odličnega profesorja don Petra Guidazia in se z njim natančno pogovoril o šolskih zadevah na splošno in o vsakem gojencu posebej ter ga vprašal, kaj meni o morebitnem uspehu vsakega izmed njih. Za vsakega posameznika je dal posebne nasvete, kako naj jih vodi in ravna z njimi tako, da bi najboljše pridobil za družbo. Poleg tega so gojenci petega letnika od leta 1869, zlasti tisti, ki so se odlikovali po vedenju in učenju, vsako nedeljo bili povabljeni k mizi predstojnikov. Kratka opomba neke nedelje v marcu nam navaja imena, ki bodo v mnogih vzbudila spomin na zelo znane osebe: Bima, Botto, Dompè, Gresino, Nespoli. Don Bosku je bila navzočnost teh fantov zelo ljuba. Zato je ohranil to navado tudi takrat, ko so se pojavile težave. Vendar so sedeli v neposredni don Boskovi bližini samo na veliki četrtek, ko so

tisti, ki so bili izbrani za umivanje nog, sedeli ob njem na desni in levi. Po kosilu so izbranci prišli k don Bosku, da so ga pozdravili in dobili vsak svojo besedo, ki je bila navadno zelo uspešna, zlasti glede izbire poklica. Razume se, da so že več dni prej govorili o tej sreči in kako so se je spominjali ne samo naslednje dni, temveč še dolgo, ko so bili še v oratoriju ali so ga že zapustili.

Govorili smo o katekizmu in verouku v postnem času. Dijaki so imeli verouk dvakrat na teden in v nedeljo. Proti koncu posta pa so že opravljali prvi izpit. Leta 1876 so s tem izpitom povezali še slovesnost, ki so se je udeležili izbrani izpraševalci iz mesta s krajevnim župnikom na čelu.

Za delavsko mladino pa so pripravili poseben katekizemski tečaj. Pri tem so vneto sodelovali kleriki iz oratorija. Leta 1876 so ta tečaj namesto v popoldanskih urah imeli ob osmih zvečer, kar je zelo povečalo število udeležencev. Bilo je zares zanimivo videti kakih dvesto fantov v umazanih delavskih oblekah, kako so se s svojimi počrnelimi obrazi zbirali okoli svojih katehistov, kako so po kratkem odmoru šli v cerkev in tri četrt ure poslušali razlago najosnovnejših resnic naše svete vere. Božji služabnik je potem ne glede na izdatke poskrbel, da so imeli tri dni duhovnih vaj kot pripravo na veliko noč. V tem času je prišlo do temeljitih spreobrnjenj. Šestdeset so jih pripravili na sveto birmo, ki so jo prejeli v nadškofijski palači. To so bili zvečine dvanajst do štirinajst let stari fantje, ki so bili zaposleni v valdoških delavnicah. Nemalo se jih je ob tej priložnosti prvič spovedalo; obljubili pa so, da bodo prihajali v oratorij. Vsi so govorili o njihovem pohodu v kapelo nadškofijskega urada, o njihovem lepem vedenju med prejemanjem svete birme.

Največji praznik tega dela šolskega leta je bila slovesnost sv. Jožefa. Nanj so se pripravili z mesecem, posvečenim krušnemu očetu Jezusa Kristusa, ki so ga obhajali že štiri leta. Don Bosko je ta mesec uvedel zlasti za rokodelce, ki se jim je zelo priljubil. Pa tudi dijaki so sodelovali pri prazniku. Vsako jutro se je večalo število svetih obhajil. Zvečer so pred blagoslovom namesto Zdrava morska zvezda peli Tebe, Jožef, slavijo. Običajno javno branje v cerkvi se je nanašalo na sv. Jožefa. Veliko dijakov je med odmorom za malico hodilo k oltarju sv. Jožefa, rokodelci pa po večerji. Nihče jih ni silil k temu. Le malo jih ni šlo na obisk.

Taka priprava je vodila k devetdnevni, ki so jo sklenili s slovesno tridnevno s pridigami in petjem. Zadnji dan je don Bosko po kosilu dejal nekaterim duhovnikom: »Vidi se, da nas ima sv. Jožef rad. V tej devetdnevni je bila hiša deležna mnogih blagoslovov. Posebnih milosti so bili deležni tisti, ki so se zatekli k Mariji Pomočnici po priprošnji sv. Jožefa. Več teh milosti se je zgodilo v moji sobi pred mojimi očmi. Stanje naše zadolženosti je bilo obupno in v tem tednu smo dobili zares veliko pomoč. Malo tednov je bilo tako uspešnih in polnih darov kot ta. Če bi bili še dva ali trije taki tedni, bi nam uspelo poplačati vse dolgove. Skoraj vsak dan sem prejel tisoč, kdaj celo tisoč petsto lir in tudi več.«

Praznik je razgibal rokodelce. Že na predvečer so imeli svoj zbor, ki so ga imenovali konferenca, katere cilj je bil sprejem novih članov v družbo, imenovano po tem svetniku. Poleg priložnostnega nagovora so obred spremljali s pesmijo, govori in godbo. Na praznik so izvedli mašo, ki jo je za to priložnost zložil nekdanji gojenec oratorija Janez Pelazza in jo posvetil don Bosku. Izvedba je bila odlična, skladba pa ustrezna za začetnika. Za blagoslov je mladi maestro Jožef Dogliani dal izvesti svoj prvi *Tantum ergo*, ki so ga poznavalci zelo dobro ocenili. Razume se, kako so ti »domači proizvodi« zanimali vse, skladatelje, pevce in poslušalce.

Zvečer je akademija, ki so jo pripravili pred razsvetljenim svetnikovim oltarjem, združila rokodelce, učence večernih šol in predstojnike. Tega leta so obhajali tudi godovni dan don Lazzera, nekdanjega ravnatelja rokodelcev, kakor so takrat imenovali njihovega kateheta in poznejšega podravnatelja oratorija po don Rui. Da so nakazali prehod od sakralne k svetni vsebini prireditve, so spustili zaveso, na kateri je bilo zapisano: Naj živijo don Jožef Lazzero, don Bologna, don Bertello, Buzzetti, Dogliani; čestitke vsem Jožefom! V polkrogu pred zaveso so si sledili predstavniki večernih šol in delavnic, tako v čast svetniku kakor v počastitev predstojnikov. Brez dvoma je priprava vsega tega zahtevala veliko truda. Toda sadovi so se vračali z obilnimi obrestmi. Naj nam kronist pove svoje opažanje: »Prepričal sem se o dvojem: da so take verske prireditve, če so dobro pripravljene, nadvse lepe, poučne in prinesejo fantom veliko dobrega. Ta prireditev je pokazala očiten napredek rokodelcev v oratoriju. Nekoč si ne bi upali stopiti naprej, da bi prebrali molitev v čast sv. Jožefu, kaj šele, da bi pokleknili, kakor so to storili nekateri, da bi Boga prosili za pomoč in odpuščenje na priprošnjo sv. Jožefa.« Če hočemo prav razumeti ta zadnji stavek, se moramo zavedati, da je don Bosko sprejemal med rokodelce uboge dečke s ceste, ki so jih vsi zapustili in mu jih je izročila policija.

Po vsem tem, kar je bilo videti in slišati, ni bilo treba še kaj dodajati. Toda don Bosko je praznik še na poseben način kronal. Na ta dan je imel don Rua po navadi konferenco za vse člane salezijanske družbe v oratoriju. Toda prav tiste dni je hodil po zavodih na polletne izpite klerikov iz teologije. Zato je don Bosko sprejel povabilo, da bi v cerkvi sv. Frančiška po večerji on imel konferenco, h kateri so prišli tudi novinci, aspiranti, Marijini sinovi iz 'scuola di fuoco' (ognjevite šole) in dijaki iz četrtega in petega razreda gimnazije. Slovesno je bilo sporočeno v štirih središčih, kjer so opravljali molitve dijaki, rokodelci, familijanti in novinci. Ta novica je navdušila večino fantov. Iti poslušat don Boska je bil vedno vzrok za veliko zadovoljstvo. Zbralo se jih dvesto pet. Tema don Boskovega nagovora je bilo evangeljsko besedilo: Žetev je velika, delavcev pa malo. Don Barberis poroča: »Gospod don Bosko je govoril sicer zelo preprosto, a s takim ognjem navdušenja, da je naslednje dni prišlo veliko fantov, ki so

želeli postati salezijanci, in kdo ve koliko jih bo še prišlo. To je zares čudovito, kako zna don Bosko večkrat na leto najti način, da dá spoznati fantom družbo in jih navduši, da bi se ji pridružili.« Sam don Barberis je naslednjega dne zapisal celo konferenco in pri tem uporabil zapiske, ki jih je naredil med govorom. Čeprav sam trdi, da sledi bolj niti misli kot besedi, nam je vendar napravil veliko uslugo, za katero se mu zahvaljujemo s tem, da bomo na koncu zvezka objavili njegov zapis.

Še eno stvar moramo omeniti. Božji služabnik je proti svoji navadi, da je praznične dni preživel z nami, tokrat šel na kosilo k rokodelcem, za katere je bil to glavni praznik. Med oratorijem in tem zavodom je vladalo najboljše prijateljsko razmerje. Ravnatelj don Murialdo se je imel za don Boskovega učenca, dva salezijanca sta vsako soboto hodila spovedovat fante. Don Bosko se je že več let zaporedoma opravičil, da bi šel na praznik, to leto pa je menil, da je prav, da sprejme povabilo. »Kako svet človek je don Murialdo!« je vzklikal don Barberis, »tudi on se trudi, da bi ustanovil majhen cerkveni red z namenom, da bi pospeševal civilno in versko vzgojo ubogih rokodelcev in da bi poučeval nevedne o krščanski veri v prazničnih oratorijih.« Pripravljal je ustanovitev cvetoče družbe jožefincev. Proti koncu marca je blaženi trikrat govoril za lahko noč. Te tri nagovore smo rešili izgube. Tudi danes jih s koristjo prebiramo zaradi svežine, ki jih preveva, in zaradi modrosti vsebine, ki jih navdihuje.

Dne 26. marca je don Bosko stopil v sobo, kjer so dijaki in večina sobratov opravljali večerne molitve. Sprejeli so ga z veselimi vzkliki. Neki fant je pristopil k prižnici in mu izročil dva solda, ki ju je našel sna dvorišču. Ko se je vse pomirilo, je s humoristično resnostjo razglasil: »Deset centov, ki bodo služili za odplačilo dolgov oratorija.« Vsi so prasnili v smeh. Nato je nadaljeval:

»Sedaj pa moramo malo pomisliti na naše zadeve. Najprej vam moram povedati, da bomo jutri po kosilu šli na dolg izlet (vsesplošen krik odobravanja). Tako je prav, v soboto dopoldne smo končali izpite, in ker je deževalo, popoldne nismo mogli iti na sprehod. In da se ne boste čudili, vam povem še nekaj. Sestavlil sem načrt za še bolj pomemben izlet.

Želim, da gremo iz oratorija vsi, brez vsake izjeme, od največjega do najmanjšega, začeni z don Boskom pa vse do vratarja, všteti tistega, ki kuha makarone (smeh), skupaj z godbo na pihala in vsem drugim, kar bi nam lahko bilo v veselje. Sedli bomo na poseben vlak, odšli bomo zgodaj zjutraj ob zori in se odpeljali v Lanzo (ponovno ploskanje in vzkliki odobravanja brez konca in kraja). Toda če mi ne boste dali govoriti, vam ne morem povedati najpomembnejšega. Šli bomo na obisk v zavod v Lanzo in tam prebili ves dan. Ravnatelj don Lemoyne mi zagotavlja, da bo storil vse, kar je v njegovi moči, da bo trkanje kozarcev ter zvoki nožev in vilic sestavljalo lepo harmonijo in blagozvočje. Proti večeru se bomo vrnili v Turin 'et unusquisque redibit ad locum suum (in vsak se bo vrnil na svoje mesto). Ta izlet bomo naredili, ko bo končana železniška proga (mrmranje), ki jo hitro gradijo in bo nared za sredo junija. To

veselje si bomo privoščili zato, da se oddolžimo za napore leta. Vendar to ne bo edini razlog za izlet. Nikakor ne. Vse, kar razveseljuje in krepi telo, mora imeti za cilj, da ga bo naredilo bolj pokornega duhu, da bo bolj služilo večji Božji slavi in da se ne bo nikdar pripetilo, da bi telo zmagalo nad dušo.

Ne dovolite nikdar, o dragi moji sinovi, da bi telo obvladovalo dušo. V tej drugi polovici posta, ki nam še ostaja, ga morate zatajevati in si ga pokoriti. Sv. Pavel nam pravi, kaj je delal on, da je naredil telo za sužnja duše: Izčrpavam svoje telo in ga usužnjujem, da bi služilo duhu. S tem vam ne mislim priporočati strogega zatajevanja, dolgih postov, bičanja telesa, kakor so to delali svetniki. Tega ne. Vaše telo je še nežno in bi lahko trpelo. Ali hočete, da vam povem, kako lahko tudi vi opravljate zatajevanje, prilagojeno vaši starosti in vašemu položaju? Takole: Je post, ki ga lahko vsi opravljate, to je, pazite na svoje srce in na svoje čute. Naj se hudič posti, tako da ne boste naredili nobenega greha. Pazite na zunanje čute. Naj se postijo vaše oči. Očem pravijo okna, skozi katera prihaja hudič v dušo. In kaj naj storimo, da mu onemogočimo vstop? Zaprite okna, ko morajo biti zaprta. Ne dovolite nikdar, da bi se oči ustavile pri gledanju stvari in slik ali fotografij, ki so proti čednosti sramežljivosti. Povesite takoj oči, ko naletite na nevarne predmete. Drugo zatajevanje oči je v premagovanju radovednosti. Nikoli ne smete brati knjig, ki govorijo proti veri, ki so nemoralne ali tudi samo neprimerne za vašo starost. Kakor sem vam že večkrat rekel in vam spet ponavljam, vrzite jih v ogenj, če vam pridejo v roke, izročite jih vašim predstojnikom, rešite se čim prej take kuge. V veliko veselje mi bo, če boste točno naredili vse, kar vam priporočam.

Zatem je treba postiti, zatajevati sluh in ne poslušati pogovorov zoper lepo čednost, godrnjanja in opravljanja koga tretjega ali četrtega, predstojnikov ali tovarišev.

Posti naj se jezik, tako da ne izgovarjamo besed, ki bi lahko bile komu v pohujšanje; besed, ki bi lahko žalile kakega tovariša, in izogibajmo se pogovorov v škodo kogar koli. Z eno besedo, ne izgovorite nobene besede, ki bi si je ne upali povedati pred vašim predstojnikom.

Zatajujte požrešnost s tem, da ne boste iskali jedi, ki ugajajo vašemu okusu, temveč vzemite, kar postavijo pred vas. Nikar ne bodite med tistimi, ki hočejo vedno imeti kako posebno jed in kak kozarček vina.

Prav tako se lahko zatajujete pri prenašanju kake nevšečnosti, kot je vročina ali mraz, ne da bi se pritoževali. Ne delajte tako, kakor to delajo nekateri: »Pisal bom domov, da mi pošljejo to in to.« Če kaj ni zares zelo potrebno, bodite potrpežljivi, počakajte v miru, ravnajte počasi. Nikakršne zagrenjenosti, ne dolgega nosu, ne neučakanosti. Zatajujte se in prenašajte kako majhno napako vaših tovarišev, kako neprijetnost v spalnici ali v šoli. Z eno besedo – zatajujte se tako, da ne boste poslušali, ne delali, ne govorili ničesar, kar ne bi moglo biti za dober zgled. Če boste ravnali tako, boste gojili zatajevanje, ki je primerno vaši starosti, vam ne bo škodilo in vam bo pomagalo doseči cilj, ki ga ima post, pomagalo vam bo premagovati slaba nagnjenja in pridobiti velike zasluge.

Še nekaj bi vam rad priporočil. Prejemajte pogosto z gorečnostjo sveto obhajilo. Ko boste pogosto prejemali Jezusa v vaše srce, se bo vaša duša okrepila v milosti, tako da bo telo primorano ubogati dušo. Lahko noč!«

Dne 30. marca je obžaloval nered, ki se je pojavil med sprehodom. Ko je opisal dogodek in pokazal njegovo neprimernost, je vsem priporočil izpolnjevanje pravilnika in nasvetov predstojnikov. Glavno vprašanje se je sukalo okoli prepovedi denarja. V tem pogledu je koristno, da se spomnimo navodila, ki ga je dal ob drugi priložnosti in ga ponovil na začetku januarja z namenom, da bi lahko dosegli cilj, ki ga je on postavil. Želel je, da bi »kdo iz hiše« vsak dan ob določeni uri prodajal fantom za nekaj soldov priboljške. Toda kot denar naj bi služile edinole »marke«. Ta možnost naj bi dijake in rokodelce pripravila, da bi denar izročili predstojnikom, da bi tako preprečili medsebojno mešetarjenje in barantanje ter kupovanja zunaj zavoda ali nadlegovanje staršev z željo po sladkarijah.

»Danes je četrtek, bili ste na sprehodu in se veselo zabavali. Zdi se mi, da je bilo vse v redu, in tega se veselim. Tudi v ponedeljek ste bili na sprehodu in za večino se je vse prav dobro izteklo, čeprav vas je zalotil dež. Toda za nekatere je bil sprehod v škodo za njihovo dušo. Nikakor ne menim, da za vse, saj se je večina obnašala tako, da si ne zasluži karanja. Toda na žalost sem slišal, da se mnogi ne držijo pravil. Nekateri so izstopili iz vrste, šli kupovat sadje ali celo pijačo, in če je res, kar so mi povedali, so nekateri nazaj grede merili cesto, nekateri pa so tudi kadili. Nočem raziskovati, da bi zvedel, kdo so bili, povem vam pa tole: ali veste, da je po pravilu prepovedano imeti pri sebi denar? Kakšna neumnost je vendar to, da hočemo početi stvari, ki so prepovedane? Zdi se mi, da z bistrostjo, s katero ste vsi obdarjeni, morate vedeti, da so pravila postavljena v vašo korist.

'Toda denarja,' mi bo kdo rekel, 'ne hranim pri sebi, temveč ga izročam v varstvo drugim.'

Mislite, da je to v skladu s pravili? Vaš denar izročate drugim, da vam ga hranijo, oni pa ga izročajo vam, da ga vi hranite zanje in tako menite, da ko vas vprašajo, lahko rečete, da nimate svojega denarja. Pa zares mislite, da je prav?

'Jaz svojega denarja nikomur ne dajem,' bo rekel kdo drug. 'Skrijem ga na dno kovčka in rečem, da denarja nimam pri sebi. Res je, da je prepovedano imeti pri sebi denar. Toda naj me preiščejo in ga ne bodo našli. Jaz ga vzamem in imam pri sebi, ko hočem kaj kupiti.'

Vidite, do kakih neumnosti privede nekatere njihova pamet. Tak človek bi lahko rekel tudi takole in to bilo veliko bolje: 'Čujte, jaz nočem izročiti denarja in ga bom hranil pri sebi. Ker pa vidim, da tukaj v oratoriju to ni mogoče, odhajam in se vračam domov.' Jaz mu pravim: 'Kar pojdi. Vendar si ostaneva vedno prijatelja, kljub vsemu temu.' Po vsem tem ne razumem, kako se lahko taki približajo zakramentu Evharistije in zaupajo, da bodo kaj izprosili.

'Saj to vendar ni greh.'

Res ne razumem, kako lahko taki s tako težko nepokorščino prejemajo zakramente. Jaz imam navado, da jim svetujem, naj jih ne prejemajo. Kakšno korist lahko ima od obhajila tisti, ki Jezusu bolj ali manj takole govori: 'Jaz te bom še naprej žalil.' Resnično je pogosto denar vzrok neredov, ki se dogajajo na sprehodih.

Naj jasno povem, kar sem vam že večkrat povedal in kar se tiče pravil za izhod iz

zavoda. Sprehod je hoja in stanje. Odhajamo iz oratorija, gremo na določen kraj in potem se vrnemo. Ne ustavljamo se nikjer. Spoštujemo to pravilo in bomo odstranili še drugi vir neredov. Če gremo na sprehod, ne gremo zato, da bi se kje ustavili. Sicer bi lahko ostali doma.

Drugo, kar moramo na sprehodu odločno zahtevati, je, da med sprehodom nihče ne zapušča vrste. To je osnovno pravilo za sprehode. Če bi to upoštevali, ne bi prišlo do neredov. Tu naj omenim, da asistenti nimajo nikakršnega dovoljenja, da bi delali izjemo, in to ne glede na kakršenkoli razlog. Te pravice ni nikdar nihče dobil, je nima in je ne bo dobil, ker bi bila vir velikih neredov. Asistentova oblast je v tem, da spremlja fante, jih vodi na določen kraj, skrbi, da nihče ne žali naših in da tudi naši ne žalijo nikogar, da je povsod red; nikdar pa nimajo pravice, da bi komu dovolili, da se oddalji iz vrste. In vi, dragi fantje, sploh ne poskušajte dobiti dovoljenja, kajti v tem primeru bi bil asistent izpostavljen pritiskom in mukam, ki se jim ne bi mogel upirati. Niti trenutka miru ne bi več imel v teku celega sprehoda.

Povzemimo torej celo zadevo: Sprehod ni ustavljanje. Nihče naj ne zapušča vrst. Asistenti naj ne dajejo tovrstnih dovoljenj. Predvsem pa naj nihče nima pri sebi denarja, ki je vzrok vseh neredov.

Rekel sem vam, naj tisti, ki ima pri sebi denar, pa ga noče izročiti, ne pristopa k zakramentom. Toda vedno se dobi kdo, ki ugovarja: 'Ali je mogoče zapisano v Božjih in cerkvenih zapovedih, da ne smemo imeti pri sebi denarja? Nikdar nismo brali česa takega.'

Res ne? Jaz vam pravim: ali ni mogoče Sveti Duh tisti, ki pravi: 'Ubogajte vaše predstojnike in se jim pokoravajte'? Ali ni mogoče Jezus Kristus tisti, ki pravi, da kdor vas posluša, mene posluša. In koliko drugih navedkov iz Svetega pisma bi vam lahko še povedal, pa zaradi kratkosti opuščam. Če so torej predstojniki menili, da je treba postaviti to pravilo, imajo pravico zahtevati, da jih ubogate, in vi dolžnost, da se jim pokoravate.

Ali mogoče mislite, da to počnejo zaradi muhavosti? Preden se predstojnik odloči za kaj, se postavi v Božjo pričujočnost, se vpraša pred svojo vestjo, kaj je Božja volja, prosi Boga, da ga razsvetli in mu pokaže, kaj je najboljša za njegove podrejene, dobro pretehta razloge za in proti in nato stori tisto, kar mu Gospod navdihne.

Zares ne morem doumeti, zakaj nekateri nočejo ubogati, saj vendar med vami ni norčkov, ki ne bi razumeli, da je Gospod tisti, ki postavlja predstojnike in jim daje potrebne milosti za vodstvo njihovih podrejenih. Vsaka oblast prihaja od Boga. Ne vem, kako je mogoče, da nekateri ne morejo razumeti, da je Bogu pokorščina tako zelo ljuba in da se tisti, ki uboga, nikdar ne moti, temveč se vedno moti tisti, ki ne uboga. Naj se vam ta resnica globoko vtisne v dušo! Dostikrat predstojniki kaj zapovejo, dajo kak nasvet, ki se mogoče zdi čisto zgrešen in celo nesmiseln. Toda oni vidijo splošen razvoj stvari in tisti, ki jih ubogajo, imajo prav, tisti pa, ki ne ubogajo, se vedno motijo. Dostikrat se zdi, da stvari niso povezane s tem, kar je bilo rečeno prej, in s stvarmi, ki bodo prišle zatem. Tedaj bodo malo izkušeni govorili: 'Toda to je čisto kaj drugega od tistega, kar sem hotel jaz.' Zaupajte vašim predstojnikom, sledite njihovim nasvetom, ne tuhtajte toliko in boste zadovoljni. Oni so malo starejši, bolj izkušeni v življenju, vedo več kot vi in se znajdejo v opravkih. In končno vas imajo radi.

Naj vam v zvezi s tem povem dogodek, ki se je pred leti pripetil nekemu dijaku četrte gimnazije. Lahko vam svobodno govorim, ker nihče ne pozna človeka, o katerem je beseda.

Nekega dne se je pojavil v moji pisarni fant in mi rekel: 'Svetujte mi glede mojega poklica. Pripravljen sem, da vas slepo ubogam, in storil bom, karkoli mi boste rekli.' Pogledal sem ga, se mu nasmehnil in pokazal, da sploh ne verjamem njegovim besedam. Toda on mi ji zagotovil, da misli resno.

'Da, popolnoma se izročam v vaše roke. Recite mi in storil bom, karkoli mi boste rekli.' 'Prav, če je tako,' sem mu rekel, 'potem končaj četrty razred gimnazije in v teh počitnicah opravi izpit za preobleko. Daj se preobleči za vse svete.'

'Toda kje naj potem nadaljujem filozofski in teološki študij?'

'Tukaj v oratoriju.'

'Toda ... toda ... moji starši in moj župnik bi želeli, da bi šel v škofijsko semenišče.'

'V semenišče? Nikakor ne. Potem sploh ne postani duhovnik. Končaj peti razred. Če meniš, da ga ne bi končal tukaj, pojdi kam drugam. Vendar nikakor ne postani duhovnik. Ozri se za kakim drugim poklicem.'

Fant je povetil glavo in dejal: 'Prav, storil bom tako: držal se bom vašega nasveta. Rekel sem, da bom ubogal, in bom ubogal.'

Toda ta fant je bil tako naiven, da je ves razgovor napisal in ga poslal svojim staršem in župniku. Ko so prišle počitnice, je odšel iz oratorija, župnik pa mu ni več dovolil, da bi se vrnil. Rekel je: 'Kakšna razlika med tu in tam? Mogoče zato, ker je tam zadosti četrty razred gimnazije za preobleko, vendar bi ti izpit veljal tudi za semenišče. Če imaš poklic za duhovnika, lahko postaneš duhovnik tako tu kakor tam.'

Naš fant se je še tiste počitnice dal preobleči in šel v semenišče. Toda tisto leto je bilo njegovo obnašanje tako slabo, da se je vrnil domov in odložil duhovniško obleko. Postal je prava nesreča za svoje starše. Njegov župnik ga je poslal v oratorij in zanj iz svojega žepa plačeval mesečnino. Toda fantovo srce je bilo tako razkačeno proti njemu, da mu je vedno, ko ga je srečal, očital: 'Jaz sem uničen in vi ste me uničili, ki mi niste dovolili, da bi poslušal don Boskov nasvet. Oh, don Bosko mi je dejal: Če boš ostal odmaknjen od sveta, boš lepo napredoval, medtem ko se boš sredi posvetnosti izgubil. Naj ti bo v opozorilo, kako se vedeš, ko si v zavodu, in kako se obnašaš na počitnicah. V oratoriju je tvoje obnašanje kar dobro, kako pa je s teboj v počitnicah, pa sam dobro veš. – In vi, gospod župnik ste bili tisti, ki ste mi rekli, da naj ne poslušam don Boska, in sedaj sem uničen.'

Nesrečnež je padal iz ene nesreče v drugo in postal pohujšanje vsem. Kar naprej je napadal župnika in ga s svojim mučenjem spravil tako daleč, da je moral zapustiti kraj in se odpovedati župniji, ne da bi tudi sedaj imel mir pred njim. Tako je fant s črno nehvaležnostjo poplaševal svojega dobrotnika. Ta fant še živi in pred nekaj dnevi sem ga srečal. Govoril je z menoj in mi pravil, da je popolnoma zavozil svoje življenje, ker ni poslušal mojih nasvetov. Skušal sem mu reči kako dobro besedo, toda on je povetil glavo in ni dal nikakršnega znamenja, da me je pripravljen poslušati. Ta nesrečnež bi tukaj v oratoriju, daleč od posvetnih nevarnosti, ohranil svoj poklic in bi živel lepo življenje.

S tem, kar sem vam pravkar povedal, vam ne mislim še govoriti o poklicu. O tem bomo imeli čas govoriti pozneje. To sem vam povedal samo zato, da vam pokažem, kako tisti, ki se ravna po nasvetih svojih predstojnikov, konča vedno v svoje zadovoljstvo. Kdor pa dela proti nasvetom predstojnikov, je vedno v nevarnosti, da bo končal slabo. Saj je Gospod postavil predstojnike namesto samega sebe in jih podpira s svojo milostjo, da lahko prav svetujejo ter vodijo k zveličanju tiste, ki so jim bili zaupani, ker hoče, da podrejeni poslušajo nasvete, ki jim jih hoče dajati po njihovem posredovanju.

Nihče naj nikdar ne misli, da predstojniki pri tem, ko dajejo nasvete, iščejo svoje koristi. Tudi če kdo tako misli, vedite, da to ni nikdar stalno pravilo. Ali mislite, da bodo izpostavljali nevarnosti svojo dušo s tem, da bi vam dali nasvet, ki ne odraža Božje volje, temveč njihove koristi?

Zato se skušajte mirno ravnati po nasvetih vaših predstojnikov, in če vam dajo kako navodilo, jih zvesto poslušajte. Ponavljam, da ne vem in me tudi ne zanima, kdo izmed vas je nazadnje prekršil pravila zavoda, ker sem prepričan, da kaj takega ne boste več storili.

Če hočete, vam bom povedal še nekaj, kar mi je zelo pri srcu in je vzrok, zakaj nekateri izmed vas niso dobili pri polletnih izpitih deset iz vedenja. To so prepovedane knjige. Dobili so slabo oceno zato, ker so hoteli ohraniti pri sebi kako slabo knjigo in je niso prijavili, ko so bili pozvani, da oddajo seznam knjig, ki jih hranijo pri sebi. Dobro si zapomnite: nikdar ne prebirajte knjig, o katerih zanesljivosti niste trdno prepričani, ne da bi prej vprašali za svet koga, ki se na te stvari spozna. Za božjo voljo ne berite knjig, ki niso primerne vaši starosti ali okoliščinam, v katerih ste, in so zato za vas nevarne. Vem, da nekateri tudi po mojem zadnjem opominu hranijo in berejo take knjige, tako ubijajo svojo dušo in škodijo tudi svojemu telesu. Zato pogum, prinesite jih predstojnikom ali jih takoj sežgite.

Te tri nasvete – da se ne oddaljute od vrste, ko greste na sprehod, in se ne ustavljate; da ne hranite pri sebi denarja; da izročite slabe knjige – si dobro vtisnite v spomin, da boste zadovoljni. To je vse, kar sem vam želel povedati nocoj. Lahko noč.«

Tretjič, in to je bilo zadnji dan meseca, je govoril samo rokodelcem. Govorček je veliko pomembnejši, kot bi se lahko zdelo na prvi pogled. Osrednja misel se nanaša na predstavitev sobratov pomočnikov in povabilo fantom dobre volje, da bi vstopili v salezijansko družbo kot sobratje pomočniki. Blaženi ustanovitelj se še ob nobeni priložnosti v javnosti ni tako jasno izrekel o tem vprašanju. Zelo verjetno je, da mu je konferenca na praznik sv. Jožefa nekako odprla pot. Vsekakor pa je res, da mu je vtis, ki ga je zapustil s svojimi besedami, odlično pripravil pot.

»Preteklo je že dalj časa, odkar smo govorili sami med seboj tukaj v vaši govorilnici po molitvah. Po zadnjem nagovoru tukaj pri vas se je veliko spremenilo. Med drugim smo razpustili in ponovno sestavili godbo na pihala. Gotovo so vam že povedali razloge za to odločitev. Glavni, pravzaprav edini vzrok je bil, da so nekateri fantje odlično opravljali svoje dolžnosti, drugi pa namesto da bi bili dobri muzikanti in

skušali razveseljovati srca ljudi in jim glasbo izvajati, kakor je bodo potem deležni v nebesih, so počeli prav nasprotno: igrali so vlogo slabega muzikanta, kar pomeni, da so razveseljevali hudiča. Ker pa jaz hočem, da bi naši muzikanti šli v nebesa nadaljevati svoje zemeljske simfonije, smo godbo razpustili, da ne bi nihče izvajal Bergnifove (hudičeve). Sedaj je godba postavljena na boljše temelje, tako da bodo naši godbeniki lahko nadaljevali svojo glasbo v nebesih.

Potem stvar, ki je naredila med vami veliko slabega in meni povzročila veliko žalost, je bila izključitev več fantov iz zavoda, ker se je odkrilo, da so kradli in grdo govorili. Bilo mi je zelo hudo, ko sem jih moral izključiti, zlasti še zato, ker nekateri izmed njih niso imeli kam iti in so bili prisiljeni beračiti. Toda kaj hočete! Če kdo med svojimi tovariši ne posluša več predstojnikov in igra vlogo krvoločnega volka, ga jaz po vesti ne morem več imeti v zavodu, da bo škodil drugim. Dobro veste, da v takih primerih ni mogoče popustiti; če je kdo v pohujšanje svojim tovarišem, jaz tega ne morem prenašati. Zato morate biti zelo pozorni, in če je kdo izmed vas že storil kaj podobnega, naj za božjo voljo ne nadaljuje, temveč se spreobrne. Še več, potrudi naj se, da bo dobro skrnil vsa svoja slaba dejanja, kajti sicer bi izgubil svoje dobro ime, spoštovanje drugih in bi se izpostavil nevarnosti, da bi tudi on moral biti odstranjen iz oratorija. Če se kdo ne bi hotel popraviti, se pravi, da ne bi hotel izpolnjevati pravil, temu svetujem nekaj zelo pomembnega. Naj pride k meni in mi pove, da se ne počuti več dobro v zavodu in si zato poišče mesto kje drugje. Mi mu bomo skušali dati dobra priporočilna spričevala. Tako bodo stvari šle lepo naprej: prijatelji prej in prijatelji slej! Kajti če bodo predstojniki odkrili take napake, bodo prisiljeni, da take izključijo iz zavoda. Tako ne bodo imeli možnosti, da bi se namestili tam, kjer bi si lahko služili svoj kruh, ker jim ne bomo izdali ustreznih spričeval. Te listine pa so potrebne vsakemu, ki hoče dobiti kje delovno mesto.

Toda nocoj nisem prišel samo zato, da bi vam govoril o neprijetnih stvareh, temveč da pokažem izredno zadovoljstvo zlasti tistim, ki ne prihajajo k meni samo k spovedi, temveč se mi približajo tudi na dvorišču in me obiskujejo v moji sobi. Danes ni več tako kot nekoč, ko so nekateri v don Bosku videli strah, pred katerim je treba bežati. Tedaj je bilo okoli moje spovednice polno dijakov, zlasti še ob sobotnih večerih in ob nedeljah zjutraj. Z rokodelci je bilo drugače, popolnoma drugače: malokateri ali nobeden. Sedaj se je obrnilo na bolje, čeprav, to moram tudi reči, nekateri le redko prihajajo.

Zato vedite, da sem vedno zelo zadovoljen, ko prihajate k meni, ne samo v cerkvi, temveč tudi zunaj cerkve. Rad pa bi, da ne bi prihajali k meni samo zato, da bi meni naredili veselje, temveč tudi, da bi od don Boska prejeli kak dober nasvet, ki jih vedno dajem tistim, ki pridejo.

Še nekaj bi vam rad povedal. Danes in včeraj vas je več prišlo k meni in me vprašalo, ali bi se tudi oni lahko vpisali in postali člani Družbe sv. Frančiška Saleškega. Nekaterim sem že zasebno odgovoril. Ker pa vem, da vas je več takih, ki bi me radi vprašali isto, vam tukaj vsem skupaj odgovarjam na to vprašanje. Menim, da že vsi veste, kaj je Družba sv. Frančiška Saleškega. Ta ni samo za duhovnike in študente, temveč tudi za obrtnike. To je združenje duhovnikov, klerikov, laikov – zlasti obrtnikov, ki se želijo združiti in si tako pomagati, delati dobro sebi, drug drugemu in vsem drugim. Zato

vedite, da člani te družbe niso samo tisti, ki bi radi postali duhovniki, temveč v veliki meri tudi laiki. V to družbo lahko vstopi vsak, ki želi rešiti svojo dušo. Če je torej med vami kdo, ki bi rekel: 'To si tudi jaz želim, poleg tega pa vidim, da bo z menoj slabo, če izstopim iz oratorija, kajti predvidevam, da bi v svetu živel zelo slabo in bi se izpostavil nevarnosti, da bi se večno pogubil,' ta naj kar prosi za sprejem v družbo.

'Pa mi ne bo manjkalo hrane in obleke?' bi lahko kdo vprašal.

V zaupanju v Božjo previdnost, ki je velikodušna mati, vam lahko zagotovim, da vam ne bo nikoli manjkalo, kar je potrebno za življenje tako v zdravju kot v bolezni, niti v mladosti niti v starosti. Iz tega vzroka so se mnogi odločili, da vstopijo v družbo. Misel, da bi lahko v svetu zboleli in da bi v starosti ostali sami, prezirani, da ne bi mogli več skrbeti zase in povedati svojega mnenja, medtem ko jim tukaj ne bi nič manjkalo, jih je zadržala pri nas. Kdor si torej želi zagotoviti stalno bivališče, kjer mu vse življenje ne bo manjkalo ne kruha ne stanovanja ne postelje ne obleke, ta lahko napravi prošnjo in se bo vpisal v to družbo. In če bi kdo pomislil na izredne nevarnosti večnega pogubljenja, kot so slabe knjige, slabi tovariši, na katere bi naletel sredi sveta, in bi hotel reči: 'Hočem vstopiti v stan, kjer mi tudi za dušo nič ne bo manjkalo,' naj se brez skrbi vpiše v našo družbo. Vedite, da v družbi ni nikakršnih razlik. Vsi so deležni enakega ravnanja, pa naj bodo obrtniki, kleriki ali duhovniki. Vsi smo si med seboj bratje; in mineštro, ki jo jem jaz, jedo tudi drugi; in isto vino pijejo in isto prikuho kot don Bosko jedo tudi drugi: don Lazzero, don Chiala, vaš ravnatelj, in vsi, ki pripadajo družbi, imajo enake pravice.

Mogoče bo kdo rekel: 'Toda ali je don Bosko tisti, ki si tako želi, da bi mi vstopili v to družbo? Mu bomo s tem naredili veselje?' Ne, dragi moji, nobeden, ki vstopa v to družbo, naj ne misli, da bo naredil veselje don Bosku. V tem primeru vam ne svetujem, da bi ostali tukaj. Jaz sem vam vse to povedal zato, da boste vedeli, kako je s tem, da lahko vsak premisli, kakšno korist bi imel od tega, in da, če kateri to želi, ve, kaj naj stori. Sicer pa jaz nobenega ne spodbujam zelo. Kdor meni, da je prav, naj to stori, in kdor ne, je tudi prav.

Če kdo želi iti v Ameriko, če bi vstopil v družbo, lahko to brez nadaljnega stori. Vedite pa, da družba ne pošilja v Ameriko nikogar, če si tega sam ne želi, pač pa daje možnost tistim, ki si to zelo želijo. Lansko leto ste videli, da je bilo tukaj več vaših tovarišev, sedaj so misijonarji v Ameriki in napravijo veliko dobrega. Dokler so še živeli tukaj, so bili popolnoma enaki vam. Sedaj ko so tam, so zelo zadovoljni. Vsi ste dobro poznali Gioio, čevljarja. Te dni sem dobil sporočilo, da je tam velik poslovnež, da je kuhar, čevljar in katehist. Prav tako poznate Scavinija, mizarja, ki je bil tukaj vaječek, sedaj pa je mojster in vodi delavnico z dvajsetimi učenci in vemo, da je v kratkem času, odkar je tam, storil veliko dobrega. In Belmonte? Zdelo se nam je, da ko je bil pri nas, ni imel kakih posebnih sposobnosti, sedaj pa o njem poročajo toliko čudovitih stvari: zaposlen je v zakristiji, vodi godbo, je katehist in tako rekoč majordom v zavodu v Buenos Airesu. Isto je z Molinarijem, čeprav se on posveča zlasti glasbi. Vsi ti so bili lansko leto med nami navadni obrtniki, danes pa so spoštovani javni delavci. Z eno besedo, kdor želi, mu je na široko odprta pot, in kdor ne želi, lahko ostane tu, kjer je.

Sedaj, ko se odpravljam v Rim, bomo sestavili posebno pismo vas vseh papežu, v katerem bom priporočil svetemu očetu vse rokodelce in prosil zanje poseben blagoslov. Ta blagoslov naj vam pomaga, da boste rasli v dobrem, da boste zdravi in imeli uspeh v vseh vaših dejanjih, tudi materialnih, zlasti pa še, da bi vas okrepil za boj v vseh skušnjavah, ki jih morate v vaši starosti premagati in ki vam daje zmago nad hudičem. Posebno pa želim, da bi vas ta blagoslov vse usposobil za premagovanje vseh skušnjav proti čednosti sramežljivosti. Rad bi, da bi vi vsi v pogledih, mislih in besedah ohranili vašo dušo čisto in tako ne bi nikoli žalili našega Gospoda.

Pogum, in videli boste, da vas bo Božja milost, potrjena z blagoslovom Božjega namestnika na zemlji, naredila močne, da boste premagali vse hudičeve skušnjave. Kaj naj vam še povem?»

Pri teh besedah je prekinil svoj govor in s čudovitim nasmehom in žarečim pogledom, polnim nepopisne dobrote, objel vse fante, ki so poslušali njegove besede. V tistem trenutku se je zdelo, da z njegovega obraza žari neizmerna ljubezen očeta do svojih otrok. Po kratkem premoru je nadaljeval:

»Ko bom daleč od vas, boste vi prosili Gospoda zame, da bom uspešno opravil vse, zaradi česar grem v Rim. Kajti, kakor dobro veste, moram vsakokrat, ko grem v Rim, opraviti nadvse pomembne naloge, ki se tičejo naše hiše in s tem tudi vas. Ko se bom vrnil in se bo vse dobro izteklo, vam bom povedal, da ste dobro molili in da ste bili pridni. Če ne, bom rekel, da ste pravi sciappini, ki niste sposobni, da bi s svojimi molitvami izprosili tisto, za kar sem vas prosil. Toda upam, da bom ob vaši molitvi in svojem prizadevanju dosegel vse, kar želim, zlasti še, če boste svojim molitvam pridružili tudi sveta obhajila. Oh, da, prepričan sem, da boste vi vsi opravili kako posebno goreče obhajilo, da bodo naše zadeve v Rimu dobro uspele.

Medtem naj vam Gospod podari zdravje, svetost in vztrajnost v dobrem, da boste lahko vedno srečno živeli.

Če ima kdo izmed vas kaka naročila za Rim, sem vam na voljo. Če kdo želi pisati kako pismo svetemu očetu, mu ga bom nesel. Toda pozor, naj piše lepo in brez napak! Zadnjič sem papežu izročil tudi nekaj vaših pisem in on jih je prebral. Potem pa mi je pokazal nekaj slovničnih in pravopisnih napak in dejal: »Se vidi, da so zares rokodelci, ki mi pišejo. Povejte tem, da morata biti tukaj dva s in tukaj dva r itn.

Končujem. Pred kratkim ste praznovali slovesnost sv. Jožefa in jaz nisem mogel priti na vašo akademijo. Toda slišal sem, da boste za njegov praznik Varstva pripravili še drugo. Tedaj bom že nazaj iz Rima in se bom z veseljem udeležil vašega praznika.«

S temi nagovori je don Bosko pred svojim odhodom v Rim vtisnil v duše svojih fantov globoke občutke, zaradi katerih se jim je, četudi je bil daleč, zdel navzoč.

Svoj odhod je sporočil tudi dvema resničnima materama oratorija, ki ju je blaženi zaradi njunih izrednih zaslug, zaradi njune svetosti in zaradi njune visoke starosti imel navado klicati z »mama«. Grofici Callori je pisal: »Draga moja mama! Pred odhodom v Rim vam pošiljam ta moj brzojav. Nocoj potujem. Pišite

mi v Torre de' Specchi. Ostanem tri tedne. Upam, da vas bom lahko pozdravil. Srečno pot vam in vsej družini. Amen.« To sporočilo je bilo ugledni gospe povabilo, da bi prišla v Turin, preden bi blaženi odpotoval. Gospe Evroziji Monti pa je po don Barberisu poslal tele vrstice: »Draga mama! Vaš sin odhaja v Rim. Odpotoval bo jutri ob 7. uri. Toda če mu boste dali odpotovati takole brez denarja, ne bo mogel izvesti svojih načrtov.« Ko je gospa prebrala pismo, je napisala odgovor in priložila tri bankovce po 100 lir. »Zares je dobra ta mama Monti,« je vzkliknil don Bosko, ko je odprl ovojnico.

Malo prej je neki drugi gospe iz Rima dvakrat omenil svoje bližnje potovanje v Rim, to je gospe Matildi, ženi gospoda Sigismondija, apostolskega odpravnika pri Svetem sedežu. Bila je pobožna in don Bosku vdana gospa, tudi že močno v letih. Kakor smo že povedali, je Božji služabnik pri tej odlični rimski družini dobil ne samo ljubeznivo, temveč tudi koristno gostoljubje, bodisi zaradi hišne kapelice kakor zaradi izvedenosti gospoda Aleksandra v cerkvenih kongregacijah. Prvič ji je pisal ob smrti njenega očeta.

Nadvse ugledna gospa Matilda!

Velikokrat smo že govorili o vas, gospa Matilda, in že večkrat sem vam želel pisati. Rad bi vam zagotovil, da sredi toliko stvari, ki so vas motile, nismo pozabili na vas v naših skupnih molitvah in to nadaljujemo tudi sedaj za vas in dragega gospoda Aleksandra, vašega soproga. Ujel sem prost trenutek in bom uporabil za razgovor z našima obema dobrohotnima in zaslužnima gostiteljema.

Zagotavljam vam, da sem ob sporočilu o smrti vašega očeta dal takoj opraviti molitve zanj, ki ga je Bog poklical k sebi, ter za vas in vašo sestro, da bi vama Bog naklonil potrpljenje in vdanost v njegove Božje načrte.

Isto smo storili ob nepričakovani smrti objokovane matere Galeffi. Zelo smo se pa razveselili, ko smo zvedeli, da so ti naši dragi umrli imeli priložnost, da so prejeli vsa tolažila svete vere, lepo umrli in poleteli, tako upamo, v nebesa po plačilo, ki je pripravljeno vsem, ki umrejo v sveti Božji milosti.

Meseca aprila bom moral priti v Rim, da bom na Arkadijski akademiji na veliki petek prebral svoje razmišljanje na veliki dan. Prva vrata, na katera bom gotovo potrkal, bo palača v Via Sistina 104, kjer imamo že toliko časa pravo Indijo Koromandijo. Ker pa želim biti čim manj v nadlego vam in vašemu gospodu Aleksandru, vas prosim, da bi mi brez predsodkov povedali, ali mi v tem času lahko izkažete vaše gostoljubje. V nasprotnem primeru bi vas prosil, da bi našli kako pošteno družino, pri kateri bi se lahko nastanil.

Nekdo iz Turina, ki se bo v kratkem odpravil v Rim, ima naročilo, da poravnava vse moje dolgove, ki jih je imel dobri gospod Aleksander z vsemi dopisi, ki sem jih točno prejemal.

Desetega tega meseca bomo odprli dva nova zavoda, tri druge pa meseca marca. Kakor vidite, Gospod blagoslavlja našo ubogo družbo, vi pa molite za nas, da bomo lahko storili vse, kar on pričakuje od nas.

V enem izmed pisem, ki sem jih pravkar prejel iz republike Argentine, naši salezijanci

pošiljajo vam in vašemu gospodu soprogu prisrčne pozdrave in se priporočajo vašim molitvam.

Don Berto, don Lemoyne, don Bonetti in drugi sobratje naše hiše pozdravljajo vas in vašega soproga in jaz, ki vam želim veliko Božjega blagoslova, imam čast, da se izražam za vaše uglednosti Najvdanejši in ponižni služabnik

duh. Janez Bosko

Oratorij sv. Frančiška Saleškega, Turin, 5. 2. 1876

P. S.: Lepe pozdrave vaši sestri in dobremu Lojzku.

Drugo pismo je napisal mesec pozneje ob gospejinem godovnem dnevu. Lansko leto je ob tem času izkazal »svojo dolžnost« osebno. Sedaj jo prosi, da bi lahko storil isto malo pozneje, potem ko je dobil ugoden odgovor na prošnjo izpred enega meseca. V kratkem postanku v Sampierdareni je pisal don Rui, naj naroči don Durandu, da naj prinese s seboj v Rim steklenico vina letnik 1815. »To je darilo, tako bo pojasnil tajnik, ki ga gospod don Bosko želi pokloniti gospe Matildi.«

Nadse spoštovana gospa Matilda!

Pojutrišnjem ne bom imel zadovoljstva, da bi v vaši hiši proslavili sveto Matildo, vendar vas prosim, da bi mi dali priložnost, da bi lahko prve dni aprila osebno izrazil in izpolnil svojo dolžnost.

Lahko vam zagotovim, da vas ne bom pozabil pred Gospodom. V ta namen bo 14. marca pri oltarju Marije Pomočnice darovana sveta maša po vašem namenu in naši dečki bodo za vas darovali sveto obhajilo.

Bog naj vas blagoslovi, gospa Matilda, in z vami gospoda Aleksandra in naj obema podeli trdno zdravje in dolga leta srečnega življenja.

Molite tudi za tega revčka, ki ostaja v J. K. najponižnejši služabnik.

Turin, 12. 3. 1876

duh. Janez Bosko

V Rimu so ga čakali pomembni posli, urediti pa je moral celo vrsto zadev v Turinu in zunaj Turina. »Drugo za drugim,« je dejal, »bomo uredili,« ko je govoril s svojimi. Popoldne pred svojim odhodom je napisal več kot dvajset pisem, med katerimi jih je bilo nekaj za Francijo. Po večerji se je v času velikih poročanj s svojimi domenil o vsem, kar je bilo treba urediti. Ko je končal glavna naročila, so ga obdali nekateri duhovniki in profesorji. Don Ciprianu je naročil, naj pri daritvi svete maše ne prekorači pol ure, razen če bi bilo veliko oracij. Prav je, da maša redno traja od dvaindvajset do petindvajset minut. Kleriku Obertigliu, ki ga je prosil, da bi smel iti za nekaj dni domov, je rekel, naj se o tem domeni z don Ruo in don Lazzerom. On ni nikdar zavrnil. Don Rua pa je zelo pazil na to, da don Bosku ni bilo treba odločati o neprijetnih stvareh. Tudi nekaterim drugim je dal svoje nasvete. Potem je drugega za drugim osebno pozdravil in odšel v svojo sobo.

6.

POGLAVJE

POTOVANJE BLAŽENEGA V RIM

O TEM POTOVANJU JE SPREMLJEVALEC blaženega zapustil shematičen dnevnik verjetno z namenom, da ga bo pozneje dopolnil ali da bo kdo drug dodal svoje prispevke. Toda zapisnik je ostal nedokončan, kakor je bil prvotno napisan. Nekaj poročil smo zbrali z dopisovanjem in dodali še nekaj govorov blaženega kot dokaze, ki so se nam ohranili. V naši pripovedi bomo bolj kot časovno razporeditev imeli pred očmi idejno nit, ki bo zadosti vidna, ne da bi zato morali stvari posebej nakazovati.

Ali don Bosko, ki mu je bilo tako zelo pri srcu, da bi njegovi duhovniki videli Rim in papeža, ne bi mogel tega narediti tako, da bi vsakokrat, ko je odhajal v večno mesto, zamenjal svojega tajnika? Da, brez dvoma, če mu zaradi velike zaposlenosti in pomanjkanja časa ne bi bilo treba doma in zunaj doma nujno imeti ob sebi tajnika. Dogajalo se je, da je moral blaženi za rimske kongregacije in kardinale pripravljati pisna poročila, ki bi v navadnih okoliščinah zahtevala en mesec ali dva dela. On pa je vse to kljub mnogim opravičilo storil v dveh ali treh dneh. On sam je hitro pisal, dal potem prepisati svojemu lepopiscu ter ga tako priklenil za ure in ure k pisalni mizi. Dogajalo se je da je don Bosko končal svoja poročila ob desetih zvečer, njegov tajnik pa je moral prepis predložiti že naslednje jutro. Pogosto se je dogajalo, da je blaženi drugo jutro, ko je šel maševat, dobil svojega lepopisca pri mizi, kakor ga je pustil prejšnjo noč. Nič ne bomo povedali o poteh, ki jih je čez dan moral narediti ob vsaki uri. Takih uslug mu nihče drug ni mogel boljše opraviti kot don Joahim Berto.

Drugi razlog, zakaj se je don Bosko tega leta odpravil v Rim, je bila obveznost, ki si jo je naložil prejšnje leto. Od leta 1874 mu je po prizadevanju njegovih rimskih občudovalcev pripadal sedež v Akademiji dell'Arcadia z akademskim imenom Clistene Cassiopeo, ki ga je že nosil kardinal Altieri.

Ker je želel ustreči glavnemu varuhu akademije mons. Ciccoliniju, mu je obljubil, da bo ob priložnosti prebral kak svoj prispevek. In ta priložnost je prišla. Arkadijci so imeli navado, da so na veliki petek priredili slovesen zbor v počastitev Gospodovega trpljenja v veliki dvorani Serbatoio (zbiralniki) v palači Altemps. V ta namen je varuh ponudil don Bosku, da bi prebral uvod v zasedanje na veliki petek 1876, ki so ga tisto leto obhajali 14. aprila. Odločitev mu je moral sporočiti mons. Fratejacci, ki mu je navdušeno pisal: »Trdno sem prepričan, da bi bilo dobro, če bi vi sprejeli to povabilo, ker bi vaš prihod v Rim ob tem času bil nadvse primeren in koristen z vseh vidikov. Predmet, ki naj bi ga obravnavali, pa je ves sakralen in bi bilo primerno in istočasno hvalevredno, če bi ga obravnavali.« Blaženi je privolil, da bo kdaj v življenju deloval tudi kot akademik. Kmalu bomo videli, na kak način svetniki vstopajo v Akademijo.

Ta privolitev je pomenila »velik in vsem nadvse prijeten dar«. Pri vsem pa je don Bosko videl celo vrsto prednosti. Zaradi svojega družbenega položaja je čutil potrebo, da je prišel v vsa družbena okolja in se je spoznal z vsemi mogočimi osebnostmi. Poleg tega pa je imel še celo vrsto tehtnih in pomembnih razlogov, da se je vrnil v Rim. Zlasti je bila njegova navzočnost v Rimu potrebna za to, da je drugega za drugim dobil privilegije, ker mu je bilo preperečeno, da bi jih lahko dobil vse skupaj. Spomnimo se na prošnje iz leta 1875. Ko je sedaj ne po lastni volji temveč na osnovi uradnega povabila prišel v Rim in je tako opravičil svoje potovanje pri tistih, ki so v Turinu prežali nanj in so si vse natančno zapomnili, in pri onih, ki so v Rimu z nezaupanjem gledali nanj, mu je bilo lažje priti do prelatov papeške kurije. Isti razlog ga je kril pred tistimi, ki so z nezaupanjem gledali na njegove odnose z vlado.

V Rim je prispel 5. aprila nekako ob dveh popoldne. Sprejel ga je »preljubeznivi dobrotnik« gospod Aleksander Sigismondi, ki ga je popeljal v svojo hišo v Via Sistina in mu odkazal lepo stanovanje v zadnjem nadstropju, kjer mu je lepa terasa omogočala prelep pogled na Rim in mu zagotavljala mirno bivanje. Takoj se je zatopil v svoje delo in začel svoje potovanje po mestu, bolj po uradnih potih kakor na obiske iz prijateljstva.

Preden bomo nadaljevali poročanje, bomo podali razpored iz zgoraj omenjenega dnevnika. Podali bomo zapiske prvih štirih dni: »Četrtek, 6. april. Maša doma, potem proti deseti uri pri kardinalu Antonelliju, nato pri hišnem mojstru mons. Macchiju, zatem doma. Ob štirih popoldne mons. Sbarretti, tajnik Kongregacije za škofove in redovnike (sledilo kratko poročilo o kardinalu Berardiju, ki ga objavljamo na drugem mestu). Petek, 7. april. Maša doma, nato delo do kosila. Šla sva k p. Janezu Krstniku iz Genove v samostan kapucinov blizu palače Barberini, da bi razpravljali o nakupu neke hiše med S. Giovannijem v Lateranu in Kolosejem. Sobota, 8. april. Maša doma, nato k Torre de' Specchi. Kosilo doma. Proti 4. uri popoldne smo z gospodom Viglianijem in inženirjem Moglio sedli v vozilo in obiskali hišo

med San Giovanni v Lateranu in Kolosejem. Cvetna nedelja. Ves dan doma.« Delo. Kakor vidimo, je tu seznam opravljenega dela, vendar brez podrobnosti.

Rimske zadeve niso tako zelo zaposlile don Boska, da ne bi mogel misliti na Turin. Naj omenimo samo dve stvari.

Ko je odhajal iz Turina, mu je bilo zelo hudo, da še ni vedel za izid neke zadeve, ki mu je bila zelo pri srcu. Dva svoja subdiakona je že od začetka predstavil nadškofu za prihodnje ordinacije na veliko soboto. Ko mu je bilo rečeno, da ordinacij ne bo, je prosil monsinjorja, naj mu izstavi pisno izjavo za kakega škofa, ki bi hotel posvetiti ta dva don Boskova sinova. Toda post se je bližal koncu in začel se je veliki teden, don Bosko je odpotoval v Rim in ordinarij ni nič ukrenil. Don Rua se je znašel med kladivom in nakovalom: ali naj povpraša na kuriji in s tem razsrdi cerkvenega predstojnika, ali pa počaka in se tako lahko ordinacije izjalovijo in s tem razžali don Boska. Zato se je odločil, da bo vprašal za navodila, kakor hitro bo don Bosko prišel v Rim. Don Bosko mu je na cvetno nedeljo dal takole odgovoriti: »Kar se tiče ordinacij klerikov Vota in Veronesija, je don Boskova volja, da se predstavita. Storite vse potrebno. Priloženi sta dve odpustnici s podpisom. Če ju boste poslali v Vigevano, je prav, da sporočite škofu in se prepričate, ali bodo ordinacije. Poleg tega je potrebno še potrdilo nadškofa ali koga drugega iz kurije, npr. teologa Gaudeja, da na veliko soboto v Turinu ni ordinacij, in ga poslati v Vigevano. Če bi ju poslali v Suso, ta izjava ni potrebna, ker škof v Susi to že pozna. Tukaj bi bilo treba samo obvestiti škofa. Poleg tega bi še privarčevali izdatke. Razsodite po pameti, kaj je treba storiti.« Končno je tako zelo pričakovan odgovor ordinarija le prišel. Prinesli so ga ob enih popoldne na veliki petek, glasil pa se je takole: »Pripravnik Moysè Veronesi iz Bovisia in Mihael Vota iz Rivarola ne moreta prejeti niti od turinskega nadškofa niti od kogarkoli v kuriji listine za prejem diakonata jutri, če se v teku današnjega dne (14. aprila) ne predstavita kanoniku Peyrettiju in kanoniku Zannottiju na izpit iz dveh traktatov, ki morata biti različna od traktatov, ki sta jih morala narediti za subdiakonata, in poleg tega še o diakonatu. Potrdilo o uspešno opravljenem izpitu naj prineseta nadškofu.«

Oba pripravnika nista izgubljala časa s praznim jadikovanjem. Hitro sta šla k nadškofijskemu tajniku, da bi dobila nalog za izpit. S še večjo naglico sta odšla k izpraševalcema, opravila izpit, poletela v škofijsko pisarno, da bi dobila potrdilo o opravljenem izpitu in ga predložila nadškofu za izdajo izjave. S prav tako naglico sta tekla na železniško postajo in se odpeljala v Suso. Očetovsko ljubezniv sprejem pri tamkajšnjem svetem škofu je pomiril njuno srce, vendar sta videla, kako zelo se je začudil, ko je videl potrdilo o izpitu, ker je pravica sprejemati izpite pripadala škofu posvečevalcu in ne škofu, od koder prihajajo pripravniki. Toda vse to tekanje sem in tja v zadnjem trenutku je imelo žalostne posledice: ubogi don Vota, ki je bil zelo slaboten, je zbolel in je bil bolan celo leto.

Zdi se mi, da moramo tu omeniti tudi dogodek, ki nam kaže, kako daleč je segala don Boskova velikodušnost, ko je moral plačevati velike vsote denarja, ko je pošiljal svoje sinove na prejem redov v oddaljena mesta. Kraljevi ekonomat za nezasedene beneficije mu je vsako leto odkazal tisoč lir za njegove klerike, denar pa pošiljal na škofijo. Ker don Bosko ni hotel nadlegovati nadškofa, je denar pustil na škofiji. Tako je celih osemindvajset let ta vsota ostala na škofiji.

Druga stvar, ki je don Bosku v Rimu vzbudila pozornost, je bila čisto drugačne narave. Zvedel je, da naj bi don Barberis na cvetno nedeljo začel pridigati duhovne vaje v zavodu Borgo San Martino. Torej je pohitel, da bi mu poslal dvoje priporočil: naj se potrudi, da se bo spoprijateljil z gojenci četrte in pete gimnazije, da bi videl, ali bi morda med njimi "bila kakšna opeka primerna za turinsko tovarno", in da bi opazoval, ali je morda med "nekdanjimi novinci" kdo, ki ga je treba spodbuditi in utrditi v poklicu. Z »nekdanjimi novinci« misli nekatere novince, ki so prekinili noviciat pod vodstvom don Barberisa in ga nadaljevali pod vodstvom krajevnega ravnatelja tako, da so poleg noviciatskih dolžnosti opravljali še kaka opravila. V takem položaju sta tam bila dva klerika in dva pomočnika. »Storil sem, kar sem mogel, toda nekdanji novinci so se mi zdeli potrjeni v poklicu,« je don Barberis zapisal v svojo kroniko. O gojencih pa je zapisal, »da je malo zavodov na svetu«, kjer bi lahko našli »večjo pobožnost, globljo vero ali kaj za izboljšanje«. Kar se tiče poklicev, pa je imel nekaj pripomb, kar je tudi sporočil don Bosku. Zdi se nam bolj primerno, da bo o tem v naslednjem poglavju.

Za dopoldne na veliki ponedeljek je bila napovedana avdienta pri papežu. Don Bosko je prejšnje dni našel toliko časa, da je napisal nekaj prošenj, ki jih je predložil svetemu očetu. Nikdar ni pozabil na dobrotnike svojih ustanov, zato je v času svojega bivanja v Rimu skušal izprositi od papeža čim več duhovnih darov, ki naj bi dokazali njegovo hvaležnost do prijateljev v Ameriki in Italiji. Zato je najprej sestavil spomenico za gospoda Beniteza in don Ceccarellija.

Preblaženi oče!

Duhovnik Janez Bosko imam, ponižno kleče, visoko čast, da omenim vaši blagoslavnosti dva velezaslužna katoličana iz republike Argentine: Frančiška Jožefa Beniteza in doktorja Petra Janeza Krstnika Ceccarellija.

Gospod Benitez, dobro poučen o svetih in svetnih znanostih, kljub 81 letom neutrudno dela in daje svoje veliko imetje v korist vere, ki jo on zgledno izpolnjuje. Kot pripravljen na vsa dela krščanske ljubezni je omogočil prihod salezijancev v tiste kraje in je v San Nicolásu de los Arroyos dal zgraditi cerkev in zavod ter ju ustrezno opremil, obenem pa vzdržuje salezijance, ki jih sedem skrbi za pouk zunanjih in notranjih gojencev. Ker je navezan na Petrov prestol in na vašo vzvišeno osebo, bi v svoji starosti štel za visoko odliko in priznanje, če bi mu vaša svetost podelila naslov viteza kateregakoli vaših redov.

Doktor Peter Janez Krstnik Ceccarelli, italijanski duhovnik, je opravil svoj študij v Rimu in kot misijonar odpotoval v republiko Argentino. Sedaj je župnik edine zelo

številne župnije v San Nicolásu. Po njegovi zaslugi so ustanovljene in redno delujejo različne šole in zavetišča in on jih vzdržuje v svoji gorečnosti za Božjo stvar. On je začel pogovore o prihodu salezijancev v San Nicolás. Po njegovem zavzemanju se je bilo mogoče dogovoriti z občinsko upravo, z vlado in cerkvenimi oblastmi. Njegov nadškof Leon Friderik Aneyros govori o njem z velikim navdušenjem. Po njegovi zaslugi je bila v Buenos Airesu cerkev Della Misericordia zaupana salezijancem. Trije že opravljajo svoje poslanstvo. Enako zavzeto se je trudil, da bi salezijanci v San Nicolásu dobili v trajno uporabo zavod in javno cerkev v korist odraslih vernikov in posebno še mladine, ki zlasti v tem mestu potrebuje krščansko vzgojo in pouk. Sedaj kot dobrohoten oče spremlja salezijanske misijonarje in si prizadeva, da bi blizu divjih plemen ustanovili zavod, od koder bi potem prišli v Patagonijo, ki je glavni cilj salezijanskega misijona.

Vašo svetost prosim, da bi temu vrednemu duhovniku podelili naslov častnega kaplana ali strežnika ali kak drug naslov, ki bi se vam zdel najbolj primeren.

Ti izrazi vaše dobrohotnosti bodo gotovo pomagali, da bosta ta dva goreča katoličana vztrajala v svojem dobrodelnem prizadevanju v korist vere in še naprej stalno ščitila salezijansko družbo.

V globoki ponižnosti kleči pred vašo svetostjo najponižnejši sin duh. Janez Bosko.

9. aprila 1876, na cvetno nedeljo

Druga spomenica se je nanašala na gospoda Gazzola. Tu je govor o »denarnih žrtvah«. Toda od argentinskega konzula teh ni bilo, čeprav se je na prvi pogled zdelo drugače. To pa se je zgodilo tako, da je znal prispevke drugih, zlasti še izredno velikodušnost don Ceccarellija, prikazati kot svoj prispevek. Pozneje je bistrost don Lasagna stvar pravilno ocenila in vse postavila na svoje mesto. Toda kdo bi lahko na začetku le od daleč dvomil o poštenosti in mislil, da se pod videzom uniforme in odlikovanj skriva prevara. Don Bosko pa je pomiril vrenje gorečih duhov svojih salezijancev in ni dovolil, da bi konzula kdo manj spoštljivo in dobrohotno nagovoril. Mi, ki pišemo zgodovino, sočustvujemo s človeškimi slabostmi in nikdar ne nehamo občudovati Božje previdnosti, ki kljub njim 'in sua dispositione non fallitur' (se v svojih odredbah ne moti). Omemba Urugvaja pomeni, da so dogovarjanja za ustanovo v Colónu že zelo napredovala.

Preblaženi oče!

Med goreče katoličane, ki so se v teh časih odlikovali v spoštovanju do osebe vrhovnega poglavarja Cerkve, menim, da lahko zaradi zaslug prištevamo gospoda Janeza Gazzola, argentinskega konzula v Savoni. Iz dveh poročil, ki sem jih lahko dobil iz zanesljivih in zaupnih virov, sem zvedel za več izrednih dejanj dobrodelnosti, ki zaslužijo vso pohvalo.

Ko dajem vaši svetosti na znanje zasluge tega gospoda, bi rad še povedal, kako velike usluge je naredil salezijanski družbi zlasti v pravkar odprtih misijonih v Argentini in Urugvaju. Z vztrajnostjo, prizadevnostjo, s potovanji in tudi denarnimi žrtvami je vse uredil. Vse je pripravil za prihod in on sam je učil misijonarje španskega jezika,

jim stal ob strani, jih spremljal v Rim in končno na svoje stroške v Ameriko ter ostal z njimi vse dotlej, dokler apostolsko delo ni začelo cveteti in prinašati sadove.

Sedaj pa, o preblaženi oče, čeprav si imenovani gospod Gazzolo kot dober kristjan ne želi in ne išče časnih časti, zaradi katoliške argentinske vlade, ki jo predstavlja v Italiji, zaradi velikega spoštovanja, ki ga goji do vaše prevzvišene osebe, in v želji, da bi zapustil svojim družinskim članom dokaz svoje navezanosti na Petrov prestol, bi imel za dragocen zaklad, če bi mu vaša blagost v svoji velikodušnosti naklonila tisto odlikovanje, ki se vam zdelo najbolj primerno.

To bi tudi povečalo vnemo za odprtje in pomoč dobrotelnim ustanovam zlasti v misijonih v Čilu in zahodni Patagoniji, za kar smo storili potrebne korake z utemeljenim upanjem, da bomo z Božjo pomočjo dosegli svoj cilj.

Tako bodo salezijanci imeli nov razlog za globoko hvaležnost vaši svetosti in bodo množili število dobrotnikov, ki podpirajo naše ustanove.

Z največjim spoštovanjem in hvaležnostjo ter globokim občudovanjem vas ponižno kleče pred vami prosim za vaš apostolski blagoslov. duh. Janez Bosko

V tretjem dopisu je prosil papeža za cerkvena odlikovanja za dva ugledna dobrotnika zavetišča v Sampierdareni.

Duhovnik Janez Bosko, ponižno kleče pred nogami vaše svetosti, s priporočilom mons. Salvatoreja Magnasca, nadškofa v Genovi, in mnogih dobrotelnih ustanov, ima visoko čast, da predlaga vaši vzvišeni dobrosrčnosti dva zgledna in premožna katoličana, ki že dalj časa z veseljem uporabljata svoje imetje za ustanavljanje in vzdrževanje ustanov, katerih namen je predvsem pomagati nevarnosti izpostavljeni mladini. To sta Angel Borgo in Janez Krstnik Conti, oba iz škofije in mesta Genova. Onadva sta po zgledu vaše svetosti dala zgraditi zavetišče sv. Vincencija Pavelskega v Sampierdareni, kjer bo kmalu dograjen zavod, ki bo lahko sprejel vsaj 300 ubogih dečkov.

Za ta dva krepostna meščana prosim vašo svetost, da bi jima izkazali znamenje svoje dobrote in jima podelili odlikovanje kakega papeškega reda, kakor se bo zdelo najbolj primerno vaši svetosti.

Tako odlikovanje bi bilo v veliko zadoščenje obeh vernih družin in vsem v veliko spodbudo v njunem dobrotelnem prizadevanju, ker ju je blagoslovil in pohvalil namestnik Jezusa Kristusa, ki ga nadvse spoštujejo. V upanju na to milost ...

duh. Janez Bosko

Četrta prošnja se je nanašala na zavetišče v Sampierdareni. Blaženi jo je verjetno ob svojem odhodu pustil v Rimu, vendar smiselno spada k prejšnjim. Želel je doseči, da bi župniki genovske nadškofije smeli v korist tega zavoda oddati mašno miloščino nedeljskih maš. Tu ne gre za miloščino maš ukinjenih praznikov, ker je ta šla v korist nadškofijskega semenišča. Kakor druge prošnje je bila uspešna tudi ta, čeprav na čisto poseben način. Uslugo je vselej prejel nadškof mons. Magnasco v korist malega semenišča v Chiapetu za cerkvene poklice. Sedaj pa je don Bosko mislil na Marijine sinove, ki naj bi dobili svoje glavno bivališče v Zavetišču sv. Vincenca Pavelskega. V tej zadevi sta si bila nadškof in don Bosko popolnoma edina.

Duhovnik Janez Bosko, ponižno kleče pred nogami vaše svetosti, poroča, kako je bilo v San Pier d'Areni pri Genovi pred štirimi leti odprto zavetišče za uboge dečke, ki so iz raznih krajev prihajali v to mesto. Začelo se je z majhnim številom. Toda število teh, ki so prosili kruha in strehe nad glavo, je tako naraslo, da smo morali kupiti dodatno zemljišče in postaviti novo stavbo. Sedaj je v zavodu kakih tristo dečkov, od katerih se sto trideset večjih s šolo pripravlja na cerkveni poklic, drugi pa priučujejo različnih obrti.

Toda za nakup, stavbo, opremo ter oskrbo s kruhom in obleko že sprejetih dečkov smo morali narediti nekaj dolgov, za katere ne vemo, kako naj jih poravnamo. Gre za sedemdeset tisoč frankov, ki pritiskajo na ubogi zavod oziroma na ubogega prosilca. V tej izredni zadregi se obračamo na dobroto vaše svetosti, ki vas vsi kličejo za zaščitnika nesrečnežev.

Podpora, za katero prosimo, je popolnoma odvisna ob vaše najvišje oblasti in je v tem, da bi dovolili župnikom te genovske škofije, v katere korist deluje imenovani zavod, da bi smeli ob zapovedanih praznikih mašno miloščino, ki jo prejemaajo za mašo 'pro populo' (za ljudstvo), oddati kot miloščino za to sirotišnico. Prošnja se omejuje na miloščino za maše ob zapovedanih praznikih, ker je miloščina od maš ob ukinjenih praznikih namenjena za razne potrebe mladega klera. To milost, za katero prosijo in je bila že nekaterim dodeljena, bi prosili za tri leta. Vse je bilo dogovorjeno z genovskih nadškofom, ki se rade volje zavzema pri gospodih župnikih in pridružuje svojo prošnjo vaši svetosti, seveda, če je tudi papež tega mnenja.

Z globoko hvaležnostjo prosilca in v imenu dečkov, ki bodo deležni te milosti, zagotavljamo vsakdanje molitve s prošnjo, da bi Bog še dolgo ohranil vašo svetost za dobro Cerkve in za zadovoljevanje toliko potreb, medtem ko vsi kleče pred vami prosimo za vaš apostolski blagoslov.

V upanju na milost ... don Janez Bosko

Na veliki torek sta prispela v Rim don Durando in profesor don Pechenino. Poglejmo malo nazaj. Tisti večer, ko je don Durando predložil don Bosku drugi zvezek latinskega slovarja, mu je dobri oče izrazil svoje zadovoljstvo, obenem pa takoj naročil: »Sedaj si malo odpočij. Ko bo treba, boš šel v Rim in poklonil en izvod papežu.« To niso bile samo prazne besede. Z njim je prihajal tudi teolog Pechenino, da bi predložil svoj grški slovar, ki ga je sestavil in izdal na don Boskovo željo in pod njegovimi moralnimi načeli in ki ga je natisnila tiskarna v oratoriju. Blaženi ju ni takoj vzel s seboj, bodisi zato, ker sta morala biti pri polletnih izpitih v Sampierdareni in v Varazzah, bodisi zato, da bi obiskala Lucco in Firence. Don Pechenino se je nastanil pri svoji sestri, don Durando pa pri gospodu Colonna, apostolskem odpravniku in starem prijatelju našega blaženega.

Prvo, kar je storil don Durando v Rimu, je bil obisk pri don Bosku, katerega »je našel vsega zaposlenega s stvarmi, ki so se tikale družbe«, ne da bi pri tem pozabljal na oratorij. Takoj je dobil naročilo, naj sporoči don Rui, da naj duhovne vaje tako za dijake kakor za rokodelce prenesejo na poznejši čas, ko se bo on vrnil iz Rima. Ko je to opravil, je don Boskov sin izrazil čustva, ki kažejo,

kakšni so bili ljudje, ki so se oblikovali v šoli Božjega služabnika. »Da ti odkritosrčno povem,« je pisal, »povsod me spremlja žalosten občutek, neke vrste slaba vest, da gledam stvari s čisto posebnega vidika, da hodim sem in tja kot kak brezdelnež, izdajam po nepotrebnem denar, medtem ko je tam toliko dela. Pomirja me samo misel, da je tako odločil don Bosko, in prepuščam njemu vso odgovornost.«

Od njega smo tudi zvedeli, da je don Bosko zanj prosil na vikariatu dovolj-nje za spovedovanje v Rimu. On je ob določenih dneh hodil v hišo Sigismondi, kjer se je spovedoval pri don Bosku, nakar se je don Bosko spovedoval pri njem in ga spravljal v nemajhno zadrego.

V Turinu se je don Bosko spovedoval ob ponedeljkih, ker ta dan v zavodu ni bilo veliko spovedancev. Proti osmi uri je prihajal don Giacomelli, ki se je spovedal pri don Bosku in je potem on sprejel don Boskovo spoved.

Medtem se je blaženi pripravljajal za svoj nastop v arkadijski akademiji. Delo, ki ga je pripravljajal, ga je moralo stati veliko napora, ker je polno citatov, nabito z globokimi mislimi in sorazmerno precej dolgo. V zraku je viselo napeto pričakovanje, če ne zaradi drugega že zaradi dejstva, da bo govoril piemontski duhovnik, predan apostolskim delom in zunaj literarnega sveta, o katerem gre prepričanje, da je svetnik, se predstavlja rimski javnosti in rimskim kulturnim krogom, ljudem, ki so navajeni poslušati literate z bleščočimi imeni in svetovnim slovesom. Božji služabnik si je moral pridobiti naklonjenost poslušalcev predvsem s svojo pristnostjo. S pristnostjo govora v uvodu, katerega skromnost izrazov ne bi zanikala dragocenosti sloga, temveč jo potrdila toplina izraza, pri čemer ne bi iskal kakršnihkoli posebnih učinkov. Pristnost je bil tudi v izbiri teme, saj se na kaj takega ni še nihče nikdar spomnil, čeprav je bila izredno uglašena na dnevne okoliščine: »Sedmero besed, ki jih je Jezus spregovoril na križu.« Samo po sebi umevna tema vsake pobožne duše, ki na popoldan velikega petka ne more najti pripravnejšega predmeta za premišljevanje o triurnem smrtnem boju. Pristnost je bila v vsem obravnavanju predmeta s strani govornika, ki je vedno in povsod hotel biti predvsem duhovnik. Sakralno razmišljanje od začetka do konca je brez vsakih olupšav imelo za cilj duhovno dobro poslušalcev. Pristnost je bila v sklepu, kjer je don Boskova navezanost na papeža, rekli bi, kar eksplodirala.

V neprisiljenem in lepo izdelanem prehodu je govoril o povezanosti vernikov s sv. Petrom in njegovimi nasledniki. Vse navzoče je povabil, »naj bi se združili z vrednim naslednikom sv. Petra, okoli velikega in junaškega namestnika Jezusa Kristusa, močnega in neprimerljivega Pija IX.« Nato je nadaljeval: »V vsakem dvomu, v vsaki nevarnosti se zatecimo k njemu kot k sidru rešenja in nezmotljivemu preročišču. Naj nihče ne pozabi, da je v tem mogočnem papežu osnova, središče vse resnice, odrešenje sveta. Kdorkoli zida z njim, gradi za

nebo; kdor ne gradi z njim, razdira in uničuje vse do propada. Kdor ne pobira za menoj, raztresa. Če bi v tem trenutku moj glas lahko prišel do angela tolažnika, bi hotel povedati: preblaženi oče, poslušajte in sprejmite besede ubogega toda vam predanega sina. Vsi mi bi si radi zagotovili pot, ki vodi k resnični sreči, zato se vsi obračamo na vas kot dobrega očeta in nezmotljivega učitelja. Vaše besede bodo vodič našim korakom, vodilo naših dejanj. Vaše misli in vaši spisi bodo pri nas deležni največje pozornosti in jih bomo z največjo skrbjo skušali uveljaviti v naših družinah, med našimi sorodniki, in če bi bilo mogoče, po vsem svetu. Vaše radosti bodo tudi radosti vaših sinov in vaše tegobe in trnje boste delili z nami. In kakor je v čast vojaku, da na bojnem polju pade za svojega vladarja, tako bo tudi najlepši dan našega življenja tisti, ko bi za vas, preblaženi oče, lahko dali svoje življenje. Kajti ko bi umrli za vas, bi imeli zagotovilo, da smo umrli za tistega Boga, ki je krona našega trenutnega trpljenja tukaj na zemlji in začetek večne slave in sreče v nebesih.«

Izvirnika tega govora nismo mogli dobiti. Bog ve, kakšen je lahko bil, kar lahko sklepamo iz drugih podobnih nagovorov, ki jih imamo na voljo. Imamo pa prepis, ki ga je uporabljal, njegovega prizadevnega lepopisca don Berta. Ta je z neizmer-no potrpežljivostjo napisal govor, ki ga je potem don Bosko tu in tam svojeručno popravil. Izmed popravkov je vzbudil našo pozornost štirikrat uporabljen izraz Odrešenik, ki ga je on postavil namesto Jezus, ki ga je uporabljal prav tako tekoče. Učinek je bil trojen: dober pri dobrih, razočaranje nekaterih pri nepoznavalcih literature in prezir pri nekaterih slabonamernih. Poslušajmo dve priči, ki sta izjave slišali na lastna ušesa. Don Durando je pisal: »Včeraj zvečer sem bil v Arcadii, da bi slišal govor našega ljubljenega don Boska. Dvorana je bila čudovito lepo okrašena in razsvetljena, veliko je bilo učenih poslušalcev, več kot štiristo oseb je v pobožni tišini poslušalo preprost pa obenem učen don Boskov govor, ki so ga nagradili z dolgim ploskanjem.«

Don Berto pa je zapisal: »Prireditve se je začela ob osmih. Ugledni gospodje, ki jih je pritegnil sloves govornika, so prišli poslušat uvodni referat. Mojo ubogo osebito je sam varuh Arcadie sprejel pri vratih in popeljal na prvo mesto, kjer sem nepoznan in tih opazoval občinstvo, ki je nepotrpežljivo pričakovalo prihod novega arcadijca. Kakor hitro se je prikazal pri vratih, so se oči vseh obrnile nanj in ga s pogledom spremljale, dokler ni stopil na oder. Utihnil je vsak pogovor in on je začel govoriti. Vsi so ga pozorno poslušali. Zlasti je ugajal njegov lahkoten in jasen način obravnavanja najbolj zapletenih vprašanj. Med branjem se je slišalo iz poslušalstva: bravo, tako je prav. Videl sem, kako jih je veliko, zlasti duhovnikov, z roko poslalo poljube. Med izvajanjem so večkrat zaploskali. Ob koncu prireditve četrč čez enajst, je pristopilo veliko uglednih gospodov in mu čestitalo. Vendar je dobro, da omenimo, da sredi toliko prijateljev našega preljubega očeta ter občudovalcev del in osebe gospoda don Boska

tudi ni manjkalo nekaterih farizejev, ki so kakor za časa našega Gospoda Odrešenika iskali besed 'ut accusarent eum' ... da bi ga obtožili. Ljudje, ki so prišli z namenom, da bi ga zatožili pri Svetem Oficiju. Toda govornik, ki so ga opozorili na to okoliščino, je vsako svojo misel in vsako svojo besedo naslonil na avtoriteto cerkvenih očetov in evangelijev Cerkve, tako da sta tista dva z nečednimi nameni nekomu rekla: 'Don Bosko je bolj prebrisan kot midva.' Sklep nagovora je naredil na vse najboljši vtis in mons. Sanminiattelli, miloščinar njegove svetosti, je na koncu prireditve priznal: 'Vsem ste nam lepo postregli.' Zvedeli smo tudi, da je pater Saccheri, dominikanec, tajnik Kongregacije za indeks nekaj dni pozneje dejal, da mu je govor zelo ugajal. Vsi so se lahko česa naučili. Zasluži, da se natisne. Slišali smo pa tudi, kako so nekateri govorili, da ni ničesar povedal, da nima vsebine, da to ni za nas, temveč samo za duhovnike.« Ni manjkalo tudi takih, ki so se obregnili ob dolžino govora, ker je branje trajalo dobre tri četrt ure. Nimamo kaj skrivati.

Ko so se vrnili s prireditve, so dobili povabilo v avdienco pri sv. očetu. Zamudo pri obvestilu so opravičili z izgovorom, da niso hoteli motiti don Boska pri pripravi na govor. Avdienca je bila določena za sedmo uro zvečer naslednjega dne. Don Bosko je imel pripravljen seznam stvari, ki jih je nameraval povedati in prositi. Tokrat je bilo vsega skupaj sedem prošenj, ki jih ne bomo več navajali, ker so bile jasno predstavljene.

Tukaj bomo uporabili kratko kroniko don Barberisa in podali vmesni odmor, ki se nam zdi, da ne bo brez koristi. Zvečer 22. januarja tega leta je pogovor nanesel na to, kako papež ravna z don Boskom. Nekdo je namreč omenil, da ga papež zelo rad sprejema. »Gotovo,« je odvrnil don Bosko, »saj se potrudim, da opravim čim bolj na kratko. Treba se je dobro pripraviti v stvareh, ki jih želimo prositi. Točno moramo vedeti, kaj hočemo. Nekateri takrat, ko prosijo papeža za kaj, začnejo pripovedovati celo zgodbo, govorijo in ponavljajo in vlečejo. Navadno jim papež seže v besedo in vpraša: 'Kaj pravzaprav hočete?' Jaz grem k papežu vedno s celo vrsto stvari, toda najprej si vse zapišem in točno razporedim. Ko stopim predenj, v nekaj besedah obrazložim svoje želje. Ko gre za posebne zadeve, kar se mi pogosto dogaja, dodam še: ta in ta papež je v tej in tej buli, v teh in teh okoliščinah odločil tako in tako. Potem on v nekaj besedah vse skupaj sklene, nato se nasmehne in reče: 'Vi uporabljate malo besed, da me ne bi utrujali, in jaz jih uporabim še manj kot vi.' Drugič vidi, da imam v roki listek in me vpraša:

'Pri kateri številki ste že?'

'Pri dvanajsti prošnji, ki bi vam jo rad predstavil.'

'In koliko je vseh skupaj?'

'Osemnajst, sveti oče.'

'No, saj smo že precej daleč.'

Tistikrat sem z osemnajstimi točkami, ki so bile potrebne premisleka in bi vsaka potrebovala deset minut razlage, v desetih minutah predstavil vse. Ko sem končal jaz, je začel on in postavil celo vrsto vprašanj. V takih primerih se seveda stvari zavlečejo. Kar pa svetemu očetu pri meni najbolj ugaja, je, da mu nikdar ne ugovarjam in ne vztrajam pri svojem. Če se mu zdi prav, da privoli, dobro, če se mu ne zdi primerno, molčim. Če me vpraša za pojasnilo, mu ga na kratko dam. Sicer pa tudi takrat, ko se mi stvar, za katero prosim, zdi še tako primerna, pa vidim, da ni naklonjen privolitvi, ne zinem besedice.«

Dobrota, s katero ga je Pij IX. sprejel, ni mogla biti večja. Kakor hitro ga je zagledal, je dejal: »Rekli so mi, da je vaš govor zelo ugajal in da je tudi vaš način podajanja bil zelo všeč. Z veseljem prebiram pisma, ki jih objavljate v Unità Cattolica o vaših misijonarjih.«

V nadaljevanju avdiencie ga je veliki papež vprašal, s čim bi lahko podprl salezijansko družbo. Brez dvoma je don Bosko izrabil to naklonjenost, saj je imel za to veliko razlogov. Druge nadrobnosti iz tega srečanja bomo zvedeli iz njegovih nagovorov po vrnitvi v Turin. Tukaj bomo povzeli nekaj novic iz pisem, ki jih je blaženi odposlal dan po avdienci, to je na velikonočno nedeljo.

Dvoje teh pisem je naslovljenih na don Ruo. Prvo je zelo lakonsko in zelo osebno, drugo pa bolj obširno je namenjeno javnemu branju. Napetost v rimskih zadevah, o katerih govori prvo pismo, se tiče odnosov med Cerkvijo in državo, ki so se zlasti po padcu desničarske vlade očitno poslabšali.

Predragi don Rua!

Včeraj sem govoril s svetim očetom, ki me je zadržal kako uro. Pokazal se je zares našega zaščitnika. Pripravljen nam je pomagati do zadnjega. 'Recite mi, kaj naj storim za vas, in bom vse rad storil.' Govorimo o hiši v Rimu, toda stvari so tako napete, da ne vem, ali je primerno sedaj načenjati to zadevo. Bomo videli ... Molite. Priloženo pismo daj brati vsem fantom, bodisi v mali cerkvi ali tudi v veliki ali kje drugje, kakor se ti zdi bolj primerno.

Prav je, da razmišljamo o devetdnevnici v čast Mariji Pomočnici. Poskusi v mojem imenu pisati pismo monsinjorju v Pinerolo, potem onemu v Albi, čeprav verjetno ne bosta prišla. Potem se vi kapitulariji zmenite med seboj, koga boste poklicali. Potrebujem točne podatke o gospe Monti.

Večkrat mi je pokazala oporoko, ki je v našo korist. Ne vem, ali jo je mogoče spremenila. Vitez Bacchialoni je seznanjen s celo zadevo.

Tu je neka Klara Castelli, ki se poteguje za dediščino. Gospa Monti ji je to odločno prepovedala.

Kakorkoli že, ko se bom vrnil in če so stvari take, kot so mi jih prikazali, bo gotovo zelo zadovoljna. Zgornje pismo lahko prepíšeš in ga potem 'mutatis mutandis' (s potrebnimi spremembami) pošlješ v Lanzo in tudi drugam, če se ti zdi primerno. Pozdravi Doglianija, Audisia in skladiščnika Macagna.

Kmalu bom spet pisal.

Don Berto, don Pechenino in don Durando se vsi dobro počutijo. Obiskujejo Rim. Ko bodo prispeli grški slovarji, jih bomo v avdienci predstavili svetemu očetu. Bog naj nas vse blagoslovi in imej me v Jezusu Kristusu za najvdanejšega prijatelja. Velika noč, 16. 4. 1876

duh. Janez Bosko

Predragi don Rua!

Dobre novice zate in za vse fante v oratoriju. Menim, da vam ne bo v nadlego, če vam opišem avdienco, ki sem jo imel pri svetem očetu papežu včeraj zvečer ob sedmih (velika sobota). S pravo očetovsko dobroto je prebral pisma markiza Fassatija, don Barberisa in njegovih novincev, don Guanelle in Marijinih sinov. Potem je prebral vsa druga pisma, velika in majhna. Zadnje je bilo Garronejevo, v katerem je papež opazil veliko slovničnih in pravopisnih napak. 'Ta,' je papež v šali rekel, 'ta se bo moral še malo pripraviti, preden se bo prijavil za izpit iz književnosti.' Avdienca je trajala približno eno uro.

Vprašal me je, ali je veliko tako dobrih fantov kot Dominik Savio. Odgovoril sem, da jih je veliko.

'Jih je zares veliko?'

'Menim, da jih je precej. Sicer pa je veliko drugih, ki se trudijo, da bi posnemali njegove kreposti in ga dohiteli.'

'Je novincev veliko?'

'61 klerikov in 35 pomočnikov.'

'To je pravi čudež Božje dobrote. In Marijinih sinov je veliko?'

'V vseh zavodih skupaj jih je kakih sto. Upamo, da dobo prihodnjega oktobra mnogi prejeli duhovniško obleko.'

'Je v zavodih veliko duhovniških poklicev?'

'V vseh zavodih jih je veliko. Fantje v Turinu pa čakajo na duhovne vaje, ko se bodo dokončno odločili. Upam, da bom takrat že med njimi.'

'Je med rokodelci tudi kaj takih, ki bi radi postali salezijanci?'

'So bili in so. Nekaj jih je že pogumno odšlo v republiko Argentino, eni prosijo, da bi smeli iti, drugi pa bodo ostali v hiši.'

'Bral sem pisma misijonarjev in so me zelo razveselila. Zahvaljujem se Gospodu, da je pripravil tako obilno žetev. To je v teh časih pravi Božji blagoslov. Toda kako boste ustregli tej prošnji po desetih salezijancih in tridesetih sestrah?'

'Veliko salezijancev in veliko sester me je že prosilo, da bi smeli iti za svojimi tovariši v tiste neizmerne in divje pokrajina Pampe in Patagonije.'

'Tudi v Avstraliji, Indiji, na Kitajskem je velika potreba po misijonarjih. Tam je veliko misijonov, ki ugašajo zaradi pomanjkanja misijonarjev. En škof na Japonskem ima tri milijone duš v svoji škofiji in samo šest duhovnikov. Bi lahko vi sprejeli enega ali več misijonov v tistih deželah?'

'Če bo vaša svetost blagoslovlila naše gojence in boste molili za nas, upamo, da bomo lahko sprejeli kak nov misijon v tistih krajih. V ta namen imamo že enega duhovnika, don Bologna, ki se z drugimi uči angleško in že dobro obvlada španščino in francoščino.'

'Da, rade volje blagoslovljam vaše fante in kličem nanje Božje razsvetljenje, da bodo tisti, ki imajo cerkveni poklic, mogli iti po svoji poti ter si pridobiti znanje in potrebne

kreposti. V ta namen podeljujem vsem popolni odpustek na dan, ko se bodo spovedali in prejeli sveto obhajilo.'

Tukaj je papež začel na dolgo govoriti o Marijinih sinovih, novincih, ki sem jim posebej pisal. Prav tako je želel zvedeti nadrobnosti o hiši v Nici, Ventimigli, Sampierdarenu in o hiši, ki naj bi jo odprli v Rimu itn. itn. O vsem tem vam bom pripovedoval, ko se bom vrnil v Turin.

Medtem pa me vi, dragi fantje, še naprej imejte radi in molite zame. Na belo nedeljo bom daroval mašo za vas in vi opravite sveto obhajilo po mojem namenu. Ga boste vsi opravili, kajne? Dober večer, dragi moji sinovi, in milost našega Gospoda Jezusa Kristusa naj bo vedno z vami in vam pomaga, da se boste izogibali edinega resničnega zla, ki je greh. Tako bodi! Najvdanejši prijatelj

Rim, na veliko noč 16. aprila

duh. Janez Bosko

Blaženi je poleg zgoraj omenjenih prošenj prinesel v avdienco tudi štiri skupna pisma štirih oddelkov v oratoriju, se pravi novincev, Marijinih sinov, dijakov in rokodelcev. Na zadnjih treh se je podpisal samo tisti, ki jih je predstavljal. Pismo novincev pa so podpisali vsi novinci skupaj z don Barberisom kot »ravnatelj novincev«. Razlog za to je bila obtožba, ki so jo poslali v Rim, da družba nima noviciata. Zato je bilo prav, da je papež na svoje oči videl imena novincev in podpis osebe, ki jih je vodila. Don Bosko sam je dal don Barberisu navodila, kako naj pismo sestavi. Potem ga je še enkrat prebral in ga v nekaterih točkah popravil. Podpisanih je bilo 86. Blaženi nam poroča, kako je pismo predstavil.

Pre dragi don Barberis!

Prinašam ti dobre novice in ti jih boš prvi zvedel. Včeraj ob sedmih zvečer sem bil v avdienci pri svetem očetu in govoril z njim približno eno uro. Veliko sva se pogovarjala o naši družbi in o novincih. Nato je od začetka do konca prebral njihovo pismo z vsemi podpisi. Vprašal je o sposobnostih vsakega posameznega in ali se kateri odlikuje po posebnih krepostih. Skušal sem ustreči njegovi želji. Bil je nadvse zadovoljen in je menil, da je njihovo število pravi čudež Božje dobrote. Potem je dodal dobesedno: »To so mlada oljčna drevesa, ki jih je treba negovati in gojiti. Toda rastlinice morajo dovoliti, da jim porežemo slabe korenine, škodljive poganjke in nepotrebne izrastke, treba je odstraniti rjo in voluharja, ki bi jim lahko škodoval. Vi to razumete in jim boste vse razložili. Te nežne rastline morajo rasti same v sebi in potem prinašati sad svojemu gospodarju. Gorje, če je rastlina lena in ne prinaša sadov. Nekoristna je svojemu gospodarju. Bog naj blagoslovi te rastlinice, Bog naj jih vodi in stori, da bodo rodile v njegovo večjo slavo.« Potem je vzel v roko pero in lastnoročno na koncu pisma zapisal 'Dominus vos benedicat ...' (Gospod naj vas blagoslovi), kakor vidiš iz pisanja, ki ti ga pošiljam, kajti podpis je papežev.

Pozdravi posebno Pelosa, Schiapina, Tosella itn. Drugo bom sporočil ob drugi priložnosti. Bog naj nas vse blagoslovi in imej me v Jezusu Kristusu za najvdanejšega prijatelja. duh. Janez Bosko

P. S.: Prejel sem tvoje pismo, in kar mi pišeš, je v redu. Dobro bi bilo, da bi novinci hodili na sprehod.

Razložimo pripis. Oba stavka se sučeta okoli iste stvari. Vendar ni tako. »Je v redu« je odgovor na vprašanje, ki mu ga je don Barberis postavil nekaj dni pred veliko nočjo. Ta je v Borgu San Martino ob duhovnih vajah ugotovil, da niso fantom med letom nič ali malo govorili o poklicu, medtem ko meni, da je treba v zavodih gojence poučiti o treh stvareh: 1. O poklicu ne morejo odločati sami, temveč sporazumno s spovednikom; 2. starejši fantje naj ne čakajo do konca leta, da se bodo odločili za poklic, temveč naj o tem razmišljajo med duhovnimi vajami; 3. učenci višjih razredov naj o tem govorijo pri spovedi. Don Barberis meni, da je treba v zadnjih razredih osnovne šole učence seznaniti s celotnim vprašanjem in ugotoviti, ali se bodo odločili za klasično ali tehniško smer. V teh stvareh je želel točno poznati don Boskovo mnenje in se z njim pogovoriti, ali bi mogoče bilo pametno, da bi o tem izdal kako okrožnico. Zato don Boskov lakonski odgovor: »Kar mi pišeš, je v redu.«

Zadnje velikonočno pismo, ki govori o papeški avdienci, je bilo naslovljeno na grofico Corsi, taščo grofa Cezarja Balba.

Velezaslužna gospa grofica!

Včeraj sem bil v avdienci pri svetem očetu in sem imel priložnost, da sem na dolgo govoril o vas in vaši družini. Spominjal se je nekdanjega obiska odposlanstva in vprašal, kako gre novi mali družini. Ko sem ga potem prosil za poseben blagoslov, je dejal: »Iz srca rad ga podeljujem, sporočite jim to.«

Bog naj blagoslovi in napolni s svojimi darovi grofico Conti, o kateri mi govorite, in jo okrepi v duhu in ljubezni. Njena družina naj raste v svetosti in ostaja vsak dan bogatejša v resničnem bogastvu in svetem božjem strahu.

Pohitet sem, da vam sporočim ta blagoslov, da ne bom pozabil. Boste prišli v Rim? Jaz ostanem tukaj še dva tedna.

Prejel sem sporočilo, da je umrla gospa Monti. Zelo mi je hudo. Veliko nam je pomagala, tako v materialnem kakor duhovnem pogledu. Iz vsega srca vam jo priporočam v molitev. Bodite tako dobri in molite tudi za tega revčka, ki vam obljublja svoje revne molitve in vam zagotavlja, da ostaja vedno v Jezusu Kristusu vaš ponižni služabnik.

duh. Janez Bosko

Rim, velika noč 1876

P. S.: Prosim vas, da sporočite moje spoštljive pozdrave in blagoslov svetega očeta grofu Cezarju, grofici Mariji, vsej hiši Balbo in gospodu doktorju Fissoreju. Pošljite, prosim, priloženo pismo don Rui; se nikamor ne mudi.

»Nekdanji obisk odposlanstva« je treba malo pojasniti. Leta 1871 so katoličani proslavljali papeški jubilej Pija IX. in množili vdanostne prireditve namestniku Jezusa Kristusa z namenom, da bi si opomogel od žalitev, ki jih je prejel. S tem namenom so romala v Rim odposlanstva raznih narodov in večjih italijanskih mest. Tudi katoliški Turin, katerega javne demonstracije so izzvale bes in nasilje sektašev, je poslal v Rim svoje odposlanstvo. Ob tej priložnosti je slavno glavno mesto Piemonta zaslužilo pohvalni govor papeža, ki se je 19. junija 1871

pred vsemi italijanskimi odposlanstvi takole izrazil: »Od vseh strani Italije sem prejel dragocene izraze navezanosti, toda naj vam ne bo hudo, če postavim na prvo mesto Turin. Od tam so se začele prve žalitve in od tam se je zlo razširilo po vsej Italiji. Toda od koder je prišlo zlo, je prišlo tudi dobro in zares živo je bilo izražanje vdanosti in navezanosti, ki mi je prišlo od tam.« Še čez pet let se je papež spominjal teh vdanostnih dokazov Turinčanov. Don Bosko je tisto leto naznanil, da se bo praznik Marije Pomočnice »iz teh razlogov« to leto obhajal »z večjo slovesnostjo kot prejšnja leta«. Slovesno povabilo Unità Cattolica je pozvalo vernike k »slovesni devetdnevnic«, ki jo je pridigal jezuit p. Sekund Franco. Tudi te slovesnosti so bile namenjene pripravi duhov.

Malo poznejšega datuma, pa s podobno vsebino je tudi pismo, ki ga je don Bosko poslal grofu Evgeniju De Maistru.

Predragi gospod grof Evgenij!

Prejel sem Beaumesnilovo sporočilo, da je mama resno bolna. Takoj sem pisal v Turin, da naj opravljajo pri oltarju Marije Pomočnice zjutraj in zvečer posebne molitve za njeno ozdravitev. Nato sem se na veliko soboto ob sedmih zvečer napotil k svetemu očetu in prosil za poseben blagoslov, ki vam ga pošiljam iz vsega srca in vam zagotavljam, da sem molil za vas. Takoj sem o vsem obvestil gospoda Karla. Sedaj nimam nikakršnih novic, če jih imate vi, mi, prosim, sporočite. V veliko uteho mi bo. V tej avdienci se je sveti oče natanko zanimal za vas, za vašo soprogo in vašo številno družino. Zelo se je razveselil, ko je zvedel, da se katoliški duh, ki je dediščina družine De Maistre, nadaljuje v sinovih in vnukih. Nato je vprašal podrobnosti o gospe kneginji in za šalo dejal, da je zadovoljen, ker jo lahko spremlja v njeno osemdeseto leto. Vsem je potem podelil poseben blagoslov z nekaterimi duhovnimi darovi, ki jih bom pisno sporočil vam, vaši družini, družini gospoda grofa Frančiška, gospe Avguštini in zlasti še gospe kneginji.

Prve dni maja bom zapustil Rim, in ko bom v Turinu, upam, da bom kmalu naredil izlet v Borgo.

Sveti oče je popolnoma zdrav in opravlja vse svoje odgovorne naloge na tako čudovit način, da se tajniki posameznih kongregacij kar čudijo. Toda kardinal je že nekaj mesecev zelo bolehen. Če se mu zdravje ne bo izboljšalo, bo moral odložiti službo državnega tajnika.

*Zelo sem vam hvaležen za vso dobroto, ki nam jo izkazujete. Bog naj vam poplača najprej tukaj na zemlji in potem v nebesih. Ponižne pozdrave vsem, molite tudi zame, ki sem vam iz vsega srca najvdanejši in najponižnejši služabnik. duh. Janez Bosko
Rim, 21. 4. 1876, Via Sistina 104*

Po pismu grofu De Maistru je prav, da navedemo tudi pisemce baronici Ricci, ker je s prvim tesno povezano.

Velezaslužna gospa Acelija!

Kakor hitro sem prejel vaše pismo, sem prosil svetega očeta za poseben blagoslov, ki ga je rade volje podelil dobri babici grofici De Maistre. Takoj sem to sporočil v

Beaumesnil in upam, da ji je pomagalo pri izboljšanju njenega zdravja. Če mi boste sporočili kaj več, bom to imel za veliko uslugo.

Prav tako sem prosil poseben blagoslov za vas, gospa baronica, in za vso družino Ricci, ki jo, prosim, pozdravite.

*Iz vsega srca se priporočam dobroti vaših molitev, medtem ko se izrekam poln spoštovanja vaše velezaslužne uglednosti. Ponižni služabnik duh. Janez Bosko
Rim, 21. 4. 1876, Via Sistina 104*

Tukaj želimo opozoriti na posebnost, ki jo srečujemo v dopisovanju blaženega in ki je v tem, da pred svojim podpisom nikdar ne uporablja izraza devotissimo (pobožen, vdan), kar nam je razložil don Jožef Vespignani. Don Vespignani, ki je bil don Ruov tajnik od konca leta 1876 do srede 1877, je v nekem uradnem dopisu uporabil ta tako splošno rabljeni presežnik. Don Rua mu je nasvetoval, da naj ga nadomesti z obbligatissimo (vdani) ali kakim drugim, ker se don Bosku izrazi devozione, devoto in devotissimo (pobožnost – vdanost, pobožen in nadvse pobožen) zdijo tako zelo sakralni, da jih ne smemo uporabljati v svetne namene. Prav tako mu je povedal, da se don Bosko izogiblje uporabe pridevnika divino (božanski) za samostalnike, ki nimajo nikakršne povezave z božanstvom.

V oratoriju so don Boskova, don Durandova in don Bertova pisma prebirali javno, vendar so izpuščali bolj občutljiva mesta, kjer so npr. govorili o osebnih nesoglasjih, ki so jih v zavodu le redki poznali. V izvirknih je zaznamovano, kaj naj tisti, ki bere ali prepisuje, opusti. Ni mogoče opisati, kako zelo je tako branje ganilo in navduševalo duhove. Veliko jih je pisalo don Bosku, drugi so pošiljali pisma svetemu očetu. Novinci so z mnogimi pismi razveseljevali tako don Boska kot svetega očeta. Don Barberis je zapisal: »Zelo smo potolaženi. Takoj smo zbrali za konferenco novince in prebrali vaše pismo z besedami svetega očeta, ki so namenjene nam. Prav tako smo prebrali pismo svetemu očetu, da bi se vsi utrdili v svojih obljubah. V novi avdienci se v našem imenu zahvalite svetemu očetu.« Med novimi dopisniki so se pojavili člani Družbe Brezmadežne, ki so se vsi – bilo jih je enaintrideset – podpisali. Naj navedemo najbolj poznana imena: Albin Carmagnola, Jožef Gamba, Sekund Marchisio, Jožef Isnardi, Alojzij Molinari, Frančišek Piccolo, Karel Peretto, Bernard Vacchina. Vsi ti in ne samo ti so postali salezijanci, iz česar se vidi, kako je don Bosko v polni meri dosegal cilje, ki si jih je postavil s to družbo in kar je don Barberis v svoji kroniki dne 23. aprila 1876 tudi zapisal: »Naš cilj je nagovoriti zlasti najstarejše in tiste, ki se bodo morali odločiti za svoj poklic. Kajti po don Boskovi zamisli mora to biti zadnja stopnja, ne da bi oni to vedeli ali na to pomislili, preden vstopijo v družbo. To je ena izmed skrivnosti oratorija, da jih vodimo po različnih stopnjah konferenc in družb, ne da bi se oni tega zavedali, da bi mnoge izmed njih osvojili in jih potem usmerili in pripravili k dobremu, vedno z ljubeznivostjo in kakor da bi skoraj samo prisluhnili njihovim željam.«

Da bomo nadaljevali po določenem načrtu, bomo naslednjo snov razdelili v štiri velike skupine, o katerih naj bi govorili. To so: zadeve v Turinu, stik s politiki, predlogi novih ustanov in duhovni darovi svetega očeta.

Na žalost so turinske »sitnosti« spremljale don Boska tudi v Rimu. Don Berto je 10. aprila pisal don Rui: »Turinski nadškof mi je pripravil delo. Mi gradimo, on pa skuša podirati.« Prav tako je 15. aprila pisal don Durando: »Strašen boj proti naši družbi se nadaljuje. Toda z Božjo pomočjo in podporo Pija IX. bomo vse premagali.« Ponovno je 26. aprila pisal don Berto: »Tukaj v Rimu je sovražnost turinskega nadškofa proti don Bosku splošno znana v vseh kongregacijah. Zato dobronamerno opozarjajo don Boska, naj bo pozoren in naj se skuša braniti.«

»Delo«, ki so ga povzročile te »sitnosti« don Boskovemu tajniku, je postalo verjetno še obsežnejše s pripravo uradnega odgovora na obtožbo, da je don Bosko na več mestih svojevoljno spremenil ali celo ponaredil prvotno besedilo pravil. Drugo delo se je nakopičilo z zbiranjem dokaznega gradiva za odpravo ovir, ki jih je Turin nakopičil proti podeljevanju privilegijev. O tem smo več povedali v 21. poglavju XI. zvezka. To branje lahko nadomestijo odstavki turinskega nadškofa njegovemu odvetniku, ki je bil tudi don Boskov odvetnik pri Kongregaciji za škofo in redovnike: »Sveti kongregaciji za škofo in redovnike sem pisal pismo, v katerem prosim, da bi mi dali seznam privilegijev, ki jih prosi don Bosko. Povod za to prošnjo mi dajejo razni razlogi: 1. da so med razlogi tudi motivi z obtožbami proti meni; 2. da bo okrnjena moja škofijska jurisdikcija. Nisem prejel odgovora. Vendar bi ga rad dobil, da bi se lahko pravilno ravnal. O tem bi želel pisati svetemu očetu. Jutri potuje don Bosko v Rim zaradi te zadeve ...«

Da potem podpora Pija IX., o kateri govori don Durando, ni bila samo navidezna, nam poleg že povedanega dokazuje tudi pričevanje mons. Andreja Scottona. V dolgi avdienci mu je papež govoril o salezijanskih zadevah in o obžalovanja vrednem nesoglasju. Med drugim je ob navedbi naporov mons. Gastaldija za obuditev rosminizma rekel dobesedno: »Da, rosminijanci storijo zares veliko dobrega. Toda verjemi mi, dragi moj, ti ljudje nimajo radi Svetega sedeža kakor don Bosko in njegovi duhovniki.«

Mons. Gastaldi se je tiste dni prepustil misli, da bi pisal papežu, da se želi odpovedati škofiji.

Papež mu je odgovoril, da mu tega ne svetuje, da naj dobro premisli in se o tem posvetuje, da naj moli, preden se bo dokončno odločil. V istem pismu je monsinjor tožil, da ga papež nima rad. »Ne vem, kaj naj bi storil turinskemu nadškofu,« je dejal Pij IX. mons. Sbarrettiju, »ko sem mu svetoval, da naj bo bolj zadržan pri suspenzih.« Prav tako je tajnik Kongregacije za škofo in redovnike dejal don Boskovemu tajniku: »Zato je papež don Bosku podelil dovoljenje 'ad tempus' (za določen čas) za tri leta v Italiji in pet let v inozemstvu, vendar brez

polnega odloka. To pa zato, ker so kongregacije zaprte zaradi velikonočnih počitnic, in zato, da nadškof ne bi zvedel tega. Uporabite stvar, kakor je že tu od mene podpisana.« Dovoljenje, za katero tukaj gre, se tiče 'extra tempora' (zunaj časov za ordiniranje). Iz istega razloga, vendar še bolj previdno, so mu dali dispenzo za odpustnice. O tem bomo kmalu spregovorili.

Tedaj je don Bosko zvedel za velikodušni poskus mons. Gallettija, škofa iz Albe, ki naj bi pomiril mons. Gastaldija. To mu je povedal dobri prelat sam, da je opravičil samega sebe. Pismo se nam zdi zelo pomembno, zato ga v celoti navajamo.

Nadvse spoštovani in dragi mi gospod don Bosko!

V vsej zaupljivosti vam v odgovor na vaše cenjeno pismo povem, da v tem trenutku ne bi bilo pametno in previdno, če bi se pojavil v Turinu pred našim prevzišenim monsinjorjem nadškofom v vlogi pridigarja devetdnevnic in praznika Marije Pomočnice. Poleg tega pa si ne bi upal prevzeti tako pomembne naloge. Potekla sta komaj dva tedna, odkar sem preveč zaupajoč v samega sebe, v svoje slabotne sile napisal pismo z namenom, da bi spravil in zbližal dva velika Božja moža, ki verjetno nista zadosti povezana med seboj, ker se ne razumeta in ne poznata. Toda Gospod me je ponižal, ker nisem bil sposoben pomiriti, temveč še bolj razplameneti in užaliti tistega, ki sem ga želel pomiriti, in sem tako stvari še bolj zmešal ter še povečal ne srčno, temveč razumsko neenotnost. Prav je, Gospod, da si me ponižal, da se bom naučil tvojih sodb. Vse to v največji tajnosti. Mogoče bi škof iz Pavie lahko odlično opravil devetdnevnic in praznik. Pozdravljam vas 'in Domino' (v Gospodu).

Alba, 28. aprila 1876

Vaš najvdanejši služabnik škof Evgenij

Isti datum nosi pismo odvetnika Menghinija, v katerem je izrečeno za don Boska zelo laskavo priznanje. Spomnimo se, da je bil Menghini tudi nadškofov odvetnik v Rimu in je zato moral spraviti koristi obeh, seveda vedno v mejah poštenja in vesti. V nekem pismu nadškofu v Turin piše med drugimi čisto različnimi stvarmi: »Don Bosko odločno trdi, da v svojih spisih ni nikdar žalil svojega nadškofa. Resnično je v svojem dopisovanju z Rimom bil nadvse spoštljiv. To je naredilo odličen vtis pri nekaterih kardinalih.« »Don Bosko se brani, ne pa žali,« je blaženi nekoč dejal don Francesii, ko sta se menila o nekom, ki ga je spodbujal, naj se brani.

Vsem tem sitnostim je napravil konec neki drug dogodek, ki se tiče ordinacij. Don Rua je škofijski kuriji predložil spisec imen klerikov, ki naj bi za binkoštno kvatre prejeli svete redove, ki pa zaradi nekaterih pomanjkljivosti ni bil sprejet. Don Rua ga je znova napisal in upošteval vse zahtevane formalnosti. Pa ni nič pomagalo, odgovor je bil negativen. Lahko si predstavljam, kako je tako ravnanje bolelo don Boska.

Don Bosko je tistega aprila pripovedoval svojemu tajniku dvoje sanj, ki jih je tajnik 'more solito' (kot po navadi) zvesto zapisal. Tančica, ki zakriva notranji pomen, je precej prosojna. Menimo, da je tukaj prostor, ki jima pripada.

Ponoči 7. aprila 1876 je don Berto slišal don Boska, kako je kričal: »Anton, Anton!« Zjutraj ga je vprašal, kako je spal, in mu povedal tudi o kričanju. Tedaj je Božji služabnik pripovedoval in mi prepisujemo od tajnika: »Zdelo se mi je, da sem na koncu stopnic, na zelo ozkem mestu, kjer mi je hijena zaprla pot. Ker nisem vedel, kako naj se rešim, sem poklical na pomoč Antona, svojega brata, ki je umrl pred nekaj leti. Nato se mi je hijena začela bližati z odprtim gobcem. Ker nisem videl drugega izhoda, sem ji porinil pest v grlo. Bil sem ves prestrašen, a od nikoder nikakršne pomoči. Tedaj je končno s hriba prišel neki pastir in mi dejal: 'Pomoč mora priti od zgoraj, da pa jo prejmeš, moraš stopiti zelo nizko. Kolikor bolj je kdo nizko, toliko bolj gotovo bo prišla pomoč od zgoraj. Ta beštija ne stori nič žalega razen tistim, ki se zanjo zanimajo ali ki sami to hočejo.' V tistem trenutku sem se zbudil.«

Neko drugo noč je spet sanjal in je sanje takole pripovedoval: »Zdelo se mi je, da sem v domačem kraju, in tam sem zagledal, kako prihaja papež. Nikakor nisem mogel verjeti, da bi bil on. Zato sem ga vprašal:

'Kako pa to? Ali nimate kočije, sveti oče?'

'Da, da, bom pomislil. Moja kočija so zvestoba, moč in ljubeznivost.'

Toda bil je z močmi pri kraju: 'Konec je z menoj,' je dejal.

'Ne, ne, sveti oče, dokler zadeve z družbo ne bodo končane, ne boste umrli.'

Tedaj se je pojavila kočija, pa brez konjev. In kdo bo vlekel? Tedaj so se približale tri živali: pes, koza in ovca, ki so vlekly papeževo kočijo. Potem so prišli do nekega kraja, kjer niso mogli več naprej, in papež je postajal vedno bolj slaboten. Začel sem se kesati, da ga nisem povabil v svojo hišo in mu ponudil kakega okrepčila. Toda, sem si dejal, kakor hitro bomo prišli do hiše kaplana iz Murialda, bomo vse uredili. Toda kočija je medtem stala pri miru. Tedaj sem dvignil neke vrste desko, ki je zadaj padala na zemljo. Ko je papež to videl, je dejal: 'Če bi bili v Rimu in bi vas videli, da opravljate taka dela, bi se vam vsi smejali.' Potem sem se zbudil.«

Med tem obiskom v Rimu je don Bosko stopil v stik z nekaterimi ljudmi iz visoke politike. Obiskal je samo spoštovanega Melegarija, ministra za zunanje zadeve, ki ga je zelo prijazno sprejel. Božji služabnik mu je priporočil ne še vpeljane misijone in druge, ki bi jih bilo treba še vzpostaviti. Dobil je veliko lepih obljub, toda praktične pomoči ni bilo. Tudi v znanem srečanju z Depretisom v Lanzu nekaj mesecev pozneje je izkoristil priložnost in spet govoril o tej zadevi. Predsednik vlade je obljubil, da bo podprl njegovo prošnjo za pomoč, da bo dal naročilo konzulom, ki naj bi o stvari govorili s svojimi kolegi z zunanjega ministrstva, in obljubil, da bo tudi sam sodeloval. Ko pa je potem blaženi prišel do tandem (končno) in ga prosil za podporo, je dobil v odgovor pohvalo in opravičila in s tem je bilo vsega konec.

Potem je don Bosko poslal don Duranda, da bi pozdravil spoštovanega Coppina, prosvetnega ministra, ki je bil z njim nadvse ljubezniv. Čeprav je vedel,

da jih v predsobi še veliko čaka, se je dvajset minut zadržal z njim v pogovoru. Nadvse je hvalil oratorij in salezijanske zavode, ki jih je zelo dobro poznal. Prav tako je pohvalil predstavljena mu slovarja, ju prelistaval, prebral uvod, občudoval izbranost latinskega jezika. »Vse to mi je bilo v veliko zadoščenje, vendar menim, da ne prihaja iz srca,« je dejal don Durando. Na žalost je bilo v tistih težkih časih sektaške tiranije pričakovati, da bodo lepim besedam sledila slaba dejanja. Toda don Bosko je kljub temu spoštoval državno oblast in hotel, da bi jo tudi drugi spoštovali, in je imel za veliko korist, če je preprečil predsodke proti sebi in svojim delom. To pomirjevalno stališče mu je velikokrat pomagalo, da je lahko izgladil nespোরazume, ki so zavirali blagodejno delovanje Cerkve v Italiji. Da bi stvari dokončno temeljito uredili, za to časi niso bili primerni in zreli. Njegov poskus, da bi spravil nasprotne si strani, je pripadnike enih in drugih slabo razpoložil. Mnogi dobro misleči pa so se smejali taki naivnosti.

Med svojim bivanjem v Rimu je don Bosko dobil veliko ponudb za ustanovitev zavodov v mestu, v okolici mesta in v misijonih. Za zdaj ne bomo še nič povedali o konceptincih, o Castelli romani niti ne o Montefiasconeju. Navedli bomo samo ponudbe, ki se sicer niso uresničile, kažejo pa veliko zaupanje, ki so ga ljudje imeli do Božjega služabnika.

Spomnimo se, kako se je l. 1875 govorilo, da bi izročili vodstvo nekega zavoda v Ceccanu. Zavzemal se je kardinal Berardi, povabilo pa je prihajalo od njegovega brata. Zamisel so opustili, kajti kakor hitro se je razširila, je dregnila v sršenje gnezdo; duhovniki so dvignili tak krik in vik nasprotovanja, češ da bi to bilo v sramoto rimski duhovščini. Vedno se je treba postaviti v razmere tistega časa in ne presojati dogodkov z merili naših dni. V kratkem obdobju od 20. septembra so bili Piemontčani za 'cives romani' (meščane Rima) čisto navadni buzzurri, ki so prišli s severa polotoka. Preprosto ljudstvo se je norčevalo iz novih prišlekov, v določenih okoljih pa je bilo razpoloženje ljudi kakor med Judi in Samarjani, ki niso mogli drug drugega. Prav tiste dni je princesa Altieri, ki je zelo spoštovala don Boska, zaupala blaženemu, da so v družbi za katoliške zadeve predlagali, da bi njega poklicali v Rim in mu izročili vodstvo papeških šol, toda zbrani o tem niso hoteli nič slišati, ker bi njegova navzočnost žalila samostojnost rimske duhovščine. Še celo leta 1880 bomo priče podobnih dogodkov. Ko je kardinalov brat videl slabo razpoloženje, je poklical skolope. Toda ker so lahko zbrali samo sedem gojencev, se je skušal ponovno dogovarjati z blaženim in je v ta namen poskusil ugotoviti kardinalovo razpoloženje. Božji služabnik se je branil, ker je imel že tako preveč najrazličnejših ponudb.

Že več let je don Bosko čutil potrebo, da bi v Rimu ustanovil kako postojanko. Toda veliko poskusov je že propadlo, kakor jih bo veliko propadlo tudi v prihodnje. Prefekt Kongregacije de propaganda fide ga je nekoč, ko so govorili o misijonih, nenadoma vprašal:

»Zakaj vi, don Bosko, razmišljate o daljnih deželah in ne mislite priti v Rim?«

»In zakaj,« je odvrnil don Bosko, »vaša eminenca ne pomisli, da bi mi poiskala kak prostor? Jaz ne zahtevam drugega kot kako uto, kjer bi lahko zbiral fante.«

»Če vam je to zadosti, potem stvar prepustite meni in bom že poiskal. Menil sem, da pričakujete kako bajno vsoto. Toda če gre za tako malenkost, vam bom poiskal.«

»Tudi drugi so tako menili, pa je vse ostalo samo pri besedah.«

»Kako? Vi dvomite o mojih besedah?«

»Nikakor ne dvomim o vaši dobri volji. Toda vi imate toliko stvari, za katere morate skrbeti, pa boste pozabili ali ne boste imeli časa.«

»To stvar bom uredil, bodite prepričani.« Zgodilo se je prav tako, kot je napovedal don Bosko: o tej zadevi niso več govorili.

Tedaj je na svojo pest začela z zadevo že imenovana princesa Altieri. Ob nekem don Boskovem obisku v Rimu mu je dejala:

»Če bo don Bosko postavil tukaj v Rimu svojo hišo, sta mu na voljo moja denarnica in jaz.«

»Na koncu meseca ali na začetku?«

»Popolnoma vseeno.«

»Ne, kajti, če je na začetku, je vaša denarnica polna. Če je na koncu, pa vaša ekselencija medtem razdeli toliko miloščine, da je vedno prazna.«

»Na začetku, sredi, na koncu.«

»Če je tako, naj bo.«

Nikar ne mislimo, da je bila to samo princesina vljudnost.

Pisala mu je še pozneje in ponovno potrdila svojo pripravljenost. Don Bosko je vedel, koliko dobrodelnih ustanov je že podpirala, in zato od nje ni mogel pričakovati dolgotrajne in izdatne pomoči. V tem smislu je dal svojo izmikajočo se izjavo.

Nič manj odločen v prizadevanju, da bi mu v Rimu dobil primeren kraj delovanja, ni bil princ Marij Chigi di Campagnano. Vendar do takrat brez uspeha. Don Bosko ni nikdar prehitel dogajanja. Dokler mu Božja previdnost ni jasno pokazala svojih namenov, je hodil z zadržanim korakom.

Močno je navalil nanj prefekt Kongregacije de propaganda fide kardinal Franchi in ga hotel pridobiti za misijone na Daljnem vzhodu, kjer so bili na Kitajskem nezasedeni trije vikariati. V treh letih naj bi jih bilo že petnajst. Don Bosko naj bi mu takoj, ko bi bili apostolski delavci pripravljeni, sporočil. Iz svojega žepa mu ne bi bilo treba izdati niti solda, za vse bi poskrbela Kongregacija propagande. Tudi papež je to srčno želel. Božji služabnik je prav tako izrazil željo, da bi rad poslal misijonarje na Daljni vzhod, vendar je hotel naprej utrditi že začete misijone in je o tem jasno nakazal svoje načrte tako prefektu Propagande kakor papežu. Prosil je za ustanovitev apostolske prefekture

za Patagonijo in široko pomoč za čimprejšnji dostop na ozemlje Indijancev. Široka pomoč naj bi bila mreža zavetišč, zavodov, konviktov, kamor bi privabili otroke divjakov, stopili v stik z njihovimi starši in poglavarji in vzgojili indijanske domorodce, da bi bili sposobni voditi svoja plemena. Sveti oče se je tako zavzel za don Boskove načrte, da je ponovno naročil kardinalu Franchiju, naj o tem razmisli in mu poroča. Don Bosko in kardinal sta na dolgo razpravljala o tej zadevi. Don Bosko je kardinalu izročil dolgo poročilo z zgodovinskimi in zemljepisnimi podatki, ker je spoznal, da v Rimu o teh deželah skoraj niso imeli pojma. Glede Vzhoda pa mu ni ostalo drugega kot dolgoročna obljuba.

Toda don Boska je najbolj zaposlovala zadeva o privilegijih. A prav o tej njegovi dejavnosti imamo zelo malo podatkov, ker je ravnal nadvse previdno in ni nikomur zaupal svojih načrtov in svojega prizadevanja. Ker mu ni uspelo, da bi dosegel podelitev privilegijev skupaj, ni opustil ničesar, da bi izposloval čim več posebnih in številnih odpustkov. Tako je dosegel dva breva odobritve Zveze Marije Pomočnice in Zveze salezijanskih sotrudnikov, o čemer lahko preberemo v 3. in 4. poglavju prejšnjega zvezka. Dosegel je trajno pravico, da vrhovni predstojnik lahko podeljuje dovoljenje za branje prepovedanih knjig. V avdienci 3. maja 1876 pa je dobil dovoljenje, da so vsi, ki so bili v zavodih salezijanske družbe, bili oproščeni prošnje ordinarijem za odpustnice. Ta privilegij so potem v avdienci 10. novembra razširili na vse, ki bi hoteli vstopiti v salezijansko družbo. Največjega pomena pa je bil privilegij, sicer samo začasen, o 'extra tempora' (zunaj časov), ki mu je omogočal, da je prijavil svoje klerike k ordinacijam, ne da bi se moral vedno truditi z odstranjevanjem nastavljenih ovir. Papež mu je ta privilegij podelil 21. aprila nekako pod roko, kakor smo to že omenili. O drugih darovih je dan seznam v naslednjem pismu don Cagliero.

Dragi moj don Cagliero!

Imam celo vrsto stvari, ki ti jih moram sporočiti. Vse bom oštevilčil.

1. Sveti oče je izrazil veliko zadovoljstvo zaradi našega misijona v Argentini. Meni in drugim je pohvalil našega katoliškega duha, ki ga salezijanci vedno izpričujemo.

»Jaz preberem,« tako mi je dejal, »vsa pisma, ki jih pošiljajo od tam, in mi zelo ugajajo.« Vsem pošilja svoj apostolski blagoslov in vas vabi, da bi se v vseh potrebah obrnili nanj.

2. Podelil je veliko privilegijev in duhovnih darov, med drugim pravice župnije vsem našim hišam. Spovedniki, ki imajo spovedniško dovoljenje v kaki škofiji, smejo spovedovati v katerikoli salezijanski hiši, tudi na potovanjih. Podelil je tudi 'extra tempus'. O vsem boš prejel seznam.

3. Priloženo je pismo za gospoda Beniteza, v katerem mu sporočam o blagoslovu svetega očeta in imenovanju za komendatorja. Tozadevni breve se pripravlja in ga bomo odposlali na tvoj naslov 15. prihodnjega meseca (maja).

4. V pismu za doktorja Ceccarellija je lepa pohvala svetega očeta zanj in ga imenuje za zdaj za svojega tajnega komornika in torej naslov velespoštovana eksclenca.

Za ti dve novici nič ne veš in zato ju ne boš razglasil, temveč samo na splošno omenil.

Ko boš prejel breve za Beniteza in diplomo za gospoda Ceccarellija, se boš domenil z don Fagnanom. Vse boš osebno izročil. Povabil boš odbor zavoda in prijatelje enega in drugega. Don Tomatis naj pripravi za to priložnost lep dialog. Dva fanta naj na pladnju prineseta breve za spoštovanega in diplomo za drugega. Ti in don Fagnano bosta fanta spremljala, prevzela odlikovanji in ju izročila odlikovancema. To so stvari, ki jih je treba izvesti čim bolj pomembno in slovesno.

V zavoju, v katerem bosta omenjeni odlikovanji, bo tudi še podrobnejše navodilo.

5. Sveti oče je veliko govoril o nadškofu v Buenos Airesu; je zelo zadovoljen z njim in se zdi, da ima z njim posebne načrte. To sporočam tudi njemu osebno.

6. Sveti oče nam ponuja tri vikariate, v Indiji, na Kitajskem in v Avstraliji. Sprejel sem vikariat v Indiji, vendar sem prosil najmanj osemnajst mesecev, da v tem času pripravimo potrebno osebje. Kardinal Franchi je zagotovil, da izdatki ne bodo v naše breme.

7. To zahteva, da se vrneš v Evropo. Pozanimaj se, kakšno osebje je potrebno, salezijanci in sestre. Skušal bom čim prej pripraviti odpravo. Ko bo vse urejeno, se boš vrnil v Valdocco, ustanovil hišo v Rimu in potem šel na izlet v Indijo.

8. Kar se tiče Rima, je že odločeno, odpremo hišo in mogoče boš ob prihodu že lahko bival pod lastno streho. Počasi naprej. Bougianen.

9. Ker je naš cilj poskusiti dejavnost v Patagoniji, je prav, da se predstaviš nadškofu, ki mu tudi pišem, in ga v imenu svetega očeta vprašaš, ali se mu to zdi primerno in kako bi glede časa in načina uredil vse potrebno. Pri tem bi zastopal naše stališče, da bi delovali iz naših zavodov in zavetišč v bližini indijanskih plemen.

10. Umrla je gospa Felicita Orselli. Terezija je šla prebivat k našim sestram v Valdocco, ki dobro delujejo. Umrla je tudi gospa Monti. Ker sem bil odsoten, so jo pripravili, da je spremenila oporoko. Tako mi sporoča don Rua.

11. Domenili smo se, da bodo naše sestre v oktobru prevzele skrb za semenišče v Bielli in trije salezijanci bodo v kraju Trinità odprli zavetišče.

12. V pripravi je cela vrsta načrtov, ki se v očeh sveta zdijo pripovedke. Kakor hitro pa jih uresničimo, jih Bog blagoslavlja tako, da gre vse z napetimi jadri. To je razlog, da molimo, se zahvaljujemo, upamo in bedimo.

13. Sporoči vaše finančno stanje, ali ste lahko uporabili predmete, ki ste jih prinesli seboj, in tiste, ki smo jih poslali za vami, če ste jih sploh prejeli.

14. Ne morem ti naštetih vseh, ki pošiljajo pozdrave tebi in tvojim. Kardinal Antonelli, Berardi, Sbarretti, Fratejacci, Menghini, Aleksander in Matilda Sigismondi, vitez Bersani in mnogi drugi vam želijo vse najbolje in vas blagoslavlajo. Don Berto je kot običajno tajnik, don Durando in don Pechenino sta tukaj v Rimu. Predstavila sta izvode svojih slovarjev svetemu očetu. Jutri popoldne ju bo sveti oče sprejel v avdienci. Lepo vas pozdravlja.

15. Kar sporočam tebi, je namenjeno tudi don Fagnanu in 'pro rata parte' (sorazmerno) tudi drugim.

Pozdravi vse prijatelje, sorodnike, dobrotnike in vsem sporoči blagoslov svetega očeta z mnogimi duhovnimi darovi. O vsem vas bom kmalu obvestil.

16. Ko boš lahko govoril samo s salezijanci, jim povej, da jih imam vse zelo rad v Jezusu Kristusu in da vsak dan molim zanje. Naj se imajo radi med seboj, vsak naj

stori, kar more, da si pridobi čim več prijateljev, in da naj 'coram Domino' (pred Gospodom) odstranijo vsa nesoglasja in neprijetnosti.

17. Vedno z velikim pričakovanjem čakamo na vaša pisma. Milost našega Gospoda Jezusa Kristusa naj bo vedno z vami. Amen.

Moli za tistega, ki ti je vedno v Jezusu Kristusu najvdanejši prijatelj.

Rim, 27. aprila 1876

duh. Janez Bosko

P. S.: Na začetku prihodnje meseca bom, če je taka Božja volja, odpotoval v Turin.

Sveti oče je podelil viteški križ gospodu Ang. Borgu in gospodu Janezu Krstniku Contiju, velikima dobrotnikoma v Sampierdareni. Obrni.

V avdienco 3. maja sta spremljala don Boska poleg tajnika še don Durando in don Pechenino, ki sta nosila s seboj svoja lepo vezana slovarja.

Don Berto je izročil svetemu očetu dva spisa, enega Družbe presvetega Zakramenta in drugega Družbe ministrantov. Papež ju je sprejel, prebral nekaj vrstic, ju položil na pisalno mizo in dejal: »Jutri ju bom pri luči prebral.« Ko je slišal za cilj obeh združenj, je vzkliknil: »Prav, to so sredstva, s katerimi spodbujamo pobožnost v dečkih!« Ko je trem podelil blagoslov in vsakemu povedal kako prijetno besedo, se je od njih poslovil in zadržal pri sebi samo don Boska, s katerim se je pogovarjal kako uro.

Tretja in zadnja avdienca je bila 11. maja ob enih popoldne. Med čakanjem je mons. Sanminiattelli rekel don Bosku, da ga je sveti oče poslal v Arcadio in je potem hotel vse zvedeti. »Vse je bilo lepo,« je dodal monsinjor, »toda sklep je bil nadvse odličen, vsem je zelo ugajal in papež je bil nadvse zadovoljen.« V spremstvu svetega očeta sta prišla kardinala Franchi in Bartolini. V dvorani je čakalo več uglednih osebnosti, med njimi nadškof iz Barcelone. »Glejte tukaj cvetko iz našega vrta,« je dejal papež in pokazal na tajnika. Don Bosko je takole govoril: »Dovolite, sveti oče, da vam izročim pozdrave in čestitke vse salezijanske družbe. Sprejmite molitve, ki jih salezijanci opravljajo za vašo ohranitev, ki naj traja še veliko let.« Papež je na voščila takole odgovoril: »Fiat, fiat, da bi tako lahko izvedli naše načrte.« Nato je blagoslovil navzoče, počasi, zelo počasi odhajal, medtem ko je don Bosko, malo bolj zadaj, govoril malo s kardinalom Bartolinijem in malo s kardinalom Franchijem, ki mu je na papeževo željo določil sestanek, na katerem bi se pogovorila o njegovih predlogih za misijone. Blaženi se je sestal z njim popoldne in mu izročil že prej omenjeno spomenico, za katero je kardinal obljubil, da jo bo predložil proučitvi kardinalom in potem o vsem poročal papežu.

Po tej poslovilni avdienci se je Božji služabnik pripravil na odhod. Ne bomo takoj poročali o vrnitvi, temveč bomo časovno razvrstili pisma, ki smo jih lahko zbrali in so bila odposlana iz Rima. Vsebujejo mnoge navedbe o osebah in nalogah, pa tudi o don Bosku samem. Tudi teh ne smemo pozabiti.

1. Don Lemoyneu

Na cvetno nedeljo, 9. aprila, je v Lanzu umrl notranji gojenec, ne da bi lahko prejel svete zakramente. Tamkajšnji ravnatelj je bil ves iz sebe.

Dragi moj don Lemoyne!

Prejel sem tvoje pismo, na katero nisem mogel takoj odgovoriti. Hudo ti je za mladim Arisiem in prav imaš, toda po tem, kar se je zgodilo, žalost nič ne pomaga. Sicer pa se je spovedal nekaj dni prej, bil je dober fant in zato lahko izključimo dvom, da ne bi umrl v Božjem usmiljenju. Imej mirno vest. Za božjo voljo, moli zanj.

Sedaj sem v Rimu vse uredil. Še druge zadeve bomo uredili. Moli in spodbujaj k molitvi druge, da se bo vse izteklo v večjo Božjo slavo. Don Rua ti je posređoval pismo zate ter za tvoje in moje drage fante.

Aleksander in Matilda Sigismondi kar naprej govorita o tebi, o skupnih večerih, z veseljem prejemata tvoje pozdrave in ti jih iz srca vračata.

Povej tam dragim učiteljem, prefektu, katehetu, asistentom, fantom vseh razredov, da sem prosil svetega očeta zanje poseben blagoslov za njihovo zdravje, modrost in svetost z mnogimi drugimi duhovnimi darovi, o katerih vam bom poročal, ko bom v Turinu.

Prihodnji četrtek bom daroval sveto mašo za vse vas. Vsem tistim, ki so moji prijatelji, priporočam, da bi prejeli sveto obhajilo po mojem namenu za neko zelo pomembno zadevo. Milost našega gospoda Jezusa Kristusa naj bo vedno z vami. Imej me za vedno tvojega. Najvdanejši prijatelj duh. Janez Bosko

Rim, 22. aprila 1876

P. S.: Pozdravi od Bonomija in Trioneja.

2. Don Rui in don Lazzeru

Blaženi je upal, da bo v Turinu za praznik Varstva sv. Jožefa, ki je prenesen na 7. maj, pa mu ni uspelo. Ta praznik so slovesno obhajali zlasti rokodelci. Gastini, zunanji mojster knjigovezov in vodja nekdanjih gojencev, naj bi te »svoje prijatelje« vodil pri pobožnih vajah v oratoriju. Med don Boskovo odsotnostjo so razen fanta v Lanzu umrli v še trije dijaki in en pomočnik. Katehet rokodelcev don Chiala je bil bolan in je hitro umrl. Da bomo razumeli pohvalo za pomočnika Baraleja, vodjo knjigarne, naj zadostuje, če povemo, kaj je don Barberis pisal o njem v tem času, se pravi, da je med rokodelci veljal za šest asistentov. "Fare un carrozzino" je rek, ki ga v Piemontu rabijo za "vzeti posojilo"; pomeni pa napraviti nedopusten dogovor za denarno posojilo z zelo težkimi pogoji. V prisposodbi bi to pomenilo napraviti slab oziroma dober posel, pač odvisno od vidika presojanja. V Turinu ima vedno slab pomen. Tukaj don Bosko s »toliko (narejenih) stvari« se zdi, da nakaže dobro uspele posle, in s toliko carrozzini, ki jih je treba storiti, slabo uspele posle, ki niso bili po njegovi želji, pa vendar sklenjeni, čeprav v breme.

Dragi moj don Rua in don Lazzeru!

1. Uredite stvari tako, da bo Gastini s svojimi prijatelji lahko proslavil sv. Jožefa v

oratoriju, *Želel bi pa dvoje: a) Da mi dajo, da bom šel z njimi na kosilo, pri čemer bom jaz plačal svoj delež. b) Tisti, ki morejo, naj opravijo svoje pobožnosti.*

2. *Plačajte Doglianiju za natis Tantum ergo in Polke, s pogojem, da je stvar tako dobra kot Barale.*

3. *Glede don Cezarja Chiale: dajte mu ustrezna navodila, pošljite ga v Valsalice ali kam drugam, kamor mu je bolj ljubo. Ne varčujte z ničimer, kar bi mu lahko bilo v prid ali veselje.*

4. *Brez mojega izrecnega dovoljenja naj nikakor ne misli na brevir.*

5. *Upam, da bom za praznik sv. Jožefa že pri vas, 'si Dominus dederit' (če Gospod dá). Po moje smrt zlorablja moja odsotnost.*

6. *Zdi se, da je nujno potrebno, da čim prej pridem in vam prinesem apostolski blagoslov.*

7. *Koliko stvari, koliko 'carrozzinov' je bilo narejenih in koliko jih je še treba narediti. O vsem se bomo pogovorili.*

Kmalu vam bom sporočil dan in uro prihoda. Don Berto, don Durando in don Peche-nino so zdravi, skupaj z menoj vas pozdravljajo in vam želijo vse najboljše.

Pozdravita don Bertella, don Guidazia, Febbrara in Jožefa Buzzettija in imejta me v Jezusu Kristusu za vdanega prijatelja.

Rim, 24. 4. 1876   duh. Janez Bosko

P. S.: Ne pozabite pozdraviti Antona Bruna.

3. Don Rui

»Stvari v teku« so dogovarjanja o privilegijih. V naglici, s katero je pisal ta listek, mu je ušla zelo značilna izpoved, se pravi »delo mu meša glavo«. »Pljuniti v roke« pomeni storiti z dobro voljo kako stvar; delavec, preden začne svoje delo, si pljune v roke. Dijaki pripravljajo Rossinijeve Phasmationes, ki jih je predelal pater Palumbo. O tem bo še govor.

Predragi don Rua!

Nič novega. Stvari so v teku, vsi smo zdravi. Delo mi meša glavo. Molite veliko zame.

Pisal sem gospe Bricherasio, da bi bila pokroviteljica praznika Marije Pomočnice.

Pričakujem odgovor.

Povej Doglianiju, Buzzettiju in don Lazzeru, naj pljunejo v roke in pripravijo glasbo za tisti dan. Ne pozabite na latinsko komedijo.

Reci Dompèju, da naj bo D. D. S. S. Lep dar, če ugane.

Bog naj nas vse blagoslovi. Amen.

duh. Janez Bosko

4. Istemu

Blaženi je pridno iskal dobre duše, ki bi sprejele k sebi njegove salezijance, potrebne počitka in posebne nege. Klerik Vigliocco je potem v avgustu umrl. Don Giulitto je ugasnil septembra, potem ko je pred nekaj meseci postal duhovnik.

Predragi don Rua!

Če Viglioccovo zdravje dopušča, ga pošlji h gospe Agnelli. Bom zelo zadovoljen. Je zelo pobožna. Za njim Massimellija in nazadnje Giulitta, ki naj se pripravi na duhovniško posvečenje za binkošti, če mu bo zdravje dopuščalo.

Kar se tiče Brune, vprašaj za svet don Albero ali pa dobi vsaj kako potrdilo od njegovega župnika.

Imam toliko dela. Ne vem, ali bom za Varstvo sv. Jožefa lahko v Turinu. Kdo ve, ali ne bi lahko praznik prenesli na kako drugo nedeljo. Takrat gotovo pridem. Vendar storite, kakor se vam zdi najbolje. Pošlji mi novice. Sredi tega tedna bom sporočil dan odhoda. Vsi smo zdravi. Molite veliko. Pozdravite don Bertella, ki mi še ni pisal nobene pisma. Povej rokodelcem, onim z vrtička, da bom njihovo pisanje izročil v roke svetemu očetu. O tem bom še pisal. Bog naj nas vse blagoslovi. Amen.

30. 4. 1876

duh. Janez Bosko

5. Don Perinu

To je bil nekdanji gojenec oratorija. Kako lepe napovedi za novega župnika škofije Biella v Piedicavallo! Ko je zapuščal oratorij, mu je don Bosko napovedal, da bo postal župnik, da bo pa njegova župnija uničena. Res so za časa njegovega župnikovanja protestanti naredili 'de populo barbaro' (barbarsko opustošenje).

Predragi don Perino!

Zelo sem zadovoljen zaradi tvojega napredovanja za župnika v Piedicavallo. Imel boš obširno področje, kjer boš lahko pridobival duše za Boga. Osnova tvojega uspešnega župnikovanja naj bo skrb za otroke, obiskovanje bolnikov, ljubezen do starih ljudi. Zate: pogosta spoved, vsak dan malo premišljevanja, enkrat na mesec vaja za srečno smrt.

Za don Boska: širiti Katoliško branje in priti vsakokrat, ko boš v Turinu, na kosilo k don Bosku. Vse drugo v pogovoru.

Bog naj blagoslovi tebe, tvoje napore, tvojo bodočo župnijo in moli zame, ki ostajam vedno v Jezusu Kristusu tvoj najvdanejši prijatelj.

Rim, 8. 5. 1876

duh. Janez Bosko

6. Don Dalmazzu

Valsaličani so bili v Rimu jeseni leta 1874. O tem smo poročali v prejšnjem zvezku. Dispensa za deset mesecev za diakona Mihaela Voto skupaj z dispenco šestnajst mesecev za diakona Jožefa Giulitta in sedemnajst mesecev za diakona Petra Perrota 'ex audientia Sanctissimi' (iz avdience z Najzvzišenejšim) je bila podeljena 3. maja mons. Sbarrettiju, tajniku Kongregacije za škofo in redovnike. Odlok nosi podpis kardinala Ferrierija, ki je sledil kardinalu Bizzarriju kot prefekt imenovane kongregacije.

Predragi don Dalmazzo!

Sveti oče je veliko govoril o zavodu Valsalice in o njegovih gojencih, ki so ga obiskali.

Vsem, gojencem in njihovim staršem, pošilja svoj apostolski blagoslov takole: apostolski blagoslov s popolnim odpustkom v smrtni uri in en popolni odpustek v teku življenja po lastni želji.

Veliko je dogodivščin pa tudi zelo resnih dogodkov, ki jih bom povedal z živo besedo. V Turin bom prišel proti koncu prihodnjega tedna.

Pozdravi prefekta, don Daghera in vse naše drage salezijance ter tvoje in moje gojence. Povej Voti, da je prejel spregled starosti. Zato naj se pripravi, da bo postal svet. Prav tako pozdravi svojo mater in Molinarija.

*Rad me imej v Jezusu Kristusu in verjemi mi. Najvdanejši prijatelj
Rim, 5. 5. 1876 duh. Janez Bosko*

7. Don Lemoyne

Prepis pisma za fante v oratoriju so poslali tudi v Lanzo. Novice iz tega pisma so vzbudile misel, da bi pisali pismo svetemu očetu in ga pospremili z darom za novčič sv. Petra.

Predragi don Lemoyne!

Pismo zavoda v Lanzu z darom 100 frankov sem lastnoročno izročil svetemu očetu, ki je bil zelo zadovoljen. Ker je bila že tema in ni mogel brati, sem mu priskočil na pomoč in čeprav na pol slep prebral pismo, kar je z velikim zadovoljstvom poslušal. Nato je dobesedno dodal:

»Zahvalite se v mojem imenu tem dobrim fantom v Lanzu in jim recite, da naj molijo dobrega Boga zame. Iz vsega srca jih blagoslavljam in jim podeljujem, se pravi salezijancem in vsem drugim v zavodu: 1. apostolski blagoslov; 2. popolni odpustek po njihovi želji, kadar bodo prejeli svete zakramente.«

Ko sem ga vprašal, ali lahko te duhovne darove raztegne tudi na starše gojencev in salezijancev, na župnika v Lanzu, na don Foerija, kaplana, na zunanje gojence, je pritrdil z dà z velikim veseljem.

Veliko drugih stvari vam bom povedal, ko bo čas za to.

Našim dragim gojencem se zahvaljujem, da so molili zame. Tudi jaz bom še naprej molil zanje.

Milost našega Gospoda Jezusa Kristusa naj bo vedno z nami.

Če bo Božja volja, bom 16. tekočega meseca v Turinu. Amen.

Najvdanejši v Jezusu Kristusu duh. Janez Bosko

Rim, 1. 5. 1876

8. Don Rui

»Zadeva za gospoda Ruo strojnika« se nanaša na že opisani izum, ki je povzročal don Bosku toliko preglavic.

Predragi don Rua!

Prosil sem in prejel poseben blagoslov svetega očeta za gospoda Dupraza, gospo Ghilardi, gospo Mandillo, hišo Gonella za San Carlom, dom duhovnih vaj S. Anna,

Vigna della Regina, za Zavetišče, za magdalenke, naše pomočnike, za gospo Giussano, damo Bonico. Ti jim to sporoči, verjetno bo kaj obrodilo. Reci jim, da jim bom ob vrnitvi dal seznam podeljenih darov svetega očeta.

Prosil sem tudi za apostolski blagoslov za gospoda Valleja, zeta gospoda Asinare. Zadevo za gospoda Rua strojnika sem sprožil takoj na začetku in pričakujem skorajšnji odgovor.

Naše zadeve so se kar uredile. V sredo zjutraj bom, tako upam, šel na pot proti Turinu. Če bo mogoče, se bom en dan ustavil v Firencah in en dan v Genovi, da bom dal na pošto prelatsko diplomo za gospoda Ceccarellija in breve o imenovanju spoštovanega Beniteza z odlikovanjem reda sv. Gregorija.

Jaz sem bil do skrajnosti zaposlen, opravil sem veliko stvari, samo denarja nisem mogel zbirati. Na to misli ti. Najvdanejši v Jezusu Kristusu duh. Janez Bosko

9. Istemu

»Priporočilno pismo«, ki naj bi ga predložili mons. Macchiju, hišnemu prelatu, služi za pripustitev k papeževi avdienci. Imamo lastnoročno pisan izvod blaženega, ki se glasi takole: »Podpisani potrjujem, da dobro poznam gospoda Tomaža Frascara in Margareto Garelli, ki gresta v Rim z namenom, da opravi-ta svoje pobožnosti. Kot dobra katoličana in zgledna vernika bi štela za svojo največjo srečo, če bi mogla prejeti blagoslov svetega očeta. V ta namen ju toplo priporočam tistemu, ki bi jim lahko pomagal izpolniti to željo. Turin, maj 1876. Duhovnik Janez Bosko.« Verjetno je prav to izvirnik priporočilnega pisma, ki ga je odposlal, preden je zapustil Rim. Imeni dveh popotnikov sta napisani z drugo roko, kot dopolnitev praznih prostorov, ki ju omenja.

Predragi don Rua!

Pošiljam ti zaproseno priporočilno pismo. Ti boš izpolnil prazne prostore z imenoma obeh potnikov. Potem zapri pismo in napiši naslov mons. Macchija.

Sporoči fantom razveseljivo novico: med mnogimi lepimi stvarmi je sveti oče podelil našim fantom in njihovim staršem, salezijancem in njihovim staršem popolni odpustek v trenutku smrti z apostolskim blagoslovom. Vsak naj poskrbi, da bo to sporočil dotičnim. Prav tako popolni odpustek po volji na dan, ko bodo prejeli sveto obhajilo. Naše zadeve bodo končane v torek in naslednji dan (10. maja) bomo dvignili jadra za vrnitev v Turin. En dan v Firencah in en dan v Pisi, dva v Sampierdareni in nato Turin. Po 9. maju pošiljajte pisma v Sampierdareno.

Vem, da imaš veliko dela; tolažimo se, tudi jaz ga imam na pretek.

V Turinu se bova medsebojno potolažila.

Pošiljam pisma, da jih bo don Chiala, če more, pripravil za Unità Cattolica in še več. Na poti skozi Sampierdareno moram dati na pošto veliko stvari za republiko Argentino. Če boste poslali kaj iz Turina, bomo 14. maja vse skupaj dali v isti zavoj.

Mislim, da sem ti že sporočil.

Benitez je komendantor, Ceccarelli tajni komornik njegove svetosti, Angel Borgo in Janez Krstnik Conte viteza. Oni o tem še nič ne vedo. duh. Janez Bosko

10. Istemu

Popolno ime tukaj imenovanega klerika se glasi Bodrati. Tema za don Guidazia, profesorja petega gimnazijskega razreda, je bil eden izmed papeških brevvov, ki naj bi ga prevedel v italijanščino.

Predragi don Rua!

Jutri odpotujem proti Pisi in se bom do ponedeljka ustavil v Salviatiju. Od ponedeljka popoldne do srede bom v Sampierdareni. Če bi ti lahko prišel v sredo zjutraj tja, bi potovala skupaj in bi se o vsem pomenila.

Če ne, se bova pogovorila v Turinu.

Pišem Bodrattu. Ne vem, ali je še pri nas. Na vsak način poskrbi, da ne bo nesel s seboj hišnih stvari. Prav tako naj ne nosi duhovniške obleke zunaj naših ustanov, razen če ima za to pooblastilo od drugod.

'Multa facta, multa sunt opere complenda' (veliko je narejenega, veliko pa je treba še storiti).

Skrbi za svoje zdravje in za zdravje don Chiale in don Guidazia.

Zanj sem pripravil nalogo, ki naj jo prevede iz latinščine v italijanščino. Bog naj nas vse blagoslovi. Amen.

Najvdanejši v Jezusu Kristusu duh. Janez Bosko

Rim, 12. 5. 1878

11. Don Barberisu

Blaženi bi potreboval monografijo o Patagoniji, da bi jo poslal na Kongregacijo de propaganda fide. Mudilo se je, ker je šlo za to, da bi salezijancem zaupali apostolsko prefekturo. Don Barberis, ki je dolga leta poučeval zemljepis, se mu je zdel najbolj primeren za to nalogo. »Pravšnji avtor«, katerega imena se ni spominjal, mora biti Daly, ki je l. 1875 v Buenos Airesu izdal knjigo Patagonija in južni predeli ameriške celine.

Predragi don Barberis!

Začenjam ti pisati to pismo, da ti naročim delo, ki ga potrebujem: opis Patagonije, v katerem je mogoče zvedeti o:

- 1. razsežnosti, mejah, ljudstvih, ki živijo tam vse do Tihega oceana;*
- 2. navadah, nošah, postavah Patagoncev in njihovi zaposlitvi;*
- 3. veri, izročilu in zlasti izkušnjah, ki so jih imeli misijonarji, ki so skušali prodreti med tiste divjake.*

Oglej si Ferrario, Navade in postave vseh ljudstev v zadnjem zvezku Amerike. Enciklopedija, Cezar Cantù in neki avtor, katerega imena se ne spominjam pa ti ga bom povedal v Turinu.

Sicer pa pozdravi don Chialo in vse tvoje in moje novince, ki jih bom, kakor upam, lahko videl v sredo. Bog naj nas vse blagoslovi in imej me v Jezusu Kristusu za najvdanejšega prijatelja. duh. Janez Bosko

Pisa, 14. 5. 1876

Ne bomo spremljali don Boska v Turin, ne da bi prej opisali potek stvari v oratoriju v času njegove odsotnosti. Misel, da bi rešili pred pozabo vse novice o oratoriju, se nam zdi zelo pomembna in koristna. Koristna zato, ker bomo lahko vedno gledali na okolje, v katerem je živel don Bosko in od koder je don Bosko dobil prve rodove salezijancev. Pomembna pa zato, ker če takih novic takoj ne zapišemo, bo to čez čas postalo težko, če ne že nemogoče.

Don Barberis je v svoji kroniki z dne 24. aprila ponovil opombo, ki jo je izrekel že drugje: »Oratorij gre mirno naprej, četudi ni don Boska. Ne da nam ne bi manjkal, ampak ker je on sam zastavil stvari tako, da je mogoče shajati brez njega. Pravim brez njegove trenutne telesne odsotnosti, ne pa brez njegovega duha in zamisli.« Poglejmo, kako je bilo to v praksi.

V tem obdobju so obhajali dva praznika: veliko noč in Varstvo sv. Jožefa. Med oba je prišel začetek Marijinega meseca, ki so ga prvič začeli obhajati 23. aprila.

Velikonočno zapoved so kakor po navadi vsi izpolnili. Rokodelci so prejeli velikonočno obhajilo na veliki torek, dijaki pa na veliko sredo, kleriki in duhovniki pa na veliki četrtek, potem ko so vsi opravili tridnevnicu za pripravo, ne da bi prekinili pouk in delo. Zunanji šolarji so prejeli velikonočno obhajilo na veliko soboto, delavci na velikonočno nedeljo, prvo obhajilo pa so opravili na velikonočni ponedeljek. Najmanjši, ki še niso šli k obhajilu, so se spovedali v velikonočni osmini. Zunanji gojenci so poleg katekizma v postu imeli še duhovne vaje s petimi pridigami na dan. Vsak se jih je moral udeležiti trikrat: rokodelci ob pol šestih zjutraj, ob pol enih in ob osmih zvečer. Šolarji so morali biti pri eni izmed teh in še dvema posebej zanje, eni ob pol desetih in drugi ob štirih popoldne. Velikonočno nedeljo so sklenili s predstavitvijo drame Krištof Kolumb, ki jo je napisal don Lemoyne.

Ta izredna zaposlitev ni oprostila duhovnikov oratorija od njihovih rednih obveznosti. »Ali ni don Bosko preveč zahteval?« je markiza Fassati nekega dne vprašala don Barberisa. V odgovoru, ki ga je dal 2. aprila, najdemo naslednje misli: »Brez dvoma je veliko stvari, ki jih moramo opraviti, in mi delamo neutrudno, tako da skoraj umiramo pod težo naloge. Vendar don Bosko, ko vidi to neutrudno prizadevanje, meni, da je tako prav. Tako si pridobivamo izredno dobrega duha in lahko opravimo zares veliko dela. Tudi tisti, ki po naravi niso nagnjeni k velikim stvarem, pa so kot kleriki bili vrženi v to dogajanje, se usposobijo v tisoč opravilih, česar brez tega napornega prizadevanja ne bi nikdar dosegli. Don Bosko vidi toliko različnih opravil v Gospodovem vinogradu, pa jih tisti, ki bi jih morali, ne opravijo. Zato namesto da bi dal, da se ne bi nič opravilo, želi, da se naredi vsaj nekaj. Zdi se nam, da so v veliki zmoti tisti, tudi nekateri redovniki, ki, ko vidijo, da v kaki stvari ne morejo doseči vsega, namesto da bi se lotili dela, ne naredijo nič. Pri nas ne gledamo na zunanje priznanje in na to, kaj bodo rekli drugi. Če že ne moremo predelati cele abecede, pa obdelamo vsaj A, B, C, D, kajti če opustimo to, ne bomo nikdar prišli do Ž.«

Don Boskovo pravilo se je glasilo, da tam, kjer ni mogoče narediti vsega, storimo tisto, kar je mogoče, zato še zdaleč ni odobral početja tistih, ki so govorili: ali vse ali nič. Zato mu je bilo zelo hudo, da so francoski katoliški uslužbenci zaradi protiklerikalnega nasilja tretje republike odstopali od svojih služb. Hotel je, da ne bi zapustili svojega mesta in bi vsaj zmanjšali hudobijo s tem, da ne bi pustili, da bi vse prišlo v roke sektašev.

Bralci nam bodo dovolili, da nadaljujemo z našo kroniko. Nekateri odmiki don Barberisa od zadane teme v njegovi kroniki nas oddaljujejo od našega razmišljanja, vendar nas povedejo v sredino življenja. Takole nadaljuje: »Sicer pa se je, spoštovana gospa markiza, do sedaj v oratoriju delalo na tihem in skrito. Toda tudi tako, rekel bi pod mernikom, se je opravilo veliko dela. Don Bosko sedaj vidi, kako njegova družina vedno bolj raste, da nas je vedno več in odličnega duha. Vsi smo še mladi, ker nas je vzgojil don Bosko. Toda iz leta v leto pridobivamo moč, izkušnjo in število. Don Bosko si korak za korakom vzgaja osebje, s katerim bo odprl veliko hiš. Res je, da preteče veliko časa, preden se kleriki vzgojijo in izobrazijo. Toda ko pri nas kdo pride do druge filozofije, začne pomagati po svojih močeh, raste v svojih sposobnostih, znanju, pobožnosti, modrosti, letih, njegovo obzorje se razširi in kmalu je usposobljen za višje naloge.«

Prvi dan Marijinega meseca so skoraj vsi fantje prejeli sveto obhajilo, potem pa sta se navdušenje in gorečnost iz dneva v dan večala. Splošno dober potek dogajanja v oratoriju je potegnil za seboj tudi tiste, ki so se navadno držali ob strani. Upornežev seveda nikdar ni manjkalo, vendar jih je bilo malo in so jih predstojniki dobro poznali. Bili so prisiljeni postati boljši ali pa so izpadli.

Z začetkom Marijinega meseca se je v oratoriju začel pomladanski urnik: vstajanje pol ure prej, ob petih. Ob pol dveh čiščenje spalnic, ob dveh učilnica in pevske vaje, ob pol osmih pridiga. Ponavljanja ni bilo več. Zjutraj takoj po maši sprehod do zajtrka.

Nato so se začele priprave za veliki praznik. Pevci so pomnožili vaje. Menili so, da bo z odhodom don Cagliera glasba propadla ali vsaj zelo nazadovala, toda Dogliani ga je vredno zamenjal. Tudi godba na pihala je narasla na trideset instrumentov. Potem ko jo je don Bosko prejšnje leto zaradi nepokorščine nekaterih godbenikov razpustil, jo je obnovil na novih osnovah in novinci so se kar dobro odrezali. Naj mimogrede omenimo, da se je prehod izvedel na skrivaj, brez pohujšanja, s postopnim izločanjem godbenikov. Tedaj se je oblikoval tudi orkester dvanajstih violinistov izmed najboljših starejših rokodelcev. Tako sta glasba in petje zavzela skoraj večino odmorov, kar je bilo za to letno obdobje velika sprememba in novost. Ni bilo nikakršne nevarnosti, da bi na oratorij padlo svinčeno pokrivalo, ki mu Faber pravi »dolgočasje pobožnosti«.

Da bi rokodelce dobro razpoložil za marijanski mesec, si je njihov katehet zamislil svojevrstno akademijo, ki so jo priredili v dvorani pod cerkvijo; ime-

novali so jo »katehetska akademija«. Naj jo opišemo. Ob vstopu v to obširno dvorano si zagledal pred seboj vzvišen oder, na katerem so sedeli don Rua, don Chiala in drugi predstojniki. Na eni strani je bila razporejena godba na pihala, mojstri, nekaj klerikov in pomočniki. Na drugi strani so bili fantje, ki so izpolnjevali ves prazen prostor. Na sredi je bil obširen štirikotni prostor, kjer je ob strani stala mizica. Za mizico je sedel pomočnik Barale s torbo, v kateri so bila na listkih napisana vprašanja iz katekizma. V posebnem štirikotu v sredini so bili fantje, po pet hkrati, ki so odgovarjali na vprašanja. Menjali so se vsakih petnajst minut. Barale je potegnil listič in postavil vprašanje. Predstojniki so vsak zase zapisovali ocene odgovorov. Na koncu so med petjem in deklamacijami sešteli ocene, jih nato razglasili in takoj podelili nagrade in pohvale.

Opustili smo pomembno značilnost. Zadnji vprašanec je prosil Baraleja, naj pove kak zgled, kakor je to bila navada na koncu veroučne ure. Barale je privolil in na kratko opisal življenje Cezarja de Busa z jasnimi namigovanji na don Cezarja Chialo. Vsi so zaploskali ravnatelju rokodelcev. Ker je bil vedno slaboten in bolehen, so v pesmih in prozi dvigali k Bogu molitve za njegovo zdravje. Na koncu akademije so mu poklonili šopek umetnih cvetlic; na njihovih prašnikih so bila zapisana imena fantov, ki so zanj darovali sveta obhajila. Rokodelci so bili navdušeni za svojega ravnatelja. V tistih dneh jih je veliko zaprosilo za vstop v družbo. Ker so zaslutili ugoden trenutek, so tudi zanje prirejali konference o poklicu. Don Bosko, ki je čutil potrebo po dobrih pomočnikih, je bil navdušen. Tolika podpora fantov za njihove bolne predstojnike je bila nekaj nadvse lepega. Tudi dijaki so to na lep način pokazali. Don Guidazio je bil zelo slaboten. Toda njegova odločnost in delavnost nista dopuščali, da bi opustil šolo v petem gimnazijskem razredu. Gojenci so bili zato v skrbeh in so tekmovali med seboj, kdo bo daroval več svetih obhajil za njegovo zdravje. Vsak popoldan so se v času malice zbirali v apsidi cerkve Marije Pomočnice in opravljali venček na čast presvetemu srcu Jezusovemu. Taki prizori so se ponavljali skozi celo leto, pa ne samo za zdravje predstojnikov, temveč tudi tovarišev in za potrebe hiše.

Pravkar smo omenili izredno umrljivost. Potem ko kronika nakaže to dejstvo, izkoristi priložnost, da opiše pogrebne slovesnosti. »Že dve leti ali tri imamo dovoljenje, da pokopavamo v hiši. Ko izpostavijo truplo na primernem prostoru, se zberejo ob določeni uri vsi fantje in dva po dva stopajo za kleriki v roketih in s križem na čelu. Mrtvaški spreved se ob petju Usmili se me, Gospod razvije po vseh obširnih dvoriščih oratorija. Udeležijo se ga vsi kleriki in fantje. To je zares ganljiv obred. Kakih osemsto fantov je zbranih okoli umrlega tovariša, ki se je še pred kratkim z njimi igral, hodil z njimi v šolo, obednico, sploh bil povsod z njimi skupaj. Ko pridejo v cerkev, kamor po obhodu po dvoriščih vsi odidejo, se opravijo pogrebni obredi z ustrežno molitvijo. Fantje odidejo nato v učilnice, v šolo ali delavnice, truplo pa odnesejo na pokopališče.« Prejšnje leto

je na nekega novinca duhovnika, ki je prvič bil pri pogrebem obredu v oratoriju, to napravilo tako močan vtis, da se je tega točno spominjal tudi pol stoletja pozneje in je zapisal: »Ta spreved fantov, petje psalmov duhovnikov, člani Družbe sv. Alojzija in Presvetega zakramenta, ki so nosili in spremljali svojega mrtvega tovariša, je dajalo občutek globoke pobožnosti in dobrotne naklonjenosti. To je bilo pravo dejanje krščanske in salezijanske vzgoje.«

Sredi meseca maja so obhajali praznik Varstva sv. Jožefa, ki so ga posebno slavili rokodelci. »Upali smo, da bo med nami dragi oče,« pravi kronika. »Ker ga pa ni bilo, so praznik prenesli na naslednjo nedeljo. Vendar v cerkvi ni ostalo brez velikih svečanosti. Tiste dni je od zunaj prišla novica o obisku glavnih predsednikov Konferenc sv. Vincencija Pavelskega v Italiji. Kot je že poročal don Lemoyne, je v oratoriju cvetela Vincencijeva konferenca, ki je bila pravilno pridružena konferenci v Parizu. Njen poseben namen je bila skrb za uboge dečke, ki so prihajali h krščanskemu nauku. Člani konference sami so poučevali. Ker so bili notranji gojenci, niso imeli priložnosti, da bi na domove nosili pomoč, kot to predvidevajo pravila. Oskrbovali so jih v oratoriju, kjer so nagrajevali obisk največ z obleko.

V nedeljo 7. maja 1876 so gospodje, ki so skupaj opravljali nadzor in propagando, naznanili svoj obisk Konferenci v oratoriju. Prišli so pater Alfieri, vrhovni predstojnik usmiljenih bratov, predsednik vrhovnega sveta nekdanjih Papeških dežel, vitez Rok Bianchi, predsednik Višjega sveta v Genovi, ki so mu pravili dedek, ker je leta 1852 prvi uvedel konference v Italijo, markiz Bevilacqua, predsednik Višjega sveta iz Bologne, grof Lurani, predsednik Višjega sveta iz Milana, predsedniki iz Benetk, Firenc in Neaplja, z eno besedo izbrana družba uglednih gospodov. Vodila sta jih gospod Falconnet, predsednik Višjega sveta v Turinu, in grof Cays, že predsednik pred Falconnetom, ki so mu rekli očka, ker je bil zaščitnik in podpornik Konferenc v Piemontu.

Konferenca naših se je zbrala ob dveh popoldne v navzočnosti teh gospodov, ki so na koncu pokazali veliko zadovoljstvo. Priporočili so samo, da bi v soglasju s predpisi zavoda izvajali tudi pravilnik Konference. Zlasti so bili veseli poročila, da so nekdanji člani, ki so odšli iz oratorija, ustanovili konference tudi drugod in da don Cassinis v San Nicolásu de los Arroyos skuša obuditi Konferenco, ki je skoraj zamrla. Po zborovanju so si gostje šli pogledat notranje in zunanje gojence, zbrane v cerkvah, ter so obiskali učilnice, delavnice in druge prostore v zavodu.

Medtem je bilo vse na nogah za pripravo praznika Marije Pomočnice. Vsakdanje pripovedi o dobljenih uslišanjih so krepile pobožnost. Godbeniki in pevci so vadili, v cerkvi so postavljali kor, po zavodu so belili stene, odmori so bili nadvse živahni. Ne smemo si pa misliti, da je vse to živahno dogajanje škodovalo učenju, kajti če nam kronike poročajo resnico, so profesorji znali tako zelo

podžgati tekmovanje, da je bilo večkrat treba miriti navdušenje. Tudi rokodelci so se trudili, da so za don Boskov prihod pripravili odloženo akademijo v čast sv. Jožefu.

Manjkalo je le še nekaj dni do don Boskove vrnitve, ko je nepredvideni dogodek vnesel nemir v celo hišo in prestrašil duhove. Fantje so bili lepo zbrani v cerkvi za marijansko pobožnost, ko je skozi okna začel prihajati vonj po osmojenem in se je zrak čudno mešal. Obred se je bližal koncu. Ko so stopili iz cerkve, so zagledali, kako iz ogromnega oblaka dima izza oratorijskih skladišč švigajo plameni. Tovarna Tensi med oratorijem in zavetiščem je bila v plamenih. Požar je bil tri metre od naše posesti in veter je pihal prav v to smer. Strašni bliski so osvetljevali stavbe in dvorišča. Prva misel je bila zapreti vsa okna, da ne bi iskre povzročile požara, saj jih je veter nosil tudi sto metrov daleč. Vsak asistent je poskrbel za svojo spalnico, dal prenesti postelje na drugo stran od požara in jih dal pokriti z mokrimi rjuhami. Dvesto dobro namočenih odej so raztegnili čez strehe in za okni, kjer so zaradi plamenov popokala stekla.

Don Bertello je s svojo hladnokrvnostjo in ukazujočim glasom vodil gašenje. Dvajset najmočnejših fantov je postavil na streho, drugim štiridesetim pa ukazal, da so prinašali vodo in jo polivali po odejah. Bil je pravi čudež, da opeke in kamenje, ki so padali s strehe, niso nikogar ranili. Nepotrebne fante je dal odvesti v cerkev, kjer so molili litanije vseh svetnikov. Ko so odmolili, se je veter obrnil v smer, kjer ni bilo naselij. Gasilci so s curki vode, ki so jih bruhale gasilne naprave, v četrto ure obvladali ogenj, ki je pretil oratoriju. Razburjenje je trajalo približno eno uro. Škoda na strešni opeki, razbitih oknih in materialu ni preseгла tisoč lir. Da je vse poteklo brez nesreče, je treba pripisati posebnemu Marijinemu varstvu.

Don Barberis, ki je bil očividec vse te zmede, je od fantov povzel razmišljajna in izjave, ki so neposredno in jasno prihajale iz njihovih duš in so odličen dokaz za duha, ki je vladal tisti čas v oratoriju. Prepisali jih bomo tako, kakor so zapisane v kroniki. Med drugim je bilo rečeno: »Vidite, kaj pomeni delati ob prazničnih dneh! ... Da, kar pojdi delat ob praznikih, pa boš dobil svoje! ... Saj smo rekli, da bo Gospod strašno kaznoval to pohujšanje! ... Sramota! Med dveh redovnih hišama, kjer posvečujejo praznike, hočejo vztrajati pri kršenju Božjega zakona! ... No, to imaš sedaj, ko si delal na praznični dan! ... Plačaj že svoj račun!«

Tri dni po tej prestani nevarnosti se je don Bosko poslovil od Sigismondijevih, ki so mu izkazali toliko ljubeznivosti, in se odpravil na pot v oratorij. Med potovanjem se je dvakrat ustavil. Najprej od popoldneva 13. maja do opoldneva 15. maja v Migliarinu pri Pisi kot gost kneza Salviatija. V Genovi so ga pričakovali don Albera, odvetnik Scala, ravnatelj časopisa Cittadino (državljan) in gospod Varetto, ki je vse popeljal na kosilo v svojo hišo. Zvečer je odpotoval

v Sampierdareno, kjer je prebil noč in naslednji dan. Pripravili so mu majhno slovesnost z nekaj deklamacijami in z dialogom, v katerega so govorniki vpletli viteške križce gospodov Conteja in Borga, ki so ju nalašč povabili, ne da bi vedela, kaj se pripravlja. Dne 17. maja je odpotoval v Turin.

V Turinu ga je pred štirimi dnevi prišel počakat don Durando. Fantje so težko pričakovali don Boska, in medtem ko so prihajali iz cerkve, so zagledali don Duranda. Misleč, da je prišel tudi don Bosko, so vzdignili krik veselja. Takoj se je raznesel glas, zapustili so vrste in navalili na vratarnico. Tisti, ki so bili že v obednici v kletnih prostorih, so urno udarili za svojimi tovariši. Kolikor večje je bilo navdušenje in pričakovanje, toliko večje je bilo razočaranje. Toda ob enih popoldne 17. maja je zares prišel don Bosko; po enem mesecu in dvanajstih dneh se je vrnil v svoje kraljestvo. Vsi fantje, postavljeni v dve vrsti, bi mu morali delati špalir. Toda kdo bi jih lahko zadržal? Niso več vzdržali in so se v gruči zagnali proti njemu. Obdan od velike množice, ki se ga je hotela dotakniti, ga videti in vsak poljubiti roko, je imel za vsakega ljubezniv nasmeh in prijetno besedico. Porabil je cele pol ure, da je prehodil dvorišče. Medtem so se godbeniki namestili pod stebrišče. Don Bosko je vstopil v njihov krog in jih ljubeznivo pozdravil. Nato je odšel na kosilo. Tu je deževalo vprašanj: papež, Rim, misijoni, privilegiji, odpustki, zares pravi dež vprašanj. Miren in veder kot vedno je govoril več kot eno uro. Ko se je umaknil v svojo sobo, je bil zbit in ga je močno bolela glava. Kljub temu je takoj sedel za pisalno mizo in začel odpravljati zakasnelo korespondenco.

Tu je ostal vse do pol šestih. Ko potem ni več vzdržal, se je šel sprehajat po knjižnici in govoril z don Barberisom. Govorila sta o Patagoniji. Don Barberis je z začudenjem ugotovil, da tako dobro pozna tiste kraje, kakor da bi to zadevo že dolgo proučeval. Večkrat je popravil don Barberisove pomanjkljivosti in napačne izjave, čeprav se je tudi ta že dalj časa ukvarjal s tem vprašanjem. Rekel je: »Star sem bil več kot šestdeset let, ne da bi kdaj slišal za ime Patagonija. Kdo bi si lahko predstavljal, da bodo prišli časi, ko jo bom moral korak za korakom preštudirati?« Razprostrla sta zemljevida Patagonije in Južne Amerike in ju pozorno opazovala. Toda ni dolgo vzdržal, začelo se mu je vrteti v glavi. Šele po kratkem sprehodu se je vrnil k svojemu delu.

Kljub dolžini poglavja ne smemo opustiti treh dokumentov, ki se nam zdijo zelo pomembni: en za »lahko noč«, ena okrožnica in ena konferenca.

Zvečer 17. maja je po večernih molitvah govoril fantom. Najprej je dal cvetke za devetdnevnicu k Mariji Pomočnici, potem je sredi največje tišine začel pripovedovati o svojem potovanju.

Cvetka: Pomislil bom, kaka priložnost me je zapeljala v greh in se ji bom skušal izogniti. Vsak izmed vas bo malo premislil, ob kaki priložnosti svojega preteklega življenja je izgubil Božjo milost in si zaslužil pekel. Te priložnosti se bo v prihodnje izogibal

in bežal pred njo. Za enega bo to slaba knjiga, za drugega kar tovariš, za tretjega, da je pregloboko pogledal v kozarec, se pravi nezmernost itn.

Pa preidimo k mojemu potovanju. Šel sem v Rim, da bi obiskal papeža. Bil sem tam veliko časa in dolgo sem pričakoval, da me boste prišli obiskat. Prišel je don Durando, bravo! Toda od vas ni bilo nobenega. No, zadosti tega. Hočem vam povedati, kaj sem delal v Rimu. O mnogih stvareh sem vam že natančno poročal in vidim, da jih poznate. Nocoj vam bom povedal, da sem bil dvakrat sprejet v avdienco pri svetem očetu. Prvikrat me je zadržal eno uro in drugič tri četrt ure. Zato bi vam lahko o tem govoril na dolgo in široko. Govorila sva o oratoriju, o Marijinih sinovih in o dečkih, se pravi o vas, kajti o vas me sveti oče vedno vprašuje.

»Pa imate zares dobre fante?«

»Vsekakor, sveti oče.«

»Tudi take, ki so zelo krepotni?«

»Svetost, vsi so zelo dobri.« Mogoče bi pri tem moral narediti kako izjemo. Vendar sem to izrekel zelo po tiho, da me ni slišal.

»In kako je z zdravjem vaših fantov?« je nadaljeval Pij IX.

»Dobro.«

Nato je pogovor prešel na misijone, nad katerimi je izrazil veliko zadovoljstvo in mi priporočil, da bi šel naprej po San Nicolásu v Pampe med Patagonce, kjer na ozemlje, veliko kakor Evropa, še ni prišla luč evangelija. Predlagal mi je tudi vikariat v Indiji, kjer so obširna polja pripravljena za žetev, in še več misijonov tu in tam. Jaz sem mu segel v besedo: »Oh, sveti oče, za to bi bilo potrebno tisoč misijonarjev. Moji dečki so pridni, ubogljivi, junaški, pripravljeni na vse, toda majhni so še in moramo počakati, da bodo zrasli, da jim poženejo brki in brada ter si pridobijo potrebno znanje za odhod v misijone. Vsi bi bili pripravljeni izpostaviti se nevarnostim, samo da bi lahko reševali duše. Toda treba je počakati.«

»No, potem pa poskrbite, da bodo hitro zrasli,« je dejal sveti oče, »in storite, da bodo v trenutku vsi odrasli.«

»Samo,« sem dodal, »Gospod nas pogosto obiskuje in kliče k sebi katerega izmed naših. Letos je bilo že nekaj takih, ki so hoteli iti v nebesa in drugi bodo še odšli, preden se bo končal december.«

»In ti fantje, ki umrejo pri vas, so vam v tolažbo? Lahko upate, da so se zveličali? Je bil med njimi kdo, ki ni bil pripravljen prejeti svete zakramente?«

»Saj veste, sveti oče, da fantje, ki prejemajo redno svete zakramente, sami prosijo za spoved in obhajilo, ko zbolijo. Koliko bolj še v trenutku smrti. Če morebiti kateri ne bi prosil za zakramente, mu predstojniki, ki poznajo njegovo stanje, na lep način povejo in ga razpoložijo za prejem spovedi in obhajila.«

Na tak način me je papež vprašal veliko reči o vas in je bil zelo zadovoljen, ko sem mu pripovedoval. Bil je tako radoveden, kakor da na svetu ne bi bilo drugega kot Valdocco. Nato mi je dejal: »V teh za Cerkev tako težkih časih bodo vaši fantje lahko naredili veliko dobrega. Za zdaj naj goreče molijo za toliko preganjano Cerkev, priporočite jim, da naj molijo zame, da mi bo Gospod dal moči, da bom lahko vztrajal v vseh nevarnostih, ki me čakajo kot poglavarja velike družine svete Cerkve.«

Po še nekaj kratkih besedah sva se poslovila.

Ko sem ga še drugič obiskal, se je z menoj pogovarjal o misijonih, o vas fantih in o naših zavodih. Podelil mi je veliko odpustkov, ki naj bi vam jih izročil. Zelo moramo ceniti te duhovne darove, ki nam jih je blagovolil nakloniti sveti oče. Te odpustke bomo natisnili in vsak bo dobil seznam tistih, ki veljajo zanj, da jih ne boste pozabili vse življenje.

Sedaj pa se preselimo iz Rima k nam. Zagotavljam vam, da sem nadvse zadovoljen, da sem spet med vami, svojimi sinovi. Zelo sem si tega želel, tako zelo, da sem štel dni, ure in celo minute, ko sem bil daleč od vas. No, sedaj sem končno tu.

Kaj naj vam še povem? Ni treba, da bi vam govoril o Pampi in o Indiji. Ne bomo šli tako daleč. Pomudimo se raje pri stvarih, ki so nam bližje, se pravi pri duhovnih vajah, ki jih bomo opravili po prazniku Marije Pomočnice tako za obrtnike kakor za dijake in za vse druge, ki se jih bodo hoteli udeležiti. Priporočam vam, da jih opravite dobro, zlasti tisti, ki ste v zadnjem razredu gimnazije, ker se morate odločiti za poklic. Ti naj se potrudijo, da bodo temeljito premislili, ker bodo delali duhovne vaje za pravo izbiro poklica. Naj veliko molijo, da bodo lahko zares spoznali njegovo sveto voljo, v kateri poklic jih kliče, katero življenjsko pot naj uberejo. O tem bom govoril drugič in vam dal nasvete tako tukaj javno kakor tudi zasebno.

Želim pa nekaj. Rad bi, da bi v obednici malo telovadili. Na dvorišču je prav, da teka te, kolikor vam drago, vendar pa je dobro, da ima tudi v obednici vsak svojo zaposlitev. Ne pravim, da morate hoditi 'in cymbalis bene sonantibus' (v glasno zvenečih citrah), temveč da je kaka stvar več kot po navadi, bodisi v hrani kakor pijači, da storimo, kakor nam pravi pregovor ali bolje rečeno Sveto pismo: 'servite Domino in laetitia' (služite Gospodu v veselju). Zato prosim gospoda don Lazzera, da izbere dan, ko bomo opravili tovrstno telovadbo. Malo se bomo razveselili in zadovoljili naše telo v tem, kar po pravici zahteva. Toda ono mora biti potem tudi pripravljeno, da bo ubogalo dušo in storilo vse, kar je dobro in prav.

Smo v devetdnevnici Marije Pomočnice in jaz vas prosim, da jo goreče nadaljujete. Glejte, Marija je za vsakega izmed vas pripravila posebno milost, če jo le iz vsega srca prosite.

Še veliko stvari bi vam lahko pripovedoval o Rimu, o papežu in o misijonih. O tem vam bom po vrsti pripovedoval v naslednjih večerih. Prepričan sem, da vam bo ugajalo.

Dne 24. maja je namenil besedo dobrotnikom hiše v Nici, ki so z velikodušnimi darovi vzdrževali tisto ustanovo. Kot znamenje hvaležnosti jim je sporočil duhovne darove, ki jih je tudi zanje prejel od svetega očeta.

Dobrotnikom, zbiralcem in zbiralkam patronata sv. Petra v Nizzi Maritimi

Naklonjenost, ki ste jo, predragi zbiralci in zbiralke, pokazali do Patronata sv. Petra, ki smo ga pravkar ustanovili v vašem mestu, me je zares presenetila in iskal sem priložnost, da bi vam lahko izkazal majhno znamenje svoje globoke hvaležnosti. Ta priložnost se mi je ponudila 3. maja tega leta, ko sem bil sprejet v avdienco pri svetem očetu Piju IX. Z očetovskim zadovoljstvom je poslušal predstavitev dobrodelnih dejavnosti, s katerimi se posvečamo blagru nastajajoče družbe, ki je bila že deležna

njegove neizčrpne dobrote do porajajoče se ustanove. In končno je nadvse obilno podelil naslednje duhovne dobrine:

1. Apostolski blagoslov in popolni odpustek v trenutku smrti vsem tistim, ki so s svojo dobroto ustanovili in vzdržujejo to zavetišče, ki skuša omiliti položaj najbolj zapuščenega dela naše družbe. Ti darovi se raztezajo na vse člane posameznih družin.

2. Vam pa še posebej, velezaslužni gospod ... njegova svetost z odlokom z dne 9. maja 1876 podeljuje popolni odpustek vsakokrat, ko boste prejeli zakrament sprave in Eucharistije. Duhovnikom pa prav tako podeljuje popolni odpustek vsakokrat, ko bodo darovali sveto mašo.

3. Te odpustke lahko darujemo v pomoč vernim dušam v vicah, izvzemši popolni odpustek v trenutku smrti, ki je izključno oseben in ga je mogoče prejeti samo takrat, ko duša iz tega življenja vstopa v večno življenje.

4. Velikosrčnost njegove svetosti vam poklanja še druge duhovne darove, ki vam bodo sporočeni, kakor hitro bodo izšli v tisku.

Zadovoljen, da vam lahko na ta način izrazim svojo globoko hvaležnost, vas prosim, da bi še naprej podpirali patronat sv. Petra, in vam zagotavljam, da bom z dečki, ki jih vi podpirate, vsak dan prosil za nebeški blagoslov na vas, na vse osebe, ki so povezane z vami, in se imenujem z vsem spoštovanjem vaše uglednosti najvdanejšega služabnika. duh. Janez Bosko

Dne 4. junija 1876, na binško praznik, je imel po večerji konferenco v cerkvi sv. Frančiška Saleškega. Udeležili so se je člani družbe, novinci in aspiranti. Ura je bila že deset. Zelo neprimerna ura, ki jo je želel spremeniti in prenesti na pol sedmo, ko so vsi gojenci v učilnicah in je potreben samo en klerik ali duhovnik, da jih asistira. Toda tokrat so učilnico spremenili v gledališko dvorano, ker so morali igrati Phasmationes in so se fantje učili v šolskih sobah, tako da je moralo asistirati vsaj sedem asistentov. Prav zato pa so morali še enkrat imeti konferenco ob tako pozni uri.

Zbralo se je sto sedemdeset poslušalcev. Blaženi je bil zelo utrujen in je komaj govoril in poleg tega še tako tiho, da so se bali, da mu bo zdaj zmanjkalo glasu. Glava se je zdela še bolj utrujena kot telo. Govoril pa je tako:

Prav je, dragi moji sinovi, da se zberemo od časa do časa, da vam lahko tako izrazim svoje misli in želje, kakor tudi, da imate vi priložnost slišati besede vašega prijatelja, vašega dragega očeta, ki vas tako zelo ljubi. Želel sem vas zbrati že prej, preden sem odšel v Rim, in potem takoj, ko sem se vrnil. Bilo bi zelo prav, da bi se pogosteje videvali? Toda včasih je pomanjkanje časa, drugič pa zopet, povejmo to jasno, tudi zdravja. Zato bomo storili, kolikor pač moremo.

Danes vam želim sporočiti resničen vzrok svojega potovanja v Rim in sadove, ki jih je potovanje prineslo. Najprej naj vam povem, da si nas v Rimu srčno želijo in so nas nadvse prijazno sprejeli. Tja sem šel zato, da bi prejel privilegije, ki nam omogočajo, da lahko svobodno delujemo za zveličanje duš. Dosegli smo pa precej več, kot smo si upali želeli. To je vse, kar sem hotel doseči. Rečem vam, da sem jaz sam presenečen nad darovi, ki jih siplje na nas, da, celo obtežuje nas z njimi.

Da vam tukaj ne povem vsega, vam bom poročal le o glavnih blagodatih, ki smo jih bili deležni. Te so naslednje:

1. Dovoljenje za vse ravnatelje naših domov, da lahko hranijo pri sebi in berejo prepovedane knjige in da dajejo to dovoljenje tudi svojim podrejenim. Zato lahko vsak član družbe, če je to potrebno, uporablja prepovedane knjige, ne da bi zato zapadel cerkvenim kaznim.

2. Dovoljenje, da lahko vsak ravnatelj blagoslavlja svetinjice, rožne vence, križe in jih obdaruje z odpustki.

3. Oblast, da vsak duhovnik podeli papeški blagoslov s popolnim odpustkom v trenutku smrti.

4. Dovoljenje za uporabo zasebnega privilegiranega oltarja smo prejeli že preteklo leto.

5. Odslej sme vsak naš duhovnik, tudi druge narodnosti, ki je dobil dovoljenje za spovedovanje v svoji škofiji, spovedovati in maševati brez vseh drugih obveznosti v katerikoli hiši, zavodu, zavetišču naše družbe. Tako lahko duhovnik iz Genove mašuje v naših hišah, znotraj in zunaj oratorijev sv. Alojzija, sv. Jožefa, spoveduje in opravlja vse naloge duhovniške službe.

6. Papež nam je tudi podelil pravico, da lahko naši prejemajo svete redove 'extra tempus'. Tako naš klerik lahko prejme duhovniško posvečenje tudi v času, ki ni predviden za ordinacije. Zadosti je, da ga pošljemo h kakemu škofu, ne da bi morali zato pisati v Rim, in ta ga v treh tednih posveti za duhovnika.

7. Vsak salezijanec ima župnijske pravice za delovanje znotraj zavoda, se pravi, da lahko pridiga, podeljuje svete zakramente, podeli poslednje olje, pokopava z vsemi drugimi pravicami, ki se tičejo župnije vedno in povsod. Dodajte k tem uslugam še tiste, ki smo jih prejeli že prejšnja leta. Skratka, papež nam je podelil vse pravice, ki so jih deležne druge družbe.

K temu moramo dodati še odpustke. V tem se je sveti oče pokazal nadvse velikušnega in nam jih podelil barún, obilico. Podelil nam je odpustke tretjega reda sv. Frančiška Asiškega z drugimi odpustki, ki jih imajo frančiškanske cerkve, seveda tudi porcijunkulski odpustek. In pomislite, koliko drugih odpustkov smo že prejeli. Popolni odpustek, ko kdo vstopi v družbo, ko kdo naredi triletne zaobljube, ko naredi večne zaobljube, ko kdo dela duhovne vaje in na koncu duhovnih vaj obnovimo zaobljube. Vsi pa smo deležni popolnega odpustka v trenutku smrti.

Popolnega odpustka smo deležni, ko opravljamo vajo za srečno smrt, se pravi enkrat na mesec, popolni odpustek na vse Marijine praznike, ki jih je več kot 30, na vse Gospodove praznike in na praznike apostolov. Poleg tega je še cela vrsta drugih popolnih odpustkov ob različnih priložnostih, ki pa jih zaradi pomanjkanja časa ne bom našteval. Dodajmo popolni odpustek vsem članom, ki so bili, so ali bodo v naši družbi vsako nedeljo, ko se spovejo in obhajajo, in vsakokrat, ko prejmejo sveto obhajilo. Vse te odpustke bomo natisnili v posebnem priročniku, ki ga bo dobil vsak, da boste pozorni in tako zavestno deležni zakladov svete Cerkve.

Skušajmo zelo ceniti te zaklade, ki nam jih je tako bogato naklonil sveti oče. Zares mislim, da noben red in nobena družba glede odpustkov in duhovnih darov niso bili

tako bogato obdarjeni kot naša, ki je komaj na začetku. Papež je poleg tega raznim našim dobrotnikom podelil naslov komendatorja, viteza, monsinjorja itn.

V Rimu smo uredili tudi vse potrebno za ustanovitev Marijinih sinov, na katere sveti oče močno računa, in salezijanskih sotrudnikov, za katere se še tiska pravilnik, ki ga bomo kmalu razdelili. Sveti oče gleda z velikim zadovoljstvom na vse naše pobude, nas ima zelo rad in se zavzema za nas tako močno, da se zdi skoraj neverjetno. Koliko drugih stvari bi vam moral pripovedovati o tem. Pa naj bo to za vse drugo. Takoj, ko sem se mu predstavil, mi je rekel:

»Zelo sem zadovoljen, veste. Vem, da vaši sinovi delajo, dam si prebrati vsa pisma vaših misijonarjev v Ameriki, ki jih prinaša Unità Cattolica. Vidim, da storijo veliko dobrega, in jaz se tega veselim.«

Ko sem ga potem prosil, da bi za reševanje naših zadev tukaj v Rimu imenoval kardinala protektorja, ki bi zastopal naše koristi pri Svetem sedežu, kakor imajo to vsi drugi redovi in družbe, mi je smehljaje se dejal: »Toda koliko protektorjev vendar hočete imeti? Ali vam ni zadosti eden?« S tem je hotel reči: jaz hočem biti vaš kardinal protektor; potrebujete še koga drugega? Ko sem slišal te besede, ki so izražale toliko dobrote, sem se mu iz vsega srca zahvalil in dejal: »Sveti oče, ko ste to povedali, ne potrebujem več nobenega protektorja.«

Ko sva se potem dalj časa pogovarjala o misijonih, nam je ponudil apostolske vikariate v Indiji, ki so zaradi pomanjkanja evangelijskih delavcev v nevarnosti, da ugasnejo. Ponudil mi jih je dvajset, kjer bi bilo treba poskrbeti za škofa in duhovnike.

»Toda sveti oče,« sem si mislil, »moji duhovniki so vsi še zelo mladi in za take naloge bi bili potrebni zelo zreli ljudje. Vendar je treba vedeti, da mladi, če že niso sposobni za drugo, se zlasti v obednici najboljše znajdejo.«

Ko pa je papež le vztrajal pri ponudbi enega teh vikariatov, sem pomislil na ta predlog in mu dejal: »Ker vi, sveti oče, to želite, bom ponudbo sprejel, vendar potrebujem dvajset mesecev, da bom pripravil osebje. In teh dvajset mesecev se bo začelo, ko mi bodo izročeni vsi dokumenti za prevzem vikariata.«

Papež je privolil in po svojem tajniku poslal načrt kardinalu Franchiju, prefektu Propaganda fide, ki je sklical na posvet kardinale in odločil, da mi bodo v najkrajšem času dostavljeni vsi dokumenti.

Kdor izmed vas želi iti v Indijo, ima še dvajset mesecev časa. Vendar se štetje teh mesecev ne začne takoj, temveč ko bom dobil v roko vse potrebne listine. Te pa gotovo ne bodo prišle pred septembrom. Zato imamo dve leti časa, da se pripravimo, in ko bomo sposobni, da prevzamemo še druge vikariate, ki nas že čakajo, bomo to storili.« Ko je potem govoril o družbi, je dejal, da vedno bolj raste redovni duh, da se močno množi število članov, da v vseh vedno bolj raste želja, da bi delali, in s tem narašča tudi žetev. Kakor hitro je kdo sposoben za delo, že se Božja previdnost oglasi in mu nakaže prostor, kjer bo imel priložnost pokazati vso svojo iznajdljivost in znanje; koliko je tistih, ki pridejo iz semenišč, kjer so končali svoj študij, pa ne vedo, kaj bi delali in kam naj se obrnejo. Koliko jih kaj začne, pa niso sposobni, da bi dokončali. Koliko je takih, ki imajo najboljšo voljo, pa dajo, da jih razni vzroki odvrnejo od njihovih namenov, imelo za cilj Božjo slavo, pa se je njihovo prizadevanje izjalovilo zaradi obre-

kovanja. Mnogi pa morajo zapustiti področje svojega delovanja, čeprav so zamisel že skoraj udejanjili. Tako se dogaja tudi mnogim redovnim družbam. Mi pa nasprotno vedno bolj rastemo; povsod kličejo salezijance, povsod bi jih radi imeli. Vsi se čudimo, kako da nas nobena ovira ne ustavi, nobena težava ne stre. Gospod nas hoče prav zares osramotiti s svojimi durovi. Naj še enkrat ponovim: to je nekaj čudovitega. Da, Gospod nas je obilno blagoslovil, on sam nas spodbuja in nam nakazuje pot, mi pa se mu moramo zahvaljevati in se oddolžiti za toliko darov, ki nam jih je blagovolil nakloniti.

Potem sem s papežem govoril o Patagoniji. Povedal sem mu, da bomo skušali zgraditi venec zavodov, ki naj bi obkrožali Patagonijo tako, da bi jo nekako ločili od preostalega dela Amerike. Sprejeli bi veliko otrok divjakov, jih posvetili v duhovnike, ki bi potem spreobračali svoje sorodnike, starše, brate in sestre, prijatelje. Nato sem mu navedel več točnih podatkov našega misijona in mu zlasti pokazal: 1. kako smo v naš zavod v San Nicolásu sprejeli že več otrok iz družin divjakov, od katerih nekateri kažejo odločne znake cerkvenega poklica; 2. da že gradimo in pripravljamo zavod v zadnjem mestu Argentine na meji s Patagonijo, že čisto sredi divjakov.

Sveti oče je bil nadvse vesel teh novic, dvignil je roke proti nebu in dejal: »Bog bodi zahvaljen! Tako bo Patagonija evangelizirala Patagonijo. Na tak način bomo izključili težavo, ko pošiljamo misijonarje v kraje z drugačnim jezikom in popolnoma drugimi navadami in običaji. Ko bomo imeli nekaj domorodnih misijonarjev, bo Patagonija spreobrnjena.«

Vse to sem vam samo na kratko nakazal in pri tem opustil še veliko zelo zanimivega. Če bi vam hotel omeniti samo najpomembnejše stvari, bi potreboval, kakor lahko vsak sam razume, ure in ure nenehnega pripovedovanja, česar pa sedaj ne morem storiti.

Toda preden vas nočoj zapustim, vam moram povedati še dve zelo pomembni stvari. Sveti oče nas štiti in vsi nas imajo radi, obdarjeni smo z mnogimi darovi in privilegiji vseh vrst. To nam je tudi v čast. Toda vedite, da bo Gospod uporabljal nas samo tako dolgo, dokler bomo izpolnjevali njegovo voljo, dokler si bomo zaslužili vse te usluge. Jaz v tem trenutku ne morem kaj drugega, kot da vas močno spodbudim, da bi bili dobri salezijanci. Pridobiti si moramo sadove vseh kreposti in z njimi okrasiti naša srca. Zato je največjega pomena popolna medsebojna povezanost, ki jo moramo vsi enodušno podpreti z vezmi pokorščine. Da, dragi sinovi, ubogajte. Ta pokorščina naj se ne kaže samo v stvareh, ki nam predstojniki dan za dnem ukazujejo, temveč pokorščina vsem členom pravil, takojšnja, zavzeta, 'non coacte sed sponte' (ne prisiljeno, temveč prostovoljno) in vesela. Ne storimo nikdar ničesar, kar bi bilo v nasprotju s tako pokorščino. Naj ne bo med nami nikogar, ki ne bi ubogal in bi, kot pravi apostol, silil v jok tistega, ki ukazuje. Želim torej, da bi bili vsi salezijanci pokorni iz ljubezni našega gospoda Jezusa Kristusa.

Še eno vas prosim, da bi me pazljivo poslušali. Kar nas mora razlikovati od drugih, kar mora hiti značilnost naše družbe, je čednost čistosti; da se bomo vsi na vso moč prizadevali za to čednost, jo priporočali in skušali vnesti v druge z vsemi našimi sposobnostmi. Jaz zase mislim, da lahko v zvezi s čednostjo rečemo, kar pravi Sveto pis-

mo: »Vse dobro mi je prišlo z njo.« Če je ta, potem so tudi druge, a ta jih vse pritegne nase. Če te ni, se vse drage razgubijo, kakor da jih ne bi bilo. Čednost mora biti srčika vsega našega delovanja. Nosimo jo visoko zapisano v naših dušah, potrudimo se, da bomo v vsem dajali dober zgled našim fantom. Naj se nikdar ne zgodi, da bi kakega fanta pohujšal kak član naše družbe. Naj se nikdar ne bi zgodilo, da bi kak salezijanec izgubil to krepost sramežljivosti in da bi bil po njej v spotiko drugim z besedami, spisi, knjigami ali dejanji. V časih, v katerih živimo, je ta čednost nujno potrebna v najvišji meri in biti mora močna v dejanju. Če boste ljubili to tako nežno, tako plemenito čednost, boste kakor Božji angeli. Angeli molijo, služijo in ljubijo Boga. Z ljubeznijo do čednosti prihaja k nam sveti božji strah, mir srca; ne bo več razdvojenosti srca, ne grizenja vesti, temveč veliko navdušenje za službo Gospodu in pripravljenost za žrtve. Če bomo imeli to čednost, bomo vedeli, da hodimo po pravi poti, Bog bo vsako naše še take majhno dejanje sprejel, pridobili si bomo neizmerne zasluge in gotovi smo lahko nesmrtnega plačila v nebeški domovini, kamor bomo gotovo prišli. Zato se potrudimo, da bomo bežali pred vsako še tako neznatno mislijo, ki bi nam lahko zasenčila to čednost: pred pogledi, božanjem nas samih ali drugih. Naj ponovim, da so vse druge dobrine podrejene tej. In to, kar nam bo najbolj pomagalo, da jo bomo uresničili, je pokorščina v vsem. Ti dve kreposti se dopolnjujeta med seboj, in kdor ohranja pokorščino, je lahko prepričan, da bo ohranil tudi neizmerno dragocen zaklad čistosti.

Vroč prosimo Gospoda, da nam jo podeli, in če nam jo bo podelil, ne bomo potrebovali nič drugega. Vse dobro, vsa tolažba nam bo prišla iz nebes, če jo bomo izpolnjevali. To bo zmagoslavje družbe in zahvala Bogu za vse dobro, ki nam ga je naklonil.

Poglejmo še na kratko v dnevnik don Berta. Iz njega povzemamo, da je bil don Bosko med svojim bivanjem v Rimu trikrat sprejet pri svetem očetu, obiskal je deset kardinalov, devetnajst nižjih prelatov, trinajst redovnih oseb in skupnosti ter dvanajst laikov različnih stopenj. Šel si je dvakrat ogledat hišo, ki jo je nameraval kupiti, ki pa je ni kupil, in samo dve cerkvi: majhno San Benedetto in prenovljeno Sant'Andrea alle Fratte. Sprejel je sedem povabil na kosilo. O čem je razpravljal na svojih obiskih pri kardinalih in prelatih, iz kratkih opomb ni mogoče razbrati. O svojih stikih z različnimi osebnostmi je blaženi navadno strogo molčal. Nekoč je povedal, da se nikdar ne bo zvedelo, kaj vse je opravil v Rimu. Po svojem zadnjem potovanju v Pariz je dejal, da je tam uredil tako pomembne zadeve, da bi bila že samo ena vredna celega potovanja iz Turina v glavno mesto Francije. V svojih pismih in pogovorih je omenjal samo tisto, kar je lahko naredilo dober vtis. Konferenca 4. junija je zaradi družinskega načina govorjenje in zaradi stvari, ki jih je obravnaval kot oče, ki svojim otrokom pripoveduje o družinski slavi, naredila mogočen vtis na vse, ki so ga slišali, in jih napolnila z navdušenjem.

Ko se je po mestu razvedelo, da se je don Bosko vrnil iz Rima, ga je prišlo obiskat veliko uglednih osebnosti. To niso bili vedno samo vljudnostni obi-

ski. Tako vsaj lahko povzamemo iz opažanja sobratov, ki so bili poleg. Dne 18. maja je prišel mons. Durio, kanonik iz Novare, literat svobodnih pogledov. Ker je prišel proti koncu kosila, so ga sprejeli v obednici. Dalj časa se je pogovarjal z blaženim, ko sta se sprehajala pod stebriščem. Malo pozneje je prišel škof iz Suse in se z Božjim služabnikom pogovarjal cele tri ure. Moralo je iti za zelo pomembne stvari, ker je don Bosko bil pri reševanju zadev hiter, bodisi da je šlo za odločitve kakor tudi za nasvete. Vse to je blaženega prisililo, da se je moral kljub obljubam, da bo šel na obisk v mesto in opravil nekaj pomembnih zadev, zadržati doma.

Tudi 19. maja se je na koncu kosila pojavil profesor Bacchialoni s kraljeve univerze, velik don Boskov prijatelj. Med don Boskovo odsotnostjo je umrla vele-zuslužna gospa Evrozija Monti, ki je velik del svojega imetja prepustila oratoriju in imenovala Bacchialonija za izvajalca oporoke. Kdo ne bi pričakoval, da se bo skušal z njim takoj pogovoriti? Namesto tega sta popila skupaj kavo in don Bosko je pripovedoval o Patagoniji, o zadovoljstvu svetega očeta zaradi teh misijonov, razgovoril se je o zemljepisnem položaju, fizičnih posebnostih zemlje, o zgodovini odkritij, o misijonskih poskusih, o prebivalcih in njihovih navadah, o svojih načrtih. V eni uri je podal celo vrsto nadrobnosti, kakor da nikoli ne bi delal nič drugega kot samo raziskoval Patagonijo. Verjetno si je ta gospod mislil, da don Boska zanimajo predvsem nadrobnosti oporoke, zlasti še spremembe, o katerih je poročal don Bosku. V teh okoliščinah se je profesor lahko prepričal, kar je že tako ali tako vedel, kako zelo je bil Božji služabnik odtrgan od dobrin tega sveta.

Kronist se pri tem ne zaustavlja, temveč v zameno podari naslednjo opombo: »Čudovito pri vsem tem je to, da ko don Bosko hoče storiti kako stvar, se zdi, da ga zanima samo to, čeprav ima na tisoče drugih opravkov. To stvar potem proučuje, govori o njej, posluša različna mnenja, dodaja k opazkam drugih svoje. V odmoru ne govori o čem drugem, tudi zato ne, da vcepi v druge svoje misli in ves razgovor poživi in izkoristi. Toda takoj ko vstopi v svojo pisarno, opusti dosedanjo misel, ki ga je prej popolnoma prevzela, mirno sede za mizo in se posveti stotini drugih zadev.«

Po končanem odmoru je Božji služabnik ostal sam s profesorjem, ki je šele sedaj lahko govoril o zmedi, ki se je pojavila in zaradi česar je prišel. Kronist ponovno opozarja: »Don Bosko želi, da se vse zadeve končajo pri njem. Noben njegov duhovnik razen don Rue se ne meša vanje.«

Ob šestih popoldne je prvič odšel z doma na obisk h grofici Callori, ki je počasi okrevala. Kakor po navadi, ko se je hotel resno pogovoriti s kom iz hiše, je poklical s seboj pomočnika Pelazzo, vodjo tiskarne, in pomočnika Baraleja, vodjo knjigarne, in se z njima spotoma pogovarjal o založništvu. Počasi je v oratoriju kot spovednik, oče in prijatelj ponovno navezoval posamezne stike, ki jih je moral prekiniti zaradi svoje odsotnosti in jih nihče z ničimer in z nikomer ni mogel nadomestiti.

7.

POGLAVJE

MED DEVETDNEVNICO IN PRAZNIKOM MARIJE POMOČNICE

DEVETDNEVNICO MARIJE POMOČNICE JE PRIDIGAL pobožni duhovnik Fogliano iz škofije Biella, ki je ugajal vsem, tudi don Bosku. Ker nas je mučila radovednost, katere lastnosti je blaženi posebno cenil v govorniku, smo se šli pogovoriti o don Fogliano s pokojnim predstojnikom filipincev v Turinu don Caracciolom. Ko je slišal njegovo ime in ne vedoč za razlog, zakaj smo prišli k njemu, je vzkliknil: »Oh, don Fogliano! Dobro, dobro se ga spominjam! Kot mlad fant sem ga slišal pridigati in sem ga zelo rad poslušal, ker je jasno razložil nauk ter prinašal ustrezne in prijetne zglede, ki jih je spretno vpletal v govor. Govoril pa je zelo počasi, počasi kakor don Bosko.« To pa je bil način pridiganja, ki si ga je želel naš blaženi.

Ko smo nekega dne govorili o tistih pridigah, je don Bosko pokazal zadovoljstvo, verjetno tudi zato, ker je vedno pripovedoval o kaki milosti, ki jo je izprosila Marija Pomočnica. V zvezi s tem je dejal, da je v Rimu, ko je po naključju vstopil v neko cerkev, proti koncu pridige slišal imenovati don Boska in pripovedovati enega izmed dogodkov, ki so objavljeni v njegovi knjigi Marija Pomočnica in pripoved o nekaterih milostih. Don Barberis je pripomnil, da tukaj v Turinu malo govorijo o teh dogodkih, ki jih lahko imenujemo naše. Bilo bi pa prav, če bi o tem veliko govorili in pridigali. Imamo pravi zaklad in ga ne pokažemo. Seveda pokazati. Prav ta knjižica je povzročila nevihto, ki smo jo opisali v devetnajstem poglavju XI. zvezka. Ker dogodek, ki ga je prikazal rimski govornik, sodi v don Boskov življenjepisa, je prav, da ga sedaj, ko je ravno priložnost, podamo našim bralcem.

Don Bosku se je predstavil strokovno zelo uspešen, a neveren zdravnik in mu dejal:

»Slišal sem, da vi zdravite vse mogoče bolezni.«

»Jaz? To pa ne.«

»Pa vendar so mi zagotovili in celo povedali imena oseb in bolezni.«

»So vas pač prevarali. Res je, da prihajajo k meni bolniki ali drugi ljudje namesto njih z željo, da bi dobili milost ozdravljenja po priprošnji Marije Pomočnice. V ta namen opravljajo tridnevnic, devetdnevnic ali druge molitve z obljubo daru, če bodo uslišani. Toda v teh primerih pride do ozdravljenja po delovanju Marije Pomočnice in nikakor ne po moji zaslugi.«

»Prav, potem pa ozdravite še mene in bom tudi jaz veroval v te čudeže.«

Zdravnika je metala božjast. Napadi so se tako pogosto ponavljali, da si ni upal iz hiše brez spremljevalca. Vsa zdravljenja niso nič pomagala. Ker je bolezen bila vsak dan hujša, je v upanju, da bo ozdravel, prišel k don Bosku.

»Prav, storite tudi vi tako kot drugi. Pokleknite, zmolite z menoj nekaj molitev, očistite si dušo z zakramentom spovedi in obhajila in videli boste, da vas bo mati Božja Marija potolažila.«

»Ukažite mi kaj drugega, kajti tega, kar mi pravite, jaz ne morem narediti.«

»Zakaj ne?«

»Ker bi bilo to pretvarjanje. Jaz ne verujem ne v Boga ne v Marijo ne v čudeže.«

Don Bosko je bil ves iz sebe. Toda z Božjo milostjo je dosegel, da je nevernik pokleknil, se pokrižal in potem vstal ter dejal: »Čudim se, da še znam narediti to znamenje, ki ga že štirideset let nisem naredil.« Obljubil je še, da bo šel k spovedi.

In držal je besedo. Takoj po spovedi se mu je zazdelo, da je ozdravel. Resnično ni nikdar več imel epileptičnega napada, medtem ko so bili prej po pričevanju njegovih družinskih članov tako strašni in pogosti, da so se vsi bali najhujšega. Malo pozneje je prišel v cerkev Marije Pomočnice, pristopil k obhajilni mizi ter tako hotel pokazati, kako je prišel iz nevere k veri.

Na večer pred začetkom tridnevnic je don Bosko dolgo spovedoval in šel pozno k večerji. Njegova, pravi kronist, je bila »neke vrste večerja« in je obstajala v tem, da »je pojedel skodelo mineštre in popil kozarec vina«. Potem pa se je do enajstih pogovarjal o Patagoniji in velikem bližajočem se prazniku.

Prvi dan tridnevnic, v nedeljo, so doživeli dvojno veselje. Istočasno z Varstvom sv. Jožefa so praznovali tudi don Boskovo vrnitev. Na kosilo, ki so ga pripravili v knjižnici, so prišli poleg mojstrov tudi mnogi povabljeni, med njimi don Pechinino, Terreno, Allievo, Lanfranchi in Bacchialoni. Kronist pripominja: »Ta družinska kosila naredijo veliko dobrega. Prirejali so jih precej pogosto prav zato, ker so na njih navezovali stike z mnogimi različnimi, posebno cerkvenimi osebami in profesorji. Te zadnje so vabili zlasti, ko je bilo treba izbirati pisatelje za Knjižnico italijanske mladine. Kosila so pripravljali brez skoposti, pa tudi ne razsipno, tako da so povabljeni odhajali zadovoljni.

Tistega večera se je don Bosko udeležil akademije rokodelcev, ki so jo prenesli na ta dan tudi zato, da bi imeli med seboj svojega dragega očeta. Zlasti so ugajali nekateri dialogi, ki so predstavljali razne obrti, popestrjeni z deklamacijami in glasbenimi vložki. Začeli so čevljarji. Fant s parom raztrganih čevljev se sreča z drugim, ki nosi par novih. Pozdravita se. Prvi na vprašanje drugega odgovarja, kako se popravljajo čevlji, in pri tem uporablja ustrezne italijanske izraze. Nato si ta ogleduje nove čevlje in si želi pojasniti, ki jih dobi prav tako v izbranih italijanskih izrazih. Obema se pridruži še tretji, ki naredi pogovor živahen in šaljiv in ga konča. V drugi skupini so nastopili krojači, nato kovači itn. Moralni nauk je dajal vsebino vsem razgovorom; lenuh se odloči, da bo delal bolj pridno; malomarni, da bo bolj pazljiv, in klepetulja, da bo manj govoril. Tu in tam so bili izraženi tudi krščanski občutki, kot na primer: 'Kaj hočeš, sv. Jožef je moral trpeti veliko več kot ti, ko se je kot tujec znašel v Egiptu. Tudi sv. Jožef se je moral truditi v svoji delavnici. Jezus je rade volje, bolj kot mi, ubogal sv. Jožefa.' Vsak dialog se je končal z molitvijo, ki so jo opravili kleče pred podobo sv. Jožefa.

Don Bosko je bil zadovoljen. V sklepnem govoru je dejal, kar je storil le redkokdaj: »Želel bi, da bi tako akademijo s takimi dialogi priredili vsak dan. Jaz bi prišel poslušat vsakokrat, če bi le bilo mogoče. Zelo sem zadovoljen. Pripravite jih, pripravite, jaz bom skušal vedno biti z vami.« Nato je priporočil don Lazzeru, da bi dialoge shranili in jih uprizorili še kdaj drugič.

Istega dne se mu je zgodilo nekaj neprijetnega. Na praznik Marije Pomočnice je povabil v oratorij fante iz Alassia. V ta namen je pisal generalnemu direktorju železnic in ga prosil, da bi tej skupini omogočil četrtinsko voznino. Odgovor je bil negativen, češ da so to že imeli.

Razmere za delovanje Cerkve in papeža so v Italiji iz dneva v dan postajale težje in dobri so čutili potrebo, da so pomnožili svoje molitve k sveti Devici, da bi pomagala. Zato je kardinal Patrizi, papežev vikar za mesto Rim, l. 1876 s posebnim Svetim povabilom spodbudil vernike h goreči tridnevnic za praznik Marije Pomočnice v cerkvi Santa Maria sopra Minerva, ki so jo upravljali dominikanci. Potem ko je opisal zablode časa, se je obrnil »na tiste Rimljane«, ki so »pravi katoličani v veri in dejanjih«, in jih prosil: »Sedaj imamo priložnost, da molimo in se kesamo, tako da prosimo za pomoč sveto Devico Marijo ob bližnjem prazniku Pomočnice kristjanov. Ta dan nas spominja na njeno varstvo Cerkve in rimskega papeža, ki je bilo vedno učinkovito.« Ko je naštel pobožnosti tridnevnic in odpustke, ki jih je podelil papež, je sklenil: »Naj bo ta molitev skromno zadoščenje vsaj za najhujše žalitve in strahotno preklinjanje, ki se sliši proti sveti Devici Mariji.«

V zapiskih iz teh časov naletimo še na drug dokument, ki ga je podpisal markiz Andrej Lezzani in se glasi takole: »Rim, na dan 24. maja, ki je posvečen Mariji brezmadežni z naslovom Pomoč kristjanov. 1876.« To je poslanica,

ki jo je katoliška rimska mladina naslovila na vse italijanske katoličane, da bi praznovali 17. januar 1877, peto stoletnico vrnitve papežev iz Avignona. Tudi Unità Cattolica, glasilo italijanskih katoličanov, je na podoben način pozvala ljudi in se spomnila lepega dne za ves katoliški svet, ko naj bi vsi obnovili radosti prebivalcev Rima, ko so 24. maja 1814 spet sprejeli »po petih letih jetništva« papeža Pija VII. v njegovem Rimu kot škofa in kralja.

V Turinu je praznik prešel v navado, postajal vedno bolj ljudski in so ga obhajali z gorečo vero in pristno pobožnostjo. Blaženi je v tridnevnicu ugotavljal velik naval vernikov. Veliko jih je prihajalo v zakristijo, da bi prejeli don Boskov blagoslov, kakor so pravili, on pa jih je popravljaj in delil blagoslov Marije Pomočnice. Eni so se Mariji Pomočnici zahvaljevali za prejete milosti, drugi so ji priporočali svoje tegobe in prosili za uslišanje. In koliko jih je bilo uslišanih! V dveh zvezkih Katoliškega branja, iz maja 1877 in maja 1878, beremo o uslišanjih, ki so se zgodila leta 1876. Navedenih je devetinpetdeset. Toda koliko se jih je zgodilo, pa niso zapisana!

Opisali bomo eno, pri katerem je sodeloval tudi blaženi. Meseca maja je neki gospod Mazzucco iz Turina, star dvainosemdeset let, težko zbolel in zdravnik je razglasil, da je ozdravitev izključena. Hčerka Marcelina je v svoji skrbi in žalosti odšla v cerkev Marije Pomočnice, molila k materi Božji in prosila don Boska za blagoslov za očeta. Don Bosko je rade volje izpolnil njeno željo in ji ob slovesu dejal: Blagoslavljam vas za vašega očeta. Od danes do telovega zmolite vsak dan en očenaš, zdravamarijo in slavaočetu v čast presvetemu Zakramentu in eno pozdravljena Kraljica v čast blaženi Devici. Potem bodite prepričani, da vam bo mati Božja Marija naklonila milost.«

Hčerka se je zadovoljna vrnila domov. Ker pa tako zaželenega izboljšanja ni hotelo biti, je vsa žalostna spet šla k don Bosku, ki ji je odgovoril: »Saj se vendar še ni iztekel čas naših molitev. Saj je še osmina telovskega praznika in ta se začne danes. Zato molimo goreče in polni upanja. Zaupajte in prepustite vse materi Božji Mariji.« Kakor je napovedal, tako se je zgodilo. Na praznik Gospodovega telesa, na telovo, je bil popolnoma zdrav.

V oratoriju so bili, kakor se to pravi v domači govorici, »na tleh«, se pravi v veliki denarni stiski. Don Bosko že en mesec in pol ni prosil miloščine v Turinu pa tudi v Rimu ni imel časa za to. Toda računi so prihajali kar naprej. Spet je šel na svoje jutranje pohode. Na dan pred praznikom je proti deseti uri prišel ponj s kočijo baron Blanko di Barbania. Ta gospod je bil značilen predstavnik svojega stanu. Eden najbolj plemenitih gospodov v Piemontu, visoke postave in elegantnega obnašanja, odkritosrčnega in prijaznega značaja, brez dlake na jeziku, pa naj se je pogovarjal s komerkoli, in bil je odkritosrčen don Boskov prijatelj. Tega dopoldneva don Boska gotovo ni peljal samo na sprehod. Vrnil se je šele proti večeru, in to ne praznih rok.

Kdo bi lahko opisal vedno bolj navdušeno razpoloženje ob bližajočem se velikem prazniku? Pevci in godbeniki so vadili pozno v noč. Ceremoniarji so urili ministrante skoraj vse odmore in kleriki so pripravljali svete obrede, da bi vse lepo potekalo. Improvizirani tajniki so pisali naslove pisem s povabili uglednim osebam in dobrotnikom. Nenehno so prihajali in odhajali pleskarji, plinski inštalaterji, okraševalci cerkve, mizarji, ki so pripravljali mize za prodajo različnih predmetov. Don Rua je večkrat povabil predstojnike oratorija na pogovor, da bi vse predvideli in tako preprečili nered. Kronika poroča: »Kadarkoli moramo pripraviti kak praznik ali slovesnost, se zbiramo h konferenci ali na kapitelj, kakorkoli hočete že to imenovati.« Na te sestanke so vabili tudi pomočnike, izvedence v kaki stvari.

Po vsem, kar smo do sedaj povedali, ni treba dodajati, da je na predpraznik veselje fantov že prehajalo v mrzličnost. Tisti večer bi morala biti 'lectio brevis' (kratek pouk), a komaj jim je uspelo, da je bila 'brevissima' (čisto kratek). Prihajali so ravnatelji in predstavniki zavodov. Prišel je tudi mons. Masnini, tajnik casalskega škofa, in konzul Gazzolo, ki se je pravkar vrnil iz Amerike. Obisk mnogih škofijskih duhovnikov in novice, da bo prišlo nekaj švicarskih gospodov samo zato, da bi opravili svoje pobožnosti v cerkvi Morije Pomočnice, je navedlo kronista, da je zapisal: »Prav nič se ne bi čudil, če bo ta cerkev v nekaj letih postala cilj velikih romanj.«

Božji služabnik je sprejel velikansko množico ljudi, ki jih ni mogel odpraviti vse do enih popoldne. Tedaj ga je brzozavka iz Genove obvestila, da bosta ob dveh prišli dve ugledni matroni, ki bi radi imeli kosilo v oratoriju. On ju je pričakoval ves miren in ljubezniv.

Večerjal je šele, potem ko je nehal spovedovati, se pravi zelo pozno. Tu ga je čakal Gazzolo. Argentinski konzul je v Unità Cattolica bral pisma misijonarjev. Bral je tudi druge časopise. Vendar mu je bilo hudo in je moral dati duška svojemu nezadovoljstvu. Malo, veliko premalo so pisali o njem. Potožil se je že don Francesii, pa to še ni bilo zadosti. Ko ga je don Bosko zagledal, se je odkril, ga objel in poljubil. Toda kdaj se je don Bosko iz lastnega nagiba tako vedel? Nato ga je posadil ob svojo stran, ga imenoval z vsemi najlepšimi naslovi, pripisal vse zasluge za uspešen odhod in prihod misijonarjev njemu in kljub veliki utrujenosti z njim govoril več kot eno uro. Don Bosko nikdar ni hotel, da bi kdo odšel od njega tudi z najmanjšo zagrenjenostjo v srcu.

Na dan praznika so navsezgodaj začeli opravljati maše in deliti obhajila, kar je trajalo do desetih. K maši s skupnim svetim obhajilom so prišli tudi fantje iz Valsaliceja. Glasba, pravi kronika, je bila manj bučna kot prejšnja leta, vendar pa izvedena z večjo natančnostjo. Pevski zbor, ki ga je ustanovil don Cagliero, je odlično deloval tudi v odsotnosti maestra, saj je Dogliani postal dirigent, ki ga je vredno zamenjal. Značilno je to, kar se bere v Svetem povabilu: »V himni je skla-

datelj skušal z glasbenimi notami predstaviti pomorsko bitko, ki so jo kristjani s pomočjo Marije Pomočnice izbojevali pri Lepantu.« To dramatično izvedbo je ljudstvo preprosto poimenovalo Bitka pri Lepantu. Bila je zložena v slogu svojega časa. Celoten glasbeni spored so ponovili na vnebohod 25. maja, ker je bil prazničen dan, s še večjim sodelovanjem ljudstva in z nekaj manj številnimi obhajili.

Ko je don Bosko opravil svojo mašo, ga je obdalo kakih pet do deset ljudi, ga prosilo za blagoslov in ga zadržalo eno uro in pol v pogovoru. Zbit in utrujen od prejšnjih dni, je na koncu komaj še govoril, vendar je nadaljeval dostojanstveno in vedro. Kdor ga je tiste dni od blizu opazoval, se ni mogel načuditi, kako se je znal udeleževati vseh pogovorov, jih držati v živi napetosti, in kar je še pomembneje, kako je znal tudi vsakdanje malenkosti povzdigniti na višjo raven; pravi mojster pogovora, ki ga je vodil v pravo smer. Njegove pripovedi so bile naravne in na videz spodbujene od misli drugih, v resnici pa so izhajale iz globokega premisleka njegovih idej in so se globoko vtisnile v duše poslušalcev. Nihče se tega ni zavedal. Tudi v tem se je pokazal starega rokohitrca, ki je obvladoval skrivnost vzbujanja pozornosti duhov in proizvajanja zaželenih učinkov.

Slovesni dan pa ni potekel brez temnega oblaka. V jutranji slovesnosti je maševal imenovani mons. Masnini. Povabili so nadškofa, vendar je odklonil. Prosili so ga, da bi smeli povabiti kakega drugega škofa, a je tudi to odklonil. Ljudstvo, ki o tem ni ničesar vedelo ali sumilo, se ni niti zavedalo odsotnosti škofa, kajti mašnika, oblečenega v vijoličasto obleko in z uporabo 'bugie', so imeli za škofa. Vendar stvar ni potekala brez ovir. Kakor blisk z jasnega neba je prišla prepoved, da ta prelat ne sme opraviti večernic. Naslednjega dne je prišlo za »Gospoda prefekta hiše don Boskovega oratorija« pismo, v katerem je bilo zapisano: »Njegova ekselenca monsinjor nadškof mi naroča, da obvestim vašo velečastito uglednost, da čuti veliko nejevoljo, ki jo je povzročila novica, da je v cerkvi Marije Pomočnice včeraj izvajal obrede tuj duhovnik, in to s prelatskimi znaki, ne da bi za to prej dobil izrecno dovoljenje monsinjorja nadškofa, kakor se to zahteva na osnovi cerkvenih zakonov. V nasprotju s stalno navado te nadškofije je, da bi kak duhovnik opravljal slovesne ali neslovesne obrede s prelatskimi znamenji. Tako duhovniki naše nadškofije, ki nosijo naslov monsinjorja, nikdar ne opravljajo takih obredov, ker nimajo za to dovoljenja svojega nadškofa. Monsinjor zato obvešča vašo uglednost in vaše sobrate, da je boljša pokorščina kot daritve (Kr 1,15), in upa, da odslej ne bo več razloga, da bi ponovil tako pritožbo.« Da bo vse, kar se nanaša na ta dogodek, naj povemo, da je mons. Santo Mesnini v znamenje spoštovanja oblasti zaprosil za to dovoljenje, pa ga niso sprejeli.

S to listino je povezan odlok z dne 2. junija, v katerem se don Bosku nalaga, »da noben novomašnik, član te družbe (salezijanske), stanujoč v njenih domovih, ne sme v nobeni župniji turinske nadškofije darovati prve maše kakor tudi ne naslednjih prej kot šele po izteku štirinajstih dni po posvečenju«.

Medtem ko je don Bosko doživljal te »neprijetnosti«, je turinski ordinarij prejel prošnjo nekega škofa z juga, ki naj bi blaženemu izkazal znamenje spoštovanja. To je bil škof iz S. Agate dei Goti, ki je slišal od škofa iz Castellammare »o priročniku Cerkvene zgodovine odličnega duhovnika don Janeza Boska« in ni poznal »naslova tega gorečega duhovnika«. Zato je prosil nadškofa, da bi zanj naročil in dal poslati vsaj dvajset izvodov z namenom, da bi navdušil za branje te knjige svoje mlade duhovnike in jo razširil v svoji škofiji. Nadškof je točno izpolnil naročilo po svojem tajniku.

Navdušenje pobožnosti, ki je raslo skozi celo devetdnevnicu Marije Pomočnice, je blagodejno vplivalo na dušo nekega protestanta, gosta v oratoriju, da je v njem dozorela želja po spreobrnjenju. Njegova življenjska pot ni brez zanimivosti tudi zato, ker nam da spoznati nov vidik raznovrstne don Boskove gorečnosti.

Viljem Hudson, sin protestantskih staršev in vzgojen v kalvinstvu, se je odpravil v Švico, da bi tam študiral moderne jezike. Bil je star dvajset let. Nenehni napadi na katoliško Cerkev so v njem vzbudili radovednost, da bi natančneje spoznal njen nauk. Kolikor bolj je študiral, toliko bolj je začel dvomiti o pravilnosti protestantizma. Bog je v svoji dobroti uredil stvari tako, da je spoznal gorečega katoličana in z njim sklenil tesno prijateljstvo. Temu je zaupal svoje verske dvome in izrazil željo, da bi spoznal praktično katoliško življenje v Italiji. Iskali so družino, v katero bi lahko prišel kot domači učitelj. Toda kljub obilnemu dopisovanju ni bilo nič iz vsega. Tedaj jima je neki prijatelj govoril o don Bosku in jima zagotovil, da bi bilo pri njem gotovo mogoče dobiti zatočišče. Pisal mu je, vprašal za pogoje, odpotoval in vstopil v oratorij. Tukaj ga je zadel Božja milost.

Ni prišla takoj, končno pa je zmagala. Po dveh tednih dobre volje je spet zapadel v svojo brezbržnost. Pozabil je, zakaj je prišel v oratorij, in se zadovoljil samo s tem, da se je vadil v novem jeziku. Poglobil se je v študij italijanščine in pozabil na vero, zaradi katere je prišel. Don Bosko, ki ga je od blizu opazoval, je upal na dober razplet in ni hotel prenačljenih korakov. Ko je govoril z don Bologno, prefektom zunanjih gojencev, je rekel: »Jaz sem mu jasno povedal, da ga tukaj nihče ne sili, da bi moral spremeniti vero, in da mu bomo izkazali vso pozornost, naj se odloči tako ali drugače. Če bo postal katoličan, ga bomo sprejeli kot brata in mu nič ne bo manjkalo, dokler bo ostal pri nas. Toda če bo odšel iz oratorija, to sem povedal tudi drugim in sem ponovil jasno njemu, se jaz ne obvezujem za nič, popolnoma nič. To sem mu povedal zato, da se ne bi pritoževal, češ da so ga katoličani zapustili. V tem primeru bi se on sam odločil in bi se vrnil v položaj, v kakršnem je bil prej. Fant je poslušal moje besede in se je pokazal popolnoma zadovoljnega. Sedaj pa mu ti, Bologna, stoj ob strani, da bo dobro preštudiral svoj katekizem in se pridno udeleževal molitev v skupnosti, in mu vse jasno razloži.«

Dejstva so dala prav don Bosku: Božja milost je vzbudila fanta iz brezbržnosti in zmagala. To se je zgodilo nekega jutra med devetdnevnicco. Bil je sam v eni izmed šolskih sob in vadal violino. Kar nenadoma so se mu oči ustavile na kipu Marije Pomočnice na majhnem prestolu. Že večkrat je videl ta kip, pa ni naredil nanj nikakršnega vtisa. Tisti trenutek pa ga je navdalo polno misli. Dvom in gotovost, vera in nevera so navdali njegovega duha, dokler si ni postavil naslednjega vprašanja: »Toda zakaj toliko ljubezni, toliko pobožnosti, toliko molitev, toliko pridig, toliko knjig, toliko obljub presveti Devici Mariji?« Več dni je vneto molil, razmišljal. Vedno bolj ga je privlačila pobožnost do Device Marije, h kateri se je čutil pritegnjenega in skoraj prisiljenega, da bi postal katoličan in njen častilec. Končno je stopil k don Bosku, mu razodel svoje stanje in mu povedal svojo odločitev, da se da krstiti, kadarkoli je mogoče. Don Bosko je privolil v prošnjo. Začel je z nadvse resno pripravo in prišel je toliko zaželeni dan. Mons. Gastaldi je s posebnim dopisom podelil don Bosku vsa pooblastila. Novokrščenc je po prejemu krsta 4. junija 1876 zapisal: »Danes, danes so bile izbrisane vse moje prejšnje pregrehe. Danes sem bil prerojen v vodah svetega krsta, postal sem krepek in pogumen, pripravljen, da pokažem svoje vedro in pogumno čelo vsem nevernikom, razkolnikom, krivovercem in poganom, ki me bodo napadli. Danes me je Devica Marija sprejela za svojega sina, danes sem obljubil, da jo bom imel za svojo nežno mater. Danes sem prejel Jezusa in mu obljubil, da bom šel za njim kljub vsem težavam. Z Božjo milostjo bom ostal trden v katoliški veri, tesno povezan z njegovim namestnikom, nezmotljivim Pijem IX. Pripravljen sem pretrpeti tudi najbolj kruto smrt, kakor pa da bi prekršil obljube, ki sem jih storil danes.«

To ni bil plamen, s katerim zagori slama. Odpotoval je v Ameriko in si tam ustvaril dober položaj. Želel je vstopiti kot profesor angleščine v neki katoliški irski zavod. V ta namen si je moral priskrbeti potrdilo o svojem spreobrnjenju v katoliško vero. Namesto njega je eden njegovih stricev 17. novembra 1892 iz Brunswicka pisal don Rui, ki mu je sporočil, da je njegov nečak »pod vodstvom svetega don Janeza Boska prestopil v katoliško vero brez zavzemanja kakega duhovnika ali redovnika, temveč samo na osnovi nekega videnja«.

Primeri protestantov, ki so prihajali v oratorij, da bi se spreobrnil, niso bili redki, in čeprav se niso vsi vrnili v hlev, so imeli od tega veliko korist. Ta stik s protestanti in njihovimi spreobrnjenji nas vodi k posebnemu razmišljanju, ki nam pomaga bolje spoznati don Boskovega duha. Neki protestant iz Firenc je proti koncu marca prosil, da bi se smel v oratoriju odreči svoji zmoti in tam tudi ostati. Toda način, kako je bilo pismo napisano, in izrazi, ki jih je prosilec uporabljal, so dali slutiti, da gre za prevaro ali za koristoljubje. Iz tega razloga je don Rua v svojem odgovoru uporabil precej ostre besede. Protestant je pisal don Bosku in izrazil svojo užaljenost, vendar ponovno izrazil svojo trdno odlo-

čenost, da postane katoličan. Tedaj je don Bosko nekega večera sprehajaje se po obednici rekel don Rui: »Tisti, ki so začetniki v veri in nesposobni, da bi storili dejanje kreposti, se kaj lahko užalijo. Zato jim je treba vedno zelo dobrohotno odgovarjati, tudi če se nam zdi, da imajo skrite namene in nas hočejo prevarati.« Nato je nakazal vsebino pisma, ki naj mu ga napiše. Pri tem je bil naravnost čudovit. Kadar je komu naročil, da naj napiše pismo kaki ugledni osebnosti, je v trenutku podal glavne misli, nakazal način, kako jih je treba izraziti, in povedal tudi najprimernejše izraze.

Ko so izzveneli odmevi praznika, so se stvari v zavodu umirile in v oratoriju je spet steklo normalno življenje. Don Rua je kot po navadi zbral vse, ki so imeli kaj opraviti s praznikom, na razgovor, na katerem bi se pogovorili o neprimer-
nostih, ki so se zgodile, in povedali, kako bi jih lahko v prihodnje preprečili. Kot vedno so napisali kratek zapisnik, ki naj bi ga potem prebrali maja 1877.

Že samo ta nadrobnost bi morala zadostovati, da bi tistim, ki so gledali dogajanje v oratoriju od zunaj in ugotavljali precej drugačne metode kot sicer, zaprla usta, ki so govorila o neredih. Potek, včasih tudi zelo buren, je bil vedno pod nadzorom pametnih, gorečih in ljubečih predstojnikov, ki so urejali veselje in preprečevali izgrede. Od opomb, ki so jih zapisali v dnevnik, bomo navedli samo naslednji dve: »3. Treba je poskrbeti, da bodo fantje v cerkvi asistirani po razredih in da je pri razdelitvi prostorov na predvečer navzoč tudi predstojnik. 4. Don Bosko je izrazil željo, da bi dali tujim ljudem, da bi šli v zakristijo in na kor, da bi bil vsak kotiček poln ljudi.«

Še nekaj. Don Bonetti je iz Borga San Martino, kraja jagod, don Bosku za praznik poslal košaro tega dehtečega in okusnega sadeža prve pomladi. To darilo je potem prešlo v navado in ravnatelj zavoda z njim še naprej osrečujejo oratorij. Blaženi mu je v zahvalo poslal pismo, v katerem mu, izrabljajoč priložnost, izraža nekatera priporočila in na koncu pove svoje vtise o prazniku.

Predragi don Bonetti!

Tvoje pismo je v redu. Jagode, sicer v majhni količini, so bile zelo okusne, njihov pomen je velik. Bomo videli. Pisal mi je klerik Anzini.

Reci mu, da naj stori, kakor je pisal, in jaz bom zadovoljen, ker bo kmalu delal čudeže.

Lepo ga pozdravi.

V mesecu juniju bom skušal najti čas, da se bom nekaj dni pogovarjal s svojimi dragimi sinovi v San Martinu, o katerem sem se toliko pogovarjal s svetim očetom in od koder bom, upam, dobil veliko tolažbe, ker iz tega, kar mi poročáš, menim, da vas je polovica že svetih, polovica pa na poti k svetosti.

Najbolj pa se veselim novice, da so vaši fantje zelo ukaželjni in krepostni.

Reci mojemu prijatelju Adamu, da se čas bučnic že bliža, in ko bo lahko pripravil krožnik te izbrane jedi, bom prišel k vam.

Povej Tamiettiju, da tako dolgo ne bom zadovoljen z njim, dokler ne bo uresničil treh velikih S.

Lepo ga pozdravi.

Vsem duhovnikom, klerikom, asistentom itn. želim obilico darov Svetega Duha, zlasti še moči.

Reci učencem 4. in 5. razreda, da jih imam zelo rad. Zadovoljen sem z novicami o njih.

Vsak bo dobil darilo, upam, da bom z vsakim govoril o njegovem poklicu.

Drugim povej, da želim, da bi vsi postali bogati, pa v pravem bogastvu, ki je po besedah Pija IX. v svetem strahu Božjem.

Jaz pišem na kratko, ti pa dodaj, kar manjka mojim mislim. Praznik Marije Pomočnice je bil naravnost sijajen in zgodilo se je več čudežev. Če o tem don Giulitto ni nič povedal, bom povedal jaz. Molili smo tudi zate, za sestre in za cel zavod. Amen.

Ena izmed izrednih milosti je bila ozdravitev v trenutku novinke Laurentoni iz Morneseja.

Bog naj nas vse blagoslovi in molite zame, ki sem v Jezusu Kristusu vaš najvdanejši prijatelj. duh. Janez Bosko

Turin, 26. 5. 1876

8.

POGLAVJE

VEDENJE IN GOVORJENJE BLAŽENEGA PRI NEKATERIH SREČANJIH

IZRAZ »NEKATERI« VSEBUJE DOLOČENO OMEJITEV, ki je ne smemo prezreti. Ta omejitev se nanaša na časovne okoliščine. Ker ostajamo bistveno zvesti kronološkemu podajanju dogodkov našega predhodnika, želimo sedaj v obdobju med februarjem in junijem 1876 izbrati nekatera srečanja, ki jih je treba omeniti v podrobni zgodbi, kot je naša.

Med posebnostmi, ki smo jih občudovali v don Boskovem razgovoru, je bila njegova izredna spretnost, s katero je vodil pogovor o duhovnih stvareh, in nato njegova iskrena neprisiljenost, ko je znal načeti nekatere grenke resnice, ne da bi si zato nakopal sovraštvo, ki je navadno s tem povezano.

To je dokazal 19. februarja 1876. Imel je navado, da je vsako leto obiskal v Turinu dve neporočeni starejši gospe Bonnié in se zadržal z njima na kosilu. Izbral je ta dan in šel tja v spremstvu don Rue in don Barberisa. Na koncu kosila sta prišla obiskat sestri daljna sorodnika, ki glede vere še zdaleč nista z njima bila istega mnenja. To sta bila Tovagli, mož in žena, bogataša brez otrok, ki nista dala nikdar nobene miloščine za cerkev in sta v srcu gojila celo sovražnost do nje. Odpeljali so ju v salon, kamor je čez nekaj časa prišel tudi don Bosko s svojima spremljevalcema. Po pozdravu se je razvil pogovor in navzoči so začeli govoriti o nekem gospodu Turlettiju, ki sta ga Tovagli dobro poznala.

»To je zares odličen gospod,« je rekel don Bosko.

»Da, brez dvoma,« je odvrnil Tovaglia, »zares je v naših časih težko dobiti družino, kakršna je ta.«

»Vsem so v veliko tolažbo take družine, kjer gojijo zares pravo krščansko pobožnost. On hodi v cerkev, prejema zakramente, hodi k pridigam, in to kljub toliko poslom, ki jih ima.«

»Poleg tega pa je nadvse prijazen z vsemi,« je dodal gospod Tovaglia. »Vse ljubeznivo sprejme, in če more, naredi tudi kakršnokoli uslugo.«

»Pa še to,« je poudaril don Bosko, »kar pravi sveti evanglij: Kar je odveč, dajte ubogim. On to velikodušno dela, kljub temu da ima številno družino in se ne koplje v denarju. Tako kakor prej v Firencah tudi sedaj v Turinu če le ima kaj denarja, pride k meni v oratorij in reče: 'Don Bosko, gotovo ste v stiski. Bliža se zima in morali boste kupiti nogavice za svoje dečke. Vzemite to in jih kupite nekaj ducatov. Nekoč je dejal: 'Gotovo potrebujejo srajce. Vzemite to in jih kupite, kolikor je treba. Zdi se, da bo letos zelo ostra zima,' mi je rekel ob drugi priložnosti, 'potrebovali boste zimsko perilo in odeje za fante. Vzemite to in poskrbite za potrebno.' In tako od časa do časa prihaja k meni in mi prinaša svoje darove. Nekoč sem se zbal, da mogoče odtrga kaj svojim družinskim članom, zato sem mu kljub svojim velikim denarnim stiskam povedal, naj ne pretirava v dajanju miloščine. 'Oh, ta je pa lepa, don Bosko,' je odgovoril, 'si hočete samo vi s svojimi zaslužiti nebesa? Če ne bom delal tako, kako bom potem izpolnjeval to, kar pravi Jezus Kristus? Kar je odveč, dajte ubogim?' Odgovoril sem, da je to samo nasvet in ne zapoved. 'Naj bo nasvet ali zapoved,' je odvrnil, jaz poznam še druge Gospodove besede: Lažje gre kamela skozi šivankino uho kakor bogataš v nebeško kraljestvo. Jaz se hočem zveličati in zato moram vedno bolj odtrgovati svoje srce od stvari tega sveta. Na žalost ugotavljam, da tisti, ki misli samo nase, meni, da mora od tega, kar ima odveč, izdajati samo zase in nikdar za koga drugega. Kolikor bolj je kdo bogat, toliko bolj misli, da mora skrbeti zase, da bo ohranil svoje dostojanstvo tako sedaj kakor za prihodnost, in da je treba vedno kaj postoriti in popraviti. Toda vse to so samo pretveze za tiste, ki imajo srce navezano na dobrine tega sveta.' Na te pripombe nisem nikdar odgovarjal, temveč sem v njem videl velikodušnega človeka, ki je dobro poučen o verskih stvareh.«

»Gotovo, gotovo. Kot mlad fant je študiral za duhovnika. Menim celo, da je bil preoblečen v klerika.«

»Nisem vedel za to. Vendar sem ga vedno poznal kot svetega človeka, velikodušnega in dobro poučenega o verskih rečeh.«

Nato so prišli na salezijanske misijone v Ameriki in misijonarje, ki so se trudili v Patagoniji in delali toliko dobrega v deželi, kjer je manjkalo predvsem duhovnikov. Rečeno je bilo, kako zelo je potrebno pošiljati tja veliko duhovnikov, ki bi učili tiste ljudi poti v nebesa. »Toda za to,« je pripomnil don Bosko, »je potrebno veliko denarja in je zelo resna zadeva.«

»Poleg tega pa manjka tudi ljudi,« je pripomnil gospod Tovaglia.

»Da,« je nadaljeval blaženi, »tudi ljudi manjka. Toda če imamo denar, je mogoče sprejeti več fantov in jih pripraviti za to poslanstvo. Sedaj pripravljamo novo odpravo, toda kako naj to storimo? Nosimo posledice še prve, za katero smo izdali najmanj šestintrideset tisoč lir. Razumeli boste, da je to za uboge-

ga duhovnika brez sredstev, ki se opira samo na javno dobrodelnost, ogromno breme. Na srečo Božja previdnost, ko hoče opraviti kako delo, gane tudi srca. Mi vsi smo v Božjih rokah.«

Nato je pogovor nanese na nedavni samomor viteza Montija. Tovaglia je menil, da je bilo to dejanje strahopetnosti, ko ni znal prenašati težav življenja. »Kjer ni vere,« je pripomnil nekdo, »je pač naravno, da se zgodijo take stvari. Ni se čuditi temu.« Nato so govorili še o smrti.

Gospe Tovaglia pogovor o smrti ni bil všeč. Rekla je, da je najbolje, če se o tem čim manj govori. Ko pride, je pač neizogibno, toda nikakor ni pametno, da bi se dali prej preveč moriti.

»Res je,« je menil don Bosko. »Nasvet, ki sem ga tolikokrat slišal od don Caffassa, odličnega turinskega duhovnika, je naslednji: Bodimo vedno pripravljene na smrt, kakor če bi morali danes umreti. Vendar se pri tem ne bi smeli dati preplašiti, tako da bi se bali. Če ima kdo čisto vest, ker je brez grehov ali se jih je pravilno spovedal in opravil potrebno pokoro, se mu zares ni treba bati smrti. Samo tisti, ki slabo živijo in se le poredko približajo k zakramentom, se morajo bati smrti. Ti trepetajo ob misli na smrt, ker imajo težko vest. Misel na smrt je pogosto izražena v evangelijih: Bodite pripravljene, nam ponavlja Božji Odrešenik, ker ne veste, ob kateri uri bo prišel sin človekov. Prišel bo kakor tat. Itn. itn.«

Ob slovesu je don Bosko vljudno povabil gospoda Tovaglia na obisk oratorija, ki ga še nista videla. Ti ljudje, ki nikdar niso šli h kaki pridigi, so pri tem srečanju za dolgo dobo dobili svoje.

Če je v zavodu naletel na neznane ljudi, se ni zadovoljil s tem, da je odgovoril na pozdrav, temveč jih je takoj začel spraševati o stvareh, ki se tičejo duše, ali pa je navduševal za dobro, pa najsi bi bil kdorkoli. Marca mu je postregel s kavo neki tridesetletni strežnik, ki je bil v oratoriju šele nekaj tednov. Don Bosko ga za trenutek pogledal, potem pa ga je vprašal:

»Kako se pišete?«

»Pesce.«

»Od kod pa ste?«

»Iz bližine Mondovija.«

»Kaj ste delali, preden ste prišli v oratorij?«

»Bil sem strežnik v zavodu v Mondoviju. Imam potrdilo o opravljeni službi, ki sta ga podpisala župan in kanonik Ighina.«

»Preberite ga.«

Ta je kar zadovoljivo prebral pisanje. Nato je don Bosko nadaljeval:

»Ste prišli sem, da se tukaj ustavite, ali iščete boljšo namestitev?«

»Pravzaprav bi se tukaj ustavil.«

»Ste sedaj zadovoljni ali menite, da to ni kraj za vas?«

»Nisem nezadovoljen. Vendar bi želel, da bi me poslali v kak drug zavod. Biti v Turinu se mi zdi, da ni stvar zame.«

»Kakšno zaposlitev bi želeli?«

»Takšno, kakršna mi je bila zaupana: strežnik, obedničar ali podobno.«

»Če si želite samo to, vam lahko ustrezemo, ker imamo še druge zavode in vas lahko pošljemo drugam. Rad bi zvedel še to: želite zaslužiti denar ali pa ste mislili: ostanem, če mi ne bo nič manjkalo za telo in dušo. Kajti če ste prišli zato, da bi zaslužili denar, tukaj ni vaše mesto.«

»To zame ni pomembno. Saj sem skoraj sam na svetu.«

»Prav, glejte, če želite, da vam ne bo manjkalo ničesar za telo in dušo, se pravi, če želite, da si pripravite dober položaj v tem in onem življenju, lahko ostanete. Kar se tiče mene, vam to mesto rade volje prepuščam in ste lahko prepričani, da bo vse prav. Toda morate se odločiti in jasno povedati: Zares si želim predvsem rešiti svojo dušo. Kaj pravite k temu, Pesce? Vam ugaja, da bi vam šlo dobro na tem in onem svetu?«

»Da, zadovoljen sem. Skoraj, skoraj ... Zadosti je, za zdaj se strinjam.«

»Prav. Tukaj je don Barberis. Prepuščam njemu, da se pogovorita. Domenite se z njim. Zadovoljen bom, če vam bom lahko storil dobro.«

Tudi drugi v hiši so redkokdaj šli mimo njega, ne da bi slišali od njega kako ljubeznivo besedo. Nekega večera se je srečal s šesterimi in vsakemu je povedal kaj prijetnega. Don Monateriju: »Oh, don Monateri želi, da bi se don Bosko čudil zaradi čudežev in čudovitih del, ki jih bo on storil. Ali ni tako?« Kleriku, ki se je pisal Podestà (oblast): Tremunt Potestates. Potestas et imperium in manu eius (Tresejo se oblasti. Oblast in ukazovanje je v njegovi roki). In pri tem nasmeh in potrepljanje z roko. Kleriku Ghigliottu iz Varazzeja: »Ti se pri meni še nisi spovedal o svojem bodočem življenju. Izbrati si moraš dan, ko mi boš povedal vse, kar boš storil od sedaj naprej.« Pomočniku Jožefu Rossiju: »Glejte tukaj grofa Rossija, velikega don Boskovega prijatelja.« »Oh, kako zelo se don Bosku ljubi šaliti,« je vzkliknil Rossi. »Jaz da se hočem šaliti? Toda ali nisi bolj zadovoljen, da sem ti rekel to, kakor če bi ti dal zaušnico?« Kleriku po imenu Bodrato, ki naj bi poučeval v ognjeviti šoli: »Pripravi se. Poslal ti bom toliko učencev, da se boš čudil in boš s svojo mojstrsko roko posadil obilo rastlin za Gospodov vinograd.« Nekemu drugemu kleriku: »Prepusti to meni. Sedaj bova šla v Ameriko pomagat don Caglieru. Ti boš spreobrnil Patagonijo.« Kdor ni imel sreče, da bi poznal don Boska, si ne more predstavljati, koliko dobrega so naredili ti načini ravnanja s tistimi, ki so jih bili deležni.

Treba bi bilo potem videti našega blaženega, ko se je pogovarjal z ljudmi, ki v stvareh, ki bi jih bilo treba storiti, niso bili istega mnenja kot on. Nikdar ni ugovarjal nasprotnemu mnenju. Potrpežljivo je poslušal in kazal, da upošteva razloge drugega, puščal je upe, pustil je sogovornika v prepričanju, da med njima ni nesoglasja. Ko pa je šlo za izpolnjevanje, pa je storil, kar je bilo mogoče, in ni gledal na to, kaj bi bilo bolje storiti; ni odstopil za ped od tega, kar si je zami-

slil, in pustil ob strani, kar so mislili drugi. To dopuščanje predstavljanja lastnih pogledov mu je dajalo priložnost, da je bolje spoznal svoje stališče, se zavedel težav, ki ga čakajo, in poiskal sredstva za izvedbo načrta. To se je lahko videlo iz njegovih dolgih razgovorov z Gazzolom. Don Bosko mu je dopovedoval, kako zelo je treba evangelizirati Patagonijo, in pri tem tudi navedel željo svetega očeta. Ta Gazzolo na to uho ni hotel slišati in je poudarjal pomen osredinjenja vseh sil na Buenos Aires, kjer naj bi odprl kako veliko hišo kot v Turinu in se zavzel za italijansko cerkev. Don Bosko ni storil ničesar, da bi ga odvrnil od tega prepričanja: poslušal ga je, tu in tam kaj pripomnil, izrazil kak dvom, vendar mu ni ugovarjal. Sam pa je drugega za drugim udejanjal svoje načrte.

Spremljali bomo don Boska na kratkem izletu zunaj Turina. Dne 31. maja je v spremstvu don Barberisa odpotoval v Villafranco d'Asti, da bi obiskal duhovnika don Messidonia, nekdanjega gojenca iz oratorija, ki je bil že dalj časa težko bolan. Srečanja, ki jih je imel z ljudmi na poti tja kakor ob vrnitvi, so stvari vsakdanjega življenja, vendar pa pri don Bosku presežejo vsakdanjost.

Odpotoval je ob osmih zjutraj. Vse do trenutka odhoda je spovedoval in ni imel niti časa, da bi popil skodelico kave. Ko je vstopil na vlak, je naletel na don Dassana, kaplana v Cambianu. Takoj sta se začela pogovarjati o svetih in koristnih stvareh. Don Bosko ga je povabil na predstavo latinske komedije, ki naj bi jo v kratkem igrali v oratoriju, toda dobri duhovnik se je opravičil, češ da mora obiskovati bolnike. Blaženi se je razveselil njegove skrbi za bolnike in je priklical v spomin nauk don Guale, ustanovitelja Cerkvvenega konvikta: »Duhovnik, ki želi, da bi imel veliko spovedancev, naj pridno skrbi za bolnike. Ljubezni-va skrb za enega člana družine bo pripeljala k spovedi vso družino.«

Od gorečnosti za skrb za bolnike je nanesel pogovor na tolažbo družine, ki je izgubila kakega svojca. Tedaj je don Dassano žalostno menil: »Tudi naša družina bo z nama izumrla. Ostala sva samo jaz in moj brat, predstojnik misijonarjev v Chieriju. Ko bova umrla midva, bo vsega konec. Ne ostaja nama niti kak nečak, kateremu bi lahko zapustila najino majhno imetje.«

»Če si že želite dediča,« je blaženi dodal smehljaje se, »če vam ta dela take skrbi, vam jih jaz priskrbim, kolikor hočete. Zagotavljam vam, da bi vaše imetje obrodilo obilo sadu. Pred kratkim mi je baron Catella tožil, da nima nikogar, komur bi zapustil svoje imetje. 'Prepustite to meni,' sem mu dejal, 'in v nekaj dneh bo vaše imetje obrodilo stoodstotno. Spremenili bomo vse v hlebčke za naše fante in kupili veliko parov rjuh, srajc, suknjičev. In vi, don Dassano, skušajte uganiti, koliko smo morali v oratoriju zadnje čase plačati, da smo kupili rjuhe za vsakega prebivalca v hiši. To so bajne vsote, verjemite, nihče si tega ne more misliti.'«

»Šesto ali osemsto lir,« je odvrnil don Dassano in menil, da je to zadosti.

»Čujte, čujte! Ena rjuha stane nekako osem lir. Kupite jih za osemsto fantov

in izračunajte: to je dvanajst do štirinajst tisoč lir. Dodajte še druge nujne stvari, kot hlače, srajce, jopice, suknjiče in boste videli.«

To je bil eden izmed načinov, kako je don Bosko dal čutiti potrebe oratorija, zlasti ko je imel opravka s premožnejšimi ljudmi. Govoril je o odejah, obleki, pšenici, pač glede na osebe in letne čase in delal izračune, iz katerih so se porajale naravnost osupljive številke. Vendar je pazil, da ni vstopil v take razgovore, ne da bi naredil primeren uvod, in nikdar ni prišel na dan s prošnjami kar tako naravnost. Vedno se je navezal na besede, ki jih je izgovoril sobesednik, in končno pripeljal razgovor tja, kamor je hotel.

Ko sta prišla v Cambiano, je duhovnik izstopil. Ker sedaj don Bosko ni imel s kom govoriti, je začel popravljati zvezke stare zgodovine, ki jo je napisal don Barberis in mu jih izročil prejšnji dan. Tu in tam mu je popravljajal manj primerne izraze, manj gotove domneve in druge pomanjkljivosti. Delal je do železniške postaje v Villafranchi.

Tukaj se je pokazalo, kako zelo so imeli radi don Boska krajevni duhovniki, ki so mu prišli naproti in mu izkazali globoko spoštovanje.

Zlasti župnik, starček sedemdesetih let, se je kar topil od zadovoljstva in pripovedoval o don Bosku, oratoriju, Buenos Airesu in pokazal, da je o vsem na tekočem. Bil je njegov velik občudovalec. Tudi kaplan in občinski učitelj, vsi odlični duhovniki, so ga spremljali z velikim spoštovanjem.

Z vsemi je don Bosko stopil k don Messidoniu in ostal pri njem do štirih popoldne v živahnem in pestrem pogovoru. Dal jim je spoznati Ustanovo Marije Pomočnice, prepričan, da bi mu lahko poslali veliko Marijinih sinov. Kakor nalašč je župnikov strežnik, ki je že odslužil vojaški rok, izrazil don Bosku željo, da bi postal duhovnik; Don Bosko ga je poslušal, ga spodbujal, vendar v tistem trenutku ni hotel ničesar odločiti. Sam župnik je omenil dva druga župljana, že starejša, pa polna dobre volje. Tudi zanju je don Bosko odločitev preložil na primernejši čas, ko bi prišel rok za sprejem. Tedaj se je veliko razpravljalo o tem, ali naj to novo ustanovo prenesejo v Sampierdarena.

Nato je začel govoriti o hčerah Marije Pomočnice, predstavil je njihov namen, opisal način življenja in poročal o nenehnem napredovanju. Neko dekle, ki je že slišalo o tem govoriti, se je čutilo pritegnjeno in bilo takoj sprejeto, medtem ko je nekaj drugih, med njimi tudi dve gojenki, izrazilo željo, da bi šle v Mornese.

Končno je neki družinski oče, medtem ko so kósili, predstavil blaženemu svojega sina, ki je že naredil prošnjo za sprejem v oratorij. Župnik mu je dal odlično priporočilo, prav tako tudi učitelj. Don Bosko ga je takoj sprejel.

Ničesar pa še ni povedal o sotrudnikih, to je o temi, ki mu je tedaj zelo veliko pomenila. Zato je začel razpravljati o tem in pokazal, kako zelo je ta ustanova pri srcu svetemu očetu; prikazal je apostolat, ki naj bi ga združenje opravljalo v Cerkvi, predstavil je duhovne darove, ki jih je pred kratkim dosegel zanj. Izrabil je priložnost, da je govoril še o drugih duhovnih darovih, ki jih je pri

svojem zadnjem obisku prejel od Pija IX. Tukaj je pokazal vso svojo spretnost pri ovrednotenju stvari. V Rimu je kakor po navadi prosil posebne odpustke, med temi poseben popolni odpustek za vse dobrotnike oratorija, ko bi prejeli sveto obhajilo ali opravili sveto mašo. Tedaj se je obrnil k župniku, ki si je vsekakor zaslužil, da ga je štel med sotrudnike, in mu rekel, da se je v Rimu spomnil nanj in prosil zanj popolni odpustek vsakokrat, ko bi daroval sveto mašo. Isto je storil z don Messidoniem in dodal, da je zanj in za njegovo družino izprosil odpustek 'in articulo mortis' (ob smrtni uri). Lahko si predstavljamo, kakšen vtis je naredilo pri obeh dejstvo, da je don Bosko v Rimu pri papežu, ko je bil tako zaposlen, mislil nanju. Kar je don Bosko v Rimu prosil za vse skupaj, je sedaj predstavljal kot osebno uslugo: tako vsem kakor posameznikom.

Ubogi don Messidonio je hiral zaradi jetike. Bolezen je bila v zadnjem stadiju in mu ni več dala, da bi zapustil posteljo. Ko se je blaženi poslavljaval od nje, se je bolnik z zadnjim naporom hotel dvigniti iz postelje in rekel, da ga bo spremljal v Turin, da želi vstopiti v družbo, ker je to želja, ki jo že dolgo goji v srcu. Don Bosko se ni prav nič vznemiril, in ne da bi mu ugovarjal, je dejal: »Ta trenutek te sprejemam in takoj, ko se bom vrnil v Turin, te bom vpisal v število naših bratov. Ti pa, kakor hitro se boš lahko dvignil in četudi še ne popolnoma zdrav, pridi v oratorij, kjer te bomo sprejeli z odprtimi rokami. Dovolj je, da nam svoj prihod sporočiš en dan prej, da ti pripravimo sobo. Glej, stori tako: ko se boš začel dvigati in se malo prosto gibati, poskusi, če boš lahko prišel na železniško postajo. Ko boš lahko naredil to pot, ki je dolga komaj en kilometer, je zame zadosti; jaz te bom čakal med našimi sobrati v Turinu.« Seveda nihče skupaj z don Boskom ni bil prepričan, da bi ubogi bolnik lahko ozdravel, saj je bil za to potreben čudež, toda don Bosko je bil vesel, da ga je malo ohrabil. Za še večjo spodbudo mu je obljubil, da bo on s svojimi fanti zanj molil.

Vstopil je na vlak, kjer pa zaradi močnega glavobola ni mogel delati. Toda čas ne sme teči nekoristno. Govoril je o novincih, se poimensko spominjal fantov četrtega in petega razreda, našteval sposobnosti posameznikov in dodal, ali je dober za družbo ali ne. Govoril je o že odprtih hišah in o tistih, ki jih namerava odpreti, in nakazoval, kako naj pritegnemo in pridobivamo fante. Tu je povedal nekaj nadvse zanimivega. Rekel je: »Fantje se pri nas vedejo kakor pravi otroci družine in gospodarji hiše ter imajo koristi družbe za lastno zadevo. Pravijo 'naša cerkev, naš zavod v Lanzu, Alassiu, Nici'. Vse, kar je povezano s salezijanci, zasluži ime 'naše'. Dokler bomo govorili o misijonih, o ustanovah, o verskih zadevah, bodo imeli te stvari za svoje in bodo nanje navezali srce. Ko potem slišijo govoriti, da moramo iti tja in tja, da nam je pot odprta tja in tja, da nas kličejo na toliko strani v Italijo, Francijo, Anglijo, Ameriko, se jim dozdeva, da so gospodarji sveta.« Ta del razgovora je pokazal značilni duh salezijanske družbe, ki je v tem, da sovražnikov ne smemo nikdar napadati naravnost in da ne vztrajamo tam, kjer ni mogoče ničesar doseči, temveč zastavimo naše sile tam, kjer slutimo možnost uspeha.

Don Barberis se je veselil in zbiral zaklade. Toda don Boskov glavobol ni odjenjal. Ko sta prišla v Turin, ga je blaženi popeljal na skodelico kave v gostilno. Vstopila sta skozi stranska vrata. Kronist pravi: »To kaže na duha družbe: nikdar izbranosti in udobja, če pa nujnost zahteva, se naredi brez strahu.« Ob tistem času je bil lokal prazen. Don Bosko je začel pripovedovati o rokodelcih, ki so bili v oratoriju. »Mislim, da sedaj v oratoriju vse tako lepo teče naprej kakor v nobenem zavodu, še več, menim da v moralnosti nobeno semenišče ne dosega te višine. Ko sem bil klerik in smo bili vsi odrasli, sem videl, kako je vse šlo. Nikakor ni bilo tako, kot je sedaj pri nas.«

Ko sva zapuščala gostilno, je govoril o znamenjih poklica. Ponovil je stvari, ki jih je rad poudarjal v javnosti in zasebno. »Če je kako znamenje, da je kak fant pripraven za družbo, naj se mu svetuje, da vstopi, ker se predvideva dober uspeh in vztrajnost v poklicu. Ko je kak fant odkritosrčno pri spovedi in se spoveduje vedno pri istem spovedniku, ko se takoj po vrnitvi s počitnic ali po odsotnosti svojega spovednika spove pri njem in mu odkrije svoje srce, je to gotovo znamenje, da se je ustalil v družbi. Ko vidimo, da je kak fant dober in priden v oratoriju, v času, ko je doma, pada v težke grehe, ob vrnitvi pa se spravi z Bogom in potem celo leto živi zgledno, med počitnicami spet pade, menim, da če vstopi v družbo, lahke postane duhovnik. Nikakor pa naj ne postane duhovnik, ki bi živel zunaj družbe. Če sedaj v kratkem času počitnic tako slabo uspeva, kaj se bo zgodilo, če bo ves čas prepuščen samemu sebi. Nikar ne govorimo: tedaj bo močnejši. Jaz pravim, da bo imel več nevarnosti. Izkušnja mi je pokazala, da tisti, ki se med počitnicami ne ohranijo na pravi poti, se tudi kot duhovniki v svetu ne bodo mogli držati svojih obveznosti.«

Še dvoje srečanj je imel don Bosko na poti z železniške postaje v oratorij. Najprej se mu je pridružil teolog Giuganino, kaplan pri San Carlu. Ko se je don Barberis zavedel, da sta začela govoriti o resnih in zaupnih stvareh, se je umaknil in nekaj prebiral. Ko so šli mimo Zavoda rokodelčkov, je prišel don Bosku naproti ravnatelj ustanove teolog Murialdo, ki ga je spremljal vse do doma. Govorila sta o 'mole antonelliana' (antonelijski stavbi) ali židovski sinagogi. Ker se je izraelska skupnost iz finančnih razlogov zaradi še nedokončane stavbe med seboj sprla, se je hotela na čim lažji način znebiti. Don Bosku so ponudili, da bi jo kupil, ko je občinska uprava sklenila, da bo na svoje stroške dokončala zunanjščino. Teolog Murialdo je iskal možnost, kako bi kupili to stavbo in v kake namene bi jo lahko uporabili. Komaj v septembru je don Bosku formalno ponudil v nakup sam inženir Antonelli in bil pripravljen se zavzeti pri izraelski skupnosti. Don Bosko je bil pripravljen za pogajanje na izhodiščni vsoti dvesto petdeset tisoč lir. Inženir je menil, da je ponudba ugodna in da jo bodo Židje sprejeli. Blaženi si je stavbo ogledal in se po vsestranskem preudarku prepričal, da je njegov načrt, da bi spremenil stavbo v cerkev, neizvedljiv in je zato odpovedal.

Srečanja, pri katerih je njegovo značilno ravnanje z ljudmi prišlo najbolj do

izraza, so bila tista, kjer je prišel skupaj z ljudmi, ki so bili po svojem nazoru nje-mu popolnoma nasprotni. Tako srečanje je bilo z vitezom Provero v San Salvadorju na Monferatskem. Don Bosko je šel skozi kraj v spremstvu več gospodov, med katerimi je bil tudi župnik. Govorili so o prebivalcih, ki so bili zelo dobri in so zelo cenili don Boska. Nadvse so si želeli, da bi imeli salezijanski zavod. »Samo eden je nasproten,« so rekli blaženemu. »Največji bogataš, človek, ki že leta in leta ni prestopil praga cerkve, vitez Provera, verjetno prostozidar.« Komaj so izgovorili te besede, že je bil 'lupus in fabula' (volk v basni) vitez v osebi, ki je prihajala naproti po isti cesti. »Glejte ga, sovražnika duhovnikov, ki beži pred Cerkvijo,« je dejal eden izmed navzočih. Don Bosko se ni zmenil za tako govorjenje.

Ko so bili blizu, ga je don Bosko pozdravil in se odkril. Vitez je odzdravil in se ustavil. Nato so si spoštljivo podali roke, izmenjali besede medsebojnega spoštovanja in izrazili zadovoljstvo, da so se imeli čast spoznati.

»Slišal sem, da je vaša uglednost vitez Provera.«

»Na uslugo.«

»Med nami to ime zelo spoštujemo in cenimo, ker nas spominja na nekega svetega duhovnika, ki se je tako imenoval in nam je sedaj v Turinu v veliko pomoč in nas vse spodbuja s svojimi krepostmi. Ste mogoče vi od Proverovih iz Mirabella?«

»Da. Seveda. Moj stari oče prihaja iz Mirabella in izhaja iz tiste družine.«

Pogovor je stekel v tej smeri in tako prijazno, da je vitez povabil don Boska v svojo hišo in mu ponudil majhno osvežilo. Okoli stoječi so govorili: »Oh, tokrat res ne bi mogel priti, ker ga nestrpno pričakujejo tu in tam.« Toda don Bosko je prosil svoje goreče prijatelje za dovoljenje, pospremil viteza v njegovo hišo, kjer mu je z največjim spoštovanjem pripovedoval nekaj zanimivih dogodivščin, ki so vitezu zelo ugajale. Ob slovesu je pokazal, da mu je nadvse všeč njegovo prijateljstvo, in mu je odkrito povedal: »Glejte, gospod, v tem trenutku bi se rad postavil pod vašo zaščito. Vidim, da ste mi zelo naklonjeni, in vas zato prosim majhno uslugo. Jasno vam povem, da sem prišel v San Salvatore zato, da bi videl, ali bi bila kje kaka hiša, v kateri bi lahko odprl zavod. Ta zavod naj bi bil, tako si želim, pod vašim varstvom. Prav tako pa potrebujem vašo podporo in pomoč.«

»Seveda, gospod don Bosko,« je odvrnil vitez, očaran od tolike ljubeznivosti. »To bo zame največje zadoščenje. Še več, ker ste mi že govorili o jasnosti in odkritosrčnosti, vam tudi jaz položim srce na dlan in vam izrazim svojo ponudbo. Oglejte si to mojo hišo in vse dobro premislite. Če lahko služi v vaš namen, vam jo takoj odstopim.«

Don Bosko se mu je zahvalil in se opravičil, da v tem trenutku ne more sprejeti tako ljubeznive ponudbe, in ga vsega zadovoljnega zapustil.

9.

POGLAVJE

MISIJONARJI IN MISIJONI

DON BOSKO JE S SVOJO odpravo salezijancev želel doseči dva namena: poskrbeti za duhovno dobro italijanskih izseljencev in poskusiti prodreti k Indijancem v pampah in Patagoniji. Prvi cilj je bil že dosežen, za drugega pa so si prizadevali, da bi ga uresničili, in blaženi je o tem zavzeto razmišljal. Medtem pa je prihajalo veliko prošenj in ponudb, ki so po eni strani ustrezale temu cilju, po drugi pa so pričale, kako zelo spoštujejo prve salezijance, ki so stopili na tla Latinske Amerike.

Nadškof iz Buenos Airesa bi rad izročil salezijancem župnijo Carmen de Patagones, zadnjo postojanko na najjužnejšem kraju svoje škofije, ki je na severu mejila na Patagonijo. Tukaj bi kako zavetišče lahko postalo vabljivo za Indijance ob Riu Negru.

Gospod Anton Oneto iz Genove, komisar galeške kolonije, ki se imenuje tako, ker je sestavljena iz kolonov, ki so prišli iz Gallese, se je dogovarjal z don Caglierom, da bi dobil dva salezijanca, ki bi prišla v ta kraj in se posvetila Indijancem in Čubutom. V dolgem pismu z dne 1. marca 1876, ki ga hranimo, ta gospod opisuje stanje kolonije in okoliščine tega kraja in med drugim don Caglieru sporoča naslednje pomembne novice: »Ob izviru reke se pravi ob vznožju Kordiljer se razprostira nadvse rodovitna pokrajina, ki je poseljena z domačini iz rodu Pampas. Proti sredini februarja je prišlo 41 predstavnikov tega ljudstva ali plemena skupaj z njihovim poglavarjem (kačikom) po imenu Foielom prodajat gvanakove in volčje koše. Ti ljudje so napol civilizirani in se zdi, da se izogibajo krvoločnosti. Kačiku sem razložil dobronamerne načrte argentinske vlade in ga vprašal, ali bi bili voljni sprejeti katoliške misijonarje na svoje ozemlje, na kar je odgovoril pritrdilno. To je zelo številno pleme in skuša opustiti nomadsko

življenje. Iz njihovih bivališč do kolonije Chubuti je 13 dni, to je ob prehojenih 20 miljah na dan 260 milj, kar pomeni, da niso čisto ob vznožju Kordiljer. Mnogi izmed njih govorijo špansko in živijo sorazmerno dobro.

Od tu 50 ali 60 milj živi nomadsko pleme patagonsko-pampaškega ljudstva. Njegov poglavar je neki Ciquecian, ki je kar dober človek. Če bi si pridobili tega poglavarja, bi lahko marsikaj storili. Je dobrohoten in je že oskrboval z živežem galeško kolonijo. Pošljite dva vaša očeta in bomo naredili čudovite stvari ter Čubute pridobili za vero in civilizacijo potomcev odkritelja Novega sveta. Pogum in vera in bomo zmagali.

Vlada je naklonjena, gospa predsednikova soproga je nadvse katoliška kakor tudi odlični gospod Juan Dillon, glavni komisar za priseljence, poleg tega pa zakon o priseljevanju v členu 103 pravi: Izvršna oblast se bo z vsemi sredstvi trudila za ustanovitev področij za prvotne prebivalce z ustanavljanjem misijonov, da bi jih postopoma navajali na civilizirano življenje in jim pomagali na najprimernejši način, da bi se razporedili po družinah s sto hektari zemlje, pač sorazmerno s tem, kako bi pokazali sposobnost za delo.

Kakor vidite, je vse pripravljeno. Tudi vam je dana možnost, da se uveljavite kot nova družba ali nova kongregacija. Pokažite z dejanji, da je Družba sv. Frančiška Saleškega pod vodstvom velezaslužnega velespoštovanega Boska sposobna v nekaj letih odrešiti civilizacijo plemena med Desideratom, Čubutom in Rio Negrom.«

Kolonialisti so bili po svojem izvoru protestanti, razdeljeni v štiri sekte s štirimi ministri na osemsto ljudi. Gospod Oneto se je ponudil, da bi z vsemi sredstvi pripravil pot salezijanskemu misijonu.

Tudi argentinska vlada je načrtovala ustanovitev posebne kolonije na skrajnem severu patagonske dežele ob Riu Santa Cruz. Pripravljena je bila dajati misijonarjem zadostna sredstva, da bi mogli zbirati in civilizirati Patagonce tistih krajev. Dne 3. julija 1876 je don Cagliero pisal iz Buenos Airesa don Bosku: »Ti Indijanci so zelo dostopni, vendar pa tudi zelo nezaupljivi in v tem primeru neizprosno ubijajo. Naj bo kakorkoli, pripravite osebje za Patagonce in za to odločeni naj se že sedaj oborožijo s potrpežljivostjo, učenjem, previdnostjo in pogumom. Če ne ravnamo zadosti previdno, lahko Indijanci v hipu uničijo delo dolgih let. Če jim misijonar govori o podvrženosti Buenos Airesu, ga ubijejo, če jim preti s silo, ga ubijejo. Če hočemo storiti dobro kakemu plemenu, si moramo pridobiti kačika, tako da ga vzgajamo z dobroto in z vero, in tako da ga seznamimo s kakim dobrim kristjanom. Potem se mu govori o vladi, da se dobijo usluge, nikoli pa, da bi se ji podvrgli. Drugo bo storila Božja previdnost.«

Nadškof je od salezijanskih misijonarjev pričakoval, da bi ustanovili nadvse koristno postojanko Dolores južno od Buenos Airesa, onstran reke Rio Salado. Najuglednejše osebnosti tega kraja so si želele to postojanko. Od začetka so

zmotno menili, da je Dolores »zadnje mesto Patagonije, zelo blizu divjakom«. V resnici pa je bil kraj zelo daleč. Ta zmota je blaženega gnala, da je silil don Cagliera, da bi čim prej odprl to postajo. Tudi v Cordobi, v srcu republike, so želeli, da bi odprli salezijanski zavod. Kaj vse je storil in naredil gospod Poulson, profesor na tamkajšnji univerzi, da bi izsilil od don Cagliera toliko zaželeno pri-volitev. Toda v Cordobo so salezijanci prišli šele 1905.

Iz vsega povedanega bodo lahko razumeli pismo, ki ga je blaženi konec maja pisal don Cagliero.

Predragi don Cagliero!

Nisem še prejel brevov iz Rima.

Imam samo Ceccarellijevega, ki bi ga rad odposlal skupaj z Benitezovim, ki bi moral priti vsak trenutek, mogoče še danes.

Pošiljam ti novice, ki mi jih je poslal sveti oče, ki je ves navdušen in želi kaj storiti za Patagonijo in pampe. Sveti oče bi rad osebno vodil to delo in pravi, da naj ničesar ne zanemarimo, da bi čim prej odprli zavod v Doloresu.

Spoštovani Gazzolo ima posebno uradno poročilo za Sveti sedež, osnovano na načrtu, ki ti ga prilagam. Dobro bi bilo, da bi ga poznal don Fagnano, da bi delali vsi enotno in da ne bi spreminjali osnove, ne da bi bili vsi istega mnenja. Kakor hitro bodo v Rimu odločili, ti bom sporočil, kaj so sklenili.

Spoštovani Gazzolo mi je vrnil dvesto zlatih frankov, ki si mu jih daroval, in dodal še dva tisoč frankov. Zdi se mu primerno, da končamo stvari, ki se tičejo cerkve Della Misericordia, in je pripravljen odstopiti zemljišče za kakršnokoli don Boskovo ponudbo. Poizvedi, koliko bi mogel stati vsak meter.

Vztraja pri odpravi nove skupine. Računam na kakih dvanajst, s petimi duhovniki, tremi laiki, ki bi bili sposobni poučevati, štirimi, ki bi lahko vodili kuhinjo, zakristijo, upravo hiše in vrt.

Od duhovnikov bi bila dva za Misericordio, dva za san Nicolás in eden za kakršnokoli potrebo. Don Bazzani

bi bil uradni vodja, don Bodrato pa salezijanski. Kaj praviš?

Praznik Marije Pomočnice smo obhajali z veliko pobožnostjo in z velikim sodelovanjem ljudstva, hvala Bogu. Vino iz Mendoze je kronalo dogajanje z dolgim ploskanjem na čast misijonarjem. Vsi so zahtevali zahvalo, ki jo bo napisal Chiala. Vsi mi zagotavljajo, da bi lahko Sammoriju povsod uspelo kot dobremu pridigarju.

Drugič kaj več še o drugem. Novo odpravo bi pripravili za konec prihodnjega septembra. Ko bi dospela in bi vse uredil, bi se vrnil v Valdocco za ... (sic – tako).

Družba sv. Vincencija Pavelskega sporoča gospodu Gazzolu, da daje na voljo 80 tisoč frankov za gradnjo doma za uboge rokodelčke. Povej mi tudi o tem svoje mnenje.

Pravi mi tudi, da si zelo utrujen in ne preveč pri zdravju. Pazi nase in na druge, v vsakem primeru pa pospravi lutke.

Jaz pa ti bom takoj poskrbel za namestnika.

Pozdravi vse naše drage sinove in imej me vedno v Jezusu Kristusu za najvdanejšega prijatelja. duh. Janez Bosko

Ko so zbledele sanje o italijanski koloniji na svobodnem ozemlju, kajti svobodnega ozemlja ni bilo nikjer drugje kot samo v domišljiji slabo poučenih evropskih pisateljev, je blaženi začel iskati mesto, kjer bi ustanovil varno središče, od koder bi lahko razvil uspešno delovanje za odrešenje pamp in Patagonije, zlasti z ustanovitvijo apostolske prefektуре. Če se še spominjamo, je prav to hotel nakazati v svoji spomenici meseca maja kardinalu Franchiju, prefektu Propagande, ki je potem »načrt« vključil v zgoraj omenjeno pismo.

Ker poročilo, ki mu je Gazzolo posodil svoje ime, ni nič novega, nima smisla, da bi ga objavljali. Nikakor pa ne smemo zamolčati primernosti, da bi papež po uradni poti zvedel za storjeno, bodisi zato da bi zvedel, kako so stvari zares potekale, bodisi zato, da bi jasno vedel, koliko je treba še narediti. Bralci naj don Caglierovega daru Gazzolu in Gazzolove vrnitve denarja don Bosku ne jemljejo dobesedno. To je diplomatski jezik, ki pomeni, da je argentinski konzul povrnil izdatke za potovanje, ki mu jih je don Cagliero plačal vnaprej. Kako je prišlo do tega, pa ne vemo.

Smo pa bolje obveščeni o zadevi zemljišča oziroma zemljišč, ker sta bili dve, kakor smo že povedali na drugem mestu. Da bi don Cagliero lahko odgovoril na don Boskovo vprašanje, koliko bi zemljišče lahko stalo, je poklical pristojnega in nezainteresiranega ocenjevalca in ga prosil, naj mu sporoči, koliko argentinskih pesov bi lahko veljalo. Ocenil v pesih, kar bi v italijanskem denarju zneslo osemnajst tisoč lir. Don Bosko mu je zato ponudil to vsoto, ki pa se je Gazzolu zdela smešno nizka in je za izhodiščno ceno postavil vsaj štirideset tisoč italijanskih lir s celo vrsto pretvez, ki jih je don Cagliero kmalu razblinil. Stvari ni bilo nikdar mogoče priti do dna.

Don Cagliero je malo pretiraval, ko je rekel, da se je po don Boskovem nasvetu zanimal samo za Patagonijo in pozabil na Buenos Aires. On se je resno trudil, da bi tam ustanovil obrtne šole kakor v oratoriju. Dr. Edvard Carranza, predsednik Vincencijevih konferenc, je na zborovanju le-teh leta 1880 v navzočnosti apostolskega nuncija mons. Matera na genialen način predstavil začetke ustanove. Nekega dne leta 1876 je dejal, da sta dva človeka šla po glavni ulici Buenos Airesa in razmišljala o veliki ustanovi v korist uboge in zapuščene mladine, ki je je mrgolelo po ulicah in okolici glavnega mesta. Oba sta mislila na zavetišče ali sirotišnico, nobeden pa ni imel dovolj sredstev za kaj takega. Eden izmed njiju, duhovnik, je prihajal iz Turina in ga je poslal ustanovitelj neke nove ustanove v pomoč ogroženi mladini. Imel je s seboj mojstre in duhovnika, ki bi bil sposoben voditi tako ustanovo. Vendar ni imel niti hiše niti denarja, da bi lahko uresničil tak načrt. To je bil don Cagliero. Drugi pa je bil predsednik Konferenc, ki je dobil zapuščino neke dobre gospe z naročilom, naj ustanovi zavetišče za revne otroke. Vsota ni zadostovala za postavitev poslopja in za vzdrževanje sirot, ker je bilo komaj šeststo tisoč pesov starega denarja ali šestdeset tisoč italijanskih

lir. S tem denarjem bi lahko vzeli v najem kako poslopje in tako začeli delo. Božja previdnost je hotela, da sta se ta dva človeka srečala, si podala roke in enoglasno sklenila: »Prav, začnimo v Božjem imenu.«

In sta začela. Vzela sta v najem precej pripravno poslopje v ulici Tacaurí y San Juan, blizu župnije Concepción. Prvih 25 sirot so vzeli iz otroškega vrtca, ki so ga vodile Sestre dell'Orto v Via Méjico. Njihovi starši so bili žrtve rumene mrzlice leta 1871 in so otroci bili že preveliki, da bi jih sestre lahko še vzgajale. Skušale so nadomestiti to pomanjkljivost tako, da so plačevale nekaj mojstrov, ki so učili fante različnih obrti. Drugih 25 dečkov so zbrali iz družin, ki so jih podpirale Konference. Tako so začeli delavnice za čevljarje, krojače, mizarje in knjigoveze. Po salezijanskem načinu so ustanovili godbo na pihala, pevski zbor in vse drugo. Dogovor so sklenili z zelo pomanjkljivo listino,

kar je sčasoma privedlo do zapletov. Vodstvo šole Tacuari so zaupali don Bodratu, ki je istočasno upravljal cerkev Mater Misericordiae in še neko župnijo, o kateri bomo kmalu govorili. Desna roka don Bodrata je bil brez primere goreč in požrtvovalen don Baccino, ki mu salezijanske ustanove dolgujejo trdnost in stanovitnost vse od začetka.

Neutrudni don Cagliari se je lotil še drugega. Ko so salezijanci prišli v Buenos Aires, so ostali brez besed nad usmiljenja vrednim stanjem tistega dela mesta, ki mu pravijo Boca, naseljenim z ligurskimi izseljenci. Tem Italijanom so pripisovali sektaško rovarjenje, ki je vzelo na piko zlasti jezuite in jim zažgalo velik zavod Salvador.

Don Cagliari, ki je pridigal v cerkvi Misericordia, je rohnol proti sramoti, ki je padla na ime Italije. V svoji apostolski gorečnosti pa je hotel storiti kaj več, hotel je na lastne oči videti to Boco, o kateri je slišal toliko pretresljivih reči. Napolnil si je žepe s svetinjicami Marije Pomočnice, ki so jih obilno prinesli iz Turina, in sam samcat prehodil travnike, ki so takrat obdajali mesto. Videl je, kako so se med tistimi lesenimi hišami potepali nepridipravi in paglavci vseh vrst, katerim se je zdelo neverjetno, da je mednje zašel kak duhovnik, ki bi mu takoj pokazali, kdo so. Toda kako so se začudili, ko so zaslišali lepe besede v genovskem narečju, videli smehljaj na njegovih ustih in njegov vesel in slavnosten korak. Don Cagliari je izrabil primeren trenutek, potegnil iz žepa svetinjice in jih zalučal kolikor mogoče daleč. Ko so se otroci vrgli na to, za kar so menili, da so kovanci, je izginil in se hitro odpravil v pristanišče, od koder je šel še v glavne predele mesta in povsod sejal svetinjice. Otroci so jih pobrali, odnesli domov in jih pokazali materam, starim materam, sestram, bratom. Po hišicah niso govorili o drugem kot o duhovniku, ki so mu dali ime duhovnik svetinjic. Toda ta duhovnik je, potem ko se je za kratek čas pokazal, izginil.

Don Cagliari je naslednjega dne šel k nadškofu in mu dejal: »Včeraj, monsignor, sem naredil lep sprehod. Šel sem v Boca in jo prehodil po dolgem in počez.«

»Ravnali ste skrajno neprevidno. Jaz nisem bil nikoli tam in ne dovolim nobenemu svojih duhovnikov, da bi šel tja, ker bi se izpostavil veliki nevarnosti, celo kamnanju.«

»Toda mene muči skušnjava, da bi se vrnil in videl uspeh svojega prvega obiska. Veste, monsinjor, sejal sem in sedaj bi rad videl, kaj je zraslo in kaj dozorelo.«

»Bodite pazljivi in se ne izpostavljajte nevarnosti.«

Ne da bi se dal zmesti, se je don Cagliero poslovil. Dva ali tri dni pozneje se je vrnil na iste travnike in iste poti. Otroci so tekali za njim in klicali po genovsko: »Duhovnik svetinjic, duhovnik svetinjic!« Tedaj so se ponovili prizori iz don Boskovih časov: »Kdo je najbolj priden? Kdo je najbolj hudoben? Znete narediti znamenje svetega križa? In zdravamarijo znate moliti?« Trudili so se, da bi pokazali, da kaj znajo. Mnogi so že imeli svetinjico obešeno okoli vratu, drugi pa so prosili zanjo. Don Cagliero je poslušal, delil svetinjice sem in tja in vsakemu povedal lepo besedo ali dovtip. Ta drugi obisk je bil skoraj majhno zmagoslavje. Moški in ženske so prihajali na cesto, da bi videli duhovnika, ki si je pridobil ljubezen teh nagajivcev in jim obljubljal velikansko dvorišče, kjer se bodo lahko igrali in bodo imeli priložnost za vsesplošno veselje ob zvokih godbe.

Ko je nadškof slišal, kaj je storil don Cagliero v Boci, je bil ves začuden in vesel ter je v izbruhu navdušenja dejal: »Ker že tako vztrajno silite v Boco, vam prepuščam tisto župnijo, kjer do sedaj ni bilo mogoče uvesti bogoslužja.« Don Cagliero se je zahvalil in dejal: »Prav za te naše Italijane in sinove Italijanov nas je don Bosko poslal. V imenu našega ustanovitelja in očeta se zahvaljujem vaši ekscelenci. Sporočil bom v Turin novico o prelepem daru, ki nam ga hočete dati.«

Nadškof je rekel in storil. Don Bodrato, ki je vodil naslednjo odpravo misijonarjev in postal po odhodu don Cagliera predstojnik misijona, je prevzel vodstvo župnije sv. Janeza Evangelista v Boci in opravil čudoviti prerod, o katerem bomo govorili na drugem mestu. S temi titanskimi delavci iz don Boskove šole so se polnile salezijanske ustanove. Mnoge so dobro poznali, drugi so prav tako vredni omembe in še drugi nepoznani vredni posnemanja.

Od časa do časa je prihajala k don Caglieru očetovska don Boskova beseda, polna novic, navodil in spodbud. Dne 29. junija 1876 mu je pisal:

Dragi moj Cagliero!

1. Naj začnem svoje pisanje s poročilom o tvojih starših. Najprej je prišla k meni tvoja mati, potem tvoj brat. Vsi bi radi prišli v Ameriko, tako so navdušeni za tvoj misijon. Vsi so zdravi. Neki tvoj nečak je bolehal na očeh in po enem mesecu zdravljenja pri doktorju Speriniju ozdravel.

2. Včeraj zjutraj je v Felettu izdihnil v Gospodu naš dragi don Chiala in pustil za seboj veliko žalovanje. To je velika nesreča za našo družbo, ki smo se je že tako dolgo bali.

Vse nas je presunilo. Njegova mati je bila ob njem. Dan pred smrtjo, predvčerajšnjim, je prebil zunaj postelje. Pljuča so delovala, dokler jih je bilo kaj.

3. *Pošiljam ti dve diplomi za Beniteza in Ceccarellija. Če je mogoče, ju izročite z veliko slovesnostjo in dajte stvari čim večji poudarek, kakor sem ti pisal iz Rima. Monsinjorja škofa sem obvestil, vendar je prav, da mu tudi ti sporočiš. Prav tako bo prav, da obvestite vse dobre časopise.*

4. *To kaloto in ta sveženj pisem vam prinaša markiz Spinola, italijanski minister v Buenos Airesu. Je dober kristjan in dober katoličan. Z njim lahko govoriš popolnoma odkritosrčno. Njegov namen je storiti čim več dobrega. Zelo mu je pri srcu pomoč italijanskim šolam. Pokažite mu, kaj delate v Buenos Airesu in San Nicolásu in razložite mu svoje načrte in pobude. Vlada mu je naročila, da naj pomaga tudi z denarjem, kjer je potrebno. Ti mu reci, naj nas podpre pri pripravi odprav misijonarjev ter pri opremi šol in zavetišč. Dobro bo, če obvestiš tudi nadškofa, da se lahko zanese na poštenost in katoliško zvestobo markiza ministra.*

5. *Sveti oče odločno želi, da poskusimo prodreti do pamp in Patagonije, kakor smo načrtovali. Menim, da bi bila hiša v Doloresu zelo primerna, druga pa v Cordobi in kaka druga še bližje divjakom.*

Te dni bom pisal škofu v Concepción v Čilu, da ugotovim možnosti za druge zavode v tistih krajih. To hoče Gospod v tem trenutku od nas: domove in zavode za nižje sloje, zavetišča za divjake ali poldivjake, če je to izvedljivo. Storite vse, da boste gojili poklice.

6. *Pripravljam ducat salezijancev, med katerimi bo vsaj pet duhovnikov s Sammoryjem, Fassiem in don Bodratom na čelu. Je mogoče, da bi vsaj nekaterim plačali vožnjo?*

7. *Naših sester je že 170. Zanje moramo pripraviti dva tečaja duhovnih vaj. V krajih Sestri Levante, Trinità di Mondovi in Biella bomo ustanovili naše postojanke itn. itn. Kašno gibanje!*

Pričakujem novice o Zavetišču v Buenos Airesu, o oratorijih, o zavodu v Montevideu. Sporoči moje novice don Baccinu, don Belmonteju in 'a los otros' (drugim), ki jim tokrat zaradi pomanjkanja časa ne morem pisati.

Komaj čakam trenutek tvoje vrnitve.

Bog naj nas vse blagoslovi in imej me v Jezusu Kristusu za najvdanejšega prijatelja.

Turin, sv. Peter, 1876

duh. Janez Bosko

P. S.: Pripravi tudi kako hišo za noviciat. V Rimu sem že storil potrebne korake in menim, da ne bo težav.

Blaženi je pravilno mislil, da odprtje noviciata v Rimu ne bi naletelo na nobeno težavo. Take hiše še ni bilo in je ni bilo mogoče kar tako ustvariti. Toda zgled novih apostolov je budil naklonjenost in zaradi njihovega načina življenja je bilo iz dneva v dan več prošenj za vstop v salezijansko družbo. Ali naj bi zahtevali, da bi prosilci morali iti v Evropo in tam opraviti noviciat, ali naj bi dali, da zamrejo začetki poklica? Zato je don Bosko mislil na odprtje noviciata, čeprav ni imenoval kakega posebnega kraja. Njemu je šlo predvsem za dovolje-

nje samo po sebi, ki bi mu omogočilo delati dobro, čeprav od začetka ne najbolj-šega. Vlekli bi naprej nekaj časa tako, kakor se je delalo v oratoriju, po posebnih pooblastilih Pija IX. ustanovitelju. Častitljivi don Cartier nam je pripovedoval, da je svoje dni pomenilo delati noviciat spovedovati se pri don Bosku in od časa do časa z njim govoriti. Gotovo ne bi bil noben navaden magister novincev sposoben vzgojiti tako popolnih redovnikov, kakor jih je vzgojil don Bosko, ki je bil obdarovan ne samo z izrednimi sposobnostmi, temveč tudi z izredno karizmo. Vse kanonične predpise so začeli izvajati, potem ko so bili že postavljeni trdni temelji, ko je bil don Boskov duh točno opredeljen in so ga tudi dobro razumeli ter je še deloval med njegovimi starejšimi sinovi. Prošnja, naslovljena na papeža, se je glasila takole:

Preblaženi oče!

Blagoslov, ki ga je vaša svetost blagovolila podeliti salezijanskim misijonarjem ob odhodu v republiko Argentino, je že prinesel dobre sadove za zveličanje duš. Zadnje novice z dne 1. junija, ki so prispele k nam julija, poročajo, da smo ustanovili že pet hiš ali zavodov v Južni Ameriki. En zavod v Montevideu, cerkev Mater Misericordiae de los Italianos, zavetišče za zapuščene dečke v Buenos Airesu in zavod v San Nicolásu de los Arroyos, ki šteje že več kot sto gojencev. Ob zavodu smo odprli javno cerkev za odrasle, ki prihajajo radi poslušat Božjo besedo, so pri sveti maši in prejemajo zakrament spovedi in obhajila.

V posebnem poročilu bom predložil visoki modrosti vaše svetosti pobude, po katerih naj bi se približali divjakom z namenom, da bi jim prižgali luč svetega evangelija.

V tem trenutku je predvsem pomembno poskrbeti za hišo noviciata. V petih mesecih navzočnosti salezijancev v tamkajšnjih krajih je več fantov izrazilo željo, da bi radi vstopili v cerkveni poklic, in sedem od njih jih je vložilo prošnjo, da bi bili sprejeti v salezijansko družbo. Njihova želja je postati redovniki misijonarji in iti, kakor pravijo, oznanjat evangelij divjakom. Ker pa je pot v Evropo, kjer naj bi naredili noviciat, predolga, prosim vašo svetost, da bi v Ameriki odprli hišo noviciata v skladu s konstitucijami, ki jih je potrdila vaša svetost.

Ker kraji in osebe, med katerimi bivamo, lahko svetujejo prenos noviciata ali odpiranje več podružnic, prosim vašo svetost, da bi lahko to hišo ali te hiše odpirali tam, kjer bi zdravstvene razmere ter materialna in duhovna sredstva svetovali večjo učinkovitost za večjo Božjo slavo.

Preblaženi oče, ta misijon smo načrtovali in uresničili pod vašim varstvom in z vašimi nasveti, podpirajte nas še naprej in nam pomagajte in prepričan sem, da bomo z Božjo pomočjo prinesli obilne sadove.

Deset misijonarjev, ki so že v Ameriki, in dvanajst novih, ki se pripravljajo na odhod v drugi polovici septembra, zagotavlja vaši svetosti, da so pripravljeni pri delu za Božje kraljestvo in za vas, kar pomeni za našo sveto vero in Jezusa Kristusa tudi umreti; ponižno klečijo pred vami in enoglasno prosijo za vaš apostolski blagoslov. Vaše svetosti najvdanejši sin in ponižni prosilec duh. Janez Bosko, predstojnik

Malo potem ko je odposlal to prošnjo, je znova pisal don Caglieru, ker so mu bili tako zelo pri srcu misijonarji in bodoči misijoni.

Predragi don Cagliero!

Stvari so se začele premikati. Naredili smo prošnjo za noviciat v Ameriki in ni težav. Pripravlja se dvajset salezijancev, ki bodo odpotovali 'circum circiter' (približno) prihodnjega oktobra. Pozabite na Dolores. Menim, da ima vlada interes, da tam odpre ustanovo, ki bi bila podobna oratoriju ali Sampierdareni. Skušaj se pozitivno pogovoriti z monsinjorjem nadškofom in dragim mons. Ceccarellijem. To nadvse zanima svetega očeta. V prihodnjem pismu boš dobil pisno potrdilo o blagoslovu svetega očeta za hišo v Colonu, kar bo nekaj izvrstnega.

Ti si glasbenik in jaz sem pesnik po poklicu, zato bova storila tako, da zadeve Indije in Avstralije ne bodo motile stvari v Argentini, in ti boš ostal tako dolgo, dokler ne boš v svoji visoki modrosti menil, da se lahko nemoteno vrneš v Valdocco.

Lepo pozdravi gospoda doktorja Carranza in mu povej, da imam majhno stvarco, ki mu jo bom poslal in ki mu bo kot dobremu kristjanu naredila veliko veselje. Stori vse, kar moreš, da bi zbiral najbolj revne dečke, vendar pa dajaj, če je mogoče, prednost tistim, ki prihajajo od divjakov. Če bi bilo mogoče nekaj teh fantov poslati v Valdocco, bi jih z veseljem sprejel.

Tukaj v Turinu imamo kardinala Berardija. Ko bom končal to pismo, ga bom šel obi- skat in bomo govorili tudi o tistih z drugega sveta.

Ne vem, kje te bo našlo to pismo, vendar pozdravi vse naše znance, prijatelje in sino- ve, kakor če bi ti jih naštel drugega za drugim.

Poskrbi, da bomo mogli pravočasno dobiti vozovnice. Če pa lahko dosežeš, da nam bo poslan denar, bi bilo veliko boljše. Tedaj bomo bolj jasno povedali naše razloge.

Če boš srečal don Tomatisa, mu povej, da bodo v njegovem domačem kraju Santa la Trinità odprli salezijansko hišo za otroke.

Bog naj nas vse blagoslovi in imej me v Jezusu Kristusu za najvdanejšega prijatelja.

Turin, 13. 7. 1876

duh. Janez Bosko

P. S.: V oktobru bodo hčere Marije Pomočnice prevzele skrb in delo v semenišču v Bielli.

Takojšen odgovor na prošnjo za odprtje noviciata v Ameriki kaže, kako zelo je Rim podpiral misel o delu v Argentini. Že 6. julija je kardinal Franchi 'ex audientia Sanctissimi' posredoval don Bosku »pravico, da odpre noviciat v republiki Argentini s predhodnim dovoljenjem krajevnega ordinarija«.

V sporočilu so navedeni običajni pogoji za dokončno kanonično priznanje. Don Bosko je bil nadvse zadovoljen. Ko je sporočal veselo novico don Caglieru, je ponovno dokazal svoje vsestransko zanimanje za misijone in misijonarje.

Predragi don Cagliero!

Prejel sem tvoje zadnje pismo in ga bral in zopet bral. Ti dopisi, ki jih sicer objavljajo vsi časopisi, rodijo veliko dobrega v naših salezijancih in v vseh drugih.

Ko boš govoril z našimi, reci in priporočaj, naj nikdar ne opuščajo mesečne vaje za srečno smrt. To je ključ za vse drugo.

Pripravljamo odpravo dvajsetih junakov za novi svet. Če bo treba, jih bom poslal še

več in upam, da boš zadovoljen. Vendar moraš določiti čas odhoda. Če se bo uredilo za Villo Colon, bom poslal za ravnatelja don Daghera ali don Tamietija ali don Lasagna ali don Belmonteja; vsi imajo doktorat iz literature in zadnji iz filozofije. Vsi so takoj pripravljeni oditi.

Na splošno si vedno zapomni, da hoče Bog naše napore za pampance, Patagonce ter za revne in zapuščene dečke.

Nisem še prejel odgovora od monsinjorja nadškofa. Kardinal Franchi ga nestrpno pričakuje. Vendar – mirno in počasi.

Pošiljam ti nekaj izvodov Salezijanskih sotrudnikov, ki so pravkar izšli. Preberi in pošlji en izvod njegovi ekscelenci nadškofu in mu povej, da želim, da bi bil on prvi na seznamu za svetim očetom med salezijanskimi sotrudniki, vendar ne bom storil ničesar brez njegove privolitve.

Za nadškofom pride njegov generalni vikar in doktor Spinoza, Carranza, mons. Ceccarelli, don Benitez itn. Če potrebuješ knjižice, mi sporoči.

Opomba: Vsi tam navedeni odpustki veljajo tudi za salezijance. Vsesplošno dovoljenje za odprtje noviciata in študentata kjerkoli v Ameriki, vendar s privolitvijo krajevne ordinarija, kakor lahko razbereš iz priloženega odloka.

Ne pozabi nam poslati podatke o številu vozovnic. Od tega imamo več prednosti in lahko tudi izrazimo svoje želje. Predragi don Cagliero, koliko dela nas čaka! Drugi ti bodo še kaj pripisali. Ljubeznivo pozdravi v mojem imenu don Baccina. Reci mu, da sem zelo zadovoljen z njim in da naj tako nadaljuje.

Medtem ko pišem, je tukaj v moji sobi don Bazzani. Pošilja ti svoje pozdrave in pričakuje ukaz, da bo spremljal salezijance v Ameriko.

Menim, da bi se vsaj eden iz San Nicolása, ki dobro obvlada španščino, lahko preselil v Montevideo za načrtovani bodoči zavod.

Milost našega Gospoda Jezusa Kristusa naj bo vedno z nami! Pozdravi vse naše brate in prijatelje. Če lahko pošlješ kakih deset pampancev ali Patagoncev v Evropo, jih kar pošlji. Imej me vsega v Jezusu Kristusu za najvdanejšega prijatelja.

Turin, 1. avgusta 1876

duh. Janez Bosko

V pismo je priložil listek z novico o papeževem blagoslovu prvi ustanovi zunaj Argentine. O tem bomo govorili na drugem mestu.

Sveti oče je izrazil veliko zadovoljstvo ob novici o novem zavodu v Urugvaju. Naklonjeno sprejema, da se imenuje Zavod papeža Pija IX. Pošilja ustanovi svoj apostolski blagoslov; kardinal Berardi, ki mi to sporoča, dodaja: papež bo še naprej kazal svojo naklonjenost in bo vsem, ki bodo sodelovali in pomagali, podelil duhovne darove, kakor bo najbolj primerno in v večjo Božjo slavo.

Turin, 1. avgusta 1876

duh. Janez Bosko

Kratek postanek prvih misijonarjev v Montevideu pod vodstvom don Cagliera ni bil brez koristi. Cerkvene oblasti so sprejele v vednost poročila o družbi, poročila iz Buenos Airesa in San Nicolása, ki so potrdila dobro mnenje o salezijancih. Zato je škofijski urad prve mesece leta 1876 začel pogajanja, da bi prišli don Boskovi sinovi v Montevideo.

Urugvaj, ki se je pred kratkim ločil od Argentine, je bil na tem, da postane samostojna država. Cerkevno hierarhijo je predstavljal preprost apostolski vikar v osebi mons. Vere, zelo gorečega prelata, ki se je trudil, da bi pomagal k razcvetu katoliške vere z ustanavljanjem bolnišnic, šol in z duhovnimi vajami. Močno pa se je čutilo pomanjkanje zavodov za krščansko vzgojo mladine, pri čemer so si hoteli pomagati s salezijanci. Ponudila se je ugodna priložnost: bila je na voljo stavba, ki se je zdela kakor nalašč za ta namen. Zdi se, da je bila to prava Božja previdnost, ki naj bi odvrnila nevarne protestante, da ne bi oni s sredstvi, s katerimi razpolagajo, vdrli prvi na to področje.

Leta 1868 so bratje Kornelij, Adolf in Aleksander Guerra ustanovili Villo ali kraj z imenom Villa Colón, se pravi Kolumbovo mesto. Leta 1873 je kraj z vsem ozemljem prešel v last družbe Lezica, Lamis in Fynn in Montevidea, ki so jo ustanovili 1866 z namenom, da bi oskrbovala glavno mesto s pitno vodo. Družba je z izgradnjo vodovoda 1871 dosegla popoln uspeh. Toda zaradi političnih dogodkov v Urugvaju leta 1875 je družba utrpela velike izgube in je zato propadla.

Tedaj je gospod Fynn stopil v stik z mons. Vero in njegovim tajnikom Rafaelom Yereguijem, bratom bodočega prvega nadškofa v Montevideu, in je v imenu družbe ponudil Caglieru sveti Rozi iz Lime posvečeno cerkev z bližnjim zavodom s pogojem, da bi salezijanci skrbeli za bogoslužje v cerkvi ter odprli gimnazijo in licej po pravilih in programu salezijanske družbe. Prepis poslopja in zemljišča so podpisali 24. maja 1876. Sedaj je blaženi don Bosko iskal deset salezijancev, ki bi jih z naslednjo odpravo poslal v Urugvaj.

Kakor sicer je don Bosko za misijone delal vedno nove načrte, vendar sorazmerno s tem, kako so ustanove zagotavljale stalnost. Zato je njegov pogled preskočil Kordiljere in iskal oporišče, od koder bi lahko evangeliziral Indijance. Julija 1876 je pisal čilskemu škofu v Concepciónu pismo, v katerem ga je prosil za nasvet in pomoč za ta načrt. Ne pove njegovega imena, ker niti ne ve, kdo je. Piše mu v latinščini, ker ne ve, kateri jezik se tam govori. Piše v slogu svojih italijanskih pisem, ki ga bralci že dobro poznajo.

Ko se predstavi in navede podatke o svoji družbi, predloži načrte za poskus spreobrnjenja tamkajšnjih divjakov. Vprašuje ga, ali je kaj upanja za uspeh, kako bi lahko zastavili delo, kakšno je razpoloženje vlade in ali bi se gospod prelat lahko zavzel. Ne vemo, kakšna je bila usoda tega pisma, vendar vemo, da so za Indijance v tistem delu Kordiljer skrbeli že kapucini. Mesto Concepción je sprejelo prve salezijance v Čilu leta 1887, še za don Boskovega življenja.

V San Nicolásu so slovesno odprli zavod na dan Marijinega oznanjenja. Pri slovesnosti so bile navzoče tudi vse civilne oblasti. Mons. nadškof je jokal od veselja, ko je videl, koliko fantov je prejelo sveto obhajilo. Česa takega v tistih krajih še niso videli. Don Cagliero, ki je bil na mestu že precej časa prej, je pripravil izvrstno glasbo. V veliko veselje vsega prebivalstva je praznik trajal

dva dni in pol. Cerkvanim obredom 25. marca so dne 26. marca sledile zunanje prireditve, med katerimi je treba omeniti veličastno akademijo, ki ji je načeloval nadškof in so se je udeležili vsi vidnejši predstavniki družbe. Deklamacije, petje, godba so sestavljali zabaven del prireditve, resni del pa govori: govor don Tomatisa, ki ga je predstavil osemdesetletni gospod Benitez kot član Odbora, ki je pripravil prihod salezijancev, govor mons. Ceccarellija, faktotuma vsega; govori uglednih gospodov in končni nagovor nadškofa so sestavljali program prireditve. Dobri pastir je čestital arroyoškemu ljudstvu, da so zgradili zavod za krščansko vzgojo in pouk mladine, se zahvalil salezijancem in jih razglasil za »svojo avantgardo v prizadevanju za dobro in za rešene duš«. Mladi, ki so v teh dveh dneh bili veselje nadškofa, so mu pridobili naklonjenost prebivalstva, ki ga je z veselimi vzkliki spremljalo do pristanišča Parani, kjer se je vkrcal na ladjo in odpeljal v Buenos Aires.

Salezijanci v San Nicolásu niso omejili svojega delovanja na zavod in mesto. Verska zanemarjenost, v kateri je živel toliko Italijanov, raztresenih po neizmernih daljavah in neskončnih poljanah, je od prvih dni pretresla don Fagnana in salezijance, ki so po nekaj bežnih obiskih lahko presodili moralno revščino toliko duš. Zato so s 1. junijem začeli misijon 'estancias' (postojank) ali kmetij, ki so jih našli od časa do časa obiskovali z veliko težavo in jim prinašali blagoslov duhovniškega poslanstva.

Neki značilen dogodek je v mnogih meščanih in tudi prebivalcih podeželja zbudil napol mrtvo vero. Med spomini, ki jih je don Bosko zapustil misijonarjem, je bil na prvem mestu stavek: »Ko boste v kakršnikoli veliki potrebi, se zatecite k Jezusu v najsvetejšem Zakramentu in k Mariji Pomočnici in prepričani bodite, da vaše zaupanje ne bo nikdar razočarano.« Tega so se sobratje v San Nicolásu ob pravem času spomnili. Kraj je bil žrtev hudega naravnega biča – kobilic. Padle so z neba v gostih oblakih, v nekaj dneh uničile ves letni pridelek in postavile pod vprašaj pridelke naslednjih let. Že tri leta zaporedoma se je nesreča ponavljala in mučila prebivalce ter jih gnala v najbolj črno revščino. Tudi leta 1876 so se kobilice pojavile v bolj oddaljenih krajih. Ko so salezijanci ugotovili splošen preplah, so svetovali prebivalstvu zaupanje v Božjo pomoč in ga povabili, naj se zateče pod Marijino varstvo. V ta namen so razglasili slovesno tridnevnicu v svoji cerkvi. Tako imenovani nočni duhovi so se norčevali iz dobre vere, toda Italijani so se množično odzvali. Tri dni zatem je bila langosta (kobilica) že tu. Celo mesto in dežela, drevje, travniki, ceste, hiše, stene so izginili pod rdeče-sivo gmoto gomazečih kobilic. Bilo jih je veliko več kot prejšnja leta. Če bi ostale več dni, ne bi bilo v celotni pokrajini za njimi več niti travne bilke ne lista na drevesu. Zasramovanje nevernežev je postalo še glasnejše, verni pa so podvojili molitve in povečali obljube. Naslednjega dne, ko nihče ni pričakoval, je grozeča vojska odletela v druge kraje. Vendar je ostala zadnja straža, ki

bi lahko povzročila hudo uničenje, če jih ne bi nočni dež z nevihto in velik hlad prisilila, da so odletele. Škoda je bila sorazmerno majhna, tako da si je rastlinje opomoglo in je zemlja dobro obrodila. Nabirka v cerkvi Marije Pomočnica je narvrgla petdeset tisoč pesov, kar pomeni deset tisoč lir. Tako zelo je bilo ljudstvo hvaležno Bogu in Mariji Pomočnici. Lahko si predstavljamo, kakšen učinek je to naredilo na verno ljudstvo.

Ko se je približal don Boskov godovni dan, so salezijanci v San Nicolásu in njihovi gojenci poslali daljnemu očetu ljubezniva voščila. Gojencem je don Bosko takole odgovoril:

Predragi sinovi!

Z največjim zadovoljstvom svojega srca sem prejel vaše pozdrave in voščila. Zahvaljujem se Bogu, da je poslal gospoda don Fagnana z drugimi salezijanci, da so odprli vaš zavod, kjer upam, da se boste z znanjem naučili tudi svetega božjega strahu. Vaši predstojniki mi zagotavljajo, da ste zelo pridni, in to mi je v veliko veselje. Še naprej hodite po poti kreposti, tako boste imeli vedno mir v srcu in naklonjenost ljudi ter Božji blagoslov.

Želim vam sporočiti veselo novico. Ko sem bil v Rimu, sem papežu govoril tudi o vas in je rad poslušal pripovedovanje o vašem lepem vedenju. Na koncu mi je dejal: »Rade volje pošiljam apostolski blagoslov vašim fantom v San Nicolásu, tako konviktovcem kakor zunanjim, podeljujem jim popolni odpustek v trenutku smrti in še en popolni odpustek, ki ga lahko dobijo na dan, ki si ga bodo sami izbrali. Ta milost velja tudi za vaše sorodnike vse do tretjega kolena.«

Naj vam vaši predstojniki razložijo te milosti in vi jih potem sporočite svojim sorodnikom.

Bog naj vas blagoslovi, dragi moji sinovi, bodite dobre volje, toda bežite pred grehom in prejemajte pogosto sveto obhajilo. Pošljite mi kako pismo in molite zame, ki ostajam vedno vaš v Jezusu Kristusu najvdanejši prijatelj.

Turin, 1. julija 1867

duh. Janez Bosko

»Don Bosko že štirinajst dni ne dela drugega kot samo govori o misijonih v Patagoniji,« piše don Barberis v svoji kroniki dne 12. avgusta. Blaženi je skušal z vseh vidikov rešiti vprašanje misijonov. Tako vprašanje domačega klera, po katerem se danes kaže veliko večja potreba kot kdaj poprej, in se je z njim ukvarjal čisto na začetku svoje misijonske dejavnosti. Že takrat je mislil na domači kler kot najkrajšo pot za dosego cilja. Želel si je dneva, ko bi imel domače duhovnike, ki bi jih poslal med nevernike, in ta dan napovedoval kot odločilen za misijone. Ni se mu zdelo primerno za pridobivanje domačinov, da bi tja pošiljal svoje sinove, temveč da je postavljajl postojanke na njihovih mejah. Predvideval je celo, da se bo s časom povsod uveljavil ta postopek. Tega ne more storiti noben posameznik, so pa tega sposobne redovne družbe. Navajal je primer mons. Combonija, ki si je v središču Afrike prizadeval s to metodo. Toda kaj mu pomaga, če je sam? V teh primerih tisti, ki so jim zaupali vzgojo teh dečkov, ne

uporabljajo pravih metod ali nimajo ustreznega duha. Pri vsem pa je treba večkrat računati na pomoč ljudi, ki so zunaj misijona. In potem silni izdatki za vse to! Menil je, da je za vzgojo duhovnika treba zbrati kakih petdeset fantov v malem semenišču in jih oskrbeti z vsem. Zasebnik tega nikdar ne zmore. »Mi pa znamo iti naprej, to sem videl v sanjah, in misijonar, ki se obda z lepim številom fantov, lahko stori veliko dobrega.«

Prav na to pa je opiral svoje rožnate predstave o lastnih misijonih, da bi se naši zavzeli za revno mladino: »Kdor se odloči za to pot, ne more več nazaj.« Pri tem je mislil na določene redove, ki so nekoč toliko dali govoriti o sebi in svojih misijonih na Kitajskem, kjer so dejansko imeli velike uspehe. Bil pa je prepričan, da če bi se zavzeli za eno stvar, če bi se obrnili na množico ljudi z vzgojo revne mladine, se jim ne bi bilo nikoli treba umakniti iz njihovega apostolata.

Tako v delu za misijone kakor v vsaki drugi zadevi blaženi ni nikdar ločeval največje človeške zavzetosti od popolnega zaupanja v Božjo previdnost. Njegove besede, ki jih je tiste dni zapisal don Barberis, se glasijo: »Zaupamo v Gospoda. Mi v tej zadevi delamo kakor v vseh drugih. Vse zaupanje polagamo v Boga, istočasno pa zastavljamo vse naše napore. Se ne odpovemo nobenemu sredstvu, ne ustrašimo se nobenega napora, ne opustimo svetih zvijač, ne gledamo na izdatke, samo da nam uspe. Treba je preizkusiti vsa sredstva, ki jih svetuje človeška previdnost, da ne bomo izpostavljali življenja naših misijonarjev divjakom. Res je, da tisti, ki umre, doživi veliko srečo, ker poleti naravnost v nebesa, vendar pa nič ne napreduje spreobrnjenje mogoče tisoč in tisoč duš, ki bi jih lahko rešili z malo več previdnosti. Prav tako je res, da je kri mučencev seme novih kristjanov, to seveda, če ni mogoče storiti drugače, se pravi, da če bi morali zanikati svojo vero, rajši umremo, in to tisočkrat prepričani, da s tem ko ne bo nas, ne bo trpelo naše skupno dobro. Gospod nas bo v tem primeru nadomestil.

O teh vprašanjih je don Bosko govoril tudi s fanti. Tako je pred štirinajstimi leti, ko je prikazoval zvijače svetega Atanazija, da bi ušel spletkam svojih sovražnikov, dejal: Rad bi, da bi vsi postali svetniki te vrste. Da, dragi moji, resno se trudite, da bi postali sveti, ker če vzamemo to nalogo zares, znamo poiskati sredstva, se ne bojimo preganjanja, ne varčujemo pri naporih. Prekanjeni svetniki, ki skušajo na previden način doseči svoj namen.

10.

POGLAVJE

MORNEŠKI DUH

BLAŽENI DON BOSKO JE VABIL svoje sinove, da bi se zahvaljevali Božji previdnosti, s katero se je po njegovem prepričanju utrjeval čudovit razvoj ustanove Hčera Marije Pomočnice kljub ne maloštevilnim ne majhnim težavam. Najbolj oprijemljiv dokaz za ta Božji poseg je bilo dejstvo, da čeprav ob vstopu novinke niso prinašale dote, iz katere bi se vzdrževale, ni manjkalo vsakdanjega kruha za toliko ust. Človeško gledano tako velike družine ni mogoče vzdrževati brez kakih zagotovljenih denarnih sredstev, ki bi omogočala, da bi z gotovostjo gledali v prihodnost. V drugih ženskih redovih imajo vsaj dote postulantk, ki omogočajo vzdrževanje novink, tu pa je devetdeset odstotkov deklet, ki prosijo za sprejem, brez kakršnega koli imetja in nekatere izmed njih so prinesle s seboj samo to, kar so imele na sebi. Kljub temu so jih sprejemali in delali naprej. Tako se je na neovrgljiv način potrjevala Gospodova obljuba, da se tistemu, ki išče samo Božje kraljestvo in njegovo pravico, daje potrebno za življenje in še kaj povrhu.

V potrdilo tega imamo lep dokaz v besedah našega blaženega. Nekega dne je naš Božji služabnik srečal v Borgu San Martino mater Petronillo, generalno vikarko, odgovorno za ekonomsko upravo, in jo vprašal, ali imajo kaj postulantk. »Postulantke imamo, pa še veliko, dragi oče, toda vse ali skoraj vse s praznimi rokami. Kako naj jih vzdržujemo?« Don Bosko je dvignil oči kvišku, kakor je imel navado, ko je odgovarjal ali svetoval, in izgovoril naslednje navdihnjene besede: »Oh, če bi vedela, kako nekaj velikega je poklic. Ne zavračajmo nikdar nobene zaradi uboštva. Če bomo mi skrbeli za poklice, bo Božja previdnost skrbela za nas. Včasih nam bo mogoče šlo za nohte, toda Bog nas nikdar ne bo zapustil. Povejte to v Morneseju, povejte to vsem: poklici, tudi revni, bodo naredili vašo ustanovo bogato.«

Nenehno naraščanje števila ni škodovalo duhu, kajti življenje v uboštvu, obilno delo in goreča molitev so vedno bili značilni to hišo. Gospodičen iz premožnih družin pa tudi plemenitega rodu ni manjkalo v tistih trdih začetkih. Te so zvečine dali študirat, da so se pripravile na javne izpite in so dobile učiteljske diplome. Toda tudi te so živele skupno življenje z drugimi, opravljale vsakdanja opravila in ponižno ubogale mater Mazzarello, ki je neizobražena, doma z dežele, s svojo preprosto dobroto in ponižnostjo delala čudeže. Polna Božjega duha je izpolnjevala in učila svoje hčere zelo dobro in tudi zelo kleno asketiko. Naj na kratko ponazorimo. Pogosto je ponavljala: »Dokler bo nečimrnost v govorjenju in čutenju, ne bo nikdar prave pobožnosti. Nikar ne zavidajte tistim, ki v cerkvi vzdihujejo in pretakajo solze, pred Gospodom pa niso sposobne najmanjše žrtve, ne prilagoditi se ponižnim dejanjem. Veste, komu morate zavidati? Tistim, ki se v resnični ponižnosti prilagodijo vsemu in so zadovoljne, ki jih imajo kakor za metlo v hiši.« Ponižnost torej, zatajevanje, ljubezen do žrtve. Ali ni v tem prava vsebina klene redovne asketike?

O morneškem duhu imamo na voljo pričevanje, ki je vredno sto drugih. Mons. Andrej Scotton je 1876 v Morneseju pridigal gospem duhovne vaje.

Preden je odšel, je čutil potrebo, da je preklical neko izjavo. Pred tremi leti je namreč obiskal to ustanovo in dobil vtis, da bo le s težavo napredovala in kaj dosegla. Svoje pomisleke je zaupal tudi don Bosku. Božji služabnik se je omejil na tale odgovor: »Bomo videli, kaj bo naredila mati Božja Marija.« Toda tri leta pozneje je imel priložnost, da je na lastne oči videl moralne sposobnosti tiste, ki jo je pred leti imel za nesposobno za vladanje; ko je videl lepo število sester in zlasti ko je izkusil njihovega duha, je spremenil mnenje, prepričan, da je don Bosko takrat, ko mu je dal tisti odgovor, zares videl v prihodnost.

Prikličimo bralcem v spomin, kako je blaženi avgusta 1875 na obisku v Ovadi dokončno spisal pravila in jih predložil škofijskemu uradu v Acquijsko kanonski pregled. Ko so jih pregledovalci odobrili, jih je poslal monsinjorju škofu s prošnjo, da bi dobil škofijsko odobritev ustanove.

Velečastita ekscelenca!

Gotovo je znano vaši ekscelenci, kako je v Morneseju goreči duhovnik Dominik Pestarino, vedno dragega spomina, ustanovil združenje z naslovom Hiša ali Zavod Marije Pomočnice, v katerem bi krščansko vzgajal revne, uboge in zapuščene deklice in jih navajal na pot moralnosti, znanja in vere pod vodstvom sester, imenovanih hčere Marije Pomočnice.

Vaša ekscelenca je blagovolila prevzeti zaščito nove ustanove. Dne 5. avgusta 1872 je prebrala njihova pravila in dodala potrebne opombe, opravila prvo preobleko in sprejela prve zaobljube. Malo pozneje ste obdarovali ustanovo z različnimi milostmi in dragocenimi privilegiji, s čimer je združenje pred Cerkvijo postalo samostojno.

Ta dejanja so bila kakor gorčično seme, ki ga je vaša ekscelenca sejala in ki je čudovito raslo. Število redovnic je danes naraslo na sto in več. Sestre vodijo javne šole

v kraju, zavodu je priključeno poslopje za vzgojo deklet srednjega stanu, kakor je mogoče razbrati iz priloženega programa.

Drugo hišo so odprle v Borgu San Martino in še eno v Alassiu.

Četrto bodo letos odprle v Lanzu blizu Turina. Nenehno dobivajo vabila, da bi v raznih krajih in deželah odprle svoje ustanove.

Toda ta družba bi brez dvoma obstajala brez prave osnove, dokler je ne bo odobrila in potrdila Cerkev. To namreč zagotavlja varno pot, ki vodi redovne družbe k večji Božji slavi. Zato se obračam na vašo ekscelenco s prošnjo, da bi nam izkazali to veliko uslugo in pregledali pravila Družbe Marije Pomočnice, po katerih se ravna že več let, in dodali tiste izboljšave, ki jih modrost vaše ekscelence ima za primerne. Zatem bi pa, če vas bo Bog tako navdihnil, ustanovo in pravila odobrili in potrdili. Pridružuje se mi duhovni voditelj sester duhovnik Jakob Costamagna in vse redovnice in vas prosijo za to blagodat. To bo še en razlog več za našo neizbrisno hvaležnost. Zagotavljamo vam, da bomo vsak dan v svojih skupnih in zasebnih molitvah prosili dobrega Boga in njegovo mater Devico Pomočnico, da vam podari dolga leta srečnega življenja, da boste lahko videli obilne sadove ustanove, ki ste jo vi blagovolili blagosloviti, obogatiti z duhovnimi darovi, jo braniti, lahko bi rekli ustanoviti in podpirati vse do sedaj.

V največji hvaležnosti imam čast, da se imenujem vaše ugledne ekscelence najvdanejšega služabnika. duh. Janez Bosko duh. Jakob Costamagna

S. Maria Mazzarello, predstojnica

Izraz »ustanovil združenje z naslovom Hiša ali Zavod Marije Pomočnice« je slogovno strnjen stavek in psihološko gledano dejanje ponižnosti. Stavek je treba pojasniti z dodatkom, da je don Pestarino začetnik ustanove, iz katere je don Bosko dobil prve članice, da bi utemeljil redovno družbo, imenovano po Mariji Pomočnici in namenjeno krščanski vzgoji ženske mladine vsega sveta. To sta naslov in cilj, do katerega se odlični don Pestarino nikdar ne bi dokopal brez previdnostnega srečanja z don Boskom. Sicer pa lahko vsakogar, ki da zemljišče in potreben gradbeni material, da lahko kdo drug na teh osnovah zgradi hišo po lastni zamisli in načrtu, imenujemo začetnika vsega, kar bi v nadaljevanju tam zgradili. Da se potem don Bosko nekako umakne in postavi v luč vrednega duhovnika iz Morneseja, se ne smemo čuditi, saj je to način ravnanja svetnikov. Naj še dodamo, da je zato, da bi hitreje dosegel škofijsko odobritev ustanove, imel za koristno, da zavod ni samo nastal na ozemlju škofije, temveč tudi po zaslugi duhovnika iz te škofije. V vsakem primeru škofijski odlok z dne 23. januarja 1876 postavi vse stvari na svoje mesto.

V pozitivnem delu, ki začenja in utemeljuje in se zato mora naslanjati na resničnost, zgodovinsko opisuje dejstvo ustanovitve, kjer don Bosku pripisuje osnovno zamisel, da v Morneseju ustanovi družbo, imenovano Hčere Marije Pomočnice. To hoče povedati z besedami, »da si je duh. Janez Bosko iz Turina, predstojnik Salezijanske družbe, zamislil tukaj Družbo hčera Marije Pomočnice«.

Pri preobleki avgusta tega leta so uvedli zadnjo spremembo. Prejšnji štirikotni pajčolan so na dnu malo zaokrožili, da se je prilegal glavi vsake nosilke, in ga pritrdili z iglami na avbo. Ta ukrojitev omogoča, da se sprednji rob bolj prilagodi obrazu in ramam. Prav tako so zaokrožili plašček z belim ovratnikom, ki so ga uvedli za preobleko leta 1875. Dodali so še rokav, tako širok in dolg, da so ga lahko zavihali. Zamisel za to zadnjo spremembo je prišla od dejstva, da so sestre iz verske skromnosti na cesti in v govorilnici skrivale roke v rokave, pri obhajilu pa so rokav potegnile še do prstov.

V tisti preobleki je prejelo sedemnajst postulantk redovno obleko, obred pa so opravili ob duhovnih vajah za gospe. Don Rua je nadomeščal don Boska, ki je moral odpotovati iz Turina. Toda don Rua ni le opravil tega kratkega obreda. Dolgo je spovedoval, izrazil don Boskovo zamisel o različnih vidikih notranjega in zunanjega življenja in se pogovarjal o prevzemu ustanove, ki jo je predlagal škof iz Bielle. Svoje mnenje je izrazil o primernosti ali neprimernosti nekaterih premestitev, se pozanimal za moralno stanje skupnosti in še zlasti natančno pregledal finančno stanje. V ta namen si je dal razložiti knjigovodstvo, zanimal se je za delovanje kuhinje in pralnice, obdelovanje vinograda, delovanje šole in delavnice. Velikodušno je dajal nasvete, da bi preprečil še večje težave, zlasti pa je spodbujal sestre k vdanemu prenašanju bridkosti izredne revščine. Splošno pomanjkanje je naredilo nanj močen vtis in nekega dne, ko so mu postavile na mizo jajčni punč, ga je na lep način zavrnil. Za vsako stvar, ki naj bi pomenila kaj več ali bila kaj boljša od tistega, kar so imele sestre, se je čutil užaljenega. Preden je zapustil hišo, je obiskal neko ubogo sestro, ki jo je napadel tifus. Potolažil jo je tako, da je sprejel njene večne zaobljube in ji podelil sveto olje. Odšel je z že imenovanimi pridigarji: mons. Scottonom in teologom Askanimjem Saviem, bratom salezijanca don Angela Savia in Dominikovim bratrancem.

Leta 1876 je iz Morneseja odšlo devetindvajset članic skupnosti: sestre, novinke in postulantke so se razdelile na devet raznih postojank, kjer naj bi ustanovile nove družine. Geslo matere za vse se je glasilo: izpolnajte pravila, ohranite duha, pridobite si dekleta, da jih boste vodile h Gospodu.

Prve so odšle dne 9. februarja v Vallecrosio. Njim in sosestram se je zdelo, da odhajajo na konec sveta. Toda še bolj kot oddaljenost je postala predmet pogovora in šušljanja okoliščina, da gredo v protestantsko žrelo. Voditelj don Costamagna je, da bi na skupnost naredilo še večji vtis in bi izprosili »misi-jonarkam« posebne milosti, dal opraviti tridnevno evharistično pobožnost v obliki štiridesetne molitve, kar je bilo v družbi nekaj čisto novega. Vrhovna predstojnica in mati vikarka sta odhajajoče pospremili po snežni poti vse do Gavia, kjer so vse skupaj v Marijinem svetišču molile k presveti Devici in se s solzami v očeh še zadnjič poslovile. Don Costamagna je malo krdelce pospremil vse do Sampierdarene in ga izročil ravnatelju Vallecrosie don Cibrariu, ki je bil prav tako namenjen k istemu cilju.

V veliko tolažbo jim je bil očetovski sprejem mons. Bialeja, škofa v Ventimigli, ki je povabil sestre na kosilo v škofijsko palačo, jih potem pospremil na novo delovno mesto in jim predal novo bivališče. V nedeljo 13. februarja je generalni vikar kanonik Biale blagoslovil začasno cerkvico, kjer so začele praznični oratorij in 14. februarja šolo. Za oratorij niso imele ne vrta ne dvorišča. Zato so si pomagale, kakor so vedele in znale. Naredile pa so tako kakor nekoč mati Mazzarello v Morneseju, preden je postala redovnica: zbrala je deklice, kakor je pač bilo mogoče, jim imela nekaj verskega pouka, jih potem vodila na sprehod, kjer so se na primernem prostoru ustavile, da so prepevale in se igrale. Od tam so se vrnila v cerkvico, kjer so opravile nedeljsko pobožnost, dokler jih niso, ko se je delal že mrak, z nekaj darilci poslale domov. To so bili skromni začetki veličastne ustanove Hčera Marije Pomočnice v Vallecrosii.

Dne 29. marca je v spremstvu don Rue prispelo v Valdocco sedem sester, ki naj bi se nastanile v slavni hiši, ki jo je don Bosko kupil blizu cerkve Marije Pomočnice. Prejšnji dan je nadškof izdal slovesen odlok, v katerem je na don Boskovo prošnjo iz prejšnjega leta dovolil nastanitev v Valdoccu, čeprav ni imel nobenega prepričljivega podatka o novih sestrah, temveč se je zanesel na previdnost mons. Sciandra, škofa v Acquiju, ki jih je potrdil za svojo škofijo. S tem dovoljenjem nikakor ne namerava odobriti nove družbe v svoji škofiji, temveč bi to storil šele po ustrezni preizkušnji.

Kronika zavoda pravi, da so bile izbranke predmet zavisti sosester, ker jih je doletela sreča, da lahko opravljajo svoje poslanstvo blizu don Boska. Na turinski železniški postaji jim je zaželela dobrodošlico don Ruova mati. Blaženi jih je potem predstavil velezaslužni grofici Callori, ki je imela veliko zaslug, da je pregnala iz gnezda hudiča, ki je prebival v stavbi, kamor so prišle hčere Marije Pomočnice, kot smo že povedali v prejšnjem zvezku. Plemenita gospa jim je želela z lastnimi rokami ob don Boskovi navzočnosti streči pri kosilu, nakar jih je popeljala v njihove sobe. Hiša je bila tako revna, da ni imela niti kuhinje in so jim hrano pošiljali salezijanci. Sedanje stanovalke generalne hiše lahko gledajo z oken na drugo stran Piazza Maria Ausiliatrice na skupino starih tovarn in lahko vzklikajo: »Glejte, tam je bil nekoč naš Betlehem!«

V duhovnem pogledu so bile veliko na boljšem. Dne 30. marca je na izrecno zapoved nadškofa župnik blagoslovil notranjo kapelo. Hvalevreden čut dostojanstva je navdihnil tega župnika, da je naročilo izročil don Bosku. Toda on je menil, da je bolje, če dobesedno izpolnijo predstojnikov ukaz. Don Rua je postal redni spovednik sester, don Bosko pa je kot oče skrbel za vse, kar so potrebovale. Včasih je imel zanje celo mesečno konferenco.

Sestre so se takoj lotile dela. Začele so praznični oratorij, brezplačno šolo, delavnico ter vsakdanji in nedeljski verouk. Blaženi jih je naučil, kako naj si pridobivajo deklice, kako naj navežejo z njimi stike s podarjanjem podobic, po-

maranč ali karamel ter si jih tako pridobijo in privabijo v oratorij. Don Bosko je želel, da bi v oratoriju govorile o hvaležnosti do oseb, ki so jim omogočili to stanovanje. Najprej je hišo poimenoval po sv. Angeli Merici in se tako spomnil gospe Angele Bianchi, ki je velikodušno odgovorila na okrožnico iz prejšnjega leta. K temu je dala še lepo sliko sv. Karla Boromejskega v čast grofici Callori, ki ji je bilo ime Carlotta.

Tretja ustanova je nastala v Bielli. Na nekem svojem potovanju se je blaženi srečal z mons. Bazilijem Letom, škofom v Bielli. Ko je slišal, da išče sestre za svoje semenišče, mu je dejal:

»Poslal vam bom svoje.«

»Imate sestre?«

»Da, monsinjor, in menim, da bodo vaši ekscelenci prišle zelo prav.«

Tako so se ob vsestranskem soglašanju odločili odpreti hišo v tem mestu. Sedem sester, določenih za Biello, je 7. septembra zapustilo Mornese. Na železniški postaji jih je pričakal sam škof. Očetovsko je oskrbel njihovo hišo z vsem potrebnim in poskrbel, da je bila higiensko neoporečna, vedra in opremljena do nadrobnosti. Hotel je tudi, da so dobile svojo kapelico, čeprav je hiša stala le nekaj korakov od stolnice. Sestre so brez uspeha iskale sliko njihove Pomočnice. Ko se je škof tega zavedel, je takoj dal naročiti nekemu mlademu slikarju v mestu sliko, ki bi predstavljala Mater Božjo, kakor so mu one narekovala. Za nekaj časa so bile v Bielli samo sestre, brez duhovnega vodstva salezijancev. Vendar jih je v svoji očetovski dobroti nadomeščal monsinjor. Marca 1877 jih je mati Mazzarello obiskala. Škof je njihovo skupnost nadvse pohvalil. Toda dobra predstojnica je odšla s trnom v srcu: zdelo se ji je, da njene hčerke tam živijo v prevelikem izobilju. Dela so imele čez glavo, toda hrana in oprema hiše sta se ji zdela preveč gosposki, v nasprotju z duhom Morneseja. Seveda ni zapustila Bielle, ne da bi zadostila svoji pobožnosti in počastila Mater Božjo v Oropi, v njenem starem planinskem templju, ki je bil tako ljub tudi don Bosku.

Ko je bila zadeva z Biello urejena, je prišel na vrsto Alassio. V spremstvu don Costamagne se je 12. oktobra tja napotilo sedem sester. Sprejela jih je majhna, zelo neprimerna hiša brez vsega udobja. Bilo ni niti mize, kjer bi lahko jedle. Uvidele so, da je njihov prenegel prihod onemogočil, da bi hišo vsaj za silo opremili. Njihova dobra volja je bila postavljena na težko preizkušnjo. Dne 8. novembra je skupinica treh sester odprla hišo v Lu Monferrato. Zakonca Jožef in Marija Rota Ribaldone sta bila srečna, da jima je po dolgem moledovanju uspelo dobiti od don Boska sestre Marije Pomočnice, ki naj bi v njenem rodnem kraju vodile otroški vrtec, ustanovile delavnico in odprle oratorij. Ona sta prispevala vse, kar je bilo potrebno.

Bolj skromni kot drugod so bili začetki hiše v Lanzu. Tja sta odšli samo dve sestri in se nastanili pri neki dobrotnici. V takih okoliščinah sta delali vse do

septembra naslednjega leta, ko se je lahko ustoličila prava redovna skupnost. Bližina Turina, kamor sta zahajali skoraj vsak teden, je lajšala njuno osamljenost. Ker je Lanzo v turinski nadškofiji, je don Bosko z naslednjim dopisom predhodno prosil privolitev mons. Gastaldija.

Velečastita ekscelenca!

Velike moralne in materialne prednosti, ki so jih imeli tisti, ki so v semeniščih in vzgojnih zavodih uvedli redovnice za tista dela, ki so v skladu z njihovimi sposobnostmi, so me pripravile do sklepa, da bi uvedel redovnice tudi v zavod-konvikt v Lanžu.

Zato prosim vašo velečastito ekscelenco za dovoljenje, da bi nekaj sester iz Družbe Marije Pomočnice šlo v imenovani zavod na za to pripravljen kraj z istimi pogoji, s katerimi ste dovolili sestram, da so prevzele šolo za revne deklice v Valdoccu.

Naj povem, da bi bile sestre zaposlene izključno samo v zavodu in bi bile pri pobožnih vajah gojencev tega zavoda.

Poln zaupanja, da bo izrečena prošnja uslišana, imam z globokim spoštovanjem čast, da se imenujem vaše velečastite ekscelence ponižni prosilec

Turin, 10. septembra 1876

duh. Janez Bosko.

Dejstvo, da so sestre šle v Lanzo, dokazuje, da je bilo izdano potrebno dovoljenje, toda ustreznega dokumenta nismo mogli nikjer najti.

Ko je bilo vse končano, je mati predstojnica v pismu, v katerem je navedla vse na novo odprte hiše, izrazila preprosto šalo in tajnici narekovala: »Pozabila sem na dom, ki ga imamo v nebesih in je vedno odprt. Ravnatelj doma se ne ozira ne na predstojnike niti na kapitelj. Vzame, kogar hoče. Letos jih je vzel že sedem.« Spomini na tista leta nič ne omenjajo strahu, ki bi se polastil drugih sester. Govorijo samo o lepem zgledu, ki so ga dajale pokojnice, in o spodbudni smrti vseh.

Poleti 1876 so se hčere Marije Pomočnice odlično izkazale v zaposlitvi, ki se je zdela, da presega naloge družbe v strežbi skrofuloznih dečkov in deklic na ligurski obali. Mati Mazzarello ni privolila v ponudbo, dokler se ni posvetovala z Božjim služabnikom. Od prvega junija do zadnjega septembra se je sedem sester posvetilo tej dobrodelni nalogi. Mi kristjani imenujemo to dobrodelno dejavnost, delodajalci pa so bili sicer nadvse pozorni, vendar laično človekoljubno usmerjeni in nasprotni veri. Toda sestre so brez kakršnega koli ozira na ljudi učile otroke krščanski nauk, zjutraj in zvečer z njimi molile, prepevale nabožne pesmi ter jih vodile k sveti maši in obhajilu. Duša vsega je bila sestra Sorbone, premetena, pogumna in svetovljansko izkušena redovnica. Koliko potegavščin so ti otroci pripravili sestram. Toda po končanem zdravljenju jih niti telesno, zlasti pa še moralno niso mogli prepoznati. Delodajalci so se pokazali izjemno zadovoljni z delom sester in sestre so se nadvse zadovoljne vrstile v svoje domove.

Leta 1876 je bila hiša v Morneseju prizorišče izrednih dogajanj, ki so močno kalila mir. Po don Boskovem zavzemanju so pripustili skrivnostno postu-

lantko Avguštino Simbeni. Prihajala je iz Rima. Pravili so, da je hčerka nekega izgnanca v Sibirijo. Šopirila se je s poznanjem prelatov in trdila, da je s papežem pila kavo iz iste skodelice. Don Bosku je dekle priporočil neki ugleden človek, ki mu ni bilo mogoče reči ne, vendar mu je nihče ni predstavil. Govorila je z milim, privlačnim glasom, se nadvse ljubeznivo vedla; bila je vitke postave in svetlozlatih las. Čeprav ni bila izrazita lepota, je vse očarala. Zdelo se je, da je izredno nadarjena in zdrava. V hiši so jo vsi imeli radi, mnogi so videli v njej svetnico. Tudi vodja don Costamangna jo je imel za obdarjeno z nadnaravnimi karizmi in za izjemno deklo. Mati Mazzarello je molčala in opazovala. Prirojen čut in smisel za duhovne stvari jo je navajal k previdnosti. Tudi mons. Bonelli, župnik v Bossignanu, kateremu nekatera ravnanja Simbenijeve niso bila po volji, je govoril v tem smislu. Kdor mu je ugovarjal z dobro oceno in mnenjem duhovnega voditelja, je odgovarjal: »Duhovni voditelj še ne more imeti vseh izkušenj starega spovednika. Poleg tega je vedno živel v svetniškem okolju.«

V arhivu sester je obširen opis celotnega dogajanja, ki ga je napisal naš don Fassio, ki je bil takrat občinski učitelj v Morneseju. Kako čudovita dogajanja! Avguština je odkrivala skrivnosti vesti, odkrivala dogajanja v daljnih deželah, od časa do časa je bila videti zamaknjena in je dvignjena od zemlje z angelskim glasom prepevala italijanske in francoske pesmi. Ko jo je napadla neka skrivnostna bolezen in ji je grozila smrt, je v trenutku ozdravela. Prikazovala se ji je neka deklica, ki jo je ona imenovala moja deklica in ki ji je razodevala najrazličnejše skrivnosti. Končno je napovedovala, da se bodo v Rimu zgodili silni preobrati zaradi vojne, ki bo neizogibno izbruhnila. Ko se je napoved zvedela v oratoriju, je vzbudila strašno vrenje. Jasnovidka je pisala celo don Bosku in napovedala, da bo čez tri dni umrla, čeprav je bila popolnoma zdrava. V istem pismu je vabila don Boska, da bi bil ob njej v tem odločilnem trenutku. Vsa skupnost je bila na nogah.

Don Bosko se ni ganil. Don Costamagni, ki ga je vprašal, ali naj bi ji stal ob strani pri njenem prehodu v večnost, je odgovoril, da naj ne stori ničesar. Prišel je tretji dan in Avguština ni umrla. Rekla je, da zato, ker ni prišel don Bosko, ki bi mu morala sporočiti nadvse pomembne stvari. Vztrajala pa je, da bi jo čim prej odpeljali k njemu. Toliko je silila, da so jo res popeljali v Borgo San Martino, kjer je tedaj bil Božji služabnik. Ta ji je brez nadaljnega v navzočnosti mnogih dejal: »Zdi se neverjetno, da lahko v tako mladi ženski tiči taka hudobija in ošabnost! Pojdite, kajti Bog se nikdar ne razodeva nepokornim ljudem, kakor ste vi!« Obrnil se je k osebi, ki jo je spremljala, in ji ukazal: »Pospremite jo domov in naj se ne prikaže nikdar več pred don Boskom in v kaki naši hiši.«

Avguština je še hotela govoriti, se opravičiti, odkriti nove napovedi, toda don Bosko je ni hotel več poslušati. Tedaj je prosila za denar, da bi šla v Rim in se predstavila papežu. Ko je don Bosko videl, da ne odneha, je naročil, naj ji plačajo vožnjo, ne smejo pa ji izročiti denarja; naj ji samo kupijo vozni listek.

Ko je Avgušтина slišala za te odločitve, ni hotela več odpotovati, in da so jo odstranili, so morali uporabiti silo. Plačali so ji vozni listek do Rima, ko pa je prišla do Sampierdarene, se je izmuznila in se vrnila v Mornese. Potem je zopet odpotovala, se še enkrat vrnila, nato pa za vedno odšla in o njej ni bilo več ne duha ne sluha. Je bilo to hudičevo delo ali poskus, da bi uničili ustanovo? Vsekakor je bila nevarnost kolektivne sugestije, ki bi lahko povzročila nepopravljivo škodo. Kljub trenutkom negotovosti je mati Mazzarello na splošno pokazala svojo jasnovidnost, ki je imela dobre posledice, blaženi pa je zadevo sklenil s svojo odločnostjo.

Ko so govorili o podobnih primerih, je don Bosko dejal: »Biti moramo zelo pozorni. Naletimo lahko na določene zajedavce, ki so tako prebrisani in zviti, da lahko prelisičijo tudi najbolj previdnega človeka. Zdi se, da jih je obsedel hudič in jih naučil vseh svojih zvijač. Proti takim osebam ni prevejanosti, ki bi lahko kaj pomagala. Če kažejo kako pomanjkljivost, najdejo tisoč izgovorov in opravičil, da se zdijo še bolj svete; ko odkrijemo, da so lagale, pokažejo toliko dokazov, da se zdijo še bolj verodostojne. Tudi najbolj premeten človek in izkušen duhovnik ne najde sredstva proti njim. Nobena izkušnja nas ne more zadosti prepričati, take ženske so vedno bile in so še danes. Te nesrečnice ne opustijo nobene hudobije, nobene prevare, da bi škodovale ljudem, potem ko so zapustile Gospoda in se prepustile hudiču. Zato če naletimo na take, jim ob prvem pojavu ošabnosti, ob prvi nepokorščini ali laži več nič ne verjemimo, pa četudi bi delale čudeže. Ni prevare, ki se je s strani takih ljudi ne bi imeli bati.«

Don Bosko se je vedno držal tega pravila in se ni dal prevarati. Leta 1880 je neko dekle trdilo, da je obsedeno od hudiča in da Bog to dopušča, da bi potrdil njene kreposti. Tudi takrat so se dogajale čudne in nerazložljive stvari. Ko je don Bosko preiskal primer, je dejal, da v vsem dogajanju ni nič nadnaravnega. Toda ljudje, ki so jo vodili, so bili prepričani o njeni verodostojnosti in so jo zelo cenili. Prosili so blaženega, da bi jo blagoslovil. Don Bosko jo je izprašal in potrdil svojo izjavo. Ona je lagala s tako nesramnostjo, da je zanikala tudi najjasnejše dokaze. S prefinjeno zvitostjo je zavračala vse razloge proti sebi in se kazala žrtev obrekovanja, da se je zdela zato še bolj sveta. Toda če bi njeni občudovalci vse to natančneje presodili, bi ugotovili, kar je jasno videl don Bosko, da ji manjka ponižnost in poslušnost, in bi si tako prihranili razočaranja takih zablod.

Medtem ko se je vse to dogajalo, je mati Božja Marija hčerkam v Morneseju dala jasen znak svojega materinskega varstva. Bil je prvi dan tridnevnic v čast Mariji Pomočnici. Sestra Terezija Laurentoni, ki je bila že dolgo bolna, je bila pri pobožnosti v cerkvi na nekakšnem bolniškem vozičku. Ob strani ji je stala sestra Agneza Ricci. Ko so izpostavili Najsvetejše, se je bolnica začela tresti, postala vsa rdeča in je trepetala.

Sestra Agneza je vsa prestrašena poklicala mater. Mati se je obrnila k sestri Laurentoni in ji ukazovalno rekla: »Pojdi! Vstani, pojdi po stopnicah in se

obleci.« Sestra Terezija se je brez tuje pomoči dvignila, odšla ter se vsa gibčna in vesela kot pred boleznijo vrnila v cerkev. Mati je 8. julija 1876 pisala don Caglieru: »Sestra Terezija je popolnoma ozdravela.« Ozdravela je tako temeljito, da so ji zaupali vodstvo hiše v Turinu in je živela do 1920. Rodila se je leta 1857 v Massignanu di Fermo kot hčerka papeškega polkovnika.

Ko so tako premagali hudičevo prizadevanje znotraj hiše, pa so se zgrinjali črni oblaki nad hišo od zunaj. Skrita sovražnost Mornežanov proti ustanovi se ni podela. Tokrat je stopila na bojno prizorišče občinska uprava. Bližnji povod je komaj omembe vreden dogodek. Vse je pripomoglo, da so dobro misleči bili globoko užalosteni, sestre pa so se odločile, da bodo zapustile kraj, kjer so zrasle, se usposobile za življenje in poletele v svet.

Neki gospod Pastore, občinski svetnik v Morneseju in na žalost nekdanji gojenec oratorija, je želel doseči ne vemo kako službo in je v ta namen prosil don Boska, da bi mu pomagal pri tem. Dobri oče je storil vse, kar je bilo v njegovi moči, da bi zadostil njegovi želji, vendar tudi zanj ni bilo vse lahko in uresničljivo. Nehvaležnež se je razbesnel in ujezil, kakor če bi don Bosko bil kriv njegovega neuspeha. Pri občinski upravi je dosegel, da so odslovili učitelja salezijanca in učiteljico sestro, ki sta zakonito poučevala v občinski šoli. Predlog v občinskem svetu ni naletel na resen ugovor. Ubogi ljudje, ki niso vedeli, kako zelo salezijanci in sestre želijo zapustiti šolo in celo kraj, niso videli škode, ki bi jo zaradi odhoda utrpela občina. Don Bodrato, generalni ekonom, sam doma iz Morneseja, je po don Boskovem naročilu pomiril duhove. Jasno pa je dal vedeti, da naj v prihodnje ne počenjajo podobnih stvari, ker bo don Bosko v primeru česa podobnega odšel iz Morneseja, kajti Gavi in Serravalle ponujata veliko večje ugodnosti in tudi Novi mu iz več razlogov zelo ugaja. Že zaradi neprimernosti kraja ima zadosti razlogov, da se od tod umakne, ne da bi dopuščal še kake težave Mornežanov. Naj bodo zato zelo previdni, preden bodo dodali še kapljico, ki bi lahko povzročila, da bi šlo čez rob.

Ko je don Bosko slišal poročilo, je menil, da je treba ukrepati. Zato je naročil don Bodratu, naj piše advokatu Traversu, ki mu je bil zelo naklonjen in vpliven, da naj, če se bo še kaj primerilo, poišče kraj, kamor bi lahko preselili prebivalce hiše. Toda glas o mogočem odhodu iz Morneseja se je že raznesel po okolici. Zato je omenjeni gospod, občinski svetnik v Gaviju, don Bosku sporočil, da mu je v vsem na voljo.

Ko je tako Božja previdnost od daleč urejala dogodke, ki bi končno vodili k rešitvi vprašanja, je v hiši dozoreval tisti duh, ki je preveval prvi rod hčera Marije Pomočnice in so ga poznejši rodovi sester imenovali morneški duh, ki ga imajo za trajen ideal. Vodene od tega duha, so se sestre v na novo ustanovljenih domovih tako odlično uveljavljale, da so si zaslužile, da je blaženi o njih napisal to preprosto pohvalo: Kamor gredo hčere Marije Pomočnice, zelo dobro delajo.«

11.

POGLAVJE

PRIPRAVE ZA DRUGO ODPRAVO MISIJONARJEV

RAZPLET DOGODKOV V AMERIKI JE silil don Boska, da je brez odlašanja pripravljaval drugo odpravo misijonarjev, ki bi bila še številnejša od prve. Don Cagliero jih je hotel vsaj dvajset. Če bi želel zbrati tako veliko število, bi moral osiromašiti zavode v Italiji, kar je seveda – in to je lahko razumeti – vznemirilo ravnatelje, ki so tako že delali s premaloštevilnim osebjem. Nekega dne je blaženi potoval iz Alassia v Albengo z don Cerrutijem in mu navdušeno govoril o neizmernem področju, ki ga je Gospod odprl pred salezijanci ne samo v Ameriki, temveč tudi v Oceaniji, Afriki in drugje, in pri tem navajal imena raznih krajev. Toda don Cerruti se ni navduševal, temveč je kazal celo znamenje raztresenosti. Ko se je blaženi zavedel nepozornosti, je prekinil govor in vprašal:

»Ali me razumeš?«

»Nekaj že, toda ...«

»Seveda. Nočete razmišljati in zato ne razumete.«

Božji služabnik pa, ki je šel naprej z jasnimi mislimi, je upošteval ta različna razpoloženja in še naprej načrtoval razpored osebja tako, da bi se čim manj čutilo pomanjkanje ljudi.

Hkrati ga je spodbujala gotovost, da je vedno lahko računal z dobro voljo ter z duhom odpovedi in žrtve, s katerim je navdahnil svoje ravnatelje. Ali niso zrasli v oratoriju? Nekoč je dejal: »Za nas je dejstvo, da smo sprejeli v naše zavode večino sobratov že kot dečke, izrednega pomena. Zrasli so v okolju zelo delavnega življenja, ne da bi se tega zavedali, poznajo celoten sestav družbe in se z lahkoto znajdejo v kakršnemkoli položaju. So prav tako dobri asistenti kakor učitelji, enotnega duha in iste metode, ne da bi bilo potrebno, da bi jih kdo učil naše metode, ker so se je naučili, ko so bili sami gojenci. Zato utemeljeno pričā-

kujemo, da se bo ta duh ohranil in tako ne bo razdora in potreb po reformah. Ko v kako redovno družbo vstopi kak zelo učen in ugleden človek, ki pa ni obenem velik svetnik, se pravi, da se v posamičnih primerih ne zna podrediti predstojnikom in prilagoditi svoje volje pravilom, bo naredil več škode kot koristi. Zelo težko je popolnoma sleči starega Adama, zlasti če ne gre za grehe in težke slabe navade, temveč za stvari, ki jih lahko delamo z mirno vestjo. S svojim zgledom zmanjšuje vpliv starih navad in povzroča velike negotovosti v obnašanju drugih. Menim, da do sedaj še ni bilo nobenega cerkvenega reda ali redovne družbe, ki bi imela toliko priložnosti, da bi si izbrala najustreznejše člane. Druga stvar, ki mi daje veliko upanja, da bomo ohranili dobrega duha za prihodnost in tudi v oddaljenih deželah, je okoliščina, da imenujemo za predstojnike zavodov ljudi, ki so dolgo živeli v družbi in so prešli vse službe v njej. Odpiramo veliko zavodov, ravnatelji pa so duhovniki in kleriki, ki smo jih poslali od tu, še preden so si mislili, da so sposobni za to službo. Tisti, ki so dolgo živeli med nami, bodo drugim vtisnili našega duha, in preden bo kak Američan imel zadosti ugleda med sobrati, si bo privzel naše navade in bo pognal korenine v novem svetu.« Priprave na drugo odpravo niso bile nič manj težke kot za prvo, vendar so nam veliko manj poznane. Lahko jih spoznamo iz redkega don Boskovega dopisovanja v avgustu, septembru in oktobru. O pripravah je dal prvo sporočilo don Cagliero za Marijino vnebovzetje.

Predragi don Cagliero!

Vse kakor po navadi. Pripravljamo opremo. Dvajset se jih pripravlja. Treba je vse končati pred odhodom. Potrebujemo vozovnice. Zaradi velikega izdatka za hišo v Nici smo v skrajni stiski. Toda s pifom in pufom bomo šli naprej.

Kakih dvesto jih želi iti v Patagonijo. Cela politična Italija in Evropa govorita o našem programu za Patagonijo. Bog to hoče in pomagal nam bo, da storimo naš delež. Pričakujem dobre novice.

Povej vsem našim, da bodo vedno 'gaudium meum et corona mea' (moja radost in krona).

Bog naj nas vse blagoslovi.

Prejel sem nadškofovo pismo in mu bom pisal o papeževi zamisli.

Amen.

Bog naj nas vse blagoslovi in imej me v Jezusu Kristusu za najvdanejšega prijatelja. duh. Janez Bosko

Turin, 13. 8. 1876

Don Cagliero je razpravljal o vozovnicah s škofijsko pisarno v Montevideu. S pomočjo vlade jih je bilo mogoče dobiti deset, kolikor je bilo salezijancev, namenjenih za Villo Colón, čeprav naj bi dva prišla pozneje. Pogajanja so tekla med predstavnikom Pacifiške družbe v Montevideu in zastopnikom v Bordeauxu. Pogajanja je zelo dobro vodil nam že znani tajnik apostolskega vikarja. Pri-

zadevnost pri teh dobrih prijateljih, ki se pokaže v tem kakor tudi v opremljanju zavoda, je pokazala krajevna nasprotja. Oni pa pri tem nikakor niso izgubili poguma in se niso vdali, prepričani, da je to Božje delo in da so nasprotja pri Božjih delih navadno potrditev.

V pismu nadškofu v Buenos Airesu, ki mu je don Bosko odgovoril, se vidi, da navdušenje monsinjorja za salezijance ni popustilo, temveč je v želji, da bi ustregel don Bosku glede misijona med divjaki, načrtoval potovanje v spremstvu don Cagliera v oddaljeni Carmen de Patagones, da bi na kraju samem ugotovil, kaj je mogoče storiti.

V pripravah na odpravo je don Bosko ravnal zelo urejeno: obvestil je javnost in prosil za pomoč premožne osebe na visokih položajih.

Tako sta dva največja katoliška časopisa v Italiji v kratkem razdobju objavila dolga in dobro sestavljena don Boskova članka o evangelizaciji Patagonije. V obeh člankih je najprej na splošno predstavil, kaj je bilo že storjeno, in nato prešel na cilje za prihodnost. Bralce je obvestil o nadaljnjem delu in prikazal za to potrebna sredstva. Od enega in drugega časopisa so manjši časopisi vzeli pobudo, da so tudi oni poročali o zadevi in tako seznanili z načrti vse plasti prebivalstva. Ob svojem času je blaženi poslal časopisom okrožnico, ki jo je v velikem številu razposlal tudi dobrotnikom, in se obračal na velikodušnost vseh. On sam je več dni zaporedoma pisal naslove. Ker so mnogi poznali njegovo pisavo, so prejeta pisma sprejeli z večjim spoštovanjem. Okrožnica ima dvoje besedil. Zadnje poleg različnih popravkov dodaja tudi novice, ki jih je don Bosko prejel po objavi prve. V prvi naznanja odpravo dvanajstih misijonarjev ob izdatkih štirideset tisoč lir. V drugi pa je napovedanih dvajset misijonarjev in izdatek sedemdeset tisoč frankov. Število misijonarjev so v zadnjem trenutku še povečali. Navajamo besedilo druge okrožnice in s kurzivnimi črkami označujemo dodatke.

Velezaslužni gospod!

Dobri Bog, prepoln usmiljenja, je blagovolil blagosloviti delo za misijone v republiki Argentini in v nekaj mesecih so salezijanski misijonarji ustanovili zavod v Montevideu, ponovno vzpostavili zavetišče za zapuščene otroke, spet izročili delovanju cerkev Mati usmiljenja ter začeli šole in oratorij v Buenos Airesu za številne tamkajšnje Italijane.

Dogradili so in odprli zavod v San Nicolásu de los Arroyos. Vanj so že sprejeli sto dvajset dečkov, od katerih jih je nekaj iz družin divjakov. Ob zavodu so odprli tudi cerkev, kamor odrasli hodijo poslušat Božjo besedo, so pri sveti maši in prejemajo zakrament spovedi in obhajila. Z odprtjem teh zavodov je odprta pot do divjakov. Sveti oče je blagovolil blagosloviti in priporočiti to delo. Sedaj bi bilo treba postaviti nov zavod v mestu Dolores, drugega v Carmen, zadnjem kraju republike Argentine med Atlantskim oceanom in Patagonijo. V pismih, ki smo jih prejeli v zadnjem času od misijonarjev, smo zvedeli razveseljivo novico, da tri četrtnine divjakov prosi misi-

jonarje, da bi jim oznanjali Božje kraljestvo. Še druge hiše in zavetišča so načrtovani za republiko Čile. Tam nam v Santiagu, glavnem mestu, ponujajo zavetišče za zapuščene otroke, ki živijo brez šole in nimajo možnosti, da bi spoznali Boga Stvarnika; zavod v Valparaisu, drugem pomembnem mestu v republici, in malo semenišče v mestu Concepción, zadnji škofiji na jugu, na meji z divjaki v Patagoniji.

Ko bi odprli te domove in oskrbeli ta zavetišča, bi zagotovili moralnost in vero med domačini, šolsko in versko vzgajali otroke vseh slojev in pri tem gojili tiste cerkvene poklice, ki bi se vzbudili med gojenci. Na tak način bi, upamo, vzgojili misijonarje za Pampance in Patagonce, kar bi pomenilo, da bi sinovi divjakov evangelizirali divjake brez nevarnosti, da bi domačini pobili misijonarje, kot se je dogajalo v preteklosti.

Načrt, da bi vzgojili domače misijonarje, se zdi, da je blagoslovljen od Gospoda, ker imamo že deset starejših fantov, ki so prosili, da bi jih sprejeli med misijonarje. Živa želja teh fantov je, da bi postali duhovniki in šli pridigat evangelijski divjakom.

Toda salezijancev, ki smo jih že poslali na to delovno področje, je premalo za neizmerno delo, ki jim ga je odkazala Božja previdnost.

Da ne bodo omagali pod težo naporov, jim moramo poslati v pomoč vsaj dvajset novih sodelavcev. To je število, ki ga sporočajo od tam in ki se pripravlja na odhod. Vsi so pripravljeni na nevarnosti in težave, ki jih čakajo. Toda kakor sem se lansko leto moral obrniti na dobrodelno krščansko ljubezen vernikov za pripravo prve odprave, tako se ponovno obračam na vas. Pripraviti moramo knjige, osebno opremo, svete posode, šolsko opremo, pohištvo za hiše. Priskrbeli naj bi še veliko predmetov, ki jih prosijo tisti, ki že delujejo tam, kajti v tistih oddaljenih krajih primanjkuje vsega. Izdatki za novo odpravo znašajo nič manj kot sedemdeset tisoč frankov. Da bi zbral to vsoto, nimam drugega izhoda, kakor da se obrnem na dobre katoličane in zlasti še na vašo dobrodelno uglednost.

Medtem ko so salezijanci pripravljeni žrtvovati svoje življenje za rešitev duš, vas iz krajev misijonov prosijo, da bi jim pomagali s svojo dobrodelnostjo. Naredite, kar se da, in priporočite nas še drugim osebam, ki jih poznate. Vsak tudi najmanjši dar lahko pošljete na naslov podpisanega.

Naš dobri Božji Odrešenik, ki je na križu umrl za naše skupno odrešenje, naj vas blagoslovi in vam obilno poplača. Misijonarji pa, tisti, ki so že v Ameriki, in tisti, ki se odpravljajo, zagotavljajo molitve za svoje dobronike. Jaz pa se v imenu vseh zahvaljujem in imam čast, da se imenujem vaše dobrodelne uglednosti najvdanejšega služabnika. duh. Janez Bosko

Turin, 25. avgusta

Tokrat je želel vzbuditi pozornost zlasti italijanske vlade, da bi dobil denarno podporo. Ni si delal nikakršnih utvar. Izjavil je celo, da bo naredil samo luknjo v vodo, ker že toliko pisem in toliko ustnih poročil ni imelo nikakršnega uspeha. Kljub temu je prosil, da je dosegel dvoje: tako je vlada zvedela, kaj njegovi delajo in da ne delajo ničesar na skrivaj in ne plavajo skriti pod vodo, temveč se vse godi pri belem dnevu. Zatem so se člani vlade lahko prepričali, da je imel don Bosko zares za cilj dobro Italije in Italijanov tudi takrat, ko so bila jadra na-

menjena v daljne kraje. »Ti so,« tako je imel navado reči, »zadovoljni, ko vidijo naše namene in dela in ne raziskujejo naprej. To je namen praznika železnice v zavodu v Lanzu in tako bom delal vedno in povsod. Ko se ponudi priložnost, je dobro, da govorimo, pokažemo, razkažemo, kaj delamo, tako da spoznajo naše stvari, kajti ti visoko postavljeni ljudje se bojijo vsega in vsakogar. Zadosti je, da kaka redovna družba deluje, oni pa ne vedo, kaj dela, in že se bojijo in nas začnejo nadzorovati. Pri nas ne potrebujejo očal, vsem povemo vse, če hočejo poslušati ali ne. Res je, da je treba nekatere stvari znati narediti in povedati tako, da jih bodo poslušali, ker navadno ugajajo javnosti. Drugih spet ni pametno preveč razglašati, ker bi lahko prizadele občutljivost drugih verskih združenj in bi bili nekateri užaljeni, zlasti če gre za nadvse previdne in preobčutljive ljudi. Toda povejmo si odkrito: mi smo zares malo preveč zgovorni.«

Pravi kraj za obravnavanje stvari glede misijonov je bilo ministrstvo za zunanje zadeve. Za stike s tem ministrom je don Bosko uporabljal spoštovanega Malvana, glavnega tajnika, piemontskega Žida, ki se je izkazal vedno zelo dobrohotnega. Po njem je ministru Melegariju poslal naslednjo poslanico.

Ekscelenca!

Meseca aprila sem imel priložnost in čast, da sem vaši ekscelenci prikazal nadvse žalostno stanje Italijanov, raztresenih po Argentini in drugih državah Južne Amerike, predvsem zaradi pomanjkanja moralne in šolske vzgoje. Nakazal sem vam tudi nekaj načinov, kako bi odpravili to žalostno stanje. Za poskus sem poslal tja deset salezijancev ali članov dobredelnega združenja pod imenom sv. Frančiška Saleškega, da bi skrbeli za najbolj revne in zapuščene otroke naše družbe.

Vaša ugledna ekscelenca je pokazala zanimanje za to poročilo, pohvalili ste načrt, obljubili pomoč vlade in me napotili k markizu Spinoli, ki se je kot italijanski minister odpravil v Buenos Aires. Ta zelo razgledan gospod je presodil resnost položaja. Obljubil je, da bo zastavil vse sile, kakor hitro bo nastopil službo, in mi obenem svetoval, naj ostanem v stiku z vašo ekscelenco v Italiji.

Tokrat imam čast, da sporočim vaši ekscelenci, da smo z velikim uspehom odprli šole in cerkveno službo v cerkvi De los Italianos v Buenos Airesu.

Odprli smo zavod v San Nicolásu de los Arroyos, kjer imamo konviktove in zunanje gojence, ki ne morejo biti sprejeti v konvikt in zato od zunaj obiskujejo šolo.

V kratkem bomo odprli zavetišče za najrevnejše otroke tega mesta, potem zavod v Montevideu in prav tako v San Nicolásu.

O ukrepih, potrebnih za vzdrževanje teh šol, zavetišč in zavodov, bi, če tako želi vaša ekscelenca, govoril, potem ko vam bo gospod markiz Spinola izročil to poročilo.

V tem trenutku in pri sedanjem stanju stvari bi prosil vašo ekscelenco, da bi mi blagovolili nakloniti prispevek za poravnavo stroškov za potovanje in odpravo imenovanih dvajset salezijancev, ki bodo čim prej šli na pomoč svojim tovarišem, ki to tako zelo prosijo, ker se čutijo nemočne pred tolikimi nalogami.

Trdno sem prepričan, da mi bo vaša ekscelenca dajala vso podporo pri tem delu, ki je poleg tega, da ima velik narodnostni pomen, tudi namenjeno izboljšanju gmotnega

stanja naše družbe in zlasti ogroženih sinov naših italijanski družin.

Izkažite mi čast, da se smem imenovati z vsem spoštovanjem vaše ekscelence najvdanejšega služabnika.

duh. Janez Bosko

Blaženi je to poslanico za ministra poslal Malvanu z naslednjim pismom.

Velespoštovani gospod!

Zahvaljujem se vam za veliko prizadevanje, ki ste si ga naložili zaradi mene, zlasti še za nasvete, ki ste mi jih dali o Patagoniji in pisateljih, ki obravnavajo to zemljo.

Sedaj se, opirajoč se na učinkovito vašo pomoč, spet priporočam vaši dobroti, da bi prebrali priloženo poslanico za ministra za zunanje zadeve in jo poslali naprej, da bi prišla v prave roke.

Gre za nadvse težko pobudo, ki je zasebnik skoraj ne more izpeljati, vendar je potrebna, ker je v korist tisočim italijanskih družin, ki se bodo vrnile v Italijo z nevzgojenimi in porednimi otroki, namesto da bi bili pošteni državljani, vse to pa zaradi nezadostne vzgoje, ki jo prejemajo.

Bila bi torej velika slava za Italijo, če bi prva med narodi pokazala skrb za civilizacijo Patagonije in za področja, kjer živijo divjaki.

Sprejmite prošnjo ponižnega duhovnika, ki vam od nebes želi srečno življenje, medtem ko ima čast, da se imenuje vaše ugodnosti najvdanejšega služabnika.

duh. Janez Bosko

Turin, 12. avgusta

Tajnikov odgovor se je zelo zavlekel, čeprav ni izdajal zadrege svojega šefa. Vladnih ljudi, ki ne bi imeli cerkvenih mož vsaj za dim v očeh, je bilo tako malo kakor belih muh. Odgovoril je, da je zaradi naseljevanja Italijanov v Patagoniji treba še premisliti, ker je zadnje čase o tem ozemlju izbruhnil star spor med Čilom in Argentino. Zato je pametno, da stvar odložimo na boljše čase. Da pa si želi osebno se pogovoriti v oratoriju v Valdoccu, kakor hitro mu bodo Turki in Srbi dali toliko prostega časa, da se bo odpravil v Piemont in se lahko tam nadihal malo čistega zraka.

Ni brez koristi, če navedemo utopično idejo o italijanski koloniji, ki da bi jo bilo treba ustanoviti pod pokroviteljstvom matere domovine, podobno kot so ustanovili valižansko kolonijo Chubut. Sestavljali bi jo Italijani, ki bi jim stala ob strani Italija, živeli pa bi popolnoma po argentinskih zakonih. »Kar se tiče podpore za potovanje vaših fantov v Argentino na delo v vaših novih ustanovah,« je pisal Malvano, »je minister želel (podpora v takih primerih je vedno navada), da se predvsem obrnete na kraljevega ministra v Buenos Airesu, da zve za njegovo mnenje. Počakajmo na odgovor markiza Spinole, ki naj bi prišel na svoje mesto zadnje dni meseca julija.« Tukaj je, »da mu ne bi ukradel preveč dragocenega časa«, končal in se priporočil njegovi naklonjenosti. Pa tudi sicer je bilo tako s to zadevo konec, čeprav se mu je Božji služabnik dva meseca pozneje spet oglašil z naslednjim pismom.

Velespoštovani gospod!

Bliža se čas, ko naj bi moji misijonarji odpotovali v Argentino, in zares nujno potrebujem podporo za potovanje. Vlada republike Argentine plača pot za osem potnikov, tako mi jih ostane še dvanajst, za katere ne vem, kje bi lahko dobil denar. Bodite tako dobri in izkažite to uslugo meni ali bolje ubogim Italijanom, ki so razgubljeni po republiki in po republikah Južne Amerike, da izvedem to odpravo. Ne prosim podpore za ustanovljene šole, ki že delujejo. Menim, da je markiz Spinola že poročal o zadevi. Njegova ocena se sklada z vsem, kar sem povedal z besedo in v pismih.

Prosim Boga, da bi vam naklonil srečno življenje; imejte me v hvaležnosti za vaše uglednosti ponižnega služabnika.

Turin, 12. oktobra 1876   duh. Janez Bosko

Iz tega dopisa smo zvedeli za velikodušno podporo argentinske vlade za osem vozovnic. Za zdaj še ni mogel vedeti, da je urugvajska vlada prispevala za drugih deset. Italijanska vlada je prispevala tisoč lir »z globokim obžalovanjem, da ne zmore več«, je pozneje dejal blaženi.

Popolnoma naravno je, da je don Bosko trkal na vrata tudi pri Propagandi. V ta namen je napisal dolgo pismo kardinalu Franchiju, prefektu te kongregacije, ki ga je že prosil za nadrobna poročila o Patagoniji. Ob tej priložnosti mu je poslal sestavek, ki ga je pripravil don Barberis. Kakor smo že poročali, je Sveti sedež v Patagoniji želel ustanoviti apostolski vikariat, ki bi ga izročil salezijancem.

Prevzvišena eminenca!

Sem malo v zamudi s pošiljko podatkov o Patagoniji in vas zato prosim za dobrohotno opravičilo. Veliko poslov, ki jih nisem mogel preložiti, ter zelo maloštevilni pisci in redke novice o tistih brezmejnih pokrajinah so mi vzeli veliko več časa, kot sem predvideval.

To kratko delce ni dognano. Če bi ga hoteli dati v tisk, bi prosil, da bi lahko ga še v miru pregledal. Nikakor pa nisem mogel sestaviti zgodovine poskusov vse evangelizacije Patagonije. Kar smo zbrali, je povzeto po nekaterih piscih, ki o misijonih razpravljajo samo mimogrede.

Glavna stvar v tem trenutku so sredstva, da pošljemo to odpravo, za kar se obračam na vašo eminenco.

Tajnik umrlega modenskega kneza mi je sporočil, da je ta vladar pred smrtjo zapustil papežu precejšno vsoto za misijone.

Bodite tako dobri in mi naredite uslugo: govorite o tem svetemu očetu, in če bi imel še kaj na voljo, ga prosite, da bi svojo dobrodelnost raztegnil na salezijance, ki imajo veliko dobre volje, pa zelo malo materialnih sredstev. Njegova svetost je vedno pokazala veliko zanimanje za to delo.

V San Nicolásu in Buenos Airesu so že pognali poklici domačinov in upam, da po nekaj letih ne bodo več potrebne odprave ali pa vsaj v manjšem številu.

Priporočam se vaši velespoštovani eminenci za predmete, ki bi jih imeli na voljo, kot so misali, antifonarji, gradualni, kartončki za blagoslov z Najsvetejšim, knjige za maše za umrle, svete posode in mašno perilo v kakršnikoli količini. Za vse to nas prosijo

naši misijonarji, zlasti tisti, ki odpirajo hiše na meji s Patagonijo. Iz natisnjene pisma, ki ga prilagam, bo vaša eminenca lahko spoznala položaj salezijanskih misijonov in dejstvo, kako je prav ta trenutek pomemben, da naredimo prodor proti Patagoniji in Pampam.

Da bi vašo eminenco čim bolj razbremenil dela, sem naložil gospodu Aleksandru Sigismondiju, svojemu generalnemu prokuratorju, ki stanuje blizu Propagande, da on prevzame delo. Zvesto bo opravil vsako delo in vsako zadevno naročilo. To je pobožen gospod, ki rade volje izkazuje svoje usluge Cerкви in za to nič ne zahteva.

Prosim vas, da mi oprostite odkritost, s katero vam pišem. Prepričan pa sem, da je uspeh tega dela za Bogom najbolj odvisen od vas.

Na vaše priporočilo sem sprejel šolo v Aricii in verjetno bom tudi tisto v Albanu.

Ponižno kleče pred vami prosim za vaš sveti blagoslov, medtem ko imam v globoki hvaležnosti čast, da se izrečem vaše eminence najponižnejšega služabnika.

Turin, 23. avgusta 1876

duh. Janez Bosko

Ne vemo, kakšen je bil uspeh te prošnje. Vemo pa, da je podoben dopis svetemu očetu imel dober uspeh. Pij IX. je po kardinalu Biliu izrazil ne samo svoje zadovoljstvo za novo odpravo, temveč mu je poslal tudi pet tisoč lir, »znatna vsota«, kakor je omenil kardinal, zlasti če pomislimo na velike izdatke, ki jih je prav takrat imel papež.

Druga poročila o don Boskovem prizadevanju za pripravo osebja in zbiranju potrebnega denarja povzemamo iz dveh pisem, ki jih je pisal don Cagliero na začetku septembra.

Predragi don Cagliero!

Če moreš, uredi tako, da bomo vozovnice za potovanje plačali tukaj in da se denar pošlje nam. Generalni konzul nam je zagotovil velik popust. Don Bazzaniju je dejal, da računa 50 frankov za prostore v prvem razredu.

Pričakujemo še kako stvar od vlade in od papeža.

Ta trenutek sem prejel tvoje pismo iz San Nicolás. Potrudil se bom. Toda ali ni bolj primeren don Daghero kot don Tamietti? Upam, da ti bom za 15. september sporočil osebje za Villo Colón.

Najvdanejši prijatelj duh. Janez Bosko

Turin, 1. septembra 1876

Predragi don Cagliero!

Smo v Lanzu, kjer razporejamo osebje za Italijo, Evropo in Ameriko. Upam, da bodo stvari dobro organizirane. Za sestavo osebja bi jih bilo potrebno 25 in bi jih našli. Toda težava je v izdatkih za potovanje.

V vsakem primeru boš 1. oktobra že imel v rokah imena in usposobljenost. Za sestre bomo morali počakati do aprila.

Predragoceni klerik Vigliocco je odletel v nebesa. Molimo zanj!

Veliko navdušenje za odhod v misijone. Odvetniki, notarji, župniki, profesorji bi radi zaradi tega postali salezijanci.

Storite vse, da boste imeli gojence ali odrasle, ki živijo med divjaki. Če kdo želi priti v Evropo, da bi se tukaj šolal ali se izučil kake obrti, ga pošlji.

Sporoči mi o potovanju nadškofa v Carmen de Patagones. Reci prelatu, da sveti oče želi nove poskuse za delo pri divjakih in soglaša z našim prizadevanjem, da bi na meji Patagonije odprli vzgojne zavode in se na vso moč trudili, da bi vzgojili domače duhovnike.

Tisoč pozdravov našim običajnim prijateljem in dobrotnikom in vsem našim sinovom, don Baccinu, don Belmonteju itn.

Tvoj v Jezusu Kristusu najvdanejši prijatelj. duh. Janez Bosko

Lanzo, 12. septembra 1876

Tako zapleteni razgovori o Združenju salezijanskih sodelavcev in Marijnih sinov, nove ustanove obeh redovnih družin, redno vodenje družbe in oratorija, potek šolskega leta in priprave za drugo odpravo misijonarjev so zaposlovali don Boska, vendar ne tako zelo, da ne bi mislil na Ameriko in tamkajšnjim prvim evangelijskim delavcem namenjal svoje očetovsko pozornost. Med vrsticami njegovega dopisovanja odkrivamo priporočilo, da se ne bi prepuščali svetnim skrbem. Po mesečnem kurirju je meseca oktobra pisal svojemu dragemu don Cagliero.

Predragi moj don Cagliero!

Sem v Vignalu in grofica Callori, ki si je opomogla od dolge bolezni, ti bo nekaj napisala.

Smo sredi priprav za odhod, ki bo 14. novembra, če ne bo prišlo kaj vmes. Računam na osem plačanih voženj argentinske vlade.

Za drugo si bom moral sam pomagati. Pisal sem ministru za zunanje zadeve, ki mi je obljubil nebo in morje. Bomo videli, ali mi bo, potem ko mu bom prepustil nebo in morje, dal kako možnost, da ga bom preplul. Kakor hitro bom dobil odgovor, ti bom takoj sporočil.

Iz seznama osebja, ki sem ti ga poslal na začetku meseca, si lahko že narediš načrt, kako jih boš razporedil. S kurirjem boš 1. novembra prejel natančno poročilo o celotnem osebju in spremembah, ki ti bodo, upam, všeč. Verjetno jih bo več kot dvajset, skoraj gotovo triindvajset.

V hiši imamo štiri duhovnike, ki so na preizkušnji za odhod v misijone. So zelo navdušeni. Enega, Štefana Bourlota, bi že lahko poslali. Druge moramo še pretehtati. Za vse svete bodo prišli še štirje. Bomo videli.

Kardinal Bilio prosi – po zavzemanju svetega očeta – za naše učitelje za semenišče v Sabinu, prav tako kardinal Franchi za Aricio, kardinal Di Pietro za malo semenišče v Albanu, občinska uprava v Albanu za svojo gimnazijo, prav tako semenišče v Novari za Miasino. Ali hočeš vedeti vse? Letos bomo odprli 20 hiš tu in v Ameriki, kjer bomo razmestili tudi hčere Marije Pomočnice, ki storijo veliko dobrega povesod, kamor gredo. V Nizzi Maritimi smo kupili čudovito poslopje, kjer bomo lahko namestili 100 roko-delcev s prav toliko Marijinih sinov; če bi videl, kaj dela naša družba, bi rekel, da so pravljice. Bog naj nam pomaga storiti, kar je v naši moči.

Tvojo menico za 4 zlate franke sem prejel in bom denar uporabil za nakazani namen. Misijonarji se učijo špansko. Nekaj jih je že precej napredovalo, drugi pa 'secundum quid' (tako tako), toda po kratkem bivanju v novem okolju bodo sposobni iti v šolo. Prejel boš nekaj izvodov natisnjenih pisem. Prav je, da jih naši preberejo, da bodo videli, kaj smo dali natisniti, in da bodo obveščeni. Prejel sem pismo gospoda Beniteza, ki mu bom odgovoril s prihodnjim kurirjem.

Grofica Callori se je popravila, vendar še ni sposobna, da bi ti pisala, in me zato prosi, da se ti zahvalim za dvoje pisem, ki si jih naslovil nanjo. Jemlje pa si pravico, da ti bo odgovorila takoj, ko ji bo zdravje oziroma glava to dovoljevala.

Novi župnik v Lanzu bo mons. Dalfi, župnik iz Casanove, moj tovariš iz semenišča. Upajmo, da bomo v njem imeli še naprej dobrega prijatelja.

Grofica Bricherasio je že skoraj končala komplet belih paramentov, ki bo del opreme prihodnje odprave.

Nimam časa, da bi pisal drugim. Sporoči vsem naše novice in jim povej, da jih imam rad v Jezusu Kristusu in da veliko molim zanje. Naj bodo trdni kot stebri in sveti kot nebeški zavetnik.

Bog naj vas vse blagoslovi in imejte me za najvdanejšega prijatelja.

Vignale, 13. oktobra 1876

duh. Janez Bosko

P. S.: Kot po navadi sporoči pozdrave monsinjorju nadškofu.

Na koncu meseca je napisal še tretje pismo, v katerem povzema novice, sporočila in navodila.

Dragi moj don Cagliero!

1. Nadaljujemo priprave za odhod 14. novembra z navedenim številom in omenjenim osebjem, morda s kako spremembo. Ob prihodu boš dobil opis sposobnosti vsakega posameznika z navedbo dosedanjih služb.

2. Izgon 500 je resen. Bodi previden in drži se kolikor mogoče stran od vsega. Mogoče je to povzročilo revolucionarne nagibe Buenos Airesa.

3. Gotovo si že prejel mojo privolitev za Bocca del diavolo (hudičevo žrelo) in za župnijo San Carlo. Imam že tri tiče, dva za tu in enega za Patagonijo. Zelo si jih želijo in mislim, da služijo 'ad hoc'. Bo nadškof obiskal s tabo Patagonijo?

4. Zares bi bilo nujno, da bi leta 1877 prišel v Evropo, da bi se potem napotil na Ceylon v Indijo, da bi tam odprl zelo pomemben misijon, kjer potrebujejo pravega Castelnuovčana. Seveda morajo biti bocche (žrela) v Buenos Airesu dobro zamašene.

5. Nujno potrebna je hiša ali del hiše za noviciat. Če je treba, imam že pripravljenega magistra novincev.

6. Prihodnje leto (1877) boš dobil štiri klerike, ki jih boš lahko pripustil k svetim redovom. Mi boš pravočasno sporočil. Sveti oče mi dopušča spregled za 21 mesecev.

7. Prejel sem menico za 4 tisoč in pričakujem drugo za 9 tisoč. Pripravlja se 'fervet opus' (delo žari). Finance so izčrpane.

8. Včeraj zvečer (9. oktobra) je odpotovalo šest salezijancev, ki gredo upravljat šolo v Aricii, v Maglianu in Sabini. V nedeljo jih bo pet odšlo v Albano. Za temi v Trinità in za vsemi Argentinci, ki bodo šli najprej k svetemu očetu po blagoslov.

Zmanjkuje mi čas, da bi ti še več pisal.

Bog naj vas vse blagoslovi. Do sedaj nisem prejel niti pisem niti menic. Vendar se bom držal navodil, ki jih bom prejel. Imejte me v Jezusu Kristusu za najvdanejšega prijatelja. duh. Janez Bosko

Turin, 31. oktobra 1876

Četrtega julija 1876 so v Buenos Airesu izbruhnili veliki neredi. Ob vzklikih Naj živi svoboda! so hoteli preprečiti ljudsko zborovanje v čast Združenih držav, ki so ga pripravljali mestni časopisi. Don Bosko je pripisoval vzrok teh neredov odredbi argentinske vlade o izgonu 500 tujcev, ki so povzročali nemire. Med tujci je bilo največ Italijanov. Don Cagliero je torej moral biti silno previden, da se ni zameril ne eni ne drugi strani. Na to meri don Boskovo priporočilo.

Misel na »izlet« na Ceylon prihaja iz naslednjega dogodka. Avgusta 1876 je prišel v oratorij k don Bosku neki don Alojzij Piccinelli iz Bergama, misijonar na tistem otoku. Ker sta obširno govorila o zunanjih misijonih in zlasti še o Ceylonu, je blaženi v sogovorniku vzbudil trdno prepričanje, da bo leta 1878 poslal tja skupino misijonarjev s pogojem, da ostanejo v eni skupnosti. Don Piccinelli, ki mu nihče ni dal pooblastila, da bi sprejel kake pogoje, je pisal na Ceylon svojemu škofu, ki mu je odgovoril, da je njegova srčna želja, da bi sprejel nekaj duhovnikov, ki bi bili sposobni v angleščini poučevati latinščino, grščino, naravoslovje in drugo. Želel jih je dobiti še pred 1878. Imel bi jih pri sebi, pri njem bi stanovali in se hranili in bi poučevali v velikem zavodu, ki je že deloval v Colombu, nedaleč od škofijske palače, ki so ga vodili šolski bratje pod njegovim neposrednim vodstvom. Za zgladitev drugih mogočih težav bi se škof domenil z don Boskom. Ko so bili sprejeti don Boskovi pogoji, je bergamski misijonar prosil, da bi potrdil dogovor. Zanj je bil dogovor že sklenjen.

Še več. On je naredil še korak naprej: želel je, da bi mu don Bosko takoj dal dva duhovnika, ki bi ju vzel s seboj na Ceylon. Bil je pripravljen čakati tudi kak mesec in odlašati vrnitev. Ta dva bi ostala v njegovem misijonu, ki je štel osem tisoč katoličanov med veliko večjim številom Turkov, budistov in protestantov. Ponavljal je: »Živeli bomo v skupnosti in jaz se bom poskušal prilagoditi vašemu pravilu, imela bi seveda plačano potovanje, hrano in stanovanje in nič potrebnega jima ne bi manjkalo. Če bi vi hoteli, sem prepričan, da bi bilo mogoče. Recite mu torej, da morete in hočete, in jaz bom hvalil Gospoda.«

Na začetku pisma je don Boskov lastnoročni pripis: »Odgovoril: sprejemam načelno.« Ker ni imel navade, da bi na hitro odločal v pomembnih stvareh, se je omejil na to, da je vzel predlog v dobrohotno razmišljanje in bi potem poslal don Cagliera, da bi si stvari od blizu ogledal.

Svojim velikim dobrotnikom don Bosko ni samo pošiljal okrožnic, temveč jih je v lastnoročno napisanih pismih prosil za pomoč. Imamo dvojce tovrstnih pisem, ki ju je naslovil na zakonca Fassati, h katerima se je zatekal vsakokrat, ko je bil v posebni stiski. Markizu je ob prvi okrožnici pisal:

Predragi gospod markiz!

Klerik Bonora mi je prinesel novice, iz katerih razbiram, da se vam je zdravstveno stanje izboljšalo. Zahvaljujem se Gospodu in ga prosim, da bi vas še dolgo ohranil zdravega in čilega.

Vam in vaši soprogi pošiljam listino vpisa med salezijanske sotrudnike, o čemer smo že večkrat govorili. Tako boste lahko uporabljali obilne odpustke in duhovne darove, ki nam jih je naklonil velezaslužni vladajoči papež Pij IX.

Prilagam tudi en izvod pisma, s katerim prosim podporo za misijonarje, ki jih moram poslati v Ameriko. Storite, kar se da, in dobri Bog bo iz nebes poplačal tistim, ki darujejo življenje za duše, kakor tudi tistim, ki pomagajo misijonarjem. Teh bo 20.

Bog naj nakloni vam in gospe markizi dobro zdravje in dobro počutje na deželi, kjer, upam, da vas bom mogel pozdraviti. Jutri potujem v Alassio v zelo pomembni zadevi. Priporočam se vajinim molitvam in se izjavljam za vaše uglednosti najvdanejšega služabnika. duh. Janez Bosko

Turin, 16. julija 1876

Čez kake tri mesece se je obrnil na gospo markizo z dopisom, v katerem ne vemo, kaj bi bolj občudovali: ali preproščino tega Božjega človeka ali neprisiljenost, s katero prosi za denarno pomoč v smislu krščanske ljubezni.

Velezaslužna gospa markiza!

Ko sem vam lansko leto priporočal Marijine sinove za vzdrževanje misijonov, ste mi v svoji dobroti tako vi kakor vaš soprog dejali, da se ne obvezujeta za noben letni prispevek, temveč naj se po potrebi obrnem na vaju in bi mi v mejah krščanske dobrodelnosti pomagala.

Sedaj se obračam na vaju v dvojni stiski. Imam še petdeset klerikov v civilu, ki čakajo previdnostno pomoč, da bi jih lahko preoblekli v duhovniško obleko in bi tako lahko začeli učenje za prihodnje šolsko leto.

Drugo je potreba za misijon v Argentini. S skrajnimi navori sem lahko spravil skupaj toliko, da sem oblekel misijonarje, sedaj jim moram priskrbeti še denar za potovanje. Argentinska vlada mi bo plačala za osem, ostaja mi jih še dvanajst, kar je toliko kot dvanajst tisoč lir. Pravkar sem se vrnil s poti, da bi zbral ta denar, pa nisem dobil nič. Pisal sem svetemu očetu, ki mi je odgovoril, da bo pomagal prihodnjič, da pa v tem trenutku ne more. Vem, da imate tudi vi svoje izdatke, toda sedaj se obračam k vam kot k sidru rešitve za tiste duše, ki so pogreznjene v temo poganstva in pričakujejo tiste, ki bi jim prinesli luč evangelija.

Jaz ne bom pozabil moliti in tudi ne spodbujati drugih, da bi molili za vas, gospa markiza, in za vašega gospoda soproga markiza, da bi vaju oba Bog dolgo ohranil v srečnem življenju in vama podaril plačilo pravičnih v nebesih.

V najgloblji hvaležnosti imam čast, da se izpovem za vaše uglednosti najvdanejšega služabnika. duh. Janez Bosko

Turin, 21. oktobra 1876

Se vidi, da je sveti oče spremenil mnenje. Lahko celo sklepamo zakaj. Vzvišeni poglavar Cerkve je želel od blaženega posebno uslugo. Kardinal Bilio je

teden dni po don Boskovem pismu markizi Fassati sporočil papeževo ponudbo in ga opozoril: »To ponudbo vam papež daje z enim pogojem. Ponudba kaže veliko spoštovanje, ki ga ima do vas, in pričakovanje, ki ga polaga v vas. To vam bo verjetno še bolj drago kot ponudba sama po sebi.« Pogoj je bil, da bi don Bosko sprejel vodstvo konceptincev. Toda o tej zadevi bomo govorili na drugem, bolj primernem mestu.

Dobrotnik, ki ga ni nikdar pozabil v najtežjih trenutkih in h kateremu se ni nikdar zatekel brez uspeha, je bil odličen odvetnik Galvagno di Marene.

Predragi gospod odvetnik!

Ne vem, ali so vam že poslali okrožnico o mojih misijonarjih. Tu vam pošiljam en izvod in vi v svoji krščanski ljubezni storite, kar se da.

Tu so podani odpustki in duhovni darovi, o katerih sem vam govoril že ob drugi priložnosti.

Če bom naletel na koga iz Mareneja, mu bom sporočil.

Bog naj blagoslovi vas, vso vašo družino in me imejte v Jezusu Kristusu za vaše uglednosti Najvdanejšega služabnika.

duh. Janez Bosko

Dan sv. Bernarda, cerkvenega učitelja, 20. avgusta 1876

Za navadne darove, ki so prihajali, je na hitro odgovarjal darovalcu ali darovalki na natisnjem listu:

Velespoštovani gospod!

Prejeli smo dar, ki ste nam ga v svoji dobroti poslali za naše misijonarje. Zelo sem vam hvaležen. Naj Vam Bog poplača s svojimi nebeškimi blagoslovi.

Misijonarji hranijo neizbrisen spomin na prejete usluge. Medtem se z največjim spoštovanjem izrekam v Jezusu Kristusu za najvdanejšega služabnika.

Turin, 1876

duh. Janez Bosko

Če pa je bil dar znaten in je darovala ugledna oseba, je pisal lastnoročno pisma, kot je naslednje, ki ga je poslal grofici Olimpiji di Pamparato, rojeni markizi Natta di Alfiano, stanujoči v Turinu:

Velezaslužna gospa grofica!

V globoki hvaležnosti prejemam 100 frakov, ki ste jih namenili za naše misijonarje, ki se odpravljajo v Ameriko.

Jaz se vam zahvaljujem, Bog vam bo pa poplačal. Ne bom pozabil posebej moliti za gospoda grofa, vašega soproga, in še bolj za vašo mater markizo Matta, o kateri mi poročajo, da je malo slabotna.

Ponižne pozdrave vsem pošilja vaše uglednosti najponižnejši služabnik

Turin, 22. avgusta 1876

duh. Janez Bosko.

Kaj naj končno povemo o paramentih in cerkvenem perilu, ki so jih pripravile razne skupnosti redovnic? V nekaterih samostanih so redovnice prebedele

cele noči, da so pravočasno pripravile opremo za misijonarje. Častno in v trajno hvaležnost omenjamo hčere Zavetišča, Svete Ane, Sirote in tiste Svetega Petra. Nujno potrebno je bilo, da jim je don Bosko na kak način izkazal svojo hvaležnost. Nekateri so mu svetovali darila, drugi njegov osebni obisk. Don Bosko je naročil, naj zberejo darila, ki bi ugajala, in jih razpošljejo v njegovem imenu. Kje naj bi našel čas, da bi obiskal vse redovne skupnosti, ko je zaradi reševanja zadev moral vedno biti v svoji pisarnici. Že eno leto so hčere Marije Pomočnice stanovale nekaj korakov od oratorija, pa jih ni niti enkrat šel obiskat.

Odhod misijonarjev je bil določen za mesec november. Število je naraslo na triindvajset. Osem naj bi jih odprlo zavod v Villi Colón, dva naj bi začela zavetišče za italijanske otroke v Buenos Airesu, dva naj bi skrbela za oratorije v istem glavnem mestu, dva naj bi se pridružila sobratom, ki so upravljali cerkev Della Misericordia, dva naj bi začela župnijo v Boci, štirje naj bi pomagali v San Nicolásu, trije naj bi poskušali priti v stik z domorodci na meji s Patagonijo v Carmen de Patagones. Sredi toliko skrbi ubogi don Bosko res ni mogel še več: »Toda nič zato, Bog nam bo pomagal,« je 19. novembra 1876 pisal don Cagliero.

12.

POGLAVJE

DOGODKI V ORATORIJU OD KONCA DUHOVNIH VAJ DO RAZDELITVE NAGRAD OB KONCU ŠOLSKEGA LETA

VSAKO LETO SMRT ZMANJŠA ŽE tako majhno število tistih, ki so živeli življenje nekdanjega oratorija, v katerem je bl. don Bosko nekoč osebno vodil celotno dogajanje. Vedno je nadvse zanimivo poslušati pripovedovanje teh veteranov, čeprav je tudi res, da če si slišal enega, si glede na vsebino slišal vse. Salezijanci in nesalezijanci, duhovniki in laiki, sključeni pod težo let, so se pomladili, ko so govorili o sreči, ki so jo doživljali v don Boskovi hiši. Gotovo niso poznali ugodnosti današnjih dni, toda na to ni nihče mislil. Nad vsem je vladalo veselje, veselje, ki sta ga krojila pobožnost in učenje, pobožnost in delo pod očetovskim pogledom in nasmehom don Boska, čigar dobroto je bilo čutiti kakor sonce v vsakem kotu in na vse vplivala blagodejno. Kakor hitro so prišli novi gojenci, se niso mogli izmakniti čaru, ki je bil razlit povsod. Naj navedemo, kar nam je pripovedoval malo prej častitljivi don Cartier, salezijanec, starček iz Nizze Marittime, ki so ga tam nadvse cenili in spoštovali. Znašel se je v oratoriju, ne da bi znal besedico italijansko in je bil sprva kakor izgubljen. Toda don Bosko ga je poklical k sebi in s svojo ljubeznivostjo popolnoma pridobil, ko ga je spraševal o njegovi družini in o stvareh, ki so mu bile drage. Zato ga je don Bosko tudi večkrat na dan, dokler ni bil sposoben, da bi se sporazumel z drugimi po italijansko, sprejemal v svoji sobi in govoril z njim, kakor da ne bi imel nobenega drugega dela. V tem poglavju bomo govorili o treh poletnih mesecih leta 1876, to je času, ko se blaženi ni oddaljeval od svojih fantov bodisi zato, ker so v tej dobi opravljali duhovne vaje, bodisi zato, ker so se pripravljali na odhod na počitnice.

Pred duhovnimi vajami so pripravili gledališko predstavo, ki so jo ne samo v oratoriju, temveč tudi v mestu pozdravili kot izreden dogodek. V četrtek 1. junija

popoldne so dijaki pripravili latinsko komedijo, ki je že dolgo niso videli in za katero bi menili, da je Valdocco ni sposoben prirediti. Predstava naj bi bila sicer že 11. maja, toda zaradi don Boskove odsotnosti so jo morali prenesti na poznejši čas. Nihče ni niti pomislil, da bi prireditev postavili na oder brez don Boska.

Naslov komedije je bil *Phasmatonices vel Larvarum victor* (zmagovalec prividov). Napisal jo je učeni škof Karel Marija Rosini iz Pozzuolija, ki je umrl leta 1836. V nekaterih točkah je komedijo izboljšal drug ugleden latinist, pater Alojzij Palumbo iz Jezusove družbe. Vsebina pa je naslednja: Bogat rimski patricij Cremete, ki odpotuje v daljne kraje, zaupa svoje imetje in vzgojo svojega sina Kaliodorja staremu prijatelju Simonu. Fant, ki ljubi lepo življenje, pa ga je skopi varuh držal zelo na kratko, hoče priti do denarja. Zato si izmisli zgodbo, da je očetna hiša začarana in da je zato najbolje, da jo prodajo. Tajni dogovor z bodočim kupcem Cremetejem zagotovi lepo vsoto denarja. Da bi bolj gotovo prevaral varuha, pripravi slovesnost, v kateri skuša pomiriti hišna božanstva z velikodušno daritvijo. Medtem pa na skrivaj pride oče, ki je odkril zaroto. Vstopi sredi daritve, ki so jo pripravili iz lažne pobožnosti lažnim božanstvom, in vsakemu očita njegov delež krivde. Potem pa na ponovne prošnje neizkušnega sina in starega prevaranega varuha vsem odpusti.

Predstavo so skrbno pripravili in igralci so se navdušili za svoje vloge, čeprav jih je stalo obilo truda.

Generalka na predvečer predstave pred dijaki je vlila najboljše upe, ki niso bili prazni in so zdaleč prekosili vse pričakovanje. Predstave se je udeležilo izbrano občinstvo, največ profesorjev srednjih šol, prišli pa so tudi univerzitetni profesorji, ki so izrazili svoje veliko priznanje. Nekaj dni pozneje so v časopisih objavili članke, ki so visoko ocenili delo v oratoriju. Tako je *Unità Catolica* 4. junija zelo pohvalila igralce. Predstavo je imenovala »plavtavska akademija«: akademija zato, ker je bilo mogoče videti dokaz napredka v študiju klasičnih jezikov, in plavtavska, ker so verzi tekli na način pesnika iz Sarsine, čigar jezik pa je bil izražen samo v cvetkah. O izvedbi je časopis menil: »Ti mladi dijaki znajo prostodušno igrati, kakor če bi govorili svoj materni jezik. Tudi šolski literarni list Baretti profesorja Perosina je 8. junija prinesel dolg članek, v katerem je hvalil »brezhibno natančnost« igralcev in pisal: »Gotovo ni bila majhna stvar znati na pamet petdeset in več strani latinskega besedila, to latinščino elegantno predstaviti, spremljati besedo s primernimi kretnjami, naravno, brez zatikanja v izgovarjavi, kar se kaj lahko zgodi. Toda stvari so potekale tako dobro in to je treba povedati v pohvalo tem učencem in njihovim odličnim učiteljem, da mnogi iz izbranega občinstva niso mogli verjeti, da slišijo in vidijo tako odlično predstavo. Večina jih je sicer imela v roki rosinijansko komedijo, pa to ni bilo potrebno, ker so odlični igralci tako jasno izgovarjali svoje besedilo in ga spremljali s tako prikupnimi kretnjami, da je bilo veliko bolj prijetno gledati na oder kot v knjigo.«

Pojavilo se je toliko zahtev po ponovitvi, da so se odločili predstavo ponoviti v četrtek 8. junija. Množično so se je udeležili duhovniki in profesorji. Profesor Allievo s kraljeve univerze je hodil po dvorani in klical k sebi v prvo vrste ugledne osebe, ki so sedele med navadnim občinstvom, pa jih osebje oratorija ni poznalo. Po končani predstavi je bil pogovor, v katerem so pohvalili študij v oratoriju, za katerega so nekateri trdili, da je zanemarjen. O tem je izrecno pisal Emporio popolare, »splošni dnevnik«, naslednjega dne: »Šaljivo dramo, pravo literarno umetnino, so ti dijaki gimnazije tako odlično zaigrali, da je bilo izobrazeno občinstvo nadvse zadovoljno.«

Pri obeh predstavah so med odmori gledalce zabavali z glasbenimi izvedbami. Don Cagliero Marinaio (Mornar) je v poslušalcih obudil spomin na avtorja. Don Bosko se prve predstave zaradi obilnih poslov ni mogel udeležiti, bil pa je nadvse zadovoljen pri drugi, kot je zapisano v kroniki. O splošnem zadovoljstvu pričajo članki v časopisih, ki smo jih navedli, kjer urednik zadnjega sklene poročilo: »Moje čestitke 'à tout le monde' (celemu svetu = vsem). Saj dejansko ne vemo, kolikerkoli se je bilo treba zahvaliti za tako veličasten uspeh.«

Ko je življenje steklo po starem, kar se v oratoriju dogaja zelo naglo in samo po sebi umevno po toliki raztresenosti, so se začele duhovne vaje. Kljub odločitvi, da jih ne bi prirejali več na koncu šolskega leta, so iz nuje morali narediti krepost, ker je bil don Bosko tako dolgo odsoten, on pa je hotel biti za vsako ceno na njih navzoč. Na srečo se je vreme odlično izkazalo, tako da je bilo deževno in sveže in je tako podprlo prizadevanje predstojnikov in dobro voljo gojencev. V enem tednu od 8. do 18. junija je bilo tako za dijake kakor za rokodelce vse končano. Tako prvim kakor drugim je štirikrat na dan pridigal teolog Belasio, apostolski misijonar, ki so ga takrat zelo upoštevali zaradi izvirnosti njegovih pristopov, ki so bili med preprostim ljudstvom in med mladino zelo učinkoviti. Pri obeh tečajih je vzbudila pozornost inštrukcija o sveti maši, ki jo je korak za korakom spremljal ob maševanju pri oltarju. Med pridigami je spovedoval in s prižnice odšel naravnost v spovednico male cerkve, kjer so opravljali duhovne vaje. Vsi salezijanci, ki so ga poznali, so bili priče njegove izredne povezanosti z don Boskom. Don Barberis je v kroniki zapisal: »Kako odličen človek! Imel sem priložnost spoznati ga od blizu. Kako rad ima don Boska. Tako je navezan nanj kakor sin na očeta. Ves zadovoljen je, ker ga je don Bosko vpisal med prve sotrudnike; nova ustanova, od katere don Bosko pričakuje nadvse velike sadove.

Po večernih molitvah 11. junija je Božji služabnik takole govoril:

Nocoj smo začeli opravljati duhovne vaje. Tako zelo ste si želeli, da bi vam jih pridigal gospod teolog Belasio. Sedaj je tu med vami. Da bi le vsi bili zadovoljni. Pomislite, kako velika sreča je opravljati duhovne vaje, saj si z njimi lahko zaslužite nebesa. Rad bi, da bi te duhovne vaje dobršen del opravil z vidika izbire poklica, v katerem boste morali živeti celo življenje. Nekateri izmed vas so že v višjih razredih in tik pred kon-

cem gimnazije in zato resno mislijo na izbiro poklica. Drugim manjka še eno leto, a nameravajo preskočiti peti razred: tudi ti morajo razmisliti o poklicu, v katerega jih kliče Gospod. Vroče prosite Gospoda, da bi vam dal milost spoznanja poklica. Gotovo vam jo bo naklonil. Prepuščam velečastitemu gospodu teologu Belasiu, da vas on usmeri in vam da spoznati, kaj je vaš poklic, in vam nasvetuje sredstva, s katerimi ga boste lahko dosegli. Vsak izmed vas naj se prepusti vodstvu svojega duhovnega voditelja. Poskušajte biti čim bolj zbrani in opravite dobro izpraševanje vesti. Nekateri želijo postati duhovniki, drugi kaj drugega. Poklic, v katerem vas Gospod želi, je poln milosti, da vam olajša večno zveličanje. Vse je v tem, da pravilno izberete.

Ne bom vam dajal navodil, kako naj dobro opravite duhovne vaje, ker vam bodo o tem govorili v pridigah, priporočam vam samo molk, zlasti v za to določenem času, kakor v učilnici, pred mašo in po večernih molitvah.

Sedaj vam bom razodel neko svojo misel oziroma vam pripovedoval o dogodku, ki se je pripetil danes ob pol štirih. Eden izmed sinov bogate družine Callori, naše velike dobrotnice, se je hvalil, kako uspešno zna brzdati konje. S svojo spretno roko je ukrotil tudi najbolj divjje. Zadosti je bilo, da so mu rekli, da je kak konj divji, že ga je kupil. Dejansko je vse konje, ki so mu prišli v roke, ukrotil. Ko so mu povedali, da ima kdo takega divjega konja, je takoj šel tja, ga kupil in z njim naredil, kar je hotel. Nekega dne ga je vpregel v koleselj, stopil na vozilo, prijel v roke vajeti, ga ošvrknil z bičem in pognal v dir. Vse to se je dogajalo v Saluzzu. Tedaj se je konj pod hudimi udarci kar nenadoma ustavil, nato pa se iztrgal kočijažu z vajeti in se pognal po njivah in travnikih. Ko je mladi gospod začutil nevarnost, je skočil z vozila. Toda zaradi velike hitrosti se mu je ena noga zapletla v kolo, ki mu je zdrobilo kosti in ga vrglo med kamenje. Prihiteli so ljudje, ga odnesli v neko gostilno, poskrbeli za vse potrebno in ga pripravili za prevoz iz Saluzza v Turin. Toda bodisi zaradi napačnega ravnanja ali zaradi dolge poti se je stvar poslabšala in fantu so morali odrezati nogo. Vendar ga to ni rešilo. Ker so izgubili preveč časa za posvetovanje in ker sta se družna in fant upirala, se je pojavila gangrena, ki se je razširila po celem telesu, in že ni bilo več nobenega sredstva proti smrti. Danes popoldne, nekako ob pol štirih, je duša mladega fanta odšla h Gospodu, okrepljena s tolažili svete vere.

Bili so trije bratje. Eden je star 20 let pred kratkim umrl zaradi jetike, drugi je umrl danes, star 23 let, in tretji, ki je še ostal, je zelo slabega zdravja. Žalost v družini je neizmerna, ker so vse upe položili na sina, ki je danes umrl. Ne morejo se potolažiti in nihče jim ne more pomagati.

Edina tolažba je v tem, da je ta fant umrl dobro pripravljen na smrt kot dober kristjan in lahko zato upamo na njegovo večno rešenje. Družina je zelo bogata, toda bogastvo ne more prav nič potolažiti, kar vedno bolj dokazuje, da bogastvo človeka ne dela srečnega. Ta dogodek me vedno bolj utrjuje v resnici, da nas v stiskah samo vera lahko potolaži in pomiri dušo.

Prosimo Gospoda, da bi tej družini naklonil dobrohoten pogled in jo potolažil ob tako veliki izgubi.

Vi pa, dragi sinovi, ohranite v spominu nauk, da bogastvo ne more utešiti človeškega srca. To stori lahko samo vera. To vam pravim zato, da boste znali zemeljske dobrine

ceniti toliko, kolikor si zaslužijo. Samo dobra dela so resnično bogastvo in nam pripravljajo mesto tam zgoraj v nebesih. Lahko noč.

Plemeniti fant, ki je tako tragično umrl, je grofič Emanuel Callori, na čigar ime večkrat naletimo v don Boskovem dopisovanju z njegovo pobožno materjo grofico. Oči mu je zaprl don Bosko, ki mu je podelil tudi zakramente za umirajoče in priporočil njegovo dušo Bogu.

Brat, ki je ostal pri življenju, je grof Ranieri, ki je bil takrat slabotnega zdravja pa je sedaj krepak in močan starček, oče številnih odlično vzgojenih otrok. Don Bosko in družina sta se po tej boleči izgubi za vedno obvezala, da se na obletnico opravi določeno bogoslužje v cerkvi Marije Pomočnice.

Dijaki so duhovne vaje zelo dobro opravili in don Bosko je bil nadvse zadovoljen. Ob takih priložnostih mu je bil najbolj pri srcu poklic in o tem je spregovoril na koncu nagovora za lahko noč 11. junija. Sicer pa lahko rečemo, da je bil govor o poklicu nekaj vsakdanjega. Tako je don Barberis, ki je poučeval verouk v zadnjem gimnazijskem razredu, svojim učencem pustil za spomin naslednji dve misli za duhovne vaje: 1. Ne končati duhovnih vaj, ne da bi prej razjasnili vprašanje svojega poklica. Odlaganje tega vprašanja bi lahko bil vzrok pogubljenja in težav za celo življenje. Nespametno se je o tem posvetovati z drugimi spovedniki, kajti tisti, ki nas že pozna, ima od Gospoda posebno razsvetljenje. Zato naj se vsi od prvega do zadnjega predstavijo don Bosku. Kako srečni časi! Posledica je bila, da se jih je že takrat prijavilo za salezijansko družbo iz četrtega in petega razreda štirideset, medtem ko jih je kak ducat ostalo še negotovih zaradi staršev ali želje, da bi se pogovorili še s kom drugim, čeprav so se nagibali k družbi. Tudi Marijini sinovi so obetali dotok kakih dvajset. Če naj k tem prištejemo še one, ki bi prišli iz drugih zavodov, bi za prihodnje leto po računih predstojnikov imeli okoli osemdesetih novih klerikov. Toda predvidevanja so bila prekoračena, kakor bomo še videli.

Družba se je torej naglo širila. Božji služabnik je to pripisoval tudi dejstvu, da ne čakamo, da bi fantje prišli k nam, ko bi želja, da bi postali salezijanci, v njih dozorela. »Mi jih iščemo,« je ponavljal, »iščemo jih tako, da ne gremo iz hiše. V naše zavode in oratorije prihajajo brez vsake misli na poklic, potem pa jim ugaja naš način življenja in želijo ostati pri nas. Mi jih moramo samo izbrati; če menimo, da kateri izmed njih daje upanje na uspeh, ga obdržimo. Če ne, lahko gre drugam.« Iz teh fantov je don Bosko naredil najbolj učinkovite člane družbe. Trdil je namreč, da naša ustanova ni kakor drugi redovi za popravljanje življenjskih navad. Ne. Mi predpostavljamo, da so življenjske navade tistih, ki prihajajo k nam, že urejene, oziroma da tisti, ki prihajajo k nam, niso bili nikdar žrtve nerednosti in velikih zablod.

Zanimiv dogodek, ki se je zgodil tiste dni, potrjuje, kar smo rekli v prejšnjem zvezku o tem, kako so fantje v oratoriju gledali na poklic.

Eden izmed gojencev 5. razreda, zelo nadarjen pa zadržan, se je s tovariši sprehajal blizu don Boska pod stebriščem. Bil je malo zamišljen in je hotel nekaj povedati. Don Bosko je to opazil in ga vprašal:

»Bi rad kaj povedal, ali ne?«

»Da, gospod. Uganili ste.«

»In kaj bi mi rad povedal?«

»Toda ... Ne bi rad, da bi to slišali drugi.« Ko je to povedal, je potegnil don Boska na stran in mu šepnil na uho: »Rad bi vam nekaj podaril, kar vam bo všeč.«

»In kaj bi mi rad podaril?«

»To,« je odgovoril in se povzpел na prste, razširil roke in se zresnil: »Rad bi vam podaril samega sebe, da storite z menoj, kar hočete, in me za vedno obdržite pri sebi.«

»Zares mi ne bi mogel dati lepšega daru,« je odvrnil don Bosko, »jaz ga sprejemam, pa ne zase, temveč zato, da ga podarim Gospodu in te popolnoma posvetim njemu.«

Isti fant je pred nekaj leti zaradi nesporazuma menil, da ga prefekt name-rava poslati domov, ker je njegova mati vedno zamujala s plačilom dogovorjene skromne mesečnine. Šel je k don Bosku in mu potožil svojo žalost. Don Bosko ga je pogledal, in ko jo bral iz njegovih oči globoko vznemirjenje, mu je s svojo očetovsko dobroto dejal: »Prav, glej! Prefekt te pošilja domov. Pojdi ven iz zavo-da skozi vratarnico, potem se vrni skozi cerkvena vrata in pridi k don Bosku.« Deček mu je poljubil roko, odšel mirnega srca in obljubil, da bo naredil tako. Pa ni bilo potrebno.

To je bil fant, o katerem govori don Barberis, ko pripoveduje o novincih, ki naj bi pred preobleko za kratek čas šli domov. V svoji dragoceni kroniki, ki smo jo že tolikokrat navajali, pravi: »Eden, ki na noben način ni hotel iti domov, je bil samo Picollo, ki je zares, čeprav na zunaj precej nagajiv, to odklonil v strahu, da ne bi grešil. Zato ni hotel iti. Naj povemo, da v piemontskem narečju »biri-chinetto« ne pomeni niti čemerem niti trdoglav, temveč preprosto živahen. Iz šolskih zapiskov zvemo, da je naš nagajivček na koncu leta prejel prvo nagrado za šolski uspeh in desetico iz obnašanja.

Istemu fantu je don Bosko v odločilnem trenutku za njegov poklic takole govoril: »Glej, pred teboj sta odprti dve poti: ena pot, na kateri bi te radi videli tvoji sorodniki, je svetni poklic, kot na primer odvetnik, in druga, ki ti jo od-pira don Bosko. V svetu lahko narediš lepo kariero in zaslužiš veliko denarja, vendar si v nevarnosti, da pogubiš svojo dušo. Pri don Bosku boš moral ve-liko delati in tudi trpeti, vendar boš postal bogat za nebesa.« Don Frančišek Picollo, nekdanji inšpektor na Siciliji, je triindvajset let izkušal resničnost don Boskove napovedi, ki mu je bila za tolažbo in spodbudo v mnogih tegobah. Prav tako mu ni manjkalo vabljivih ponudb. Mons. Gastaldi, ki je slišal veliko

pohval na njegov račun, mu je dal sporočiti po teologu Angelu Rhoju, njegovem krajanu iz Pecetta in njegovem bratrancu, da bi ga, če bi zapustil don Boska, brezplačno vzdrževal v semenišču in mu priskrbel tudi knjige in obleko. Odgovoril mu je, da se pri don Bosku počuti zelo dobro in da ne bo nikdar izdal človeka, ki ga je do tedaj vzgajal in skrbel zanj kot ljubeč oče. Tudi teologov brat, kraljevi inšpektor za šole v Turinu, je izvedel nevaren napad. Picollu, ki je bil že več let klerik, je dal po njegovi materi vedeti, da bi mu, če zapusti don Boska, priskrbel stolico na kaki gimnaziji in čez nekaj let državno diplomu profesorja. Klerik je ponovil odgovor, ki ga je dal že njegovemu bratu. Sarkastično je ta rekel materi: »Recite svojemu sinu, da naj kar ostane pri don Bosku in bo gotovo postal kardinal.« Ko je don Bosko zvedel za oba dogodka, mu je bilo hudo zaradi poskusov, da bi mu iztrgali klerike, hkrati pa je bil zelo ponosen na zvestobo, ki so mu jo izkazovali njegovi tako mladi sinovi.

O poklicih in načinu, kako naj jih iščemo, naj omenimo primer nekega dragega fanta, o katerem smo že govorili, se pravi Jožefa Mina iz petega razreda gimnazije. V petih letih ni dal povoda za najmanjšo pritožbo. Kot odličen pevec in izredno simpatičnega vedenja je bil veliko bolj kot drugi izpostavljen nevarnostim, saj se je moral udeleževati pojedin in prireditev, kjer so ga vsi občudovali. Kljub vsemu je ostal dober in ni mislil na drugo, kot da bi postal duhovnik. Don Bosko je takoj po duhovnih vajah rekel skupini duhovnikov, med katerimi je bil tudi don Barberis, ki je zapisal njegove besede: »Kako zelo bi si želel, da bi Mino ostal v oratoriju in postal član družbe! Jaz sem mu ponudil vso pomoč, ki jo lahko dajemo kakemu fantu. Zelo sem se trudil in reči moram, da me je vedno ubogal. Nikdar se ni zgodilo, da bi mu dal kak nasvet ali rekel kako besedo in bi ostalo pri praznih besedah. Ob vsaki priložnosti sem mu storil dobro, četudi me je stalo veliko truda in odpovedi, samo da je bilo v korist v Gospodu. Sedaj, ko je končal peti razred in ko bi moral sprejeti kleriško obleko, bi mi bilo nadvse drago, če bi ostal pri nas. Vendar to ne bo lahko, ker se zanj potegujejo starši in župnik pa tudi škof ga hoče imeti v svojem semenišču.« Fant je šel res v svojo škofijo Biello, ne da bi Božji služabnik na kakršen koli način z besedo ali dejanji skušal omejevati njegovo svobodno izbiro. Mladega duhovnika je kmalu po smrti Božjega služabnika ugrabila nagla smrtonosna bolezen. Neki dober župnik iz škofije Biella je dejal, da je vzljubil don Boska, potem ko je spoznal don Mina, ker je bil prepričan, da se je njegovih lepih načinov ravnanja z ljudmi naučil v šoli blaženega vzgojitelja.

V nekem podobnem primeru pa je don Bosko ravnal popolnoma drugače. Tokrat se je odločno postavil v bran fanta proti nasprotnikom, ščitil njega in ne svobode drugih. Jakob Gresino, učenec petega razreda, je kazal odločno voljo, da bi ostal z don Boskom. Prišel je njegov stric in zahteval listine, da bi nečak šel na izpit za vstop v semenišče. Ubogi fant! Tudi njegov oče je nasprotoval njegovi

odločitvi in mu je večkrat zapretil: »Če boš šel z don Boskom, te ne priznam več za svojega sina!« Tudi župnik je držal z očetom. Kakor da to ne bilo zadosti, je tudi neki duhovnik iz Turina, ki je ob raznih priložnostih rad pomagal don Bosku, sedaj podpihoval fantove nasprotnike. Končno je še fantova sestra, že odrasla ženska in zelo vplivna v domačem kraju, vzrojila in napolnila hišo s preprirom, če je le slišala, da bi njen brat rad postal salezijanec.

Don Bosko je odgovoril stricu, da mu ne more izdati listin, ker je bilo s fantom domenjeno, da ne bo šel v semenišče, temveč se bo vrnil v oratorij. Toda če je nečak spremenil mnenje, je pripravljen izstaviti potrebne dokumente. Stric je zelo vztrajal, don Bosko pa ni popustil. »Naj pride fant sam,« je blaženi ponavljal, »naj pove, da je spremenil mnenje, in dobili boste zahtevane listine.«

Fant je res prišel. Popustil je. Napad je bil premočan. Rekel je don Bosku, da bo šel v semenišče. Tedaj je don Bosko podpisal in izročil listine. Nekateri fantje so, popolnoma neizkušeni v življenju, obdani od ljudi, ki so mislili samo na zemeljske prednosti, daleč od oseb, ki bi jim lahko svetovale, popustili. Vendar pa jih je nemalo po težkih bitkah zmagalo in se vrnilo v oratorij. Leta 1876 jih je že veliko plačalo svojo zmago z velikimi odpovedmi: tako se je eden moral v korist svojega brata odpovedati očetovemu premoženju, drugega oče ni hotel več priznati za svojega sina, tretji se je vrnil, potem ko so ga v zadnjem trenutku rešili pred pobesnelim očetom.

Za Gresina je bila slabost le kratkotrajna. Po gimnazijski maturi se je vrnil domov in obžaloval, da je tako nečastno položil orožje; želel se vrniti v oratorij. Ni bil še pri birmi, v oratoriju pa so proti koncu delili ta zakrament. Don Bosko mu je dal sporočiti, naj pride. Starši mu niso mogli odreči, ker brez birme ne bi mogel biti sprejet v škofijsko semenišče. Prišel je. Toda potem ga niso mogli več pripraviti, da bi se vrnil domov. Nihče ga ni mogel odvrniti od odločitve, tako da je oblekel duhovniško obleko in je še danes odličen salezijanec.

Primeri kot pravkar navedeni, v katerih se je kazala velika navezanost na don Boska in pripravljenost, da bi šli po njegovih stopinjah, v oratoriju niso bili redki. »Kolikerim smo mi bili priče!« vzklika don Barberis v svojih spominih in to potrjuje don Lemoyne. Za vse, ki bodo brali to poročilo, dodajamo, kako zelo bi bili srečni, če bi nam vsi, ki hranijo take spomine, poslali svoja poročila, da bi vedeli, kaj vse se jim je pripetilo!

Toda o vprašanju poklicev bi radi še kaj povedali. Don Boskovi očetovski nasveti pri fantih niso vedno naleteli na potrebno pripravljenost, čeprav ni bilo zunanjega nasprotovanja, za kar jim je bilo prej ali slej žal. Gre za tri najnovejše primere. Leta 1875 je don Bosko nekemu gimnazijcu iz četrtega razreda svetoval, naj brez pomisleka obleče kleriško obleko, toda fant je rajši počakal še eno leto. Končal je peti razred, šel domov na počitnice in ni več mislil na duhovniški poklic. Neki drug, ki je bil med najboljšimi, naj po don Boskovem mnenju ne bi

čakal na peti razred. On pa je vstopil v peti razred, toda 'quantum mutatus ab illo' (kako čisto drugačen). Že novembra so predstojniki ugotovili, da ga je treba odstraniti iz zavoda. Tretjemu je don Bosko svetoval, naj vstopi zaradi svoje starosti v »ognjevito šolo«, potem pa je po nasvetu drugih šel v redni razred in slabo končal. Kakor hitro je blaženi videl, da kdo ne zaupa in si išče drugih svetovalcev, je takoj izgubil vse upanje. Rad ga je imel kot prej, ni mu dal vedeti, kaj si misli o njem, vendar mu ni več dajal nasvetov kot nekoč.

Le sem in tja je kak izgubljeni sin še našel pot nazaj v očetno hišo. Tako se je zgodilo nekemu Cocceru, ki je prišel k blaženemu zvečer 19. novembra, po kakih osmih letih, ko je nepremišljeno zapustil oratorij. Proti koncu gimnazije mu je blaženi dejal: »Ti nisi ustvarjen za svet. Živeti moraš mirno in zavarovano.« Toda on mu je odvrnil, da želi iti v semenišče zlasti zato, da bi ugodil staršem. »Lahko storiš, kakor ti je drago,« mu je odgovoril don Bosko, »toda v duhovniškem poklicu boš uspel samo, če boš vstopil v kako redovno družbo.«

Fant je vstopil semenišče, kjer se je trudil, da bi se čim bolje vedel, in zdelo se je, da so predstojniki zadovoljni z njim. Tako je prišel do četrtega letnika bogoslovja, ko ga je rektor nenadoma poklical in mu naravnost rekel, da nima poklica za duhovnika. Ubogi klerik, v čigar družini niso vedeli, kaj naj z njim naredijo, se je čutil zunaj svojega okolja. Živel je tam brez miru dve leti in se končno spomnil don Boskovih besed ob slovesu iz oratorija. Šel jo v oratorij, govoril z Božjim služabnikom, mu razložil svoj položaj in ga prosil, da bi ga sprejel v družbo. Blaženi se je pozanimal o njegovem vedenju in ga sprejel.

»Koliko podobnih primerov!« so vzkliknili duhovniki, ki so poslušali don Boska, ko jim je pripovedoval to zgodbo. »In zakaj vse to?« je povzel don Bosko. »To lahko razumemo tudi s čisto naravnega vidika. Imamo pridne, preproste in dobronamerne fante. Toda svet je preveč varljiv, oni pa ga ne poznajo in menijo, da so vsi tako dobri in preprosti kot oni. Ko jih potem povsod varajo, ne vzdržijo. Ti fantje so v takem odnosu, kakor je njihova preproščina do zvitosti sveta. Gotovo je, da se ti reveži ne bodo nikdar znašli. Jaz, ki jih dobro poznam, jih opozarjam in oni se leta in leta spominjajo mojih besed.«

Tudi pri rokodelcih so duhovne vaje lepo uspele. Dokaz za to je bilo lepo število takih, ki so prosili, da bi bili sprejeti za novince pomočnike. Božji služabnik, ki je želel dati trdne temelje tej veji svoje družbe, je bil nadvse zadovoljen.

Toda v don Boskovem življenju zadoščenje ni bilo nikdar ločeno od križev in težav. Tokrat ga je njegovo zdravstveno stanje in tudi nekaterih njegovih pomočnikov stalno obremenjevalo. Po vrnitvi iz Rima ni prebil niti enega dneva brez nadlog. Smrt sina grofa Callorija mu je prizadela nove nevšečnosti, ker se je ob vrnitvi moker od potu prehladil, kar ga je spravilo v posteljo. Ponoči 14. so ga napadli črevesni krči, tako da je moral iz postelje, leči na zofo in tam prebedeti celo noč brez trenutka počitka. Ni prosil pomoči, ker ponoči ni hotel

nikogar nadlegovati. Naslednjo noč ga je napadla vročina, ves dan se je potil in tudi ponoči ni bilo nič bolje. Pri vsem pa je bilo bolnih še troje drugih duhovnikov. Don Barberis, ki je še poučeval, toda samo Bog ve kako, je samo z močjo svoje volje stal na nogah, ker ni bilo nikogar, ki bi ga nadomestil. Don Guidazio, sicer pravi junak in neutruden delavec, je bil tako utrujen od naporov, da ni mogel več hoditi in mu je zdravnik predpisal popoln mir. Moral je zapustiti svoj ljubljani peti razred gimnazije in se odločiti za popoln počitek, ki ga je našel v Nizzi Monferrato pri mami oratorija grofici Corsi. Toda najslabše je bilo z don Chialo, gorečim katehetom rokodelcev.

Ta vredni don Boskov sin je delal prav do konca, ko zares ni mogel več. Kar nenadoma se mu je stanje tako zelo poslabšalo, da je moral sprejeti povabilo svojega strica župnika v majhnem kraju škofije Ivrea blizu Feletta. Tukaj ga je čakalo boleče presenečenje: ni smel maševati. Odlok škofa Morena je prepovedoval maševati vsem duhovnikom, ki so bili rojeni v škofiji Ivrea pa so zapustili škofijo in se nastanili drugod. Kot vemo, je ta škof z velikim nezaupanjem gledal na don Boska in njegovo ustanovo. Tokrat sta brata duhovnika Cuffia najprej užalostila don Boska s tem, da sta ga zapustila, in nato še dala povod za pritoževanje monsinjorju, ki je storil ta korak sicer s splošno prepovedjo, dejansko pa je hotel prizadeti don Boskove duhovnike. Kljub temu je don Bosko naročil don Rui, naj don Chiali pošlje celebret (dovoljenje za mečevanje). Ob tej priložnosti je Božji služabnik takole rekel: »Če mu bo škof še naprej prepovedoval maševati, bom na svojo žalost prisiljen, da bom pisal v Rim. Ni dovoljeno duhovnika suspendirati 'a divinis' (odvzeti mu pravico opravljanja duhovniške službe) samo zato, ker je član določene redovne družbe. Če ima proti kakemu duhovniku resne pomisleke, naj to stori, to je njegova pravica. Suspendirati koga samo zato, ker je član družbe, ki mu ni pri srcu, pa ne sme.« Don Bosko je bil pripravljen pozabiti ali spregledati vsako žalitev svoje osebe, odločno pa je nastopil, ko so bile v nevarnosti pravice njegove družbe.

Duhovne vaje rokodelcev so sklenili zjutraj 18. junija, toda tega dne so morali obhajati še neko drugo zelo pomembno slovesnost. Kolikor bolj se je sovražnik dobrega zaletaval proti papežu in sejal sovraštvo do Kristusovega namestnika na zemlji, toliko bolj so katoličani izrabljali vsako priložnost, da bi pokazali svojo vdanost in ljubezen do naslednika sv. Petra. Sveti oče je dopolnil trideseto leto svojega papeževanja. Tako dolga doba vladanja se je vernikom zdela zadosten razlog, da so se zahvalili Bogu za njegovo pomoč svojemu namestniku na zemlji. Enaintrideseto leto se je začelo 16. junija, toda škofje so slovesnost prenesli na 8. junij, da so tako verniki imeli priložnost udeležiti se slavij. Pismo turinskega nadškofa, ki je vabil vernike in duhovnike, da bi se Bogu javno zahvalili za velik dar papeževega vladanja, je med drugim povedalo: »Božja roka, bi rekli, vidno vzdržuje tega velikega papeža, ki pomeni eno najbolj

odličnih obdobij cerkvene zgodovine. On je edini žarek luči, ki sveti sredi goste teme, ki iz dneva v dan bolj zajema današnji svet, edino upanje, ki nam ostaja sredi preganjanja, ki od vseh strani preti Cerkvi, svetilnik, h kateremu moramo obračati naše oči sredi viharjev, ki nam pretijo, da nas bodo potopili.« V oratoriju so priredili velik praznik s skupnim obhajilom: ob desetih slovesno maše z izbrano glasbo in popoldne slovesne večernice, pri katerih je pridigar teolog Belasio navdušil poslušalce in se z ganljivimi besedami poslovil od fantov, ki jim je pridigal duhovne vaje.

Med svojim bivanjem v oratoriju je teolog Belasio zasnoval plemenit načrt. Spoštovanje, ki ga je čutil do don Boska, mu je vzbudilo misel, da bi Božjega služabnika skušal spraviti z njegovim nadškofom. Nekoč je teolog Belasio imel z nadškofom prijateljske odnose, zato se mu je zdelo, da ima velike možnosti za uspeh. Bodisi ob njegovem odhodu iz Turina bodisi malo pozneje je prišlo do razgovora. Gotovo je, da takoj po razgovoru ni prišel k don Bosku. Iz tega razgovora je teolog dovolj spoznal, kje tiči bistvo nesporazuma: monsinjor je menil, da don Bosko ne spoštuje zadosti njegove avtoritete, in se je bal, da bi bil izpolnjevalec njegove volje, tako da se je zdelo, kot da je on namestnik, medtem ko je bil postavljen, da vlada Cerkvi v Turinu. Teolog je imel za svojo dolžnost, da to sporoči don Bosku. Nemudoma se je odpravil v Sartirano, kamor so ga klicale nujne obveznosti, in je od tam skušal priti v stik z Božjim služabnikom. Ko ga je dobil v Borgu San Martino, je lahko svobodno govoril o vsem in mu je sporočil, kar je slišal od nadškofa. Po poročilu jo bilo don Bosku zelo hudo in je odgovoril: »Ali je res mogoče, da pride do takih nesporazumov med osebami, ki se trudijo samo za večjo Božjo slavo! Jaz ne bom storil nikdar, nikdar, nikdar ničesar, kar bi lahko motilo dobre odnose s turinsko škofijo in z nadškofom, kaj šele, da bi ga žalil. Rad bi samo, da bi upošteval, da moram jaz kot predstojnik dokončno potrjene redovne družbe, ki se vedno bolj razvija, skrbeti za njeno utrditev in nujno potrebno neodvisnost, kot jo imajo vsi redovi. Oh, dragi moj Belasio, če bi vi lahko na kak način dosegli, da bi živel v popolnem soglasju s svojim nadškofom, kot živim z drugimi škofi, bi za to vedno hvalil Gospoda.« Teolog je takoj sporočil o svojem obisku pri don Bosku in o stvareh, o katerih sta razpravljala, nadškofu. Vendar odgovor nadškofa ni bil tak, kot so pričakovali.

Medtem sta se bližali dve zelo veliki slovesnosti za oratorij: praznik sv. Alojzija Gonzage in don Boskov god. Ne da bi natančneje opisovali vse priprave, ki so potekale kot po navadi, ne bomo opustili nekaterih malenkosti, ki bi jih v veliki zgodovini lahko imeli za nepomembne, ki pa najdejo pripravno mesto v teh Spominih, katerih namen je prikazati in ponovno oživiti očeta, kakršen je bil sredi svojih sinov.

Predstojniki zavoda so že skoraj določili, da bi praznik sv. Alojzija prenesli na 25. junij. Toda don Bosko se je zoperstavil iz zelo preprostega osebnega

razloga. Dne 24. junija je bil zapovedan praznik sv. Janeza, ki so ga slovesno obhajali v Turinu. Če bi naslednji dan obhajali praznik sv. Alojzija, ne bi imeli na predvečer priložnosti za spoved: »Za fante je ta praznik zelo pomemben in ga radi proslavimo s svetim obhajilom.« Tedaj je nekdo predlagal praznik sv. Petra. »Na noben način,« je odvrnil don Bosko. »Želim, da se za sv. Petra pripravi veličasten praznik s slavnostnim govorom in lastno glasbo in da se veliko govori o pobožnosti do njega. To toliko bolj, ker imamo v cerkvi njemu posvečen oltar. V današnjih časih je čutiti veliko potrebo po proslavljanju tega svetnika in zato izrabimo vsako priložnost, da ljudi povežemo s Svetim sedežem.« Tako so odločili, da bodo praznik sv. Alojzija obhajali prvo nedeljo v juliju.

Toda z določitvijo datuma za ta praznik stvar za don Boska še ni bila končana. Hotel je povedati svoje mnenje in dati svojim sodelavcem na ljubezniv način svoj pouk. Po zapiskih naše kronike naj bi govoril takole: »To, da se kaj dela, ne da bi me prej obvestili, mi nič ne ugaja. Ko mislite kaj narediti, skušajte premisliti, kaj boste storili in kakšna sredstva za to uporabili, in mi potem pridite povedat: mislili smo narediti to in to, s temi in temi sredstvi, tako da bi vse tako in tako poteklo. To mi ugaja. Če se v tem primeru pojavi kaka težava, se lahko marsikaj spremeni, ker ni bilo še nič odločeno, čeprav navadno pustim vse, kakor je bilo dogovorjeno. V tem primeru je moj napor malenkosten, ker mi preostane samo, da opazujem, kako stvari potekajo, in odpravim težave, ki bi mogoče nastale, medtem ko je izdelovanje čisto novega načrta in njegovo uresničevanje stvar, ki utruja.«

Pri razgovoru je bil navzoč tudi teolog Belasio, ki je don Bosku ponudil priložnost, da je pojasnil zelo pomembno dejstvo za tistega, ki želi dodobra poznati življenje v oratoriju. Goreči duhovnik je prišel v oratorij zato, da bi se pogovoril o nekih prerokbah, ki se tičejo dogodkov v bližnji prihodnosti. Blaženi je tudi zato, da bi speljal pogovor na drug predmet, dejal: »Od časa do časa imamo v oratorija fante, ki so v molitvi deležni čisto posebnih milosti ali mi pripovedujejo o razgovorih, ki so jih imeli z najsvetejšim Zakramentom ali s križem ali s presveto Devico. Tudi letos vidim fante, ki doživljajo podobne reči, pa ne samo eden, temveč mnogi. Teolog Belasio je menil, da mu ti fantje odkrijejo tudi bodoče dogodke. Toda Božji služabnik je odgovoril: »Oh, ne. Ne gre za tovrstne napovedi. Tako mi na primer kateri pove: Don Bosko, pazite na tega in tega, na te ali one, to so grabežljivi volkovi, ki dajejo pohujšanje. Ali pa dajejo drugim taka opozorila, ki koristijo za dober potek življenja v zavodu in za katere potem ugotovim, da so bila pravilna. Prav tako kak duhovnik, ki obhaja, vidi, kateri je dobro razpoložen in kateri ne. In se ne moti. To se je že velikokrat zgodilo.«

Podoben razgovor je imel blaženi z don Jožefom Vespignanijem leta 1877, ko sta govorila o dečkih nekoč in sedaj in kako so skušali posnemati Dominika Savia. Don Vespignani nam pripoveduje o naslednjem dogodku. Leta 1877 je

obiskal oratorij mons. Peter Lacerda, škof iz Ria de Janeira. Po učenosti in pobožnosti znamenit prelat je prišel zato, da bi se v pogovoru z don Boskom rešil nekaterih stisk in dvomov vesti. Vendar se ni zadovoljil s tem. Prosil je don Boska, naj pokliče pet najbolj pridnih fantov, posnemovalcev Dominika Savia, ker bi jim zastavil nekaj vprašanj. Blaženi je ustregel njegovi želji. Prišlo je pet fantov vedrega pogleda, polnih spoštovanja do škofa in zaupljivosti do don Boska. Blaženi jim je rekel: »Ta odlični škof iz Amerike bi rad vedel, kaj menite o določenih stvareh, ki vam jih bo povedal. Odgovarjajte mu preprosto, kakor bi storili z don Boskom.« Nato se je umaknil, pustil pri škofu samo enega in s štirimi stopil v predsobo. Prelat je vsem petim povedal isti pomislek: teži ga odgovornost za zveličanje duš, ki so mu bile izročene, da pa nič ne more storiti za njihovo rešitev, ker hudič in njegovi pomagači uporabljajo vsa sredstva za pogubljenje in ker nima duhovnikov. Straši ga misel zaradi toliko duš, ki vsak dan padajo v pekel. Ali je on pred Bogom odgovoren za vse te duše? Se bo on sploh zveličal? Lahko si mislimo, kako presenečeni so bili ti fantje, ko so vse to slišali. Ko je od njih hotel zvedeti za mnenje, so v popolni preproščini odgovarjali, da če je on kot škof prišel tako daleč k don Bosku, da bi mu dal duhovnikov, je to znamenje, da zelo skrbi za duše svojih vernikov. Nato je škof vse prosil, da bi prosili Marijo Pomočnico in Dominika Savia, da bi mu don Bosko poslal misijonarje. »In ti, bi bil pripravljen, da bi mi prišel pomagat?« Odgovor se je glasil: Govorili bodo z don Boskom, da jih pripravi za to nalogo. »Vsi so me oprostili vsake krivde,« je dobri prelat povedal nekaj let pozneje don Vespignaniju v Riu de Janeiru, »in so mi obljubili, da bodo prosili, naj don Bosko kmalu pošlje misijonarje v Brazilijo.« Ta dogodek nas spominja, kako je sv. Benedikt v svojem pravilu predpisal, da naj opat v pomembnih rečeh vpraša za mnenje tudi najmlajše menihe, kajti »pogosto Gospod mladim glavam sporoča zrele misli«.

Vrnimo se k pogovoru blaženega s svojimi. Med drugim so govorili tudi o zdravju fantov v oratoriju, ki je bilo kar dobro. Navedimo njegove besede tudi za te, da obogatimo njegov življenjepis. »Gibanje je tisto, kar najbolj pospešuje zdravje. Jaz svoje zdravje pripisujem prav gibanju. Kot klerik in prva leta duhovništva sem bil vedno bolehen. Toda pozneje sem zaradi mnoge-ga gibanja popravil svoje zdravstveno stanje. Spominjam se, da sem nekoč z don Giacomelijem prehodil več kot dvajset piemontskih milj v enem dnevu. Odšla sva iz San Genesia, prišla v Turin, opravila nekaj naročil in se vrnila v Avigliano. Drugič sem se odpravil iz Turina v Becche in prehodil tistih dvanajst milj peš, ne da bi se za trenutek ustavil. Tudi sedaj, ko čutim utrujenost želodca in sem ves pod težo napetosti, grem ven in obiščem kakega bolnika tudi ob Padu ali pri Porta Nuovi. Nikdar ne uporabim kočije, razen če to zahteva pomembnost opravka, stiska s časom ali nevarnost, da bom zamudil. Prepričan sem, da je pomemben vzrok vedno slabšega zdravja dejstvo, da se danes veliko

manj gibljemo kot некоč. Omnibusi, kočije, vlaki nam vzamejo veliko priložnosti, da bi naredili tudi kratke izlete, medtem ko smo pred petdesetimi leti imeli pešačenje iz Turina v Lanzo za sprehod. Zdi se mi, da potovanje z vlakom in kočijo ni zadostno za ohranjevanje zdravja. V veliko korist je potenje nog, česar pa ne dosežemo s sedenjem. Poleg tega pa gibanje nog in tisti udarci, ki jih delamo s korakanjem, spodbudijo celo telo in ga pomladijo.«

Po duhovnih vajah sta v hiši zavladata mir in popolna uglajenost. V mnogih fantih je bilo mogoče ugotoviti porast pobožnosti, ki je imela že posebnosti nadnaravnega, kot pravi kronika. Vse to je spadalo k pripravi na izpite ob koncu leta. Tako imenovani retoriki, ki jim kronist pripisuje »modrost, ki zdaleč presega njihovo starost«, so študirali celo ponoči.

Kljub izpitom pa duhov niso motile priprave na očetov god. Nekaj motenj je povzročilo le slabo vreme. Nekaj nevšečnosti so odpravili takoj, druge pa naslednji dan. Na predvečer praznika je praznovanje potekalo na dvorišču, na dan sv. Janeza pa niso mogli na prostem ničesar pripraviti. Zjutraj so nekdanji gojenci, ki jih je spremljala godba na pihala, podarili don Bosku, ki jih je pričakoval v obednici, opremo za oltar Marije Pomočnice. Izročili so mu tudi šopek (bocchetto v piemontskem narečju) simboličnih cvetlic, ki so predstavljale čustva nekdanjih sinov do njihovega vedno ljubljenega očeta. Leta 1876 so pri kosilu, ki jim ga je priredil don Bosko, sklenili, da se bodo spomnili duš umrlih tovarišev, ki so se v preteklosti udeleževali tega praznovanja. Ta krščanska zamisel, ki je pognala iz žive pobožnosti teh nekdanjih gojencev in so se je naučili v oratoriju, je tako razveselila don Boska, da je takoj odredil slovesno mašo zadušnico s katafalkom in glasbo. Pobudniki so hoteli dokončati svojo zamisel tako, da so povabili svoje tovariše k darovanju mašne miloščine. Zbrali so 20,50 lir, znamenje skromnih denarnic teh velikodušnih src. Tudi notranji gojenci so nekaj zbrali. V nabirki so dijaki prispevali 107 in rokodelci 90 lir, ki so jih uporabili za nakup preprog za cerkev. Govorili smo že o pismih, ki so ob podobni priložnosti prišla iz Amerike. Preostale točke programa, ki jih zaradi dežja niso mogli izvesti, so prenesli na praznik sv. Petra. Med obema datumoma je don Bosko vsem fantom oratorija po večernih molitvah 28. junija takole govoril:

»Vsaj kdaj pa kdaj se lahko malo pogovorimo! Rekli boste: – Ali se ne vidimo in se ne pogovarjamo vsak dan? – Da, res je. Toda ko se vidimo zunaj, si povemo na hitro nekaj stvari, tu pa lahko mirno govorimo in se dalj časa zadržimo v pogovoru.

Kot prvo vam povem, da so duhovne vaje precej dobro potekle in sem zelo zadovoljen, da ste se lepo vedli in skušali biti zbrani, tako da je bil z vami zadovoljen tudi teolog Belasio. Meni je zlasti ugajalo, da so mnogi iz višjih razredov mislili na svoj poklic, se pravi na stan, v katerega jih kliče Gospod, in so razmišljali o svojih nagnjenjih, sposobnostih, telesnih in duševnih zmogljivostih, ki so potrebne za stan, ki bi si ga radi

izbrali. To so pa storili ne samo učenci višjih, temveč tudi dečki iz nižjih razredov. Že sedaj so se mnogi odločili, da bodo postali salezijanci in šli v Patagonijo, Pampe in druge kraje. Toda ali lahko gremo, kamorkoli hočemo? Da. Kakor vidite, nas vsi kličejo, poleg tega pa je rimska Cerkev vesoljna, kar pomeni, da jo moramo oznanjati v vseh delih sveta. Glede na svoj pogum in na svoje moči pa bo lahko vsak šel ali v bližnje ali daljne kraje.

Sedaj pa preidimo k prazniku svetega Janeza, za kar moram reči, da je bil sijajen in mrk hkrati. Sijajen, ker smo ga lahko prvič obhajali na prostem, sijajen zaradi okrasja, darov, voščil in dobrih želj, ki ste jih izrazili za moj god. Mrk je bil zato, ker je padal dež in je prekinil našo prireditev, tako da smo morali vse na novo pripraviti v učilnici, namesto da bi lahko vse končali na prostem pri belem dnevu, pri sončni svetlobi. Morali ste se zateči v dvorano in v temi brati vaše deklamacije in govore. Toda bodite prepričani, da so mi vaše želje in čestitke prav tako ugajale in sem jih bi prav tako zelo vesel. Zahvaljujem se tistim, ki so pri tej predstavi prispevali z darovi, s petjem in deklamacijami. Da, zelo sem zadovoljen, ker so vaša voščila prihajala iz srca, ki me ljubijo in vas imam jaz po očetovsko rad. Mnogi si niso upali ali niso imeli za primerno, da bi brali svoje govore v javnosti. Za mnoge je zmanjkalo časa, pa so mi zato pisali osebno. Prebral sem vsa ta pisma, da bi videl, ali je v njih kaj zelo pomembnega, in sem dal na strah tista, ki zahtevajo odgovor, kar bom storil pisno ali v pogovoru. Bilo mi je povedano veliko lepih stvari, najbolj pa mi ugajajo sklepi, ki mi pravijo, kaj boste storili. Rad bi vsem odgovoril, toda to bi pomenilo pisarjenje ne samo ene, temveč celih noči in dni, mogoče celo celega pol leta in bi me zadržalo, da ne bi mogel storiti nič drugega. Vendar menim, da nobeden izmed vas ne pričakuje takega odgovora.

Tukaj bom na splošno odgovoril, da bomo skušali ugoditi vsem izraženim prošnjam, kolikor je to mogoče don Bosku in oratoriju. To vam pravim zato, da se boste prepričali, da sem pisma, ki ste mi jih pisali, prebral in da vse prošnje resno upoštevam. Nekatera pisma bom ohranil, jih še tehtneje premislil in potem ustrezno ukrepal. Prihodnjo nedeljo bomo obhajali praznik sv. Alojzija. Lahko boste dobili popolni odpustek, če se boste spovedali in prejeli sveto obhajilo, kakor ste lahko dobili odpustek tudi danes in preteklo nedeljo. Ta odpustek lahko prejmejo ne samo gojenci oratorija, temveč tudi zunanji, ki se bodo spovedali in prejeli sveto obhajilo ter obiskali cerkev Marije Pomočnice. Vsak naj izrabi ta veliki dar v korist svoje duše in si postavi za zgled sv. Alojzija, velikega zavetnika mladine.

Končno naj govorim še o veliki izgubi za naš oratorij. Ne bom se dolgo zadrževal pri tem, ker smo že včeraj govorili o njegovi smrti. Naj vam samo povem, da je bil don Cezar Chiala svet duhovnik in velik delavec, trudil se je neizmerno veliko za družbo, ne da bi izgubil le trenutek časa. Bil je v vsakem trenutku pripravljen žrtvovati svoje življenje za soljudi. Vsi smo v njem občudovali veliko spretnost pri izpolnjevanju nalog oratorija. Bolezen, ki jo je nosil v prsah vse od vstopa v družbo in ki se ni zdelo nič nevarnega, se je z leti poslabšala in ga prisilila, da je opustil svoje delo in skrbel za svoje zdravje. Zadnje dni sem mu moral ukazati, da je spremenil zrak, da bi mogoče v okolju svoje družine zopet dobil zdravje. Toda vse je bilo zaman. Še pred tremi dnevi

je hodil okoli. En dan pred smrtjo je vstal, zaužil nekaj jedi in zdelo se je, da mu je bolje. Včeraj proti jutru ga je Gospod poklical k sebi. Zato naj vsak moli zanj, saj si je to zaslužil z delom, ko se je trudil za nas vse. Jutri molimo zanj in darujmo sveto obhajilo, če bi mogoče še potreboval naše pomoči. Pa tudi obisk najsvetejšemu Zakramentu darujmo v ta namen. Bil je velik delavec, ki zapušča naše vrste. Gotovo je že prejel plačilo za svoje napore, a med nami je zapustil veliko praznino. Trudimo se torej in pridno delajmo. Vsekakor pa moramo zelo skrbeti za svoje zdravje, da bomo lahko pridobili veliko duš za Boga in si zaslužili nebesa. Vendar naj se nihče ne boji, četudi mora mlad umreti. Nikakor ne! Če Gospod želi, da umremo, je to znamenje, da nas ima že za vredne nebes, kakor je to storil z don Chialom.

Še eno stvar sem pozabil. Moral bi vam pripovedovati neke sanje. Rad bi to storil že danes zvečer, pa je ura že devet in bi moral to opraviti čisto na kratko (splošni vzkliki: pripovedujte, pripovedujte). So zelo zapletene in dolge, zato vam jih bom moral pripovedovati mirno, v vseh podrobnostih. Danes sem že veliko govoril, jutri zvečer bom pa brez oddaljevanja obravnaval samo to. Malo se boste smejali, malo se boste tresli od strahu, ker sem tudi jaz trepetal. Sicer pa so to samo sanje in nič več. Odložimo pripoved na jutri zvečer. Za zdaj vam želim lahko noč.»

Verske praznike v salezijanskih zavodih končujemo s kako akademijo ali gledališko predstavo, da tako veselo sklenemo dan. Tako se je na praznik sv. Petra zgodilo tisto, kar je manjkalo za don Boskov god. Fantje so se zbrali v učilnici. Nobena akademija mu ni tako zelo ugajala. V nagovorih je bilo prvič slišati lepoto španskega jezika. Govori so si lepo sledili: najprej novinci, potem dijaški in za njimi rokodelci. Vse je bilo umerjeno kratko. Med nastopi posameznih skupin je godba na pihala igrala svoje koračnice. Knjigovezi so imeli duhovito domislico: predstavili so vsa dela, ki jih je don Bosko izdal, in nakazali približno število natisnjenih izvodov. Pomislimo samo na pomen, ki ga je don Bosko pripisoval dobremu tisku, da bomo lahko razumeti zadovoljstvo, ki ga je čutil v svojem srcu, ko je lahko s Pijem XI. dejal pred apostolskimi uresničitvami: »Vedno več in vedno bolje!«

O njegovem sklepnem nagovoru nam je ostal samo kratek povzetek. Vsem se je iz srca zahvalil za vse: glasbenikom, pevcem, pesnikom, darovalcem. Izrečene pohvale je delil z Božjo pomočjo, z dobrimi srci fantov, s sodelovanjem svojih sodelavcev. Nato je začel opisovati obširno področje, ki se je v zadnjem času odprlo salezijancem v misijonih med domorodci v Patagoniji, kjer naj bi v kratkem ustanovili apostolsko prefekturo, potem v Indiji, kjer se milijoni in milijoni rok stegujejo proti salezijancem za pomoč v želji, da bi jim prižgali luč evangelija, zatem v Oceaniji, kjer se salezijancem odpirajo nova obzorja. Nato je začel spodbujati fante, da bi vztrajali v poklicu, in je tako zavzeto govoril o reševanju duš, da so bili vsi navdušeni od njegovih besed. Nagovor je končal s spodbudo: »Pogum! Prihodnje leto bo imelo svoje trnje, imelo pa bo tudi lepe vrtnice. In če ne bo manjkalo solz, tudi veselja in radosti ne bo manjkalo.«

Fantje, pa ne samo oni, so nepotrpežljivo pričakovali pripoved sanj. Don Bosko je držal besedo, vendar z enodneвно zamudo. Govoril je za »lahko noč« 30. junija, na praznik Gospodovega telesa oziroma telovo. Začel pa je takole: »Zelo me veseli, da vas spet vidim. Oh, koliko angelskih obrazov imam pred seboj in vsi so obrnjeni vame (splošen smeh). Menil sem, da vam bom ob pripovedi teh sanj vzbudil strah. Če bi tudi jaz imel angelski obraz, bi vam lahko povedal: Poglejte si mene! In ves vaš strah bi se razblinil. Toda na žalost nisem nič drugega kot blato, kar ste tudi vi. Smo pa vsi Božje delo in s sv. Pavlom lahko ponovim, da ste vi 'gaudium meum et corona mea', moja tolažba in moja krona. Vendar se ne smete čuditi, če je v kroni tudi kakšen slavoočetu malo neobdelan. Toda preidimo k sanjam. Nisem vam hotel pripovedovati iz strahu, da se boste prestrašili. Potem sem pa pomislil: dober oče ne sme ničesar skrivati pred svojimi otroki, zlasti še, če ve, da jih to, kar on ve, zanima, in ti morajo vedeti, kar ve oče in kar dela oče. Zato sem se odločil, da vam jih bom pripovedoval v vseh nadrobnostih. Prosim vas pa, da daste sanjam tisti pomen, ki ga sanje lahko imajo. Vsak naj vzame tisto, kar mu ugaja in kar potrebuje za svojo duhovno rast. Vedeti morate, da sanjamo, medtem ko spimo (splošen smeh). Vedite tudi, da teh sanj nisem imel sedaj, temveč pred štirinajstimi dnevi, tisto noč, ko ste končevali vaše duhovne vaje. Že pred časom sem prosil Gospoda, da bi mi dal spoznati duševno stanje mojih sinov in kaj bi lahko storili, da bi hitreje napredovali v kreposti in da bi iz svojih src izruvali določene slabe navade. Zlasti v teh duhovnih vajah sem bil zaradi tega zelo zaskrbljen. Bogu se zahvaljujem, da so duhovne vaje potekle zelo dobro, tako za dijake kakor za rokodelce. Toda Gospod se s svojimi milostmi ni ustavil tukaj. Dal mi je milost, da sem lahko bral vest naših fantov, tako kakor če bi bral kako knjigo. Najpomembneje pa je to, da sem videl ne samo sedanje stanje vsakega posameznika, temveč tudi to, kar se bo z njim zgodilo v prihodnosti, in to na način, ki je tudi zame nekaj izrednega, ker se mi do sedaj še nikdar ni pripetilo, da bi tako jasno in tako določno videl v vest svojih fantov. Tokrat je bilo prvič. Zelo sem prosil presveto Devico, da bi mi podelila milost, da ne bi nobeden izmed vas imel v srcu hudiča. Menim, da mi je bila ta milost dodeljena. Zdi se mi, da sem upravičeno prepričan, da ste mi vi vsi odkrili svoja srca. Ko sem bil tako zaposlen s temi mislimi in sem prosil Gospoda, da bi mi dal spoznati, kaj bi lahko koristilo ali škodovalo zveličanju duš mojih dragih fantov, sem legel spat in sem začel sanjati sanje, ki vam jih bom sedaj povedal.«

Uvod je sicer neke vrste že običajnega zagotavljanja globoke ponižnosti, ki pa se tokrat konča s trditvijo take narave, da moramo izključiti vsak dvom o nadnaravnem vzroku tega dogodka. Sanjam bi lahko dali naslov Vera, naš ščit in naša zmaga.

Zdelo se mi je, da sem v oratoriju med svojimi fanti, ki so moja slava in moja krona.

Šlo je proti večeru, ker se je temnilo in se je že slabo videlo. Odhajal sem iz stebrišča proti vratarnici. Obdajalo pa me je neizmerno število fantov, kakor to navadno delate, ker smo si prijatelji. Eni so me prišli pozdravit, drugi pa povedat kako stvar. Govoril sem enkrat s tem, potem pa spet z drugim. Tako sem počasi prišel na sredo dvorišča. Tedaj se je zaslišal strašen »oh, joj, oh, joj«, pomešan s kriki, ki so prihajali od vratarnice. Ko so dijaki zaslišali to nenavadno kričanje, so šli pogledat, toda kmalu sem jih videl, kako so skupaj s prestrašenimi rokodelci bežali proti nam. Veliko rokodelcev se je iz vratarnice skrilo v zadnji kot dvorišča.

Ker pa je kričanje vedno bolj naraščalo in je bilo slišati tudi krike bolečine, sem ves v strahu vpraševal vse, ki so bili okoli mene, kaj bi to bilo. Skušal sem iti naprej, da bi pomagal tam, kjer bi bilo potrebno. Toda fantje, zbrani okoli mene, so me zadrževali. Tedaj sem rekel:

»Toda pustite me, da grem in vidim, zakaj je tukaj tak strah.«

»Ne, ne, za božjo voljo,« so mi vsi dopovedovali, »ne hodite naprej. Pojdimo, umaknimo se. Tam je pošast, ki vas bo požrla. Bežite, bežite z nami! Ne hodite tja!«

Ker pa sem hotel vedeti, kaj se dogaja, sem se otresel fantov, ki so me zadrževali. Stopil sem na dvorišče rokodelcev, medtem ko so vsi kričali »glejte, glejte«.

»Kaj je to?«

»Glejte, tam na dnu!«

Obrnil sem se v tisto stran in zagledal pošast, ki se mi je najprej zdela kakor velikanski lev, kakršnega gotovo ni nikjer na zemlji. Natančno sem si ga ogledal. Bil je grd, podoben medvedu, pa veliko bolj strašen. Zadnji del je bil sorazmerno s celim trupom majhen, toda sprednji del kakor tudi trebuh je imel naravnost velikanski. Imel je silno veliko glavo in gobec tako na široko odprt, da se je zdelo, da lahko človeka požre namah. Iz gobca sta mu štrlela dva dolga zoba kakor dve ostri sablji.

Takoj sem stopil k fantom, ki so me vpraševali za svet. Toda tudi jaz nisem vedel, kaj naj naredim, in sem bil malo zmeden. Kljub temu sem naročil: »Rad bi vam povedal, kaj nam je narediti, pa sam ne vem. Za zdaj se zberimo pod stebriščem.«

Ko sem to odrejal, je medved prilomastil v drugo dvorišče in se s počasnim pa odločnim korakom napotil proti nam, kakor nekdo, ki je prepričan o obilnem plenu. Polni strahu smo se umaknili nazaj, dokler nismo bili vsi pod stebriščem. Fantje so se strnili okoli mene. Pogledi vseh so bili obrnjeni vame. »Don Bosko, kaj naj naredimo?« so me vpraševali. Gledal sem jih, vendar nisem nič rekel, ker sam nisem vedel, kaj naj storim. Končno sem vzkliknil: »Obrnimo se vsi proti koncu stebrišča k podobi Device Marije, pokleknimo in prosimo jo še bolj goreče kot po navadi, da nam pove, kaj naj storimo v tem trenutku; da nam pove, kdo je ta pošast, in nam prihiti na pomoč ter nas reši iz stiske. Če je divja zver, jo bomo s skupnimi močmi skušali ubiti, če pa je hudič, nam bo Marija pomagala. Ne bojte se! Nebeška Mati nas bo rešila iz stiske!« Medtem se nam je medved počasi bližal. Skoraj plazil se je po tleh, kakor da bi se pripravljaj na skok.

Pokleknili smo in začeli moliti. Minilo je nekaj trenutkov strašne napetosti. Zverina je bila že tako blizu, da bi se lahko z enim skokom vrgla na nas. Tedaj smo se ne vem kako znašli na drugi strani zidu, v obednici klerikov.

Sredi vsega tega dogajanja pa smo videli mater Božjo Marijo, ki je bila podobna ne vem ali kipu, ki stoji v stebrišču, ali podobi, ki visi v obednici, ali kipu na kupoli ali sliki v cerkvi. Naj bo kakorkoli, vsa se je bleščala v svetlobi in jasno razsvetljevala obednico, jasna kot sonce ob poldnevu. Obdajali so jo svetniki in angeli in obednica je bila podobna nebesom. Njene ustnice so se gibale, kakor da bi nam hotela kaj povedati.

V obednici se nas je znašlo ogromno število. Sedaj se je naših src namesto strahu polastilo občudovanje. Oči vseh so bile uprte v mater Božjo Marijo, ki nam je z najmilejšim glasom zagotovila: »Ne bojte se,« je rekla, »imejte vero. To je samo preizkušnja, ki vam jo pošilja moj Božji Sin.«

Tedaj sem si natančneje ogledal tiste, ki so polni blišča obdajali presveto Devico, in sem prepoznal don Alasonattija, don Ruffina, nekega Mihaela od šolskih bratov in veliko drugih, ki so bili nekoč v našem oratoriju kot člani družbe, sedaj pa so že v nebesih. Med njimi sam videl še nekaj drugih, ki so še živi.

***

Kar je eden izmed tistih, ki so spremljali blaženo Devico, z jasnim glasom zaukazal: Surgamus! (vstanimo). Stali smo in nismo vedeli, kaj naj pomeni to povelje. Rekli smo si: »Kako vendar 'surgamus'? Saj vendar vsi stojimo.« »Surgamus!« se je spet zaslišalo. Fantje, ki so stali na svojih mestih, so se obrnili k meni in čakali na moje znamenje, ker niso vedeli, kaj naj storijo. Obrnil sem se v smer, od koder je prihajal glas, in dejal: »Kaj naj storimo? Kaj pomeni ta 'surgamus', saj vendar že vsi stojimo?« Toda tisti glas mi je še močneje zaklical »surgamus«. Nisem si mogel razložiti tega ukaza, saj ga nisem razumel.

Tedaj se je nekdo izmed tistih, ki so bili z Devico Marijo, obrnil k meni, ki sem stal na klopi, da sem obvladoval vso množico, in z mogočnim glasom, medtem ko so fantje pozorno poslušali, govoril: »Ti, ki si duhovnik, bi moral razumeti ta 'surgamus'. Ali pri maši ne ponavljaš vsak dan 'sursum corda' (kvišku srca)? Ali misliš, da se boš dvignil od tal, ali pa da se bodo tvoja čustva dvignila v nebesa, k Bogu?«

Takoj sem zaklical fantom: »Dajmo, sinovi, poživimo svojo vero, dvignimo naša srca k Bogu. Obudimo dejanje vere in kesanja. Zberimo našo voljo in molimo v zaupanju k Bogu.« Dal sem znamenje in vsi so pokleknili.

Trenutek pozneje, ko smo še vsi polni zaupanja tiho molili, se je znova zaslišal glas, ki je izrekel »surgite« (vstanite). Vstali smo, čutili, da imamo tla pod nogami, obenem pa smo zaznali, kako se v moči neke nadnaravne sile počasi dvigamo od tal. Ne vem, kako visoko smo se dvignili, gotovo pa zelo. Ne bi vam vedel povedati, na kaj so se opirale naše noge. Zase vem, da sem se trdno držal križa oziroma kamnitega napušča nekega okna. Vsi fantje so se držali za okna in za vrata. Eni so se držali tega, drugi drugega, eni za železne tramove, drugi za železne kavlje, nekateri za napušče oken in za oboke. Vsi smo viseli v zraku in jaz sem se čudil, da nobeden ne pade na tla.

Tedaj se je pošast, ki smo jo videli na dvorišču, priplazila v dvorano, obdana od ogromno drugih pošasti vseh mogočih vrst, ene bolj divje od drugih. Plazile so se sem in tja po obednici in strašno tulile. Zdelo se je, da so željne bojevanja in da se bodo zdaj zdaj zagnale v zrak za nami. Vendar se še niso pripravile za naskok. Gledale so nas s

krvavimi očmi. Mi smo jih opazovali od zgoraj in jaz sem si mislil, medtem ko sem se trdno držal okna: »Če bi padel na tla, bi me pri priči razmesarile.«

***

Medtem ko smo lebdeli v tistem čudnem stanju, je mati Božja Marija začela peti besede sv. Pavla 'Sumite ergo scutum fidei inexpugnabile' (vzemite torej nepremagljivi ščit vere). To je bil tako mil, skladen, prelep spev, da smo se vsi zamaknili. Slišali smo vse glasove, od najnižjih do najvišjih, in zdelo se je, kakor da bi jih v enem glasu pelo sto. Poslušali smo ta nebeški spev in že smo videli, kako so od strani nebeške matere Marije začeli plavati prelepi dečki s perutmi. Približali so se nam in izročili vsakemu fantu na srce ščit. Ti ščiti so bili veliki, lepo oblikovani in so se močno bleščali. Od njih se je odbijala svetloba, ki je prihajala od matere Božje Marije, in vse skupaj je bilo kot nebeška prikazen. Vsak ščit je bil na sredi iz železa, imel je velik krog iz diamanta in rob iz čistega zlata. Predstavljal je vero. Ko so bili vsi tako oboroženi, so tisti, ki so stali okoli blažene Device, zapeli tako lepo, da ne najdem besed, da bi opisal to sladkost in milino. Bilo je vse, kar si je najmilejšega, najslajšega in najlepšega mogoče predstavljati.

Iz opazovanja tega prizora in zatopljenosti v to glasbo me je prebudil močen glas, ki je ukazoval: »Ad pugnam!« (na boj). Vse tiste pošasti so se tedaj začele divje vznemirjati.

V hipu smo se, zaščiteni z Božjim ščitom, znašli na tleh in v boju s pošastmi. Ne vem, ali smo se bojevali v obednici ali na dvorišču. Nebeški zbor pa je nadaljeval svoje speve. Tiste spake so se zaganjale proti nam, iz nozdrvi jim je puhtela para, letele so svinčene kroglice, bliskali so se meči, letele puščice in izstrelki vseh vrst. Toda ti napadi nas niso dosegli ali pa so se odbijali od naših ščitov. Pošasti so nas hotele na vsak način prizadeti in ubiti ter so spet in spet začele napad. Vendar nam niso mogle ničesar hudega prizadeti. Vsi njihovi udarci so zadevali ščite in one so si lomile zobe in pobegnile. Kakor valovi so se ponavljali napadi teh strašnih zveri, toda vsi so se enako končali.

Boj je trajal dolgo. Končno smo zaslišali glas matere Božje Marije: 'Haec est victoria vestra, quae vincit mundum, fides vestra' (to je vaša zmaga, ki premaga svet, vaša vera). Ob teh besedah se je čreda divjih živali prestrašena spustila v beg. Mi smo ostali svobodni, rešeni, zmagovalci v tisti neizmerni dvorani, še vedno razsvetljeni od močne luči, ki je prihajala od matere Božje Marije. Tedaj sem si natančno ogledal vse, ki so nosili ščit. Bilo jih je na tisoče. Med drugimi sem videl don Alasonattija, don Ruffina, svojega brata Jožefa in šolskega brata, ki se je tudi bojeval z nami.

Toda oči fantov se niso mogle odtrgati od presvete Device Marije. Ona pa je začela peti zahvalno pesem, ki je v nas budila novo veselje in nova nepopisna zamaknjenja. Ne vem, ali je v nebesih mogoče slišati kaj lepšega.

***

Toda naše veselje je nenadoma zmotilo grozno vpitje in stokanje, pomešano z neznosnim rjoventjem. Zdelo se je, kot da bi naše fante napadle in grizle pošasti, ki so pravkar izginile iz našega prostora. Takoj sem hotel iti pogledat, kaj se dogaja, da bi pomagal svojim sinovom. Pa nisem mogel ven, ker so vrata zatiskali fantje, ki

nikakor niso hoteli, da bi se izpostavil nevarnosti, da bi me pošasti ubile. Poskusil sem vse, da bi se rešil, in sem jim dopovedoval: »Pustite me, da grem pomagat tistim, ki kričijo. Hočem videti svoje fante, in če jim je določeno, da morajo umreti, hočem umreti z njimi. Hočem iti, čeprav bi me stalo življenje.« Iztrgal sem se iz njihovih rok in stopil pod stebrišče. Oh, strašen prizor! Dvorišče je bilo polno mrtvih, umirajočih in ranjenih.

Fantje so prestrašeni skušali zbežati na vse strani, pošasti pa so tekale za njimi, jim skakale za vrat, jih grizle in strašno mesarile. Vsak trenutek je kak fant padel in med strašnimi kriki umrl.

Najhuje je klal medved, ki se je prvi pojavil na dvorišču rokodelcev. S tistima dvema zoboma, podobnima sabljam, je prebadal prsi fantov na levo in desno in tisti, ki jih je dvojno ranil v srce, so padli mrtvi po tleh.

Odločno sem začel kričati: »Pogum, fantje!« Veliko se jih je zateklo k meni. Toda medved se je vrgel proti meni, kakor hitro me je zagledal na dvorišču. Zbral sem pogum in naredil nekaj korakov proti njemu. Medtem se mi je pridružilo nekaj fantov, ki so bili v obednici in ki so že premagali pošasti. Tisti vladar hudičev se je zagnal proti meni in proti njim, vendar nas ni mogel raniti, ker smo se branili s ščiti. Niti dotaknil se nas ni, kajti ob pogledu na ščite se je skoraj spoštljivo umaknil. Tedaj sem natančno pogledal tista dva zoba v obliki sablje in videl z debelimi črkami napisano na enem 'otium' (brezdelje), na drugem pa 'gula' (požrešnost).

Začudil sem se in začel sam pri sebi premišljovati: »Je to mogoče, da v naši hiši, kjer so vsi do zadnjega tako zelo zaposleni, kjer je toliko dela, da ne vemo, kje se nas glava drži, dobimo ljudi, ki bi grešili zaradi brezdelja? Zdi se mi, da fantje delajo, da se učijo povsod in vedno in v odmorih ne tratijo časa.« In nisem si znal odgovoriti.

Pa mi je bilo odgovorjeno: »Pa kljub temu izgublajo po ure časa!«

»In potem požrešnost?« sem nadaljeval. »Zdi se mi, da pri nas, tudi če bi kdo hotel, ne more biti požrešen. Saj nimamo niti priložnosti, da bi bili požrešni in izbirčni. Saj ni na voljo posebnih jedi in pijač. Saj dobijo komaj to, kar je nujno potrebno. Kako potem lahko pride do nezmernosti, ki vodi v pekel?«

Znova mi je bilo odgovorjeno: »Oh, duhovnik! Ti si domišljaš, da dobro poznaš moralne razmere in da imaš veliko izkušnje. Toda glede tega si popolnoma neveden. Ali ne veš, da je mogoče grešiti v požrešnosti in nepremagovanju, tudi če piješ kozarec vode?«

Nezadovoljen s tem odgovorom sem si hotel priti na jasno. Vrnil sem se v obednico, ki je bila še razsvetljena od blažene Device, ter ves žalosten stopil k bratu Mihaelu, da bi mi pojasnil dvom. Rekel mi je: »Da, dragi moj. V tej stvari si še pravi novinec. Razložil ti bom, kar me vprašuješ. Glede požrešnosti moraš vedeti, da je mogoče grešiti zaradi nezmernosti, ko pri mizi jemo ali pijemo več, kot je potrebno. Prav tako grešimo z nezmernostjo pri spanju ali v čem drugem, kadar damo telesu več, kot je potrebno. Kar se tiče brezdelja, vedi, da s to besedo zaznamujemo ne le to, da ne delamo ali se v času odmora ne igramo, temveč tudi, če v tem času pustimo prosto pot domišljiji in mislimo na nedopustne stvari. Brezdelje pomeni tudi, da se v učilnici zabavamo in motimo druge, beremo lahkomišelnost ali brezdelno opazujemo druge, se damo premagati lenobi in zlasti še, ko nam je v cerkvi dolgčas in ne molimo. Brezde-

lje je oče, vzrok, vir mnogih skušnjav in vsega zla. Ti, ki si ravnatelj teh fantov, moraš poskrbeti, da bosta ta dva greha daleč od tvojih gojencev, s tem, da v njih oživljaš vero. Če boš pri svojih dečkih dosegel, da se bodo znali premagovati glede teh dveh grehov v majhnih stvareh, bodo vedno premagovali hudiča in z zmernostjo bo prišla ponižnost, čistost in druge kreposti. Če bodo zvesto izpolnjevali čas, ne bodo padli v skušnjave peklenškega sovražnika ter bodo živeli in umrli kot dobri kristjani.«

***

Mihaelu sem se zahvalil za tako nazorno razlago. Skušal sem se prepričati, ali je vse to, kar sem doživljal, tudi resnično, ali so bile navadne sanje. Zato sem mu hotel podati roko, vendar nisem ničesar prijel. Še drugič in tretjič sem poskusil, pa vse zaman, nisem stisnil drugega kot zrak. Toda kljub temu sem vse tiste osebe videl, z njimi govoril in so se mi zdele žive. Pristopil sem k don Alasonattiju, k don Ruffinu in k svojemu bratu. Pa tudi pri njih nisem mogel otipati roke.

Ves iz sebe sem vzkliknil: »Toda ali je res ali ni res vse to, kar vidim? Da to ne bi bile osebe? Saj sem jih vendar slišal govoriti?« Brat Mihael mi je odvrnil: »Ti bi pa moral vedeti, saj si se tega učil, da dokler duša ne bo spet združena s telesom, je brez koristi, da se me skušaš dotakniti. Toda ko bomo pri poslednji sodbi spet vstali, bodo naša telesa duhovna in neumrljiva.«

Tedaj sem se hotel približati materi Božji Mariji, ker se mi je zdelo, da mi želi kaj povedati. Bil sem že skoraj čisto ob njej, ko sem ponovno zaslišal ropot in nove grozljive krike. Takoj sem že drugič hotel oditi iz obednice, toda v tistem trenutku sem se zbudil.

Ko je končal svojo pripoved, je don Bosko dodal še naslednje pripombe in pojasnila: »Naj bo že karkoli. V teh tako živahnih sanjah je dejstvo, da se v njih ponavljajo in razlagajo izreki sv. Pavla. Utrujenost in potrnost, ki sta se me polastili po sanjah, sta bili tako veliki, da sem prosil Gospoda, da ne bi nikoli več dovolil takih sanj. Toda naslednjo noč sem spet imel iste sanje in tokrat sem moral videti še konec, ki ga prvič nisem videl. Toliko sem se premetaval in kričal, da je don Berto, ki je slišal vpitje, prišel naslednje jutro k meni in me vprašal, zakaj sem tako kričal in ali sem prebil noč brez spanja. Te sanje so me veliko bolj utrudile in zbile, kakor če bi vso noč prebedel in pisal.

Kakor vidite, gre za sanje in jaz jim ne pripisujem nobenega pomena. Tudi vi jih imejte za sanje in nič več. Vendar ne želim, da bi o tem pisali domov ali kam drugam. Naj zunaj oratorija o tem nihče ne zve, da ne bodo govorili, kakor so že, da don Bosko svoje fante mori s sanjami, čeprav to sicer ni pomembno. Naj govorijo, kar hočejo. Vsak pa naj iz sanj povzame tisto, kar se tiče njega. Za zdaj ne bom ničesar razlagal, ker je vse lahko razumeti. Temveč posebno priporočam, da poživate svojo vero, ki jo ohranjamo zlasti z begom pred brezdeljem in z zmernostjo. Bodite sovražniki brezdelja in prijatelji zmernosti. Prihodnje večere se bom spet vrnil k temu. Za zdaj vam želim lahko noč.«

Pogosto obhajanje praznikov nikakor ni zmanjšalo, temveč večalo prizadevnost pri delu, ker so predstojniki znali pravočasno bodisi sprostiti bodisi

popustiti zavore, saj je veselje, začinjeno v pravi meri s pobožnostjo, prinašalo pravo duhovno vedrino. Tako je prišel toliko zaželen letni praznik sv. Alojzija s svojo običajno procesijo, ki so jo slovesno opravili po dvoriščih in z razdelitvijo nagrad rokodelcem po večerni pobožnosti.

Pri rokodelcih so nagrajevali tri stvari: uspeh pri večernih šolah, ki so se končale v mesecu Marije Pomočnice, moralno vedenje in zavzetost pri delu skozi vse leto. Da bi dal prireditvi večji sijaj, je don Bosko imel navado povabiti kako ugledno osebo, ki je odprla slovesnost z uvodnim nagovorom. Leta 1876 je imel govor profesor Lanfranchi, leta 1875 pa profesor Aleksander Fabre. Od dveh odrov na dvorišču so enega zasedli godbeniki, drugega pa povabljeni, med katerimi je sedel don Bosko, tako da je imel na svoji desnici 'priorja' praznika in celo vrsto drugih uglednih osebnosti. Vsi gojenci zavoda, tako dijaki kakor rokodelci, so sedeli na dvorišču v dveh polkrogih drug drugemu nasproti. Veličasten prizor je naredil izjemen vtis na gojence.

Bili so soparni in dolgočasni dnevi. Božji služabnik, ki je iz najrazličnejših stvari znal dvigniti duha k višjemu razmišljanju, je pri nagovoru za lahko noč 5. julija 1876 povedal: »Treba je opozoriti tistega, ki zjutraj kuri peč, da naj naloži manj drv, sicer bomo vsi zgoreli! Če bi pa kdo izmed vas potreboval kako majico ali odejo ali celo pernico, naj kar pove, ker mu bomo rade volje postregli (splošen smeh). Toda mi, dragi fantje, se navadimo iz Božje roke sprejemati mraz, žejo in druge težave tega revnega življenja. Sedaj pa v miru potrpiamo z vročino, da si bomo zaslužili dobra dela, ki nam bodo pomagala priti v nebesa.«

Don Boskova gorečnost za korist mladine je gorela na svoj način skozi celo leto. Ko je končal obvezno šolanje, je v svojih oratorijih sv. Frančiška, sv. Alojzija in sv. Jožefa odprl zunanje osnovne šole za čas počitnic. Fantov je bilo vedno zadosti; leta 1876 jih je bilo šeststo. V tako velikem mestu, kot je Turin, je bil to pravi blagoslov za družine, ki otrok niso mogle zapreti v hišo niti jim prepovedati, da bi šli na cesto. Predvsem pa je to bil blagoslov za same fante. To je bil čas, ko so lahko ujeli jate ribic, ki se sicer niso nikdar spovedovale. Koliko fantov je bilo, ki še nikoli niso bili pri spovedi! Večina pa jih je na vprašanje, kdaj so bili zadnjič pri spovedi, odgovarjala: za veliko noč. To pomeni, da brez teh šol ne bi šli znova k s povedi do prihodnje velike noči. Na tak način pa so imeli priložnost, da so opravili več skupnih obhajil in se še nebirmani pripravili na birmo. Res je, da so taki fantje že kak mesec pozneje bili, kar so pač bili, in da so ti improvizirani gojenci kmalu postali žrtve samih sebe, vendar so si pridobili kar dobro versko znanje, spet obudili zveličavno navado prejetanja svetih zakramentov in niso imeli več strahu pred ljudmi in spovednikom. Zato je don Bosko, dokler je bilo mogoče, ohranjal navado poletnih šol, in to ne glede na žrtve.

Turinska občinska uprava mu je za te šole navadno dajala kako podporo. Toda 1876 ni dobil nič. Ko je gospode povabil, da bi prišli na ogled, jih ni bilo. Da

bi zvedel za vzrok te novosti, je šel k županu in mu v primernem trenutku dejal: »Mi storimo, kar se da, da bi odgovorili na potrebe mesta. Vendar gre tu za prevelike izdatke, da bi jih navaden meščan mogel vzdržati. Toda z malo podpore, ki bi mi jo dajali, sem pripravljen prispevati to žrtev.«

Zdelo se je, da župan ni vedel, kaj naj odgovori. Toda ko je don Bosko le želel dobiti odgovor, mu je dejal, naj se zgleda pri grofu Riccardiju, ki naj bi odgovoril.

»Naj grem v vašem imenu?« je vprašal don Bosko.

»Da, pojdite v mojem imenu, ker vam mora on dati uradni odgovor.«

»Ali bi mi dali koga, ki bi me spremljal, da se bo grof prepričal, da prihajam v uradni zadevi?«

»Koga hočete?«

»Zadosti mi je vratar.«

Župan je dal poklicati vratarja. Ko sta z don Boskom prišla h grofu, je bil ta zaposlen na neki seji. Ko so ga poklicali, je sejo prekinil in prišel. Blaženi mu je dejal:

»Izrecno me pošilja k vam župan in tu je njegov služabnik, da dobim odgovor na večkratno prošnjo, da bi obiskali naše poletne šole in mi še dali kako podporo.«

»Toda glejte,« je dejal grof in mlel besede, »sedaj sem na seji, ne bi mogel. Bi lahko prišli ob drugem času ali še bolje pišite mi.«

»Pisal sem že neštetokrat, pa nisem dobil odgovora. In ne bi se rad vračal še enkrat. Prihajam v županovem imenu, da dobim odgovor, ker imate vi nalogo, da mi ga daste.«

»Toda sedaj, v tem trenutku, kar tako tukaj?«

»Treba je samo nekaj besed. Rad bi samo zvedel za razloge, da se bom znal ravnati v odnosih do te občinske uprave. Imam drugega dela zadosti. Moram vedeti, ali je to dejanje nezaupanja do mene ali gre za kak drug razlog.«

»Ker že hočete vedeti razlog, vam bom jasno in kratko povedal. Glejte: vi ste katoliški duhovnik, občinska uprava pa je v večini sestavljena iz prostozidarjev. Vam je zadosti jasno?«

»Razumem več kot dovolj in ne potrebujem drugega. Sicer sem to poznal že iz drugih virov, pa sem želel slišati iz uradnih ust. To mi bo odslej za pravilo. Vendar se mi zdi čudno, da občinska uprava, ki je večinoma sestavljena iz katoličanov in upravlja z denarjem katoliškega prebivalstva, ne ravna s katoličanom, kakor ravna z valdežani in židi. Njim dajete podporo, katoliškemu meščanu pa ne.«

Očitno občinska uprava ni nasprotovala oratoriju in ga je pustila pri miru, vendar mu ni naklonila ničesar, kar je po zakonu lahko odklonila. In če ni prišlo do očitnega nasprotovanja, je bilo to pripisati izredni don Boskovi previdnosti. Ne bomo sedaj raziskovali, ali so drugi svetniki bili v podobnih okoliščinah. Vsekakor pa je bila občudovanja vredna njegova potrpežljivost, vdanost in milina,

da je še naprej izkazoval usluge mestu s tem, da je sprejemal fante, ki so mu jih pošiljali ti gospodje, ne da bi se kdaj pokazal užaljenega.

Za praznik Marije Vnebovzete je že štirideset gojencev zasedlo prostore, ki so jih pustili prazne lanskoletni petošolci. Ti so naredili izpite bodisi v državnih šolah bodisi v semeniščih, bodisi v hiši in uživali počitnice. Ne moremo opisati globokega vtisa, ki ga je ta praznik s svojimi cerkvenimi obredi, petjem in glasbo naredil na nove učence. Don Barberis, ki je bil osebno navzoč, piše: »Kako spodbudno je, kako preprosto in zaupno gredo k spovedi in odprejo svoje srce tistemu, ki se tako zelo trudi za njihovo večno zveličanje!« Že v drugo so obhajali don Boskovo obletnico. Za mizo so sedeli nekateri gospodje. Kronist je iz čuta hvaležnosti, ki ga je blaženi gojil do svojih dobitnikov in ga skušal preliti tudi v srca drugih, nekatere izrecno omenil, med drugimi zobozdravnika doktorja Sistellija, ki je s svojo stroko zastonj pomagal oratoriju. Na žalost poznamo vsebino tega večernega govora samo v obrisih. Dragi oče je nakazal čustva svojega srca ob izpolnitvi enainšestdesetega leta starosti in izrazil upanje, da bo lahko nadaljeval svoje delo v korist mladih.

Tudi v tako veselem trenutku življenja je Gospod dopustil, da je njegov služabnik občutil kapljico grenkobe. Že tri leta je goreče želel, da bi mons. Gastaldi prišel v oratorij birmat njegove fante. Nekaj tednov pred vnebovzetjem je ponovil isto prošnjo. Zdelo se je, da je monsinjor privolil, vendar je obred vedno odlašal, dokler ga končno ni odpovedal. Don Bosku je bilo preveč hudo, da bi brez birme pustil na počitnice več ducatov fantov, zlasti ker dva iz petega razreda in nekateri iz četrtega, ki bi morali biti preoblečeni, še niso bili pri birmi. Zato je menil, da bi prosil nadškofa v Vercelliju, da bi 'contrariis non obstantibus' (če se da) prišel on birmat. Mons. Fissore je privolil. Božji služabnik je svojemu ordinariju poslal naslednje pismo:

Velečastita ekscelenca!

Monsinjor nadškof iz Vercellija bi bil pripravljen podeliti zakrament birme fantom naše hiše dne 27. tekočega meseca.

Ker teče že tretje leto, odkar smo zadnjič birmali v naši hiši, prosim vašo ekscelenco, da bi dovolili zgoraj omenjenemu nadškofu to pomembno versko opravilo.

Dovolite mi, da se smem v najgloblji hvaležnosti izreči za vaše ekscelence najvdanejšega služabnika.duh. Janez Bosko

Dom, 12. avgusta 1876

Na to pismo je na dan Marijinega vnebovzetja nadškofijski tajnik takole odgovoril:

Velečastiti gospod!

Njegova velečastita ekscelenca mi naroča, naj pišem vaši uglednosti, da ne nasprotuje, da bi njegova ekscelenca nadškof iz Vercellija podelil sveto birmo gojencem Oratorija sv. Frančiška Saleškega, omenja pa tudi, da bi bilo dejanje počastitve nad-

škofjske avtoritete, če bi ti gojenci prišli v nadškofijsko kapelo in tam od svojega nadpastirja prejeli zakrament svete birme.

Pri posredovanju želje našega nadškofa imam čast, da se imenujem vaše uglednosti najvdanejšega služabnika.

15. avgusta 1876 T. kanonik Chiuso, tajnik

Gospod don Bosko – Turin

Don Bosko je zunanje gojence popeljal na birmo v nadškofijsko kapelo, ker njegova ekscelenca nadškof ni mogel v oratoriju birmati svojih mladih škofljanov. V zvezi z notranjimi gojenci pa je menil, da bi birma v nadškofijski kapeli povzročila veliko začudenja in nevšečnosti. Poleg tega pa je določene slovesnosti želel opraviti doma, kjer je slovesni škofovski obrednik povzdignil slavje in je bilo to v veliko korist fantom. Dejstvo, da so ga tako napačno razumeli, ga je zelo žalostilo. Obred so opravili 27. avgusta.

V tisti dobi so šolsko leto navadno sklenili v četrtek pred začetkom devetdnevnic v čast Marijinemu rojstvu. Don Bosko je konec leta zato tako zavlačeval, da je do skrajnih mej skrčil počitnice, ki jih je navadno imenoval »hudičeva žetev«. Dva zaporedna večerna nagovora je posvetil temu za fante tako nevarnemu času.

23. avgust. Dve nevarnosti počitnic in kako se ju obvarujemo.

Bližamo se jesenskim počitnicam in prav je, da vas začnem opozarjati, kako se morate v tem tako nevarnem času znati ohraniti v Božjem strahu. Podal vam bom nasvete drugega za drugim, da ne bom potem na koncu predolg.

Marsikateri me bo vprašal: »Kako je mogoče, da veliko fantov, ki so bili med šolskim letom dobri, pridni, ubogljivi in bogaboječi, v kratkem času počitnic postanejo nepokorni, raztreseni in padajo v mnoge grde pregrehe?« Odgovor ni težek. Res je, da ptiček zunaj kletke uživa svobodo, toda res je tudi, da kar nenadoma prileti skobec in ga požre. Vi ste kakor ovčke; dokler ste v oratoriju, gre vse prav in dobro, ko pa prestopite prag, vas tam čaka hudič in vas zapelje v zlo.

In kako se zgodi ta nesreča? Za to sta dva vzroka: zunaj oratorija je več vab in manj sredstev, ki bi vas ohranila na pravi poti. Vabe so slabi tovariši, ki so včasih prav hudobni in pokvarjeni. Potem je toliko slabih priložnosti in pohujšanja. Če hočete ali ne, slišite preklinjati in morate poslušati nečimrne pogovore, ki so dostikrat pohujšljivi in brezverski. Tukaj vidite koga, ki je nesramežljivo oblečen, tam zopet ljudi drugega spola. In potem vas sami starši spodbujajo: »Le jej, le jej! Daj, pij, pij!« In kako naj ostanemo dobri sredi toliko nevarnosti? In kako se bodo zlasti mladi fantje, ki so tako močno pod vplivom ozirov na ljudi, lahko upirali vsemu temu?

Še druga stvar je. Doma imate veliko manj sredstev, da bi se lahko ohranili v Božji službi. Tukaj greste lahko takoj, ko imate kaj na vesti, k spovedi. In to vsak dan. Doma ne. Tukaj imate priložnost, da greste vsak dan k svetemu obhajilu, na obisk Najsvejšega, vsak dan imate priložnost za sveto mašo, vsa izredno učinkovita sredstva, da se ohranite v milosti Božji. Doma pa ne. Tukaj molimo zjutraj in zvečer, opravljamo kratko premissljevanje in proti večeru gremo k blagoslovu. In doma? Ko pridete do-

mov, opustite vse te pobožne vaje in jasno je, da je nevarnost za greh večja. Zato vam za konec povem nekaj stvari. Če še kdo hoče ostati v oratoriju, veste, da se jaz s tem strinjam. Ta bo imel počitnice tukaj. Oratorija nikdar ne zapiramo, in če kdo hoče ostati, stori to popolnoma svobodno. Če hoče kdo iti domov, je tudi prav. Toda za božjo voljo, odstranite vse, kar bi vam lahko bilo priložnost za greh, bežite pred slabo tovarišijo in opravljajte, kolikor vam je mogoče, pobožne vaje, kot ste delali v oratoriju. Saj nimate nikakršnih težav, da ne bi opravljali jutranje in večerne molitve. Opravljajte jo torej, in to lepo in vsi. Menim, da bi tudi vsi lahko bili pri sveti maši in lahko bi celo ministrirali. Storite to in storite to drage volje. In kdo vam brani, da ne bi vsako jutro opravili kratkega premišljevanja in malo duhovnega branja, obiskali čez dan Najsvetejše? Držite se lepe navade vsakotedenske spovedi ali vsaj vsakih deset ali štirinajst dni. Če boste storili vse to, upam, da vam počitnice ne bodo škodovali.

Če torej hočete ostati doma dobri, kakor ste bili v oratoriju, potem opravljajte pobožne vaje, kot ste jih opravljali v oratoriju.

Končno bi vam priporočal še najpomembnejše: zadržanost. Ostajajte radi doma, iščite družbo vaših staršev in ne skušajte biti povsod zraven, videti vsega, obresti vseh žegnanj in sejmov.

Sklenite, dragi moji sinovi, da boste delali vse to, kar sem vam priporočil. Naredite ta sklep že danes in bodite prepričani, da boste na koncu počitnic zadovoljni, ker niste razžalili Boga.

24. avgust. Kako naj razumemo odmaknjenost med počitnicami.

Naj dodam še nekaj stvari k temu, kar sem vam povedal včeraj zvečer. Rekel sem, da naj tisti, ki se hoče med počitnicami ohraniti dobrega, opravlja doma iste pobožne vaje kot v oratoriju, če to dopuščajo razmere,

Sedaj pa bom razložil, kaj pomeni biti odmaknjen; odmaknjen od oseb, krajev in reči, ki bi lahko bile priložnost za greh. Ko pravim biti odmaknjen, ne mislim, da morate čepeti ob ognju in čakati, da vam makaroni, skuhani in zabeljeni, padejo v usta, temveč:

1. Odmaknjen od oseb. Na žalost imajo mnogi izmed vas tovariše, s katerimi ste grdo govorili in delali slabe stvari. Če boste spet hodili s temi tovariši, je vaša poguba zanesljiva. Mogoče bo kateri izmed teh začel pred vami pogovor proti veri ali proti lepi čednosti. Zapustite ga, bežite pred njim, pustite ga samega. Je mogoče to neolikano? On je neolikan, ker v vaši navzočnosti govori o stvareh, ki vam ne ugajajo. Mogoče vam bo rekel: potuhnjenec si, pretvarjaš se! Vi pa si recite: res pa je prav nasprotno, on je potuhnjenec, on se pretvarja. Imeti se za kristjana in potem se ne vesti kot kristjan je pretvarjanje. Torej ali se ne imeti za kristjana ali pa izpolnjevati zapovedi krščanstva. Takemu hinavcu kar naravnost povejte: »Jaz nočem zanikati, da sem kristjan, in da ne bom hinavec, nočem takih pogovorov.« To velja za vsako drugo grdobijo in greh. Vsak, kdor se ima za kristjana in ne živi kot kristjan, je hinavec.

2. Izogibajte se tudi nevarnih krajev. Tako nevarni kraji so različne prireditve, plesi, gledališča, sejmi. Skoraj nemogoče je, da bi kdo ostal neoporečen v kaki krščanski kreposti, če se udeležuje takih shodov, če hoče biti povsod, kjer je veliko hrušča. Na vseh takih prireditvah slišiš preklinjanje, grdo govorjenje, ki je včasih naravnost

neznosno in budi grde misli. Poleg tega so ljudje zelo izzivalno oblečeni, tako moški kakor ženske, in verjemite moji izkušnji, da so to velike nevarnosti.

Udeležimo se kake slovesnosti ali gremo kam na obisk: popijemo en kozarček, potek še enega in včasih še več. V domišljiji nam začne vreti, pojavljajo se misli in tukaj so tudi želje in kdo ve kje se bo vse končalo, kajti v takih pogovorih, kjer je zraven vino in razgreta domišljija, ena stvar kliče drugo. Tudi jaz sem bil mlad in na svojo nesrečo sem se tudi znašel v nevarnostih kakor sedaj vi. Verjemite mojim besedam, verjemite moji izkušnji. Srečni vi, če se boste okoristili z mojo izkušnjo in boste čim bolj odmaknjeni. Obvarovali se boste premnogih nevarnosti. Tako boste začeli hoditi po pravi poti, ne da bi prej izkusili slabo. Vedite, da je zelo koristno, če se znamo učiti iz izkušnje drugih. Učenje iz lastne izkušnje je zelo velika nesreča.

Naraven nemir mladih pred odhodom domov se kaže tudi pri pobožnih vajah. Z 'lahko noč' 25. avgusta je, ne da bi to izrecno povedal, hotel preprečiti ta pojav. Pa tudi zato, da se na novo prispeli fantje ne bi pohujšali. Takole je govoril:

Tiste, ki ste že dalj časa v zavodu, in tiste, ki ste prišli na novo, bi rad opozoril, da bi pozorno izpolnjevali prvo dejanje naše svete vere, to je znamenje svetega križa. Pri nekaterih se zdi, da odganjajo muhe, drugi se z roko ne dotaknejo desnega in levega ramena, nekateri pa kar potegnejo ravno črto od čela do trebuha. Tako se ne dela. Najprej je treba stegnjeno roko ponesti do čela in se ga ne samo malo dotakniti ter izreči besede 'v imenu Očeta'; zatem se dotakniti prsi in reči 'in Sina'; nato desne in leve rame z besedami 'in Svetega Duha'. Ko sklenemo obe roki, pa rečemo 'amen'.

Prav tako vas opozarjam na lepo izgovorjavo, ko molite skupaj. To pomeni, da nadaljujemo molitev z istim glasom, kot smo jo začeli. Jutri bomo začeli dajati nekaj navodil za počitnice. Vem, da so se nekateri že odločili, da bodo ostali tukaj, vem pa tudi, da drugi komaj čakajo trenutka, da bi odšli. Zato bomo jutri govorili o tem. Za noč se zadovoljim s tem, da vam voščim lahko noč.

Konec 31. avgusta so razdelili nagrade za dijake. Tokrat so tudi godbeniki prvič prejeli nagrado. Govor je imel don Dalmazzo, ravnatelj iz Valsaliceja. Prišli so tudi nagrajenci petega razreda, ki so bili doma že en mesec, in so se vsi spovedali pri don Bosku. Don Bosko je tudi odredil, da so istega dne opravili vajo za srečno smrt. Naslednjega dne, na dan odhoda je bilo slovesno skupno sveto obhajilo. Kronika pravi, da se je zdelo, kakor da bi bila »sveta popotnica«, ki naj bi jih spremljala na potovanju. Po končani maši je stopil don Bosko k obhajilni mizi in na svoje sinove naslovil naslednji govorček.

Kar bom povedal, ni pridiga, temveč samo nekaj navodil za počitnice. Spremljala naj bi vas in vam bodo v veliko korist, če jih boste izpolnjevali. Nočem vam braniti, da bi šli na počitnice, nasprotno menim, da so nagrada za vaše napore. Kakor popotnik postane nekaj časa, da si nabere moči za nadaljnjo pot, tako greste tudi vi domov, da si oddahnete od naporov šolskega leta in si naberete moči za novo.

Toda Bog naj da, da ta oddih ne bi prinesel slabih posledic za mnoge izmed vas! Tega

se zelo bojim in zato vam želim dati nekaj nasvetov. Povzemam jih v pouk. 'Diverte a malo et fac bonum' (odvrni se od slabega in delaj dobro). 'Diverte a malo' – odvrni se od vsega, kar bi lahko škodovalo tvoji duši; 'et fac bonum' – delaj dobro. Ali mislite, da Gospod zahteva veliko s tem 'et fac bonum'? Nikakor ne. Gospod se zadovoljuje z malim. Izpolnjujte dobro, kar morate storiti. Z eno samo besedo: čuvajte svojo dušo. To tako dragoceno dušo nosite s seboj; če bi jo lahko pustili tukaj, bi lahko z gotovostjo rekli: don Bosko bo skrbel zanj. Toda duše ni mogoče ločiti od telesa in zato jo boste nesli s seboj. Jo boste čuvali na vso moč? Boste pazili, da vam hudič ne bo ukradel tega tako velikega zaklada? S kakimi sredstvi jo boste branili? Jih imate in poznate? Berite knjižico spominov, ki so vam jo podarili, berite jo vsak dan, premišljuje in izpolnjujte, kar je tam priporočeno.

Nekateri zmed vas mi bodo rekli: »Da bi vsak dan hodili k maši in prejeli zakramente, je nemogoče.« Ne morete iti čez teden? Potem vsekakor poskrbite, da boste imeli prosti čas za sveto mašo in prejem zakramentov spovedi in obhajila. Vam ni mogoče vsako nedeljo? Nočem vam predpisovati nobenega časa; pravim vam samo, da boste izbrali kak drug dan, na primer četrtek, da boste opravili spoved in obhajilo. Če kateri ne bo imel na duši težkega greha, naj ne hodi k spovedi, ker mu ni treba. Opravimo običajne molitve in pristopimo, da prejmemo najsvetejši Zakrament. Toda zares samo, če vam vest popolnoma ničesar ne očita. Če pa imate kaj, kar vam budi dvom, potem odgovarjam s katekizmom: pojdite k spovedi takoj, ko bo mogoče.

Če vas vse vprašam: »Želiš lepo prebiti počitnice?« mi bo vsak odgovoril da in dodal: »Glejte, don Bosko, jaz ne bom dal, da bi me sorodniki in prijatelji zapeljali.«

»Prav, prav, bomo videli,« bom odgovoril.

Nekateri gredo domov in slišijo govoriti kakega prijatelja nespodobnosti, ki jih ode-ne v lepe besede. Nasmehnejo se, toda če ne tokrat, bodo pa drugič tudi oni pritrdili besedam tistega goslača. Tisti prvi nasmeh je bil dejanje predaje sovražniku. Dobijo v roko slabo knjigo, ogledajo si naslovno sliko, potem preberejo nekaj vrstic, naslednji dan preberejo kako stran, nato se jim razgreje glava in preberejo celo knjigo; včasih uporabijo za branje tudi nočne ure; naslednjega dne spijo čez določene ure, do poznega dopoldneva in tako ne morejo iti vsak dan k maši. Nato začnejo hoditi s tovariši in prijatelji. Ker več ne molijo, ker so izgubili odpor do greha, ker so se dali premagati oziru na druge. Počasi počasi popustijo in končno žalostno padejo.

So dobro prebili počitnice?

Vse kaj drugega. Ti se potem vrnejo v oratorij in prva beseda, ki jo izrečejo, se glasi:

»Kje je don Bosko?«

»Tam je,« mu odgovorijo.

»Prav. Moram se skriti pred njim.«

»Zakaj?«

»To vem jaz, zakaj. Povej mi, ali bo v nedeljo prišel kak tuj spovednik?«

»Toda zakaj?«

»Oh, ker moram z njim urediti nekaj stvari in se z njim na samem pogovoriti.«

»In zakaj ne greš k don Bosku?«

»Ker, ker ...«

Vam bom jaz povedal, zakaj: ker ni dobro preživel počitnic.

Da vam ne bi bilo treba pretrpeti tega sramu, vam dam nasvet. Ko boste štirinajst dni doma, mi pišite. Boste? Spominjam se, da sem lansko leto štiridesetim naročil, za katere sem imel malo upanja, da bodo vztrajali v dobrem: »Pišite mi,« sem jim rekel, »vsakih štirinajst dni o tem, kaj delate doma. Jaz vam bom svetoval in videli boste, da boste imeli zadosti moči, da boste izpolnili svoje sklepe. Zdelo se vam bo neverjetno.« Od štiridesetih, ki sem jim to predlagal, mi niti eden ni pisal. Ko so se vrnili, sem jih vprašal, zakaj mi niso pisali, kakor so obljubili.

Odgovorili se mi: »Naše stvari niso potekale najbolj v redu. Bali smo se.«

»Oh, bali ste se? Ali ne veste, da je to hudičeva zvijača? On se veseli vašega molka, vašega obotavljanja, da bi storili to, kar bi vam pomagalo premagati zlo in se zavarovati pred hudim. On pravi: 'Če ne boš storil ti, bom storil jaz. Če boš molčal ti, bom govoril jaz.' Tako vam zapre usta in vas napolni še z večjim strahom.«

Rad bi vam dal še drug nasvet, ki se mi zdi izredno pomemben. Ko nekateri dečki pridejo domov, pozdravijo svoje starše, potem pa se skrijejo v kak kot hiše in ne govorijo več z nikomer. Zdi se, kot da ste bili v oratoriju zato, da bi postali svojeglavi in bi kuhali mulo. To je sicer nekaj čudnega, vendar se dogaja. To ni prav. Kajti poleg znanja ste dobili tudi vzgojo. Zato ob prihodu domov vse lepo pozdravite in potem se pozanimajte, kako kažejo pridelki, kako tečejo posli, ali je ta sorodnik ali prijatelj zdrav. Domači vas bodo vprašali o vašem zdravju, o vašem učenju in napredku. Vi boste pa lahko odgovorili: »Vse je v redu. Tukaj pogledjte mojo nagrado. Zaslužil sem si pohvalo v tem in tem.« Drugi bo odgovoril: »Sicer nisem dobil nobene nagrade, lahko vam pa podarim te svoje ocene, ki pričajo, da sem storil, kar je bilo v moji moči, da bi vam naredil veselje.« Mogoče bo kateri rekel: »Jaz sem šel v boj, bojeval sem se, pa sem bil ranjen. Toda obljubljam vam, da se bom med počitnicami učil in za vse svete naredil izpit in tako šel naprej z drugimi svojimi tovariši.« Če boste tako govorili, bodo domači zadovoljni ali vsaj potolaženi, ko bodo videli, da njihov denar ni bil izdan zaman. Na isti način kot z domačimi morate ravnati tudi z drugimi osebami, ki jih morate obiskati, kot so župnik, učitelj, družinski prijatelji. Izročite župniku listič, ki ste ga prejeli, in mu recite, da ga don Bosko pozdravlja in prosi, da ob koncu počitnic podpiše izkaz. Nekateri se bojijo, da bodo, medtem ko bodo doma, prejeli sporočilo, da naj se za prihodnje leto ne vračajo v oratorij. Vsak naj se prepriča in videl bo, da predstojniki niso hudobni in vam želijo samo dobro. Vsi tisti, ki ste bili dobri in pridni, pojdite domov prepričani, da ne boste prejeli slavnega listka. Drugi pa, ki vedo, da so si zaslužili tak listek in ga bodo dobili (na srečo je letos vse potekalo bolje kot prejšnja leta) zaradi slabega obnašanja in lenobe, imajo še priložnost, da to preprečijo in rečejo: »Kdo ve, ali moji predstojniki ne bi spremenili odločitve, če bi zatrdno obljubil, da bom spremenil življenje. Morda bi me znova sprejeli?« Prav, naj storijo tako in bodo tudi oni lahko mirno preživeli počitnice.

Pa tudi tisti, ki bodo počitnice preživeli v oratoriju, naj jih preživijo v miru in zadovoljstvu. Tu mislim na tiste, ki so prišli na novo, ki morajo narediti popravne izpite, ker so bili čez leto premalo zavzeti za učenje, tiste, ki bi radi med počitnicami preskočili razred, in tiste, ki se pripravljajo na preobleko. Potrudili se bomo, da bomo tudi zanje našli način, da bodo preživeli prijetne počitnice.

Poleg vsega, kar sem povedal, naj rečem še nekaj o vrnitvi v oratorij. Tisti, ki imajo kak popravni izpit, naj se vrnejo 16. oktobra, in tisti, ki z izpraševalci nimajo nobene opravka, naj bodo tukaj 19. oktobra. Ne zdi se mi potrebno povedati, da bodite točni, ker bi se sicer lahko zgodilo, da ne bi bilo več prostora v oratoriju. To vam pravim zato, ker se je pretekla leta zgodilo, da so tisti, ki so prišli prepozno, morali oditi nazaj domov. S tem pa ne pravim, da če kdo iz pomembnega razloga ne bi mogel priti, naj potem ostane doma. Nikakor ne. Če bi na primer kateri izmed vas imel težko bolnega očeta ali mater, ali bi bil on sam bolan, naj se nikar ne boji. Vendar naj prosí župnika ali kako drugo ugledno osebo, da o tem obvesti predstojnike oratorija. Naj ne piše on sam, ker bi lahko sumili, da ni kaj v redu. Naj bo zadosti o tem.

To so stvari, ki sem vam jih na kratko hotel povedati, prepričan, da boste, če jih boste izpolnili, lepo preživeli počitnice. Berite pogosto knjižico spominov, in če hočete kaj več, vzemite s seboj Preskrbljenega mladeniča, kjer boste našli veliko napotkov, ki jih don Bosko daje fantom za lepe počitnice.

Moram vam pa sporočiti žalostno novico: težko je zbolel klerik Vigliocco in zdi se, da ga Gospod želi poklicati k sebi. Imamo zelo malo upanja, da bo ozdravel. Vsem se tople priporoča v molitev. Prosimo Gospoda, da mu, čeprav se zdi, da ga hoče imeti pri sebi, vrne prejšnje zdravje.

Skrbite za svoje zdravje. Toda pazite, da medtem ko boste dajali počitek svojemu telesu, ne boste pozabili na dušo. To pomeni, da se držite daleč od slovesnosti, plesov in veseljačenja, ki bi lahko škodovalo vašemu večnemu zveličanju. Če boste tako storili, ste lahko prepričani, da boste prebili počitnice v svetem miru z Gospodom.

Kakor ste že slišali, bomo za letošnji mesec november pripravili novo odpravo misi-jonarjev v Patagonijo. Ko se boste jeseni vrnili, boste lahko spet pri lepem slavlju, kot smo ga pripravili že ob drugih takih priložnostih. Tam spodaj bodo pripravili prostor tudi za vas, če boste šli. Dela je dovolj za vse in oči vseh so obrnjene v nas. To povejte tudi vašim domačim. Recite jim, da jih don Bosko pozdravlja, da se jih spominja pri sveti maši in da naj tudi oni molijo zanj. Isto recite tudi vašim župnikom in jim sporočite moje pozdrave. Jaz bom vsak dan priporočal Gospodu pri sveti maši svoje drage sinove, da se bomo spet zbrali in pozdravili pod to streho. Srečne počitnice!

V nekaj urah jih je odšlo kakih štiristo. Kronika pripominja: »Odhod je danes zelo lepo potekal. Vse je bilo predvideno in pripravljeno: vozovnice za vlak, prtljaga in skupine za različne smeri.« Mnogi so se stiskali okoli don Boska, da bi slišali še kako besedico. Prav tako so hoteli govoriti z njim tudi starši in ga vprašati za svet. Ko so fantje odšli, se je na don Boskovem obrazu pokazala senca žalosti. Njegovo srce je trepetalo za usodo teh sinov, ki so deset in več mesecev bili predmet njegovih skrbi in prizadevanja.

Vtisa, ki ga je don Bosko delal v dušah fantov, se ti niso popolnoma zavedali, dokler so bili v oratoriju. Toda leta in razmišljanje so jih privedli do mnogih spoznanj. Don Frančišek Picollo, živahen dijak petega gimnazijskega razreda, o katerem smo pisali zgoraj, je čutil veliko zadoščenje, ko je v svojih silnih tegobah in stiskah razmišljal o tistih časih in zapisal, kako je gledal tedaj na te stvari.

V rokopisu iz leta 1876, ki ga imamo pred seboj, je opisal don Boska, kakor ga je pač opazoval tisto leto. Skušali bomo povzeti njegove besede. Takole pravi: »Njegova oseba se mi je zdela in se mi še zdi obdana s popolno čistostjo. Blišč te čednosti se je kazal v vsaki njegovi kretnji, v vsaki njegovi besedi. Bil je angel v človeškem telesu. Če je govoril s teboj o življenju, je to storil čisto drugače, kot to delajo drugi ljudje; če je gledal, je gledal s tako sramežljivostjo, da smo komaj lahko videli tiste njegove čudovite oči; če se je dotikal (edino, kar je storil, je bilo, da je položil roko na glavo za blagoslov), je bil njegov dotik dih nebeškega duha, ki nas je napolnil z ljubeznijo in čistostjo.« Drugi vtis don Picolla o don Bosku je bil, da »je don Bosko neprenehoma molil. Bil je stalno združen z Bogom. Kdor se mu je približal, je takoj začutil navzočnost serafina. Tak je bil videti, ko je molil kleče, ko je daroval sveto mašo, ko je hodil s svojim dostojanstvenim in mirnim korakom. Tak je bil, ko je govoril o vsakdanjih stvareh in dvigal naše misli k Bogu, in to tako, da ni bil niti neprijeten niti težek, temveč čisto naraven. Okoli don Boskove glave bi lahko postavili svetel napis: *Conversatio nostra in coelis est* (naša domovina je v nebesih).«

13.

POGLAVJE

DRUŽINSKE ZADEVE

KAJ SE BOLJ TIČE DRUŽINE kot 'res familiaris' (družinska zadeva)?

Ekonomsko vprašanje je v oratoriju vedno povzročalo hude preglavice. Proti sredi avgusta je v hiši tako zelo manjkalo denarija, da neki sobrat, ki bi moral iti v Borgo San Martino, iz osrednje blagajne prefekture ni mogel dobiti denarja za pot. Pomočnik Pelazza, vodja tiskarne, je imel trideset tisoč lir dolga v papirnici, ki ni hotela več slišati o dobavi papirja. Pomočnik Rossi je pekarni dolgoval šestdeset tisoč lir, ki je prav tako pretila, da ne bo več dobavljala kruha. Ni si več upal prikazati se pred upniki. Ko je potem zagledal don Boska, se je držal blizu njega, vendar ga ni za nič prosil, ker je dobro vedel, v kakih vodah so jadrali. Nekega večera je Božji služabnik prebil led in dejal: »Moramo se za stvar resno zavzeti. Vedi, Rossi, da bomo ves denar, ki ga bomo prejeli, poslali tebi. Pisal sem že več pisem in upam, da bodo kaj obrodila. Za zdaj ne bomo storili ničesar, ker so vsi gospodje šli na deželo in ni v Turinu nikogar.« Zadnjega oktobra je pisal don Caglieru »finance so izčrpane« in dva tedna pozneje mu je ponovil: »Ta odprava nas je do vratu zadolžila. Vendar ga ta obžalovanja vredna finančna stiska ni prestrašila. »Bog nam pomaga,« je izražal svoje zaupanje ne za prihodnost, temveč kot sedanjo gotovost.

Oprt na nadnaravno upanje, blaženi ni skoparil, kadar je šlo za poklice. Nekateri so predlagali, da bi si novi kleriki sami oskrbeli obleko, kar je vse skupaj stalo nekako dvesto lir. Dati na posodo je pomenilo po predlagatelju, da ne bi dobili niti solda, kajti kleriki, ki bi jih oblekel oratorij, se ne bi več zanimali za to. Don Bosko je točno vedel, za kako vsoto gre. Predvideti je bilo, da bo preoblečenih kakih osemdeset. Vendar pa tudi neprijetnih posledic ne bi manjkalo. Najprej bi precej pripravnikov odpadlo, ker bi se v želji, da se jim ne bi bilo

treba spoprijeti z domačimi, raje vrnili domov; drugi pa bi v boju s sorodniki, ki ne bi hoteli plačati, popustili. Drugi primer je bil psihološkega značaja: večina takih, ki bi ostali, bi ob težavah, s katerimi bi starši zbirali tisti denar, živeli v notranji razdvojenosti v škodo svojega oblikovanja. »Res je, da smo v denarni stiski,« je dejal, »vendar si bomo že kako pomagali. Tako bomo dosegli veliko dobrega. Če se iz kakega fanta razvije dober duhovnik, ali se potem niso izplačali vsi naporji? Če se potem kateri izmed njih ustavi v družbi, bo poplačal zase in za druge. V zavodu imamo fante, za katere plačujejo mesečnino dominikanci, jezuiti, filipinci in oblati. Vidim, kako si ti redovi nalagajo taka bremena v upanju, da bodo njihovi varovanci vstopili v njihove vrste. Dostikrat pa ne vstopijo k njim, če pa že, potem spet izstopijo. Koliko laže potem lahko naredimo to mi, ki nas ne stanejo toliko in se komaj zavemo, da imamo enega več ali manj, enega jedca hlebčkov več ali manj.«

Drugi so predlagali, da bi za izboljšavo finančnega stanja odprli več zavodov, od koder bi dobivali sredstva. Toda don Boskov odgovor je bil več kot odločen: »Mi moramo skrbeti predvsem za revno mladino.« Tudi zavodi so nam potrebni. Toda semenišča poklicev in sredstvo veliko dobrega so oratoriji, zavetišča, hiše za zapuščene dečke. Največja dobrodelna ustanova je čim večje število hiš, kot je oratorij v Turinu, zavetišče v San Pier D'Areni, Patronage v Nici, kjer so dijaki in rokodelci zares ubogi in srednjega stanu, kjer delujejo pevski zbori in godbe na pihala in vse mogoče dejavnosti, kjer z eno besedo vsakovrstni posamezniki najdejo zase primerno zatočišče. Če mi ustanovljamo naše hiše na tak način, da sprejemamo zapuščene dečke, vsi odobravajo naše delo, dobri in slabi in nihče nas ne bo oviral. V tem primeru lahko tudi brez mnogih diplom odpiramo šole in vzgajamo veliko dečkov, ki nam bodo ostali vedno zvesti. Če nam hudobni ne bodo pomagali in nas ščitili, bomo vsaj lahko gotovi, da nam ne bodo metali polen pod noge.«

To so bili tudi meseci mrzličnih priprav na odpravo misijonarjev, za kar so bila potrebna velikanska sredstva. To je bil tudi čas, ko je bilo treba opremiti z obleko in perilom sobrate, ki so šli na nove postojanke. V oratoriju je bilo obleke, kadar so jo imeli, samo toliko, kolikor je bilo nujno potrebno. Vendar don Bosko ni hotel, da bi preveč varčevali. V novih ustanovah naj sobratje ne bi bili beraško in pomanjkljivo opremljeni. Perila je prihajalo v oratorij precej, pošiljali so ga dobrodelniki. Toda dogajalo se je, da je prišla oprema za enega, obleči pa je bilo treba dva in tako so šli iz ene stiske v drugo. 'Deo gratias,' je naš kronist vzkliknil, ko je opisoval ta položaj. Čeprav je bila denarna stiska vsepovsod zelo velika, je privolil, da so začeli graditi, sicer ne kaj posebno vidnega, pa vendar precej dragega.

Na prvem dvorišču oratorija, kjer stoji stavba, pred katero je nameščen bronast kip blaženega, je bilo stebrišče, ki so ga potem z zidom med dvema

stavbama spremenili v obširno sobano. Nad to so dvignili dvoje nadstropij vse do zgornje strehe. Tu so naredili teraso, široko kakih pet metrov in obdano z železno ograjo, ki se je opirala na opečnate stebre. Tukaj so namestili posode s cveticami. Ob zidu so postavili velike zaboje z zemljo in vanjo nasadili trte, ki so se potem vile k oknom don Boskovih sob. Dne 18. oktobra 1876 so na teraso postavili še dve nadstropji, kjer je don Bosko imel prostor za gibanje, potem ko se ni mogel več vzpenjati po stopnicah. Reči moramo, da so dovoljenje za to dozidavo blaženemu nekako vsilili ob njegovi odsotnosti in ko so ga prepričali, da gre le za majhen izdatek. Blaženi pa nikakor ni hotel, da bi uničili trte. Odnegli so jih s terase in postavili na tlak, kjer naj bi še naprej razveseljevale njegovo bivališče in omogočale, da so ohranili stari običaj. Kajti v jeseni je don Bosko pripravil trgatev, grozdje pa je daroval svojim dobrotnikom in fantom četrtega in petega razreda.

Glede ekonomije se je don Bosko držal načela sv. Tomaža 'neque largius neque parcius' (niti na preveliko niti na preveč ozko), niti nepotrebnih izdatkov pa tudi ne malenkostnega varčevanja. Bal se je, da so bili neupravičeni izdatki, ko so delali obračun v hišah. Zato je 31. maja nekaterim predstojnikom izrazil pomislek: »Morate mi pomagati. Povejte in ponavljajte, da je vsak dan, ko ni zidarja v hiši, zlat dan. Sicer pa bo potrebno, da se bom postavil prav jaz in ne bom dopustil niti najmanjšega dela brez mojega izrecnega dovoljenja.« Če pa se mu je kak izdatek zdel upravičen, je znal biti zelo velikopotezen. Načelo, ki ga je pogosto ponavljal, se glasi: »Nikakor se ne bojim, da bi nam zmanjkalo Božje previdnosti, če bomo sprejemali še tako veliko število fantov neplačnikov in začenjali tudi velika dela za duhovno korist našega bližnjega, toda Božja previdnost nas bo zapustila tisti dan, ko bomo razmetavali denar za odvečne in nepotrebne stvari.«

Rei familiaris procurator, obči oskrbnik hiše oziroma hiš, je bil don Mihael Rua. Bil je človek izredne sposobnosti za delo in jo je vso dal na voljo don Bosku v korist oratorija in družbe. Star je bil devetintrideset let, od katerih je dve tretjini preživel ob don Bosku. Že v otroških letih se je odločil, da bo ostal pri njem, se mu popolnoma izročil, ga v vsem posnemal in mu pomagal. Kakor pravijo o sv. Frančišku Ksaveriju, ki se je z rokami in glavo popolnoma predal sv. Ignaciju, tako se je don Rua predal don Bosku, skušal zvesto spoznati njegovo voljo ter razlagati njegove namene, želje in hotenje. Le redko se v zgodovini dobijo pari duš in src, ki bi dejansko bili eno srce in ena duša in bi se tako strinjali v mislih, sodbah, metodah, ciljih in sredstvih. Odnos, ki ga je don Vespignani nekega novembrskega večera 1876 odkril med don Ruo in don Boskom, je bil merilo za vse življenje. Don Rua je stal ob dobrem očetu, ki je sedel za mizo; čakal je, da bi sprejel ukaze, navodila, nasvete. Don Bosko mu je izročil priporočilno pismo novega prišleka, da ga je prebral, poročal o vsebini in ga potem izročil

njegovemu varstvu. Don Vespignani je takoj dejal, da don Bosko po don Rui vse opravlja in deluje na vse. Takoj je ugotovil, da sta oratorij in celotna družba odvisna neposredno od mladega, ljubeznivega, preudarnega duhovnika. Končno je tudi sprevidel, da don Rua ni storil ničesar, kar ne bi bilo navdihnjeno, hoteno in zaželeno od don Boska ali kakorkoli že narejeno v njegovem imenu, razen v neprijetnih nalogah.

Isti don Vespignani je bil priča še drugih stvari, ki jih je dan za dnem gledal s svojimi očmi na tem velikem don Boskovega sinu. Pri skupnem življenju ga je videl vedno na svojem mestu do kraja točno. Včasih je zato, da je lahko bil točno pri večernih molitvah, prekinil pogovor s sobrati in gojenci, tudi če je govoril don Bosko in čeprav mu je bil pogovor z njim tako ljub. S pametno uvidevnostjo je skrbel za dobro branje v obednici. Tisto leto so končali branje Rohrbacherjeve Cerkevne zgodovine. Potrebovali so devet let, da so prebrali vseh petnajst debelih zvezkov; tudi zato, ker so medtem brali tudi druge stvari in ker je don Bosko hotel, da so od avgusta do novembra prekinili branje tako obširnega dela. Razlog za to je bila zamenjava osebja za konec in začetek šolskega leta in sobratje potem ne bi imeli povezave z brano snovjo. Naj še dodamo, da se je don Bosku zdel Rohrbacher najbolj primerno branje pri mizi, razen nekaj strani, ki so jih izpustili zaradi navzočnosti klerikov in pomočnikov. Don Vespignani ga je poleg tega tudi videl, kako je po večernih molitvah sam pobožno molil rožni venec med sprehajanjem pod stebriščem in kako je na lep način opozarjal tiste, ki so klepetali, da so šli hitro spat in se držali predpisanega molka. Potem je prehodil še ves oratorij. Naša priča je videl, kako je pozno v noč preiskal zavod in na koncu opravil obisk Najsvetejšega v cerkvi.

Don Rua je bil tudi eden rednih spovednikov. Don Vespignani nam pripoveduje, da je spovedoval z veliko gorečnostjo. Ko je dajal nasvete, se je z ustnicami močno približal ušesom spovedanca. Kdor se je spovedal pri njem, je dobil vtis velike gorečnosti, s katero je želel vžgati v srcu ljubezen do Boga in željo po lastni popolnosti.

Zaradi narave svoje službe je moral opominjati in ukazovati. Naš poročevalec nam o tem daje pomembne podatke. Don Rua je videl vse, vendar zato ni vzbujal suma, da ne zaupa ali da vohuni, tako je bil ljubezniv in mil v ravnanju. Na pisalni mizi je imel šopek listkov, ki so mu jih pripravili knjigovezi iz odpadkov papirja. Od časa do časa je vzel katerega in nanj napisal kako besedo, kako ime ali napravil kako znamenje.

Nato je med odmorom po kosilu pristopil k enemu, ustavil drugega, poklical tretjega in jim povedal, kar jim je bilo namenjeno. Pri tem je uporabljal don Boskove izraze: »Bi mi hotel narediti uslugo? – Bi bil pripravljen iti tja in tja? – Bi mi lahko povedal, kako je s tvojim učenjem? – Imaš kake težave pri svojem delu? – Ali hočeš, da se pogovoriva o tem ali o onem?« Tudi pogovore

je končaval kot don Bosko: »Bodi vesel! – Ostaniva si prijatelja! – Pogum!« Don Vespignani je poročal, da niso samo občudovali njegove prizadevnosti, temveč so si želeli, da bi prišli na njegove listke in tako imeli priložnost se z njim srečati. Pravi tudi, da so njegovi pozivi naredili veliko dobrega, držali sobrate v skrbi za lastne dolžnosti in navdihovali dobre misli.

Don Rua je imel na voljo več tajnikov, ki jim ni samo dajal dela, temveč je skušal odkriti njihove sposobnosti, da bi jih usposobil za različne naloge, zlasti še za vodenje prefektovih poslov. V ta namen je napisal celo vrsto priročnikov in navodil, kjer razlaga različne metode dela v naših hišah. Prav tako je sestavil zapisnike maš, darov, knjige za računovodstvo in mesečnine, zvezke s seznamom sotrudnikov, knjigo darov, k tema še toliko zapiskov, kolikor je zvrsti notranje in zunanje uprave, kot so zakristija, delavnice, kuhinja, skladišča, pralnica in drugo. Z neizmerno potrpežljivostjo in izredno jasnostjo je novincem razlagal različne administrativne naloge, zapisovanje prihodkov in izdatkov v glavno knjigo in jih opozarjal, kako ničesar ne smemo prepuščati spominu. Na tak način je budil in krepil pomen natančne domače uprave.

Pri don Rui je končal večji del dopisovanja. On je pisma pregledal, pripisal svoje opombe in jih izročil tajnikom, da so izdelali odgovore, ki jih je on potem podpisal. Druga pisma so nosila don Boskove pripombe, ki jih je potem dokončno uredil don Rua in so se tikale brezplačnega sprejema gojencev, zahvale za manjše darove, prošnje za sprejem pripravnikov in odpravo poslov. Don Vespignani, ki ga je don Rua od vsega začetka sprejel med svoje tajnike, piše: »Z gotovostjo lahko trdim, da je bil don Ruov urad zame odličen prostor, od koder sem lahko opazoval značilen potek dela salezijanske družbe.«

Don Rua se je z očetovsko skrbjo zavzel za klerike študente teologije, za katere je imel vsak teden enourna predavanja iz nove zaveze in je pozorno spremljal njihovo redovniško rast in izobrazbo. Prav tako je spremljal prve poskuse poučevanja novih učiteljev. Duhovnike je opozarjal na točno izpolnjevanje mašnih rubrik. Dajal je vsem zgled spoštovanja in izpolnjevanja redovnega uboštva. Skušal je varčevati tudi pri najmanjših stvareh, kot so listi papirja, peresa, črnilo, vendar tako, da je bilo vse dostojanstveno in ni dajalo vtisa skopuštv.

Don Vespignaniju je don Rua dal dve lepi lekciji, iz katerih je lahko spoznal, kako zelo je upošteval našega blaženega očeta. Neki duhovnik je prosil za sprejem v družbo. Don Bosko mu je odgovoril in dal don Vespignaniju v prepis z naročilom, da ga odpošlje naslovljencu. Prošilec je bil doma iz Vespignanijevega rojstnega kraja in je bolehal za jetiko.

Ko se je don Rua vrnil v pisarno, mu je don Vespignani poročal o stanju duhovnika in se bal, da ga bo don Bosko sprejel v hišo. Predlagal mu je, da naj bi prestregel pismo ali pa don Bosku razložil položaj. Don Rua se je zresnil in začuden odgovoril: »In ti bi si upal prestreči don Boskovo pismo? Bi si upal zo-

perstaviti se načrtom, ki bi jih Gospod in Marija Pomočnica imela s tem duhovnikom? Ali ne veš, da se don Bosko in Marija Pomočnica izredno dobro razumeata?» Na taka resna vprašanja ni bilo mogoče storiti drugega, kot se opravičiti in oddati pismo na pošto. In to je don Vespignani tudi storil.

Nekega jutra se je don Rua tiho, kakor je bila njegova navada, približal don Vespignaniju in mu skrivnostno dejal: »Imam zelo pomembno delo zate. Toda za začetek se moraš postaviti v posvečujočo Božjo milost in obuditi kesanje, ker je don Boskov rokopis zelo težko prebrati. To je pravilnik za hiše, ki ga je dokončno pregledal, popravil in izboljšal, tako da bo šel v tisk.« Ko je delo opravil, je tajnik prosil don Rua, da bi smel pridržati en list izvirnika, da bi tako imel pristen don Boskov rokopis, ki bi ga ohranil kot dragocen spomin. Don Rua mu je skoraj ostro in začudeno odgovoril: »Kaj govoriš? Ali ne veš, da vsak najmanjši don Boskov zapis ljubosumno hranimo v arhivu družbe? Toliko bolj tega, ki je nekak zakonik družbe in salezijanskega življenja.« Don Vespignani je sprevidel neprimernost svoje prošnje, obenem pa tudi predstojnikovo spoštovanje do Božjega služabnika.

V don Ruovi pisarni sta pobožnost in molitev posvečevali delo. Ko so vstopili v pisarno, je s tajniki zmolil Začni, prosimo in zdravamarijo in prebral kratko misel iz sv. Frančiška Saleškega. Ko so končali delo, je zopet prebral misel iz sv. Frančiška ter zmolil Zahvalimo te in zdravamarijo. Don Ruova pisarna je bila šola vseh kreposti, stolica učenosti in svetosti, prostor za vaje v salezijanski formaciji. Toda don Rua je bil v pisarni ali zunaj nje človek, ki je vsako delo opravil popolno. To je prepričanje vseh, ki so imeli priložnost, da so dolgo živeli z njim. Tako je lahko že tolikokrat imenovani don Vespignani, ki je imel priložnost, da je od jutra do večera opazoval don Ruo, zapisal: »Vsak dan bolj sem občudoval točnost, nepopustljivo vztrajnost, redovno popolnost in premagovanje, povezano z ljubeznivostjo. Kakšna ljubezen, kako lepo vedenje, ko je skušal koga vpejati v službo, ki mu jo je hotel zaupati. Kako resno prizadevanje, da bi spoznal in izkusil vzgojne sposobnosti in jih naredil koristne za don Boskovo delu!« To je bil 'alter ego' (drugi jaz), ki si ga je ustvaril Božji služabnik in ki ga je Božja previdnost namenila za njegovega prvega naslednika.«

Dejavnosti don Boska in njegovega zvestega posnemovalca, dejavnosti, ki sta z dejanji kazala, kako je treba krščansko živeti, so navdihovale osebe. Profesorji, čeprav izmučeni, avgusta še niso zapustili svojih predavalnic. Zdravnik je priporočal kopanje. Toda don Bosko na to uho ni slišal. Še več, ko so nekateri sobratje iz zavoda v Varazzeju, kjer so imeli do morja le nekaj korakov, prosili, da bi si lahko privoščili to olajšavo, je don Bosko odgovoril z ne. Delali so, delali nepretrgoma in o tej neutrudni delavnosti so tudi vsi govorili. Na večer 14. avgusta so po večerji med drugim govorili o tem, ali je res, da delo spravlja salezijance v predčasni v grob. Vsak je povedal svoje mnenje. Don Bosko je pos-

lušal razloge za in proti in nato povzel besedo. Govoril ji kakih petnajst minut, naredil kratko konferenco, v kateri je navedel teoretske razloge, ki jih jo pojasnil z zgledi iz življenja oratorija. Stvari so se zdele tako pomembne, da jo don Barberis pohitel in jih zapisal.

»Vsak izmed nas,« je dejal don Bosko, »ki bi umrl zbit od dela, bi pritegnil drugih sto v družbo. Da, res je in jaz sem vesel in ponosen na to: pri nas se veliko dela. Toda to, ko nekateri pravijo, da je tiste, ki so umrli v naši hiši, ubilo delo, nikakor ne drži. Veliko so delali, junaško se bojevali, če bi počivali, bi si lahko podaljšali življenje. Toda vsi so nosili v sebi kal bolezni, zaradi česar so jih zdravniki imeli za neozdravljive.

Don Alasonatti je imel tvor v grlu. Uporabili smo vsa sredstva, da bi ga ozdravili. Zdravniki, ki smo jih poklicali na posvet, so vedno obljubljali ozdravitev, a iz vsega skupaj ni bilo nič. Zadnje leto življenja sem mu pod pokorščino ukazal, naj skrbi za svoje zdravje, ne da bi gledal na izdatke. Ubogal je, pa ni nič pomagalo, tvor ga jo zadušil. Don Ruffino je bil izredno delaven, toda začetek njegove bolezni in končno vzrok njegove smrti je bil prehlad. Ko je v dežju šel iz Turina v Lanzo, se ni preoblekel v suho perilo, temveč šel takoj spovedovat v župnijsko cerkev, ker je bil veliki teden in veliko spovedovanja. Nakopal si je hud kašelj, pljuča so odpovedala in je umrl. Don Croserio je poučeval in izjemno veliko delal, to je res. Toda od malega je trpel na srčnih krčih in to ga je spravilo v grob. O don Chiali vsi vemo, da je država sprejela njegovo odpoved za poštnega direktorja zaradi slabega zdravja. Isto jo treba reči tudi o drugih, ki so vsi zelo veliko delali; nikakor jih ni ubilo delo. Tisti, ki bi ga lahko imenovali žrtev dela, je don Rua, toda Gospod ga je do sedaj ohranil pri moči.

Toda če bi bilo tudi res, kar se govori, kakšna čast bi bila to, da bi kdo umrl od dela! Bog pripravlja veliko plačilo tistemu, ki umre od dela, ne samo v nebesih, temveč tudi družbi, ki ji je pripadal umrli, tako da ji pošilja stotine drugih na njegovo mesto. Naša družba se ne bo nikoli zmanjšala, temveč bo nasprotno vedno bolj rasla, dokler se bo veliko delalo in bo vladala v njej zmernost. Mnjenja sem, da bo čez kakih petdeset let štela deset tisoč članov. Toda opažam tudi tako močno težnjo po udobju, da se mi vzbujata strah. Ko sem začel ustanavljati oratorij in družbo, sem bil sam. In kljub temu se je vse opravilo. Sedaj se delo deli. Res je, delo se je silno pomnožilo in tisti, ki bi ga morali opraviti, so zvečine mladi in neizkušeni, poleg tega morajo še študirati in se pripravljati na izpit za spovedovanje. Toda kljub temu opažam to težnjo. Res pa je tudi nekaj drugega: dokler bodo na svetu ljudje, ki so dolgo živeli skupaj z don Boskom in so doživeli prve čase družbe, bodo stvari šle lepo naprej. Za pozneje pa zaupajmo Božji dobroti.

Tri stvari uničujejo redovne družbe. Prva, ki smo jo že omenili, je brezdelje, malo dela. Moramo si naložiti delo, ki presega naše moči, ker bomo mogoče tako le naredili vse, kar zares zmoremo.

Druga stvar je želja po obilni hrani in pijači. Gorje nam, ko bodo salezijanci

imeli v svojih sobah steklenice, likerje, piškote, slaščice! Gorje nam, če bomo začeli zahtevati, da moramo pri mizi imeti to in to. Po tej poti se že veliko hodi in to me zelo skrbi. Začnemo s tem, da govorimo: ne sme nam manjkati potrebno. Nato: bilo bi prav to in to, ker imamo vedno goste pri mizi. Potem naredimo, zlasti kar se tiče vina, en korak naprej danes, drugega jutri. Razume se, da je treba, potem ko smo se dobro najedli in dobro napili, počivati. Počivalo bo telo, toda fantazija in strasti bedijo.

Tretji vzrok propada se imenuje sebičnost ali duh reformiranja, to je negodovanje; zame so te stvari eno in isto. Ko kak podrejeni ne vidi dobro, kar dela njegov predstojnik, se začne pritoževati, predlaga, da bi storili drugače, hoče, da bi storili, kakor on predloga. Pri tem ne mislim na novinca ali na koga, ki nima kaj govoriti, temveč hočem omeniti nižjim predstojnikom. Dobro si zapomnite, da družba ne bo več uspevala, če se bo vanjo vtihotapil razkol. Če bomo združeni v eno samo srce, bomo opravili desetkrat več in bomo bolje delali.«

Ko je blaženi spodbujal k delu, ni odrekal potrebe po počitku. Proti sredini avgusta se je iz Pinerola vrnilo štirinajst klerikov, ki so šli tja delat normalno maturo, kakor so tedaj temu pravili, izpit za metodo. Prejšnja leta so hodili na priznано učiteljišče v Novaro. Tam so salezijanski pripravniki zaradi svoje temeljite priprave dali veliko govoriti o sebi, tako da so don Bosku čestitali tako zasebniki kakor javne ustanove. Leta 1876 je ministrstvo kot edino pristojno za izpite za zasebnike določilo kraljevo učiteljišče v Pinerolu. Tukaj je škof don Boskovim klerikom izkazoval velikodušno gostoljubje v svojem semenišču. Veliko so se trudili, kajti morali so, kakor so znali, prepevati in nositi križ, se pravi delati in se učiti. Vendar je uspeh poplačal vse napore, ker so vsi naredili izpit in bili pohvaljeni od predsednika izpitne komisije kakor tudi s strani šolskega nadzornika. Pod vodstvom don Cipriana, ki je bil z njimi na izpitih v Pinerolu, so glasno navalili v že prazno obednico in šli poljubit roko don Bosku, ki je končeval svoje skromno okrepčilo. Božji služabnik se je veselil njihovega uspeha in jim rekel, da jih namerava po Marijinem vnebovzetju poslati na zaslužene počitnice. Eden izmed njih je bil še posebno na tleh s svojim zdravjem. To je bil Janez Rinaldi, bodoči ustanovitelj hiše v Faenzi. »Tako,« mu je rekel don Bosko, »sedaj si končal svoj herkulski napor, utrujen in napol bolan. Prav, želim, da si privoščiš zares prave počitnice, kakor si jih sam želiš. Zato pomisli, v kateri naši hiši bi ti bilo najljubše in kje bi ti zrak najbolj prijal. Pojdi takoj in preživi tam svoje počitnice; puščam ti popolno svobodo v izbiri.« Dobri klerik si je izbral Turin, da bi bil vedno v don Boskovi bližini.

Don Bosko ni prenesel, da bi mu kleriki govorili, da bi šli na počitnice domov. Sicer pa je bilo tudi tukaj potrebno precej previdnosti. Jasno mu jo bilo, da je treba to končati. Videl pa je tudi, da če bi stvar nenadoma prekinil, bi marsikateri izgubil poklic. »Spremembe je treba uvajati počasi, skoraj neopazno. Ko

jih bomo na tak način uvedli, jih bodo novi sprejemali kot nekaj samo po sebi razumljivega in jih prevzemali, stari pa tudi ne bodo nezadovoljni.« Z naraščanjem števila hiš je bilo vedno več možnosti za potreben oddih sobratom; tako so ene poslali sem, druge tja, bodisi v gore, bodisi na morje, kakor je pač bilo za vsakega najbolj ugodno. Odločil je, da so kleriki novinci šli za en mesne v Lanzo. Da bi bilo vse skupaj oddih in ne brezdelje, je odločil, da naj imajo malo pouka in naj se zaposlijo z dejavnostmi, ki bi jim omogočile zaželeni oddih. Naslednje pismo, ki ga je don Barberis pisal don Lemoyneu, ravnatelju tamkajšnjega zavoda, nam podaja njegov namen v tej nadevi.

Velečastiti ravnatelj!

Gospod don Bosko mi naroča, da naj vam pišem glede počitnic za naše klerike v Lanzo. Vaša uglednost bo poskrbela, da se ta navodila preberejo zbranim klerikom.

1. Ker mora v vsaki urejeni hiši biti kdo, ki ukazuje, in drugi, ki ubogajo, naroča don Bosko, da je ravnatelj tamkajšnjega zavoda tudi ravnatelj teh klerikov in daje smernice za njihove počitnice.

2. Za izvajalca vseh navodil določa profesorja don Rossija, od katerega je vsak v vsem odvisen. On bo skušal biti vedno z vsemi počitnikarji. Don Bosko upa, da bo lahko to izpolnil, ker se je šola končala.

3. Da okrepitev telesa, kot si vsi želimo, ne bi bila na škodo duha, temveč bi krepkejšo telo bolje služilo duši, naj se vedno opravljajo vse pobožne vaje, in to ob najbolj primernem času.

4. Da bo vsak imel spodbudo, da se bo čim bolj pokoraval in v vsem točno opravljal pobožne vaje, naj don Rossi vsak večer vsakega oceni in mu to pove posamično osebno, obenem pa pošlje vsak dan pismo don Bosku.

Vsi naj se trudijo, da bodo luč sveta in sol zemlje. Naj ne bo niti trenutka v našem življenju, ko se ne bi spominjali te zapovedi našega Božjega Učitelja duhovnikom in tistim, ki želijo postati duhovniki. Vsak naj se potrudi, da bo njegova luč vedno bolj svetila in razsvetljevala vso hišo, v kateri smo. Storimo, da bo naša sol vedno močnejša, da bo dajala okus in obvarovala tiste, ki se nam bližajo.

To so stvari, ki mi jih je naš dobri oče naročil, naj vam jih sporočim. Naredil sem to z velikim veseljem in prizadevnostjo, ker mi ni nič drugega bolj pri srcu kot to, da natančno ubogam tistega, ki je predstavnik Boga med nami.

Vedno me imejte, gospod ravnatelj, za svojega najvdanejšega služabnika in brata v Turin, 17. avgusta 1876

J. K. duh. Julij Barberis

Medtem se je bližal pomemben čas duhovnih vaj, ko naj bi se novinci odločili, ali bodo naredili prošnjo za zaobljube ali ne. Da bi bil z njimi v tako pomembni zadevi in pripravil vse potrebno za duhovne vaje, je don Barberis šel tja gor, od koder je pisal blaženemu, mu sporočil razpoloženje duhov in ga povabil na majhen izlet. Zavzeti magister novincev je bil malo v zadregi zaradi odhoda nekaterih pripravnikov. Božji služabnik mu je odgovoril z nadvse zanimivim pismom.

Dragi moj don Barberis!

Tvoje pismo se sklada s povabilom našega vedno dragega don Lemoyna, da bi prišel v Lanzo, vendar mi trenutni posli in moje zdravje onemogočajo, da bi lahko prišel. Vsaj za sedaj. Vendar mi lahko vsak novinec ali piše ali pride v Turin, če je treba. Vendar se mi ne zdi, da bi morale težave biti, ko kdo prosi za vstop v noviciat kot takrat, ko naj bi naredil zaobljube, saj so te popolnoma odvisne od proste odločitve vsakega.

Dobro je, da vsem prosilcem za zaobljube poveš, da té ne prinašajo nikakršne obveznosti in da je po opravljenih duhovnih vajah vsak popolnoma svoboden. Težave bi bilo kvečjemu mogoče delati med letom, kakor so to mnogi tudi storili. Sedaj se zdi, da ni storiti nič več drugega kot obrniti hrbet svetu, kot pravi sv. Alfonz:

*Zame tebe, svet, ni več,
tebe zame tudi ne.
Vso ljubezen dal sem že
Jezusu na vekomaj.*

*On me je tako prevzel
s svojo dobrohotnostjo,
da za nobeno drugo stvar
duša moja ne teži.*

Sedaj ti bom pripovedoval sanje ali basen ali pripoved, ki se je porodila v moji glavi v noči praznika sv. Ane.

Videl sem pastirja, ki se je trudil, da bi oskrbel, pasel, držal daleč od nevarnosti svoje ovčke. Celo leto se je trudil in krepko potil. Bil je kar zadovoljen s svojim prizadevanjem, ker so se ovce zelo zredile in imele obilno volne. Poleg tega so dajale še obilo mleka.

Ko je prišel dan striženja, je povabil nekaj prijateljev in priredili so majhno slovesnost. Dobri pastir se je napotil v ovčjak in ugotovil, da nekaj ovc manjka. »Kam so vendar odšle?« se je vpraševal.

Odgovor se je glasil: »Prišel je neki človek, jim ponudil boljšo pašo in one so šle za njim. Kje so sedaj, ne vemo.«

»Oh, jaz ubogi revež!« je vzkliknil žalosten pastir. »To so vendar ovce, za katere sem se tudi toliko trudil in pretil toliko potu. Nadejal sem se, da bom dobil malo volne pa tudi malo sira. Sedaj pa ugotavljam, da sem delal zaman: 'Opera et impensa perit' (delo in žrtev sta zapravljena).

»Ne,« so odgovorile vse ovce na razumljiv način, »res je, da ti je nekaj ovc odneslo s seboj volno, me ti bomo pa nadomestile ne samo z našo volno, temveč tudi z našo kožo.« Pastir je bil zelo zadovoljen z ovcami, ki so ostale v ovčjaku, milo jih je božal, ker se niso dale premotiti obljubam.

Lepo darilo čaka tistega, ki mi bo najprimerneje razložil nauk te pripovedi.

*Bog naj nas vse blagoslovi in molite zame, ki ostajam vaš v J. K. najvdanejši prijatelj.
duh. Janez Bosko*

Dovolite mi kratek dodatek, ki nikakor ni v nasprotju z naslovom tega poglavja. Našli smo pismo, za katerega se nam zdi, da je prav, da ga objavimo. Piše ga Alojzij Piasco iz Sampeyreja, dijak petega gimnazijskega razreda, ki bo prihodnje leto vstopil v noviciat. Obrača se na nekega predstojnika, zelo verjetno don Barberisa. Listek je na robovih popisano z opombami, ki so gotovo služile za sestavo kronike. Fant je meseca junija zbolel. Rad bi ozdravel in zato je izrazil željo, da bi šel dihat svež zrak v Lanzo. Don Bosko je privolil in od tod se fant oglašal. Iz pisma razbiramo, da ni bil tam samo za svojo korist. Ponižno potrdilo, ki je polno hvaležnosti, nam kaže razne vidike, zakaj je oratorij toliko fantom pomenil družino.

Gospod predstojnik!

Zahvaljujem se vam za pomoč, da se je moja želja, da bi prišel v Lanzo, tako hitro izpolnila. Niti lastni starši se ne bi tako zavzeli za svojega otroka niti ne bi s tako lahkoto zadostili njegovim željam. To je dokaz za skrb, ki jo imajo predstojniki do nas. Tudi tukaj ravnajo z nami z vso posebno pozornostjo in nam skušajo ustreči v vsem, kar je mogoče, tako da si ne morem želeti kaj več. In kaj naj storimo mi za te, ki se toliko trudijo za nas? Odgovor prihaja sam od sebe. Skušali se bomo oddolžiti tako, da bomo izpolnjevali njihove želje. Don Bosku pa recite, da ga imam rad, in se mu zahvalite, kajti po njegovi zaslugi sem v položaju, da si ne morem želeti česa boljšega. Sprejmite moje izraze ljubezni in hvaležnosti.

Lanzo, 12. 6. 1876

Alojzij Piasco

Nekateri dogodki so kakor češnje, ki potegnejo za seboj še druge. Anton Aime je bil 12-leten fant, sirota, dijak drugega razreda gimnazije. Božja previdnost ga je izročila don Boskovi skrbi. Kakor veliko drugih, ki med počitnicami niso imeli kam iti, je ostal v oratoriju. Blaženi, ki je bil v Lanzo zaradi duhovnih vaj salezijanec, je menil, da bi ga s katerim drugim poklical tja gor za nekaj dni. V ta namen je pisal tajniku don Bertu, ki naj bi ju pripeljal tja. Šel je s Petrom Furnojem iz prvega razreda. Dobra dečka sta bila pripravljena, ko sta prišla v Lanzo, opraviti duhovne vaje, toda pridigar don Dalmazzo se je uprl, češ da to niso duhovne vaje za otroke. Potožila sta se blaženemu očetu, ki jima je smehljaje se rekel: »Prav, če vama don Dalmazzo ne da delati duhovnih vaj, vama bom jaz pomagal, da bosta naredila telesne vaje. Pojdita k prefektu zavoda in mu recita, naj vama vsakemu dá štiri solde na dan, en hlebček zjutraj in enega popoldne, da bosta imela za malico na planini s kruhom in svežim mlekom, vse dokler bosta v Lanzo.« Poleg tega jima je on sam naredil urnik za počitnice, ki zares niso mogle biti prijetnejše, kot je za oba izpovedal don Aime. On je pozneje bil najprej inšpektor v Španiji in potem v Ameriki. Povsod, kjer je bil, je njegovo ime bilo v blagoslov. Tudi Furno je postal salezijanec in je bil prvi ravnatelj v Trentu.

September in jesen sta bila čas rednega vpisa v noviciat. Nekaj pozabe rešenih dogodkov razsvetljuje, kot v prejšnjem tako v tem zvezku, merila, po katerih se je ravnal don Bosko, da je koga sprejel ali ne v svojo veliko družino.

V oratoriju so bili trije rokodelci, ki so prosili, da bi se lahko udeleževali premišljevanj in konferenc za novince: Borghi, Ghiglione in Garbellone. Don Bosko je menil, da so dobri fantje in da jih vsi poznajo. »Zadovoljen sem, da se udeležujejo vsega, kar delajo novinci skupaj. Želel bi, da bi se teh vaj udeleževali dve tretjini gojencev. Pravzaprav se tam ne dela nič drugega kot to, kar bi moral storiti vsak dober kristjan, razen konferenc, kjer bolj jasno govorimo o napakah.« Če pustimo ob strani prva dva, kdo izmed nas ni slišal govoriti vsaj po imenu o tretjem? On je bil živa izkušnja don Boskove vzgojne sposobnosti. Zaradi svojih naravnih teženj, zaradi katerih bi postal kje drugje nesrečnež, iz katerega bi se mi norčevali, je v don Boskovi šoli postal tako spreten, da je znal celo svoje značajske napake koristno uporabljati v prid Oratorija sv. Frančiška Saleškega in je izkazal družbi neizmerne usluge.

Za don Boska bi se vrgel tudi v ogenj in don Bosko je znal ceniti tolikšno predanost. Nekoč mu je izročil trideset tisoč lir, da bi šel poravnat neki dolg, in še več, odštel mu je denar javno in ga vtaknil v njegov žep, kakor da se ne bi nič zgodilo. Garbelloneja, ki še ni bil star trideset let, je to tako prevzelo, da ni mogel zadržati solz, in se je tega vedno spominjal.

Predstavila sta se dva klerika, ki sta prišla iz škofijskega semenišča in prosila za sprejem v noviciat. Bila sta videti odločne volje in dobrega značaja, vendar so ju sprejeli samo kot navadna aspiranta. Don Bosko je bil zelo previden, ko je sprejemal fante, ki se niso šolali pri nas, in se je hotel prepričati, ali so dojemljivi za značilno salezijansko vzgojo.

Za sobrata pomočnika je hotel priti neki precej inteligenten fant, ki pa je imel nesrečo, da je imel iznakažen obraz. Don Bosku se ni zdelo primerno, da bi ga sprejel, in je naročil don Barberisu, kakor je imel navado, kako naj mu sporoči zavrnitev. Odgovoril naj bi mu: »Glej, vsi predstojniki te imajo radi, nikdar te ne bodo odposlali in so zadovoljni, da ostaneš pri nas. Vendar pa zaradi zunanjih ljudi ne bi bilo primerno, da bi vstopil k nam. Naša družba mora imeti stike s svetom, biti mora sredi sveta, opravljati moramo različne naloge, pri čemer bi naša družba lahko trpela škodo. Toda bodi prepričan, da bomo do tebe vedno spoštljivi in naklonjeni.« Res je celo življenje prebil v oratoriju. Pisal se je Doda in so ga dobro poznali vsi, ki so bili kdaj v oratoriju.

Trije duhovniki, ki so vedeli, da je bil don Bosko pripravljen skrajšati čas preizkušnje, bi radi naredili zaobljube na praznik Brezmadežne, potem ko bi opravili samo tri mesece noviciata. Čeprav so bili odlične osebe in polni našega duha, hišni svet ni privolil v pripustitev. Poznavalci cerkvenega prava tisti čas niso bili edini v zadevi, ki je spadala k preprostim obljubam. Odsvetovali so spreglede, ker je bilo to v večini primerov v škodo redovnih družb. Končna odločitev pa je bila itak v rokah vrhovnega predstojnika, ki mu v tej zadevi ni bilo treba vprašati Rima. V tem primeru je don Bosko, ki je bil glede tega na tekočem in imel od Pija IX. posebna pooblastila, pritrdil odločitvi vrhovnega sveta.

V tem prilivu osebja se je jasno videlo delovanje Božje previdnosti. Na začetku novembra je šlo v misijone triindvajset salezijancev pomočnikov, klerikov in duhovnikov. Prav toliko duhovnikov, klerikov in pomočnikov je vstopilo v oratorij. Posebno previdnosten primer je naslednji. Don Bosko se je ustno dogovarjal z Rimom, da bi prejel posebne spreglede in dovoljenja za svojo družbo, k temu so ga silile okoliščine. Nekega dne je sedel za pisalno mizo in porabil veliko časa, da bi napisal pismo svetemu očetu. V njem je tožil, da mu je njegova svetost naložila toliko naročil, ne daje mu pa pooblastil, da bi jih lahko tudi izpolnil. Zjutraj 19. novembra je zganil list, ga vtaknil v ovojnico in ga že hotel zalepiti in odposlati. Prav v tistem trenutku pa so mu izročili papeževo pismo iz Rima. Sveti oče mu je naklonil vse milosti in pooblastila, za katera je prosil v pismu; vse od prvega do zadnjega. Don Bosko je vzkliknil: »Tu gre za previdnostno dejstvo. Papež živi in dela v čisto višjem ozračju, ki daje videz čudežnega.«

Sloves družbe se je vedno bolj širil in veliko duhovnikov, župnikov in monsinjorjev si je ali prihajalo ogledovat ali so pisali in izražali željo, da bi postali salezijanci. Vendar je bil don Bosko zelo zadržan pri tem, da bi jih k temu spodbujal. Imel je navado reči: »Ti ljudje imajo v svojih škofijah čisto določen položaj in bi naleteli na tisoče težav, če bi ga zapustili. Zato menim, da jih veliko ne bo prišlo. Če se potem le odločijo in premagajo vse ovire, se čez nekaj časa ne počutijo več dobro, ker ne morejo opustiti svojih navad in začeti čisto novo življenje. Mi pa nikakor ne smemo dopustiti običajev, ki bi bili nasprotni našim pravilom in navadam. To njihovo nezadovoljstvo in naše nepopustljivo stališče bosta vzrok, zakaj se jih veliko ne bo ustavilo pri nas. Ker gre za dobre duhovnike, menim, da bodo lahko storili veliko dobrega tam, kjer so, zlasti še v teh časih, ko je vedno manj dobrih duhovnikov. Naj jih Gospod blagoslovi tam, kjer so. Če odraslim ne zapiram vrat naših hiš, jih tudi ne bom šel iskat.«

Eden izmed duhovnikov, ki so prišli leta 1876 v oratorij, je naš obrtni svetovalec don Jožef Vespignani iz Luga. Takoj ob vstopu v oratorij je prepoznal naravo novega okolja. Bilo je že zelo pozno. Don Bosko je spovedoval do desete ure, ker je bila naslednjega dne vaja za srečno smrt in so odhajali misijonarji. Don Vespignani ga je dobil pri večerji v družbi štirih ali petih duhovnikov, ki so sede ali stoje govorili z njim v pravi družinski zaupljivosti. Ko ga je dal na svojo desnico, mu je don Vespignani izročil priporočilno pismo don Ceruttija, ker je prihajal iz Alassia, kamor je pospremil svoja dva brata. Blaženi je izročil pismo dan Rui, ki mu je stal ob strani. Ta je odprl pismo, ga prebral in poročal don Bosku:

»To je mlad duhovnik iz Romanje, ki je prišel, da bi ostal pri don Bosku.«

»Da, da,« je smehljaje se odvrnil don Bosko in ga pogledal. »Vi prihajate k nam za kako leto, da bi videli, kako mi tukaj delamo, in se potem vrnili domov in tam tudi tako delali.«

Don Vespignani je padel z oblakov. Ko je odhajal iz Luga, mu jo njegov župnik,

ko je slišal za namen njegovega potovanja, rekel dobesedno isto. Ko je premagal prvo začudenje ob tem skrivnostnem odgovoru, je zagotavljal, da ni tako in da bo, če ga sprejme, vedno ostal pri njem. Blaženi mu je dogovoril: »Prav, sedaj se vidimo ob luči te svetilke, jutri se bomo videli pri sončni luči. Vi ste torej novomašnik? Jutri boste imeli mašo za naše odhajajoče misijonarje, ki se odpravljajo v Ameriko.« Potem ko mu je voščil lahko noč in ga prepustil don Rui, ki ga je nadvse ljubeznivo pospremil v sobo, mu pripravil posteljo, pokazal na napis, ki je visel ob kropilniku za blagoslovljeno vodo, in se umaknil. Napis se je glasil: »Naj Bog stane še toliko, nikdar ni predrag.« Zlato vodilo, ki se ga bo kmalu spominjal.«

Za klerike in duhovnike, ki so želeli vstopiti v družbo, so bile vedno potrebne litterae testimoniales (odpustnice) pristojnega škofa. Škofje pa jih v večini primerov niso izdajali. Zato se je blaženi odločil, da se bo ravnal tako kakor barnabiti. Dal je natisniti podobne obrazce, kot so jih uporabljali oni, in vsakemu prosilcu poslal enega, da ga podpiše in potem pošlje svojemu ordinariju. Če je potem odgovor prišel ali ne, ni bilo več zadržka za sprejem. Kar se tiče fantov, ki so se šolali v salezijanskih zavodih, je don Bosko imel, kakor smo že videli, obširna pooblastila za sprejem, ne glede na starost. Kljub podobnim previdnostnim ukrepom je od kardinala podprefekta Svete kongregacije za škofo in redovnike prejel opozorilo.

Velečastiti gospod!

Tej Sveti kongregaciji za škofo in redovnike je bilo sporočeno, da je vaša uglednost sprejela v svojo ustanovo sv. Frančiška Saleškega fante, ne da bi prosili za odpustnico pristojnega škofa v soglasju z odlokom Romani Pontifices (rimski papeži), ki ga je objavila Sveta kongregacija 'super statu regularium' (o položaju redovnikov) dne 25. januarja 1848. Neupoštevanje tega odloka je bil vzrok, kakor nam je bilo sporočeno, da ste predstavili za svete redove nekatere fante, ki so bili odslovljeni iz semenišč zaradi nemoralnega vedenja. Zato vas Sveta kongregacija vabi, da ji predložite oprostitev od izpolnjevanja imenovanega odloka. Sicer se boste morali pri vodenju vaše ustanove prilagoditi temu odloku, od katerega ni izvzet noben red, nobena redovna družba, nobena ustanova in nobena hiša, četudi samo glede preprostih zaobljub. To smo vam morali sporočiti v vašo vednost in ravnanje. Bog naj vas ohrani! V spoštovanju vaše uglednosti S. kardinal Ferrieri, podprefekt Rim, 28. novembra 1876

Enej Sbarretti, tajnik

Božji služabnik je z določeno zamudo, za vzrok katere ne vemo, takole odgovoril njegovi eminenci.

Prezvzišena eminenca! Prejel sem opozorilo, ki mi ga je vaša eminenca blagovolila poslati. Zahvaljujem se za očetovski način, s katerim ste mi ga sporočili. Dve stvari naj bi vam odgovoril: ali sem prejel kak spregled glede odpustnic ordinarijev v smislu odloka Romani Pontifices (25. januar 1848) in ali sem sprejel fante, ki so bili odslovljeni iz turinskega semenišča.

Na prvo vprašanje odgovorjam pritrdilno. Kakor hitro smo v salezijanski družbi ugo-

tovili, da so vsi prosilci za vstop v družbo gojenci naših zavodov, kjer so opravili svoje gimnazijsko šolanje in zato nepoznani posameznim pristojnim ordinarijem in pripadajo celo različnim narodnostim, smo po nasvetu visoko stoječe osebnosti prosili njegovo blagost svetega očeta in blagodat tudi prejeli, da vsi tisti, ki so bili sprejeti v naše domove, zavetišča in konvikte in so ob pravem času prosili za sprejem v salezijansko družbo, ne potrebujejo odpustnic 'vivae vocis oraculo' (ustno; avdiencia 3. maja 1876). Ker so pozneje nekateri duhovniki prosili za sprejem v našo družbo, je isti spregled za odpustnice začel veljati tudi za te primere ('vivae vocis oraculo', 10. novembra 1876). V želji pa, da ne bi prišlo do trenja s škofijskimi ordinariji, katerim v korist deluje ta kongregacija, smo vsakokrat, ko je šlo na sprejem duhovnikov in klerikov, ki so bili že vpisani 'in Albo Clericorum' (seznam klerikov) kake škofije, prosili tamkajšnje pristojne ordinarije za listine, ki so nam jih rade volje izstavili. Izjema je turinski nadškof, za kar smo uporabili drugi del istega odloka, ki pravi, da naj pišemo Svetemu sedežu. Kar se tiče drugega vprašanja, ali smo sprejeli iz semenišča izključene klerike in jih predstavili k svetim redovom, moram odgovoriti nikalno, kakor smo to že povedali našemu nadškofu, enkrat celo v navzočnosti nadškofa iz Vercellija. Razen če upoštevajo, da smo v naš zavod začasno sprejeli nekaj ubogih klerikov, ker so bili izključeni iz semenišča in so se brez vsega znašli na cesti. Rešili smo jih zato pred materialnim in moralnim propadom, nikakor pa ne zato, da bi postali člani naše družbe. Spoštljivo prosim našega vedno častivrednega nadškofa, da bi povedal eno samo ime klerika, ki je bil izključen iz semenišča zaradi nemoralnega vedenja in je bil sprejet v Družbo sv. Frančiška Saleškega. Ko bi dobil odgovor na to prošnjo, bi prosil vašo eminenco, da bi v mojem imenu vprašala našega turinskega nadškofa, zakaj je uvedel nekatere stroge odredbe do salezijancev. Med drugimi:

1. Ubogemu prosilcu je vzel pravico spovedovanja, mu dal samo začasno dovoljenje in noče dati podaljšanja, ne da bi podal kakršnokoli pojasnilo.
2. Ovira, da bi v naših zavodih v času jesenskih počitnic nekateri učitelji lahko opravili duhovne vaje.
3. Noče dati dovoljenja nekaterim našim duhovnikom za pridiganje v korist ogroženih fantov.
4. Povabljen, da bi opravil kak sveti obred, ne pride, obenem pa onemogoča, da bi prišli namesto njega drugi.
5. Noče priti birmat in ne da, da bi birmal kdo drug. Te in mnoge druge tem podobne odredbe predpostavljajo težke razloge, za katere pa nismo nikoli mogli zvedeti.

Ko naštevam te stvari, nimam namena obtoževati, temveč samo navesti okoliščine, ki zelo otežujejo delo za duše. Naj mi bo jasno in nedvoumno povedano, da bom lahko naredil, kar je treba. Že vnaprej obljudljam popolno izpolnitev vsega, kar bi mi naložil Sveti sedež v večjo Božjo slavo. Dodajam še eno prošnjo. Vsakokrat, ko bo vaša eminenca imela razlog, da bo dala meni kak opomin, opozorilo ali nasvet, boste salezijancem naredili veliko uslugo, lahko rečemo, da je sveti oče naš ustanovitelj in da nas je osebno vodil, zato vsi želimo delovati za slavo Cerkve vse do našega zadnjega diha. Vsaka želja svetega očeta in rimskih kongregacij je za nas ukaz, ki ga ne bomo nikdar preslišali. Z največjo hvaležnostjo in z najglobljim spoštovanjem imam veliko čast, da se poklanjam in izjavljam vaše prevzvišene eminence

Turin 16. decembra 1876

duh. Janez Bosko.

Za oratorij so se pa zanimali tudi svetni poklici, kot odvetniki, notarji, usluž-

benci in celo zdravniki in se ozirali nanj kot na zatočišče, kamor bi prišli, potem ko bi zapustili svet. Bil je trenutek, ko je blaženi razmišljal ob tem znamenitem pojavu, kako bi ustanovil posebno hišo za to vrsto ljudi, kjer bi ne samo spoznavali in lahko spoznali, temveč bi imeli priložnost izkusiti v praksi in teoriji, kaj je redovni duh. Vendar te zamisli nikdar ni uresničil, saj je izkušnja pokazala, da ni bilo potrebno, ker je bilo sorazmerno malo takih, ki bi kot odrasle osebe želeli vstopiti v družbo.

Veliko bolj kot za odrasle se je don Bosko zanimal za nežne upe salezijanske družbe. Med šolskim letom je zlasti pazil na klerike novince, za katere je že marsikaj storil na začetku šole. V noviciatu je bilo še preveč svetnih predmetov. Pri latinščini se je bilo treba omejiti na prevajanje in razlago psalmov in na kakšen življenjepis sv. Hieronima, pri italijanščini na kak spev iz Danteja, pri filozofiji na logiko in ontologijo. Menil je, da bi na tak način lahko resno zaposlili novince v letu preizkušnje.

Zlasti mu je bila pri srcu pedagogika; treba bi bilo najti način, kako bi jo študirali za nas najbolj primerno. Želel je, da bi kot priročnik uporabljali knjigo z naslovom Salezijanski učitelj in asistent z naslednjimi poglavji: kako naj se vede asistent v spalnici; asistent na sprehodu; asistent v cerkvi; asistent v šoli; kako naj ravna salezijanski asistent glede točnosti na začetku pouka; kako naj skrbi za disciplino; kako naj nagrajuje, kako naj kaznuje in podobno. To snov naj bi predelali v teku šolskega leta in potem izdali knjigo.

Od že izvedenih ločitev je preostala še ločitev novincev od klerikov, ki so že naredili zaobljube, v obednici. »Novinci morajo, v vsakem trenutku in kjerkoli so, imeti pred seboj pravila. Če so v družbi s profesii, ti bodisi zaradi nepazljivosti ali bodisi zaradi opravkov ne mislijo na pravila in tako novince odvrtaajo od želje, da bi jih vedno in povsod izpolnjevali; tako jih prikrajšajo za zadovoljstvo, ki ga daje življenje, ki se ravna točno po pravilih.« Še nekaj drugega je bilo treba spremeniti v obednici. Vse dotlej so novinci jedli v obednici z višjimi predstojniki. Vendar se mu ni zdelo primerno, da bi novinci, ki so bili komaj preoblečeni, sedeli za isto mizo kot don Bosko, don Rua in drugi. Čeprav bi dobivali isto hrano, bi nekateri starejši sobratje potrebovali kako izjemo. To bi novinci gotovo opazili in bi lahko nanje slabo vplivalo. Menil je celo, da bi predstojniki vrhovnega sveta imeli svojo obednico, kjer bi imeli tudi možnost za svobodnejšo izmenjavo misli, ne da bi prišlo do neljubih nesporazumov.

Kakor so bralci lahko opazili, opisujemo čase, ko je don Bosko opravljal vse, velike in majhne zadeve naše salezijanske družine. To priča tudi listek, ki smo ga našli med papirji don Lemoyne, ravnatelja v Lanzu. Ko se je bližal čas prejemanja svetih redov, mu je pisal: »Dragi don Lemoyne! Varaja naj takoj začne duhovne vaje in gre v Borgo San Martino. Prejem svetih redov 3. septembra.« Škof posvečevalec je bil torej tako zelo naklonjeni prijatelj casalski škof mons. Ferrè. V teh družinskih poročilih ne bo odveč nekaj novic o naših prejemnikih svetih redov. Leta 1868 je

Anton Varaja iz družinskih razlogov moral pustiti šolanje v Lanzu. Ves pretresen je na večer svojega odhoda imel sanje. Zdelo se mu je, da je vstopil v govorilnico, ob kateri je stala gugalnica. Toda na svoje začudenje in strah je tam naletel na Jezusa Kristusa. Božji sijaj in luč sta ga objela in tako prevzela, da bi skoraj omedlel. Božji Odrešenik ga je prijel za roko, ga dvignil in mu dejal: »Ne boj se. Jaz ti bom za očeta (fant je bil brez staršev), ker so te ljudje zapustili. Meni se izroči.«

Varaja je pokleknil in prosil: »Gospod, izkaži mi milost, da bom postal duhovnik in misijonar.« Jezus ga je pogledal z neizmerno ljubeznivim pogledom in se nasmehnil: »Da, eno in drugo.«

Obljuba se je uresničila. Dve leti pozneje se je vrnil v zavod in bil sprejet zastonj. Leta 1876 je bil posvečen v duhovnika. Poslali so ga za ravnatelja v St. Cyr v Franciji in končno 1891 v misijone v Palestino, kjer je sveto sklenil tek svojega življenja 19. oktobra 1913.

Med družinskimi novicami je tudi naslednje poročilo. V psalmih in slavospevih Svetega pisma nam od Svetega Duha navdihnjeni pisatelji natančno opisujejo številne blagodati, za katere so bili Judje hvaležni Darovalcu vsega dobrega. Tovrstni slavospev je Božji služabnik zapel s hvaležnim srcem zvečer 25. novembra 1876. Bil je običajen kraj zaupnosti po spovedovanju, v obednici, v družbi desetih ali dvanajstih duhovnikov. Ko so govorili o bližnji preteklosti, sedanjosti in prihodnosti, je omenil milosti, s katerimi je Gospod obdaril oratorij. Ni ostal pri splošni ugotovitvi, temveč je naštel celo vrsto dejstev. Navzoči so pozorno poslušali in mu dali nove priložnosti za nadaljnji pogovor in zahvalo Bogu. Zdi se nam primerno, da navedemo don Boskove besede. Pri tem pa moramo skupaj z njegovimi besedami upoštevati opombo.

Don Bosko se je rad vračal v preteklost, ko je njegova družina lepo napredovala in se razvijala. To je pogosto ponavljal, zlasti pa je lahko to razbrati iz kronistovih posebnih zapiskov z dne 21. decembra. V navzočnosti profesorja Bacchialonija, rednega profesorja za grško literaturo na kraljevi univerzi, in več salezijancev je takole govoril: »Rad vam pripovedujem o nekdanjih časih oratorija, ki se v nekaterih primerih tičejo tudi don Boska. Vendar jih ne pripovedujem iz častiželjnosti. Oh, ne. To, hvala Bogu, ni razlog. Edini razlog, zakaj pripovedujem vse to, je, da nakažem veličastna Božja dela in pokažem, kako Bog, kadar hoče opraviti kako delo, uporabi kakršnokoli sredstvo, tudi najbolj nesposobno in nepripravno, in z njim premaga kakršnekoli ovire.«

Preidimo sedaj k omenjenemu 'Cantemus Domino' (pojmo Gospodu), v katerem je don Bosko dal videti, kako je Bog v mnogih okoliščinah pokazal, kako zelo ima rad oratorij, in rešil njegove prebivalce tragične in prezgodnje smrti.

»Pred dvema letoma je na dan sv. Jožefa zvonil veliki zvon in skupina fantov je stala v krogu pod zvonikom, kar so se vsi, ne vedoč zakaj, umaknili. Na mesto, kjer so stali, je padel kembelj. Prebil je napušč stebrišča in nato padel na tla, ne da bi komu naredil najmanjšo škodo. Don Lazzero, ki je stal tam blizu

in se je ob tresku in kriku fantov obrnil k don Ghioneju, ki je ves vesel nesel na rami tisti ogromen kos železa in zganjal prave vratolomne radostne skoke. Don Ghivarello, ki je bil podkovan v mehaniki, je trdil, da je imel kembelj ob padcu na tla rušilno moč topovske krogle.

Pred letom dni, 19. februarja, prvi dan tridesetdnevne priprave na god sv. Jožefa, sta don Rua in Buzzetti sredi noči zaslišala z dvorišča čuden šum in ropot blizu vrta. Ker sta menila, da so v hišo vdrli tatovi, sta vstala in stopila na dvorišče. Tedaj je Buzzetti pokazal don Rui na tleh veliko liso, ki je imela videz odprtine, in ga potisnil nazaj. Kakor hitro sta bila nekaj korakov vstran, so se tla pogreznila. Bil je obok greznice, ki je popustil. Greznica je bila globoka tri metre in do vrha polna. Samo trenutek in don Rua in Buzzetti bi žalostno končala v njej.

V prvem bloku nove stavbe je popustil srednji nosilni zid in trije oboki ob novi cerkvi so se porušili. V spalnico sv. Alojzija je udarila strela in v nobenem primeru ni bilo niti ene najmanjše žrtve.

Aldroandi, fant, ki ga je priporočil škof Rota iz Guastalle, je padel s sedem metrov visokega balkona telovadnice na dvorišče. Revček je na trebuhu obležal na tleh. Toda čez nekaj minut je vstal in se sam sebi smejal. Prihital je zdravnik in mu zažil veliko rano. Tri dni pozneje je bil skupen izlet na Supergo. Udeležil se ga je tudi on, pa je toliko tekal, da se mu popustili šivi. Ne da bi se zmedel, je stopil do omnibusa in tako prišel domov. Ko mu je zdravnik spet zažil rano, je stopil na dvorišče in pojedel jabolko. Čez nekaj časa je popolnoma ozdravel.

Pred nekaj dnevi se je neki fant iz prvega razreda gimnazije igral skrivalnice, padel je skozi odprtino dvigala ob obednici in zletel v klet. Ko se je dvignil s tal, je, ne da bi pomislil na pravkar prestano nevarnost, v kateri se je znašel, teklen naprej, da ga zasledovalec ne bi dohitel.

Velika stranska vrata cerkve Marije Pomočnice so se podrla na dvorišče pri stebrišču, kjer so se igrali fantje. Vendar se nobenemu ni nič zgodilo. Vrata bi lahko zmečkala vsaj dvajset fantov.

Fantje so se igrali žandarje in tolovaje. Eden izmed fantov se je skrtil v prehod, kamor so odlagali smeti. Neki drug fant se je prav tako vrgel v tisto luknjo in zakričal: »Jaz sem kača, ki te bo požrla. Revez je od strahu omedlel. Potegnili so ga ven in odnesli v bolniško sobo. Ni dal več najmanjšega znamenja življenja. Prihital je zdravnik in ni vedel, kaj naj naredi. Nekdo drug je šel po duhovnika za poslednje olje. Toda fant je skočil pokonci, si pomel oči in vzkliknil: »Sedaj se dobro počutim.« Zapustil je bolniško sobo in pustil vse presenečene.

Ko je nekaj fantov šlo na počitnice v Trofarello, je Fiore padel v globoko ribogojnico. Finocchio je skočil za njim, da bi ga rešil. V prvem poskusu mu ni uspelo. Priplaval je na površje, zajel zrak in se spet pogreznil v globino, od koder je potisnil navzgor tovariša, ki so ga potem drugi potegnili na suho. Preteklo je precej časa, preden je prišel zopet k sebi. Nihče ne more opisati preplaha tovarišev in profesorja Francesca.

Pri gradnji cerkve Marije Pomočnice se ni zgodila nobena nesreča. To je pravi čudež. Don Savio je hodil po deskah v višini kupole. Postavil je nogo na enega izmed tramov, ki je popustil. Prijel se je za neki okvir in ni padel v globino.

Dvakrat so se utrgale uteži ure v mali cerkvi in razbile stopnice, vendar niso naredile nikomur nič hudega.

In ogenj? Začelo je goret v spalnici v drugem nadstropju ob don Boskovi sobi, toda don Caglieru se je posrečilo, da ga je pogasil. Menziu je več ur tlela slamnjača, vendar ni zagorela, in nekdo je vstopil in ogenj pogasil. In ko so si fantje v velikem lesenem kovčku v spalnici kuhali kavo? Da jih asistent ne bi odkril, so zaloputnili pokrov kovčka, odšli iz spalnice in pustili, da je gorilnik gorel. Kljub temu ni izbruhnil požar. In ko so tega leta pri požaru tovarne Tensi pri gašenju letele s strehe posode za vodo in strešna opeka, ni bil nihče ranjen, čeprav je bilo dvorišče polno fantov.

In fantje, ki pri igri ali drugod kar naprej padajo po tleh in se jim ne zgodi nič hudega? Eden izmed fantov se je z glavo zaletel v steber, tako da ga je vrglo tri metre nazaj in se je zdelo, da je mrtev. Imel je razbito čelo, toda čez tri dni se je že spet veselo igral z drugimi. Dva sta trčila z glavama s tako silo, da je vsakega vrglo na svojo stran. Nasprotni igralec je pritekkel in ju razglasil za jetnika. Ona sta se dvignila in zbežala, kakor da se ne bi nič zgodilo, samo da se ne bi dala ujeti. Neki fant je z nogo, ki si jo je zlomil na dveh mestih, tekkel še naprej, dokler ni končno padel po tleh. Ko so ga obvezali in mu dali prvo pomoč, je kmalu ozdravel in se zopet udeleževal igre kot prej. To so stvari za pesniško zbirko.

Potem je še don Boskova ozdravitev v Varazzeju. Ko se je vrnil v oratorij, so bili vsi ganjeni. On pa je rekel don Rui in don Bonettiju, da je lačen in da bi mu dali jesti. In ko je prišel, da bi govoril fantom s svojim slabotnim glasom, si nobeden ni upal upreti oči vanj, ker so vsi jokali.

In eksplozija smodnišnice? In ko je v Turinu dvakrat razsajala kolera, pa v oratoriju ni nihče zbolel, čeprav so kleriki in duhovniki neutrudno stregli bolnikom? In don Boskovo življenje, hoteli so ga tolikokrat zahrbtno umoriti?

Leta 1864 je don Cerruti zbolel v Mirabellu. Don Bosko mu je naročil, naj gre v šolo in poučuje v četrtem in petem razredu. On je ubogal, a tako zelo zbolel, da so se vsi bali za njegovo življenje. Tedaj je don Rua prosil don Boska, naj oprostí don Cerrutija tako težke naloge. Don Bosko je odgovoril: »Don Cerruti naj še naprej poučuje.« In don Cerruti je nadaljeval poučevanje. Zvečer prvega dne je bil tako zbit, da se je še komaj gibal. Drugi dan je nadaljeval poučevanje in mu je bilo že malo bolje. Tretji dan je bil popolnoma zdrav. Na don Boskovo besedo je vsak teden potoval v Turin in poslušal predavanje na univerzi. Pozneje, ko je bil določen, da odpre in vodi nov zavod v Alassiu, je bil tako slaboten, da je mislil, da bo na poti umrl. »Pojdi,« mu je rekel don Bosko, ko je slišal njegove utemeljene razloge. Prve ure se mu je zdelo, da ga bo zdaj zdaj vzelo. Ko pa je prišel v Alassio, je bil popolnoma zdrav. Ko naj bi razlagal, da bo pokoren mož slavil zmago, mu ni bilo treba iti iskat zgledov v knjige.

Če bi bil klerik Erminio Borio navzoč, bi lahko pripovedoval svojim tovarišem, kaj se je pripetilo njemu v jeseni, kar je opisal dvanajst let pozneje. Tretji dan mrzlice, ki si jo je nakopal v Borgu San Martino poleti 1876, bi ga skoraj popolnoma uničil. Ko so ga poslali v Alassio na kopanje, je bilo še huje. Poskusil je z domačim zrakom, pa ni bilo nič bolje. Kljub vsemu temu mu je bilo ukazano, naj se pripravi na licejsko maturo. V ta namen je prišel v zavod Valsalice v Turinu. Toda bojazen in napor sta še poslabšala posledico mrzlice. Ko je nekega dne proti drugi uri popoldne začutil, da spet začčenja drgetati, je v želji, da bi dobil malo tolažbe in spodbude kljub vrtoglavici, ki mu je komaj puščala, da je razlikoval cesto od poslopij, šel v oratorij, četudi je komaj premikal noge. Ko je po Božji volji le prišel v oratorij, se je srečal z don Boskom, ki se je sprehajal pod stebriščem, in mu poljubil roko. Ko ga je Božji služabnik videl tako zbitega in utrujenega, ga je vprašal, kaj mu je, mu položil roko na glavo, se za trenutek zamislil in mu dejal s spodbudnim glasom: »Pogum!« Ko se je poslovil od njega, si je klerik malo odpočil. Ko je nekaj časa sedel v sobi pri prefektovi pisarni, je mrzlica popustila in lahko se je vrnil v Valsalice. Pozneje je še štiri leta deloval v Borgu San Martino in ni imel nikakršnih težav več.

Med temi družinskimi zadevami je tudi veliko duhovnih zakladov. V mesecu septembru sta prišla iz Rima dva odloka, ki sta obogatila duhovne darove don Boskove redovne družine. Prvi odlok je odredil, da naj določene privilegije glavne hiše raztegnejo na vse ustanove družbe. V moči teh privilegijev so lahko odpirali zasebne oratorije (hišne kapele) za člane salezijanske družbe in tiste, ki na kakršenkoli način pripadajo tej družini z namenom, da bi lahko zadostili cerkvenim zapovedim. Drugi odlok je salezijancem dovoljeval v vseh oratorijih družbe darovati sveto mašo, deliti obhajilo vsem vernikom, pridigati Božjo besedo, poučevati krščanski nauk otroke, hraniti Najsvetejše, ga izpostaviti v javno čiščenje vernikom in z njim dajati blagoslov.

Vsa ta pooblastila je Božji služabnik prejel za svoje turinske oratorije od monsinjorjev Fransonija in Riccardija. Toda oba papeška odloka sta te pravice raztegnila čez vse don Boskove ustanove, v katerikoli škofiji na svetu. Na tak način je don Bosku uspelo dobiti drugega za drugim tiste privilegije, ki mu jih niso hoteli dati vseh skupaj, kar smo obširno pokazali v 11. zvezku.

14.

POGLAVJE

DOGAJANJE V ZAVODIH

ZA DRUGO POLOVICO LETA 1876 imamo malo novic iz zavodov. Začnimo z Ligurijo. Blaženi ustanovitelj se je tam mudil dvakrat, prvič v juliju in potem ob odhodu misijonarjev. Drugič je bilo bolj mimogrede. O tem bomo poročali v zvezi z odhodom misijonarjev. Meseca julija pa je bil pravi obisk. Skušali bomo prikazati dogajanje na osnovi raznih zapiskov.

V četrtek 20. julija ga dobimo v Alassiu. To vemo iz dveh pisem, ki ju je od tam pisal v Nico in v Turin. V Nici so se dogovarjali o nakupu nove hiše. Pogajanja je po navodilu blaženega vodil don Ronchail, kateremu je junija poslal naslednje jasne, trdne in odločne smernice.

Predragi don Ronchail!

Ko odlagam nekaj pomembnih in nujnih stvari, jemljem v roke našo zadevo v Nici, ki mi je prav tako zelo pri srcu. Zato ti pravim:

1. Sporočeni odpustki, ki naj bi jih prejeli namestniki in so zbrani na listu, ki sem ti ga poslal, veljajo za nekdanje, sedanje in prihodnje nabiralce in dobrotnike patronata sv. Petra. Teh in še drugih darov, ki ti jih bom še poslal na tiskanem listu, so deležni vsi, ki bodo postali naši dobrotniki. To boš videl iz breva, ki je že v tisku.

2. Za hišo Gautier moraš govoriti z našim dragim baronom Héraudom, ki nam mora pomagati pri velikem čudežu nabiranja sredstev. Prosi ga v mojem imenu, naj gre s teboj h gospodu notarju Sajetu, in ga vprašajta, ali bi bilo mogoče s hipoteko dobiti potrebno vsoto. Če bi bila potrebna zagotovila za posojilo, lahko za to zastaviš vse naše hiše in zemljišča do vsote, ki je potrebna. Raje vidim; da vzamemo posojilo v Franciji, ker bi sicer morali našo pogodbo spremeniti v zlato valuto.

3. Če na noben način ne bi mogli dobiti tega posojila, reci gospodu Sajetu, da naj poskrbi za naše potrebe s hipotekarnimi posojili do petdeset tisoč frankov, ki jih bomo kmalu poravnali.

4. Če potem ni mogoče uresničiti nobenega nakazanih načrtov, naj mi da na voljo dva meseca časa, da bom poskrbel za vse potrebno tukaj, če tega ni mogoče storiti tam. Pred vsem drugim je potrebno, da bo stavba zagotovljena in da bodo plačila zagamčena bodisi s krajevno hipoteko ali z drugo posestjo. Škof je pokazal najboljšo voljo, in če nam bo manjkala kak tisočak, nas ne bo pustil na cedilu.

Ali odvetnik Michel še ni prišel? Jaz zelo računam nanj. Vem, da bo v skrajnih težavah pomagal s skrajnimi sredstvi.

Je princ Sanguskhi kaj naredil? Občina, vodstvo ne bi moglo po prefektu kaj storiti? Zbogom, dragi don Ronchail, pozdravi vse naše sobrate in sinove. Vprašaj Rabagliati-ja, ali bi bil pripravljen iti v Buenos Aires za organista, don Cagliero bi ga pričakoval. Molite zame, pozdravi ponižno gospoda barona Hérauda, gospoda Audolija in imej me v J. K. za najvdanejšega prijatelja.

Turin, 5. 6. 1876

duh. Janez Bosko

Bližal se je čas podpisa pogodbe in don Bosko je iz Alassia poslal don Ronchailu potrebna navodila. Javne posle je začinil z družinskimi novicami.

Dragi moj don Ronchail!

Tvoje pismo me je dohitelo v Alassiu, kjer se bom ustavil danes in jutri in nato odpotoval v Sampierdarena, kamor me kličejo. Nameraval sem narediti izlet v Nico, vendar me zadržujejo nujni opravki.

Gotovo si že zvedel za smrt don Giulitta. Predvčerajšnjim je v Alassiu umrl Piacentino. Don Guidazio je zelo bolan v Nizzi Monferrato. Klerika Vigliocco in Giovannetti sta prav tako bolna. Vidiš, kako nas obiskuje Gospod. Molimo, goreče molimo!

Bog, dobri oče, nas blagoslavlja na drugih področjih. Hiše v Ameriki odlično napredujejo. Letos imamo kakih 200 duhovniških preoblek, od teh jih je 80 za našo družbo. In sedaj najine zadeve. Poleg tega, kar ti jih je pisal don Rua iz Turina, se drži naslednjega:

1. Skleni pogodbo za nakup hiše Gautier z enomesečnim rokom za plačilo celotne vsote od dneva podpisa pogodbe. Oproščena hipoteka.

2. V tem času bom zbral trideset tisoč frankov ali tudi več, če bo treba, in ti jih dal na voljo.

Na teh osnovah zberi – ali bolje rečeno – skušaj dobiti gospoda odvetnika Michela in barona Hérauda in jima povej, da od trenutka, ko smo stopili v ples po skupni odločitvi, ga moramo odplesati do konca za ceno vsakršnega navora, potu, lakote in še česa.

Bog hoče to ustanovo in to naj zadostuje. Dolgo sem govoril z monsinjorjem, ki se je kazal zelo navdušenega. Obljubil mi je, da se bo takoj, ko se bo danes ali jutri vrnil domov, 'totis viribus' (z vsemi silami) zavzel za hišo Gautier. Pripravljen je še z dodatno vsoto iz svojega žepa pomagati in pri tem upa tudi na sodelovanje drugih. Naročil mi je, da naj to sporočim gospodoma baronu in odvetniku Michelu.

Vedi, da smo imeli zagotovljene izterjatve in na te sem tudi računal. So sicer zagotovljene, vendar je sedaj vprašanje časa. Poskrbel sem na drug način in v času, ki smo ga določili, bo vse poravnano.

Pozdravi posebno naša dva junaka, za katera imam pripravljeno listino, ki jima bo gotovo ugajala in jima jo bom poslal, kakor hitro se bo kdo osebno od tod odpravil k vam.

Treba je še povedati, da je pred izplačilom vsote treba odstraniti vsako hipoteko na našo stavbo.

Skrbi za svoje zdravje, pozdravi ponižno z moje strani imenovane gospode in vse naše ugledne dobrotnike.

Od tukaj te vsi bratovsko pozdravljajo in jaz ostajam vedno v J. K. najvdanejši prijatelj. duh. Janez Bosko

Alassio, 20. julija 1876

S temi pismi je ozko povezan dopis, ki ga je poslal don Rui.

Predragi don Rua!

Pisal sem don Ronchailu, da naj podpiše pogodbo za nakup vile Gautier z obveznostjo plačila v roku enega meseca. Bomo že kako zbrali potrebno.

Sporočam ti, da so naši zavodi popolnoma na suhem in od njih ne moremo ničesar pričakovati.

V soboto zvečer bom v Varazzeju, kjer bom tudi prebil nedeljo. V ponedeljek bom v San Pier d'Areni. Ustavil se bom za štiri dni, da bom oskrbel 'quibus'

(s čimer – denar) za don Albera. Naslednjo soboto bom v Turinu, razen če me bo bolezen don Guidazia prisilila, da spremenim potovanje.

Pošlji mi sedem ali osem okrožnic o misijonarjih v San Pier d'Areno.

Zadnje smrti naših sobratov so povzročile povsod veliko potrtoost. Molimo.

Bi bil don Belmonte dober ravnatelj v Montevideu?

Don Bruna pa bi šel v Trinità?

Bog naj nas vse blagoslovi.

Povej klerikom in novincem, da nam v Čilu ponujajo tri velike ustanove, kjer je mogoče tisoče in tisoče duš pridobiti za Boga. Ostajam v J. K. najvdanejši prijatelj.

Alassio, 20. 7. 1876

duh. Janez Bosko

V Alassiu ali med potjo v Alassio je Božji služabnik naredil sprehod v Albissolo, da je spodbudil gospo Suzano Saettone, ki smo o njej govorili že drugje. Ne moremo opisati, kako je ta častita dobrotnica spoštovala don Boska in koliko si je prizadevala za zavod v Varazzeju. O nekem njenem obisku imamo neizdano poročilo, ki ga bomo navedli. To poročilo je iz leta 1871, ko je Božji služabnik hudo zbolel v tem zavodu.

V nekem pismu sobrata pomočnika, ki mu je stregel, beremo: »Včeraj zjutraj ga je prišla obiskat neka starejša gospa, ki je prišla od doma napol bolna samo zato, da bi videla don Boska. Kako ganljiv prizor, kak dokaz ljubezni! Jaz, ki sem bil navzoč, nisem mogel zadržati solz.«

Obiskovalka je bila gospa Suzana, kot so jo naši po domače klicali. Iz njene hiše je don Bosko pisal grofici Corsi, ki je imela v svoji vili pri Nizzi Monferrato don Guidazia, ki je bil potreben oskrbe, ki je v oratoriju ni mogel biti deležen.

Velezaslužna gospa grofica!

Rekli so mi, da je našega dragega don Guidazia spet napadla njegova stara bolezen. Ker ne dvomim o vaši neizmerni dobroti in krščanski ljubezni, vam ga ne bom priporočal. Vendar bi potreboval nekaj jasnih poročil, ki bi mi jih vi lahko dali.

1. Kako težka je bolezen in ali lahko mašuje?

2. Prepovejte mu moliti tudi najmanjši del brevirja. Če mi boste pisali, sem do sobote v Alassiu, v nedeljo v Varazzeju, od ponedeljka do petka v San Pier d'Areni.

Pišem vam iz Albissole, iz hiše dobre Suzane, ki jo lahko imenujemo dobro mater salezijancev v teh krajih. Pristrčno pozdravlja vas in grofico Marijo.

Bodite tako dobri in ljubeznivo pozdravite mojega dragega don Guidazia. Recite mu, da molim zanj, da naj ne misli na šolo ne na kako drugo delo, da naj se skuša z Božjo pomočjo pozdraviti in da bomo za vse poskrbeli.

Bog naj vas vse blagoslovi. Ko pozdravljam vso vašo častivredno družino, imam čast, da se smem imenovati vaše uglednosti najvdanejšega sina.

duh. Janez Bosko

Kakor lahko razberemo iz naslednjega pisma, je ravnatelj iz Nice prišel v Alassio na pogovor z don Boskom.

Predragi don Rua!

1. Prejel sem poslano pismo.

2. Govoril sem z don Ronchailom. Pripravi in pričakuj 20 tisoč lir iz Turina.

3. Hiše nimajo denarja. Prinesel bom 3000 frankov v zlatu, ki sem jih dvignil na me-nico don Fagnana. Sicer iskati.

4. Govori s spoštovanim Duprezom o nasvetu, kako bi odpravili hipoteko don Turca.

3. V soboto bom, če Bog tako hoče, v Turinu. Upam, da bom obiskal don Guidazia.

6. Iščem 'quibus' za zavetišče San Vincenzo.

Sporoči vsem našim fantom, da sta dva kačika ali plemenska poglavarja prosila don Cagliera, naj pošlje k njim skupino salezijancev z zagotovilom, da jih ne bodo pojedli, temveč jih sprejeli in poslušali. Don Cagliero je tesno povezan z njimi in bomo kmalu zvedeli za posledice.

Pozdrave tebi in vsem našim dragim. Imej me v J. K. za najvdanejšega prijatelja.

duh. Janez Bosko

Iz Alassia se je don Bosko vrnil v Sampierdareno, od koder je tudi prišel. Zgornje pismo nam pove vse o potrebi po denarju za zavetišče sv. Vincenca Paveleskega. Tam so gradili. Treba pa je bilo tudi vzdrževati Marijine sinove, ki so se preselili tja kot v svoje središče. Poleg tega se mu je mudilo, da bi čim prej odprl tiskarno, kjer bi tiskal stvari, ki bi v Turinu le s težavo zagledale luč sveta. Pregled knjig, ki naj bi jih natisnili v oratoriju, je povzročal preveč preglavic pri pravočasnem izdajanju mesečnih časopisov in še več težav pri pisateljih. Don Durando, ki je vodil založbo Knjižnica italijanske mladine, je poslal na škofijo dva zvezka, ki naj bi ju natisnili v najkrajšem časa. Toda ordinarij ju je hotel

osebno pregledati in ju je s precejšnjo zamudo vrnil s pripombo, da je treba zato, ker gre za izvlečke iz knjig, ki so na indeksu, dobiti dovoljenje iz Rima. Dejansko potrebe po tem dovoljenju ni bilo, ker je zadostovala nadškofova odobritev. Na srečo je don Durando, ki je zelo skrbel za točnost izdajanja, imel pripravljeno neko drugo knjigo in se je tako rešil iz zadrege. Glede omenjenih dveh knjig mu je don Bosko svetoval, da naj piše kardinalu De Luci, prefektu Kongregacije za indeks, ki je bil zelo naklonjen don Bosku in bi, ko bi zvedel za izvor knjig, takoj izdal potrebno dovoljenje. Kakor vedno je don Bosko don Durandu dal osnutek pisma: »Ker v šolah želijo brati to in to knjigo, ki je na indeksu prepovedanih tem, smo pripravili izvleček, ki bi bil v pomoč profesorjem in ne bi vseboval nič slabega. Predložili smo jo v pregled, pa nam je bilo odgovorjeno, da knjiga sicer ne vsebuje nič slabega, ker pa je avtor na indeksu, je treba prositi za dovoljenje Rim. Ker vem, kako je vaša eminenca ... itn.«

Don Durando je izpolnil naročeno. Ker pa se je hotel rešiti iz takega nemo-gočega položaja, je pritiskal na don Boska, da bi čim prej odprli tiskarno v Sampierdareni, od koder bi pošiljali knjige v pregled v Genovo. Bili so prepričani, da bodo tam naleteli na boljše delovne razmere. V Turinu je bila nepremostljiva težava razlika v filozofskih teorijah. Razni profesorji, ki bi radi dali natisniti svoje prispevke v oratoriju, so jih dajali v tisk tiskarnam, ki se za cerkveno cenzuro niso menile, ali pa so jih dajali tiskat zunaj Turina. Tako je redni profesor pedagogike Allievo s kraljeve univerze pošiljal svoje spise v tisk v Milan, ker v Turinu niso vzdržale pregleda knjige, ki bi branile filozofska stališča, ki se niso skladala z rosminijansko filozofijo.

Datum 27. in 28. nosita nadškofijska odloka, s katerima ordinarij imenuje dva delegata za pregled zvezkov Katoliškega branja in Knjižnice italijanskih klasikov. Vendar besedilo prekorači meje normalnega. Ker ravno govorimo o tem, naj povemo, da je don Bosko od aprila imel pooblastilo iz Rima, da lahko daje dovoljenje za branje prepovedanih knjig, kakor bi se mu po njegovi presoji zdelo primerno.

Zavetišče je po preselitvi iz Marassija v Sampierdareno vedno bolj napredovalo: od petdesetih fantov na začetku je število naraslo že na dvesto. Pred nekaj leti nihče ne bi mogel verjeti česa takega. Nihče, razen don Boska in njegovih najtesnejših sodelavcev. Na nekem obisku, ko je sedelo pri mizi več njegovih dobrotnikov in je nekdo izrazil začudenje zaradi tolikega napredka, je Božji služabnik odločno dejal: »Fantov bo vedno več, nekega dne jih bo tristo, potem štiristo in več. Po številu gojencev in pomembnosti ustanove bo ta hiša stala ob boku turinskemu oratoriju.«

Od štirih dni, ki jih je don Bosko prebil v Sampierdareni, nam ostajata samo dva bleda spomina v dveh pismih, ki ju je pisal v Lanzo in Turin. Don Lemoyne je pisal o zadevi, ob kateri se bomo pomudili v tem poglavju.

Predragi don Lemoyne!

Stori, kolikor moreš, za praznik železnice. Upam, da ne bo osmine po občinskih volitvah.

Uredi v Turinu glede godbe, seveda če bo prišlo povabilo od občine. Če bom takrat v Turinu, bom rade volje prišel.

Pošiljam ti pismo mons. Ceccarellija, ki sem ga pravkar prejel. Tudi don Cagliario nam je pisal lepo in dolgo pismo.

Prosim te, pozdravi don Barberisa in mu reci, naj pove novincem in salezijancem, da sta dva kačika ali plemenska poglavarja izrecno prosila don Cagliario, naj pošlje salezijanske misijonarje, ki jih bodo lepo sprejeli. Don Cagliario se pogaja z vlado o tej tako pomembni zadevi. Zdi se, da Bog pričakuje od salezijancev nekaj zares velikega. Bog naj blagoslovi vso našo drago družino v Lanzu in molite za vašega v J. K. najvdanejšega prijatelja. duh. Janez Bosko

P. S.: Prejel sem pošiljko od don Barberisa.

Sampierdarena, 25. 7. 1876

Drugo pismo je naslovljeno na don Ruo. Don Bosko mu ga je pisal dva dni pred svojim odhodom v Turin, kamor je prispel v soboto 29. julija. Ob vrnitvi s potovanja, ko je prišel v Turin okoli poldneva, je šel na kosilo k svojemu dragemu prijatelju don Vallauriju, bodisi zato, da ni povzročal sitnosti v oratoriju, bodisi zato, da je lahko končal kako nujno opravilo, ki bi ga sicer naredil šele kako uro pozneje.

Predragi don Rua!

Pošiljam ti pismo princa Chigija, da boš uredil stvari, ki so potrebne, se pravi potrdila za don Ciprianija in don Bodrata.

Prilagam tudi pismo don Ronchaila. Naredi, kar se da, da zbereš potreben denar, in ga odpošljemo v ponedeljek.

Ne morem iti v Nico, da bi obiskal don Guidazia. Mogoče bom naredil iz Turina kak izlet.

V soboto bom šel na kosilo k don Vallauriju. Če se da, pridi tudi ti. Toda piši mu listek, da mi bo prihranil malo mineštre, ker bom prišel ob pol njih. Najvdanejši v J. K.

Sampierdarena, 27. 7. 1876

duh. Janez Bosko

Malo po vrnitvi v oratorij je don Bosko prejel iz Rima pismo kardinala Jakoba Antonellija, ki ga je zaradi ljubeznivega tona zelo potolažilo. To je bilo zadnje znamenje slavnega državnega tajnika, ki je 6. novembra vrnil svojo dušo Stvarniku.

Veleugledni gospod!

Vašemu dobremu srcu in veliki ljubeznivosti, ki mi jo izkazujete, pripisujem voščila, ki ste mi jih izrekli ob mojem godu. Bila so mi zelo ljuba zaradi odkritosrčnosti tistega, ki jih je izrekel. Za ta voščila in zlasti za molitve, ki ste jih s svojimi fanti poslali v nebesa, se vam iz srca zahvaljujem in vam še vnaprej zagotavljam svojo naklonjenost. Imam čast, da se izrekam za vaše uglednosti najvdanejšega služabnika.

Rim, 29. julija 1876

G. kardinal Antonelli

Blaženemu je bilo zelo ljubo, da je proti koncu šolskega leta obiskal zavode, da bi se pogovoril z učenci zadnjih razredov in jim pomagal pri izbiri poklica. Zato je šel tudi v Ligurijo. Še prej pa je obiskal piemontske zavode. Tako je v Borgo San Martino prišel na praznik sv. Alojzija. Ni prišel nepričakovano. Tamkajšnjim fantom je nekaj dni prej pisal pismo, v katerem jim je naznanil, da se mora z njimi pogovoriti o zelo pomembnih vprašanjih. Čeprav nimamo pisma, pa vemo, da jih je ta novica, sporočena na njemu lasten način, spravila v stanje blaženosti, tako da so mu mnogi osebno odgovorili in se mu zahvalili, da se jih tako dobro spominja. Z neizmernim veseljem so ga sprejeli v drevoredu pred železniško postajo. Učenci četrtega in petega razreda so imeli priložnost, da so govorili z njim. Eden izmed konviktovcev, ki mu je izrazil željo, da bi vstopil v družbo, je bil Peter Rota iz Luja, ki je naslednjo jesen začel noviciat. Dolgo je vodil pomembno inšpektorijo v Braziliji in sedaj nadaljuje svoje delo na Portugalskem. Don Rota nam je pred kratkim opisal veliko zadovoljstvo, ki so ga čutili najbolj pripravljeni, ko se je bližal čas don Boskovih obiskov v zavodih, ko so mu lahko odprli svoje srce. »Oh, kakšni vtisi kratkih pogovorov, neizbrisen spomin na kako besedo, večkrat tudi samo kaka šala; človek bi si mislil, da jo je izrekel kar tjavendan. Don Bosko nas je, tako da se sploh nismo zavedali, vodil po poti, ki nam jo je nakazal Gospod. Tako sem tudi jaz, ne da bi se zavedal, ob koncu petega gimnazijskega razreda ugotovil, da ne morem zapustiti don Boska.«

Don Bosko je ob tej priložnosti obiskal kraj Lu, kjer je neki svet župnik širil Katoliško branje in so Božjega služabnika dobro poznali. Na začetku meseca je neka mlada družinska mati po imenu Izabela Grossetti, ki je obupala nad uglednimi zdravniki, ki so jih poklicali iz mesta, potem ko se je zatekla k Mariji Pomočnici in don Boskovim molitvam, padla v smrtni boj in v začudenje vseh iz smrti vstala v življenje.

Zato so navdušeno sprejeli don Boska in več družin ga je želelo imeti za gosta. Toda on je že obljubil, da bo šel na kosilo k Rotovim. Tedaj so vse družine po dogovoru poslale tja jedila, ki so jih pripravile doma.

Kakor za Borgo San Martino tako je storil tudi za Lanzo: s pismom je naznanil svoj prihod in potem posamično sprejel vse učence »retorike«, se pravi dijake četrtega in petega razreda gimnazije. To je bilo 26. junija.

O čem drugem kronike ne poročajo.

Tudi to leto je zavod v Valsaliceju zaradi dogodka, ki se je tam pripetil, dal priložnost, da so govorili o njem. Za praznik sv. Alojzija je ravnatelj povabil mons. Manacordo, škofa iz Fossana, da bi opravil svete obrede.

Kakor hitro je turinski škof zvedel za to, je dal napisati svojemu tajniku opozorilno pismo za don Dalmazza, v katerem ga kara in vabi, naj razloži dogodek in prosi za odpuščanje zaradi kršitve kanonskih predpisov. Don Dalmazzo je takoj obvestil škofa in mu izrazil svoje obžalovanje, če bi njegova ekselencija

morala zaradi tega utrpeti kake neprijetnosti. Mons. Manacorda, zelo odkrito-srčen človek, mu je takoj odgovoril in mu zagotovil, da iz vsega ne bo nič, ker je čutil, da je pravica na njegovi strani. V potrdilo mu je navedel trditve najbolj priznanih poznavalcev kanonskega prava in dogovor subalpinskih škofov, ki so si medsebojno podelili pravico, da lahko opravljajo škofovske funkcije v vseh škofijah. Nadaljnjih posledic tega dogodka ne poznamo. To se je zgodilo v času, ko so razpravljali o težkem vprašanju priročnika salezijanskih sotrudnikov.

Sedaj pa se vrnimo v Lanzo, kjer se je pripetil dogodek, ki je imel svoj trenutek slave, kakor bomo povedali v preostalem delu tega poglavja.

Neka anonimna canaveška družba se je l. 1865 lotila gradnje železniške proge iz Turina v Lanzo, ki naj bi bila dolga 32 km. Od časa do časa so odprli posamezne odseke: prvega od Turina do Venarie, drugega od Venarie do Caselleja v letu 1868. Zatem tretjega od Caselleja do San Maurizia in končno četrtega do Cirièja leta 1869. Ostal je še zadnji odsek od Cirièja do Lanza, ki so ga končali 1876. Za odprtje tega komaj 11 km dolgega odseka, ki pomeni srečno končanje desetletnega prizadevanja, so načrtovali veliko politično prireditev. Pred kratkim je v parlamentu prišlo do močnega vladnega premika od desnice na levo. Novi možje, ki so bili glasniki idej napredka in svobode, so nastopili vlado ne samo z demokratičnimi, temveč tudi izrecno antiklerikalnimi nameni. Odprtje nove železniške proge se je zdelo lepa priložnost za povzdigovanje novega reda v srcu starega Piemonta. Zato so prosili za sodelovanje ministrstvo in začeli velike priprave, ki bi pritegnile pozornost cele Italije na Turin. Na celotni prireditvi je bil v središču Lanzo, ki naj bi postal glavni pobudnik kot središče zgodovinskega dogajanja stranke. Tudi don Boskovo ime je bilo vključeno v priprave. Toda tudi ob tej priložnosti je znal s svojo previdnostjo 'incedere per ignes suppositos cineri doloso' (hoditi po žerjavici, pokriti z varljivim pepelom), priti v bližino ognja, ne da bi se opekel.

Zadnje dni julija sta župana Turina in Lanza prišla k ravnatelju zavoda in ga prosila, da bi dovolil sprejeti pod stebriščem zavoda državne ministre, ki bi prišli na odprtje železniške proge, kajti krajevna uprava bi z verjetno želela pogostiti te ugledne osebnosti. Turinski župan Rignon naj bi govoril tudi v imenu prefekta Bargonija in ministrov in župan Lanza je v imenu občinske uprave povedal, da razen zavoda ni primernejšega prostora za počastitev tako uglednih osebnosti. Don Lemoyne je popeljal gospode na ogled dvorišča in vrta. Rekel je, da ni on lastnik, temveč don Bosko in da bo zato pisal njemu, ki gotovo ne bo imel nikakršne težave, da bi jim ustregel. Zato ne more dati končnega odgovora. Oba sta imela njegovo opombo za umestno. Ko so se ogledniki poslovili, je don Lemoyne takoj o vsem obvestil blaženega, ki se je mudil v Sampierdareni, in z obratno pošto prejel vsa pooblastila za celotno zadevo. Obljubil je celo, da bo, če bo v Turinu, sam prišel na prireditev.

Odprtje železniške proge so prestavili na 6. avgust, nedeljo. Don Bosko je od prejšnjega dne bil v Lanzu, z njim pa tudi godba na pihala iz oratorija. Z njim je potoval samo sobrat pomočnik Barale, ki se spominja, kako mu je Božji služabnik govoril o krščanski dolžnosti, da spoštujemo zakonito oblast. To je govoril v kratki časovni razdalji od leta 1870, ko so stiki cerkvenih osebnosti s političnimi osebami iz vlade dajali pretvezo za kritiko in hudobne razlage.

Zavod je bil okrašen na najbolj slovesen način. Z vsakega stebra je visela zastava kot tiste, ki so jih nosili križarji. Prostor med stebri so zagrinjale belo-r-deče zavese. Sredi stebrišča je stal oder, na katerem je okrašena s tribarvnimi italijanskimi zastavami visela slika kralja Viktorja Emanuela II. Pod sliko je na lepem stebriču stala velikanska vaza s šopkom s premerom enega in pol metra. Iz cvetlic je bil narejen grb mesta Lanzo. Na robu je na ozadju belih marjetic izstopal napis iz rdečih geranij zavod želi srečo vsem. Na desni in levi strani šopka so bili razporejeni naslanjači, široke preproge so pokrivalo tla, na obeh straneh naslanjačev so tekle dolge vrste belo pogrnenih miz za prigrizek, ki ga je pripravila občinska uprava. Oder za godbo na pihala je bil postavljen ob stopnišču, ki je vodilo na Trg sv. Petra.

Uradno je bila napovedana tudi udeležba princa Amedea, kneza Aostskega, ki pa ni mogel priti, ker je bil zadržan.

Ob vznožju vzpetine, na kateri stoji mesto Lanzo, je občinska uprava med zelenjem dreves dala postaviti za skupno pogostitev pokrito leseno uto, okrašeno z belimi in modrimi trakovi.

Dan je bil sončen in jasen. Ob pol devetih je pripeljal vlak, ki je vozil tri ministre: Depretisa, predsednika ministrskega sveta, Nicòtera, notranjega ministra, in ministra javnih del Zanardellija, ki je zastopal kralja. Krajevni župnik teolog Friderik Albert je z osmimi ministranti iz zavoda, vsi v roketih, čakal na prihod vlaka. Bataljon železničarskega inženirstva je sestavljal častno stražo. Ko so ministri in povabljeni, kakih štiristo oseb, izstopili iz vlaka, je župnik blagoslovil vlak ter kot učen in pobožen duhovnik spregovoril kratko, toda zgovorno in pobožno. Potem se je duhovščina umaknila, vojaki pa so, vzpenjajoč se proti mestu, delali špalir sprevodu, ki je urejeno šel naprej skozi veličasten slavolok. Dolgi vrsti je načelovala četa karabinjerjev na konjih, njim pa je sledila četa karabinjerjev v slovesnem koraku. Za njimi je korakala krajevna godba na pihala z županom in tremi ministri, ki jim je sledil prefekt pokrajine Turin, turinski župan, občinski svetovalci, senatorji, poslanci, časnikarji in množica osebnosti iz cele Italije, tudi iz oddaljenih krajev. Pred bolnišnico se je sprevod ustavil, ministri so vstopili v poslopje, se nekaj minut tam zadržali in potem nadaljevali pohod. Na Trgu svetega Petra, polnem ljudi, je kaplan čakal na predstavnika kralja pod paviljonom z mladimi iz poljedelske poboljševalnice, z otroškim vrtcem, s sirotišnico za deklince in dekliškim zavodom. Po prijaznem pozdravu, ki je trajal le trenutek, smo dospeli na vhod zavoda.

Občinska godba na pihala je kar naprej igrala, toda ko so se zaslišali udarci na boben salezijanske godbe, je v trenutku prenehala. Tedaj je salezijanska godba, razporejena ob vhodu v zavod, zaigrala kraljevsko koračnico. Karabinjerji na konjih so se postavili na eno stran vhoda v zavod, karabinjerji pešci pa na drugo stran špalirja. Naši godbeniki so se s spretnim obratom postavili na dvorišče. Don Bosko in don Lemoyne sta čakala v ferjalu (brezrokavni plašč) na pragu zavoda. Ko je Zanardelli prestopil prag, se je obrnil k don Bosku in ga vprašal:

»Oprostite gospod, je mogoče don Bosko tukaj?«

»To sem jaz,« je odvrnil don Bosko.

Pozdravili so se in se rokovali z ministri. Njihove ekscelence so bile malo zadržane. Vstopili so v preddverje. Fantje v uniformah so lepo razporejeni v četverostopih stali na dvorišču, s hrbtom obrnjeni proti stebrišču. Med obema vrstama se je odpiral prehod. Na ukaz telovadnega učitelja so se vsi odkrili in ognjevito zavpili »živio«. Ministri so odzdravili in se napotili skozi stebrišče. Prostor je bil tako lepo okrašen, da je nekdo na glas vzkliknil od začudenja. Mestni gospodje niso odlašali in so takoj poiskali ravnatelja, mu stisnili roke in se mu zahvalili za vse, kar je storil v čast kraja. Oči vseh so bile uprte v čudovit šopek cvetlic. Medtem je učitelj telovadbe ukazal fantom »obrat nazaj« in skupine so naredile premik tako natančno, da so častniki karabinjerjev vzklikali od navdušenja.

Godbeniki, ki so prišli na svoje mesto, in pevci, ki so se postavili na drugo stran, so začeli izvajati himno, ki ji je besedilo napisal don Lemoyne in jo uglasbil Dogliani. Ob uvodnih zvokih so ministri dali navzočim znamenje, da naj molčijo, ker so vsi drug čez drugega govorili na glas, in da bi bolje slišali, so se postavili tik ob pevce. Skladba, ki so jo izvedli don Lazzero, pomočnik Pelazza in dva fanta, je bila izredno učinkovita. Gledalci so planili v brezkončno ploskanje. Nato so postregli s prigrizkom. Zatem so vsi šli za don Boskom, ki so ga ministri spremljali na vrt in ga niso niti za trenutek zapustili vse do odhoda.

Na zahodni strani vrta, čisto na ovinku, ki ga dela reka Stura, je bila na majhni vzpetinici kamnita miza, ki je vabila navzoče, da so si malo oddahnili ob čudovitem razgledu. Tukaj so se glavne osebnosti ustavile. Nekateri so sedli na nizek zid, drugi na stole ob mizi, nekateri pa kar na tla. Tukaj so bili Nicotera, Depretis, Zanardelli, Spantigati, Ercole, Ricotti in veliko drugih, sredi med njimi pa don Bosko. Drugi so se ali sprehajali po poteh ali pa se zbirali v skupine pod stebriščem. V glavni skupini se je razvil pogovor, ki zasluži, da ga na kratko podamo.

Nicotera je začel pogovor z vprašanjem don Bosku:

»Prav. Vi, don Bosko, precej potujete, kajne?«

»Gotovo,« je odvrnil don Bosko, »vsaj dvakrat na leto moram obiskati svoje zavode.«

»Pa tudi v Rim greste pogosto?«

»Gotovo, celo večkrat.«

»Vemo, da greste tudi v Vatikan.«

»In zakaj ne? Saj je to vendar kraj duhovnikov. In kam naj bi sicer v Rimu šel?«

»Govori se, da ste celo tesno povezani s papežem.«

»Hodim na obisk k papežu, ki me vedno dobrotljivo sprejema. Imam bolj ali manj dobre stike z njim, pač glede na to, kakor njegova Svetost dovoljuje. Po drugi strani pa imam tudi prost dostop do ministrstev. Šel sem k njim po opravkih in ministri mi niso dali čakati v predsobi, temveč so me takoj sprejemali. Ko sem končal pri ministru, sem takoj šel k papežu, ki mi tudi ni dal čakati v predsobi. Tako smo lahko razpravljali o različnih vprašanjih in marsikaj tudi uredili. Lahko tudi povem, da mi je njegova Svetost zelo zaupala in mi v določenih stvareh pustila popolno prostost pri obravnavanju poslov. Tudi njegova ekscelenca minister Vigliani mi je zelo zaupal in mi dal popolno svobodo, čeprav je vedel, da sem bolj papeški kot papež sam.«

Tu mu je segel v besedo poslanec Ferraris: »To je pa res, to je pa res! Lahko vam povem, kaj je rekel Vigliani, ko je don Bosko zapuščal ministrstvo: Don Bosko je dragocen zaklad. Mogoče jo to človek, ki lahko dela državi največje usluge.«

»Poleg tega sem sprejemal najrazličnejše naloge,« je nadaljeval don Bosko. »Papež mi je dal govoriti, ne da bi me prekinil, tudi o stvareh, ki so mu bile najbolj neljube. Nikakor pa nisem hotel prevzemati uradnih naročil. Veliko stvari pa smo začeli v soglasju z Viglianijem, čeprav zaradi neprevidnosti nekaterih nismo mogli vsega dokončati.« Don Boskove besede, s katerimi je preprosto govoril o tako izredno pomembnih zadevah, so vsi pozorno poslušali.

»Toda, toda,« je vzkliknil Nicotera, »vi, don Bosko, ne poveste vsega, kar mislite.«

»In zakaj ne bi?«

»Ker ste preveč prebrisani.«

»Kje pa naj bi bila ta prebrisanost? Kar imam v srcu, imam tudi v ustih. Ni skrivnosti, ki je ne bi mogel izreči v javnosti. Kar hočem storiti, ve zadnji deček v mojem zavodu. Če je prebrisanost v tem, potem se zares lahko imam za prebrisanega. Kar se tiče vere, sem s papežem in sem ponosen na to.«

»Kar se tiče modernih stvari?« je vprašal Nicotera.

»Se pokoravam zakoniti oblasti.«

»Kljub vsemu pa se mi zdi, da nam ne poveste vsega.«

»Oprostite, gospod. Iz načina, kako vam tukaj govorim, lahko vidite, da ne hlinim, temveč kot odkritosrčen človek dam vedeti vsem, kaj mislim. Vsi vedo, kaj in kako misli don Bosko.«

Tedaj je povzel besedo senator Ricotti, zgodovinar: »Vse prav. Toda don Bosko ima v očeh vladne levice dve črni točki.«

»Bi bili tako dobri in bi ju povedali? Tako bi videl, ali se lahko poboljšam.«

»Prva črna točka je: ustvarjate preveč duhovnikov.«

»In druga?«

»Preveč profesorjev.«

»Toda gospod senator, ne vidim, kje bi bila tu moja krivda. Kar se tiče prve točke, ne bom ničesar povedal v svojo obrambo. Tistih, ki jih jaz naredim za duhovnike, nikakor ni veliko. Celó malo jih je v primerjavi s tistimi, ki so vstopili v državno službo kot policisti, v višje poklice, umetnost in obrt. Ne razumem pa tega, kako je to, da duhovnik ne dela prav, ko skuša druge poučiti, kako naj mu pomagajo v poslanstvu. Menim, da vsi gospodje, ki so tukaj navzoči, od prvega do zadnjega želijo širiti svojega duha in vzgojiti čim več ljudi, ki bi bili podobni njim zlasti v tem, kar se tiče skupne splošne blaginje. Zato je čisto naravno, da duhovnik želi vzgojiti čim več duhovnikov. Kaj naj bi rekli o vojaku, ki ne bi želel izuriti drugih za dobre vojake? O zdravniku, ki ne bi želel, da bi bilo čim več dobrih zdravnikov? Isto velja za odvetnike. Zato mi vi, gospod profesor, ne smete šteti v greh, če želim svojega duha vliti v druge in vzgajati ljudi, ki bi mi bili podobni, ko smo vsi zavzeti za to, da bi storili čim več dobrega našemu bližnjemu. Vi sami bi mi šteli v hudo, če se ne bi trudil za to. Če bi zanemarjal prizadevanje, da bi vzgajal duhovnike, bi mi očitali, da nimam rad svoje službene obleke.«

»Don Bosko ima prav,« so enoglasno izjavili vsi ministri, »očarani od odkritosrčnega načina govorjenja in zlasti še od tona, ki je izražal popolno pristnost.

»In druga točka, da jaz proizvajam preveč profesorjev? Toda kdo me je prisilil k temu? Vi, gospod Ricotti, ki ste v parlamentu predlagali zakon o diplomah in me tako potegnili za lase. Jaz ne delam drugega, kot da se zvesto držim zakona, ki so mi ga vsilili. Če hočeš imeti zavod in gimnazijo, moraš imeti diplomirane profesorje in ljudi z doktoratom. Če vaša uglednost meni, da je prizadevanje držati se kakega državnega zakona, krivično, potem bi se imel za nadvse počaščenega, da sem si naprtil to krivico, in sem več kot prepričan, da ste vi vsi skupaj istega mnenja. Po drugi strani pa je to tudi nujnost. Gorje, če v mojih zavodih naši učitelji ne bi imeli univerzitetnih diplom! Ti gospodje (s smehljajem na ustih je pokazal na ministre) bi mi že pokazali!«

»Don Bosko nam je zaprl usta,« so odgovorili ministri, »don Bosko ima prav.«

Nato so se začeli šaliti. »Povejte nam, don Bosko, vi, ki berete v srcih,« je začel poslanec Ercole, kateri je večji grešnik, Nicotera ali Zanardelli.«

»Kaj naj vam rečem? Če bi moral soditi po videzu, ta velikokrat vara. Zato nimamo zanesljivega merila, s katerim bi lahko odločili. Če bi pa moral soditi na osnovi notranjega stanja, moram reči, da ju ne poznam, zato ne morem ničesar reči.«

»Kar povejte, kar povejte, kaj mislite o naju dveh?«

»Dragi gospodje, jaz menim, da sta poštenjaka.«

»Naštejte razloge.«

»Jaz oba visoko cenim. Gospod Zanardelli je uveljavljen odvetnik, čigar slave je polna Italija. Vi ste pa poznani po delih v statistiki, kar zelo visoko cenim.«

»Ne skušajte se izmuzniti,« je ponovil Ercole. »Odgovorite na moje vprašanje, kateri od obeh je večji grešnik?«

»Spravljate me v zadrego. Kaj hočete? Ponavljam, kar sem že rekel: če ju motrim z vidika znanosti, sta oba znana zaradi svoje slave. Če ju motrim z vidika učinkovitosti in dejavnosti, moram reči, da sta prava redkost in skoraj ni mogoče dobiti koga, ki bi ju prekosil. Če pa ju motrim z moralnega vidika, vam moram priznati, da vam v tem trenutku ne morem dati odgovora, ker ju ne poznam.«

Tedaj se je Nicotera obrnil k Ercolu in vzkliknil: »Toda zakaj hočeš z menoj primerjati druge? Jaz s tem nimam kaj opraviti. Vprašaj raje ti don Boska, ali nisi večji grešnik kot drugi.«

»Toda jaz se nikakor ne mislim spreobrniti,« je odvrnil Ercole.

»Prav,« je odgovoril Nicotera, »ti si večji grešnik kot jaz, ker poznaš hudo-bijo in jo delaš. Ali ne veš, kaj je zapisano v bibliji? 'Desiderium peccatorum peribit' (želja grešnikov se izjalovi). Kaj pravi k temu don Bosko?«

»Kaj naj vam še povem, potem ko ste mi vzeli besedo iz ust? Sicer pa če bi hoteli koga spoznati, ni zadosti, da smo skupaj kako uro, temveč bi morali opraviti duhovne vaje. Treba bi bilo premisliti o preteklem življenju, o smrti, s katero se končuje delovanje na tem svetu, o nečimrnosti stvari tega sveta in o dragocenosti nebeških reči, o Božji sodbi, o večnosti. Pomisliti bi bilo treba, da bodo v trenutku smrti samo dobra dela naša tolažba in bo vse drugo samo vzrok za tegobe. Po vsem tem razmišljanju, in če bi dotični opravil odkritosrčno spoved, bi lahko izrekel sodbo o njegovi notranjosti.«

»Toda povejte nam: mislite, da se bomo zveličali?« To je izrekel, kakor da bi hotel povedati kaj duhovitega.

»Seveda. To jaz upam, ker je dobrota in usmiljenje Božje tako zelo veliko.«

»Toda mi nimamo namena, da bi se tako kmalu spreobrnil.«

»Radi bi povedali, da bi se spreobrnil, vendar tako, da bi nadaljevali. Sicer bi si želeli, vendar se za zdaj ne čutijo ...«

»Da, prav to.«

»Potem pa nimam reči kaj drugega kot tisto, kar je povedal pred nekaj trenutki eden izmed gospodov: desiderium ... z vsem, kar sledi.«

»Da, da! To velja zate, Nicotera,« je dejal eden izmed njih.

»Pa tudi zate,« mu je ta odvrnil.

Kočno so prešli na druga vprašanja, katerih spomin pa ni ohranjen. Vsekakor pa don Bosko ni opustil priložnosti, da ne bi povedal kake bridke resnice. Vendar je njegova preproščina, njegova ljubezniva beseda izključila vsako zamero ali žalitev, tako da so bili vsi okoli njega zadovoljni, se šalili, vendar tako,

da šale niso nikogar prizadele ali bile znamenje prezira in zaničevanja. Z eno besedo, don Bosko jih je popolnoma prevzel. Zanardelli se je tisti dan slabo počutil, vendar ni mogel vedeti ali zaradi notranje napetosti ali zaradi kakega slabega telesnega počutja.

»Vi se danes ne počutite dobro?« ga je vprašal don Bosko.

»Na žalost ne, dragi gospod,« je vzdihnil Zanardelli.

»Potem pa glejte, da boste ozdraveli.« Te besede Božjega služabnika so naredila na Zanardellija čuden vtis, kakor poroča don Lemoyne, ki je bil navzoč. V takih primerih je don Boskov pogled izrazil tisto, česar usta niso izpovedala.

Nicotera je utrgal cvetlico, si jo zataknil v gumbnico in jo nosil ves dan. Časnikarji so to opazili in zapisali, da je hotel minister s tem nakazati svoje spoštovanje in ljubezen do don Boska.

Počasi so poslanci, sanatoriji in drugi gostje napolnili prostor in govorili o ljubeznivosti in domačnosti, s katerima je don Bosko govoril z ministri, ko je sedel pri mizi sredi med njimi. Bil je edini, ki je predstavljal Lanzo, ker so se krajevne oblasti popolnoma umaknile.

Medtem ko so se na vrtu tako pogovarjali, so na dvorišču gojenci izvajali telovadne vaje in je igrala zavodska godba na pihala. Prejšnji večer so fantom priporočili pokorščino in jih spodbudili, da bi naredili čast zavodu zlasti s tem, da ne bi brez dovoljenja zapustili svoje skupine, češ da bi s tem naredili veselje don Bosku. Fantje so se tako držali navodil, da starši, ki so v velikem številu prišli na praznik, niso mogli dobiti svojih sinov za tisto celo uro in pol, ker so vztrajali vsak na svojem mestu. Gostje so se sprehajali po dvorišču, z zanimanjem opazovali fante in se skušali seznaniti s tistimi, ki so bili doma iz istega kraja, in jih navdušeno pozdravljali. Končno so prišli ministri z vsem svojim spremstvom in med njimi don Bosko, ki je na eni strani držal za roko Nicotera, na drugi pa Zanardellija. Za njimi je stopal Depretis, ki skoraj ves čas ni odprl ust.

Skupina se je napotila k naslanjačem, ki so bili razporejeni v polkrogu. Ministri so posadili don Boska v sredino. Na njegovi strani so sedeli Nicotera, Ercole in Ricotti. Depretis je stal naslonjen na don Boskov naslanjač. Zanardelli je stopil po stol, sedel nasproti don Bosku in tako sklenil krog. Zdelo se je, da je don Bosko kralj praznika. Pripravljalni odbor je določil, da se bodo gostje ustavili v zavodu za dvajset minut, pa so ostali uro in pol. Župan je večkrat prišel in opozoril, da je že čas, da gredo, oni pa so odgovarjali: »Samo še trenutek.«

Proti enajsti uri so se ministri dvignili in nadvse ljubeznivo vabili don Boska, da bi šel z njimi na kosilo. Toda on povabilo je ljubeznivo odklonil. Sprostili so se, bili dobre volje in izjemno zadovoljni s sprejemom. Zanardelli je izrazil svoje veliko zadovoljstvo. Nicotera se je ob slovesu glasno zahvalil, tako da so ga vsi slišali: »Nadvse sem bil srečen. Da, to je zadovoljstvo, ki ga človek doživi mogoče samo enkrat v življenju.«

»Razen če bi še drugič prišli,« je dejal Zanardelli, »in bi nas don Bosko sprejel v enem izmed svojih zavodov.« Zanardelli pa, ko je pri izhodu iz zavoda v gneči zagledal salezijanskega profesorja don Albana, je le-temu položil roke na ramena, kakor da bi ga hotel objeti, se sklonil in šepnil na uho: »Recite don Bosku, da sem nad sprejemom v zavodu zadovoljen, da bolj ne bi mogel biti. Povejte mu to, ker mi bo v veliko zadovoljstvo. Pozdravite v mojem imenu te odlične fante. Recite jim, da jih nikdar, da, nikdar ne bom pozabil. Zahvalite se predstojnikom, gojencem, godbenikom, pevcem. Besede himne sem si deloma zapomnil, deloma pa se je bom še naučil. Nočem jih pozabiti in mi bodo ostale vtisnjene v spomin. Recite, povejte, da vsega tega ne bomo pozabili. Storil bom za zavod vse, kar bo v moji moči.« Po teh besedah se je pridružil odhajajočim tovarišem. Don Bosko jih je pospremil do sredine trga in se po ponovnih poklonih, stiskih rok in zagotovilih neizbrisnega spomina vrnil v zavod.

Očitno je bil nadvse zadovoljen. Po kosilu je na naslanjaču pod stebriščem, obdan od klerikov in duhovnikov, izrazil svoje vtise, ki so jih zapisali. Nekateri izmed njih so vredni, da gredo v zgodovino.

»Menim,« je dejal, »da ti gospodje ministri in poslanci že dolgo niso slišali toliko pridig, kot so jih slišali danes v Lanzu. Po eni strani so to obžalovanja vredni ljudje, ki ne slišijo nikdar besede, ki bi prišla iz srca, niti resnice, ki jih ne bi razdražila. Jaz sem jih pristrčno sprejel in jim s srcem na dlani povedal, kar mi je priložnost narekovala. Pa tudi resnico sem jim lahko povedal, ne da bi jih užalil, na najbolj odkritosrčen način. Verjetno niso bili nikdar na duhovnih vajah, toda tokrat so jih opravili, ne da bi morali iti k sv. Ignaciju.

Sicer pa si ne bi mogel niti predstavljati, da bi ta slovesnost lahko bila tako zelo slovesna in bi navdušila kogarkoli si že bodi. Jaz se nisem prav nič zbegal in sem se počutil kakor med svojimi fanti; prav tako odkritosrčno in zaupno sem govoril z njimi. Postavili so mi celo vrsto vprašanj, tako da je eno stopalo na peto drugemu, jaz pa sem se smehljal. Mislili so, da se smehljam zaradi njihovih čudnih vprašanj, jaz se pa nisem mogel vzdržati smeha zaradi tega, ker sem se videl sredi teh ljudi kakor 'protoquamquam' (kdor se postavlja). Ko sem poslušal tista vprašanja in dajal odgovore, sem mislil na ta svoj čuden položaj.

Videl sem, da sem storil prav, da sem prišel v Lanzo. Ubogi ravnatelj, v kakšni zadregi bi se lahko znašel! Kako bi lahko odgovoril na toliko zvijačnih vprašanj, ki so bila včasih hudobna in izzivalna? Ali bi se zmedel, ali postal njihova igračka, ali bi se razjezil in že bi bilo vsega konec. Težko se je komu, ki ni dobro pripravljen, znajti med ljudmi, ki prezirajo duhovnika. To je razlog, zakaj sem prišel, ko je bila ta prireditev neizogibna. Kajti samo don Bosko je bil sposoben sodelovati v takem razgovoru. In kako naj bi odklonili gostoljubje ministrom, ko so sami prosili zanj. Pomislite, kaj bi to vzbudilo v javnosti. Lahko bi celo zaprli zavod. Poleg tega pa nismo imeli nobenega razloga, da bi odklonili.

Smo v starih dednih deželah, pričakovali smo kneza Aostskega Amedea, prišel je Zanardelli kot kraljev predstavnik. Če smo ga že morali sprejeti, je moral biti sprejem primeren njegovemu položaju. Zato godba sploh ni bila odveč. Slovesnost ni imela nobenega sovražnega znamenja proti Cerkvi, nihče ni izrekel niti besedice v tej smeri. Zato je vse, kar smo storili, dobro storjeno. V evangeliju je rečeno 'Dajte cesarju, kar je cesarjevega' in mi smo to naredili. Nič drugega nismo storili kot to, kar smo dolžni zakoniti vladi.

Dosegli smo pa, tako upam, kako korist. Prepričan sem, da ti gospodje ne bodo nikdar več divji sovražniki duhovnikov. Ko so ugotovili, da jih obravnavam s srčno dobroto, so se lahko prepričali, da mnogi duhovniki ne želijo nič drugega kot samo dobro vsem ljudem. Menim, da bodo na smrtni postelji želeli imeti duhovnika ob svoji strani.«

Zares se na slovesnosti, na kateri je bilo toliko govorov, ni slišala niti ena beseda proti veri. Prav tako ministri niso izgubili iz spomina don Boska, kakor je bilo mogoče to ugotoviti ob različnih priložnostih.

Glas o dogodku je tako dvignil ugled zavoda, da je naslednje leto imel že 208 konviktovcev.

Treba je poudariti, da je ravnatelj užival popolno zaupanje staršev. Gojenci so ga imeli radi kot očeta. Ob neki slovesni priložnosti je neki nekdanji gojenec z besedami polne nežnosti pokazal na preprosto klop na zgornjem dvorišču ob stebrišču, kjer je dobri ravnatelj, obdan od fantov, imel navado pripovedovati z njemu edinstveno sposobnostjo spodbudne dogodke iz življenja.

15.

POGLAVJE

LETA 1876 UMRLI SALEZIJANCI

MENIM, DA GOVOR O UMRLIH članih salezijanske družbe leta 1976 ni zunaj okvira teh Biografskih spominov. Saj so vsi bolj ali manj živeli povezani z don Boskom, tako da ni mogoče govoriti o njih, ne da bi pri tem naleteli na Božjega služabnika. Poleg tega nam podatki, ki smo jih zbrali o njih, ponujajo dragoceno gradivo za poznanje duha, ki je takrat vladal v družbi in ki je bil konec koncev don Boskov duh. Ne smemo pozabiti, da v tistem času don Bosko še nikomur ni prepustil Elizejevega plašča, in kakor smo videli zgoraj, je v svoji vedno številnejši družini nadaljeval svojo navduševalno vlogo in so vsi neposredno ali posredno od njega prejeli pobude in spodbude. Zato se nam ne zdi izgubljen čas, ko bomo govorili o dveh duhovnikih in treh klerikih, ki jih je Bog tega leta poklical v večnost.

Vsi trije kleriki so prihajali iz naših zavodov, kjer so končali pet razredov gimnazije. Prvi, Jakob Piacentino, doma iz Rochette Tanaro, je študiral v Lanzu in bil preoblečen leta 1870, ko je bil star osemnajst let. V tistih prvih časih je don Bosko že zrele klerike kmalu po preobleceni pošiljal v zavode in jih zaupal vodstvu krajevnih ravnateljev z namenom, da bi, medtem ko bi bili zaposleni s kakim delom, opravili noviciat in se šolali. Ni jih pustil izpred oči in storil je vse, da so čutili njegov blagodejni vpliv. Tako so Piacentina takoj poslali v Borgo, kjer je bil prvo leto asistent, drugo leto pa učitelj v tretjem razredu osnovne šole. Nato so ga poklicali v oratorij, kjer je vse do zadnjega ostal asistent rokodelcev. Njegovi iznajdljivi prizadevnosti se moramo zahvaliti, da so l. 1876 rokodelci bili sposobni tekmovati z dijaki v gledaliških predstavah, česar prej nihče ni poskušal. Ko je bil s svojim teološkim študijem že precej daleč in se je bližalo duhovniško posvečenje, so sorodniki in prijatelji storili vse, da bi ga izvabili iz družbe, tako da so mu slikali čudovite možnosti za bodoče življenje v svetu. Toda on se je odločno zoperstavil

in je po svojih redovnih zaobljubah sklenil, da nikdar več ne bo šel v svoj rodni kraj. Maja 1876 se ga je polastila bolezen in mu izčrpala sile. Predstojniki so ga v upanju, da mu bo mili morski zrak vrnil zdravje, poslali v Alassio, toda julija je očiščen s trpljenjem poletel v nebesa. Spomin na njegovo neutrudno gorečnost za rokodelce je v oratoriju ostal dolgo živ.

Iz mesta in zavoda v Alassiu je bil drugi klerik po imenu Anton Vallega, ki je umrl v Noli v Liguriji pri svojih starših tri mesece pred Piacentinom. S sedmimi leti je po priprošnji Marije Brezmadežne ozdravel od težke bolezni. Zaradi te milosti je postal zelo pobožen in se je popolnoma predal Gospodovi stvari. Odlično se je učil. Pri maturi v kraljevi gimnaziji Monviso v Turinu je dosegel najvišje ocene med vsemi notranjimi in zunanji gojenci. Po vstopu v družbo je vztrajno skrbel za svoje napredovanje v učenju in krščanski popolnosti. V knjižici, ki jo je ohranil don Barberis, je ob koncu meseca zapisoval svoje napa-ke in sklepe, da bi se poboljšal. Ko je naredil zaobljube in so bila pravila potrjena, je zapisal naslednje besede: »Z zaobljubami sem iz duše in telesa naredil živ tempelj Svetega Duha. Zato si želim, da bi ta tempelj bil vedno čist.« Januarja 1875 se mu je bolezen, ki ga je mučila, še preden je vstopil v družbo, poslabšala in ga nezadržno privedla v grob. Še na predvečer svoje smrti se je pred don Cerrutijem zahvaljeval Bogu, da ga je poklical v družbo, in živo prosil svojega ravnatelja, da bi to povedal don Bosku. Dodal je, da je bil vedno pripravljen iti v misijone, če bi to hotel Bog in ga ohranil pri življenju.

Dne 8. septembra je odšel v večnost »predragoceni« klerik Jakob Viglioco, kot ga je označil don Bosko, ko je to sporočil don Caglieru. Doma je bil iz Baroneja v škofiji Ivrea. Od malih nog je bil nagnjen k molitvi. Tako doma kakor v zavodu v Calusu, kjer je vstopil v klasično gimnazijo, so ga večkrat dobili tako podnevi kakor ponoči zatopljenega v molitev. Rad bi postal duhovnik. Ko je slišal nekega učitelja govoriti o oratoriju, se je tako navdušil, da je hotel tam narediti gimnazijo. Bil je star šestnajst let. Majhne postave, bledega obraza, preprostege videza in povprečnega obnašanja, skromno oblečen, a urejen, se je zdel tamkajšnjemu svétniku prvošolec in ga je, ne da bi ga sploh vprašal, odvedel v pododdelek prvega razreda. Brez upiranja je ostal tam ves dan. Šele naslednjega dne, ko so pisali nalogo, so ga odkrili in popravili napako. Zaradi bistrosti je bil v petem gimnazijskem razredu med prvimi. Njegova pobožnost ga je kmalu pripeljala v Družbo sv. Alojzija in najsvetejšega Zakramenta, pozneje pa še tudi v Družbo Brezmadežne, v kateri so bili samo najboljši. Ko je prišel čas odločitve za poklic, ni pomišljal. Uglednim in vplivnim osebnostim, ki so ga hotele odvrniti od izbranega poklica, je jasno povedal, da moramo v tem poslušati svojo vest in svojega duhovnega voditelja. Kot novinec se je popolnoma izročil svojemu magistru, ki je v svojem poročilu don Bosku zapisal, da je »dober zgled noviciata« in »pravi sv. Alojzij«.

Njegova prva skrb je bila, da bi se naučil premišljevat. Prebiral je knjige, vprašal za svet in si končno izdelal naslednji način premišljevanja. Na začetku, ko se je postavil v Božjo pričujočnost, si je predstavil Jezusa križanega, ki stoji pred njim in ga s križa ljubeznivo gleda. Med premišljevanjem je od časa do časa dvignil pogled h Križanemu in si predstavljal, da ga spodbuja k premišljevanju resnic, ki jih je bral. Na koncu je prosil Jezusa, naj pade nanj kaka kapljica njegove krvi kot znamenje odpuščanja in milosti. Premišljevanje je končeval z dobrimi sklepi. V stalni misli na Jezusa Križanega je čutil potrebo, da je razmišljal o svojem srcu in se odločal za trdne sklepe.

Dodobra je spoznal vrednost pokorščine. Eden izmed tovarišev mu je izrazil svoj odpor do nekega neposrednega predstojnika. Vigliocco mu je začel razlagati nauk sv. Alfonza, ki pravi, da je prava sreča, če imamo predstojnika z napakami, ker nam to omogoča, da ugotovimo, ali smo zares pokorni ali ne, se pravi, ali se pokoravamo človeku, ki nam ugaja, ali Bogu, ki ga ta nadomešča. Zanj v pokorščini ni bilo majhnih stvari. Tudi za majhne nepopolnosti se je obtoževal predstojniku. Poznal je tudi dragocenost časa in ni rad govoril po nepotrebnem. Pravil je, da je njegovo veselje in oddih učenje; temu se je posvečal tako zelo, da ni dojemal stvari, ki so se dogajale okoli njega. Don Bosko, ki je potreboval dobrega in prizadevnega učitelja za Marijine sinove, je izbral njega in se ni zmotil v izbiri. Delo mu je zelo ugajalo in prisvojil si je geslo Božjega služabnika, da »stori veliko, kdor dela malo, pa dela tisto, kar mora delati; nasprotno pa stori malo, kdor dela veliko, pa ne dela tistega, kar bi moral delati«.

Kar ga je najbolj pritegovalo v družbo in zaradi česar se je navezal nanjo, je bila ugotovitev, da ta družba skrbi predvsem za ubogo in zapuščeno mladino. Gorel je od želje, da bi poučil o krščanskih resnicah in popeljal k dobremu najbolj zapuščene. Dve leti zaporedoma je v postnem času, takoj ko je končal šolo, hitel v Oratorij sv. Alojzija v Porta Nuovi in učil krščanski nauk, nanj se je temeljito pripravljaj. Njegovi veroučenci so ga imeli tako zelo radi, da so bili med najbolj rednimi po obisku šole kakor tudi najbolj urejeni in disciplinirani med poukom. Vsako nedeljo med cerkvenim letom je nezadovoljen, da bi se trudil samo v cerkvi, ko so drugi katehisti šli na kratek odmor, zbiral najbolj navdušene in jih učil ministrirati. Don Guanella, ki je vodil Marijine sinove in oratorij sv. Alojzija in pri tem imel za pomočnika klerika Vigliocca, je v svojem poročilu o času, ki ga je prebil z don Boskom, zapisal, da »je klerik Vigliocco bil nadvse kreposten mladenič«.

Njegovo navdušenje za katehizacijo je še bolj naraslo, ko je don Bosko začel govoriti o misijonih in misijonarjih: v želji, da bi tudi on šel v misijone, je hotel v svojem oratoriju opraviti ustrezno pripravništvo. Napisal je prošnjo don Bosku, da bi se lahko udeležil prve odprave misijonarjev. V svojem pismu z datumom 2. februarja 1875 piše: »Dobro poznam svojo nezadostnost in vem, da bom le

malo lahko pomagal. Toda če mi bo Bog stal ob strani, bom tudi jaz kaj naredil. Čeprav sem zadnji med vašimi sinovi, hočem vendar med prvimi izraziti svojo gorečo željo. Volja, da bi storil bližnjemu dobro, velečastiti oče, je v meni neizmerno velika, niti se ne bojim težav in naporov in na vaš namig sem pripravljen iti do konca sveta.«

Toda Božja previdnost je odločila drugače. Njegovo zdravje, ki se je vidno slabšalo, je povzročilo negotovost. Oprostili so ga šole in ga poslali na oddih v hribe nad Supergo. Pozneje je na željo svojih staršev šel domov v rodni zrak. Tam je zbiral vaške otroke in jih poučeval krščanski nauk. Vztrajal je tako dolgo, dokler ga bolezen ni prisilila v posteljo. Ker ga don Bosko ni mogel osebno obiskati, je poslal k njemu don Ruo. Izdihnil je dopoldne na praznik Marijinega rojstva. Župniku, ki ga je nekaj dni prej vprašal, ali se kaj boji smrti, je odgovoril: »Upam, da se ne bom bal smrti, ko se mi bo približala, niti takrat, ko bo že pri meni, saj sem vsak mesec dobro opravil vajo za srečno smrt.« Bil je star komaj dvajset let.

Od dveh duhovnikov, ki ju je smrt ugrabila družbi leta 1876, je prvi don Jožef Giulitto. Zrasel je v oratoriju, kamor je vstopil l. 1866, ko mu je bilo dvanajst let. O njem imamo kratek življenjepis, verjetno posnetek nagrobnega govora, ki ga je don Bonetti objavil v Katoliškem branju in mu je predgovor napisal klerik Karel Cays.

Pokojnega je takole predstavil: »Mnogi izmed tistih, ki so mu bili tovariši ali so ga imeli za učitelja, se spominjajo njegove prijaznosti, veselega značaja, njegova kot prijetnega sogovornika in obenem človeka vzornega obnašanja, čistega življenja, gorečega v molitvi in vnetega za rešitev duš.«

Doma je bil v Soleru, v občini Alessandria. Don Bosku ga je priporočila markiza Emilija Imperiali di Solero. Pod ljubeznivim vodstvom Božjega služabnika je v štirih letih končal gimnazijo. V mladem fantu se je bleščala angelska čistost. Tudi njemu so obetali zlato prihodnost, če bi hotel nadaljevati v semenišču. Toda on se ni mogel ločiti od don Boska.

Leto pozneje se je materialno oddaljal od očeta svoje duše, ki ga je poslal za učitelja v Borgo San Martino. V nekaj dneh se je spoprijateljil s klerikom Alojzijem Najjem, ga prosil, da bi mu bil tajni opominjevalec in ga opozoril na kakršnokoli napako in nepravilnost v obnašanju. Don Nai, ki nam poroča o tej spodbudni nadrobnosti, nam opisuje tudi, kako je njegov tovariš sprejel prvo opazko. Dolžnost asistence gojencev je zahtevala, da so vsi asistenti čim hitreje vzeli skodelico kave v obednici in takoj šli na dvorišče. Klerik Giulitto, ki še ni bil navajen na tako ravnanje, se je malo zadrževal v obednici. Ko je bil opozorjen, je pokazal veliko hvaležnost in ni nikdar več ostal v obednici niti za trenutek več, kot je bilo nujno potrebno. Še nečesa drugega se don Nai dobro spominja. Kot pozoren bralec je doobra poznal Rodrigueza. Zato je pogosto, ko je bilo treba razrešiti vprašanja ali pojasniti vidike iz asketike ali podpreti svoje trditve in

popraviti napačne ideje, imel navado reči svoj 'ipse dixit' (učitelj je tako rekel), ki se je glasil: Rodriguez pravi tako, Rodriguez meni drugače. Tudi don Bonetti potrjuje to poročilo z dvema dogodkoma. Nekdo se je pritoževal nad težavami svoje službe, ki mu je bila zaradi pomanjkanja požrtvovalnosti v breme. Giulitto mu je odgovoril: »Pojdi in si preberi prvo razpravo drugega dela Rodrigueza in to, kar te sedaj teži, bo postalo lahko kot slamica.« Nekdo drug se je malo upiral pri pokorščini. Giulitto mu je svetoval, da naj nekaj dni prebira peto razpravo tretjega dela in »v osmih dneh boš najbolj pokoren redovnik v hiši«.

Po prihodu na svoje novo delovno mesto si je naprej sestavil urnik in za vsak trenutek dneva določil ustrezno zaposlitev, tako da ni izgubil niti trohice časa. Iz nikakršnega razloga ni opustil premišljevanja in duhovnega branja. Iz globoke pobožnosti do Jezusa v najsvetejšem zakramentu mu je prihajala čudovita ljubeznivost v vedenju in vedrost obraza, zaradi katerega je bil pri vseh priljubljen. Tudi zdravnik, ki je zanj skrbel v zadnji bolezni, je bil očaran.

Septembra 1875, ko je najmanj pričakoval, mu je don Bosko naročil, naj se pripravi na prejem nižjih redov, da bi potem v kratkih presledkih prejel še višje. Klerik je bil star šele dvaindvajset let, toda don Bosko, ki je potreboval čim več duhovnikov, je ob vsaki priložnosti odstranil pomisleke. Nenadno sporočilo je Giulitta vznemirilo. Don Bosko, ki ga je do globine poznal, ga je opogumil, prosil za potrebne spreglede in ga priporočil mons. Ferrèju, škofu v Casaleju, ki je bil tako zelo naklonjen don Bosku. Pripravnik je decembra prejel subdiakonat. Tedaj pa se je pojavila bolezen v prsih, ki se je pokazala najprej v močnem kašlju in potem v izbruhu jetike. To je bila strela z jasnega neba. Poslali so ga Alassio, kjer je prebil zimo, se okrepil in se vrnil v Borgo, da bi se pripravil na duhovniško posvečenje. Svojo prvo mašo je opravil na praznik presvete Trojice. Med njegovimi rokopisi je ohranjen listek z zapiski:

Spomini moje prve maše: 1. Gospod, daj, da bom duhovnik, kakor hočeš ti, po tvojem svetem srcu. 2. Da te bom ljubil, kako in kolikor hočeš ti. 3. Da se ne bom večno pogubil. 4. Da se ne bo nobena duša pogubila po moji krivdi, temveč da bi lahko rešil veliko duš. Toda njegovi upi in upi drugih glede njega so se kmalu razblinili. Komaj en mesec po tistem, ko so v isti kapeli odmevali radostni spevi stoterih glasov, ki so prepevali novomašniku, se je ob njegovi krsti zaslišal žalostni Requiem in Dies irae. Globoko žalostni so bili sobratje od blizu in daleč. Spomin na njegove svete zglede je ostal v srcih tistih, ki so ga poznali. Nekateri redki še živeči poznavalci še danes govorijo o njem z občudovanjem in spoštovanjem.

Nekaj tednov prej so pokopali duhovnika Cezarja Chialo, ki ga bralci teh Spominov še dobro poznajo. Nekega dne je don Bosko nekaterim salezijanskim duhovnikom dejal: »On je dragocen dragulj z vseh vidikov.«

Postal je salezijanec že odrasel, toda don Bosko ga je poznal že dolga leta. Njegovo ime je omenjeno v don Boskovem rokopisu, kjer so zapisana imena in

starost sto fantov, ki jih je leta 1850 popeljal iz Turina na duhovne vaje v malo semenišče v Giavenu. Na sredini seznama je ime »Cezar Chiala, 16 (let)«. To kaže, da sta se z blaženim že dolgo poznala.

Rodil se je v Ivrei 1837 v premožni družini. Ko se je s svojimi preselil v Turin, je stopil v stik z don Boskom, ko je ta s potujočim oratorijem iskal zatočišče v Valdoccu. Spoznati don Boska in ga vzljubiti je bilo eno in isto. Izbral si ga je za voditelja in spovednika in ni naredil ničesar brez njegovega nasveta. Bil je že 28 let ravnatelj kraljeve pošte v Piemontu. Ker mu je način, kako je don Bosko poučeval in ravnal z otroki, zelo ugajal, je Chiala kot dijak in uradnik rad poučeval katekizem. S klerikom Ruo sta hodila ob nedeljah v Oratorij Angela varuha v Vanchigli, kjer je prevzel razred dimnikarjev. Visoke postave, elegantno oblečen, izbranega obnašanja je sedel sredi kakih trideset zanikrno oblečenih Valdostancev in jim zavzeto razlagal Božje stvari. Leta 1864 ga je prenos glavnega mesta v Firence prisilil, da se je ločil od svojega dragega don Boska. Iz Firenc je 1870 odšel na Sicilijo in tam v pokrajini Caltanissetta vodil pošto. Tamkajšnje podrejene uradnike in meščane sta njegovo krepotno obnašanje in pristna pobožnost tako spodbudila, da so mu priredili slovesno zadušnico, čeprav je že pred štirimi leti zapustil njihovo mesto.

To mesto je zapustil zato, ker se je odpovedal službi. Leta 1872 se je odločil, da bo zapustil svet in šel živeti z očetom njegove duše. Z velikimi težavami je prepričal sorodnike. Končno pa je le zmagoslavno vstopil v oratorij, kjer je kot klerik začel noviciatsko leto. Mati vdova in brat nista mogla verjeti, da bi njun Cezar začel tako ponižno in ubogo življenje.

Zelo dobro je uporabil štiri leta, ki jih je preživel v družbi. Prav prizadevno se je lotil študija teologije in bil v manj kot treh letih pripravljen za duhovniško posvečenje. Njegovo veselje je še vedno bil Oratorij Angela varuha. Don Barberis, ki je bil takrat ravnatelj tega oratorija, je zapisal: »Lahko zagotovim, da nikdar nisem našel bolj gorečega in bolj pametnega sodelavca.« Dejansko je bil sposoben spreminjati v angelčke tudi poredneže, ki so se zdeli trdovratni oslički.

Aprila leta 1875 je bil posvečen v duhovnika. Prisluhnimo spet don Barberisu: »Njegova tako velika krepot je postala junaška. Velikokrat sem ga občudoval, ko je preobložen z delom v svoji prefektovske pisarni po nekaterih dneh, ki bi jih imenoval viharne, zvečer po deseti uri zbit, kot je bil, skušal končati svoje premišljevanje. Sveto mašo je daroval umerjeno in dostojanstveno. Pred mašo in po njej se je dolgo pripravljaval in zahvaljeval. Rad je govoril, da ima za veliko srečo, da je v hiši Najsvetejše. To mu je bilo v veliko spodbudo.

Skušal se je držati v senci. Ponižujoče in neprijetne naloge, ki se jih radi izogibamo, so zaupali njemu in jih je sprejemal ubogljivo in z veliko uvidevnostjo. Ne bomo ponavljali vsega, kar je storil za rokodelce. Upravljal je tudi

Katoliško branje, pri katerem je sodeloval z don Boskom, še preden je prišel v oratorij: prevajal je iz francoščine in popravljaj odtise. Nekaj anonimnih del je napisal on, vedno jih je pa skrbno pregledal don Bosko. Dokler je bil še v Turinu, je imel navado večerjati z materjo, nato je pogosto prihajal v Valdocce, kjer je v posebni sobi, ki so mu jo dali na razpolago, delal pozno v noč. Včasih je spal v oratoriju. Ko je zjutraj v veliko spodbudo vseh opravil svoje pobožnosti med fanti, je kruh s kleriki pojedel (tedaj kleriki še niso dobivali za zajtrk kave) in odšel v svoj urad na pošto. Don Lemoyne piše: »Včasih je spremljal don Boska v Becche, da je pod vodstvom svojega učitelja pisal svoje spise. Toda tudi tukaj se je zadovoljil s suhim kruhom in ni hotel kaj drugega.« Bolezen, ki ga je mučila že v njegovem poštnem uradu, se je tako poslabšala, da ga je junija 1876 spravila v grob. Njegova smrt je presenetila vse, ki so imeli srečo, da so ga poznali. Z globokim prepričanjem so ponavljali: »Umrli je svetnik.« Njegovi posmrtni ostanki počivajo v družinski grobnici v Felettu.

Blaženi bo v svojih sanjah o nebesih kmalu videl don Giulitta in don Chialo z drugimi salezijanci, ki gredo za Dominikom Saviem.

16.

POGLAVJE

DUHOVNE VAJE V LANZU

NA SEJI VRHOVNEGA SVETA 18. junija so odločili, da bodo 1876 duhovne vaje v Lanzu v treh tečajih, ki si bodo sledili nepretrgoma ali v kratkih presledkih. Na vseh je bil predstojnik, voditelj in govornik don Bosko, vendar o vsem nimamo kaj dosti poročil.

Prvi tečaj se je začel zvečer v nedeljo 10. septembra in se končal v ponedeljek 18. septembra. Trajal je celih sedem dni. Udeležili so se ga samo sobratje, večinoma kleriki in pomočniki, ki so morali narediti začasne ali večne zaobljube. Instrukcije je pridigal don Bonetti, premišljevanja pa teolog Askanij Savio. Kolikor nam je znano, je blaženi imel šestkrat večerni govor, trikrat pa je pridigal.

Po večernih molitvah prvega dne je dal sobratom nekaj koristnih nasvetov za dober potek duhovnih vaj. Priporočil je zbranost in molk, zadovoljstvo z vsem, kar se jim daje, in razumevanje, če kaj manjka (npr. udobje za spanje, kuhinja in postrežba pri mizi.) »To so pomanjkljivosti,« je dejal, »ki jih v kratkem času po koncu šolskega leta ni mogoče popolnoma odpraviti. Da ne bi ničesar pokvarili, zlasti na vrtu. Da ne bi jemali grozdja in drugega sadja, kar bi bilo znamenje nezmernosti in požrešnosti in škodo bi lahko obsojal vsak, ki bi to videl. Dnevni red bo izobešen na raznih krajih. Vedno zelo priporočam točno izpolnjevanje urnika. Vsak naj pazi nase, kakor če bi delal sam duhovne vaje, in naj jih opravi, kakor če bi bile zadnje v njegovem življenju. Ker ste vsi utrujeni, bomo jutri vstali pol ure pozneje.« Utrujenost je bila posledica celodnevnega potovanja.

Naslednjega dne ob pol desetih je imel don Bosko uvodni nagovor. V enem izmed zvezkov don Barberisa smo dobili naslednji zapis:

Upravnik nekega bogatega gospoda je na začetku leta poklical k sebi vse uslužbence in vsakemu določil posebno nalogo za celo leto. Enemu je zaupal obdelovanje polja, drugemu skrb za sejanje in gojitev rastlinja itn. Preden se je poslovil od njih, jim je

dal ustrezne nasvete za točno izpolnitev nalog. Vsak se je vživel v svoje delo in skušal čim bolj izpolniti dobljeno naročilo. Eden je začel kopati zemljo, drugi je sejal, eden se je lotil obrezovanja dreves, spet drugi je skrbel za živino. Vsi so se z najboljšo voljo lotili dela, ki jim ga je zaupal upravnik.

Leto je šlo proti koncu in prišel je čas dajanja obračuna. Upravnik ni hotel biti sam razsodnik o opravljenem delu, temveč je vse zaposlene pustil samemu gospodarju, da je on vse pregledal in presodil.

Gospodar je zato drugega za drugim natančno izprašal o opravljenem delu, ki jim ga je zaupal njegov upravnik. Zlasti ga je zanimalo, koliko so pridelali. Enega je vprašal, kako je obdelal zemljo, drugega, kako je skrbel za rastlinje, ali je pravočasno pognojil, pravilno zalival, ali ga je obrezal, ali je poskrbel za vse potrebno, da bi obrodilo. Spet drugega je vprašal, kako je skrbel za živino, ki mu je bila zaupana, ali se je zanjo zavzel. Hotel je vedeti, kaj vse je storil in koliko je priredil.

Nekateri delavci, če bi dajali obračun upravniku, bi ga skušali prevarati, si pa tega niso upali storiti z lastnikom, za katerega so vedeli, da je temeljito seznanjen z vsem, in mu ne bi mogli ničesar prikriti. Sedaj so ob misli, da bi morali vse to priznati gospodarju, čutili veliko žalost zaradi svojega nepravilnega ravnanja in so sklenili, da bodo v prihodnje bolj prizadevni.

Pa preidimo k naši stvari. Ti delavci ste vi, ki ste na začetku leta po prvem zboru prejeli vsak svojo nalogo in se zavezali, da jo boste točno opravili. Upravnik sem jaz. Sedaj, ko se je končalo leto, vas upravnik vse kliče k sebi, da mu podaste obračun o vašem opravljenem delu.

Jaz sem torej upravnik, toda vi dobro veste, da don Boska lahko prelisičite in mu kaj zamolčite, pa ne zato, ker je don Bosko tako naiven, da bi ga lahko prevarali, temveč zato, ker notranje stvari lahko vsak skriva in se ne vidijo na zunaj. Toda stvar je taka, da ni don Bosko tisti, ki mu morate o vsem poročati, temveč Bog, ki ga pa ni mogoče prevarati in ki pozna vsako vaše dejanje in namene, ki ste jih imeli.

Zbrali ste se torej zato, da bi preverili, kaj ste naredili to leto, in dali obračun Bogu, se bolje pripravili za prihodnje leto in storili vse, da bi bili bolj zavzeti in delavoljni.

Pa še nekaj zelo pomembnega vam moram povedati, to je, da te obračune vestno naredimo, kajti vsako leto so za nekatere to zadnje duhovne vanje v njihovem življenju. Leto za letom umirajo sobratje, in če niso dobro opravili duhovnih vaj, je to velika izguba. Zmanjka jim milosti, da bi lahko uredili svoje račune.

Te duhovne vaje bodo za marsikaterega izmed vas zadnje. V tej isti cerkvi so bili in poslušali isto pridigo lansko leto kleriki Vallega, Piacentino in Vigliocco, don Chiala in don Giulitto. Tedaj so oni molili za tiste, ki so umrli prejšnje leto, in sedaj mi molimo zanje, kakor bodo prihodnje leto drugi molili za nekatere izmed nas. Zato je pomembno, da duhovne vaje opravimo dobro.

Sedaj ko začenjamo duhovne vaje, bi vam moral dati navodila, da bi jih dobro opravili. Ne bom vam jih našteval veliko. Zbral jih bom nekaj, ki pa bodo, če jih boste izpolnili, pomagala, da boste dobro opravili te duhovne vaje. Poleg tega bom imel zvečer priložnost še kaj dodati, če bo treba, vendar upam, da ne bo.

Sedaj vam bom dal zelo pomemben nasvet, ki vam bo, če ga boste upoštevali, poma-

gal več kot vsi drugi. Ta nasvet se glasi: ne bodi v pohujšanje in spotiko tovarišem. Vendar naj se ne samo vzdržimo pohujšanja, temveč z vsakim dejanjem, vsako besedo dajemo dober zgled, tako da bosta vsaka beseda in vsako dejanje drugim v korist. Če boste izpolnili ta nasvet, kar upam, potem pridigarjem ne bo težko govoriti, kajti njihove besede bodo hitro udejanjene in ne bo treba dajati drugih priporočil in svete duhovne vaje bodo prinesle obilo dobrih sadov našim dušam.

Ne bom se ustavljal pri drugih nasvetih, rad bi vam priporočil samo molk in tišino v določenih časih. Molk je prvi pogoj za dober uspeh duhovnih vaj, ker daje duhu zadosti priložnosti in časa za premišljevanje o glavnih točkah. Držite se molka od večernih molitev do jutranje maše in v času malice, tako bo več zbranosti in s tem več sadov duhovnih vaj. V času pa, ko ni molka, se vzdržimo kričanja in vsega, kar bi lahko povzročilo raztresenost in motnje.

Končujem s priporočilom, da bi vsi v vsem dajali dober zgled in da bi se držali molka v določenem času. Če bomo storiti tako, bodo duhovne vaje, ki jih začnemo, potekle lepo in bomo imeli veliko koristi za svoje duše.

Sedaj bomo drugega za drugim predstavili nagovore za lahko noč, kakor smo jih prejeli.

2. večer. Spodobnost v cerkvi: klečanje brez naslanjanja.

V nekaterih krajih je navada, za katero ne bi rad, da bi se uvedla tudi pri nas, namreč da nekateri zato, ker se niso učili jezika, zamenjujejo glagol klečati z glagolom sedeti in napravijo iz obeh eno samo dejanje. Ne, dragi moji, to je huda napaka, tako slovnična kakor jezikovna, razliko pa najdemo pri sopomenkah v slovarjih, kjer se nikdar ne mešata dve besedi. Pri nas so zlasti Ligurijci tisti, ki so vnesli to napako, in menim, da je prav, da se stvari postavijo na pravo mesto.

Dogaja se, da mnogi hkrati klečijo in sedijo in se pri tem naslanjajo na naslonjalo. Govoril sem z nekim genovskim škofom in potem še z drugimi in ugotovil, da nikakor ne gre za splošno sprejeto navado; ta navada je zanič in jo je treba odpraviti. Začnimo jo torej odpravljati pri nas. Kadar je čas, da sedimo, sedimo dostojanstveno, in ko je čas, da klečimo, klečimo tako, kakor se spodobi, ne da bi se naslanjali nazaj. Ta moja smernica naj velja za sedaj in za v prihodnje in tudi za ravnatelje zavodov, ki naj uvedejo to lepo navado zlasti tam, kjer se razvada mogoče še ni razširila. Verjemite mi: zunanja drža telesa veliko pripomore k notranji zbranosti.

3. večer. Ne privzemajmo slabih, kakor tudi ne brezbriznih in škodljivih navad.

Danes vam hočem položiti na srce nauk, da si ne privajate navad. Ko pravim navada, ne mislim na dobre šege in pobožne vaje, ki jih imate. Vsak naj si prizadeva, da si bo pridobil veliko dobrih delovnih sposobnosti, ker bo na tak način z večjo lahkoto izpolnjeval kreposti. Mislim vam govoriti o vsaki slabi ali indiferentni navadi, ki bi lahko bila škodljiva.

Nekateri imajo navado, da ne vstanejo, ko bi bilo treba, in pravijo: »Jaz se hitro oblečem, prve četrte ure bom ostal še v postelji in potem hitro vse opravil.« Ne, to je slaba navada, ki ima lahko hude posledice, če se ji kdo pogosto prepušča.

Drug ima navado kaditi. To je treba na vsak način odpraviti, ker škodi zdravju, kajti razen zelo debelih drugi ne morejo dolgo ostati brez vnetja drobovja.

Kdo drug ima navado, da njuha tobak. Tudi ta navada je zelo nevarna in škodljiva. Poznam gospoda, ki samo za tobak izda tri lire na dan. In tega se lahko človek navadi kar mimogrede: vzameš ščepec tukaj, drugi mu ponudi naslednjega in tako naprej. Začenja se z vtikanjem mezinca v škatlo, potem si nalepi malo prahu na kazalec in nežno vdihava in to za zdaj zadostuje. Potem si kdo nasuje nekaj tobaka na prste, zatem si kupi za sold tobaka, ga zavije v kos papirja in reče: »Za en sold tobaka imam zadosti za cel mesec.« Nato reče: »Namesto da bi ga hranil v papirju, si bom priskrbel tobačnico. Tako se bo tobak bolje ohranil in bo bolj svež.« Nato se človek navadi in se navade ne more več znebiti. Zato naj se tudi vsi, razen tistih, ki to zares potrebujejo, tega odvadijo. Če je komu zdravnik predpisal to zdravilo zaradi glavobola ali slabih oči, prav. Vendar naj iz drugih razlogov nihče tega ne dela.

Isto velja za kavo, za določene pijače itn.

Kakor vidite, imamo že celo vrsto slabih navad, ki nas silijo, da jim zadostimo. Zato si nikakor ne nalagajmo drugih, ki bi se spremenile v nujo. Kaj lepa navada bi bila, da bi nam ne bilo treba spati ali jesti. Koliko bolje bi se počutili. Koliko nevšečnosti bi nam bilo prihranjenih, koliko več dela bi lahko opravili. Toda kaj hočete. Brez tega ne moremo. Lahko pa storimo, da ne bomo preveč spali, da ne bomo spali zunaj določnega časa, da ne bomo jedli in pili ob vsaki priložnosti.

4. večer. Zaobljube: vrednost, razlika, koristi.

Jutrišnji dan je namenjen oddajanju prošenj za sprejem v družbo in k zaobljubam za tiste, ki bi jih radi naredili. Prošnje je treba izročiti don Barberisu pri zajtrku, tisti pa, ki so zadržani, opoldne.

Mnogi me vprašujejo, kakšna je razlika med dejanjem, ki ga kdo opravi brez zaobljub, in dejanjem, ki ga opravi z zaobljubami. Prav je, da vsi slišite moj odgovor: dejanje, ki ga naredimo z zaobljubami, ima dvojno vrednost. Prva prihaja iz vrednosti dejanja samega, druga pa iz dejanja z zaobljubo. Sv. Bernard vprašuje tudi samega sebe in si odgovarja, da je tisti, ki opravlja dobra dejanja z zaobljubo, in tisti, ki jih dela brez zaobljube, podoben človeku, ki daruje sadove svojega vinograda, ne da bi daroval tudi vinograd. Kdor opravlja dobra dela brez zaobljub, daruje Bogu sadove svojega vinograda, vinograda samega, ki je njegova volja in on sam, pa ne daruje. Tisti pa, ki samega sebe daruje Bogu z zaobljubo, daruje sadove in sam vinograd.

Vprašujejo me tudi, kakšna je razlika med začasnimi in večnimi zaobljubami. Odgovarjam: tako ene kakor druge so ljube Bogu. Dobra stran tega je naslednja: Tisti, ki želi služiti Bogu in narediti dobro svoji duši, se ne sme ustrašiti niti enih niti drugih. »Toda,« bo kdo rekel: »kaj pa, če se bodo spremenile okoliščine, če se bo svet spremenil? Tisti, ki je vezan z večnimi zaobljubami, ne more več nazaj. Zato je bolje narediti triletne zaobljube.«

To je prevara. Kdor naredi samo triletne zaobljube, se izpostavlja mnogim izzivom, pregovarjanjem staršev in drugih. Kdor pa naredi večne zaobljube, pretrga vsak stik z zunanjim svetom in je miren. Obžalovanja zaradi spremenjenih okoliščin ne bo, ker bo predstojnik, ki ima popolno oblast razvezovanja tako začasnih kakor večnih

zaobljub, poskrbel, da se bo vse pravilno uredilo. Glede tega lahko vsak svobodno vložijo svojo prošnjo.

Še naslednje vprašanje: »Kakšno korist imam od tega, če naredim zaobljube?« Koristi je zelo veliko. Ne bom govoril o materialnih koristih, da nam ne bo nikdar manjkalo potrebnega za hrano, obleko, stanovanje, ne da bi mi skrbeli za to. Prav tako ne bom govoril o tem, da je skupaj z drugimi mogoče narediti več dobrega, kot če je kdo sam. Govoril bom samo o dveh prednostih, ki nam jih dajejo zaobljube. Kdor naredi zaobljube, svojo dušo postavi v stanje nedolžnosti, kakor če bi prejel sveti krst, in pred Gospodom zasluži plačilo mučencev za vero, je kakor svetnik mučenec za Gospoda. To je splošen nauk svetih očetov. K temu imamo še popolni odpustek, ki ga lahko podarimo za duše v vicah.

5. večer. Pomoč pokojnim sobratom.

Jutri bomo opravili žalno pobožnost za duše v vicah. Pravila nam ukazujejo, da proti koncu duhovnih vaj opravimo posebne pobožnosti za pomoč dušam naših pokojnih sobratov. V tem letu jih je petero odšlo v večnost. Res je, da so bili vsi zgledni redovniki in zato smemo upati, da jih je Bog že sprejel v svojo slavo. Kljub temu bomo molili v ta namen. Gospod je poklical k sebi klerika Vallego in klerika Piacentina, don Chialo in don Giulitta ter zadnje dni don Vigliocca. Naša obhajila, rožni venec in druge pobožne vaje namenimo v ta namen. Duhovniki naj jih priporočijo Gospodu pri sveti maši. Upamo, da bomo tako pomagali, če morajo še kaj zadostiti Božji pravičnosti, in bodo rešeni trpljenja.

6. večer. Kdo je duhovnik. Ne goljufajmo družbe.

Danes so vložili prošnje za zaobljube. Oh, kako je lepo, če se posvetimo Bogu z zaobljubami! Vendar naletimo na težavo. Nekateri se hočejo posvetiti Bogu, pa pri tem mislijo tudi na dom, na starše, na zaslužek. Dragi moji, odložimo vsako skrb za take stvari. Gospod, ki oblači lilije na polju in skrbi za ptice pod nebom, ne bo nikdar zapustil tistega, ki vanj zaupa. Treba se je le popolnoma izročiti Gospodu, brez vsakega pridržka. Nihče naj ne reče: »Če bom postal duhovnik, profesor, bom šel, bom videl, bom zaslužil itn.« Kdor ima ta namen, naj ne postane duhovnik. Duhovnik pomeni biti Božji služabnik in ne trgovec. Duhovnik mora skrbeti, da bo zveličal čim več duš in ne zagotovil uspeh svojih časnim poslom.

Nihče pa naj ne reče: »Ostal bom v družbi nekaj časa, recimo tri leta.« Ta bi bil kriv prave tatvine pred Gospodom. Povzročil bi toliko izdatkov in skrbi, in potem ko bi bil čas, da bi družbi kaj povrnil za izdatke, ki jih je imela z njim, bi jo zapustil. Recimo: kdo se šola, pa je reven in ne zmora izdatkov. Družba pa ga, prepričana, da ji bo nekoč kakorkoli pomagal, podpira pri šolanju, plačuje tudi profesorje, vpisnine in izpitne takse, dokler ne postane profesor z diplomo ali doktoratom. In ko smo zanj naredili vse to, reče: »Ne potrebujem več družbe.« In jo zapusti. Ne vem, kako lahko ima tak človek mirno vest pred Bogom. Naredil je pravo tatvino in greh mu ne bo odpuščen, če ne bo povrnil izdatkov, ki jih je povzročil. Na žalost se tudi med nami dobi kdo, ki pride do te stopnje nevhvaležnosti. Toda jaz prepuščam njemu, da uredi stvari s svojo vestjo. Mogoče so za tem starši, verjetno tudi župnik deluje v tej smeri,

mogoče pa ga kliče celo škof; toda ta ne more na tak način zapustiti družbo. Storimo torej tako, kakor pravi Odrešenik: »Nihče, kdor položi roko na plug in se ozira nazaj, ni primeren za Božje kraljestvo.« Pogum torej, posvetimo se vsi Gospodu, toda popolnoma in brez pridržkov.

To zadnje je samo bleda senca nagovora, ki ga je imel don Bosko šesti večer. Znano nam je, da je blaženi svoje izvajanje podprl s takimi dokazi, vzetimi iz tedanjih okoliščin, da je v vseh zapustil globok vtis. Njegove besede so veljale zlasti dvema klerikoma, katerima so že zdavnaj potekle triletne zaobljube in nista mislila na to, da bi jih obnovila. Ker sta bila oba zelo nadarjena, ni bilo nikakršnega razloga, da bi lahko dvomila o svojem poklicu. Če bi izstopila, bi bilo to očitno proti Božji volji. Ko se je naslednjega dopoldneva sestal vrhovni svet in so govorili o tem, je don Bosko dejal, da se je zavedel, da je govoril malo premočno, da ga je pa potreba prisilila k temu, ker ni šlo samo za dobro teh dveh klerikov, temveč tudi za nekatere druge. Vendar ta dva nista mogla vedeti, da sta bila prav onadva predmet njegovih izvajanj, zato nobeden od njiju z njim ni spregovoril besedice o tem, ali bosta ostala ali odšla. Vendar don Bosko ni govoril vetru. Posledica je bila, da sta oba celo noč razpravljala o tem in da je eden takoj drugo jutro vložil prošnjo, drugi pa čez nekaj dni. Naj povemo, da so zlasti tega drugega v domačem kraju zelo vabili, naj izstopi. Niso nasprotovali samo starši, temveč se je tudi župnik trudil z gorečnostjo, ki bi zaslužila boljšo uporabo, da fant ne bi ostal pri don Bosku. Celo nadškof, ki je šel v rojstni kraj klerika, ga je iskal na njegovem domu in ga skušal na lep način prepričati, da bi spremenil sklep. Ko to ni zaleglo, mu je začel pretiti, da ne bo mogel biti posvečen v duhovnika. Vsak je ostal pri svojem. Toda na klerika je to naredilo tak vtis, da je imelo zanj hude posledice, kakor bomo videli v naslednjem poglavju.

Dne 17. septembra so delali zaobljube. Obred je potekal takole. Ob pol desetih so se vsi zbrali v cerkvi za drugo sveto mašo, ker je bila nedelja. Odpeli so dnevno uro in poslušali branje pravil. Zapeli so Veni Creator. Vsi, ki naj bi naredili zaobljube, so se zbrali v zakristiji. Bilo jih je petintrideset: enaindvajset za večne zaobljube in štirinajst za triletne. V prezbiteriju je bil klečalnik, kjer bi drug za drugim prebrali obrazec zaobljub. Zgoraj pred oltarjem na evangeljski strani je na naslanjaču čakal don Bosko, ki naj bi sprejel zaobljube. Najprej so pristopili tisti, ki so delali večne zaobljube. Za njimi so iz zakristije prišli drugi, ki jim je don Bosko ponovil vprašanje. Don Barberis je v svoji kroniki zapisal: »To leto sem pri branju obrazca zaobljub začutil posebno odločnost, vsi so obrazce prebrali odločno, jasno in brez zatikanja.« Po izrečeni zaobljubi je vsak podpisal svojo listino in se vrnil v cerkev na svoj prostor. Po končanem obredu je don Bosko s svojega naslanjača imel »lepo pridigo«, pravi don Barberis, ki jo je povzel v naslednjih besedah.

General, ki vidi, kako se množijo vrste njegovih bojevnikov, se veseli, ker upa, da bo s temi okrepitevami lažje premagal sovražnike in se mu jih ne bo treba bati. Tako se veselim v tem trenutku jaz, ko vidim, da se večja število mojih sinov, to je vojščakov,

ki so pripravljene na boj proti hudiču, vojščakov, ki mi bodo pomagali, da se bom bojeval, kolikor bom lahko, za Božje kraljestvo na zemlji in si tako pripravil lepo mesto v nebesih.

Ali veste, kaj pomeni narediti svete zaobljube? Pomeni postaviti se v prve vrste vojakov Božjega Odrešenika in se pod njegovim poveljstvom bojevati za njegove cilje. V tem trenutku bi rad poudaril, da ni zadosti, da naredimo zaobljube, temveč se moramo truditi, da bomo izpolnili to, kar smo z zaobljubami obljubili.

Z zaobljubami smo se torej popolnoma posvetili njemu. Zato ne jemljimo nazaj, kar smo kdaj darovali. Naše oči smo posvetili njemu, torej pustimo tiste nekoristne ali neopredeljene knjige, tiste prazne ali celo slabe poglede. Naša ušesa smo popolnoma posvetili njemu, zato ne poslušajmo tistih, ki godrnjajo ali sejejo nezadovoljstvo. Ne želimo si več lagodnosti ali udeleževanja pogovorov, zborovanj, kjer govorjenje sicer ni slabo, je pa popolnoma posvetno in prazno. Tudi jezik smo posvetili Bogu, zato ne več ostrih in strupenih besed proti našim tovarišem, ne več trdih odgovorov našim predstojnikom, ne več sejanja nezadovoljstva. Sedaj ko smo ga posvetili Gospodu, ga več ne omadežujemo, temveč naj bo ves zavzet za petje Božje slave, za pripovedovanje lepih zgledov in navduševanje k dobremu. To grlo smo posvetili Bogu, zato ne iščimo izbranih jedil, bodimo zmerni pri vinu, ne dajmo se premagati pojedinam, pijači in podobnemu. Te naše roke smo na poseben način posvetili Gospodu, zato naj ne bodo brezdelne, ne uporabljajmo jih za grda dejanja, temveč naj bo vse v večjo Božjo slavo. Te noge so popolnoma posvečene Gospodu. Oh, tukaj vstopam v zelo obširno področje; zato jih ne uporabljajmo, da bi se vrnili v svet, ki smo ga zapustili.

Da, potrebno je, da se dotaknem še neke druge stvari. Gospod nam je izkazal izredno milost s tem, da nas je poklical, da hodimo za njim.

Ta svet je preveč pokvarjen in hudoben. Hodimo torej za milostjo in se ne dajmo pokvariti. Glejte, Sveti Duh nas uči, da je svet ves v zlu, 'mundus in maligno positus est totus'. Storimo vse, da nas te noge ne bodo zanesle tja, od koder smo ušli. Največja težava, najbolj huda ovira je nasprotovanje staršev. Toda Gospod nam pravi, da takrat, ko nas starši ovirajo, da bi šli za večjim dobrim, jih ne smemo poslušati, da, celo pogledati jih ne smemo; pravi nam celo, da naj jih sovražimo. Zato se je treba ločiti od njih in se tako še bolj povežemo z Bogom, ki nas je poklical, da hodimo za njim. S tem, ko smo naredili zaobljube, smo se odtrgali od njih, da bi se bolj navezali na Boga. Zakaj se potem spet postavljamo v nevarnost, da bi se ločili od Boga, da bi šli poslušat njihove želje, njihove potrebe in njihove zahteve? Jaz do sedaj še nisem srečal nikogar, ki bi šel med počitnicami domov in bi mi rekel: »Oh, koliko dobrega mi je naredil ta obisk doma, te počitnice, kaka sreča za mojo dušo.« Rečem vam, še nihče do sedaj v toliko letih ni šel domov, da bi tam na počitnicah pri svojih starših pognal globlje korenine kreposti. Še več, ne poznam nikogar, ki bi mu počitnice storile dobro. Če greste domov, od tega nimate nič dobrega, pa naj gredo domov s še tako dobrimi željami.

Naj vam povem dogodek, ki se je nedolgo tega primeril meni. Neki fant me je prosil, da bi ga pustil za nekaj časa domov. »Grem domov, kjer bom pridobil za družbo svojega brata in sestro bom spraval v Mornese, tako bo cela naša družina pod Marijinim plaščem,« je dejal. Jaz, ki sem poznal nestalno naravo tega fanta, sem ga skušal prep-

ričati, naj ne bi šel. Toda on je hotel na vsak način iti. Zaman sem čakal na njegovo vrnitev. Potem sem srečal nekoga iz njegovega kraja in ga vprašal, kako je z njim. Rekel mi je, da lahkoživo živi in se ne misli več vrniti. Poslal sem mu pozdrave in nekaj sporočil. Nekaj pozneje sem prejel od njega pismo, v katerem mi je sporočal približno naslednje: 'Iz tega, kar sem slišal v oratoriju, sem bil prepričan, da so v svetu vsi ljudje pokvarjeni. Sedaj pa sem ugotovil, da je drugače. Dobri ljudje se dobijo povsod, in ko sem ugotovil, da lahko tudi tukaj živim kot dober kristjan, sem se odločil, da bom ostal doma, kjer bom pomagal svojim staršem, in se ne bom več vrnil v oratorij.' Zastokal sem zaradi tega dragega fanta, saj je bil eden izmed najbolj zglednih gojencev in sem ga večkrat postavil za zgled njegovim tovarišem z besedami: 'Če hočete opravljati stvari zares na najboljši način, potem storite tako kakor ta,' in sem imenoval njega. V pismu, ki mi ga je pisal, je bilo še veliko hudobije, ker je toliko let užival dobrodelno pomoč in ni znal izreči niti besedice zahvale. Ostro je končal svoje pisanje in ni nikogar pozdravil. Zato sem utemeljeno dvomil o njem. Pred kratkim sem ga po naključju srečal, in to na kraju, kjer se mi ni mogel izogniti, čeprav je to skušal za vsako ceno storiti, in sem govoril z njim. Glasno in jasno je povedal: 'Kaj hočete? Popolnoma sem spremenil mnenje. Časi, ko sem poljubljal roke duhovnikom, so za nami.' Vztrajal sem in ga vprašal, ali je bil vsaj za veliko noč pri obhajilu. Odgovoril je, da ne. Vprašal sem, ali lahko mirno živi in ga prav nič ne grize vest. Čudno me je pogledal in mi končno dejal: 'Kaj si hočemo. Midva se ne razumeva. Srečno. Vi pojdite po svojih opravkih, jaz pa po svojih.' Čeprav sem ga skušal zadržati, je odšel. Tisti njegov krajan mi je povedal, da je bil nekaj dni čisto zmeden in da mu je rekel: 'Prekleti dan, ko sem srečal don Boska!' Kajti vzbudil sem mu v duši strašen vihar in mu priklical v spomin nekdanji mir, ki ga je užival v oratoriju, in sedanje obupno stanje. Rekel je, da zato, da bi lahko odpravil ta vtis, mora preklinjati, piti in se predajati pregreham. To je zgodba odličnega fanta, ki je šel domov z namenom, da bi spreobrnil svoje domače, pa tudi kako je končal. Hotel je iti domov, ni ubogal predstojnikov. Bodimo previdni in se bojmo!

Tukaj se je don Bosko dolgo zadržal pri razlagi Jezusovih besed, ko je rekel, naj zapustimo vse, tudi starše, in se posvetimo njemu. Navedel je primer Abrahama, besede, s katerimi Mojzes končuje Devteronomij (5. Mojzesova knjiga), in jih primerjal z Jezusovimi besedami. Pokazal je, kako naravni zakon, upodobljen v Abrahamu, in zapisani zakon ter zakon milosti skušajo človeka oddaljiti od navezanosti na domovino in na starše. Nato je nadaljeval:

Zavedam se, da sem se malo oddaljil od predmeta, o katerem sem želel govoriti. Se pravi, ko smo se na poseben način posvetili Bogu, moramo k njemu usmeriti vse naše življenje, vsa naša dejanja, sebe v celoti. Zelo se moramo potruditi, da bodo naša dejanja in naše besede usmerjene k temu cilju. Glejte, nikdar še ni bil v trenutku smrti nihče nezadovoljen, da se je posvetil Bogu in da je posvetil svoje življenje njegovi sveti službi. Nasprotno pa je preveč takih, ki so v tem odločilnem trenutku obžalovali, da mu niso služili in ga ljubili. Jočejo in obžalujejo, toda prepozno. Gospod nas je v svojem velikem usmiljenju pravočasno opomnil, nas poklical k sebi. Zato se mu izročimo in opravljajmo dejanja, ki so vredna tega poklica.

Tretjo pridigo je imel don Bosko v teh duhovnih vajah zjutraj dne 18. septembra pred sklepno slovesnostjo. Obdelal je tako imenovane »spomine na duhovne vaje«, v katerih je vse spodbudil k izpolnjevanju potrpežljivosti, upanja in pokorščine. Tokrat je vir, iz katerega zajemamo poročilo, bolj bogat. Blaženi oče je takole govoril:

Prišel je trenutek, ko se bomo ločili in bo vsak odšel na kraj, ki mu ga je Gospod določil za izpolnjevanje njegove naloge. Kaj vam bom v tem trenutku povedal, da bi to vsak imel kakor geslo, ki naj bi se ga spominjal, kjerkoli bo in v vsakem času, kot sad duhovnih vaj? To so tri preproste besede, ki pa se mi v tem trenutku zdijo izredno pomembne. Prav je, da jim posvetimo vso moč in sposobnosti naše duše. To so potrpežljivost, upanje, pokorščina.

Najprej vam zelo priporočam potrpežljivost. Sam Sveti Duh nas opominja. Potrpežljivost vam je potrebna, nam pravi na nekem mestu v Svetem pismu. In drugje nas opozarja: S svojo potrpežljivostjo si boste pridobili vaše duše. Potrpežljivost izpopolnjuje delo.

Ne nameravam vam tukaj govoriti o potrpežljivosti, ki je potrebna, da opravljamo težavna dela in prenašamo preganjanje, ne o potrpežljivosti, ki je potrebna za mučeništvo, niti o potrpežljivosti, s katero prenašamo hude bolezni. Gotovo je v takih primerih potrebna, in to v junaški meri. Ker pa so ti primeri in priložnosti za tako junaško potrpežljivost bolj redki in nam poleg tega Bog v takih primerih daje izredne milosti, vam mislim sedaj govoriti o potrpežljivosti, ki je potrebna, da dobro opravljamo naše dolžnosti, potrpežljivosti, ki nam je potrebna, da zvesto izpolnjujemo naša pravila in natančno izpolnjujemo naše dolžnosti. O tej potrpežljivosti bi vam rad govoril. Potrebna je predstojnikom in podložnim in imamo tisoč priložnosti, da jo izpolnjujemo. Zato moramo biti z njo dobro opremljeni.

Tako imamo primer koga, ki je že do vrha zasut z delom, pa pride kdo in mu hoče naložiti še več. Naravno je, da se upre temu, ki mu hoče še dodajati delo bodisi zato, ker ne pozna njegovega položaja, bodisi zato, ker meni, da je sposoben to narediti. Potrpljenje!

Kak drug bi rad poučeval v šoli, pa ga postavijo za asistenta; kdo bi rad še hodil v šolo, pa mu ukažejo, da mora poučevati. In če bi rad bil v enem kraju, ga pošljejo drugam. Tu je potrebno potrpljenje.

Kdo drug si misli, da ga predstojnik ne mara, da je proti njemu, da ga ne vidi rad, da prav njemu daje najbolj umazana opravila. Če ni potrpežljivosti, začne godrnjati, je nezadovoljen; in kaj bo iz vsega tega? Kdo drug mora opravljati delo, ki mu je zoprno in tako ne more dobro delati. Že tisočkrat se ga je polastila skušnjava, da bi pustil vse in šel drugam. Pozor na napačne korake, tukaj je treba predvsem potrpežljivosti. Bodo tudi primeri, ko kdo reče: 'Predstojnik me ne more.' To je posledica bujne domišljije in nič drugega. Naj bo karkoli. Ali je zato dovoljeno tarnati, godrnjati, o tem govoriti in se v javnosti delati užaljenega? V nobenem primeru ne.

Zato sem vam rekel, da mora biti potrpežljivost nevidna spremljevalka.

Koliko bolj potrebujejo potrpežljivost predstojniki. Kajti če predstojnik daje prilož-

nost, da potrpežljivost izpolnjujejo drugi, si nalogo porazdelijo. Toda predstojnik ostaja sam in mora biti potrpežljiv do vseh.

In zato morajo predstojniki, čeprav še mladi, včasih hoditi sključeni, kajti zaradi obzira do enih ali iz strahu pred drugimi morajo pogosto stisniti zobe, ker nekateri niso sposobni, ker ne najdejo dobre volje ali zato ker naletijo na odpor. Toda ali naj bo to razlog, da opustimo vsako dogovarjanje s tem človekom in pustimo vse tako, kakor je? Vem, da se človeka tisočkrat polasti misel, da bi pustil vse in šel proč. Toda prav tukaj je potrebna potrpežljivost ali bolje rečeno začimba sv. Frančiška Saleškega: ljubeznivost, krotkost.

Tudi bi lahko kak učitelj ali asistent na kratko končal zadevo tako, da bi enega oklofotal in drugega obrcal. Toda to lahko v določenih primerih sicer odstrani kak nered, nikdar pa nima dobre posledice in nikdar ne vodi k večji ljubezni do kreposti in k spreobrnjenju srca. Skušajmo biti goreči, skušajmo storiti čim več dobrega, vendar vedno mirno, ljubeznivo in s potrpežljivostjo.

Mogoče bo kdo rekel: »Dobro povedano, toda to, da se ne razjezim, zahteva veliko truda, ko vidiš ...« Zahteva? Seveda zahteva. Toda ali veste, od kod prihaja beseda potrpežljivost? Od trpeti (patior, pateris, passus sum, pati), kar pomeni občutiti bolečino, prenašati, narediti si silo. Če ne bi bilo trpljenja, tudi ne bi bilo potrpežljivosti. In prav zato, ker zahteva toliko trpljenja, vam jo priporočam. Tudi Gospod nam jo tako zelo priporoča v Svetem pismu.

Tudi jaz izkušam, da to stane veliko truda. Ali mislite, da je res največje zadoščanje tega sveta, da sediš pribit na stol in poslušаш celo dopoldne obiske in nato prav tako celo popoldne odgovarjaš na pisma in rešuješ tisoč in tisoč malenkosti. Kaj še. Kolikokrat bi rad ušel iz pisarne in šel na svež zrak, ki bi ga bil tako zelo potreben. Toda nič drugega ne pomaga, kot da vzamem stvari s sveto potrpežljivostjo. Če bi delal tako, da veliko reči ne bi steklo, bi se stvari ustavile in marsikaj pomembnega bi ostalo nerešeno. Zato: potrpljenje.

»On lahko govori,« bo kdo rekel. »Don Bosko lahko govori potrpljenje, potrpljenje! Toda on je tisti, ki ...«

Nikdar ne mislite, da tudi mene ne stane. Da potem ko sem komu naročil kako zadevo, ali kako zelo nujno in delikatno stvar, ugotovim, da ni bilo narejeno ali pa je bilo površno opravljeno, da tudi mene ne stane, da ostanem miren? Rečem vam, da mi vre kri v žilah in mi gredo po hrbtu mravljinici. Toda kaj? Naj se razburim? S tem ne dosežeš, da bi bila stvar narejena in bi bil podrejeni spremenjen. Opominjati je treba mirno, ljubeznivo je treba dajati nasvete, treba je spodbujati tudi takrat, ko bi najraje kričali. Treba se je vprašati: »Kako bi ravnal v tem primeru sv. Frančišek Saleški?« Če bomo delali tako, vam lahko zagotovim, kar pravi Sveti Duh: v vaši potrpežljivosti boste ohranili vaše duše.

In potem? In potem je potrebna še potrpežljivost in vztrajnost, da v vsem izpolnjujemo naša pravila. Prišel bo dan, ko bomo zdolgočaseni, zbiti in utrujeni, in recimo tudi, ko se nam ne bo za nobeno ceno ljubilo opraviti premišljevanje, zmoliti rožni venec, iti k zakramentom, še naprej asistirati. Prav v takih primerih moramo prositi Gospoda za vztrajnost, stanovitnost in potrpežljivost.

Pomislite, koliko si mora prizadevati vrtnar, da vzgoji rastlinico. Rekli bi, da je nesmiselno prizadevanje. Toda on ve, da bo ta rastlinica prinesla veliko sadu, in zato ne gleda na trud, trudi se in poti, da pripravi zemljo, koplje, grebe, gnoji, ravna in potem seje ali sadi. In če to še ne bi bilo zadosti, skrbi, da nihče ne hodi po posejanem, da ne priletijo ptiči ali pridejo kokoši, da bi pozobale seme. In ko seme požene, kako se veseli njegovo srce. »Oh, je že pognalo, tu so prvi listi,« vzklikne. Nato misli na cepljenje in skrbno išče najboljši cepič, vreže v vejo, jo odveže, pokrije, zamaka, da ne bi odmrila. Ko potem rastlina raste, takoj poskrbi za oporo in jo priveže, da raste navzgor. In če meni, da je steblo preslabotno, postavi zraven še močen kol in vse dobro poveže, da se ne zgodi kaka nesreča. Toda zakaj si vrtnar toliko prizadeva za svojo rastlino? Kajti če ne bom tako delal, mi ne bo dala sadu. Če hočem, da bodo mnogi in dobri, moram zagotovo tako delati. Zgodi se, da kljub vsemu temu prizadevanju dostikrat cepič umre in se rastlina posuši. Toda v upanju, da bo prihodnjič bolje, gre spet na delo. Tudi mi smo, dragi moji, vrtnarji, delavci v Gospodovem vinogradu. Če hočemo, da bo naše delo obrodilo sadove, si moramo zelo prizadevati za rastlinice, ki jih gojimo. Na žalost se bo kljub velikemu trudu cepič posušil ali bo rastlina iz drugih vzrokov umrla, toda če se zares trudimo, rastline v večini primerov le rastejo. Tudi če nam ne bo uspelo, nam bo lastnik vinograda povrnil trud, saj je tako dober! Dobro si zapomnite, tu ne gre za naglico in nenadno silo, temveč za nenehno potrpežljivost, kar pomeni vztrajnost, neutrudno prizadevanje, napor.

Toda poljedelec upa na plačilo, na zaslužek. In mi? Kdo nam bo plačal? S tem načenjam drugo točko, to je o upanju. Da, to, kar omogoča potrpljenje, je upanje na plačilo.

Oh, da, delajmo, kajti pred nami je tolažilno upanje na plačilo. Imamo srečo, da delamo za dobrega gospodarja. Kako zelo so tolažilne besede: ker si bil zvest v malem, te bom postavil čez veliko. Mi reveži znamo malo, naredimo malo, smo slabotni in malo izvedeni. Ni pomembno. Bodimo zvesti v tistem malem, kar zmoremo, in Gospod nam bo dal veliko plačilo. Ko ti, učitelj, hočeš ves utrujen zapustiti svoje delo, pazi, glej, da boš zvest v malem, da te bo Gospod postavil čez véliko. Oh, ti ravnatelj, ki si že opominjal, zabičeval, priporočal, naj te ne premaga nepotrpežljivost in ne daj, da gre vse, kakor hoče, ali se ne znesi nad kom. Pozor, glej, da boš zvest v malem, če hočeš, da boš postavljen čez véliko.

Področje, na katerem moramo izpolnjevati potrpežljivost in imeti veliko upanja, je v premagovanju samega sebe. Premagati moramo svoje slabe težnje, obvladati slabe navade, postati gospodar skušnjav, ki nas nenehno izzivajo. Oh, koliko stane, da se znebimo slabe navade, da premagamo vsakdanjo mlačnost, določeno počutje, površnost v izpolnjevanju pokorščine in pobožnih vaj. Toda prav tu je kraj, kjer moramo pokazati svoje potrpljenje, nenehno trpljenje, ko ne damo, da bi nas hudič premagal, pa najsi bo podnevi ali ponoči, ko bedimo ali počivamo, na delu ali na odmoru, ko se trudimo, da bi premagali naša slaba nagnjenja. To je tisto, čemur jaz pravim potrpljenje in velikodušnost. In če se moramo za zmago težko bojevati, obrnimo pogled na veliko plačilo, ki nam je pripravljeno, in se ne dajmo premagati. V vaši potrpežljivosti boste ohranili vaše duše. Sveti Pavel pa dodaja: »Če vas privlači veličina nagrad, naj vas ne odvrta velikost truda.«

Ne bom se zadrževal pri dokazovanju, kako zelo je utemeljeno naše upanje. Vi veste, da nam je naš nadvse dobri Gospod obljubil, in za tisto malo, kar smo zvesti, nam bo dal veliko. On sam imenuje blažene tiste, ki se ravnaajo po njegovi zapovedi, ker ve, kako zelo bomo nagrajeni. Drugje pravi, da bomo dobili plačilo za vsak kozarec vode, ki smo ga komu ponudili v njegovem imenu. Pogum torej! Naj nas hrabri upanje, ko nam zmanjkuje potrpežljivost.

Tukaj je don Bosko pripovedoval zgodbo o samotarju, ki je v svojih tegobah gledal skozi špranjo nebo, in to mu je zadostovalo, da je bil vedno vesel in srečen. Če ga je kdo kaj vprašal, je odgovarjal: »Skozi to špranjo mi prihaja vsa moja tolažba.«

Tukaj potrebujemo krepost, ki bi obsegala obe pravkar imenovani in ju družila. Ta krepost je pokorščina. Povedal bom nekaj malega, ker smo o tem veliko brali pri teh duhovnih vajah pri Rodriguezu. Pa tudi v eni izmed pridig je bil govor o tem.

Zelo vam priporočam, da bi bili potrpežljivi v pokorščini, in želim, da bi, če te pokorščine ne bi mogli dojeti, gledali v nebo in mislili na nagrado za naše upanje.

Dobro izpolnjevana pokorščina je duša redovnih družb, je vez, ki jih povezuje med seboj. Koliko dobrega se lahko naredi, če so vsi v vsem povezani s predstojnikom, ki ima zaradi svojega položaja boljši pregled čez celotno dogajanje in reče sedaj enemu: 'Ostani na tem mestu' in on ostane; 'stori to' in on stori; 'pojdi tja' in gre. Dobro se množi in tega dobrega ne bi mogli narediti, če ne bi v vsem ubogali.

Oh, kako veliko dobroto nam prinaša pokorščina! Vaše zasluženje za vsa vaša dejanja. Naj govorim najprej o ročnih delih. Vzemimo koga, ki sicer ni za nobeno rabo. Ta se postavi pod pokorščino in predstojnik mu ukaže pometati ali pomagati v kuhinji. Njegovo zasluženje je lahko enako zasluženju tistega, ki cel dan pridiga ali spoveduje ali poučuje v šoli. To je izreden učinek, ki nam prihaja od pokorščine. Vsak naj potrpežljivo vztraja v nalogi, ki jo ima, jo skuša čim bolj opraviti in naj ne sega više. Gospodu bo všeč in ga bo blagoslavljal.

Imam še misel, ki bi vam jo danes rad povedal. To je misel, ki naj poveže med seboj tri zgoraj navedene kreposti. Obstaja pa v dobrem opravljanju vaje za srečno smrt, se pravi, da vsak mesec posvetimo en cel dan nalogi, da uredimo stvari svoje duše in pustimo ob strani vse druge skrbi. Nadvse koristno je, če primerjamo med seboj različne mesece. »Sem v preteklem mesecu kaj napredoval ali sem nazadoval?« Potem pristopimo k nadrobnostim: »Kako sem se vedel v tej ali oni kreposti?« Zlasti se zaustavimo pri tem, kar se tiče zaobljub in pobožnih vaj: »Kako sem se ravnal glede pokorščine? Sem napredoval, sem se ravnal natančno po njej? Kako sem na primer opravljal asistenco, ki so mi jo naložili? Kako sem se zavzel za šolo, ki so mi jo zaupali? Ali si glede uboštva v obleki, hrani in celici imam kaj očitati in imam stvari, ki ne pristajajo revežu? Sem si želel sladkarij? Sem tožil, če mi je kaj manjkalo?« Zatam pride čistost: »Ali sem se zadrževal v nečistih mislih? Sem se znal vedno bolj odtrgovati od navezanosti na domače? Sem se zatajeval v pogledih, pri jedi itn?« Nato premislim, kako sem opravljal pobožne vaje, zlasti kar se tiče navadne mlačnosti, in ali sem z zagonom opravljal pobožne vaje. To izpraševanje, bodisi dolgo bodisi kratko, vedno opravimo.

So nekatera opravila, ki jih ni mogoče opustiti noben dan v mesecu. Taka opravila so dovoljena, vendar naj vsak opravi tako izpraševanje in naredi ustrezne sklepe. Še kratko misel.

Gospod je fantu, ki ga je vprašal, kaj naj stori, da se bo zveličal, dal navodilo: stori to in boš živel. Tako vam jaz dajem nasvet: Imate pravila, dal vam jih je Gospod. Izpolnjujmo jih in bomo živeli. Vsak naj jih skuša spoznati in izpolnjevati. Vsak s svoje strani, predstojniki in podrejeni, duhovniki ali pomočniki, vsi naj se trudijo, da jih bodo izpolnjevali. Kako bomo zadovoljni v trenutku smrti, če smo jih zares izpolnjevali. Bodite prepričani, da naše upanje, kakor smo rekli, ne bo osramočeno. Gospod je zvest v svojih obljubah, in kar nam je obljubil, nam bo tudi dal. Ker pa je poln usmiljenja in dobrote, nam bo dal več, kot si sploh lahko mislimo.

Pojdimo pogumno naprej. Če moramo za to, kar nam Gospod naroča, kaj trpeti ali prenašati, se nikar ne umaknimo. On bo znal poplačati vsak naš napor. Poplačal nas bo v tem in onem življenju s plačilom, ki presega vsako pričakovanje.

Po končanem nagovoru so zapeli Veni Creator, izpostavili Najsvetejše in obnovili zaobljube. V ta namen je stopil don Rua na prižnico, zmolil z navzočimi lavretanske litanije, očenaš, zdravamarijo in slavaočetu na čast sv. Frančišku Saleškemu in prebral obrazec obljub, ki so ga vsi ponavljali za njim. S Te Deum in evharističnim blagoslovom so končali duhovne vaje. Pri kosilu so dodali nekaj priboljška in takoj po jedi so se odpravili na pot. Odšli so sobratje iz Piemonta, medtem ko so sobratje iz Ligurije prespali še eno noč v Lanzu. Don Barberis pripominja, da so duhovne vaje od začetka do konca potekale »zelo umirjeno«.

Drugi tečaj duhovnih vaj je bil malo krajši – od 21. do 28. septembra. Udeležilo se jih je okoli dvesto petdeset povečini novincev in aspirantov. Duhovne vaje je pridigal apostolski misijonar pater Gašper Olmi, dobro znan govornik, ki ga je po njegovi učinkovitosti poznala vsa gornja Italija. Don Lazzero nam da vedeti v svoji mali Kroniki, da je »zelo ugajal«.

Kake tri tedne prej je Božji služabnik dal natisniti pismo kot sporočilo sobratom, da naj pridejo na duhovne vaje, in povabilo fantom in prijateljem, ki bi se jih želeli udeležiti. Pismo se glasi:

Predragi v Jezusu Kristusu!

Sporočam ti, da so naše duhovne vaje določene za 20. september. Kakor običajno se bodo opravljale v našem zavodu v Lanzu. Če se jih želiš udeležiti, kakor si izrazil željo, skušaj priti malo prej v Turin, da boš dobil navodila za potovanje in druge zadeve.

Bog naj te blagoslovi in moli zame, ki sem vedno tvoj v J. K. najvdanejši prijatelj.

Turin, 1. septembra 1876

duh. Janez Bosko

Oblika povabila se močno razlikuje od povabil iz prejšnjih let.

Ker pa je ta dobra pobuda leta 1874 privedla do neprijetnih zapletov, je don Bosko zato, da bi bilo ustrezno vsem in da bi preprečil vse nesporazume ter ne opustil obetajoče pobude, sestavil zgornje povabilo.

Na koncu duhovnih vaj je bilo osemnajst večnih in osemnajst začasnih zaobljub.

O tem tečaju ne vemo nič več razen posebnega dogodka in še posebnih sanj.

O dogodku poroča don Mihael Unia, apostol gobavcev v lazaretu Agua de Dios. Iz svojega rodnega Roccaforteja Mondovì je prispel v oratorij na začetku tega drugega tečaja duhovnih vaj, od koder so ga takoj poslali v Lanzo. Don Bosko ga sploh ni poznal. Zadnje dni duhovnih vaj je videl, da gredo vsi k spovedi k don Bosku, zato je šel tudi on. Ker je nameraval narediti spoved od zadnjikrat, ko je bil pri svetih zakramentih, mu je don Bosko dejal:

»Ali se ti ne zdi primerno, da bi opravil spoved čez vse življenje?«

»Toda jaz nisem pripravljen in se ne čutim sposobnega, da bi v tem trenutku opravil izpraševanje vesti.«

»Nič zato. Jaz ti bom povedal tvoje grehe in tebi ni treba storiti drugo kot reči dà na vsako moje vprašanje.«

Don Bosko mu je začel od začetka do konca pripovedovati vrsto, število in okoliščine grehov tako natančno, da je bil 24-letni Unia ves iz sebe. Zadosti je bilo, da je odgovoril s preprostim dà brez kakršnekoli druge razlage. Ko je dobil odvezo, je prepoln sreče in zadovoljstva vprašal don Boska:

»Toda kako me lahko tako dobro poznate?«

»Vedno sem te poznal, vse od malega. Hočeš dokaz? Bil si star 12 let in si bil med večernicami s svojim bratranecem na koru domače cerkve. Zraven tebe je spal z odprtimi usti tvoj bratranec. Ko si ga videl v takem položaju, si potegnili iz žepa slivo in si mu jo potisnil v usta, da bi se revček skoraj zadušil.«

Res se je vse tako zgodilo in don Unia je rekel, da bi lahko to potrdil s prisego. Ugledni in verodostojni salezijanci so slišali pripoved iz ust samega don Unie.

Za sklep in spomin duhovnih vaj je don Bosko pripovedoval simbolične sanje, ki so med najbolj poučnimi, kar jih je imel dotlej. Don Lemoyne si je zapisoval, medtem ko je on govoril. Potem je dal zapisano prebrati don Bosku, ki je vnesel nekaj popravkov. Zaradi večje preglednosti bomo sanje razdelili v štiri dele.

I. DEL

Pravijo, da ne smemo verjeti sanjam. Če vam povem po pravici, sem v večini primerov tudi jaz tega mnenja. Vendar nam v določenih primerih, čeprav ne razodevajo prihodnjih dogodkov, pomagajo razvozlati zapletene zadeve in nas spodbujajo k večji previdnosti pri raznih opravkih. V tem primeru ohranimo tisto, kar nam koristi.

Danes vam želim pripovedovati sanje, na katere sem mislil ves čas duhovnih vaj in so me zaposlile zlasti zadnjo noč. Pripovedoval jih bom tako, kakor so potekale. Tu in tam jih bom malo skrajšal, da ne bodo predolge. Sicer pa se mi zdijo bogate z zelo pomembnimi nauki.

Zdelo se mi je torej, da smo bili vsi skupaj in smo šli iz Lanza v Turin. Sedeli smo na nekem vozilu, vendar ne vem, ali je bil to vlak ali omnibus. Vsekakor nismo šli peš. Nekje na poti se je vozilo ustavilo. Izstopil sem, da bi videl, za kaj gre, in k meni je pristopil nekdo, ki ga ne bi znal opisati. Zdelo se mi je, da je po postavi visok in nizek, suh in debel. Zdelo se je, da je bel, a je bil tudi rdeč. Hodil je po zemlji in po zraku. Bil sem ves iz sebe in si nisem mogel razložiti vsega tega dogajanja. Končno sem zbral ves svoj pogum in ga vprašal: »Kdo pa si?«

Ne da bi odgovoril, mi je rekel: »Pridi.«

Toda jaz sem najprej hotel vedeti, kdo je, kaj hoče. On pa mi je odvrnil: »Pridi, hitro! Naj vozila zapeljejo na to polje.« Čudno je bilo to, da je hkrati govoril po tiho in glasno in celo večglasno.

Poljana je bila obširna, raztezala se je tako daleč, kakor so mogle videti oči, bila je ravna, brazd ni bilo, temveč zbita zemlja kakor na gumnu. Ker nisem vedel, kaj naj odgovorim, in ko sem videl tako odločnega možakarja, sva ukazala, naj razporedijo vozila po tistem obširnem polju. Ukazali smo vsem, naj izstopijo. Vsi so bili v trenutku zunaj. Takoj nato so vozila izginila, ne da bi vedel kako in kam.

»Sedaj ko smo izstopili, mi boš povedal, mi boste povedali, mi povej,« sem negotovo jecljaj, ker nisem vedel, kako naj govorim s to osebnostjo, »zakaj ste hoteli, da smo izstopili na tem kraju?«

Odgovor se je glasil: »Razlog je zelo resen: da bi vas obvaroval velike nevarnosti!«

»Kakšne?«

»Nevarnost divjega bika, ki na svojem pohodu ne pusti žive duše. 'Taurus rugiens quaerens quem devoret'« (mukajoč bik, ki išče, koga bi požrl).

»Počasi, prijatelj, ti pripisuješ biku to, kar sv. Peter v Svetem pismu pripisuje levu: 'leo rugiens'« (rjoveč lev).

»Ni pomembno. Popolnoma vseeno je, ali 'leo rugiens ali taurus rugiens'. Dejstvo je, da moramo biti zelo pozorni. Skliči vse svoje okoli sebe. Naznani jim zelo slovesno in kar mogoče hitro, da naj bodo pozorni, zelo pozorni, da se takoj, ko bodo zaslišali rjojenje bika, silno in izredno rjojenje, vržejo na zemljo in naj tako leže ostanejo, dokler bik ne bo odšel. Gorje tistemu, ki ne bo poslušal tvojega ukaza. Tisti, ki se ne bo z usti vrgel k tlom na zemljo, je izgubljen, kajti v Svetem pismu beremo, da bo tisti, ki je nizko, povišan, in tisti, ki je visoko, bo ponižan: kdor se ponižuje, bo povišan, in kdor se povišuje, bo ponižan.«

Nato mi je ponovno zabičal: »Hitro, hitro, bik je že tukaj. Kriči glasno, naj popadajo na tla.«

Kričal sem glasno, kolikor sem mogel; in on: »Daj, daj! Kriči še glasneje, kriči, kriči!« Menim, da sem kričal tako glasno, da sem prestrašil celo don Lemoyna, ki je spal v sosednji sobi. Glasneje nisem mogel kričati.

V tistem trenutku se je zaslišalo rjojenje bika. »Pozor, pozor! Naj se postavijo v vrsto tik drug ob drugem v dveh vrstah, da bo po sredi prost prehod za bika.« Tako je zapovedal tisti možakar. Kričal sem in ukazoval. V hipu so bili vsi na tleh. Od daleč smo videli prihajati bika, ki se je ves besen bližal. Velika večina je ležala na tleh, nekateri pa niso hoteli leči, ker so hoteli videti, kakšen je bik, toda teh je bilo zelo malo.

Spremljevalec mi je dejal: »Sedaj boš videl, kaj se bo zgodilo s temi, ki niso hoteli leči.« Hotel sem še kričati, iti k njim, toda on mi ni dal. Odločno mi je odvrnil:

»Pokorščina velja tudi zate. Vrzi se na tla!« Nisem bil še na tleh, ko je bik silno, strašno pretresljivo zarjovel. Bil je že blizu nas. Vsi so se tresli in vpraševali: Kdo ve ... kdo ve?

»Nič se ne bojte, na tla!« sem kričal.

Oni drugi pa je nadaljeval: »Kdor se ponižuje, bo povišan, in kdor se ponižuje ... ponižuje ... ponižuje ...«

Najbolj sem se čudil, da sem, čeprav sem imel glavo obrnjeno k tlom in sem bil popolna stegnjen na tleh in s prahom v očeh, vendar natančno videl, kaj je počel bik. Imel je sedem rogov v obliki kroga: dva roga je imel pod gobcem, dva namesto oči, dva na navadnem mestu zgoraj in enega na vrhu glave. Toda glej čudo! Rogovi so bili silno močni in jih je vrtel in obračal, kamorkoli je hotel, tako da bi, če bi hotel koga pobiti, v teku obrnil glavo in z rogovi pobil vse, česar bi se dotaknil. Najdaljša roga sta štrlela izpod gobca in s tema dvema je delal, kar je hotel. Zares neverjetno.

Bik je bil že čisto blizu. Tedaj je oni drugi zaklical: »Sedaj bomo videli sadove ponižnosti!« V trenutku, nekaj čudežnega, smo se znašli dvignjeni precej nad zemljo, tako da nas bik ni mogel doseči. S tistimi, ki niso legli na tla, pa se to ni zgodilo. Bik je pridrvel in jih v trenutku razmesaril. Niti eden se ni rešil. Mi pa, ki smo bili dvignjeni v zrak, smo se začeli bati in smo govorili: »Če pademo na tla, smo izgubljeni. Strašno! Kaj bo z nami?« Medtem se je bik zaletaval in nas skušal doseči. Strašno visoko je skakal in nas poskušal zadeti s svojimi rogovi. Vendar nam ni mogel storiti nič žalega. Tedaj je še bolj besen kot prej nakazal, da gre še po druge pajdaše, kot bi hotel reči: »Sedaj si bomo pomagali med seboj in bomo postavili lestvico ...« 'Habens iram magnam' (v velikanskem besu) je odšel.

Spet smo se znašli na zemlji in oni je začel kričati: »Obrnite se proti soncu!«

II. DEL

Ne da bi lahko doumeli, se je prizor pred nami spremenil. Ko smo se obrnili proti sončni strani, smo zagledali pred seboj izpostavljeno Najsvetejše. Na eni in na drugi strani je bilo prižganih veliko sveč. Planjava je izginila in zdelo se mi je, da smo v velikanski silno lepo okrašeni cerkvi. Medtem ko smo častili Najsvetejše, je pridrvela cela množica divjih bikov, vsi s strašnimi rogovi in grdi kot pošasti. Pridrveli so, ker pa smo vsi pobožno častili Najsvetejše, nam niso mogli ničesar storiti. Odločili smo se, da bomo zmolili venček na čast presvetemu Srcu Jezusovemu. Čez nekaj časa smo se ozrli in bikov ni bilo več. Ko smo zopet obrnili pogled k oltarju, smo videli, da tudi luči ni bilo več in Zakramenta tudi ne. Cerkev je izginila: kje smo? Znašli smo se na poljani kakor na začetku.

Dobro veste, da je bil to sovražnik duš, hudič, ki je besen na nas in nam hoče v vsem škodovati. Sedem rogov je sedmero glavnih grehov. Kar nas lahko reši pred rogovi tega bika, se pravi pred napadi hudiča, da ne bomo padli v pregrehe, je predvsem ponižnost, osnova vseh kreposti.

III. DEL

Začuden, presenečeni smo gledali drug drugega; nihče ni govoril, nobeden ni vedel, kaj naj reče. Čakali smo, da bi spregovoril don Bosko ali da bi nam tisti človek kaj

povedal. Tedaj me je ta popeljal stran in mi rekel: »Pridi! Pokazal ti bom zmagoslavje Družbe sv. Frančiška Saleškega. Stopi na ta kamen in poglej!«

Tam je sredi planjave stal velik kamen in jaz sem splezal nanj. Neizmerna poljana se je odprla pred mojimi očmi. Tista poljana, za katero si ne bi nikdar mislil, da je tako obširna, je objemala celo zemljo. Tu so bili zbrani ljudje vseh barv, vseh mogočih noš, vseh plemen. Videl sem toliko ljudstev, da ne vem, ali jih je na zemlji toliko. Začel sem opazovati tiste, ki so nam bili najbližji. Bili so oblečeni kot Italijani. Prepoznal sem tiste iz prve vrste, bilo je toliko salezijancev, ki so vodili za roke dečke in deklice. Potem so prihajali drugi, z drugimi skupinami, za njimi pa še drugi in drugi, ki jih nisem več poznal in jih nisem mogel več razlikovati, vendar jih je bilo brez števila. Proti poldnevu so se pokazali mojim očem Sicilijanci, Afričani in brez števila ljudstev, ki jih nisem poznal. Vodili so jih salezijanci, ki sem jih poznal iz prve vrste, potem pa ne več. »Obrni se,« mi je dejal spremljevalec. Tedaj so se pojavila brezštevila ljudstva, ki so bila oblečena drugače kot mi, v kožuhih, neke vrste plaščih, ki so se zdeli iz žameta in najrazličnejših barv. Spremljevalec me je obrnil v štiri glavne smeri neba. Proti vzhodu obrnjen sem videl ženske s tako majhnimi nogami, da so komaj stale in skoraj niso mogle hoditi. Zanimivo je bilo to, da so bile povsod skupine salezijancev, ki so vodili skupine dečkov in deklic in za njimi brez števila ljudstva. V prvih vrstah sem jih razpoznaval, potem pa ne več, niti misijonarjev ne. Tukaj mnogih stvari ne morem na dolgo razlagati, ker bi se preveč zavleklo.

Nato je tisti, ki me je do sedaj spremljal in vodil ter nakazoval, kaj mi je storiti, spet začel govoriti: »Poglej, pomisli. Sedaj ne boš razumel tega, kar ti bom rekel, vendar pozorno poslušaj: Vse, kar si videl, je žetev, pripravljena za salezijance. Ali vidiš, kako neizmerna je žetev? Ta neizmerna poljana, na kateri si, je področje, kjer morajo delovati salezijanci. Salezijanci, ki jih vidiš, so delavci tega Gospodovega vinograda. Mnogi že delajo in ti jih poznaš. Obzorje se širi, vedno več je ljudstev, ki jih ti še ne poznaš. To pomeni, da bodo salezijanci ne samo v tem stoletju, temveč tudi v prihodnjem in še potem delali na svojem področju. Toda ali veš, s kakimi pogoji bo mogoče izvesti vse to, kar vidiš? Povedal ti bom. Glej, moraš natisniti besede, ki naj bodo kot vaš grb, vaše geslo, vašo razpoznavno znamenje. Dobro si zapomni: Delo in zmernost bosta storila, da bo cvetela salezijanska družba. Te besede razlagaj, ponavljaj in vztrajno zabičuj. Napiši priročnik, v katerem boš razložil tako, da bodo vsi razumeli, kako sta delo in zmernost dediščina, ki jo zapuščas družbi, hkrati pa bosta tudi vaša slava.

Odgovoril sem: »Vse to bom rade volje izpolnil. Vse to je vključeno v našem cilju, to že delamo in jaz to zabičujem vedno in povsod, ko se mi ponudi priložnost.«

»Si trdno prepričan? Si me razumel? To je dediščina, ki jim jo boš zapustil. Jasno jim povej, da dokler bodo tvoji sinovi tako delali, bodo imeli posnemovalce na jugu in severu, na vzhodu in zahodu. Sedaj končaj duhovne vaje in razpošlji jih na njihova delovna mesta. Ti bodo za zgled in potem bodo prišli drugi.«

Sedaj so se spet pojavila vozila, ki naj bi nas odpeljala v Turin. Gledal sem, opazoval, vozila so bila nekaj čisto posebnega. Česa podobnega še nisem nikdar videl. Naši so začeli vstopati. Vozila pa niso imela nikjer opore in nisem dovolil odpeljati, ker sem se bal, da bi kateri izmed dečkov padel. On pa mi je rekel: »Naj gredo, naj gredo. Oni

ne potrebujejo opore, če bodo le izpolnjevali besede bodite trezni in budni. Če se bodo držali teh besed, ne bo nihče padel, čeprav ni opornikov, in vozilo teče.»

IV. DEL

Odpeljali so se in jaz sem s tistim ostal sam. »Pridi,« mi je takoj rekel. »Pridi, pokazal ti bom najpomembnejše. Še se boš lahko marsičesa naučil! Ali vidiš tisti voz?«

»Vidim ga.«

»Ali veš, kaj je?«

»Ne vidim zadosti dobro.«

»Če hočeš dobro videti, stopi bliže. Ali vidiš tisti napis? Stopi bliže. Dobro poglej. Na njem je grb. Iz tega boš vse spoznal.«

Približal sem se in videl narisane štiri velike žeblje. Obrnil sem se in rekel: »Če mi ne razložiš, ne morem nič razumeti.«

»Ali ne vidiš tistih četvero žebļjev? Dobro si jih poglej. To so štirje žebļji, ki so preluknjali in tako strašno prizadeli našega Božjega Odrešenika.«

»In kaj naj to pomeni?«

»To so štirje žebļji, ki mučijo redovne družbe. Če boš prestregel te žebļje, se pravi, da tvoja družba ne bo od njih prizadeta, če se boste držali daleč od njih, se bodo stvari dobro razvijale in vi boste rešeni.«

»Toda sedaj vem toliko kot prej,« sem odgovoril. »Kaj pomenijo ti žebļji?«

»Če hočeš spoznati bolje, si dobro oglej to vozilo, ki nosi napis in grb z žebļji. Glej, to vozilo ima štiri oddelke, od katerih vsak ustreza enemu žebļju.«

»In kaj pomenijo ti oddelki?«

»Oglej si prvega.« Gledam in berem napis: 'Quorum Deus venter est' (katerih bog je trebuh.) »No, sedaj začenjam počasi razumevati.«

Tisti mi je odgovoril: »To je prvi žebelj, ki tare in uničuje redovne družbe. Tudi pri vas bo mesaril, če ne boste pazljivi. Bojuj se odločno in videl boš, da bo vse lepo napredovalo.«

»Sedaj preidimo k drugemu oddelku. Preberi napis na drugem žebļju: 'Quaerunt quae sua sunt, non quae Jesu Christi' (iščejo, kar je njihovega, in ne Jezusa Kristusa). To so tisti, ki iščejo lastne ugodnosti, udobje, ki skrbijo za lastno korist in mogoče tudi svojih sorodnikov, ne pa koristi družbe, ki je delež posesti Jezusa Kristusa. Bodi pozoren in odstrani ta bič in videl boš razcvet svoje družbe.«

Tretji oddelek: Berem napis na tretjem žebļju: 'Aspidis lingua eorum' (njihov jezik je kakor kača). »Uničujejoč žebelj redovnih družb so godrnjači, podpihovalci, tisti, ki kritizirajo vsevprek.«

Četrti oddelek: 'Cubiculum otiositatis' (ležišče brezdelja). »Tu notri je veliko število brezdelnežev. Ko se začenja brezdelje, je skupnost uničena, a če boste veliko delali, ne bo nikakršne nevarnosti za vas. Sedaj poglej še nekaj, kar je na tem vozilu in česar prevečkrat nihče ne vidi. Zato želim, da si to posebno dobro ogledaš. Ali vidiš tisto skrivališče, ki nikamor ne spada, pa je vendar del vsakega oddelka? Je kakor napol oddelek in navlaka.«

»Vidim. To je ostanek listja, suhe trave.«

»Prav, prav, prav to hočem, da si ogledaš.«

»Toda kaj bom lahko zvedel iz tega?«

»Dobro si poglej napis, ki je skrit tamle.«

Natančno sem si ogledal in videl napis: 'Latet anguis in herba' (kača se skriva v travi).

»Kaj naj to pomeni?«

»Glej, dobijo se nekateri ljudje, ki so skriti. Ne govorijo, ne odprejo svojega srca predstojnikom, premlevajo v srcu svoje skrivnosti. Bodi pozoren: Latet anguis in herba. Ti ljudje so pravi bič, prava kuga za družbo. Če bi se odkrili, bi jih bilo mogoče popraviti, toda hudobija ostaja skrita, ne zavedamo se je, zato se širi, strup v njihovih srcih se množi, in ko bi jih le prepoznali, bi bilo že prepozno, ker ne bi bilo več časa, da bi škodo popravili. Dobro si zapomni, kaj moraš držati daleč od tvoje družbe, ne pozabi tega, kar si slišal. Ukaži, da bodo te stvari na dolgo in široko razlagali. Če boš storil to, bo tvoja družba napredovala in rasla.«

Tedaj sem prosil tistega, naj mi da malo časa, da bi si vse zapisal in tako ne pozabil. Če hočeš poskusiti, jih napiši, vendar se bojim, da ti bo zmanjkalo časa. Bodi pozoren.« Medtem ko mi je pripovedoval vse to in sem se jaz pripravljal, da bi si zapisal, sem zaslišal okoli sebe ropot, neko šumenje. Zdelo se je, da tla tiste poljane trepetajo. Obrnil sem se, da bi videl, ali je kaj novega. Zagledal sem fante, ki so prej odšli, da se vračajo z vseh strani k meni, vsi preplašeni. Zateme se je oglasilo bikovo mukanje in končno se je prikazal sam bik, ki je tekel za njimi. Ob pogledu nanj sem se tako prestrašil, da sem se zbudil.

Pripovedoval sem vam sanje, preden se razidemo, prepričan, da lahko povem vso resnico, ki bi bila vreden sklep duhovnih vaj. Zato se držimo našega gesla 'delo in zmernost' in skušajmo na vso moč odstraniti štiri žeblje, ki uničujejo redovne družbe. Požrešnost, udobje, godrnjanje in brezdelje. K temu je treba še dodati, da naj bo vsak v vsem odkrit do svojih predstojnikov. Na tak način bomo storili dobro svojim dušam in bomo obenem reševali tiste, ki jih bo Božja previdnost zaupala naši skrbi.«

Don Bosko je nameraval in tudi obljubil, da bo natančneje razložil zadnjo točko zmernosti kot dodatek k sanjam. Ko pa je potem prešel na pripoved drugega dela sanj, ki ga bomo kmalu slišali, je na to pozabil. Ko se je zbudil, kot je povedal, ob zopetni pojavitvi divje zverine, je želel spoznati še eno stvar. Bilo mu je zadoščeno, kakor hitro je spet zaspal. Kar je potem videl, je pozneje pripovedoval v Chieriju. Don Berto, ki je bil navzoč, je to zapisal in poslal don Lemoynu, ki je prepisal in dodal k temu, kar je bilo že napisano.

Želel sem zvedeti, kakšni so sadovi zmernosti in kakšni nezmernosti, in s to željo legel v posteljo. Kakor hitro sem zaspal, že je bil pri meni naš vodič in me povabil, da sem šel z njim gledat sadove zmernosti. Popeljal se je na prelep vrt, poln najlepših cvetlic vseh vrst. Opazoval sem veliko prekrasnih vrtnic v vsej njihovi bohotni lepoti kot simbol ljubezni. Toda bili so še nageljni in jasmin, lilije, vijolice, zimzelen, sončnice in brez števila drugih cvetlic, od katerih vsaka predstavlja kako krepost.

»Pozor sedaj,« mi je rekel vodič. Vrt je izginil in zaslišal se je silen ropot.«

»Kaj je to? Od kod prihaja ta ropot?«

»Obrni se in poglej.«

Obrnil sem se in videl neverjeten prizor: vozilo, v katero sta bila vprežena prašič in velikanska krastača.

»Približaj se in poglej noter.«

Pristopil sem in pogledal. Voz je bil poln najbolj odurnih živali: kač, škorpionov, baziliskov, polžev, netopirjev, krokodilov, močeradov, krokarjev. Nisem mogel prenesti tega pogleda, se obrnil proč in si zaradi neznosnega smradu zatisnil nos. Zdelo se mi je, da me je nekaj streslo. Zbudil sem se in še nekaj časa čutil tisti smrad. Moj duh je bil tako pretresen od vsega, kar sem videl in vohal, da tisto noč nisem mogel več zatisniti očesa.

Don Lemoyne, ki je bil ves prevzet od sanj, je pozabil zapisati drugi del nagovora, ki pa ga je povzel don Barberis.

Ker vam želim dati poseben spomin, ki naj bi vas vodil vse prihodnje leto, vam povem tole: skušajte uporabiti vsa sredstva, da boste ohranili kraljico čednosti, čednost, ki ohranja vse druge. Če bomo imeli to, ne bo nikdar sama, temveč bo imela v svojem spremstvu vse druge, če izgubimo to, izgubimo vse druge oziroma bodo v kratkem vse izginile.

Ljubite to čednost, zelo jo ljubite in zavedajte se, da če jo hočete ohraniti, morate delati in moliti: 'non eicitur nisi in ieiunio et oratione' (ne da se drugače odgnati kot samo s postom in molitvijo). Da, molitev in zatajevanje v pogledih, počitku, jedi in zlasti še v vinu. Ne iščimo udobja za naše telo, nasprotno, rekel bi, da ga je treba preobremeniti. Ne skušajmo mu streči razen, ko to zahteva zdravje. Da, tedaj pa vsekakor. Sicer pa dajajmo telesu zares samo nujno potrebno in nič več, saj pravi Sveti Duh: »Corpus hoc quod corrumpitur aggravat animam« (to telo, ki propada, obremenjuje dušo). A kako? Kaj je potem dejal sv. Pavel? »Castigo corpus meum, et in servitute redigo, ut spiritui inserviat« (trdo ravnam s svojim telesom in ga usužnjujem, da služi duhu).

Zato tudi tukaj priporočam, kar sem priporočil pri prejšnjih duhovnih vajah: pokorščina, potrpežljivost, upanje.

Druga stvar, za katero se moramo truditi, jo posedovati in jo zabičevati našim fantom in vsem, je čednost, ki jo navadno imenujemo osnovo krščanskega življenja. To je ponižnost.

Nekaj, kar pravijo, da se dogaja, pa jaz nikakor ne bi rad, da bi se godilo, je, da bi delali stvari zaradi don Boska. Ne, dragi, ne skušajte ugajati meni, temveč Bogu. Reveži! Kakšno plačilo bi vam lahko dajal jaz? Lahko bi vam podaril samo svojo revščino. Skušajte prav zares ugajati Gospodu, in če vam kdaj zaupajo kako nalogo, ki vam ne ugaja, jo sprejmite kljub odporu, ki ga čutite. bodite prepričani, da si boste s tem pridobili ljubezen Jezusa Kristusa in z njo večno plačilo v nebesih.

Vsak izmed vas naj ima en izvod pravil. Prebirajte jih, razmišljajte o njih, naj postanejo vaše vodilo, po katerem hočemo uravnati vse naše življenje.

V pravilih pripisujmo poseben pomen pobožnim vajam in želim, da se med temi kot poseben spomin uvede in se dobro opravlja vaja za srečno smrt. Lahko vam zagotovim, da tisti, ki vsak mesec opravi to pobožno vajo, lahko mirno gleda na svojo zadnjo

uro in hodi po poti svojega poklica. Zgodilo se bo, da kateri izmed vas v teku meseca ne bo mogel najti dneva, ko bi se lahko popolnoma odtegnil svojim opravkom. Nič hudega, stori naj tisto, kar je združljivo z njegovimi obveznostmi. Vendar naj ne bo nikogar, ki na ta dan ne bi našel pol ure prostega časa, da bi premišljeval: 1. Če bi umrl v tem trenutku, ali nimam nobene zmede v svoji vesti? 2. Katere poglavitne napake sem storil ta mesec? 3. Kateri mesec je bil boljši, ta ali prejšnji? 4. Če bi umrl v tem trenutku, ali ne bi zapustil nobenih nerešenih poslov? Ne bi zapustil nereda? Ne bi bilo nejasnosti v tem, kar posedujem? In v materialnih zadevah, ki se me tičejo? Ko ste o tem razmislili, skušajte zares vse urediti in tako preprečiti vse neprijetnosti. Še misel o tem, če bi kdo dvomil o svojem poklicu: sem zares poklican v to družbo? Sem prepričan, da je ta pot, po kateri sem začel hoditi, zares tista, na kateri me hoče Gospod?

Najprej si dobro zapomnite, da nisem nikdar nikogar sprejel, o katerem nisem bil prepričan, da ga kliče Gospod.

Potem pomislite naslednje: prepričan sem, da ste vi, ki ste se zbrali tukaj v Lanžu v vseh strani, premagali velike težave, se odtrgali od vaših poslov in se zbrali tukaj. Menim, da je to zares znamenje, da vas Bog kliče v ta poklic. In jaz si v tem trenutku upam trditi, da vas je vse, ki ste zbrani tukaj, poklical Gospod. Treba se je samo odzvati klicu in obljubiti, da boste izpolnjevali pravila. Jaz bi vsakemu odgovoril, kar je Božji Odrešenik zagotovil fantu: Če hočeš iti v življenje, izpolnjuj zapovedi. To delaj in boš živel (Lk 10,28).

Stori to in boš živel. Izpolnjuj pravila. In kaj drugega? Veste, kdaj človek začne dvomiti o svojem poklicu? Takrat, ko boste začeli kršiti pravila. Tedaj bo prišel dvom, in če boste še naprej kršili pravila, se boste izpostavili nevarnosti, da boste izgubili poklic. Pogum torej: točno izpolnjevanje pravil! To naj bo spomin, ki naj kot pečat potrdi vse druge, bodisi tiste, ki vam jih je drugega za drugim svetoval pridigar, bodisi tiste, ki vam jih je svetovalo branje, premišljevanje, izpraševanje vesti, sveto obhajilo. Naj služi tudi za potrditev vsega, kar sem vam priporočil v tem nagovoru. Živite srečno!

Drugi tečaj duhovnih vaj je doletela velika nesreča. Medtem ko so v zavodski kapeli udeleženci duhovnih vaj pozorno poslušali don Boskova izvajanja, je župnik teolog Friderik Albert, učen, podjeten in svet mož, končeval podobo na pročelju cerkve, ki sta jo uporabljala poljedelska šola in praznični oratorij. Spodrsnilo mu je in z višine kakih osem metrov je padel ter zadel z glavo na kup kamenja. Prav tisto jutro je končal mesec posta in je ves vesel povedal don Lemoyne, da pričakuje veliko milost.

Prva misel človeka, ki ga je videl, kako je padel, je bila, da bi poklical don Boska, velikega in starega župnikovega prijatelja. Toda ker je don Bosko še pridigar, sta prihitela don Rua in don Lemoyne. Toda žal ni bilo pomoči. Udarec je bil na žalost smrtonosen. Krajevni zdravniki, ki so ga dali prenesti v župnišče, so mu dajali prvo pomoč. Prišel je tudi slavni zdravnik Bruno, ki so ga brzojavno poklicali iz Turina. Toda znanost ni mogla pomagati. Živel je še dva dni, vendar ni spregovoril besedice, ni se niti ganil ali dal znamenje, da pozna koga

od navzočih. Ko se mu je približal don Bosko, so vsi opazili dvoje: medtem ko mu je Božji služabnik govoril, je zadržal dih, in ko je končal, je globoko vzdihnil; ko ga je don Bosko prijel za roko, mu jo je skušal stisniti, vendar mu ni uspelo. Verjetno sta oba svetnika imela skriven dogovor za smrtno uro.

Od vseh strani so prihiteli župniki in duhovniki, ki so ob pogledu nanj žalostno jokali. Veliko jih je v zavodu obiskalo don Boska in so, kakor da bi se zmenili, ponavljali: »Človeško gledano ni več upanja na ozdravljenje. Toda vi ga priporočite vaši Madoni. Če boste vi prosili, bo ozdravel.« Don Bosko, ki je bolj kot drugi predvideval težko izgubo, je odgovarjal: »Če človeško gledamo, vidimo, da bi Madona morala narediti čudež, in to prav sedaj. Toda kaj hočete. Vdati se moramo v Božjo voljo.« Nikdar ni z nikomer spregovoril besedice upanja.

Doma je dejal: »Če je kdo, ki čuti izgubo, sem to gotovo jaz, ker nihče ni bil deležen njegove dobrodelnosti bolj kot jaz. Ni bilo stvari, ki je ne bi storil za nas, če je le mogel takoj in z najboljšo pripravljenostjo. Če smo tukaj v Lanzu imeli kake težave, smo se vedno zatekli k njemu. Zgodilo se je, da na predvečer duhovnih vaj ni bilo pridigarja in on je prevzel to velikodušno in z vso gorečnostjo. Tudi denarno nam je pomagal, dokler ni začel graditi svojega zavetišča. Pa tudi on, če nas je za kaj prosil, ni odšel od nas praznih rok. Če smo mi sprejeli zavod v Lanzu, je to v veliki meri njegova zasluga. Zadnje čase je bila njegova glavna skrb oratorij, kar je seveda tudi nam zelo pri srcu. Bilo je že določeno, kdo izmed naših duhovnikov naj bi ga vodil, pridigal in imel krščanski nauk. In sedaj, ko je ravno končal slikanje podobe na pročelju cerkve, ga je Gospod poklical, da mu poplača z nebeško krono. Za Lanzo in za nas je to brez dvoma težka izguba.«

Ob tej priložnosti nam je don Bosko pripovedoval, kako sta se pred toliko leti spoznala. Leta 1844, ko je oratorij preživljal težke čase, je videl, da mu prihaja naproti neki duhovnik, ki mu je po običajnem pozdravu rekel:

»Slišal sem, da potrebujete kakega duhovnika, ki bi vam pomagal poučevati te dečke verouk in se truditi, da bi se poboljšali. Če menite, da bi vam lahko v čem pomagal, sem vam na voljo.«

»Kako se pišete?«

»Teolog Albert.«

»Ste že pridigali?«

»Da, včasih. Toda če je treba, se bom pripravil. In če ne bo treba pridigati, boste gotovo potrebovali koga, ki bo imel krščanski nauk, ki bo kaj napisal, prepisal in podobno.«

»Ste že pridigali duhovne vaje?«

»Še ne. Toda če mi daste malo časa, se bom pripravil.«

»Prav. Glejte, sem prihaja veliko fantov. Eni so že dalj časa pri meni, drugi pa bodo še prišli. Zdi se mi, da bi bilo nekaj odličnega, če bi pripravili zanje duhovne vaje. Pripravite se za ta in ta čas. Potem bomo videli.«

Pripravil se je, don Bosko je zbral kakih dvajset fantov, in to so bile prve

duhovne vaje v oratoriju. Od takrat sta ostala teolog in don Bosko v nenehnem stiku.

Umrl je 30. septembra v zgodnjih jutranjih urah. Bil je star 56 let. Pri svoji telesni krepkosti bi lahko dosegel visoko starost. Živel je nadvse zatajevano, delavno in goreče. Ravnal je previdno in zelo modro. Zgradil je zavetišče za uboge deklice, obnovil je župnijsko cerkev in jo olepšal; dvoje del, ki zagotavljata njegov spomin. V nadškofiji je veljal za enega najboljših pridigarjev. Njegovo truplo je ležalo v zavetišču vincentink, ki jih je on poklical v Lanzo. Don Bosko je povabil udeležence tretjega tečaja duhovnih vaj, da so prišli malo prej in se udeležili pogrebnih slovesnosti.

Tretji tečaj duhovnih vaj od 1. do 7. oktobra je pridigal pater Bruno, filipinec iz turinskega oratorija, velik duhovni voditelj. Udeležili so se ga samo duhovniki in starejši kleriki. Don Bosko ni zapustil Lanza niti za trenutek, tudi v odmoru med obema tečajema ne. Poročila o zadnjih duhovnih vajah so veliko bolj skromna kot o prejšnjih dveh. Če ne bi bilo sanj, ki jih je don Bosko pripovedoval na koncu duhovnih vaj, bi se tukaj končalo. Moramo uskladiti datume, ker nam ni bil izročen v obliki nagovora. V tedanjih zapiskih jih najdemo pod naslovom La fillossera. Don Bosku se je zdelo, da je sredi velike sobane v Borgu San Salvatio v Turinu. Zbralo se je veliko redovnikov in redovnic iz raznih redovnih družin. Ko je vstopil, so se oči vseh obrnile vanj, kot če bi ga vsi pričakovali. Med zbranimi je bil človek čudnega videza, z glavo, zavezano z belo ruto, in postavo, odeto v rjuho, kot da bi bil plašč. Don Bosko je hotel zvedeti, kdo je ta čudni človek, in odgovorili so mu, da je to on sam. Mogoče je prestavljal don Boska, ki sanja.

Don Bosko je šel naprej sredi teh redovnih oseb, ki so ga obdajale in se mu smehljale, toda nihče ni govoril. Začuden jih je opazoval, oni pa so ga še naprej smehljaje se gledali, ne da bi se kdo ganil. Končno je don Bosko prekinil molk in vprašal:

»Zakaj se tako smehljate? Zdi se, kakor da bi se hoteli norčevati iz mene.«

»Norčevati iz tebe? Motiš se. Mi se smehljamo, ker vemo, zakaj si prišel sem.«

»Kako lahko veste, zakaj sem prišel, ko niti sam ne vem. Zagotavljam vam, da me vaše smehljanje preseneča.«

»Razlog, zakaj si prišel sem,« so rekli redovniki, »je naslednji: pridigal si duhovne vaje klerikom v Lanzo.«

»In potem?«

»Sedaj si prišel, da bi ti povedali, kaj naj poveš v sklepnem nagovoru.«

»Naj bo, kakor pravite. Povejte mi torej, kaj naj povem, kak nasvet, ki bi pomagal k vedno večjemu razcvetu Družbe sv. Frančiška Saleškega. Zelo vam bom hvaležen.«

»Priporočamo ti samo eno stvar: reci svojim sinovom, naj se čuvajo filoksere.

»Filoksere? Kaj ima filoksere opraviti s tem?«

»Če ti bo uspelo držati filoksero daleč stran od tvoje družbe, bo ta dolgo živela in bo storila veliko dobrega med dušami.«

»Toda jaz vas ne razumem.«

»Kako da ne razumeš? Filoksera je bič, ki je pripeljal v zaton toliko redovnih družb in je vzrok, zakaj več ne dosega svojega vzvišenega cilja.«

»Ta vaš nasvet je nekoristen, če ne boste govorili bolj jasno. Jaz ničesar ne razumem.«

»Potem pa si zares slabo študiral bogoslovje.«

»Toliko, kolikor se mi je zdelo potrebno in je bila moja dolžnost. Toda v teoloških traktatih nisem nikdar naletel na filoksero.

»In vendar je govor o tem. Poišči duhovni pomen te besede.«

»Etimološka razlaga filoksera mi ne nudi niti približnega pomena, ki bi se dal duhovno razlagati.«

»Ker ti nisi sposoben, da bi razložil skrivnost, bo prišel nekdo, ki bo znal.«

Tedaj je don Bosko zaznal neko gibanje in množica je zapustila prostor, da bi vstopil neki nov človek. Dobro si ga je ogledal, vendar se mu je zdelo, da ga ni še nikdar videl, čeprav je njegova domačnost kazala, da se že poznata. Ko je stopil bližje, ga je don Bosko nagovoril:

»Prišli ste ravno v pravem trenutku, da me izvlečete iz zadrege, v katero so me spravili ti gospodje. Trdijo, da filoksera preti uničiti redovne družbe, in hočejo, da bi bila prav filoksera predmet nagovora za sklep duhovnih vaj.«

»Vi, don Bosko, ki ste tako zelo učeni, pa ne veste teh stvari? Gotovo pa je, če bi se ti na vso moč bojeval proti tej filokseri in učil svoje sinove, kako naj jo uničujejo, bi tvoja družba lepo cvetela. Ali veš, kaj je filoksera?«

»Vem, da je bolezen, ki se loteva rastlin, jih uničuje in razsuši.«

»In od kod prihaja ta bolezen?

Povzroča jo velikansko število majhnih živalic, ki napadajo rastline.«

»In kako naj rastline obvarujemo pred uničenjem?«

»Prav tega ne razumem.«

»Dobro poslušaj, kar ti bom povedal. Filoksera se najprej pojavi samo na eni rastlini, vendar ne mine veliko časa, da so okužene tudi rastline, ki rastejo v njeni bližini, pozneje pa tudi bolj oddaljene. Ko se v kakem vinogradu, sadovnjaku in vrtu pojavi bolezen, se takoj vse okuži in pričakovano sadje je uničeno. Veš, kako se širi bolezen? Ne po dotiku, ker tega oddaljenost ne dopušča, tudi živalce ne zlezejo na tla in ne prehajajo na drugo rastlino, temveč veter dviga to prekletstvo in ga nosi na še zdrave rastline. In ta neizmerna nesreča se zgodi v zelo kratkem času. To je veter godrnjanja, ki nese daleč filoksero nepokorščine. Razumeš?«

»Začenjam razumevati.«

»Škoda, ki jo povzroča ta filoksera in prenaša veter, je neizmerna. Tudi v najbolj cvetočih domovih najprej oslabi medsebojno ljubezen, zatem ohromi gorečnost za zveličanje duš, potem rodi brezdelje, nato spodnese osnovo vsem

redovnim krepostim in končno porodi pohujšanje, ki vodi h gnusu pred Bogom in ljudmi. Ni treba, da bi kateri od okuženih šel iz enega zavoda v drugega, zadosti je ta veter, ki piha od daleč. Daj se prepričati. To je vzrok, ki je uničil nekatere redovne družbe.

Polovična sredstva tukaj ne zadoščajo, treba je skrajnih ukrepov. Da bi uničili materialno filoksero, so rastline žveplali, jih škropili z galico in uporabili še druga sredstva, pa vse skupaj ni nič pomagalo, ker ena sama rastlina, ki jo je napadla filoksera, uniči ves vinograd. Nato se iz enega vinograda širi v druge, z enega področja na celo pokrajino, nato čez vse kraljestvo in še čez. Ali hočeš torej vedeti, kako je mogoče uničiti bolezen takoj na začetku? Kakor hitro se filoksera pojavi na kaki rastlini, jo je treba previdno odrezati, odstraniti je treba živo mejo v bližini in vse zažgati. Če se je okužil ves vinograd, je treba posekati vse trte in jih vreči v ogenj, da tako rešimo druge vinograde. Samo ogenj lahko pokonča tako bolezen. Zato je treba, ko se pojavi filoksera, odločno nastopiti proti zoperstavljanju ukazom predstojnikov, prevzetnemu preziru pravil, odporu proti skupnemu življenju. Nič odlašanja. Izbriši s površja zemlje tisto hišo, razkropi njene člane in se ne daj premagati uničujoči popustljivosti. Kar velja za hišo, velja tudi za ljudi. Včasih se zdi, da bo posamezen član sam zase ozdravel in se zopet odpravil na pravo pot; mogoče te boli, da bi ga zadel, ker ga imaš rad ali se ti zaradi kake posebne sposobnosti ali znanja zdi za čast družbe. Ne daj se voditi takemu razmišljanju. Ljudje te vrste le težko spremenijo svojo čud. Ne pravim, da je njihovo spreobrnjenje nemogoče, trdim pa, da se le redko zgodi, tako poredko, da ta verjetnost ne zadostuje, da bi predstojnika pripravila k dobrohotnejši sodbi. Morda bo kdo rekel, da bi taki lahko v svetu slabo končali. To je njihova stvar, oni nosijo odgovornost za svoje obnašanje, toda družba zaradi njih ne sme trpeti.«

»In če bi jih s tem, da bi jih pustili v družbi, lahko pridobili za dobro?«

»Te možnosti ni. Veliko bolje je, da takega ošabnega človeka odpustimo, kakor da bi ga obdržali in mu dali priložnost, da bi še naprej sejal ljuljko v Gospodovem vinogradu. Dobro si zapomni to načelo. Odločno skušaj uresničiti, če bi bilo treba. Govori o tem svojim ravnateljem in to naj bo tudi vsebina sklepnega nagovora za duhovne vaje.«

»Da, storil bom tako. Najlepša hvala za tvoje nasvete. Sedaj mi pa povej, kdo si?« »Kako? Me ne poznaš? Ali se ne spominjaš, kolikokrat sva se videla?«

Medtem ko je neznanec še govoril, so se vsi okoli stoječi smehljali. Medtem je zazvonil zvonec za vstajanje in don Bosko se je zbudil. Povedal je, da so te sanje trajale tri zaporedne noči. Ta značilnost odpravlja dvom, da bi bile te sanje neke vrste prilika, ki bi si jo izmislil on z namenom, da bi nam pojasnil svojo misel. Stvar o »čudni glavi« mu je dajala priložnost, da je kot po navadi ponižal samega sebe in tako odvrnil poslušalce od prepričanja, da gre za izredne karizme. V večini sanj spremlja don Boska nekdo, ki ga vodi in mu razlaga.

17.

POGLAVJE

PREDLAGANE IN URESNIČENE USTANOVITVE

TUDI SAMO PREDLAGANE USTANOVE, KI NISO BILE NIKDAR ALI ZELO POZNO URESNIČENE, ZASLUŽIJO, DA JIH OMEMIMO IZ DVEH RAZLOGOV. PRIČE SO VELIKEGA ZAUPANJA, KI SO GA V TISTIH TAKO NASPROTNIH ČASIH IMELI CERKVENI LJUDJE IN LAIKI V DON BOSKOVO KRŠČANSKO VZGOJO MLADINE. DON BOSKO JE MED DOGOVARJANJEM, TUDI PREKINJENIM ALI ODLOŽENIM, PAVEDAL STVARI, KI JIH IMA ZGODOVINA PRAVICO IN DOLŽNOST ZBRATI ZA POPOLNO POZNANJE ČLOVEKA IN SVETNIKA.

Iz Chiavarija je kanonik Jožef Guerello don Bosku predložil vodstvo in razširitev zavetišča s sirotišnico za dečke. Za bolj učinkovit uspeh se je zavzemal tudi don Štefan Rumi, rektor tamkajšnjega semenišča. V svojem pismu je vpraševal don Boska, kaj bi zahteval za vzdrževanje svojih vzgojiteljev. Na listu beremo don Boskovo lastnoročno pripombo: »Nič drugega kot možnost, da bi živeli kot reveži.« Toda načrt se je opiral na golo upanje, da bi občinska uprava v soglasju s cerkveno oblastjo pridobila neki kapucinski samostan, ki je bil tedaj prazen, upanje, da kapucini ne bi zahtevali svojih pravic, upanje, da bi neka gospodarska zbornica prevzela pobudo za ustanovitev tovrstnega zavoda, upanje na denarno pomoč nekaterih zasebnikov. Kljub temu je don Bosko imel za primerno, da se je še naprej pogajal, ker je želel storiti dobro tistemu mestu. Odgovoril je, da so salezijanci pripravljeni iti v Chiavari, toda le, da bi izpolnili dva pogoja: salezijanci ne bi nikdar bivali v stavbi, ki je nekoč bila last kakega reda, in prevzeli vodstva, če ne bi bila zagotovljena popolna avtonomija redovne družbe. Dopisovanje je trajalo dolgo. Don Cerruti, ravnatelj v Alassiu, je večkrat obiskal zavetišče odličnega kanonika, vendar ni prišlo do končnega dogovora. Pogovore so prekinili za tri leta in jih obnovili ter podaljšali od 1879 do 1884, nakar je vse odšlo v pozabo. Leta 1895 je škof v Chiavariju ponovno

poskušal doseči pri don Rui mladinsko ustanovo, vendar drugačnega značaja in s pogojem, ki ni bil sprejemljiv. Od vsega tega dolgega pisarjenja in dogovarjanja ni ostalo nič razen spomina. Na dobro voljo obeh strani. Danes Chiavari nima salezijanske ustanove.

Na začetku junija je iz Bologne prišla ponudba markiza Prospera Bevilacqua. Ta globoko veren katoliški nož se je udeležil letnega zborovanja Višjega sveta Vincencijevih konferenc in ob tej priložnosti obiskal oratorij v nedeljo pri popoldanskih večernicah. Bil je nadvse veselo presenečen in kot posledico svojega navdušenja don Bosku obrazložil svojo zamisel. »Splošen pojav je, da se povsod pospešuje vzgoja deklic in zanemarjajo dečki. Samo Turin je v tem pogledu izjema, in to zaradi vaše ustanove. Govorim o revnem sloju. Tudi v naši Bologni je premalo ustanov za vzgojo dečkov in menim, da bi bilo nujno potrebno, da jih ustanovimo, čeprav pomenijo večje težave kot zavodi za deklice. Zato se mi zdi nujno potrebno, da bi v Bologni zadostili tej potrebi.« V ta namen je prosil za pogoje, ki bi jih don Bosko postavil za ustanovitev tovrstnega zavoda v Bologni.

Za podobno ustanovo v Bologni se je zanimala tudi markiza Zambecari, ki si je želela podoben zavod tudi v Modeni. Pripravljena je bila dati na razpolago trideset tisoč lir letno za vsak zavod, obenem pa je zagotavljala učinkovito podporo ne samo markiza Bevilacqua, temveč tudi drugih gospodov iz Bologne.

Don Bosko je imel obe ponudbi za sprejemljivi, bodisi zato da bi pomagal imenovanima mestoma, bodisi zaradi ugodnih finančnih razmer, kajti on sam je bil brez sredstev, s katerimi bi lahko reševal duše. Naj dodamo še tretji razlog: markiza je želela, da bi se vse zgodilo skrivaj, tako da se ne bi vedelo, da je ona poklicala salezijance. S tem je puščala don Bosku večjo svobodo. Božji služabnik je želel svojo ustanovo brez kakršnih koli obveznosti. Zato se ni vezal s pravnimi ustanovami, ni hotel nikakršnih administrativnih odborov, ne vtikanja zasebnikov, tudi če so bili dobrotniki, in je takole odgovoril: 1. ne vidi nikakršne ovire, da ponudbo sprejme, 2. začel bi s prazničnim oratorijem, temu bi se pozneje pridružile še šole in zavetišče, 3. kar se tiče sredstev, želi samo najpotrebnejše za življenje. Toda blaženi ni videl niti prve niti druge ustanove. Tako v Bologno kakor v Modeno so njegovi sinovi prišli šele po njegovi smrti.

Iz Saluzza je prišel v oratorij sam škof in ponudil don Bosku zavod Gianotti. O tem sta si izmenjala še več pism in v pogovoru sta se domenila, da bo don Bosko izdelal pismen predlog, ki bi bil podlaga za nadaljnje dogovarjanje. Ko je blaženi prebral pred vrhovnim svetom določbe in pogoje, so se predstojniki čudili njegovi previdnosti: na prvi pogled se je zdelo, da don Bosko zagovarja koristi oseb, ki so takrat vodile zavod. Toda če si izraze dobro pretehtal, si videl vso don Boskovo bistrovost v preprostih opombah, ki jih je bralec ob prvem branju skoraj preskočil, ki pa so varovale salezijance pred mogočimi preseneče-

nji. Zaradi občinske uprave škofovi načrti niso bili uresničeni in so ostali samo na papirju.

Tudi v San Remu, prijetnem mestecu na ligurski obali, je nekdo mislil na don Boska. Meseca julija je bil tam don Barberis, ki se je udeležil zaobljub neke svoje tete iz Reda Obiskanja. Redovnice je vodil don Luca Calvi, nekdanji don Boskov tovariš v Duhovniškem konviktu v Turinu. Ta okoliščina je služila don Barberisu, da se je z njim seznanil. Don Calvi mu je tožil, da razen v Sampierdareni v celi Liguriji ni zavoda za zapuščene dečke. Menil je, da bi don Bosko naredil veliko dobro delo, če bi v San Remu odprl tak zavod, zlasti še zato, ker so protestanti imeli vedno večje uspehe in ogrožali vero tamkajšnjega prebivalstva. Salezijanska hiša z oratorijem bi bila trdna obramba pred vdorom krive vere.

Božji služabnik je imel za ta zadnji razlog vedno veliko razumevanje. Don Bosko mu je poročal o vsem, kar mu je povedal don Calvi. »Takoj mu piši, da sem pripravljen takoj odpreti hišo v San Remu,« mu je naročil blaženi. On naj mi poišče kraj, pogleda, ali je kje kako poslopje na prodaj ali za najem, ki bi lahko služilo našim namenom, in sporoči ugotovitve njegovega poizvedovanja. Jaz bom šel takoj pogledat in opraviti kupčijo.« Don Calvi je nekaj dni pozneje sporočil, da je našel hišo, v kateri bi bilo prostora za kakih sto fantov. Lastnica bi zahtevala trideset tisoč lir letne najemnine. Hkrati je neki gospod, ki ni prav nič vedel o tem dogovarjanju, predložil don Bosku, da bi v San Remu ustanovil zavod za rokodelčke. Don Boska je privlačila tudi misel, da bi se po Angležih, ki jih je bilo tam veliko, lahko povezal z njihovim otokom in tudi tam naredil veliko dobrega. Toda njegovim dobrim namenom niso sledila dejanja. Tudi drugi poskus iz leta 1912 ni uspel.

Don Bosko je že dalj časa poskušal v Rimu začeti svoje delo. Z napredkom družbe je to postajalo prava potreba, ker se je bilo treba dogovarjati tako s cerkvenimi kakor civilnimi oblastmi. Kardinali in patriciji so ga spodbujali, da bi prišel v Rim. Meseca septembra npr. je prišlo toplo priporočilo. Na desnem bregu Tibere, blizu Garibaldijevega mostu, kjer danes stoji prekrasno obnovljen grad Anguillara, zgodovinsko bivališče plemenite in mogočne rimske družine, je stalo zapuščeno gradbišče, kjer so bila razna skladišča. Sedaj je nastopil čas, ko se je po don Boskovi presoji ponudila priložnost, da bi ga don Bosko uporabil za svoj dvojni namen: ustanoviti zavod za nekaj sto rokodelcev in dijakov in prenesti tja študijsko hišo za svoje klerike. Dobri mons. Fratejacci, ki je z veseljem sprejel misel, se je z vso domišljijo, ki jo je podžigala ljubezen do don Boska, lotil iskanja, posredovanja in poizvedovanja za uresničitev tega načrta. To misel je skušal uresničiti ob opombi Pija IX., da bi dal don Bosku bližnjo cerkev sv. Bonose, eno najstarejših in zgodovinsko najpomembnejših cerkva v Trastevereju, ki so jo žal nekaj let pozne podrli. Toda Božji služabnik, ki ni bil navajen na prehitre odločitve, si je vzel čas in o stvari dobro premišljal. Ko je

šel meseca novembra za kratek čas v Rim zaradi mnogih drugih poslov, ni imel časa, da bi se za to zadevo posebej zanimal, in lastnik, ki se mu je mudilo, je prekinil dogovarjanje in dal prednost drugim kupcem.

Če za Rim še ni udarila ura Božje previdnosti, je don Bosko imel za potrebno uslišati prošnje, ki so prihajale od tam, da bi odprl svoje ustanove v krajih nedaleč od Rima. V mislih imamo Albano in Ariccio, dva najstarejša rimska kastela.

Iz Aricce je prišla pobuda od princa Maria Chigija di Campagnano, ki je o zadevi že govoril še z Božjim služabnikom med svojim obiskom v Rimu. Sedaj je občinska uprava v Aricci, ki je bila povezana s princem, ki je imel tam svojo palačo in posestva, nenehno pritiskala, da bi prešli od besed k dejanjem. Salezijanci naj bi prevzeli vodstvo osnovne šole in upravo ene izmed cerkva. Potrebna bi bila dva učitelja in en duhovnik. Šolski nadzornik je že potrdil odpust prejšnjih učiteljev, sedaj je bilo treba predložiti občinski upravi in pokrajinski prefekturi imena in diplome salezijanskih učiteljev. Za zdaj bi bila plača za oba učitelja 1320 lir na leto z dodatkom 200 lir in stanovanjem. Čez eno leto bi sklenili pogodbo, ki bi dokončno uredila položaj. Don Bosko je zahteva 2000 lir plače in zagotovil, da si bo na vso moč prizadeval za krščansko vzgojo ariccianske mladine. Obenem je odposlal spričevala don Karla Cipriana in don Frančiška Bojrata. Večina svetnikov, nekaj jih je bilo proti, se ni dala vplivati in je dogovor potrdila. Protestanti, ki so se vtihotali tudi v tisto šolo, so morali pobrati šila in kopita in oditi.

Potem ko so uredili vse potrebno s šolsko in civilno oblastjo, je bilo treba urediti kanonični položaj sobratov pred Cerkvijo. Tu sta se pojavili dve težavi. Pravila zahtevajo, da mora vsaka skupnost šteti vsaj šest članov, v Aricci pa so potrebovali samo tri. Poleg tega je bila hiša, v kateri naj bi prebivali, last očetov doktrinarcev, od katerih je eden še prebival v njej in upravljal cerkev. Če tega položaja ne bi razrešili, bi bil prevzem šole nemogoč. V ta namen je don Bosko naslovil na najvišjo cerkveno oblast prošnjo za potrebna pooblastila in dovoljenja. Sveti oče mu je po avditorju mons. Latoniju sporočil, da za tokrat razveljavlja omenjeni člen pravil, ki zahteva šest članov skupnosti, in da je poskrbel, da bodo salezijanci sami stanovali v hiši očetov doktrinarcev. Papež je tudi omenil, da ga veseli, da je privolil v željo Ariccianov in princa Chigija, da pa prav tako želi, da bi don Bosko poskrbel tudi za Albano.

To sicer prikrito, pa vendar jasno željo svetega očeta mu je pojasnil kardinal Di Pietro, škof te predmestne škofije, pod katero spada Ariccio. Ko je njegova eminenca slišala o dogovarjanju s to občinsko upravo, je prosila don Boska, da bi prevzel v njegovem škofovskem mestu občinsko gimnazijo, ki bi jo obiskovali tudi gojenci semenišč. Ker pa sta Albano in Ariccio soseda in ločena samo z veličastnim mostom, od katerega Ariccio dobiva ime, je kardinal mislil, da bi lahko učitelji obeh postojank stanovali v isti hiši. Don Bosko, ki je že dva tedna

odlašal z odgovorom, je takoj, ko je zvedel za papeževo željo, pritrdilno odgovoril kardinalu in mu ponudil še več. Medtem ko se je kardinal, ki se verjetno ni zadosti spoznal na šolsko zakonodajo, bil zadovoljen z dvema diplomiranimi profesorjema, mu jih je don Bosko ponudil štiri, da je tako izpolnil število, ki ga predpisuje zakon. O vsem tem je obvestil monsinjorja avditorja.

Prezvzišena ekscelenca!

Nisem mogel prejeti bolj tolažilnega sporočila, kot ste mi ga poslali vi, ko ste mi pisali v imenu njegove svetosti. Najprej se zahvaljujem vaši prevzvišeni ekscelenci in vas prosim, da sporočite njegovi svetosti, da vidim v spregledu osebja v Aricci ponoven dokaz njegove velikodušnosti, zlasti še v sporočilu, da naj se vselijo v zavod očetov doktrinarcev in upravljajo tamkajšnjo cerkev. Zato z največjim veseljem privoljujem v željo svetega očeta in želje Aricciancev ter princa Chigija in bomo prihodnje leto začeli z našimi učitelji zaupano nam službo.

Da bi zadostil vedno spoštovanim željam svetega očeta, sem že danes pritrdilno odgovoril kardinalu Di Pietru za prevzem gimnazije v Albanu. Prosil nas je za vsaj dva diplomirana profesorja, pač glede na število učencev, vendar smo dodali do štirih, ker gre za javno gimnazijo in bi nam mogoče oporekali, kar hočemo prepričati. To jo predlog, ki sem ga poslal kardinalu Di Pietru.

Ti moji salezijanci bodo na poti skozi Rim na novo delovno mesto, z željo da bi pred začetkom šolskega leta prejeli blagoslov svetega očeta, prosili za avdienco pri svetem očetu in v znamenje spoštovanja in upoštevanja obiskali tudi vašo eminenco.

Ker se je vaša ekscelenca izkazala za tako dobrohotno do nas, vas prosim, da bi prosili svetega očeta za apostolski blagoslov za vse salezijance in zlasti še za tiste, ki bodo v prihodnjem septembru odprli tri nove postojanke: eno v mestu Trinità pri Mondoviju, drugo v Lanzu in tretjo v Bielli.

Na koncu vas prosim, da mi oprostite zaradi domačnosti, s katero vam pišem. Zagotavljam vam, da bomo prosili Boga, da vas še dolgo ohrani. V veliko čast mi je, da se imenujem vaše prevzvišene ekscelence vdanega služabnika.

Turin, 26. avgusta 1876

duh. Janez Bosko

Še en primestni škof, kardinal Alojzij Bilio, piemontski barnabit, je želel dobiti od don Boska dva salezijanska učitelja za svoje semenišče v Maglianu v svoji škofiji Sabini. Kardinal je upal, da bo navzočnost salezijancev pritegnila večje število gojencev. Don Bosko je odlašal z odgovorom, končno pa je privolil tudi v to žrtev, prepričan, da lahko računa na svoje sobrate, ki delu niso nikdar rekli, da ga je preveč.

Pri izbiri osebja je don Bosko kot dober poznavalec sveta članom vrhovnega sveta prikazal, kako v določenih predelih Italije zelo upoštevajo zunanji videz človeka in da je dobra postava že sama po sebi tudi dobro priporočilo. Sicer ni dajal prevelikega pomena temu drugotnemu vidiku in je v naslednjih letih poslal tja tudi nekaj brezbradih mladeničev, ki jih je on vzgojil in so bili sposobni obvladati ne samo dečke iz oratorija, temveč tudi fante v javnih šo-

lah. Eden izmed teh je bil klerik Picollo. Ko ga je don Bosko leta 1878 poslal v Ariccio, je bil tako mladosten, da so ga domačinke, ko je šel po cesti, s simpatično odkritosrčnostjo prebivalcev Lazia nagovarjale: »Don Palmo (pedenj), kje si pustil dojiljo?« Toda v svojem prvem razredu ljudske šole je obvladoval svojih petdeset navihancev, da je bilo pravo čudo. Nekega dne je kraljevi šolski nadzornik, ki so ga naščuvali in je bil že itak protiklerikalno razpoložen, brez napovedi vstopil v razred. Ko pa je videl, da med učenci vladata popolna tišina in največji red, je ostrmel. Ukazal mu je, naj nadaljuje pouk, izprašal nekaj učencev, preveril diplomo, ki mu je bila izdana v Mondoviju z visokimi ocenami, in mlademu učitelju pri odhodu iz srca čestital. S svojimi dečki, imenujmo jih kar s tem imenom, je don Bosko delal prave čudeže. Nadvse poučno je pismo, s katerim je oče poklical Picolla iz Borga San Martino in mu poslal list pokorščine za Ariccio.

Dragi moj klerik Picollo!

Pošiljamo te drugam. Z don Gallom boš šel v Rim, obiskal boš svetega očeta, mu v mojem imenu poljubil nogo, ga prosil za sveti blagoslov in se nato odpravil posvečevat ljudi, ki prebivajo v Albanu in Aricci.

Ti boš posvečeval samega sebe z natančnim izpolnjevanjem svetih pravil, z vestnim mesečnim obvestilom in točnim opravljanjem mesečne vaje za srečno smrt. Ko boš imel težave, mi piši in mi sporoči vse o svojem življenju, krepostih in čudežih.

Bog naj te blagoslovi, dragi Picollo, in moli zame, ki ti ostajam v J. K. vedno najvdanejši prijatelj duh. Janez Bosko

Sobratje, namenjeni v Rim, so odpotovali v treh skupinah: 29. oktobra nekateri za Albano in dva za Magliano, 7. novembra oni za Ariccio in nekateri drugi za Albano in konec novembra še dva.

Prvim je načeloval don Anton Sala, ekonom oratorija, atletske postave in otroško vdane duše, pa zelo izkušen v življenjskih težavah. V Rimu so lahko obiskali papeža, ki je, ko je prišel v spremstvu kardinalov Bilia in Mertela, vzkliknil: »Oh, to je pa don Bosko!« Videl je don Boska v njegovih sinovih. Nato je z vsakim spregovoril besedico, medtem ko mu jih je kardinal Bilio predstavljal. Končno jim je dejal: »Blagoslavljam vse vas, vse vaše, družbo in učence v ustanovi, ki jo začenjate.« Končno se je umaknil in jih zapustil polne tolažbe.

V Albanu so se prvi prišleki znašli preobremenjeni z delom v šoli in v pastoralnem delu. Zato so s sklenjenimi rokami prosili za skorajšnji prihod okrepitve. Ko je don Bosko prebral rotenje enega izmed njih, je vzel list papirja, in medtem ko je vodil sejo sveta, zapisal improvizirano pesem, ki sicer ni pesniški dosežek, je pa izraz vedrine, ki pomirja.

Predragi Rinaldi!

Bodi miren in vesel,

saj don Bosko misli na vas,

*vaše tegobe so njegove,
kmalu boste dobilo pomoč.*

*Poslal bom dva junaka,
Gerinija z Varvellom,
tako eden kakor drugi
vas bo učil kreposti in modrosti.*

*Prvi je matematik,
drugi pa leposlovec.
S svojim sijočim licem
bo vsem v podporo.*

*Prišel bo duhovnik za maševanje
v pomoč Montigliu,
ki je odličen fant
in že poganja sadove.*

*Vi pa ste vsi skupaj dobri,
vedno veseli in dobri prijatelji;
vedite, da človeka dela zadovoljnega
samo izpolnjena dolžnost.*

Za pogovor s kardinalom Biliem za Magliano je don Bosko pooblastil don Celestina Duranda, svetnika vrhovnega sveta. Salezijanci so tam delovali en mesec, ko je njegova eminenca don Durandu pisal pismo, ki je moralo zelo razveseliti don Boska. Zato ga navajamo v celoti.

Velespoštovani gospod!

Naj vam ne bo v nadlego, če vam podam kratko poročilo o profesorju don Jožefu Dagheru in učitelju kleriku Blažu Giacomuzziju. Iz poročil, ki jih nenehno dobivam od namestnika in gospoda rektorja semenišča, vem, da se zares dobro držita: iz vsega srca se veselim in se zahvaljujem velečastitemu don Bosku kakor tudi vaši uglednosti, da ste mi ju poslali. Kakor sta sporočila, sta tudi onadva zadovoljna s semeniščem in mestom, pa tudi vsi prebivalci so z njima nadvse zadovoljni. Bodi hvala Gospodu Bogu. Majhno število gojencev v tem letu verjetno ustreza njuni veliki gorečnosti, vendar upam, da bo izkušnja tega leta povečala število gojencev. Toda oba učitelja ne koristita samo semenišču s svojim poukom, temveč sta s svojim lepim zgledom spodbuda vsemu mestu, zato želim, da bi tudi Giacomuzzi bil čim prej pripuščen k svetim redovom. Če ste za to, govorite z don Boskom, jaz sem pripravljen, da ga ordiniram.

Sprejmite izraze moje odkrite hvaležnosti, medtem ko se podpisujem vaše uglednosti najvdanejši v J. K.

Alojzij kardinal Bilio, škof v Sabini

Vrnimo se v Piemont. V Trinità pri Mondoviju sta spoštovani Dupraz in njegova soproga storila vse, da bi dobila don Boskove sinove v kraj njunega počitnikovanja. Predvidevali so nasprotovanje civilne oblasti in prebivalstva, ker je kraj bolj versko hladen. Ko je dobil dobrohotno privolitev krajevnega škofa, se je odločil, da bo šel, vendar zelo previdno: najprej preprost praznični oratorij, nato malo šole in končno reden šolski pouk in še zavetišče za kakega zelo zapuščenega dečka. Končno naj bi nastal zavod, vendar tako, da od začetka ne bi nihče nič slutil. Začetki so bili kar obetavni, toda v nadaljevanju so se stvari zapletle. Dom so odprli sredi novembra v hiši, ki jo je dal na voljo spoštovani Dupraz in jo je vodil don Alojzij Guanella. Don Bosko je z don Durandom šel na odprtje oratorija. Bil je in ni bil popolnoma zadovoljen. Tja je pripotoval na predvečer. Vstopil je v hišo in po začetnih pozdravih tistih gospodov pred vsemi potegnil iz svoje prtljage nočno kapo in dejal: »Sedaj si dajem na glavo pokrivalo.« S temi besedami je hotel namigniti, da je z začetkom dela postal tudi gospodar v hiši.

Zdelo se je, da se je delo rodilo pod srečno zvezdo. Proti sredini decembra so šole Dupraz, kakor so jih imenovali, imele dnevne razrede s štiriindvajset učenci, najbolj revnimi v kraju, starimi od osem do šestnajst let. Teh učencev je bilo kakih sto in so bili razdeljeni po starosti: od 16 do 20, od 20 do 30 in od 30 do 50 let. V praznični oratorij je prihajalo več kot dvesto dečkov.

Na žalost to tako lepo začeto delo ni dolgo trajalo. Don Bosko je na nekem svojem obisku med sprejemom od komendatorja v hiši med drugim omenil, da samo darovi, ki prihajajo iz srca, storijo, da cvetejo njegove ustanove. Opozorilo je bilo namenjeno zelo bistri gospe, ki je bila preveč navezana na svoje imetje. Vendar se je naredila, kot da ni nič slišala. Ta gospejin odnos je bil glavni vzrok, zakaj so hišo po treh letih delovanja zaprli. In ker menimo, da nam bo zmanjkalo priložnosti, da bi o tem še poročali, dajemo bralcem na voljo pomembno pismo, ki ga je blaženi aprila 1877 poslal don Guanelli z namenom, da mu poda pravila, po katerih naj bi se ravnal.

Predragi don Alojzij!

Prejel sem več tvojih pisem in sem se jih vsakokrat razveselil.

Zahvaljujem se Gospodu, da nam je v kratkem času omogočil storiti, kar se je naredilo, in upam, da bo tako tudi v prihodnje.

Ker nimam priložnosti, da bi se pogosteje srečevala, vam dajem nekaj navodil, ki jih imam navado dajati ravnateljem naših domov.

1. Zelo pazi na moralnost salezijancev in njim izročeni gojencev. Skupaj jih povabi vsak mesec na obvestilo in glej, da bo vsak izmed njih opravil mesečno vajo za srečno smrt.

2. Age quod agis (delaj, kar delaš). Če pozabljamo na večne stvari, je vse drugo postranskega pomena. Razen tega popolno skrbeti za stvari, za naše opravke in osebe in jim pomagati v njihovih tegobah in boleznih.

3. Uredite materialno upravo tako, da bo vsaka hiša lahko živela iz svojega, in če je mogoče, poslala tudi kaj v pomoč materni hiši, ki ima toliko izdatkov pri skrbi za celo družbo.

4. Pripravljajte pridige, pišite jih, pomagajte salezijancem pri njihovem študiju, priskrbite jim vse potrebne knjige.

5. Prebirajte, premišlujte, izpolnjujte pravila družbe in skrbite, da jih bodo vsi izpolnjevali.

Storite kar se da, da boste izvajali te nasvete. Pozdravite mi iz srca vse naše salezijance, se pravi Traversina, Depperta, Lidovanija in Boassija.

Naj vsi molijo zame, ki ostajam vedno v Jezusu Kristusu najvdanejši prijatelj

Turin, 10. 4. 1877

duh. Janez Bosko

Poglavje bomo sklenili z veliko obširnejšim dejanjem, ki je tudi ostalo samo v torzu, vendar ne zaradi našega blaženega, ki je storil vse, da bi se stvari dobro iztekle.

Piju IX. je bilo posebno pri srcu don Boskovo reformatorsko prizadevanje, ki je zahtevalo veliko krščanske ljubezni, potrpežljivosti in neizmerno veliko obzirnosti. Da bi se pogovorila o tej zadevi, je dal papež don Bosku jasno vedeti, da želi, da pride v Rim. Tako je kardinalu Biliu, kateremu je izročil pet tisoč lir za prihodnjo misijonsko odpravo, smehljaje se dejal: »Če pride tudi don Bosko, mu bom plačal stroške za potovanje.« Božji služabnik je razumel in se ni obotavljal niti trenutek, temveč se je odločil, da bo spremljal misijonarje v Rim.

Gre pa za to. Leta 1857 si je Ciprijan Pezzini z namenom, da bi počastil brezmadežno spočetje, ki je bilo nekaj let prej razglašeno kot verska resnica, zamislil laiško redovno družbo z imenom Bratje bolničarji presvete Marije brezmadežne tretjega kapucinskega reda ali preprosto konceptinci, ki so si zadali za nalogo oskrbo bolnikov v bolnišnicah. Toda tisti, ki je dal združenju dokončno obliko, je bil brat Monti, o katerem bomo poročali v naslednjem poglavju. Papež Brezmadežne mu je izkazal posebno naklonjenost. Ustanova je od začetka zelo lepo napredovala, toda zaradi notranjih trenj se je število članov zelo zmanjšalo in je pretila nevarnost, da se bo vse razsulo. Leta 1876 je bilo komaj še 50 redovnikov v treh ustanovah: 42 jih jo bilo v bolnišnici Santo Spirito v Rimu, kjer jim je papež dal zgraditi posebno rezidenco, trije so bili v Orteju in pet v Civita Castellani. Duhovno vodstvo je bilo vse od začetka v rokah kapucinov. Sedaj pa je izkušnja pokazala potrebo po spremembi, da, celo po mnogih spremembah. Sveti oče je mislil, da bi bil don Bosko človek za ta primer. Zato je dal po kardinalu Biliu sporočiti, da bi mu bilo nadvse ljubo, da bi kolikor mogoče kmalu prevzel to nalogo in prišel za nekaj dni osebno v Rim ali pa poslal iz njegovega reda kakega zastopnika, ki bi bil sposoben opraviti tako nalogo. Božji služabnik je menil, da bo zato, da bi ustregel papežu, in tudi zato, da bi si sam ustvaril oceno, šel v Rim. Ko je 5. novembra o tem poročal vrhovnemu svetu, je poudaril, da je družba naredila velikanski korak naprej s tem, ko ji je papež zaupal tako na-

logo. »To je res,« je takoj dodal, »toda število naših duhovnikov je zelo skrčeno. Če bo mogoče pripraviti papeža, da bi spremenil svojo odločitev, se bomo za to potrudili, če pa bo ukazal, bomo ubogali in odgovorili: »Vaši ponižni služabniki smo. Za nas je pravo veselje, da vas lahko ubogamo, tudi kljub hudim žrtvam, vse do vaše zadnje želje.«

Tako je don Bosko odpotoval z misijonarji v Rim. Papež ga je poklical k sebi in mu dejal: »Želim, da se zavzamete za konceptince, ki imajo zelo vzvišeno nalogo in lahko mnogim bolnikom pomagajo lepo umreti. Vendar ne gre za to, da bi reformirali ali popravljali, temveč da izboljšate konstitucije konceptincev z vašimi salezijanskim konstitucijami.«

Kakor vedno poslušen namestniku Jezusa Kristusa, je don Bosko samo prosil papeža, da bi mu pisno podal svojo željo, da bi jo lahko premislil in čim bolje izvedel.

Medtem pa ni izgubljal časa. Večkrat se je posvetoval z mons. Alojzijem Fioranijem, komendatorjem Svetega Duha in protektorjem ustanove, dobil od njega podatke o stanju ustanove, o njegovi preteklosti in zlasti še o konstitucijah, ki so bile potrjene za petletno dobo preizkušnje. Ko si je iz razgovora izoblikoval zadosti jasno predstavo o celotnem položaju, je z željo, da bi ugodil papežu, sestavil naslednje poročilo, ki naj bi ga izročil papežu imenovani prelat, kajti sam je moral odpotovati iz Rima.

Ustanova Bratov bolničarjev presvete Marije brezmadežne tretjega kapucinskega reda naj bi dobila nov zagon svojega duha in krščanskih del usmiljenja v moči očetovske skrbi vaše svetosti, ki je po lastnem nagibu želela zaupati vodstvo duhovnikom salezijanske družbe iz Turina in bi jo njej priključili. Vrhovni predstojnik iste družbe, duh. Janez Bosko, ki si šteje v čast zaupano mu nalogo, se je zato, da bi čim bolje izvedel preobrazbo in čim bolje izpolnil nalogo, takoj povezal s podpisanim komendatorjem ustanove Santo Spirito. V ta namen sta se večkrat sešla, dobil je vse potrebne informacije o sedanjem in nekdanjem stanju, skupaj sta obravnavala konstitucije, ki so potrjene za določeno dobo preizkušnje. Tako si je lahko izoblikoval zadosti jasno podobo o tem, kar želi vaša svetost. Da bi lahko nadaljeval svoje delo, prosi vašo svetost za naslednja pooblastila:

- 1. Da preoblikuje in skrajša sedanje konstitucije konceptincev v duhu pravil salezijanske družbe, izvzemši namen ustanove.*
- 2. Da vzpostavi skupno življenje v smislu 1. člena V. poglavja.*
- 3. Da ustanovi redni noviciat, v katerem naj se vadijo bratje bolničarji, preden preidejo v dejavno življenje bolničarjev v bolnišnicah.*
- 4. Da bi uredili življenje bolničarjev tako, da bi med skrbjo za bolnike našli zadosti časa za opravljanje pobožnih vaj, kot to zahteva III. poglavje konstitucij.*
- 5. Da bi uporabil te pravice v soglasju z osebo, ki je deležna zaupanja vaše svetosti in ki naj jo vaša svetost blagovoli imenovati v ta namen.*

Vse to prosi imenovani vrhovni predstojnik v upanju, da bo vse vodilo k cilju, ki ga

postavi vaša svetost. Podpisani komendator ustanove Santo Spirito pa prosi vašo svetost in ji priporoča, da imenovanemu podelite naštete pravice ter imenujete osebo, s katero bi lahko imenovani predstojnik opravil opisane naloge.

Alojzij Fiorani

Spomenico so predložili svetemu očetu 14. novembra, 17. novembra pa je bil izdan odlok, ki ustreza don Boskovi želji v zgoraj omenjeni avdienci in podeljuje vsa zaprosena pooblastila. Izvirnik so poslali po naročilu njegove svetosti Kongregaciji za redovnike in škofe za nadaljnje poslovanje. Don Bosko je prejel uradno sporočilo po mons. Fioraniju z besedami: »Njegova svetost je dobrohotno naklonila vsa zaželeno pooblastila duhovniku Janezu Bosku, ki jih bo uporabil v soglasju s podpisanim komendatorjem ustanove Santo Spirito, protektorjem ustanove. S tem ukinja vse predpise konstitucij bratov bolničarjev, ki so potrjene za preizkušnjo, in vse druge morebitne prejšnje odredbe. ALOJZIJ FIORANI, komendator ustanove Santo Spirito.« Glede zadnjega člena pooblastila je sveti oče don Bosku dal možnost, da se je poleg mons. Fioranija lahko dogovoril še s kom drugim, če bi želel in bi prosil za imenovanje.

Blaženi don Bosko je prejel to sporočilo, ko se je vrnil v Turin, od koder je 18. novembra pisal papežu med drugim naslednje: »Medtem sem pozorno prebral pravila konceptincev in ugotovil, da so zelo podobna pravilom salezijske družbe. Z nekaj spremembami je mogoče vključiti ene v druge. Verjetno bodo težave, ko bi hoteli konceptince pripraviti na izpolnjevanje zaobljube uboštva in skupnega življenja, kot je to podano v njihovih konstitucijah, vendar menim, da bomo s potrpljenjem in nasveti vaše blaženosti lahko dosegli zaželeni uspeh. Vaša svetost je izrazila željo, da bi ta cilj skušali doseči čim prej. To je zelo pomembno, ker bodo ti redovniki, čeprav prepolni najboljše volje, brez noviciata, kjer bi se lahko vadili v izpolnjevanju pravil, delali opravilo, ki se ga niso nikdar naučili točno opravljati. Še več, vsako odlašanje v tem smislu lahko škoduje celotni ustanovi. Potreboval bi, da bi vaša svetost mons. Fioraniju naročila, naj mi poda točno število konceptincev, hiš, v katerih delujejo, in drugega, kar se tiče moralnega in materialnega položaja. Le tako bom lahko stvari bolje usklajeval. V tem smislu sem pripravljen izpolniti vsako željo vaše blaženosti. Med salezijanci vlada splošno zadovoljstvo, ki vas po pravici imenujemo ustanovitelja in pokrovitelja naše ponižne družbe in da ste tudi vi tisti, ki bo prvi odprl zavetišče v Rimu. Vaša svetost naj mi oprostí zaupljivost, s katero vam pišem, in da sem zaradi berljivosti naročil, naj pismo prepíše moj tajnik.«

To pismo je izročil mons. Fiorani, kateremu je tudi poslal seznam predhodnih členov, ki naj bi služili za nadaljnje poslovanje. Papež je pismo prebral v monsinjorjevi navzočnosti in ga potem dal prebrati tudi monsinjorju, pregledal je seznam in pohvalil prizadevanje za uspeh dela, ki je bilo njegovi svetosti tako zelo pri srcu.

Seznam sprememb, ki jih je don Bosko predvideval za konstitucije konceptincev, je bil naslednji:

Dodatek h konstitucijam Bratov bolničarjev presvete Marije brezmadežne, imenovanih konceptincev:

Ker sedANJI položaj redovnih družb ne dopušča, da bi velespoštovani očetje kapucini še naprej vodili brate bolničarje, kar so z veliko požrtvovalnostjo opravljali veliko let, je njegova svetost vodstvo zaupala predstojniku salezijanske družbe. Da bo med obema družbama vladala enovitost vodstva, duha in uprave, ki so osnova vsake redovne skupnosti, je ista njegova svetost z odlokom 17. novembra 1876 duhovniku Janezu Bosku podelila naslednja pooblastila:

- 1. Preoblikovati in skrajšati sedanje konstitucije bratov konceptincev v duhu salezijanske družbe, razen kar se tiče namena družbe.*
- 2. Uvesti skupno življenje, kot zahteva 1. člen V. poglavja.*
- 3. Uvesti redni noviciat, v katerem se morajo bratje postulanti vaditi v izpolnjevanju pravil, preden nastopijo delo v bolnišnicah.*
- 4. Urediti življenje bratov tako, da bodo ob izpolnjevanju krščanske ljubezni do bolnikov imeli priložnost opravljati pobožne vaje v smislu III. poglavja konstitucij.*
- 5. Pri izvajanju teh pooblastil sodelovati z zaupno osebo njegove svetlosti, ki jo bo imenovala v ta namen.*

Ker pa tako usklajevanje zahteva veliko časa in ker delo Svetega sedeža potrebuje veliko preudarjanja in ker njegova svetost želi družbi čim prej uskladita v stalno in normalno delovanje, odločamo:

- 1. Ustanova konceptincev preneha pripadati tretjemu redu kapucinov sv. Frančiška Asiškega in ga ne vodijo več v duhu velečastitih očetov kapucinov, temveč za vedno v duhu sv. Frančiška Saleškega kot pridružena ustanova Družbe sv. Frančiška Saleškega v Turinu.*
- 2. Duhovno vodstvo bratov konceptincev, tako sobratov z zaobljubami kakor novincev, je za vedno dano duhovnikom salezijanske družbe, ki jih v ta namen imenuje vrhovni predstojnik te družbe.*
- 3. Službo vrhovnega predstojnika konceptincev bo opravljal vrhovni predstojnik salezijanske družbe, ki bo lahko imenoval svojega predstavnika med salezijanci, ki prebivajo v Rimu.*
- 4. Vrhovni predstojnik salezijanske družbe bo priskrbel vse potrebno konceptincem, tako v zdravju kakor v boleznih.*

Ker pa ne ena ne druga družba ne posedujeta nič skupnega, je obstoj popolnoma prepuščen vsakdanji Božji previdnosti, delu redovnikov in neizčrpni dobroti svetega očeta, ki je bil vedno velikodušen dobronik teh dveh ustanov, tako v duhovnem kakor materialnem pogledu.

- 5. Vsi konceptinci so salezijanski sodelavci, zato so deležni vseh duhovnih darov in odpustkov, ki jih je papež podelil salezijancem in salezijanskim sodelavcem v mnogih brevih in zlasti še z brevom dne 9. maja 1876.*
- 6. Predstojnik salezijanske družbe bo poslal v noviciatsko hišo konceptincev in druge domove zadostno število duhovnikov, vendar tako, da bo disciplinska in materialna*

plat vedno zaupana kakemu bratu konceptincu.

7. V noviciatski hiši bo izbran za asistenta brat konceptinec. Poskrbel bo, da bodo novinci poučeni glede krščanskega nauka, razumevanja in izpolnjevanja konstitucij ter pravil lepega vedenja. Prav tako bo izrazil svoje mnenje, kdaj lahko kakega novinca pripustijo k zaobljubam, kdaj je zadosti poučen o svojih dolžnostih, in bo porok za moralno gotovost, da bo bodoči sobrat delal vedno le v večjo Božjo slavo in za zveličanje duš.

8. Razdelitev služb, sprejemanje novih članov, pripuščanje v noviciat in k zaobljubam pripada predstojniku salezijanske družbe, vendar vedno potem ko je slišal mnenje ravnatelja, prefekta oziroma ekonoma konceptinca hiše, v kateri biva prosilec.

Teh osmero členov je dokončno sprejetih, seveda če jih podpiše vaša svetost. Poleg tega je v odloku z dne 17. novembra 1876 veliko stvari, ki imajo za cilj poenotiti pravila konceptincev s pravili salezijanske družbe. Vse to se pripravlja, in ko bo delo končano, bo predloženo Svetemu sedežu, da on preudari, spremeni, uskladi, kakor se mu bo zdelo v večjo Božjo slavo.

Ta uskladitev obeh ustanov bo izvedena v popolnem soglasju in s privoljenjem njegove ekscelence mons. Fioranija, komendatorja ustanove Santo Spirito, ki si toliko prizadeva za uspešno delovanje obeh ustanov

Don Bosko je več kot en mesec pozorno proučeval pravila konceptincev. Ko je razmišljal o tem, je menil, da bi bilo dobro, če bi imel v oratoriju bodisi predstojnika konceptincev ali kakega drugega konceptinca z namenom, da bi se seznanil z duhom salezijanske družbe. Odveč je reči, da je taka navzočnost koristila tudi njemu, ki je potreboval zelo veliko podatkov. Ko je mons. Fiorani zvedel za don Boskovo željo, je poslal iz Rima brata Gregorija da Jenneja, nekdanjega predstojnika. »Pošiljam vam tega,« je pisal 23. novembra, »ker je sedanjji predstojnik iz zdravstvenih razlogov zunaj Rima in ker je brat Gregorij zelo zavzet za napredek ustanove ter ima najboljšo voljo za sodelovanje. In ker je bil dolgo predstojnik, dobro pozna vse razmere in okoliščine. Sveti oče je odobril odhod bivšega predstojnika v Turin.

Konceptincu je mons. Fiorani izročil za don Boska pismo, v katerem mu odgovarja na nekaj pripomb glede prostora, kjer naj bi prebivali salezijanci, in mu daje nekaj pojasnil glede pisma, ki ga je poslal papežu. »V svojem pismu svetemu očetu ste izrazili bojazen glede možnosti, da bi konceptinci izvajali obljubo uboštva in skupnega življenja, kot to predvidevajo konstitucije. Vendar menim, da v tem ne bo težav, ker konstitucije ne prinašajo nič novega, temveč ponavljajo, kar so dejansko dvajset let že izpolnjevali. Tudi konceptinci sami niso v tem pogledu imeli kake pripombe, temveč so bili zadovoljni z vsem. Vse bi se dobro izteklo, če ne bi prišlo do tistih novih zapletov, ki so vse pokvarili in o katerih sem vam, kakor menim, že sporočil. To pa seveda ne pomeni, da vaše očetovstvo ne bi spremenilo, kakor se vam zdi najbolje, in prilagodilo salezijanske konstitucije v vsem, razen kar se tiče namena ustanove. Vsekakor pa bi si želel, da bi lahko koncep-

tinci ohranili svoje ime, ki spominja na presveto Marijo brezmadežno, pod katere pokroviteljstvom se bojujejo, in na začetek ustanove v času dogmatske definicije Brezmadežne. Kar se tiče oblačil, naj bi se ne razlikovala veliko od prejšnjih. Slišal sem tudi, da želite natančna poročila o gospodarskem položaju hiš in bolnišnic, kjer delujejo redovniki, njihovo število, in podatke o zasedenosti vseh služb. O tem vas bo bolje kot pisno poročilo obvestil z živo besedo brat Gregorij, ki mu lahko v vsem zaupate. Kakor boste slišali, je bilo že lepo število konceptincev, četudi jih je sedaj malo, ker jih je zaradi znanih dogodkov veliko odšlo. Kakor sem pravkar zvedel, bi zaradi odloka novega predstojnika brez moje vednosti skoraj vsi odšli v mesecu decembru. Danes to ni več pomembno. Vsekakor pa je bila zamisel svetega očeta, da se je obrnil na vas in na vašo družbo, pravi Božji navdih, ki ni dopustil, da bi ta ustanova popolnoma razpadla, temveč se bo, tako upam, znova razživela v svojem pravem duhu.«

Brat Gregorij je prišel v Turin 26. novembra. Mlad in poln življenjske sile je dajal vtis umerjenega in pametnega človeka. Po prihodu je imel pogovor z don Boskom, ko so vstopili člani vrhovnega sveta, in blaženi je dejal konceptincu: »Zelo pomemben vidik, ki ga morate predstaviti svojim sobratom, je, da se prepričajo, da bomo vse, kar nam je mogoče storiti za vas, radi volje storili. Nikakor ne mislimo uničiti vaše ustanove, temveč jo izpopolniti in ji pomagati k napredku. Karkoli bo odločil sveti oče, bomo storili, da ustrezemo njegovim željam. Nikakor nočemo uvajati novosti, temveč samo utrditi tisto, kar je bilo že odločeno.« Zatem se je konceptinec umaknil.

Ko se je začel zbor, je don Bosko obširno poročal o celi zadevi. Ker so njegove besede zapisali, bomo podali njegovo poročilo in ne našega izvlečka. Tako le je govoril: »Velika pomanjkljivost konceptincev je bila v tem, da niso nikdar imeli rednega noviciata. Imajo pravila in reči moram, da so zelo lepa, vendar jih niso nikdar izpolnjevali. Vstopali so in še vstopajo ljudje, ki so od vsega začetka imeli gangreno v zavesti, in če prinesejo od župnika potrdilo o lepem vedenju, so sprejeti. Nemogoče je, da bi na tak način oblikovana družba lahko napredovala. Mi smo pri nas lahko šli naprej brez noviciata, ker nismo nikdar sprejemali nikogar od zunaj, temveč samo fante, ki smo jih dobro poznali in so veliko let rasli pri nas, tako rekoč pred našimi očmi. Toda tudi pri nas je vedno več tujih ljudi, zato je nujno potreben noviciat, brez katerega ne bi mogli iti naprej.

Sedaj pa se močno bojijo, da jih hočemo narediti za salezijance in uničiti njihovo ustanovo. Zato zahtevajo, da se jim pusti popolna avtonomija z njihovi neodvisnimi predstojniki. Radi bi videli, da bi mi bili samo po imenu njihovi predstojniki in rekel bi navadni kaplani. K temu jih hujskajo kapucini, ki jim dopovedujejo: »Sedaj ko nočete več nas, bo prišel don Bosko in vi, ki niste hoteli biti frančiškani, boste prisiljeni, da boste postali salezijanci. On vam bo trdo ukazoval, vam dal nova pravila itn.« To nam je sporočil mons. Fiorani, to pišejo konceptinci sami svojemu sobratu, ki so mu zaupali pravico, da se dogovarja z

menoj. Odgovoril sem, da se jim pušča popolna avtonomija, vendar imamo mi vso avtoriteto, kar se tiče vodstva, uprave in moralnega vodstva.

»Kaj nam potem še puščate?« so me vprašali.

»Namen vaše ustanove, redovno obleko, ime itn.«

»Bistvo vprašanja je v tem: Kapucini, ki so jih vodili, so jim šli na živce. Prišlo je do zares neprijetnih položajev, ko so jih hoteli prisiliti, da ne bi bili več konceptinci temveč kapucini. Zato so se nazadnje vsi skupaj zatekli k svetemu očetu, se uprli takemu nasilju in se popolnoma prepustili njegovemu vodstvu, vendar tako, da bi se ohranila stalnost in razcvet ustanove. Sveti oče je položil vso stvar v naše roke; jaz naj bi poiskal najboljši način, da bi se stvari uredile. Veliko sem razmišljal, še več molil in končno napisal poročilo, ki naj bi bilo izhodišče za vse, kar bi bilo treba narediti. Poročilo sem poslal svetemu očetu, ki je bil zelo zadovoljen, potrdil je moj načrt in me prosil, da bi na teh osnovah delal naprej. Mons. Fiorani mi je sporočil, da je sveti oče pred njim prebral moje poročilo, ga dal prebrati njemu, ki je protektor ustanove, in mu dejal: »Glejte, kakšna mojstrovina! Nisem si mogel želeti česa boljšega.« Stvar je torej za nas končana, ne da bi konceptinci vedeli za to. Sedaj je treba izdelati načrt, da bomo združenje izvedli v popolno zadovoljstvo obeh strani. Poročilo, ki sem ga poslal papežu, je v bistvu razvoj naslednje misli: »Konceptinci sprejemajo naša pravila in jih v polnosti izpolnjujejo. Vrhovni predstojnik salezijancev je tudi njihov predstojnik. Zanje bomo izdelali dodatek k našim pravilom, v katerem bo podan pravilnik za uspešno delo v bolnišnicah.

Toda nima smisla, da bi danes še naprej govorili o tej stvari, ker nam ni mogoče ničesar dokončno skleniti. Ko bodo stvari bolj jasne, se bomo ponovno zbrali in videli, kaj naj naredimo. Razlog, ki zadržuje konceptince, da nočejo sprejeti tujega vodstva, se zdi, da prihaja od skritega interesa. Njihova zaobljuba ubošva jim dovoljuje 45 frankov na mesec, s katerimi lahko razpolagajo po mili volji. Sedaj se bojijo, da bi jim ta denar odvzeli.«

V teku pogovorov s konceptincem je don Bosko izdelal drugi predlog členov, ki jih je deloma povzel iz prejšnjega, deloma pa na novo oblikoval in ga poslal mons. Fioraniju, da bi ga predložil svetemu očetu.

Dodatek h konstitucijam Bratov bolničarjev presvete Marije Brezmadežne, imenovanih konceptinci.

Konstitucije bratov konceptincev, ki so danes potrjene za pet let, se bodo izpolnjevale z naslednjimi spremembami:

1. *Družba, imenovana konceptinci, ne pripada več tretjemu redu sv. Frančiška Asiškega in ga ne bodo več vodili velečastiti očetje kapucini, temveč je za vedno pridružena Družbi sv. Frančiška Saleškega v Turinu.*

2. *Duhovno vodstvo bratov konceptincev, tako redovnikov kakor novincev, je za vedno zaupano duhovnikom imenovane salezijanske družbe, ki jih za to službo imenuje vrhovni predstojnik te družbe.*

Poleg teh odredb, ki veljajo za vedno, se bo, dokler Sveti sedež ne odredi drugače, izpolnjevalo naslednje:

1. Službo vrhovnega predstojnika konceptincev bo opravljal vrhovni predstojnik salezijanske družbe, ki lahko tudi imenuje svojega predstavnika med salezijanci v Rimu.

2. V materni hiši Santo Spirito bosta bivala dva salezijanska duhovnika, eden izmed njiju bo ravnatelj in spovednik konceptincev, drugi – z naslovom rektorja ekonoma – bo vodil konceptinskega predstojnika in na splošno vse, kar se tiče časne uprave celotne ustanove in disciplinske plati.

3. Prav tako bosta za noviciatsko hišo imenovana dva salezijanska duhovnika, eden kot spovednik in vodja novincev, drugi pa za vodstvo domače uprave.

4. Službe bratov konceptincev v Rimu so urejene na tale način:

V materni hiši bo: 1. Predstojnik hiše; 2. vikar; 3. trije svetovalci. Noviciatska hiša je pod vodstvom rektorja hiše. Določen bo tudi predstojnik v bolnišnicah v Orteju in Civiti Castellani, kjer delujejo konceptinci. Vsi ti konceptinski uslužbenci imajo posvetovalni glas v stvareh, v katerih jih bodo vprašali za mnenje. Služba traja tri leta.

5. Predstojnika matrne hiše določa vrhovni predstojnik na osnovi izbire v trojki, ki so jo izglasovali vsi redovniki konceptinci v Rimu. Predstojnik bo tako izbral svojega vikarja. Vse druge službe svetovalcev, magistra novincev in predstojnike za konceptince v Orteju in Civiti Castellani imenuje vrhovni predstojnik.

6. Pripuščanje novincev in njihovo odpuščanje pred zaobljubami je izključno pridržano salezijanskemu rektorju noviciatske hiše.

7. Oblast odpuščati konceptince z zaobljubami, ki se po ponovnih opominih ne bi pokoravali, pripada izključno rektorju ekonomu matrne hiše.

8. Vrhovni predstojnik salezijanske družbe ima vso oblast predpisovati pobožne vaje, ki naj jih opravljajo konceptinci, spremeniti kak del njihove obleke, urejati in izboljševati hrano in sploh vsako drugo odredbo, za katero meni, da bi koristila delovanju reda in bi lahko prispevala k doseganju namena, ki ga ima, ter služila časnemu in duhovnemu napredku ustanove.

9. Štirje salezijanski duhovniki so podrejeni vrhovnemu predstojniku in morajo njemu ali komu drugemu namesto njega poročati o svojem delovanju. Ker ostaja protektor ustanove mons. komendator ustanove Santo Spirito, bodo salezijanci sami od sebe ali za to naprošeni poročali o delovanju ustanove, tako da bo lahko o vsem poročal njegovi svetosti, ki je tako zelo zavzeta za napredek ustanove.

Ta dodatek so predložili 12. decembra. O avdienci pri papežu je monsinjor obvestil don Boska dva dni pozneje in don Bosko je o vsem poročal vrhovnemu svetu 17. decembra. Iz kronike don Barberisa povzemamo naslednje poročilo. Don Bosko je dejal:

»Pred nekaj dnevi je odpotoval konceptinec, ki je bil nekaj časa pri nas. Sedaj mi je mons. Fiorani napisal pismo, ki se glasi: 'Bil sem pri svetem očetu in mi je dejal, da je zelo zadovoljen z načrti, ki jih imate s konceptinci. Vendar ima v kaki točki svoje zamisli, ki mi jih je povedal z namenom, da vam jih sporočim ustno, ne pisno. Njegova svetost vas vabi v Rim, da bi se o vsem dokončno dogovorili.

Ne prihajajte sami, temveč pripeljite s seboj duhovnika, ki naj prevzame vodstvo bolnišnice Santo Spirito.' Veliko sem že premišljeval, molil, razmišljal. Sedaj gre samo za to, da uresničim, kar je sveti oče odločil. Odgovoril sem že, da bom odpotoval na začetku januarja, da bom prišel z enim duhovnikom in da smo pripravljene poslušati navodila njegove svetosti in jih izpolniti. Ne gre več za to, da predlagamo, temveč da izpolnimo, kar nam je naročeno. Edina težava je v tem: koga naj vzamem s seboj za ravnatelja? Pisal sem že v Lanzo in govoril z don Lemoinom. Njegov prefekt don Scappini se zdi pripraven za to službo: je zelo podjeten in lepega vedenja. Poleg tega je za nas nujno potrebno, da imamo v Rimu duhovnika, ki naj bi opravljal, rekel bi, službo generalnega prokuratorja. Tako bomo namreč takoj imenovali rimsko provinco. Z don Lemoinom sva se že domenila, kako bomo uredili stvari tam zgoraj. Odpotoval bi prve dni januarja, se zadržal v Rimu, dokler ne bo vse urejeno, in se potem po prazniku sv. Frančiška Saleškega odpravil v Ligurijo, Francijo in v Marseille. V bolnišnici Santo Spirito me prosijo samo za enega duhovnika in strežnika, češ da imajo za ravnatelja ali kaplana na voljo samo dve sobi. Skušal bom dognati, kako je razpoloženo vodstvo tamkajšnje bolnišnice, in natančneje se bomo seznanili s pogledi svetega očeta. Če si bomo pridobili vodstvo bolnišnice, nam ne bodo dali na voljo samo dveh temveč petdeset sob. Najprej moramo ugotoviti, kaj meni sveti oče; kajti ne gremo tja, da bi razpravljali, temveč poslušali in izpolnjevali navodila.«

Če na kratko povzamemo povedano, lahko rečemo, da do sedaj vse ugaja svetemu očetu, kakor pravi mons. Fiorani, in da je potreben le še kratek razgovor, da se doženejo še zadnje stvari. Medtem naj don Bosko že pripelje duhovnika, ki bi prevzel vodstvo konceptincev. Vse je jasno in teče kot namazano. Ko pa bo don Bosko 1876 z enim duhovnikom prišel v Rim za vodstvo konceptincev, bo jasno kar nenadoma postalo zamegljeno in vse, kar je teklo kot namazano, bo naletelo na brez števila ovir. Vendar za zdaj (1876) nočemo prehitovati. O tem bomo govorili na koncu 13. zvezka.

Dejavnosti tega leta so v dušah mnogih tesnih don Boskovih sodelavcev vzbudile veliko negotovosti. Ali ni bilo preveč stvari, ki se jih je loteval hkrati? Pater Sekund Franco iz Jezusove družbe, ki so ga v Turinu zelo spoštovali in ki je imel zelo rad don Boska, je prišel nekega dne na obisk k njemu in mu hotel izraziti svoj dvom o odpiranju toliko novih domov vsako leto, kar bi lahko imelo težke posledice za njegovo družbo. Kakor hitro ga je Božji služabnik zagledal, mu je z nasmehom, ki ga je imel na ustih ob določenih priložnostih, ne da bi mu dal čas, da bi spregovoril, navedel celo vrsto razlogov, ki ga silijo, da ustanavlja toliko novih postojank. Sogovornik se je začudil in beseda mu je zamrla v ustih, prepričan, da je don Bosko bral v njegovem srcu. Ko je potem pripovedoval don Francesii, kaj se mu je pripetilo, je vzkliknil: »Tako se je dogajalo tudi sv. Ignaciju Lojolskemu.«

18.

POGLAVJE

ODHOD DRUGE ODPRAVE MISIJONARJEV

ODHOD DRUGE ODPRAVE TRIINDVAJSETIH MISIJONARJEV je bil določen za 7. november. Blaženi don Bosko je razširil novico v okrožnici s svojim mirnim slogom, čeprav omenja tudi veliko potrebo po »opremi in potovanju«, in tako ne pusti nikakršnega dvoma o skrbah, ki jih ima zaradi materialnih potreb odprave.

*SALEZIJANSKI ORATORIJ, Via Cottolengo N. 32; Turin, 4. novembra 1876
Velezaslužni gospod!*

V svoje veliko veselje imam čast, da sporočim vaši dobrodelni uglednosti, da bo slovesnost ob odhodu naših misijonarjev v Ameriko popoldne v cerkvi Marije Pomočnice. Ob petih se bodo začele večernice, ki jim bo sledil priložnostni nagovor. Po blagoslovu z Najsvetejšim in potem ko bomo poklicali na pomoč vzvišeno Božjo mater Marijo, bomo blagoslovili misijonarje. Bratsko slovo bo končalo pobožni zbor.

Ob sedmih se bodo misijonarji tako odpravili na železniško postajo za odhod v Rim. Odhod iz Genove je določen za jutro štirinajstega novembra. Manjka še veliko stvari tako za osebno opremo kakor za potovanje, zato bo nabirka, ki jo bomo izvedli ob tej priložnosti v cerkvi, šla v ta namen.

*Vaša uglednost bo naredila vsem veliko veselje, če boste s svojo navzočnostjo počastili to slovesnost. Medtem ko vam želim vse dobro iz nebes, imam čast, da se imam za vaše uglednosti najvdanejšega služabnika,
duh. Janez Bosko*

Na seji vrhovnega sveta 5. novembra so načrtovali poslovilno slovesnost misijonarjev. Odločili so, da povabijo monsinjorja nadškofa, da bi blagoslovil blagosloviti misijonarje. Don Durando naj bi šel vabiti v nadškofijsko palačo. Če pa nadškof ne bi mogel priti, bi ga prosili, da bi sprejel misijonarje v svoji palači. Povabilo se je končalo, kakor so predvidevali. Zato so misijonarji ob desetih 7. novembra šli v nadškofijsko palačo, kjer jih je njegova ekscelenca ljubeznivo

sprejel in vsakemu podaril majhen spominček. Za blagoslov misijonarjev so povabili mons. Anglesia, predstojnika Cottolenga.

Kakor že prejšnjikrat so tisto jutro fantje opravili vajo za srečno smrt. Nato so dijaki imeli prosto ves dan, rokodelci pa popoldne. Kosilo za misijonarje, med katerim je igrala godba, so predstavili na tretjo uro popoldne. Bilo je povabljenih veliko uglednih gostov. Proti peti uri je ljudstvo napolnilo cerkev Marije Pomočnice. Navzoči so bili tudi vsi gojenci oratorija. Ob petih so iz zakristije prišli misijonarji in zasedli dolgo klop v prezbiteriju, ki je bila pripravljena zanje. Duhovniki in kleriki so imeli španske plašče in pokrivala. Večernice, don Boskov nagovor, pesem, Tantum ergo, blagoslov z Najsvetejšim, itinerarium clericorum (odhod klerikov), objem in zbogom od sobratov, ki so stali ob vznožju oltarja, pohod po sredini cerkve in na vozila, ki so jih odpeljala na železniško postajo, vse je bilo tako, kakor smo že opisali v enajstem zvezku. Tudi tokrat je prišlo do zelo ganljivih prizorov slovesa. O bratskem objemu je pisal neki časopis: »Nemogoče je opisati ta vzvišeni prizor. To lahko razume samo tisti, ki ve, kaj pomeni živeti veliko let skupaj in potem ob slovesu misliti, da se verjetno ne bomo nikdar več videli na tej zemlji.« Na postajo so prišli točno eno minuto pred odhodom vlaka. Tam so se jim pridružili salezijanci, ki so bili določeni za Ariccio, in oni, ki so šli v Albano. Kronika don Lazzeri lakonično pravi: »Vse je spremljal dragi don Bosko.« Malo prej je v cerkvi Marije Pomočnice takole govoril zlasti fantom in sobratom:

»Te dni pred enim letom, predragi sinovi, je iz te cerkve Marije Pomočnice odhajala prva odprava misijonarjev, ki so bili namenjeni v republiko Argentino, da bi tam katehizirali in evangelizirali tista ljudstva in da bi si pripravili pot do divjih ljudstev Pamp in Patagonije. Bili smo navzoči pri slovesu s solzami v očeh in z ganjenostjo, pa tudi zadovoljstvom, da se je ta dejavnost začela.

S prav te prižnice smo naslovili nanje besede slovesa in spodbude in jih opomnili, da ne delajo nič drugega, kot izpolnjujejo besede Božjega Zveličarja, ki je ukazal apostolom: Pojdite po vsem svetu in oznanjajte evangelij vsemu stvarstvu, in tako so se odpravili na apostolsko pot. Rekel sem jim: 'Odhajate, pa niste sami. Mi bomo vedno z vami, v mislih, v molitvah. Drugi, mnogi drugi bodo sledili vašemu plemenitemu zgledu in bodo vaši tovariši, kajti če je treba, smo pripravljene, da gremo na pot tudi mi in pridemo za vami na evangeljsko polje, ki nam ga je pripravila Božja previdnost.' Kar smo takrat izražali kot pobožno željo, je danes postalo resničnost. In tako stojim sedaj pred majhno trumico salezijancev, ki so spodbujeni od istih misli, s katerimi so odhajali prvi, in skušajo čim prej priti za njimi in izpolniti njihove vrste.

Ko sem se danes odločil, da bom govoril, sem sklenil opustiti vsako omenjanje stvari, ki bi mene in vas pripravile v jok in mi tako onemogočile, da bi vam govoril. Zato menim, da vam moram namesto tega podati nekaj navodil, preden boste šli v oddaljene kraje. Želim vam povedati samo dvoje. Najprej to, kar je naredilo naših desetero tovarišev po tistem znamenitem popoldnevu, ko so pred Jezusom v najsvetejšem zakramentu

in pred podobo Božje matere Marije rekli z bogom. Na kratko vam bom to pojasnil, da boste videli, koliko neizmerno dobrega je mogoče narediti in kako tiste, ki so zares napolnjeni z gorečnostjo za duše, blagoslavlja in varuje Gospod, ljudje pa spoštujejo in jih imajo radi.

Kot drugo pa vam hočem pokazati neizmerno bogato žetev, ki jo ima Gospod pripravljeno za nas v Južni Ameriki. Kar naj bi naredili v tistih krajih, je raznovrstno, področje dela neizmerno. Lahko nadaljujete delo apostolov in se trudite v Gospodovem vinogradu.

Predragi sinovi, poslušajte: Bog vas vidi, Bog vas posluša, zato naj bosta samo njemu hvala in čast. Če kak majhen delež pripade tudi nam kot ponižnemu orodju v njegovih rokah, bomo vedno rekli: Božja milost je storila vse to, zato naj bo samo njemu hvala in čast za vse: soli Deo honor et gloria!

Ko so najprej šli v Rim po blagoslov svetega očeta, jih je papež nadvse prijazno sprejel in jim izročil naročilo poslanstva. Vrnili so se v Turin, od koder so odpotovali 11. novembra in se 14. v Genovi vkrcali za republiko Argentino. Po dolgem in srečnem potovanju, ki je opisano v posebni knjigi, ki jo lahko prebere vsak, so prišli v Buenos Aires. Tu so jih sprejeli tako navdušeno, da bi se česa takega lahko nadejali samo od najboljših prijateljev, zlasti še tamkajšnji pobožni in učeni nadškof, ki jih ima za svoje drage sinove. Ko se je razširila novica o njihovem prihodu, so jim mnogi, zlasti Italijani, prišli v velikem številu naproti in jih prosili, da naj se ustavijo v tem mestu in se zavzamejo za njihove družine in za njihove sonarodnjake. Misijonarji so bili odločeni, da se odpravijo v San Nicolás de los Arroyos, da bi delovali v tistem vinogradu, ki se je zdel njihova prva postojanka. Toda v Buenos Airesu so tako zelo prosili in potreba po pridigarjih je bila tako velika, da so jim morali ustreči. Trumica se je razdelila na dva dela in trije so ostali v Buenos Airesu.

Naj ponovimo, da je bil glavni cilj te odprave v moralnem smislu pomagati Italijanom, ki jih je zelo veliko v Južni Ameriki, in se znova poskušati približati divjakom v Pampah in Patagoniji. Nemalo fantov oratorija, ki so se naselili v tem mestu in na podeželju, je navdušeno prihajalo, da bi spet videli svoje tovariše v stroki, študiju in zabavi.

V ta namen so nam v Buenos Airesu takoj ponudili upravljanje cerkve Matere usmiljenja, ki ji pravijo tudi cerkev Italijanov, in don Cagliero je takoj začel pridigati božično devetdnevnic. Uspeh je bil neizmeren in ljudje so ga prihajali poslušat iz dvajset do trideset milj oddaljenih krajev. Cerkev je bila vedno polna, bodisi pri italijanskih kakor španskih pridigah, ki so bile dopoldne in zvečer. Čez dan so spovedovali ure in ure, in ker se zaradi omejenosti časa in kraja niso mogli vsi spovedati za božični praznik, se je pobožnost tako s pridiganjem kakor s spovedovanjem nadaljevala še celo božično osmino. Navdušenje ni hotelo pojenjati. Raje bi rekli, da vedno bolj narašča, tako da prosijo za vedno več misijonarjev; da ne bi omagali od napora tisti, ki sedaj tam delajo.

Drugih sedem je nadaljevalo svojo pot proti San Nicolásu, ki je od glavnega mesta oddaljen 24 ur vožnje s parnikom. Mislili so, da bodo tam našli zavod s cerkvijo, kakor je bilo dogovorjeno, kjer bi lahko sprejeli kakih sto fantov. Toda delo se je komaj

začelo in ni bilo prostora za več kot deset fantov. Salezijancev to ni vrglo iz tira. Ob pomoči nekaterih dobrih tamkajšnjih ljudi so se takoj lotili dela. Bilo je zanimivo gledati, kako so, medtem ko so začeli poučevati, postajali vsak pri svojem delu mojstri tega, kar so počeli. Sami so bili podjetniki, delovodje, zidarji, kovači in mizarji. Dela so hitro napredovala.

Kakor hitro je bil pripravljen kak prostor, že so ga zasedli dečki in kmalu je bil zavod do zadnjega kotička poln. Ali mi boste verjeli? V šestih mesecih je ta stavba bila toliko usposobljena, da je sprejela sto trideset fantov, ki so pokazali izredne uspehe, so zelo dobri, delavoljni in disciplinirani. Ti fantje izhajajo iz najuglednejših družin.

Medtem ko so začeli ljudske in klasične šole, so v San Nicolásu odprli javno cerkev in praznični oratorij. Tudi na tem področju je bila žetev tako obilna, da je bilo salezijancev daleč premalo za tako obsežno delo in so zato prosili pomoči.

San Nicolás se razprostira na robu province Buenos Aires, nedaleč od področja, kjer živijo divjaki, in Bog daj, da bi med množico fantov, ki so prosili za sprejem v zavod, bili tudi sinovi divjakov. To bi bila izpolnitev naše največje želje, ko smo odhajali v tiste oddaljene kraje: da bi si korak za korakom pripravili pot in bi prišli do naselij domačinov. Zdi se, da je ta pot pripravljena, kajti ko bodo ti dečki vzgojeni v krščanski veri, bodo oni sami šli oznanjat evangelij svojim domačim in bodo tako divjaki evangelizatorji divjakov.

Medtem ko so v San Nicolásu in v Buenos Airesu tako delali, se je v Ameriki razširila novica, da bodo prišli novi salezijanci. Saj so duhovne potrebe v tistih krajih zares velikanske, sredstva za zadovoljitev pa nezadostna. Z vseh strani prihajajo prošnje k predstojniku salezijancev za nove šole, misijonarje, praznične oratorije, zavetišča za revne in zapuščene dečke, gimnazije, semenišča. Te prošnje so najprej prihajale iz argentinskih mest, kot npr. Cordoba, Mendoza, zatem iz nekaterih mest v Čilu, kjer so dogovori že zelo napredovali za tri mesta. V Santiagu, glavnem mestu Čila, nam ponujajo javno cerkev in obrtne šole, zavod in praznični oratorij, isto velja za Valparaíso in Concepcion, ki je zadnje mesto na jugu Čila na meji z divjaki in kjer nam ponujajo vodstvo malega semenišča. Nič drugega ni treba, kot da misijonarji zasedejo pripravljena mesta. Zaupamo v Božjo previdnost, da bomo imeli zadosti misijonarjev in bomo lahko pripravili tretjo odpravo.

Medtem se je tudi v Montevideu pokazala potreba, da bi pomagali zapuščeni mladini. To mesto je prestolnica države Urugvaj, zelo obljudene dežele, kjer pa ni ne semenišča ne katoliške gimnazije niti enega klerika za celo republiko in tudi brez obetov, da bi jih imela v prihodnosti. Apostolski vikar mons. Vera je prosil don Cagliera, da bi poiskal način, kako bi odprl salezijanski zavod v tem glavnem mestu. Po dolgih pogajanjih in po mnogih odpravljenih ovirah, ki jih je postavil edinole hudič, je prišlo do dogovora in je več dobrih katoliških ljudi (ki jih je tudi tam nekaj) vzelo v zakup prekrasno poslopje, ki bi lahko služilo temu namenu. Stoji v predmestju in se imenuje Villa Colón. Plačali so ga in ga podarili našim z obveznostjo, da bodo sprejemali, poučevali in vzgajali mladino, ki jim jo bo pošiljala Božja previdnost. Tako je del misijonarjev, ki sedaj odhajajo, namenjen za odprtje tega zavoda, ki je edina katoliška ustanova v tej republici. Imenuje se Zavod Pija IX. v spomin na obisk, ki ga je sedanji

veliki papež Pij IX. opravil, ko se je odpravil v Čile kot predstavnik Svetega sedeža. V tem trenutku, ko vam govorim, se je zgodilo ali pa se bo zgodilo še nekaj drugega zelo pomembnega. Divjaki iz Patagonije, krvoločni ljudje, ki do sedaj nobenemu Evropejcu niso dovolili, da bi vstopil na njihovo ozemlje, so slišali govoriti o misijonarjih, katerih edini cilj je pomoč in vzgoja mladine, pouk nevednih, pomoč potrebnim, so prepričali svojega pogovarja, da jim taki ljudje ne bi mogli škodovati, temveč samo koristiti. Zato so poslali odposlanca k don Caglieru. Pravi čudež! Medtem ko v Dolores, ki je zadnje mesto republike Argentine, ki je že delno civilizirano, odpirajo postojanko, pa v drugem kraju, to je v Patagoniji ali Carmen, ki je že sredi med divjaki, kjer se pa belci še čutijo varne, ponujajo salezijancem župnijo. Tako sta dva kačika med najbolj mogočnimi plemenskimi poglavarji poklicala salezijanske misijonarje in jim zagotovila, da se jim ne bo pripetilo nič hudega in da bi bili pripravljeni poslušati poročilo o veri, ki bi jim jo oznanjali. Sedaj nas kličejo in prosijo za salezijanske misijonarje tudi v Santa Cruz in Punta Arenas, ki sta skrajni točki Patagonije.

Medte ko se je vse to dogajalo, se je tudi v Buenos Airesu pokazala potreba, da bi odprli nove hiše. V enem izmed izgubljenih kotov tega mesta, imenovanem Bocca del diavolo (hudičev gobec), s tisoči in tisoči italijanskih priseljencev, je bila potrebna cerkev pa tudi župnija za to predmestje. Še bolj pa bi bilo potrebno, da bi tam odprli obrtne šole za uboge zapuščene dečke in poskrbeli za upravo nekaterih drugih cerkva.

Ker so potrebe tako velike in delo tako raznovrstno in ker smo videli, da prvi misijonarji ne zmorejo vsega dela, smo mislili na to, da bi poiskali še druge. Don Cagliero je najprej prosil za šest, potem za deset, nato za dvajset in končno za ne manj kot štiriindvajset. Prepričan sem, da če bi čakali še nekaj časa, bi se nabralo toliko pisem, da bi potrebovali še več misijonarjev za te pokrajine. Strašen krik, ki se obrača na Evropo in pravi: »Pridite nam na pomoč, pošljite nam delavcev.«

Zato vi novi misijonarji odhajate v te kraje, razdeljeni v različne skupine. Prva gre v Buenos Aires, kjer naj bi začela obrtne šole, kjer bodo zapuščeni in nevarnostim izpostavljeni dečki dobili zatočišče tako pred telesno revščino kot pred kugo posvetnega duha, kjer se bodo lahko brez škode za svojo dušo naučili obrti, s katero si bodo lahko pošteno služili vsakdanji kruh. Zato gredo tja poleg duhovnikov tudi mojstri. Odprli bodo tudi praznične oratorije za razvedrilo otrok ob prazničnih dneh in za dušno pastirstvo številne župnije Italijanov.

Druga skupina se odpravlja v Montevideo, kjer bodo odprli zares katoliški zavod, kjer se bo dalo pridobiti znanje, ohraniti nedolžnost in se naučiti lepega življenja. Utemeljeno upamo, da bo v tem zavodu, ki ga je na poseben način blagoslovil sveti oče, zraslo veliko rastlinic, ki jih bomo lahko vsadili v svetišče, da se ta republika ne bo več pritoževala, da nima niti enega klerika.

Tretja skupina je namenjena v San Nicolás za okrepitev skupine, ki tam že deluje. Tamkajšnji zavod in praznični oratorij sta se tako povečala, da je število tistih, ki tam delajo, odločno premajhno. Tudi tukaj je zemlja, ki jo je treba obdelovati, živali, ki jih je treba gojiti, rokodelce usposabljati, ker je potreba po strokovnih delavcih neizmerno velika. Za to pa so potrebni ljudje, ki hočejo delati in se žrtvovati.

Četrta skupina pa gre, kamor jo kliče Gospod in je potreba največja, zlasti v evangelizaciji med ljudstva Pamp in Patagonije. Prepričan sem, da bodo, preden boste prišli tja, že stekli dogovori, ki bodo omogočili takojšen začetek dela. Zato tu ne gre za drugo, kot da pride kdo, ki bo lahko prevzel evangelizacijo teh divjakov.

In sedaj manjka še nekaj. Da, zelo manjka. Preden se boste napotili v te oddaljene kraje, morate iti v Rim, kjer boste od najvišjega učitelja resnice prejeli blagoslov. Poklekniti moramo predenj in mu obljubiti, da smo vedno pripravljene izpolniti vse njegove želje. On je naš največji dobrotnik.

Da, Pij IX. je naš največji dobrotnik brez primerjave; vedeti morate, to morate vedeti, da nas Pij IX. nadvse ljubi in ne opusti niti najmanjše priložnosti, da nas spodbuja in nam pomaga. Moral bi vam povedati, kdo je papež, kdo je Pij IX., toda glas mi odpoveduje, srce je preveč ganjeno, ko mislim na papeža Marijinega brezmadežnega spočetja in na zares živo podobo Jezusa Kristusa. Prav te dni, ko je zvedel, da nam primanjkuje denarja za odpravo misijonarjev, je poiskal, kar je imel pri roki na svoji pisalni mizi; našel je 5000 lir in jih takoj dal kardinalu Biliu z naročilom za don Boska: 'Povejte don Bosku, da je to sicer malo v primerjavi z njegovimi velikimi izdatki, vendar je to vse, kar lahko dobri oče v tem trenutku da svojim sinovom. Gospod vam bo gotovo naklonil, kolikor še potrebujete.' Zato vam pravim in vas spodbujam, da bi blagoslavljali, ljubili tega našega izrednega dobrotnika papeža, da bi molili zanj. Zato bomo pokleknili predenj, se mu zahvalili in rekli: 'Sveti oče, mi smo vaši ljubljene otroci, blagoslovite nas.' Z njegovim blagoslovom pojdite na pot, o dragi sinovi.

In sedaj se obračam na vas, vas misijonarje miru, in vam zapuščam nekaj spominov. Kakšne spomine naj vam dam? Deloma so jih prejeli že misijonarji, ki so odšli pred vami, in so natisnjeni. Gotovo ste jih že brali ali boste imeli priložnost, da jih boste brali. Druge spomine sem še dal vsakemu izmed vas osebno tudi v tem, kar se tiče vsakega posameznika. Je treba še kakšen drug spomin?

Prepričan sem, da veste, da Gospod zahteva od vas to žrtev. Gospod je tisti, ki pričakuje vaše žrtve v tamkajšnjih krajih. Da, Gospod vas pošilja. Kaj še hočete več? In da vas prav Gospod kliče, imamo potrdilo v tolikerih znamenjih, da o tem ni mogoče dvomiti. Ne, nikar se ne bojte. Gospod in preblažena Devica Marija vas bosta vodila za roko in vas popeljala tja, kjer je največja potreba in kjer boste lahko naredili največ dobrega.

Vsak bo našel svoje mesto, ker potrebujejo klerike, ki bodo poučevali, asistirali, učili krščanski nauk; potrebujejo laike, ki bodo izpolnjevali naročila, vodili račune; potrebujejo strežnike, vratarje, vrtnarje, pastirje, ki pasejo ovce, mizarje, kovače, ki naj napravijo vse, ker vsega manjka. Bodite prepričani, vsak bo dobil svoj delež.

Ničesar se ne bojte. Vi ne greste več, kot so šli prvi, kar na slepo, ne da bi koga poznali, ne da bi vedeli, kako vas bodo sprejeli. Našli boste brate, ki vas bodo sprejeli z odprtimi rokami. Našli boste pripravljeno hišo, posteljo, mizo in kos kruha.

Prepričan sem, da se bomo prej ali slej spet videli. Argentina je oddaljena nekaj dni vožnje. Če pa bi se zgodilo, da se s kom ne bomo več videli na tej zemlji, se bomo gotovo videli v nebesih po teh zemeljskih dneh, ki nas še čakajo. Za večno bomo ostali združeni v večnosti.

Na poti iz Turina v Rim je naše popotnike doletela le ena majhna nezgoda. Tisti čas se je Železniška uprava Zgornje Italije končevala v Pisi, zato si je bilo treba za nadaljevanje potovanja priskrbeti nove vozovnice. Don Bodrato je predložil skupno vozovnico, ki je odslužila in je bilo treba kupiti novo do Rima. To je zneslo 593 lir. Don Bosko je v dvorani zaman čakal na njegovo vrnitev, in ker je vedel, da nima denarja, se je pozanimal, kaj se dogaja. Ko pa je slišal za vsoto, je nalahno dvignil roko k čelu in s svojim ljubeznivim nasmehom dejal: »Kako bomo naredili? Nimam več kot petsto lir.« Iskal je po desnem in potem po levem žepu, obračal in brskal po denarnici, tipal še po drugih žepih, pa ni ničesar našel. Don Bodrato ga je posnemal in imel več sreče, našel je šestdeset lir. Ko je don Lasagna videl položaj, je šel od enega do drugega sobrata in nabral nekaj lir, vsega skupaj dvaintrideset. Don Bodrato je zmagoslavno dodal nabrano k don Boskovi vsoti, a še vedno so manjkale štiri lire. Prodajalec pri okencu mu je dejal: »Če ne boste dobili, naj vaši tovariši odpotujejo, vi pa ostanite tukaj.« Medtem se je glas o njihovi revščini in stiski raznesel med potniki, vendar se ni nihče zganil in kaj prispeval. Postajenačelnik je že hotel dati znamenje za odhod. Kaj naj storijo? Don Bosko je »s svojo mirnostjo in vedno z nasmeškom« nekaj povedal postajenačelniku, vendar se je ta delal, kot da ne sliši. Končno je potipal še v zadnjem žepu, potegnil mošnjiček in iz njega so padle odrešilne štiri lire, toda v srebrnih kovancih prejšnje vlade. Še dobro, da so jih vzeli. Je pa tudi res, da ima vsako zlo tudi nekaj dobrega. Misijonarji so vse dotlej stali na peronu, tako da so drugi potniki zasedli vsa prosta mesta. Tako so morali v zadnjem hipu priklopiti še en vagon samo zanje. Začelo se je daniti, in ker so bili sami, so lahko na glas zmolili jutranje molitve. Duhovniki so skupaj opravili brevir, medtem ko so drugi prepevali nabožne pesmi. S takimi in podobnimi pretvezami so skušali utišati določene pobude želodca, ki so jih prej razgrelili kot potolažili s koščki kruha, kolikor so jih kupili z nekaj soldi, ki so jih še dobili. Tako so prišli v Rim brez centa v žepu in s silnim tekom. Na postaji jih je don Sala pričakoval z dvema omnibusoma, ki sta jih odpeljala v Trinità dei pellegrini, dragega don Boska pa je popeljal domov gospod Sigismondi in mu ljubeznivo postregel.

Komaj so se po štiriindvajseturnem postu spet najedli, so prejeli nadvse razveseljivo novico, ki jih je napolnila z neizmernim veseljem. Papež Pij IX. jih bo sprejel v avdienco takoj naslednjega dne. Težko so vzdržali. Opoldne 9. novembra so v polkrogu razporejeni čakali v sobani blizu dvorane za sprejemanje romarjev, ko je že prišel sveti oče v spremstvu kardinalov Asquinija, Caterinija, Franchija in Di Pietra, z mnogimi prelati, škofi in nadškofi. »Glejte, to je,« je dejal papež z očetovskim naglasom, »to je skupina salezijancev, ki gredo v Ameriko. Bog naj vas, dragi sinovi, blagoslovi in Božja mati Marija naj vas varuje.« Tedaj so se vsi gnani od nevidne želje in misleč, da so v oratoriju, usuli proti papežu,

da bi mu poljubili roko. »Ne, ne tako,« je smehljaje se dejal papež, »servate ordinem (držite se reda). Jaz bom šel okoli in vsak bo lahko izkazal svojo vdanost.«

Začel je z vodjem odprave. »To je,« je rekel don Bosko, »duhovnik Bodrato, vodja te nove odprave. Ti, ki so z njim, gredo v Buenos Aires.«

»Buenos Aires,« je menil papež, »je dobro mesto, kjer sem bil leta 1823. Tam je zelo goreč škof. Bog naj vas povsod spremlja.«

»Ti tukaj so namenjeni v San Nicolás in jih vodi duhovnik Remotti. Tamkajšnji zavod je prepoln gojencev in zato je bilo treba dodati osebje.«

»San Nicolás de los Arroyos,« je povzel besedo sveti oče, »je mesto, skozi katero sem potoval. Tam je veliko Italijanov, imeli boste veliko dela. Toda je zadnje mesto pred divjaki. Treba bo veliko potrpežljivosti in še več previdnosti.«

»Ta tretja skupina, ki jo vodi profesor don Alojzij Lasagna, bo šla v Montevideo, glavno mesto Urugvaja. V tem mestu ni ne semenišča niti škofa niti duhovnikov. V Villi Colón bomo odprli zavod, ki se bo imenoval, če bo vaša svetost dovolila, Zavod Pija IX.«

»Da, prav,« je veselo odgovoril papež. »Prav. Bil sem v tem mestu in sem videl tiste kraje. Tam je veliko Italijanov, katerih otroci potrebujejo krščansko vzgojo in dobre šole. Obilna žetev, obilna žetev!«

»Ti zadnji pa gredo v Albano.«

»Tudi v Albanu boste imeli obilno žetev. Ljudje so zelo dobri in verni. Z velikim uspehom boste lahko opravljali svoj apostolat. Bog naj vas spremlja!«

Ko je opravil krog in je vsakemu, medtem ko mu je ta poljubljal roko, povedal kako besedo, se je vrnil h kardinalom, ljubeznivo pomahal z rokami in misijonarjem naslovil naslednje besede: »Zelo se veselim te nove salezijanske odprave. Bog naj vas blagoslovi in mati Božja Marija naj bedi nad vami. S sveto Božjo pomočjo boste naredili veliko dobrega. O sv. Frančišku Solanu pripovedujejo, da je prehodil celo Ameriko od enega konca do drugega. To se seveda ni moglo zgoditi po naravni poti. Menim, da so ga angeli nosili iz enega kraja v drugega. Ne pravim, da morate prehoditi celo Ameriko, lahko vam le zagotovim, da boste z Božjo pomočjo naredili veliko dobrega. In kdo ve, kako obširna bodo pota in kako obilna žetev, ki vam jo Gospod pripravlja? Skušajte samo slediti dobrohotni skrbi Božje previdnosti in lahko ste prepričani, da boste veliko naredili. Prosim Boga, da bi vas ohranil trdne v vaših sklepih. Bog naj vas vse blagoslovi in vaš angel varuh naj vas spremlja na poti, na morju, pri delu in povsod. Bog naj blagoslovi vas, vaše poslanstvo in tiste, ki so že v Ameriki. Bog naj blagoslovi škofa v Buenos Airesu, apostolskega vikarja v Montevideu, blagoslovi naj vaše starše, prijatelje in dobrotnike. Blagoslavljam vaše svetinjice, rožne vence, križe in prosim Boga, naj vas blagoslovi tukaj na zemlji in vas nekoč vse osreči v nebesih.' Nato je podelil apostolski blagoslov s popolnim odpustkom vsem sorodnikom, vse do tretjega kolena. Ko je papež nehal govoriti, je bil vi-

dno ganjen. Nato je s svojim smehljajočim se obrazom vse še enkrat pogledal in s svojim spremstvom odšel v sosednjo sobano. Misijonarji so ostali vsi prevzeti in brez besede, kakor apostoli, ko so videli, kako je izginil izpred njihovih oči Jezus in odšel v nebesa.

Papež je sprejel don Boska v zasebno avdienco 10. novembra. Pri roki imamo listek s prošnjami, ki jih je naslovil na svetega očeta. Bile so štiri: 1. Gospa Marijana Mazé prosi svetega očeta, da bi lahko pred obhajilom kaj malega popila; 2. primer penitenciarja kanonika Molinarija; 3. dovoljenje, da bi misijonarji spovedovali med potovanjem; 4. odpustnice v zaostanku.

Pozneje je pri vsaki prošnji ob prvih treh napisal izid; pri dovoljenju za go. Maze je pripis 'vendar samo eno pijačo'; kanoniku Molinariju se obnovi pravica dati odvezo od papežu pridržanih primerov; misijonarji lahko spovedujejo »na vsem potovanju«. V zadnji prošnji, kjer je blaženi prosil dispenzo od odpustnic, če jih škofje ne bi hoteli izdati, ni bilo opombe. Vendar na koncu beremo »vse 'vivae vocis oraculo', die 10 Novembris 1876« (vse z živo besedo ...). Da se ta »vse« nanaša tudi na to, bomo kmalu videli.

Glavna vsebina avdience je bila zadeva konceptincev. Kaj več od tega, kar smo povedali v prejšnjem poglavju, nam ni bilo mogoče izvedeti. Papež mu je dal še eno naročilo. Na trgu Mastai, še naprej od sedanjega Garibaldijevega mostu in nedaleč od gradu Anguillara, o katerem smo govorili zgoraj, je Pij IX. dal zgraditi hišo za noviciat konceptincev. Papež je don Bosku naročil, naj si stvar ogleda. Stavba je stala nedaleč od že imenovane cerkve svete Bonose. Od tod glas, da bo to cerkev dobil v upravo don Bosko. Blaženi je pred odhodom izpolnil nalogo in poročal svetemu očetu: »Menim, da je moja dolžnost, da poročam o svojem obisku na Pizza Mastai, enem izmed del, ki jih vaša blagost končuje te dni. Menim, da služi svojemu namenu. Omenil bi samo nekaj malenkosti, ki bi koristile tistim, ki bodo tam prebivali. Hiša bo lahko sprejela od 20 do 25 oseb. Gospod inženir je zagotovil, da bodo dela končana do konca leta. Nato bo treba malo počakati, da se bodo zidovi posušili.«

Kaj drugega pomembnega o tem kratkem obisku v Rimu nimamo kaj reči. Omenil bi samo pismo, ki ga je don Bosko pisal iz Rima don Barberisu po avdienci pri papežu in med pogovori z mons. Fioranijem o konceptincih.

Najprej je treba vedeti, zakaj je don Bosko pisal to pismo. Takoj po njegovem odhodu iz oratorija je svet skupnosti uvedel začeto spremembo. V oratoriju so imeli pevske vaje po večerji. V tem jih drugi zavodi niso posnemali; pevske vaje so bile pred večerjo, češ da je tako bolj uspešno. Ko so predlagali, da bi tudi v oratoriju storili tako, don Bosko najprej ni nasprotoval. Toda ko je prišel november, je pokazal svoje nasprotovanje tej novosti za tekoče šolsko leto. Zdelo se mu je zelo koristno za moralnost, da so bili ti fantje v tistem času, ko je bila asistenca tako zelo otežena, saj je bila noč, zbrani in zaposleni. Toda oratorijski

predstojniki so menili, da bi to spremenili in naredili enomesečni poskus. Don Barberis, ki je bil prav tako zagovornik spremembe, je po izpolnjenem predlogu pisal don Bosku, ki mu je odgovoril z naslednjim pismom, v katerem je govoril tudi o mnogih drugih stvareh, kakor je bila njegova navada:

Predragi don Barberis!

1. *Ti ali kdo drug naj sporoči gospe Lorenzini Mazé: njena mati lahko zaužije pred obhajilom malo tekočine.*

2. *Kanonik profesor Molinari ima obnovljeno dovoljenje za papeške primere.*

3. *Neomejena dispensa (sprehled) za odpustnice.*

4. *Neomejeno dovoljenje misijonarjema za spovedovanje v času vsega potovanja.*

Vse v moči žive besede z dne 10. novembra 1876.

5. *Kar se tiče Daniela, ki naj postane klerik, prepuščam vse don Rui. Kakor bo on presodil.*

6. *Nikakor ni bil moj namen, da bi ukinili 'scuola di fuoco', toliko bolj, ker smo se z don Durandom in Zemom domenili, da jo bomo izpopolnili. Res je, da jo imamo v Sampierdareni, vendar bi vsaj en razred moral ostati v Turinu.*

7. *Prav je, da ste v moji odsotnosti prenesli pevske vaje na čas pred večerjo, kajti jaz tega ne bi dovolil, kot sem storil že lansko leto. Ko mačke ni, miši plešejo.*

8. *Sveti oče je dal splošen blagoslov vsej salezijanski družbi, enega posebnega pa za novince, ki sem mu jih zelo pohvalil, in še drug blagoslov za aspirante s temile besedami: »Bog naj vas blagoslovi, o nežne rastlinice. Rastite, rastite, da boste prinesle obilne sadove v Gospodovem vinogradu.«*

9. *Misijonarji so vsi veseli in zdravi. Odpotovali bodo jutri (sobota) ob 10. uri zjutraj. Jaz bom z don Salom odpotoval v nedeljo ob istem času.*

10. *Naše zadeve tukaj v Rimu so v odličnem stanju. Naj živi Rim! O tem bomo govorili v Turinu.*

11. *Pozdravi don Tonello, don Capellettija, don Poranija in don Santuccija, za katerega sem prosil poseben blagoslov.*

Pozdravi tudi don Ruo, don Lazzera, don Bertella, kuharja Botta in don Berta. Bog naj nas vse ohrani v svoji sveti milosti. Tako bodi. Najvdanejši v J. K.

Janez Bosko

Rim, 10. 11. 1876

To pismo potrebuje nekaj razlage. Razložili ga bomo točko za točko. 1. Lorenzina Mazé je bila nečakinja nadškofa Gastaldija, katere zanimivo izjavo za beatifikacijo smo podali v 11. zvezku. Sporočilo je veljalo njej, ne pa tudi sprehled od posta, kar je veljalo za njeno mater, nadškofovo sestro. 2. Kanonik Molinari, profesor teologije na univerzi v Turinu, je bil med prvimi prijatelji oratorija. Redno je prihajal predavat klerikom svojo stroko in je imel zaradi tega težave. Vendar je izjavil, da raje odda kanonikat in predavanja v semenišču, kot da bi pustil oratorij brez predavanj iz teologije. 3. Težka zadeva z odpustnicami. Kljub buli 1848 so škofje le s težavo dajali odpustnice. Več redov je že prejelo

spregled te odredbe. Tudi don Bosko ga je dobil za fante, ki so se šolali v salezijanskih šolah. Sedaj je papež dovoljenje razširil in ni postavil več nikakršne omejitve. Lahko je bilo dano samo ustno dovoljenje, kajti pisno ni bilo mogoče, ker bi to pomenilo spremeniti nekaj, kar je Cerkev 1848 sama predpisala.

Za vodilo vrhovnega sveta je don Bosko lastnoročno napisal: 1. Vsi fantje, vzgojeni v naših zavodih, so izvzeti od odpustnic. Dovoljenje 'vivae vocis oraculo' (po živi besedi) njegove svetosti Pija IX. 2. Za laike ni treba odpustnic, temveč samo za tiste, ki hočejo postati duhovniki. Poglej različne avtorje. 3. V avdienci našega svetega očeta dne 10. novembra 1876 je bil podeljen spregled odpustnic 'vivae vocis oraculo' za vse brez razlike.

Razložimo še naprej. 4. V prejšnji odpravi je to dovoljenje zelo koristilo misijonarjem, da so naredili veliko dobrega. Danes je to kot prejšnje urejeno s splošnim pravom.

5. Gojenec Janez Daniele po četrtem gimnazijskem razredu ni nikdar omenil svojega poklica. Sedaj pa je pisal don Bosku in govoril z don Barberisom, da bi bil sprejet v družbo. Don Bosko je prepustil odločitev don Rui, ki je razmišljal o tistem »dobrohotnem« in je stvar odlagal iz dneva v dan. Ko se je don Bosko vrnil v Turin, mu je fant spet pisal. Sedaj je don Bosko prepustil stvar don Barberisu in ta ga je takoj sprejel v noviciat. Razlog, ki je verjetno zadrževal don Boska in don Ruo, je bilo dejstvo, da je Daniele padel iz več predmetov na končnih izpitih in iz grščine na popravnem izpitu in je zato moral ponavljati razred. Njegovo ime je omenjeno v dveh zbornikih (1877 in 1878), potem pa izgine. 6. O 'scuola di fuoco' (ognjevita šola) smo obširno poročali drugje, zlasti leta 1875. 7. Piemontski pregovor je enak italijanskemu: Ko mačke ni doma, miši plešejo. Pomen je jasen. Don Barberis pripisuje: »Ta pripis v pismu, ki ni popolnoma resno, ne pomeni karanja, kajti ob svoji vrnitvi v Turin o tem ni več govoril.« 10. »Naše zadeve« v Rimu so konceptinci, papeževa ponudba nove hiše, razpoloženje duhov v visokih krogih. 11. To so duhovniki, ki so pred kratkim prišli v oratorij opravljat noviciat.

V teh malenkostih se kaže don Boskova pozornost.

Ko so misijonarji odšli iz Rima, je don Bosko na kratko poročal don Rui, in ne da bi izrecno povedal, pokazal svoje zadovoljstvo.

Predragi don Rua!

Misijonarji so odpotovali v Sampierdarena, jaz bom odpotoval jutri ob desetih dopoldne.

Vse se je lepo izteklo. Danes moram obiskati hišo, ki jo sveti oče želi dati nam na voljo. V torek bom, če Bog tako hoče, v Turinu. Iz Genove boš dobil pismo. Don Sala odhaja z menoj. Stvari v Albanu, Aricci in Maglianu so vse urejene in dobro utečene. Vale in Domino et valedic. Amen.

Najvdanejši prijatelj duh. Janez Bosko

V Sampierdareni so misijonarje lepo sprejeli in nadvse bratovsko z njimi ravnali: deklamacije, petje, godba, vse so uporabili, da bi bilo veselje popolno. Zato niso mogli prehvaliti don Albere, ki je kot dober don Boskov sin tako odlično posnemal svojega očeta. Uporabili so dva cela dneva, da so uredili potne formalnosti in spravili skupaj prtljago. Don Bosko jih je povsod spremljal. »Ubogi don Bosko!« je vzkliknil don Bodrato v pismu don Barberisu. »Že osem dni je na potovanju in se trudi brez počitka.«

Potniki so se razdelili v dve skupini. Namenjeni za Buenos Aires so se vkricali v Genovi 14. novembra pod vodstvom don Bodrata. Namenjeni v Montevideo pa so pod vodstvom don Lasagne odpotovali v Bordeaux. Prvih je bilo 14. Božji služabnik jih je spremil na krov ladje Savoie, kjer je srečal kapitana Guirauda, ki mu je izkazal tisoč ljubeznivosti in mu govoril o nadvse prijetnem potovanju prve odprave pred enim letom. Obiskal je vse kabine potnikov in se osebno prepričal, da nič ne manjka. Nato je vse prisrčno priporočil kapitanu. Nekega prodajalca protestantskih biblij, ki se je zapletel v prepir z don Boskom, je dal kapitan odločno odgnati. Da bi opogumil odhajajoče, je na povabilo kapitana priredil prigrizek in med jedjo z vsakim izmenjal nekaj besed. Ostal je dve uri na krovu. Ko je prišel trenutek slovesa, jih je vse zbral in jih znova priporočil, da bi delali izključno za Božjo slavo in za zveličanje duš ter za zmagoslavje svete Katoliške cerkve. Nato jih je blagoslovil, rekoč: »Pojdite, ne bojte se, Bog je z vami, mati Marija vas bo varovala.« Ko je odhajal, so mu sledili z očmi in srci, dokler ni izginil z vidika. Ob dveh popoldne je parnik odplul proti Marseillu. Kakor hitro se je don Bosko vrnil domov, je pisal don Rui:

Predragi don Rua!

Izroči denar v zlatu Rossiju, ki ga bo prinesel za potovanje v Bordeaux. Ostali so na ladji, kjer sem imel z njimi dejeuner (malico). So vdani, nekaj solz in potem veselje. Iz Genove bodo odpotovali ob dveh popoldne. Pošiljajo ljubeznive pozdrave vsem bratom in prijateljem v oratoriju. Pisali nam bodo iz Marseilla. Jaz bom v Turinu v petek, 'si Dominus dederit' (če Bog da), šel bom na kosilo k D. Vallauriju. Sporoči mu, in če moreš, pridi tudi ti. Vse v večjo Božjo slavo. Amen.

Najvdanejši prijatelj duh. Janez Bosko

Sampierdarena, 14. 11. 1876

Z misijonarji je potovalo 5 potnikov prvega razreda, 22 drugega in 700 tretjega razreda. Od teh zadnjih je bilo 400 Neapeljčanov. Drugi so prestopili v Marseillu in v Barceloni, tako da je bilo za potovanje čez morje 30 potnikov prvega razreda, 42 drugega razreda in 1100 tretjega razreda. Naši so imeli neomejeno svobodo za maševanje, spovedovanje, poučevanje katekizma, kar so v polni meri izkoristili. Potem ko so si ustvarili podobo o položaju, so si razdelili poslušalce in se lotili dela. Pomočniki so pritegnili pozornost potnikov, od katerih so jih mnogi začeli posnemati pri opravljanju pobožnih vaj.

Skupinica za Montevideo se je morala vkrcati v Bordeaux, kjer so bile vozovnice, ki jim jih je dodelila urugvajska vlada na ime Tihomorske družbe, ki ima svoj sedež v tem pristanišču. Don Bosko jih je pospremil na železniško postajo v Sampierdareni zjutraj 16. novembra. Ko so čakali na vlak, se je prisilil, da je bil vesel in šaljiv, in se je ljubeznivo pogovarjal z njimi. Dajal jim je še zadnja navodila in jih blagoslovil. Bilo je ganljivo videti jih v čakalnici, polni potnikov, kako klečijo s solzami v očeh. Ko so mu poljubili roko in se ločili od njega, so komaj še pravočasno prišli na vlak, zasedli svoje sedeže in že je vlak odpeljal. Prenočili so v Nici, od koder so naslednjega dne nadaljevali pot.

V Bordeauxu jih je čakalo neprijetno presenečenje. Mislili so, da bodo odpotovali 20. novembra z ladjo Poitou, toda ta je ob njihovem prihodu že odplula. Nastanili so se v hotelu Toulouse. Toda tukaj so se njihove denarne zaloge tako hitro posušile, da so si morali poiskati zatočišče drugje, zlasti še zato, ker niso vedeli, kako dolgo bodo morali še čakati. Zanje so se zavzeli ljubeznivi ljudje, posebno še predsednik Vincencijeve konference in pomožni škof. Z njihovim zavzemanjem je pet duhovnikov našlo zatočišče v velikem semenišču, dva pomočnika pri pasijonistih in trije pri karmeličanih. V vseh treh krajih so bili z njimi izredno prijazni in ustrezljivi. Dne 24. novembra, na praznik sv. Janeza od križa, so dobili povabilo na kosilo pri karmeličanih. Don Lasagna je celo pel sveto mašo, asistiral pa je pomožni škof.

Koliko truda, da so premagali vse težave. Končno so se vkrcali na veliki angleški parnik Iberia. Vendar njihovih nezgod še ni bilo konec. Kmalu so morali izkusiti, kaj pomeni silen vihar na morju.

Don Bosko je ostal v Sampierdareni do 17. novembra. V dveh dneh, ki jih je prebil v tej hiši, je pisal don Caglieru dvoje pisem, polnih novic:

Predragi don Cagliero!

1. Danes, 14. novembra 1876, je na parniku Savoia iz Genove odplulo štirinajst salezijancev za republiko Argentino. Preostalih deset bo 20. novembra iz Bordeauxa odplulo v Montevideo, kamor bodo prišli 19. decembra.

2. Šest salezijancev in šest sester Marije Pomočnice bo prihodnjega aprila šlo v San Nicolás. Dve izmed teh redovnic sta sestre Borgna, rojeni v Ameriki in govorita špansko.

3. Iz seznama osebja, ki ti ga bo dal don Bodrato, boš lahko določil ljudi.

4. Prihodnje leto 1877 boš imel štiri, ki jih boš lahko tam predstavil za prejem redov. Če gre za spregled starosti, daje sveti oče spreglede za salezijance tudi za 20 mesecev. Ne pozabite na 'extra tempus'.

5. Začeti morate misliti na kraj za noviciat in študentat. Stori vse, kar je v tvoji moči, da boš dobil kakega Indijanca za cerkveni poklic. Če bo treba, ti bom poslal dobrega magistra novincev.

6. Vedno več prijav župnikov in kaplanov za vstop v družbo. Duhovniki, ki so v sedanji odpravi, so že vsi dobili namestnike.

7. Tvoje pismo je prišlo malo pred odhodom Savoie.

8. Sveti oče daruje 5000 frankov za misijonarje. K temu je dodal še 1000 v zlatu, ker sem na njegovo povabilo šel v Rim. Minister za zunanje zadeve je dal 1000 lir in obžaloval, da ne more prispevati več. »Bolje kot udarec v oko,« kakor pravi Gianduia.

9. Natisnili smo diplome v španskem in italijanskem jeziku. Priporočaj širjenje salezijanskih sotrudnikov, seveda s potrebno previdnostjo. Ob priložnosti mi pošlji njihov seznam.

10. Magliano, Albano, Ariccia so dobili salezijance. Sveti oče želi, da pridemo v Rim, in nam na svojo roko gradi hišo, kjer bi lahko začeli. Misijonarji ti bodo povedali podrobnosti.

11. Končno veljavno sem sprejel vikariat v Indiji itn. Tja bomo šli 1878. Sveti oče mi je naročil, naj začnem razmišljati, koga bi poslali za škofa v novi misijon.

12. Imamo 136 novincev. Če boš še malo zamujal s prihodom, boš našel čisto nov svet. Bo mogoče, da bi brez motenj za ameriško politiko ti prišel 1877 v Evropo?

13. Ta odprava nas je do konca zadolžila, vendar se bomo z Božjo pomočjo rešili. Menica za 9 tisoč lir še ni prišla.

14. Predložili ti bodo plačilni nalog za 1755 lir, ki jih izplačaj. To je ostanek za stroške potovanja.

15. Drugo ti bodo povedali sobratje, ki te bodo obiskali.

16. Ko boš določal osebje za vsako hišo, poskrbi, da bodo sobratje zbrani. Berejo naj spomine preteklega leta s kako spodbudno besedo.

17. Osebje je že razporejeno, vendar ti lahko spremeniš, kakor bo pač treba.

18. Pošlji mi seznam sobratov v vsaki hiši, novincev in aspirantov.

19. Najbrž ne bom mogel pisati mons. Ceccarelliju. Povej mu, da sem govoril o njem s svetim očetom in da bo tisti 'qui pro quo' (kdo za kaj) urejen prihodnjo zimo, ko se bom vrnil v Rim. Kdo ve ali zna kaj angleško?

Izroči moje pozdrave mojim sinovom in našim znancem, prijateljem in dobrotnikom; kakor če bi ti jih naštel po imenu.

Bog naj nas vse blagoslovi in imej me v J. K. za najvdanejšega prijatelja.

duh. Janez Bosko

Sampierdarena, 14. novembra 1876

Predragi don Cagliero!

Zadnje novice. Menice za 9000 frankov še nisem prejel. Službo župnika v Buenos Airesu lahko 'pro interim' (nekaj časa) opravlja don Bourlot, ki je dobro pripravljen na dušno pastirstvo. Pripravljam odhod sester in salezijancev za prihodnji marec, razen če boš drugače odločil.

Kardinala Antonellija bo nadomestil kardinal Simeoni, nuncij v Madridu, naš velik prijatelj in družinski dopisnik. Don Lasagna je v tem trenutku v Bordeauxu in on ti bo sporočil novice iz Rima. Poleg vozovnic za Montevideo je prišla tudi menica za 1535 frankov v zlatu, pa je vendar boljše kot »udarec v oko«. Prišlo je do zmede s prtljago, ki ni več mogla v Bordeaux, in smo morali uporabiti Savoio. Redovnice bodo šle z Lavarellom prihodnjega 1. decembra. Gospod Gazzolo (ajassin) spremlja salezijance do Bordeauxa, ker želim, da stvari kolikor mogoče lepo potekajo. Sveti oče želi velike reči za Pampas in Patagonijo in je pripravljen, da nas tudi ma-

terialno podpre. Sicer ti bom pa poročal. Jaz sem na pol pijan, pa nič zato, Bog nam pomaga in stvari gredo, kakor bi rekli posvetnjaki, na čudežen način, mi pa pravimo po Božji previdnosti; Bog naj nas še vnaprej podpira s svojo milostjo, da bomo vedno bolj vredni njegovih dobrot.

Pozdravi posebno doktorja Espinosa in p. Baccina. Pozdravi markiza Spinolo in mu povej, da smo v cerkvi Marije Pomočnice posebno molili za pokoj duše njegovega očeta. Bog naj nas vse blagoslovi in imej me v J. K. za najvdanejšega prijatelja.

Sampierdarena, 16. oktobra 1876, ob štirih popoldne. duh. Janez Bosko

Med potjo nazaj, ne vemo, ali iz Rima v Genovo ali iz Genove v Turin, je ubogi don Bosko trpel silen glavobol, tako da ni mogel opraviti nekega pomembnega opravka. Ko je videl to don Sala, ga je v veliki preproščini prosil, naj prenese bolečine nanj. »Prav, če tako želiš, pa naj bo.« Don je Sala je takoj napadel silen glavobol, don Bosko pa je bil spet zdrav.

Radovednost, da bi zvedeli kaj več o misijonarjih, je držala v napetosti fante in sobrate v oratoriju. Bon Bosko je splošni radovednosti zadostil v večernem nagovoru 17. novembra. Ko je stopal na majhno prižnico, se je hotel malo pošaliti, kakor bi vodil psa po gumnu. Vendar je to storil s čisto posebnim namenom; da bi še povečal pričakovanje.

Le zakaj smo drugikrat uživali svež zrak pod stebriščem, sedaj ste se pa natlačili sem noter za molitve, da ste stisnjeni drug k drugemu? Kdo mi lahko odgovori na to vprašanje? Mogoče bo kdo rekel: »Če bi šlo samo za malo svežega zraka, prav. Toda če se svežina spremeni v mraz, je stvar precej drugačna in postane neznosno.«

Naj bo. Potrpimo tudi s svežino, dokler še ni preveč mrzlo. Upam pa, da tega ne bo. Sicer pa tukaj ni mrzlo, saj nas branijo ti debeli zidovi. V obednici ob mineštri in ob dobri steklenici vina (belega vina, je rekel neki glas in vzbudil vesel smeh) se hitro segrejete. In ko ste v postelji, se tudi ogrejete? Seveda se ogrejete in to me veseli, ker želim, da imate vse potrebno in vam nič ne manjka. In če bi potem morali zaradi vetra kaj trpeti ali zaradi letnih časov, bi to za nas, ki smo dobri kristjani, bilo tudi še znosno. No, pa preidimo na drugo, kar vas gotovo bolj zanima. Pospremil sem misijonarje v Rim in imel priložnost, da sem večkrat govoril s svetim očetom. Vpraševal me je o vseh in o vsem in jaz sem mu odgovarjal. Povedal sem mu število preoblečenih in tistih, ki še niso bili pa bodo, ker so zelo dobri. Rekel sem mu, da ste vsi bolj ali manj blizu svetosti sv. Alojzija. Tedaj me je sveti oče vprašal:

»Je med vašimi fanti tudi kaj neukrotljivih?«

»To pa ne,« sem odgovoril. »Neukrotljivih zares nimamo, imamo pa veliko takih kot sv. Alojzij.«

»Razložite mi to bolje, ker ne vidim jasno,« je dejal sveti oče.

»Da,« sem odvrnil, »med mojimi fanti je veliko svetih Alojzijev. Seveda jaz upoštevam tisto, kar so in kar bi radi postali.«

»Sedaj razumem,« je dejal sveti oče smehljaje se in nadaljeval: »Recite vašim fantom, da na njih gradim svoje upanje in da jim z vsem srcem in vso naklonjenostjo podeljujem svoj apostolski blagoslov.«

Tako vam sedaj prinašam ta njegov blagoslov in vam ga izročam.

Iz Rima sem spremljal misijonarje v Genovo. Ustavili smo se za nekaj dni v Sampierdareni, kjer nas je tamkajšnji zavod pogostil z vso gostoljubnostjo. In koliko težav je bilo. Enemu je manjkala potni list ali kaka formalnost, drugemu klobuk in plašč, komu drugemu srajce in drugo.

Eden je izgubil kovček, drugi je pustil knjige v Turinu. Bilo je zmešnjave s temi misijonarji, da je nemogoče opisati. Trudili so se do take mere, da niso vedeli, kaj delajo. Vendar smo vse uredili.

Med potjo smo bili vsi zadovoljni. Pogovarjali smo se in mnogi so vpraševali don Boska. Vsi veseli so šli na ladjo, kamor sem jih spremljal. Ko vidiš ladjo od daleč, se ti zdi kup lesa, ko pa si na njej, je to lepo opremljena hiša z vsemi udobnostmi. Kapitan mi je rekel, da je na njej 1200 ljudi. Potniki tretjega razreda, da ne govorim o tistih četrtega, ki so jagnjeta, teleta, voli, kokoši itn., ki služijo za hrano, imajo vsega zadosti in se jim ni treba pritoževati. Naj vam povem, kako se hranijo: kavo ali čaj za zajtrk, mineštro, prikuho in sadje pri drugih obrokih in vsak si lahko vzame, kolikor hoče. Za spanje imajo na voljo dolgo sobano in vsak odejo, s katero se lahko pokrije, in nič drugega. Kdor hoče spati, se zavije v tisto odejo, se obrne na eno stran, in ko ga začnejo boleti kosti, na drugo in tako vse do jutra.

Tistim v drugem razredu gre bolje. Vsak ima svojo kabino, veliko meter in pol, vendar tako, da jih je četrto ali petero na ležišču v nadstropjih, in tisti, ki je zgoraj, mora biti zelo previden, ko leze gor, in obziren, ko je zgoraj (splošen smeh). Pravim, da mora biti previden in obziren, ker sicer lahko položi nogo na obraz ali glavo tistega, ki je pod njim. Vendar moram reči, da vsi nadvse spoštujejo skromnost kot nikjer drugje: vsak ima svoje odeje, pokrivala in zavese itn. Zjutraj ima vsak možnost, da se umije in uredi. Našim šestim duhovnikom sem skušal izposlovati posebno sobico, kjer jih drugi ne bi motili. Pri mizi imajo tisti iz drugega razreda (med temi tudi šest naših, ki niso več dobili prostora v prvem razredu) nekaj več kot oni iz tretjega. Zjutraj kavo ali čaj, v katerem lahko namočijo skorje kruha, in potem dve ali tri različne vrste sadja. Za déjeuné imajo pojedino z mineštro, vinom, mesom, tremi prikuhami in tremi ali štirimi različnimi vrstami sadja; za večerjo pa vsega po dvoje. Čez dan imajo na razpolago sadje, pijačo, kozarce vseh vrst in vse, kar potrebujejo. Tisti iz prvega razreda imajo celo preveč hrane, in če bi zbrali in poslali v oratorij vse, kar jim preostane, bi imeli vsi vsega na pretek. Obednica je precej prostrana in vsa pokrita s preprogami. Vsa-kokrat ko se zamenja krožnik, se zamenja tudi jedilni pribor. Spominjam se Adama, ki je ob pogledu na toliko obilje vzdiknil: »Pa ne bomo uničili teh preprog s temi kmečkimi čevlji?« Ko je videl, da mu od vseh strani strežejo, je rekel: »Toda jaz hočem delati. Če ne bom delal, bom zbolel.« Pri kosilu se je pritoževal: »Zakaj mi zamenjujejo vilice? To je pač zato, ker imajo zadosti časa, da ga izgubljajo, in ker imajo zadosti vode.«

»Seveda, te vilice ste že uporabili.«

Poleg obilice vsega potrebnega za telo imajo misijonarji priložnost, da vsak dan darujejo sveto mašo, drugi pa, da se je udeležijo in gredo k svetemu obhajilu. Nič jim ne manjka.

Do tukaj smo bili mi srečni in zadovoljni, toda ko je prišel trenutek, da si zaželimo

»srečno pot, z bogom, na svidenje«, so vsi pobledeli in potem posinjeli in končno so planili v jok. »Don Bosko, blagoslovite nas,« so zaklicali in padli na kolena.

Tedaj sem jih ves ganjen blagoslovil in jim rekel: »Pogum! Darujete Bogu to ločitev in pojdite na pot.«

Toda eden mi je hotel še nekaj povedati, drugi je izražal kako prošnjo. Tisto pa, kar so hoteli vsi povedati in so mi zabičevali, je bilo: »Povejte vsem, zlasti našim tovarišem v oratoriju, da gremo v Ameriko s privolitvijo naših predstojnikov po naši svobodni odločitvi in ne prisiljeni. Vložili smo prošnjo, da bi šli na pot. Ne gremo zaradi kakšnih muh, temveč zato, da bi izpolnili Božjo voljo, da bi rešili našo dušo in duše drugih. Spodbujajte naše fante, da bodo prišli za nami, če jih Gospod kliče na to pot. Mi jih pričakujemo tam, če bodo hoteli priti nam na pomoč.« Nato smo se poslovili. Ena skupina se je vkrcala v Genovi, kot sem že povedal. Drugi, deset jih je bilo, so vstopili v vlak in se skozi Moncenisio še isto noč odpeljali proti Bordeauxu. Od tod se bodo pojutrišnjem vkrcali na parnik za Montevideo.

Lahko bi vam pripovedoval še veliko dogodivščin, bodisi o Sampierdarenii kakor o ladji, a da vas ne bom preveč mučil, vam bom drugo povedal prihodnjo nedeljo.

Prva misel Božjega služabnika, ko je prišel v Turin, je bilo pismo za papeža, ki pa ga je lahko napisal šele drugi dan. Večji del pisma smo že navedli zgoraj. Sedaj naj v tej povezavi navedemo konec:

»Kakor hitro sem prišel v Turin in preden storim karkoli drugega, se vam moram iz srca zahvaliti za vse, kar ste storili za salezijanske misijonarje. Polni svetega zadovoljstva, ker so imeli visoko čast, da so lahko pozdravili namestnika Jezusa Kristusa in prejeli apostolski blagoslov, so veseli odpotovali v Južno Ameriko, trdno odločeni, da bodo povsod oznanjali dobroto in velikodušnost poglavarja svete Cerkve, katere zvesti sinovi bodo vedno skušali biti in vedno pripravljeni storiti vse za katoliško vero in dati tudi življenje, če bi bilo to koristno za zveličanje duš.«

V Rimu je don Bosko zaradi obilice opravkov in zaradi časovne stiske pozabil prositi za pooblastila za nove misijonarje. To je hotel nadomestiti kak teden pozneje in je v ta namen pisal Ludviku Jacobiniju, tajniku Svete kongregacije za propagando vere. Obenem je prosil za svete posode in opremo za cerkve, ki bi jih odprli v Ameriki.

Velespoštovana ekscelenca!

Pred nekaj tedni sem prosil njegovo eminenco kardinala prefekta Propagande, da bi mi določil osebo, ki bi se lahko odpravila s salezijansko odpravo misijonarjev v Ameriko. Dal mi je vas v upanju, da bi vi govorili z njegovo eminenco in uredili vse potrebno. To je razlog, zakaj se obračam na vašo že znano dobrodelfno naklonjenost. Potreboval bi dve stvari. Lansko leto so prejeli salezijanci, ki so odšli v republiko Argentino, pooblastilo apostolskih misijonarjev. Sedaj bi potrebovali ista pooblastila za 24 novih misijonarjev, ki so odpotovali v Urugvaj, republiko Argentino in Patagonijo. Da pa ne bi obremenjevali te zaslužne kongregacije z istim delom, vas prosim, da bi

dodelili salezijancem, ki gredo v misijone, splošno pooblastilo za vse primere in bi bili tako deležni vseh prednosti apostolskih misijonarjev.

Druga prošnja pa se glasi: naši misijonarji morajo odpreti, opremiti in usposobiti za bogočastje pet cerkva: eno v Montevideu, tri v Buenos Airesu in eno v San Nicolásu de los Arroyos, kjer smo odprli zavod za vzgojo evangeljskih delavcev za Pampe in Patagonijo.

Prosim vas, da bi nam podarili nekaj cerkvene opreme, kot so mašne knjige, antifonarji, graduali, španske in angleške knjige, kelihe, ciborije in podobno, ki jih ima na voljo Propaganda, kakor mi je o tem že govoril njegova eminenca Franchi. Moj generalni prokurator v osebi gospoda Aleksandra Sigismondija, ki stanuje na Via Sistina 104 in je naš dobrotnik, vam je na voljo za vsako naročilo in je pripravljen tudi poravnati vse morebitne stroške.

To bi bilo, spoštovana ekscelenca, še eno delo več za vas. Žal ne morem, kakor bi rad, pokazati svoje hvaležnosti, zagotavljam vam pa, da bodo vsi salezijanci opravili posebne molitve, da vam dobri Bog podari svoje nebeške blagoslove, vam podeli dolga leta srečnega življenja in vas ob svojem času poplača s plačilom pravičnih v nebesih. Z največjim spoštovanjem in hvaležnostjo imam visoko čast, da se imenujem vaše veleugledne ekscelence najvdanejšega služabnika.

duh. Janez Bosko

Božji služabnik je, medtem ko so njegovi sinovi pluli čez ocean, ponovno pisal don Cagliero.

Predragi don Cagliero!

1. Tebi v pomiritev sporočam, da odprava za Montevideo ni mogla odpotovati 20. novembra, se pravi, da tista ladja ni bila last te družbe, zato so morali iti v Bordeaux, kjer se bodo 2. decembra vkrcali na ladjo in prišli v Montevideo bodisi 29., 26. ali celo 19. decembra.

2. Te novice ti bodo prinesle sestre usmiljenke, ki nosijo tudi del naše opreme, ki je naši niso mogli vkrcati na Savoio.

3. Prav je, da se učiš angleško, vendar se uči tudi špansko, tudi to zato, da boš šel v Indijo ... Kajne?

4. Sveti oče je s posebnim odlokom celotno armado conceptincev postavil pod naše poveljstvo, da bi postali vsi salezijanci. To je nekaj novega v Cerkvi. Videli bomo, kako se bo vse to izteklo.

5. Poslušaj lepo pripoved. Šest duhovnikov je odšlo v Ameriko in šest novih je vstopilo v družbo. Sedem klerikov je odšlo in sedem jih je prosilo za vstop. Tako je tudi namesto dvanajst pomočnikov, ki naj bi šli v Ameriko, Albano, Trinità, dvanajst zelo gorečih pomočnikov prosilo za sprejem v družbo. Vidiš, kako Bog vodi naše zadeve.

6. Razpravljaj bom o nakupu zemljišča gospoda konzula Gazzola, ki ga želi prodati. Je pogodba za cerkev de los Italianos že sklenjena? Naj ti povem, da se je zvezda gospoda Gazzola začela temniti. Zdela se je zelo svetla.

7. V oratoriju je don Reyne, župnik v Castellettu nad Ticinom. Sanja o tem, da bi šel za teboj. Pravi, da se lahko za vsako bančno zadevo obrneš na njegovega učenca

gospoda Pollinija, bankirja v Buenos Airesu. Obljublja velike stvari.

8. Ta trenutek je pri meni vrhovni predstojnik konceptincev, ki ga sem pošilja sveti oče, da bi se dogovorili za zedinjenje. Bomo videli.

9. Za prihodnjo pomlad imam pripravljenih šest sester in šest salezijancev. Če bo potrebno, jih bom poslal, sicer bodo ostali v svojem gnezdu.

10. Umrla je madama Mazé, v četrtek bo slovesna maša zadušnica.

Drugo boš zvedel od naših sobratov. Prejel boš deset milijonov pozdravov v vreči. Pošiljajo ti jih z vseh strani.

Bog naj te blagoslovi, dragi don Cagliero, in moli zame, ki sem tvoj v J. K. najvdanejši prijatelj. duh. Janez Bosko

Turin, 30. 11. 1876

P. S.: Posebne pozdrave za gospoda doktorja Edvarda Carranzo in markiza Spinolo.

Potniki za Montevideo niso niti po morju imeli prijetnega potovanja. V Biskajskem zalivu jih je zalotila silna nevihta in jih mučila cele štiri dni. Sporočilo o prestanih nevšečnostih, ki so ga poslali iz Lizbone v Turin, navdušenja fantov za misijone ni pogasilo, temveč še bolj razvnelo. Plovba je trajala osemnajst dni. Nepotrpežljivo pričakovane don Boskove sinove je v imenu Cerkve z odprtimi rokami sprejel apostolski vikar monsinjor in cela vrsta uglednih prvakov iz mesta.

Toda cilj njihovega potovanja ni bilo glavno mesto, temveč Villa Colón, kot smo že zgoraj povedali, kjer so jih z veseljem pričakovali. Našli so komaj nakanan začetek mesta, ki se je začelo širiti in rasti. Vse široke, dolge in ravne ceste so vodile na obronke mesta proti zavodu. Ta je bil sestavljen iz več stavb, ki so bile razporejene okoli velike cerkve v gotskem slogu. Notranje stene tako cerkve kakor stavb so bile samo z malto ometane in pobeljene, sicer pa brez opreme in okrasja. Zidove sta obdajala tudi do meter visoka trava in bodičevje. Bilo bi treba veliko časa, da bi očistili, uredili, priredili, tukaj kaj podrli, tam kaj dozidali in tako vse skupaj spremenili v vzgojno ustanovo.

Salezijanci don Cagliero, don Tomatis in mizarski mojster Scavini, ki so prišli pred nekaj tedni iz Buenos Airesa, so pridno delali, toda ostalo je še veliko dela in truda. Ko je bilo vsaj za silo nared, so objavili v časopisih v Montevideu in drugih mestih o odprtju zavoda. V kratkem času enega meseca je prišlo sto konviktovcv. Odprli so osnovno šolo, nižjo gimnazijo, uvodni razred za licej, pouk za različna glasbila in pevske vaje. Vse to je kmalu omogočilo dostojno bogoslužje in prirejanje akademij. Don Lasagna, ki je prihajal iz Alassia, je ponovil potek urejanja zavoda po že uveljavljenem vzorcu. Gojenci so se učili, se pokoravali, bili pobožni. Starši, ki so jih pogosto obiskovali, so povsod razglašali svoje zadovoljstvo. Uspehe zavoda je skušala zavreti zavist sektašev z lažnim obrekovanjem. Toda tukaj so naleteli na bojevitega nasprotnika: don Lasagna je govoril in pisal tako učinkovito, da so nasprotniki morali umolkniti. Fantje so s svojimi izrednimi uspehi naredili drugo. Tako se je dober glas o zavodu ra-

znesel po vsej republiki in nič ni moglo ustaviti napredka. Danes se je Zavod Pij Villa Colón, kakor ga je don Bosko v znamenje večje hvaležnosti nesmrtnemu Piju IX. hotel imenovati, povečal in obdal z zemljišči, kjer so vrtovi, park in vinograd s popolnim astronomskim observatorijem. Postal je pravo žarišče kulture za celo republiko. Tudi cerkev, posvečena Mariji Pomočnici, je postala veliko narodno svetišče.

V Argentino namenjeni misijonarji so po zelo srečnem potovanju pripluli 6. decembra v glavno mesto Brazilije Rio de Janeiro. Ko so stopili na kopno, so kakor prejšnje leto don Cagliero obiskali mons. Lacerdo, tamkajšnjega škofa, in mu izročili don Boskove pristrčne pozdrave. Ugledni prelat jih je pristrčno objel, in ko je slišal, da tudi oni odhajajo v Buenos Aires, dejal: »Vedno samo v Buenos Aires? Tukaj v moji škofiji imam štirideset obsežnih župnij brez enega samega duhovnika; tukaj ljudje prihajajo na svet, tukaj živijo, tukaj umirajo, toda Bog ve kako. In zakaj greste vi vsi v Buenos Aires? Povejte mi vendar, kaj naj storim, da bo kateri izmed vas prišel k meni? Zelo sem si v tem mestu želel zavod za roko-delce. Toda država noče fratrov. Gospod mi je navdihnil, da bi poklical salezijance, samo njih bi sprejeli, ker se posvečajo vzgoji revne mladine in ker je njihov ustanovitelj imel sveto, prebrisano, previdnostno zamisel, da svojim sinovom ni dal nobene posebne obleke, po kateri bi se razlikovali od svetnih duhovnikov.« Don Bodrato ga je potolažil in mu obljubil, da bo v Rio de Janeiro prišel don Cagliero, s katerim bi se lahko začeli dogovarjati. »Kar pravite, je lepo,« je dejal škof, »vendar bi se jaz rad začel pogovarjati s kom, ki je že tukaj, ki bo kakor don Cagliero moral pisati vrhovnemu predstojniku salezijancev. Tako bi pridobil čas.« Želel je, da bi pri njem kosili, toda morali so na ladjo. S solzami v očeh je gledal za njimi.

V Montevideu, kamor je ladja priplula 11. decembra, jih je pristrčno sprejel tamkajšnji apostolski vikar. Imeli so komaj zadosti časa, da so odložili nekaj prtljage za Villo Colón. Zjutraj 12. decembra so bili že pred Buenos Airesom. Poklicali so majhen parnik, ki je hitro priplul proti parniku Savoie. Na krovu so zagledali dve postavi. Bila sta don Cagliero in don Fagnano. Zares trenutki globoke ganjenosti! Toda celih 24 ur nobenemu potniku ni bilo mogoče oditi z ladje. Mesto Buenos Aires še ni imelo sedanjega veličastnega pristanišča. Veliki prekoceanski parniki so se ustavljali zunaj na morju, kakih deset milj od obrežja. Ljudje so se izkrcavali na majhne parnike, s katerih so se potem v čolnih vozilih naprej na obalo. Toda za vse to je moralo biti morje v zalivu La Plata mirno, sicer je bilo izkrcavanje nemogoče. In tako je bilo tisti dan.

Zjutraj 13. decembra so v pristanišču prijatelji don Cagliera nepotrpežljivo čakali nove prišleke. Potem so za cel teden sledili številni obiski in veličastni sprejemi. Nadškof mons. Aneiros je izrazil gorečo željo, da bi videl don Boska in oratorij. Da to niso bile samo besede, bomo videli v naslednjem zvez-

ku. Ko se je poslavljal od njih, je dejal: »Na žalost ne morem v teh dneh pisati vašemu predstojniku, ker moram odpotovati v Paragvaj. Toda to, česar ne morem storiti sedaj, bom naredil pozneje. Ko mu boste pisali, mu povejte, da vas imam rad, ker morate postati rešitev in sreča tega mesta in moje obširne škofije. Recite mu, da vam podeljujem vse pravice in pooblastila, ki jih imam.« Od salezijancev so pričakovali zares velike stvari. Vsepovsod so bili deležni nezimernega spoštovanja in občudovanja, od vseh plasti prebivalstva. Zgodovina nam pravi, da njihovo pričakovanje ni bilo zaman.

Preden je don Chiala zbolel, je pripravil za Katoliško branje obširen misijonski zvezek, ki je izšel po njegovi smrti za mesec oktober in november. Po kratki zgodovini Salezijanskih misijonov navaja dolgo vrsto salezijanskih misijonarjev. Ta pisma so bila zvečine že objavljena v *Unità Cattolica* po prizadevanju samega don Chiale, ki jih je delno preoblikoval. Sedaj je dodal še nova pisma in navedel podrobnosti, ki jih še niso objavili. Zvezek končuje z dodatkom listin. Pri tej knjigi je treba misliti predvsem na namen. Namen pa, ki ga je imel don Bosko, ko je zaupal to nalogo don Chiali, je bil dvojen: najprej prikazati Božjo previdnost, ki pogosto uporablja zelo skromna sredstva za dosedanje svojih namenov, in želja, da bi prinesel veselje vsem, ki so omogočili prvo odpravo misijonarjev, ter da bi navdušil nove dobrotnike, ki naj bi z molitvijo in materialnimi sredstvi pomagali evangeljskim delavcem.

19.

POGLAVJE

NEVŠEČNOSTI S ČASNIKARJI

ČEPRAV SE NAS, KI OD daleč opazujemo nevšečnosti, ki so jih časnikarji povzročali don Bosku, le-te ne zdijo kaj posebnega, pa so bile veliko breme za tistega, ki jih je moral prenašati. Prav te težave so težile don Boskovo življenje, zlasti proti koncu. Res je, da don Boskova čast ni zaradi tega prav nič trpela, temveč se je uresničevalo, kar pravi pregovor, da pljunek tistemu, ki ga je izpljunil, pade nazaj na njegov obraz. Vendar je kot duhovnik in kot oče tako številne družine čutil obrekovanje in ga je globoko prizadevalo v njegovi duši.

Po časovnem zaporedju bomo najprej pregledali obrekovanje nekega humorističnega časopisa, ki je izhajal v Turinu vsak torek, četrtek in petek. Imenoval se je Ficcanaso (vohljač) in se je dobro ali slabo, prej slabo kot dobro vtikal v stvari, ki se ga niso nič tikale. Kakor je pač naravno pri takem delu, se mu je dogodilo marsikaj neprijetnega in je moral prestati preiskave, sodne procese, zaplembe, kazni. Toda tudi iz vsega tega je znal potegniti korist, ker je vse to močno podžigalo radovednost občinstva. Žal ga je preveval voltairjanski duh in se je s tem še ponašal. Ker pač gre za humoristični list, pozabljajo mnogi na pravičnost in resnico in jim je več do smeha, čeprav na škodo drugega. Ta nesrečni list pa je imel naklado, ki bi si jo drugi pošteni listi lahko samo želeli. Imeti ta časopis v žepu je bilo znamenje naprednega človeka.

Leta 1876 je zaradi običajnih časopisnih zmešnjav in zapletov Il Ficcanaso prenehal izhajati. Toda na častitljivi dan sv. Jožefa je spet prišel na svetlo. Ko je sedaj spet vstal iz groba, je dal takoj vedeti, da bo vzel na piko tudi don Boska. V kratkem času treh mesecev ga je trikrat. Na svoj način je bralcem odgrnil svoj hudobni namen. Delal se je, kakor da bi svojemu novemu rojstvu poslal »prisrčen pozdrav« in da je dobil ljubezniv odgovor, ki pravzaprav »ustreza njegovi vljudnosti«, zato si je vzel za cilj, da bo v prihodnje postal njegov »izreden

sodelavec« in »tovariš v boju«. Za tem je napovedal, da bo začel pripovedovati »dolgo storijo o dedišcini Succii«. Pri tem se je sarkastično nadejal, da bo »z milobo sloga« in »najnežnejšo ljubeznivostjo« pravega duhovnika pripovedoval o velikih ribah, odvetnikih, zastopnikih, upravnikih, ki so bili vsi vpleteni v neko neljubo zadevo. V imenu javnosti se je direktor, »presunjen od tolike dobrote«, zahvaljeval javnosti in napeto pričakoval »poročilo o tisti dedišcini«.

Vse skupaj ni bilo nič drugega kot hudobno namigovanje, ki pa je silno prizadelo dobrodelno don Boskovo srce. Odvetnik Alojzij Succii, ki je prve dni preteklega leta nenadoma umrl, je pustil Božjega služabnika v zelo neprijetnem položaju. Don Bosko mu je izdal pri neki banki garancijo za štirideset tisoč lir. To je rad storil zanj, ker je vedel, da je premožen, pa tudi zato, ker se je, čeprav ni imel pri roki zadosti gotovine, čutil dolžnega, ker mu jo izkazal veliko uslug. Pravica je terjala, da so dediči zadostili obveznosti umrlega. Toda ko so videli zaplete, so se umaknili. Sedaj je moral don Bosko prevzeti obveznosti zaradi svojega podpisa. Kako se je potem razpletla cela zadeva glede tiste dediščine, ni pomembno. Jasno pa je bilo, da so hoteli prizadeti don Boska vsaj posredno, kakor da bi on držal vrečo, medtem ko so drugi kradli. Stvar potem sicer ni šla do konca, vendar je bila zadosten povod, da so mu vzeli ugled pri toliko bralcih, ki niso bili sposobni, da bi si sami ustvarili sliko o ozadju celotne zadeve in zvedeli resnico.

Ta turinski časnik je mesec dni pozneje spet napadel don Boska. Zaradi sodnega procesa bi časnik prisilili k molku, če ne bi začel izhajati pod drugačnim naslovom. Prva majska številka se je pojavila z naslovom *La Lanterna del Ficcanaso* (svetilka vohljača), vse drugo pa je ostalo nespremenjeno. Don Bosko je tiste dni bil v Rimu. V drugi številki prvega leta, za 6.-7. maj, je časnik napadel don Boska v dveh člankih, katerih vsebino bomo povzeli, opustili pa prostaški in bogokletni način izražanja. Prvi članek je nosil naslov *Don Bosko v Rimu*. Tukaj je šlo za velikansko zmedo, katere žrtve so posvetni pisci, ki pišejo o cerkvenih zadevah. Zaradi don Boskove zadržanosti časopisu ni bil jasen don Boskov suspenz. Sedaj je prišla na dan brezglava novica, da je bil don Bosko suspendiran 'a divinis' (opravljanje Božje službe) in da je zato potoval v Rim. Po ugotovitvah časnika naj bi nadškof don Bosku prepovedal maševati iz treh razlogov: 1. ker ima preveč zvez z Rimom; 2. ker te zveze izrablja za izmikanje oblasti lastnega pastirja; 3. ker bega duše vernikov z izsiljevanjem dediščin. Člankar je predstavil don Boska, kako se v Rimu na vso moč trudi, da bi se rešil kanonične kazni, ki mu jo je naložil krajevni ordinarij, in zasmehljivo sklenil: »Tokrat je nadškof naredil tako, kot je treba, zato mu gre vsa čast in slava. Bomo videli, kdo bo močnejši: ali don Bosko ali mons. Gastaldi.« Koliko strupa!

Drugi članek nosi naslov *Lojolski fanatizem*. Njegovo osrednje poročilo ustreza resnici. Objavljamo ga takega, kakršen je, ne da bi omenjali okvir raz-

lag, ki popolnoma izkrivljajo dejstva, se prostaško znašajo nad don Boskom in skušajo bralca zavesti v zмотo. Gre za naslednje: »Pred kratkim so vstopili v tiskarno sv. Frančiška trije gospodje in se dogovorili za natis neke knjige. Vsi vedo, da tiskarno vodi don Bosko. Ta sprejme ponudbo, poda svoje pogoje, vzame rokopis. Tri dni pozneje se imenovani trije gospodje spet pojavijo in bi radi videli, kako daleč je natis. 'Dragi gospodje,' je dejal don Bosko, 'prosim vas, da mi oprostite, in če hočete, me lahko ubijete, toda jaz sem rokopis sežgal. Povod za to dejanje mi je dal gospod Bog.' 'In zakaj?' so ga vprašali. 'Ker ta spis ne govori zadosti spodobno o našem nadškofu.' « Kakšen spis ali knjižica! To je rokopis z več kot tisoč stranmi in vse kaj drugega kot »premalo spodobno govorjenje o našem nadškofu«. To je bil življenjepis, ki je bil šolski zgled sramotilne knjižice. Na koncu je pisec članka priznal, da ne razume, kako da pisci rokopisa zaradi uničenja rokopisa niso šli pred sodišče. Razlaga je bila zelo preprosta. Don Bosko je utešil njihovo 'auri sacra fames' (lakoto po zlatu).

Tretji napad z dvema istočasnim napadoma je prišel nekaj dni pozneje iz istega časnika z dne 9.-10. maja, oba zakrinkana, pa vsak na svoj način polna hudobije. Prvi članek ni pokazal resničnega cilja, vendar pa je razodevaj, za kaj gre: »Stvari iz Braja ali neki don Boskov gojenec.« Gojenec naj bi bil neki »don P..., župnik v Braju«. Gre za dediščino. Toda don Bosko ni imel nobenega gojenca v Braju, ki bi bil župnik. Čeprav so besedi »gojenec« hoteli dati sramotilen pomen: učenec v umetnosti grabljenja dediščin.

Drugi napad je naperjen naravnost na don Boska, vendar tako, da potegne v igro nadškofa. Spet so nesramno pogreli suspenz 'a divinis'. Navajali so umišljene razloge, navajajo, da je glavni vzrok ljubosumnost kaznovalca do kaznjence in brezobzirno tekmovanje kaznovanega v zadevi dediščin. Na dnu vsega je vedno isto obrekovanje, ki prav zaradi svoje podlosti ni postalo prepričljivo. Toda obrekovanje zbega celo modrega in zmanjša moč njegovega duha. Don Boska je mučila zlasti misel, kako to hudičevo prizadevanje zmanjšuje njegov vpliv na ljudske množice, med katerimi naj bi opravljal svoj apostolat.

Med ljudmi je bil močno razširjen še drug humorističen časopis, ki ga poznamo že iz prejšnjega zvezka Il Fischietto (žvižgač). Ta je v 62. številki z dne 2. maja brizgal strup proti nadškofu in don Bosku. Neki »fra Giocondo« (frater Prijetnež), ki ni bil niti frater, kaj šele prijeten, je namakal svoje pero v voltairjansko črnilo, preklinjal kot Turek in hotel razodeti skrivnostne »vzroke spora med tema dvema velikima osebnostma, ki ju že vsi poznajo«, in »ima zelo globoke korenine«. Ne bomo pisali o podtikanju, ki je podobno zgornjim. Bralcem so ponudili novo pašo s trditvijo, da don Bosko resno misli prenesti svoje šotore od bregov Dore na ligursko obalo. Vse to so skušali dokazati z velikimi slovesnostmi, ki so jih pripravili na čast don Bosku ob njegovem prihodu v Sampierdareno 18. maja. Il Cittadino (meščan) v Genovi je prvi poročal o tem in opi-

sal »neke vrste akademijo sinovske vdanosti, ki so jo priredili v obliki prijetne slovesnosti v obširni dvorani nove prelepe stavbe, ki je kakor po čudežu zrasla z velikodušnimi prispevki nekaterih dobrotnikov«. Oprti na poročilo krajevne kronike, so menili, da don Boska, ki ga preganjajo v Turinu, vleče, da bi si poiskal mirno zatočišče v Liguriji. Toda če bi ta premik lahko bil v veliko korist sovražnikom Cerkve in bi sprememba zraka bolj koristila njim kot don Bosku, to ni bilo v skladu z Božjo previdnostjo.

Sedaj pa je iz časopisov udarila po don Bosku še nova nadloga. Odrprtje železniške proge do Lanza, ki je dalo priložnost, da se je o njem govorilo veliko več, kot si je želel, mu je prineslo veliko težav. Moramo si predstavljati politični položaj, ko je vlada prešla od konservativcev v roke demokratov. Strankarsko časopisje je dogodek v Lanzu predstavljalo vsako na svoj način, pač v skladu s svojimi političnimi cilji. Vendar so don Boskovo vlogo pri tem dogodku tako desno kakor levo usmerjeni časopisi predstavljali v prijetni luči, tudi neodvisni, z Unità Cattolica na čelu, ki so trdili, da niso ne na levi ne na desni, so storili isto. Toda kljub temu je politično ozračje postajalo vedno bolj napeto, ker so povsod razglašali skorajšnje volitve. Splošna sloga, ki je don Boska postavljala v ugodno luč, je jasno nakazovala don Boskovo stališče in njegovo veliko načelo »v politiki jaz ne pripadam nikomur«. Toda prav zaradi tega soglasja je moralo priti do razdora.

Dobro je, da najprej preberemo pohvalo v časopisu Unità Cattolica, ki je 8. avgusta pisala: »V Zavodu konviktu očetov salezijancev so pod nadvse okusno okrašenim stebriščem pripravili za vso številno družčino osvežitev z belimi vini in likerji iz zdravnih zelišč. Godba na pihala don Boskovih fantov je spremljala prelep slavospev, ki so ga pripravili za to priložnost salezijanski gojenci in poželi navdušeno priznanje, trije ministri in prefekt province so obiskali zavod in izrekli laskave pohvale. Katoliško usmerjen L'Emporio Popolare (ljudski glasnik) je 7. avgusta poročal: »Priznati moram, da je bila don Boskova ustanova predmet priznanja vseh. Odkritosrčno priznanje so izrekli tudi trije ministri in prefekt turinske pokrajine. Treba je povedati, da si to zares zasluži, ker gre za izredno učinkovito in dognano ustanovo.« Nuova Torino, kot glasilo industrialcev, ki gotovo ni klerikalno usmerjeno, je pisalo: »Odpravili so se do don Boskovega zavoda. Tukaj jih je pričakal omenjeni duhovnik, jih kavalirsko sprejel in se dolgo pogovarjal z ministroma Nicotero in Zanardellijem.« Celo Gazzetta del Popolo je 7. avgusta poročala: »V zavodu konviktu so na pobudo občinske uprave pripravili osvežilo z belimi vini in vermutom, in to v veliki količini. Gojenci konvikta so zapeli prijeten slavospev in poželi iskreno odobravanje.« Ob molku, ki gotovo ni bil nenačrtovan, je bilo to veliko, če pomislimo na odpor tega turinskega časopisa do duhovnikov.

Nadloga, o kateri smo poročali, je prišla iz ministrskega glasila Bersagliere di Roma, ki je bil bolj kot drugi bratci velikodušen v pohvalah. Odstavek, ki je

buril duhove, je bil objavljen 9. avgusta: »Vstopamo v čudoviti don Boskov zavod, zavod čudodelnega don Boska, ki je sposoben v svojih zavodih imeti devet tisoč dečkov. Dečki s ploskanjem pozdravljajo in kličejo živio v pozdrav ministrom, in don Bosko je tam ter stiska roko Zanardeliju, Nicoteri in Depretisu. Pod stebriščem, izpod katerega je videti venec sinjih gora, dá don Bosko postreči vermut z ledom. Odlično! Dečki prepevajo, godba konviktovcev igra in skupine fantov izvajajo vojaške vaje. Res je ni boljše vzgoje, kot je vzgoja duhovnikov! To je moška vzgoja in iz dečka postaja mož, krepak kot kamen! V določenem trenutku je don Bosko kralj praznika in sedi med Nicotero, Zanardellijem in predsednikom vlade. Najbolj začuden je spoštovani Zanardelli, ki ne more verjeti svojim očem. Vendar je tako. Čudoviti duhovnik, ki daje vtis zakristanskega služabnika, spremlja do sredine glavnega trga predsednika vlade. Oba gospoda si stiskata roke, se klanjata drug drugemu in si izrekata ljubeznive pozdrave.«

V tem trenutku pa se je prizorišča polastila politika in vse pokvarila. Dopišnik časopisa *Unità Cattolica* iz Rima je še istega dne zapisal in 11. avgusta objavil: »On (Nicotera) se je odpravil v severne pokrajine, ki jim pravijo trdnjava desnice, da bi prevaral neumneže s tem, da je pel pobratimstvo z don Boskom, Cottolengom in monarhistom Viktorjem Emanuelom. Brati morate Bersagliera današnjega jutra, ki je glasilo neapeljskega barona, da boste slišali odmev vdanosti svojemu gospodu. Ta nam pravi, kako izstopa v Lanzu iz slavnostnega vlaka, kako je pri blagoslovu in se uvrsti v procesijo za križem, ki ga nosi mali ministrant, on, ki je še včeraj prepovedal vse verske procesije. Nato se je globoko priklanjal pred don Boskom, čudodelnim duhovnikom, in tako naprej s celo vrsto neokusnosti, ki bi povzročile slabost celo bronastemu želodcu.«

Teden pozne, 17. avgusta, je isti časopis objavil članek, katerega avtor naj bi bil »nadvse vdani sin gospoda don Boska«. Obžaloval je pisanje rimskega časopisa o pretiranih slavošpevih in izrazil bojazen, da bi zato lahko kdo dobil »kvaren vtis o njegovem dobrotniku«. Zato je tak način pisanja imenoval za »pretiranega«, ki vsebuje »malo resnice« in »veliko netočnosti«. Potem skuša opravičiti don Boska zaradi razsipavanja z denarjem za »posvetno okrasitev ter osvežila v vinih in vermutih za njihove ekscelence«. On bi seveda znal čisto drugače uporabiti »tistih dvanajst tisoč lir, ki jih je občinska uprava izdala za slavni déjeuner«. Končno je sklenil: »Če je potem gospod don Bosko v svoji ljubeznivi vpljdnosti stisnil roke gospodom ministrom, čeprav ne vem, kako je lahko bilo, ker nisem bil navzoč, potem bi bilo želeti, da bi njihove ekscelence bili nič manj vpljudni in mu pomagali, da bi lahko priskrbel čim večjemu številu dečkov tisto modro vzgojo, ki ne more biti nemoška, ker je pristno katoliška.« Tako to nesrečno rimsko pisanje.

Gotovo ni nikogar, ki ne bi videl, koliko neprimernih trditev je v tem revnem članku. Toda še bolj kot članek je bil ponesrečen uvodnik, v katerem je

urednik zapisal: »Rade volje objavljamo naslednje pismo, ki nam ga piše neki salezijanec o pohvalah, ki jih je Bersagliere napisal v korist don Boska, katerega bi mi želeli za tisti 6. avgust eno izmed tistih trenutkov bolezni, ki v takih okoliščinah napadejo diplomate in tudi papeške nuncije.« Urednik časopisa teolog Margotti, ki je bil zunaj Turina, je takoj, ko se je vrnil, pohitel k don Bosku, češ da o celi stvari ni nič vedel in da je vse zvedel iz časopisa. Zato je 23. avgusta izrabil priložnost in dal natisniti naslednjo opombo »L'Unità Cattolica je vedno polna spoštovanja in občudovanja do don Boska in ve, da ga v vsem vodi želja, da bi vse delal v večjo Božjo slavo, iz ljubezni do Cerkve in papeža in iz želje, da bi čim več duš pridobil za Jezusa Kristusa. Vedno se bomo čutili počaščene, če bomo lahko z našim časopisom podprli njegove zares apostolske napore.

Naj povemo, da je nesrečni članek, ki je nosil podpis »neki salezijanec«, napisal, kakor vse kaže, don Jožef Persi, pridigar in gost v oratoriju, nikakor pa ne salezijanec. Prav tako je nekaterim šlo močno na živce ponavljanje o stiskanju in podajanju rok ministrom. Toda noben Božji in človeški zakon don Bosku ni branil, da naredi, kar je naredil. Konec koncev pa je šlo za ministre pravnomočnega vladarja. Zanardelli pa je celo predstavljal princa Amadeja, ki bi bil pri odprtju, če ga ne bi zadržala diplomatska bolezen, kot je bilo to mogoče razbrati iz časopisja opozicije. Prav tako ni mogoče trditi, da je ta praznik imel v sebi kaj protiverskega. Toda ali bi se don Bosko lahko zoperstavil in ne bi izkazal gostoljubja v svojem zavodu? Koliko nevarnostim bi se s tem izpostavil! Ko pa je potem sprejel povabilo, ali je lahko odrekel obvezno gostoljubje? K diplomatskim boleznim se don Bosko ne bi nikoli zatekel, da ne bi spravil v težave svojih mladih salezijancev, prepuščenih kakemu srečanju, pri katerem bi se le njegova modrost mogla postaviti po robu nepredvidenim, neprijetnim in ogrožajočim vprašanjem.

Don Bosko je bil zaradi tistega brezglavega članka zelo nezadovoljen, in to iz več razlogov. Kdor ne pozna njegovega zavračanja vsake polemike v časopisih, bi si lahko mislil, da je pisec napisal tisti članek po njegovem navodilu, medtem ko je on bil popolnoma zunaj celotnega dogajanja. O polemiki v časopisju je poudaril eno svoje načelo: »To je način, kako se zapletemo v brezkončne nevšečnosti. Vse se konča v nezadovoljstvu obeh strani, napihnejo stvari, ki so same v sebi majhne, in se celemu svetu pokaže, kar bi moralo ostati skrito.« Še več. Prav ob tej priložnosti je skušal biti nadvse previden. Da bi stvari čim prej končal, ni dovolil niti, da bi objavili himno, ki jo je za to napisal don Lemoyne in uglasbil Dogliani. Rekel je, da se je že tako preveč pisalo o Lanzu, preveč razlag je bilo v časopisju. Sedaj, ko se je stvar malo polegla, ne bi bilo pametno znova nalagati gorivo na ogenj, še zlasti ne, ker bi natis himne lahko potrdil vtis, da je bil sprejem uradnega značaja s političnim ozadjem.

Tudi brezbožni Secolo (stoletje) iz Milana se je tega leta ukvarjal z don Boskom. Razvedelo se je, da je nameraval odpreti zavod na vzpetinah v Cassi-

neju, občini blizu Alessandrie. Toda stvar ni bila pogodu nekemu anonimnemu sektašu, ki je izlil svoj žolč v milanskem časopisu. Cassinejsko prebivalstvo pa, ki se je čutilo globoko užaljeno, je nepridipravo odločno odgovorilo in časopisu poslalo protestno pismo z dolgo vrsto podpisov. Hoteli so dati otipljiv dokaz svojih čustev in so poslali pozdrav don Bosku, ki ga je spremljalo pismo krajevnega zdravnika. Don Bosko si je ogledal stavbo, ki so mu jo ponujali v odkup. Toda dve težavi sta preprečili, da salezijanci niso šli tja: okoli ležeče zemljišče je bilo premajhno, da bi lahko naredili potrebna igrišča, in bilo je preveč zapletov pri nakupu stavbe in spreminjanju v vzgojni zavod. Zato je po kratkem dopisovanju vse zaspalo.

Prav tako ni bilo vsem po volji, da so salezijanci prišli v rimske kastele. V dveh rimskih časopisih, *La Libertà* in *La Capitale* (glavno mesto), so v drugi polovici oktobra objavili dopise iz Albana ter dvignili glas in obnovili razpravo iz leta 1870 med belimi in črnimi, ki so pomenili aristokracijo, ki je sprejemala dejstva ali se je držala ob strani. Kardinal Di Pietro je bil najprej neprijetno presenečen, ko pa je videl, da je bilo vse samo dim, se je pomiril. Zdi se, da je od zgoraj prišel ukaz, ki je koristil. Dogajanje glede Lanza je bilo še v preveč živem spominu. Prav je imela neka prijateljska oseba, ki je napovedala: »Fanatiki ne bodo mogli reči, da je vaša uglednost bela, in beli ne bodo imeli za črno krščanske dobrodelnosti in človečnosti.«

20.

POGLAVJE

ZAČETEK ŠOLSKEGA IN KONEC CIVILNEGA LETA

POMIRJAJOČA BESEDA BLAŽENEGA DON BOSKA bo napolnila strani tega zadnjega poglavja. Povzemamo jih iz rokopisnih virov, ki jih hranimo v našem arhivu.

Šolsko leto se je v tistih časih navadno začejalo po prazniku vseh svetih. Toda don Bosko je hotel, da so bili njegovi salezijanci na mestu že nekaj tednov pred tem slovesnim praznikom. Zvečer 20. oktobra, ko so bili navzoči že vsi novi in dve tretjini starih, je don Bosko v nagovoru za »lahko noč« vse povabil, da bi uredili svojo vest.

V veliko veselje mi je, da vas po nekaj časa odsotnosti spet vidim zdrave in v velikem številu, čeprav še ni vseh. Želim pohvaliti tiste, ki so prišli ob določenem času, še bolj pa tiste, ki so prišli še prej. Tem zadnjim je pomagalo lepo vreme, onim pa, ki so hoteli še počakati kak dan, vse do danes, je vreme zagodlo in zdi se, da se bo slabo vreme še nadaljevalo.

Kaj je vaše prvo delo v oratoriju?

Ali veste, kaj naredi popotnik, ko se vrne domov s kakega potovanja? Najprej si ogleda svojo obleko, ali nima mogoče kakega madeža prahu, blata ali česa drugega. Nato vzame v roko krtačo in odstrani drugega za drugim vse tiste madeže, dokler njegova obleka ni popolnoma snažna. Če pa je morda padel v kako močvirno jamo, dá vse skupaj v pranje. To morate storiti sedaj tudi vi, ki ste pripotovali s počitnic; oglejte si malo obleko vaše vesti, ali je vse lepo snažno, ali ni kje kak madež. Če boste zasledili kako umazanijo, vzemite takoj v roke krtačo spovedi in jo odstranite. In če bi šlo za kako res veliko umazanijo, tedaj za božjo voljo odstranite to čim prej!

Mogoče kateri izmed vas v času počitnic ni omadeževal svoje duše niti z najmanjšim madežem, toda povejte mi, ali je kdo med vami, ki lahko reče: »Jaz sem bil med počitnicami boljši kot takrat, ko sem bil v oratoriju, in sem napredoval v kreposti.« Ni-

kakor ne. Česa takega še nikdar nisem slišal. Nasprotno, mnogi se pritožujejo zaradi časa, ki so ga prebili na počitnicah. Morda bo kateri rekel: »Neki moj prijatelj me je proti moji volji pregovoril, da sem v petek jedel meso.« Kdo drug bo dodal: »Neki moj sorodnik me je silil tako dolgo, da sem jedel več, kot je bilo potrebno, da sem pil več, kot je bilo primerno. Nekateri tovariši so v moji navzočnosti govorili o grdih rečeh, neki sosed mi je dal brati slabo knjigo, me povedel na sprehod, kjer sem videl grde reči.« Težko je opisati škodo, ki so jo mnogi utrpeli na počitnicah.

Toda sedaj ko ste se spet vrnili v oratorij, skušajte spraviti v red stvari vaše duše s tem, da boste opravili dobro spoved in goreče prejeli obhajilo. Potem pa skušajmo vedno biti pripravljeni, da nas bo Gospod, kadarkoli nas bo hotel poklicati k sebi, našel pripravljene, da gremo z njim. Lahko noč!

Dva večera pozneje je spet govoril. V tistem času pričakovanja na novo šolsko leto je bilo le malo pouka, zato je fantom toplo priporočal, da bi dobro izrabljali čas. Prav tako si je zelo želel, da bi opustili piemontsko narečje in govorili italijansko.

Za zdaj še ne moremo imeti urejenega urnika, ker nekaj fantov iz upravičenih razlogov še ni prišlo spočitnic. Toda jutri bomo začeli šolo, čeprav ne tako resno kakor sicer. Vsekakor bomo imeli šolo dopoldne in popoldne, tako da boste uporabili čas za ponavljanjesnovi, ki ste se je že učili. Dobil sem že nekaj prizadevnih fantov in eden izmed njih mi je dejal: »Jaz sem ponovil že celo slovnico.« Neki drug: »Jaz pa sem se naučil vseh Pravil četrtega razreda.« To je že, lahko rečemo, velika zaloga, ki bo v veliko korist prihodnje leto.

Počakali bomo praznik vseh svetih, ko se bodo vsi vrnili, in bomo začeli šolsko leto. Tedaj se bomo zbrali v cerkvi, opravili bomo vajo za srečno smrt, zapeli bomo Pridi, Stvarnik Sveti Duh, prejeli bomo blagoslov z Najsvetejšim, kot smo to delali prejšnja leta, in prosili Gospoda, da nam dá preživeti uspešno šolsko leto.

Najbolj pa vam ob tej priložnosti priporočam, da ne izgublajte časa. Oh, koliko jih sredi leta tarna, da so izgubljali čas. Tedaj jim bo hudo, da so dobili slabo oceno pri polletnih izpitih, in ne bodo vedeli, kako bi nadomestili mesece, ki so jih preživeli v brezdelju. Radi bi žrtvovali ure odmora pri knjigah, se zjutraj dvigali pred zvoncem, čeprav je to prepovedano, ker pravila zahtevajo, da se vsak naspi in gre na odmor. Nekateri bi se radi učili ponoči, kar je spet v škodo njihovemu zdravju. Nikakor ne bi bilo toliko zadreg, če bi se takoj začeli pridno učiti.

Spominjam se, da smo morali zlasti lansko leto zelo skrbeti, da ne bi kdo delal več, kot zmore. Zato je potrebna asistenca na odmoru in ponoči, da ne bo prišlo do pretiravanja in neumnosti. Zato takoj v začetku dobro izrabite vaše dni in ne bo treba nikomur tožiti, da je izgubil le trohico časa. Zapomnite si, da je vsak trenutek časa dragocen zaklad, je neizmerne vrednosti, ki velja toliko kot Bog, pravi sv. Avguštin, ker v tem kratkem trenutku lahko opravimo dobro delo, si tako zaslužimo Boga in si pridobimo srečno večnost.

Jutri začnemo devetdnevnicu k prazniku vseh svetih. Vsak naj se potrudi, da jo bo dobro opravil, in si za to šolsko leto postavi za cilj: najprej, da se bo izogibal vsakega

greha, in potem, da bo preprečil vsake vrste misli in pogovor proti sveti sramežljivosti. Ta sklep naj ne velja samo za prihajajoče leto, temveč za vsa leta in za vedno. Če si potem za to devetdnevnicco želite kako cvetko, ki je primerna vam in vam lahko služi cel mesec, celo leto, vam priporočam, da storite naslednje: Vzdržite se, da ne boste rekli niti ene besede v piemontskem narečju. Zdelo se vam bo, da je ta cvetka brez vrednosti, vendar vam bo v veliko korist, da se boste naučili italijanskega jezika. Zato poskrbite, da se med vami ne bo več izrekla niti ena beseda v piemontskem narečju. Govorite, igrajte se, jejte, pijte, spite, vse po italijansko (vsesplošen smeh). Če bo danes ponoči kateri izmed vas smrčal, naj smrči po italijansko (ponoven krohot). Ta cvetka ne zahteva težkih pokoritev ali kake posebne žrtve, gre samo za malo nadzora nad samim seboj. Če pa bo to koga kaj stalo, potem naj vseeno stori to v upanju na veliko plačilo v nebesih. Gospod naj vas blagoslovi. Lahko noč!

Devetdnevnicca k prazniku vseh svetnikov je navdihnila vsebino nagovora za 27. oktober zvečer. Spomin na čase Dominika Savia v primerjavi z današnjimi dnevi je prikazal na zelo preprost in učinkovit način.

Devetdnevnicca vseh svetih gre hitro naprej. Toda ne vem še, ali ste postali zelo dobri. Ne pravim, da se niste poboljšali, toda čudežev tudi še ne vidim. Spominjam se Dominika Savia, Besucca, Magoneja itn., ki so to devetdnevnicco opravljali z izredno gorečnostjo in navdušenjem. Nismo si mogli želeti več. Ne pravim, da se sedaj opravlja slabo. Dobrih fantov je veliko, toda manjka sveti zanos. Takrat je vladalo splošno navdušenje, bilo šestdeset do sedemdeset fantov in bilo je šestdeset do sedemdeset obhajil vsak dan. Toda od kod prihaja vse to, boste vprašali. Mogoče prihaja to od ubogega don Boska, ki ne govori več svojim fantom ali pa ne govori več tako jasno, da bi ga lahko vsi razumeli kot nekoč. Ali pa je odvisno od vas, ki ne razumete ali nečete razumeti, kot so to hoteli razumeti nekdanji gojenci. Naj prihaja to od ene ali od druge strani ali pa mogoče od obeh, tega sedaj ne morem reči. Edino pomembno pa je, da postanete dobri. Časa imate še zadosti. Ste že videli butare, zložene druga na drugo? Če prižgeš eno, se ogrejejo med seboj in začnejo vse goreti. Tako lahko storite vi. V tej devetdnevnicci naj v dobrem eden služi za spodbudo drugemu. Ko prižgemo vžigalico in jo podtaknemo kupu slame, nastane velikanski plamen. Tako bi bilo zadosti, da bi se kateri odločil, da bi postal svet; s svojim svetim zgledom in svetimi nasveti bi za seboj potegnil druge. Oh, če bi se vsi navdušili za to; kaka sreča!

Vsak naj misli na nebesa, kjer so njegovi bratje, sestre, prijatelji ali tovariši, predstojniki ali podrejeni, oče ali mati, ki že uživajo plačilo za svoje kreposti. Oni so bili iz mesa in kosti kakor mi, mogoče niso bili tako obvarovani pred nevarnostmi kakor mi, niso imeli priložnosti kakor mi, da bi izpolnjevali verske dolžnosti, in niso imeli kakor mi priložnosti, da bi si očistili vest. Pa so se kljub temu posvetili. Zakaj se potem ne bi mogli posvetiti tudi mi?

In kaj je treba storiti? Božja milost in nič drugega. In jaz vam zagotavljam, da nam bo Bog dajal obilno milost. Kaj potem manjka? Malo dobre volje. In če nimate te dobre volje, če si je ne morete pridobiti, potem vztrajno prosite zanjo in vam jo bo podelil. In če potem niso zadosti vaše molitve, se obrnite na svetnike, ki so v tem času

posebno pripravljene, da bi vam pomagali v vsem, zlasti še preblažena Devica Marija. Recite jim, da naj za vas izprosijo gorečo in vztrajno ljubezen, in Gospod bo če ne že zaradi vaših molitev pa zaradi njihove priprošnje podelil, česar si ne morete izprositi vi. Lahko noč!

Dogajanje v družbi je potekalo pred očmi vseh, tako da so tudi fantje videli vse in se zanimali za vse, kakor se to dogaja med člani iste družine. Tako je odhod salezijancev na razne kraje bil vsebina nagovora za »lahko noč« 29. oktobra. V njem je don Bosko izrabil priložnost, da je govoril o poklicu. Prav tako je ob tej priložnosti v javnost vrgel misel o splošni konferenci, ki bi se je udeležili ne samo člani družbe, temveč tudi starejši fantje.

Pred nekaj urami je v Rim odpotovalo nekaj salezijancev. To še niso tisti, ki bodo šli v Ameriko, temveč člani, ki bodo ustanovili majhno skupnost v nekem mestu blizu Rima, ki se imenuje Albano in ki leži prav ob vznožju hriba, kjer je nekoč na začetku zgodovine Rima stala Alba Longa.

Prihodnjo nedeljo bo odpotovala še druga skupina, da bodo odprli zavod v Aricci, od koder bodo hodili poučevat v semenišče v Sabini v mestu Magliano. Kočno se bo proti koncu tega tedna tretja skupina štirih ali petih salezijancev odpravila v Trinità, kjer bodo prav tako odprli novo postojanko. Mi pa jih spremljajmo z našimi molitvami, kot imamo navado v takih primerih, zlasti še tiste, ki so sedaj na poti v Rim in bodo jutri prišli na svoje delovno mesto.

Sedaj ko opravljamo devetdnevniko k prazniku vseh svetih, ne smemo noben dan pozabiti na tiste, ki bodo šli v Ameriko. Tudi duhovniki naj jih pri sveti maši priporočijo Bogu. Naši misijonarji, ki jih bo 24, bodo verjetno odpotovali v več skupinah z nekajtedenskim presledkom.

Ko odhajajo večji, bi morali manjši stopiti na njihovo mesto in postati apostoli. Potrebno bi bilo, da bi hlebčki, ki jih dobivamo tukaj pod pokroviteljstvom Marije Pomočnice, pomagali vsakemu fantu zrasti za en meter in bi tako v trenutku postali vsi veliki (splošen smeh).

Toda zaupajmo v Božjo previdnost in z Božjo pomočjo bomo lahko počasi naredili tudi to, se pravi, da boste postali dobri misijonarji, ki bodo spreobrnilo celo zemljo. Naj vam sedaj še povem, da bo jutri ob pol šestih zvečer konferenca za vse člane družbe. To pravim javno, da bodo vsi obveščeni.

Držimo se vedno Gospoda, kajti on vodi vse naše korake in dela, in storimo vse, da nas ne bo karal, ko bo prišel dan, da bo sodil ljudi.

V tej devetdnevniko k vsem svetim naj ne bo dneva, ko ne bi vsak prosil za kako milost. Zlasti skušajmo pridobiti odpustke, ki so nam na voljo v teh dneh. Pri tem ne pozabimo na duše v vicah, na duše tistih, ki so živeli v teh prostorih, v katerih živimo mi, ki so se zabavali na istih dvoriščih, na katerih se zabavamo mi, ki so imeli iste učitelje kot mi. Če potem kateri od nas ne bi imel več očeta ali matere ali sester ali bratov, naj ne pozabi nanje. Od molitev za pokojne imamo dvojno korist: predvsem pomagamo tem ubogim dušam s tem, da jih osvobajamo trpljenja, in si pridobivamo zaslužnje, za katero nam bo Gospod podaril plačilo, ko bomo šli k njemu. Lahko noč.

Napovedana splošna konferenca 30. oktobra je imela za cilj pripraviti duha salezijancev, novincev in aspirantov, da bi dobro začeli novo šolsko leto. Dobrega očeta je poslušalo dvesto osemindvajset oseb. Govoril je od petih do sedmih. Predmet: poklic. Potem ko je zagotovil vsem navzočim, da jih Bog hoče imeti v tem poklicu, je govoril o nevarnostih, da bi izgubili poklic, če bi šli domov. Že nekaj časa, kakor smo videli zgoraj, je skušal preprečevati obiske na domu. Hotel je doseči svoj cilj s prepričevanjem. Že na drugem mestu smo pokazali, s kakšno previdnostjo je moral ravnati, da je uvedel v družbo red in ustvaril občutje redovnega življenja. V zvezi s poklicem je priporočal odmaknjeno življenje, se dotaknil redovnih zaobljub in priporočal zaupanje do spovednika.

Ko smo bili na duhovnih vajah v Lanzu, je bil govor o mnogih stvareh: o družbi, poklicu, zaobljubah čistosti, uboštvu in pokorščine. Te duhovne vaje so lepo uspele, ne samo v moje zadovoljstvo, temveč tudi v zadovoljstvo pridigarjev, ki so pripomogli, da so jih vsi lepo opravili. Bil sem zadovoljen tako zaradi števila udeležencev kakor tudi zaradi načina, kako so potekale. V veliko tolažbo so mi tudi zaobljube tistih, ki so jih naredili, in tistih, ki jih bodo naredili prihodnje leto.

Sedaj prihajam, da začnemo leto, pa ne šolsko, ki se bo začelo v ponedeljek prihodnji teden, če ga že ne bomo mogli začeti v tem, temveč salezijansko leto, pomembno zaradi razširitve družbe v Italiji, v republiki Argentini in v Nici v Franciji. V tem letu je bilo odprtih kar 21 hiš. Komaj včeraj je odpotovalo nekaj naših sobratov v Ariccio in Magliano pri Rimu. Mogoče prav v tem trenutku klečijo pred svetim očetom, da izprosijo njegov apostolski blagoslov. Drugi bodo v kratkem odšli v Albano, kraj prav tako blizu Rima. Upajmo, da to leto glede na sadove ne bo manj rodovitno od prejšnjega.

Toda če hočemo uresničiti velikost stvari, moramo zvesto slediti našemu poklicu.

To pomeni, da moramo reči svetu zbogom. Veliko jih je to že storilo z redovnimi zaobljubami in duhovniško preobleko, kar pomeni odpoved svetu in njegovim vabilom. Veliko jih želi vstopiti v družbo kot laiki z namenom, da bi rešili svojo dušo. Ta pravi namen nam zagotavlja, da smo na pravi poti. Proč z dvomi! Kar se tiče vseh vas, ki ste tukaj zbrani, če me vprašate, ali ste poklicani, da ste člani Družbe sv. Frančiška Saleškega, vam lahko, tako menim, z gotovostjo rečem, da ste.

Da, vi vsi ste poklicani v salezijansko družbo, v duhovniški in redovniški poklic.

V Božjem imenu vam lahko zagotovim, do ste vsi, ki ste že naredili zaobljube, zagotovo poklicani, kajti preden sem jih sprejel, sem se dobro prepričal, ali so poklicani, in če sem jih sprejel, je znamenje, da sem jih imel za sposobne za to veliko dejanje. Po drugi strani pa je predstojnik pod smrtnim grehom dolžan, da ne sprejme tistih, za katere ni prepričan, da so poklicani.

In kaj naj rečem o novincih in aspirantih? Menim, da isto.

»Kako vendar?«

»Poslušajte. V Svetem pismu beremo, da ves svet tiči v zlu, kajti na tem svetu je vse samo poželenje mesa, poželenje oči in napuh življenja. Gospod pa želi, da se zveličamo, da mislimo na večnost, da ljubimo samo njega. Ali ni svet velika ovira za to ljubezen?«

»Gotovo.«

»Bo torej tisti, ki konča odnose s svetom, storil prav ali slabo?«

»Saj o tem nihče ne dvomi. Prav naredi.«

»Vi ste končali?«

»Da.«

Kaj torej stori tisti, ki vstopi v Družbo? – Ravna po želji Jezusa Kristusa, izpolni Božjo voljo. In ker nas je Bog pripeljal sem, smo prišli, ali to morda ne pomeni, da nam je on sam odprl to pot zveličanja? Ali ni nagnjenje za salezijansko življenje znamenje našega poklica? Kdo nam ga je vlil v dušo? Vsak najboljši in vsak popoln dar je od zgoraj, prihaja od Očeta luči. To pomeni, da vaš poklic prihaja od Boga.

In če bi se zgodilo, da bi se odločili drugače? V tem primeru bi moral predstojnik, ki bi videl, da ni poklica, sam na to opozoriti. Jaz bi bil prvi, ki bi rekel: ti nisi poklican za redovno življenje, in če ostaneš, je v nevarnosti tvoje večno zveličanje. Tedaj se bova oba skupaj potrudila, da najdeva poklic, ki bo v korist zveličanju tvoje duše, in če bi bilo treba, bi mu jaz sam poiskal prostor zunaj družbe. Toda dokler takega znamenja ni, je po mnenju sv. Tomaža treba vztrajati v poklicu. Ostanite v poklicu, v katerega ste bili poklicani, pravi sv. Pavel.

Toda nekateri pravijo: »Če smo v družbi, nam ni dovoljeno niti, da bi šli domov na obisk k staršem in prijateljem.« Kakšni starši! Kakšni prijatelji! To soljudje, ki se jih moramo v zadevi poklica najbolj izogibati. Sv. Alfonz je rekel: Starši so sovražniki duše. Tudi tisti, ki imajo najboljše namene, postavljajo največje ovire tistemu, ki bi se rad posvetil Bogu. »Toliko smo naredili zate, sedaj je pravično, da nam pomagaš, saj je zapisano: Spoštuj očeta in mater!« Sv. Tomaž odgovarja, da starši v stvarih poklica prav nič ne razumejo in so zato naši sovražniki. In to pravi, ko razlaga svetopisemske besede: »Človekovi sovražniki so njegovi domači. Domači navadno iščejo, kar je njim v korist, in ne, kar je Jezusa Kristusa. Oni govorijo o svetnih koristih ter mislijo in si želijo zemeljskih udobnosti.«

Pa bo prišel kak sorodnik na obisk redovniku in bo rekel: »Oh! Kaj vendar delaš tukaj? Lahko bi prišel domov k svojemu očetu, k svoji materi, ki te imata tako zelo rada. V domačem kraju bi si lahko poiskal bolj udobno življenje. Pa tudi v škofijski službi bi ti šlo bolje.« Tako in podobno besedičenje, ki ga slišimo tudi pri tako imenovanih uglednih osebah, je mogoče zaznati, čeprav se na poklic prav nič ne razumejo. Toda kakšen dom? Kaj je dom? Tudi jaz sem hodil domov. Bil sem tam kak dan ali dva, opravil, kar je bilo treba, in se vrnil v oratorij. Pa so mi sorodniki rekli: »Ali ne bi lahko ostal še kak dan? Tudi tukaj je mladina, ki potrebuje vzgojo.« Toda jaz sem jim odgovoril: »Moja dolžnost me kliče v oratorij. Če so tukaj dečki, ki potrebujejo vzgojo, bom to skušal zadostiti na drug način, tudi po drugih ljudeh. Jaz pa moram biti tam, kamor me je Gospod postavil.«

V tem primeru moramo storiti, kakor je naredil Božji Odrešenik, ko se je kot mladenič dvanajstih let izgubil v templju in sta ga iskala mati Marija in stari Jožef, njegov krušni oče. Ali ga nista morda ljubila iz vsega srca? Kako zavzeto sta ga iskala! Kako sta žalovala za njim! In ko sta ga po treh dneh iskanja našla v templju, sta mu rekla: »Kaj si se dal tako dolgo iskati? Ali ne veš, da sva te v strahu iskala?« Jezus jima je

odvrnil: »Zakaj sta me iskala? Ali ne vesta, kaj je volja mojega Očeta? Ali ne vesta, kje moram biti?« Tako moramo mi odgovoriti tistim, ki bi nas radi odtrgali od kraja, stanu, poklica, v katerega nas je Bog poklical: »Ali ne veste, da moram izpolnjevati voljo svojega nebeškega očeta? Ali veste, da moram skrbeti za reči, ki se tičejo večje Božje slave, in ne za svojo mater in svojega očeta?« Evangelij pravi, da je presveta Devica Marija molčala in vse te beseda premišljevala v svojem srcu.

Nekega dne je Jezus pridigal veliki množici ljudi, kar ga pride iskat njegova mati in njegovi bratje, se pravi bratranci, da bi govorili z njim, a se ni zmenil zanje. Presveta mati Marija ni mogla k njemu in mu je dala vedeti, da ga pričakuje. Nekdo ga je potegnil za suknjo in mu rekel: »Tvoja mati in bratje te iščejo.« »Toda kdo so moja mati in bratje?« Iztegnil je roko proti množici, ki ga je obdajala, in vzkliknil: »Resnično, resnično vam povem, kdor posluša mojo besedo in jo izpolnjuje, mi je mati in brat.« Jasnó znamenje, da vidimo, kako mora tisti, ki gre za Jezusom, zapustiti svoje starše. Nekaterim pa bi povedal tole: Kaj potem razmišljate o položaju, iz katerega vas je Bog po svojem usmiljenju potegnil? Povejte mi, dragi sinovi. Tukaj zares nismo zelo daleč od nekaterih grešnih priložnosti, ki jih je svet poln.

»Seveda, seveda!«

»Če se torej hočemo ločiti čim dalje od greha, potem si izberimo oratorij.«

»Tukaj padam v določene napake, v katere sem padal tudi v svetu.«

»Zato se zatecimo v ta oddaljeni kraj, daleč od slabe družčine.«

»Ali nimam tukaj priložnosti, da bi delal dobro, da obiskujem cerkev, da se posvetim pol ure premišljevanju in da prejmem svete zakramente?«

»Vsekakor.«

»Če torej želimo rešiti našo dušo, jo odtegniti nevarnosti, vstopimo v našo družbo, ki je varen kraj pred svetom in zagotovljeno mesto, kjer si pridobimo večno zveličanje.« Toda ko smo v tej družbi, se moramo varovati, da ne bomo izgubili poklica in odvrnili našega koraka od poti, po kateri smo začeli hoditi.«

»Pa je mogoče izgubiti poklic?« bo kdo vprašal. Odgovarjam: Gotovo je mogoče. Poklic je dragocen biser. To je evangelijski biser; neki človek ga najde, proda vse, kar ima, in ga kupi. Če ima kdo kak biser, ga zato, da ga ne bi izgubil, skrbno varuje. Če bi tisti, ki ima ta dragoceni biser, šel na obalo morja in ga vrgel v valove ali ga vrgel pod noge, ga potlačil v blato in bi zato, ker je majhen, izginil v pesku ali v kepah, ali bi ga vrgel v globoko črno jamo, kjer bi se izgubil v blatu, bi bil ta dragoceni biser izgubljen in nihče več se ne bi zanimal zanj, ker je izgubil bogastvo po svoji krivdi. Tako moramo varovati naš poklic, ki ga sveti očetje imenujejo biser, ki je skrit v revnem življenju in v redovniku, ki zvesto izpolnjuje redovna pravila. Če bi zavrgli ta dragoceni biser, bi postali predmet Božje jeze, ker ne bi cenili tako dragocenega daru.

Prav tako moramo ljubiti od sveta odmaknjen način življenja. Ne le da ne bomo odvrgli našega bisera, temveč moramo paziti, da ga ne bomo izpostavili svetu. Imejmo ga skrbno skritega, da ga ne izgubimo. Če bi kdo imel dragocen srebrn ali zlat kovanec velike vrednosti in bi hodil po trgu, ga kazal in kričal »Glejte, kako lepo reč imam«, bi se kak tat ali pohlepnež takoj potrudil, da bi mu ga odvezel. Če nikomur nič ne pove in ga skrbno skriva v svoji obleki, ne bo nihče zvedel za to. Ne bo se iz-

postavljaj nevarnosti, da bi izgubil svoj zaklad. Kdor javno nosi svoj zaklad, hoče, da ga okradejo. To velja tudi za nas. Naš redovni poklic moramo skrbno varovati, da hudič, ki samo čaka, da bi nas onesrečil, ne pride na svoj račun. Ne vprašujmo za svet tu in tam pri ljudeh, ki bi nas lahko okradli. V danih okoliščinah bi morali poklic skriti celo pred svojimi starši, zlasti takrat, ko se odločamo, kajti njegovi domači so človekovi največji sovražniki. Zlasti pa ne bodimo posvetni in se ne navezujemo čutno na domače.

Hočem vam povedati še nekaj stvari o uboštvu.

»Toda ... toda ...« bo kdo rekel, »zelo rad bi bil v družbi, če bi imel malo boljšo sobo, če bi imel opravilo, ki bi mi bolj ugajalo itn. itn.« Toda pri duhovnih vaja ste naredili zaobljube, ali ne? In zaobljubo uboštva. In kdo ne bi bil rad na tak način ubog, da mu ne bi nič manjkalo? To bi pomenilo norčevati se iz Gospoda. Nekateri se hvalijo, da so ubogi: »Jaz sem naredil zaobljubo uboštva.« Toda ko iščeš sadove te zaobljube, ne najdeš ničesar. Enkrat vino ne bo zadosti dobro, ker je preveč vodeno. Pa ne znamo potrpeti in se zatajevati. Ali pa: »Če ne bi bilo tako vodeno, bi bilo boljše.« Seveda. Toda če hočemo biti ubogi, moramo vendarle kaj malega trpeti. Revez, ki bi imel na voljo vino, tudi če bi bilo samo srednje vrste, bi se imel za srečnega. Oh, ne bodimo izmed tistih, ki imajo radi uboštvo v besedah, nočejo pa slišati o njegovih spremljevalcih.

Kar se tiče zaobljube pokorščine: »Ta predstojnik me ne more videti. Če ve, da mi kaka stvar ugaja, mi je gotovo ne bo dal, in če ve, da mi kaj drugega ne ugaja, mi bo ukazal prav tisto.« Niste naredili zaobljube pokorščine? S tem ko ste naredili to zaobljubo, ste darovali Bogu svojo voljo in zato morate storiti vse to, kar vam Gospod ukazuje. Vam ugaja? Prav. Vam ne ugaja? Je proti vašemu nagnjenju in okusu? Še bolje. Imeli bomo večje zasluženje pred Bogom. Vendar ne smemo biti pokorni z dolgim nosom, kakor to delajo nekateri. Storiti moramo vse z veselim obrazom, ker vemo, da je tisto, kar nam ukazujejo predstojniki, isto, kar nam zapoveduje Bog. Glejte, veliko več je vreden dober zajtrk, ki ga zaužijemo po ukazu predstojnika, kot zatajevanje, ki smo si ga sami izmislili. Včasih predstojnik ukaže kako delo, pa ga kdo naredi samo napol. Predstojnik pride in želi videti, kako je bilo narejeno. Ker je narejeno samo napol, se užalosti in celo noč razmišlja, kako bi stvar uredil. Ubogi ravnatelj, ki mora misliti na toliko stvari, je sedaj zaposlen s tem vprašanjem in ne more misliti na drugo, ker je ta gosposki hotel narediti stvar po svoji glavi.

Tretja zaobljuba je zaobljuba čistosti. Oh, kako lepa je ta čednost! Rad bi vam cele dneve govoril o njej, pa vidim, da mi zmanjkuje čas. To je najlepša čednost, najdragocenejša. Oh, dragi salezijanci, če bi jo lahko vsi imeli v polni meri. Tako lahko jo je izgubiti, če se ne trudimo, da bi jo ohranili. Tako lahko jo omadežujemo, če se ne oklenemo nasvetov, ki nam jih dajejo predstojniki in pravila. Storiti moramo vse, da se bomo ohranili čisti in sveti pred Bogom. Pozor pri prvem pojavu skušnjave, premagujte se v nekaterih preveč čustvenih primerih, ne uporabljajte nekaterih preveč drznih besed, ogibajte se določenih prijateljstev, kakih preveč razburljivih knjig. Ne prepuščajte se čutom, izogibajte se brezdelja, ne prezirajte previdnosti, varujte se kršenja pravil, bodite močni v trenutnih napadih, nikar se ne odpovejte svoji slavi, ne recite: »Samo tokrat. Saj je že toliko časa, kar se upiram. Bom že popravil.« Toda, toda! Abyssus abyssum invocat.

In če bi kdo dal, da ga premaga hudič? Glejte, da ne boste naredili prvega napačnega koraka po tej nesreči. Prvi velik napačen korak, ki ga nekateri naredijo, potem ko so imeli tako nesrečo, je, da spremenijo spovednika. Ne poznam druge stvari, ki bi imela slabše posledice, ker tukaj ne gre samo za odvezo, temveč tudi za vodstvo. Odvezo vam lahko da vsak spovednik, toda kako naj vas vodi kdo, ki mu pripovedujete samo vsakdanje stvari, tistega, kar je zares težko, pa ne poveste? Kakšno sodbo bo lahko dal, če ne pozna drugega kot to, kar ste mu hoteli povedati, celo vrsto drugih stvari pa ste zamolčali ali povedali drugemu spovedniku. Kako vam bo lahko pomagal, ko bo imel za skrupuloznost kaj, kar je bila privolitev, in za lahkomiselnost, kar pa je posledica tistega, česar on ne ve? Kaj boste rekli o bolniku, ki zdravniku pove samo kaj nepomembnega, kje je rana, pa ne izda? Rekel bo, da gre za nepomembno utrujenost, za nepomemben glavobol, za visoko vročino pa nič ne ve. Dal mu bo kako pomirjevalno sredstvo, toda jutri bo vročina spet tu in smrt je neizogibna. Najboljše zdravilo v takih primerih, veliko sredstvo proti nadaljnjim padcem je zaupanje do rednega spovednika. Sicer bi pa rad, da ne bi noben duhovnik, klerik in fant izpustil dneva, ko ne bi prosil za to lepo čednost, zlasti po svetem obhajilu ali pri sveti maši. Prosimo zanj kot izreden dar. Vztrajno prosimo zanj Jezusa v najsvetejšem zakramentu, rekel bi celo, da bi prosili, da bi se telo in kri Jezusa Kristusa uresničila v nas, se pomešala z našo krvjo, da se tako ne bi v nas zgodilo nič nepravilnega.

Pozornosti vredna je beseda za »lahko noč« na dan vernih duš. Ko je končno naznanil reden potek pouka, je svojim gojencem predložil tri glavne točke svojega vzgojnega programa: beg pred grehom, pogosta spoved, pogosto prejemanje svetega obhajila. Glede pogostega prejemanja zakramentov je vredno razmišljati, s kako umerjeno mirnostjo govori o tem tako zelo težkem vzgojnem vprašanju, ki pa je središče njegove vzgoje.

Naznaniti vam moram dve stvari. Jutri začnemo reden šolski pouk. Nekateri so že negodovali: »Preveč odmorov, preveč sprehodov, malo učenja!« Jutri bodo potolaženi vsi. Kljub temu vam bo ostalo še veliko časa za odmor in vsak naj se v prostem času veselo zabava.

Vendar ni zadosti, da se začne redno šolsko leto. Spominjajte se, da ste prišli k meni, da se boste učili. Jaz bom premislil o svoji vlogi, vi pa premislite o svoji. Tako boste že od jutri storili vse, da boste bežali pred brezdeljem in grehom; dve stvari, ki se ju morate naučiti. Modreci pravijo, da je čas zlato. Kdor torej izgubi minuto, je izgubil del zaklada. Zato se je treba takoj od začetka z dobro voljo potruditi, da se nam na koncu leta ne bo treba pritoževati zaradi izgubljenega časa.

Vedeti pa morate, da resnična modrost prihaja samo od Gospoda; bežati pred brezdeljem in dobro izkoristiti čas ne bi nič koristilo, če bi v duši nosili greh. Initium sapientiae timor Domini (začetek modrosti je strah božji). Zato moramo najprej spraviti v red našo vest. Sapientia non introibit in animam malevolam et non habitabit in corpore subdito peccatis (znanje ne bo vstopilo v hudobno dušo in ne prebivalo v telesu, ki je podvrženo grehu). To geslo je bilo napisano na plakatu v učilnici. Ne vem, ali je še tam. Če ga ni, naj ga don Durando spet namesti.

Ponovil bom nasvet, ki ga dajem na začetku vsakega šolskega leta: pogosto prejemajte zakrament spovedi in obhajila.

Kar se tiče zakramenta spovedi, vam ne bom določal dneva. Sveti očetje priporočajo tedensko, dvotedensko ali mesečno sveto spoved. Sv. Ambrož in sv. Avguštin priporočata tedensko. Jaz pa vam ne bom dal nobenega posebnega nasveta. Priporočam pa vam, da greste k spovedi, če vam vest očita kak greh. Kdo bo vzdržal sedem ali deset dni brez greha, drugi mogoče štirinajst ali dvajset dni. Kdo drug pa zmore samo tri ali štiri dni in že spet pade v greh. Ta naj gre k spovedi bolj pogosto, razen če gre za nepomembne stvari. Katekizem priporoča spoved vsak mesec ali vsaka dva tedna. Sv. Filip Neri priporoča tedensko spoved. Tako je delal sv. Alojzij. Zato naj tisti, ki malo misli na svojo dušo, gre k spovedi vsak mesec, kdor jo želi rešiti, pa se čuti malo gorečega, naj gre na vsaka dva tedna. Kdor pa želi doseči popolnost, naj gre vsak teden. Bolj pogosto ni treba, razen če mu kaj teži dušo.

Kar se tiče svetega obhajila, vam ne bom predpisoval časa, temveč vam bom povedal kratek dogodek. Najprej pa pogledjmo na uro, da ne bo preveč pozno. Komaj devet in osem minut je. Kar vam hočem povedati, bo vzelo samo pet minut. Neki možakar je imel navado hoditi k spovedi k sv. Vincencu Pavelskemu. Vendar mu ta spovednik ni ugajal, ker ga je spodbujal k pogostemu svetemu obhajilu, in to večkrat na teden. Ko se je naveličal tega priporočanja, je sklenil spremeniti spovednika in iti k drugemu. Ko ga je dobil, mu je rekel: »Vedite, da sem hodil k spovedi k očetu Vincenciju. Toda on me je spodbujal, naj hodim vsak dan k obhajilu. Toda meni to ne ugaja in sem prišel k vam, da mi vi daste nasvet.«

Spovednik, ki verjetno ni mislil na škodo, ki jo je delal, mu je odgovoril: »Zdi se mi, dragi sinko, da imaš prav. Zakaj tako pogosto? Začni bolj poredko. Enkrat na teden.« Čez nekaj časa je spovednik možakarju svetoval, naj gre k obhajilu na vsaka dva tedna, da se bo lahko bolje pripravil. Končno mu je v svojem napačnem vodstvu, ne vem zakaj, mogoče zato, ker je padel vedno v iste grehe, ali zato ker ga je imel za premalo čednostnega, svetoval, naj hodi k obhajilu samo enkrat na mesec.

Ko je prešlo nekaj časa v teh nerednostih in ker ni bil več tako zadovoljen kot prej in potem zaradi očitjanja vesti, se je možakar spet vrnil k sv. Vincenciju in mu rekel: »Zanič vse skupaj, oče Vincencij, zanič!«

»Zakaj,« ga je vprašal sv. Vincencij, »zakaj, dragi sinko, niste nič več prišli k meni?« »Ker sem se naveličal pogostih obhajil. Šel sem k drugemu spovedniku, da bi hodil bolj poredko. Sedaj pa vidim, da sem z opuščanjem spovedi začel opuščati tudi krepostno življenje, vsak dan sem bil slabši in končno se nisem več hodil spovedovat. Zato hočem storiti po vašem nasvetu in pogosteje prejemati sveto obhajilo.«

Spovedal se je pri sv. Vincenciju, opravil vse v redu, začel lepše življenje, prejemal pogosteje svete zakramente in postal dober človek kakor prej.

Isto priporočam vam. Vsi potrebujemo obhajilo: dobri, da ostanejo dobri, slabi, da bodo postali dobri in tako dosegli resnično modrost, ki prihaja od Gospoda. Zato vam ponavljam: beg pred brezdeljem, beg pred grehom, pogosta spoved, pogosto sveto obhajilo. Lahko noč!

Na začetku šolskega leta dobri vzgojitelji vedno ugotavljajo in lahko ob-

čutijo, koliko hudega so naredile počitnice in koliko žrtev je bilo. Te žrtve so fantje, ki so jih slabe tovarišije in priložnosti za greh popolnoma spremenile. Zato je treba, če hočemo prehiteti pohujšanje in vtisniti zveličavni strah v tistih, ki nimajo najboljšega namena, prisiliti svoje srce, da damo kak poučen zgled. Tako predvidevanje je vstopalo v don Boskov načrt. Tako so v mesecu novembru odslovili tri izmed največjih v petem razredu gimnazije, ker so se začela kazati malo spodbudna znamenja. S koliko prošnjami so neprevidneži skušali spremeniti odločitev. Eden izmed njih, doma iz Palazzola sull'Olio, je, potem ko je govoril z don Boskom, šel k podravnatelju don Lazzeru, v rokah katerega je bila odločitev, in se mu vrgel h kolenom. Moledoval je, rotil in prosil je, da bi ga obdržali kot dijaka, kot rokodelca, kot familijanta. Šel je k don Bologni, prefektu zunanjih, in spet ponovil svoje prošnje. Ko se je zdelo, da se je zares pokesal, so ga poslali v Lanzo. Neki drug fant iz Trinità je šel domov, toda čez nekaj dni se je vrnil s starši in spet je bilo joka in žalovanja. Oče, moder in pameten mož, je bil skoraj iz sebe, ko je videl, da so sina izključili iz zavoda, in bi skoraj zbolel, ker ni hotel več jesti. Zmagalo je sočutje. Fanta so poslali v Borgo San Martino in o celi zadevi prej obvestili ravnatelja. Tretji, doma iz Busce, je ostal nekaj dni doma, napisal več pisem, pa brez uspeha. Nato se je v spremstvu svojih staršev vrnil v zavod. Dovolili so mu, da je šel v Alassio, vendar s pogojem, da se mu ne zmanjša mesečina. Samo posebne okoliščine, v katerih so se znašli ti fantje, so omogočile, da niso z njimi ravnali z vso strogotostjo.

Don Bosko ni nikdar dal, da bi ga tako prevzele skrbi za oratorij in drugi opravki, da ne bi mislil tudi na druge hiše. Tako je 21. novembra obiskal zavod v Borgu San Martino, kjer je bil pri praznovanju hišnega zavetnika sv. Karla, ki so ga prenesli na 23. november, 4. decembra je obiskal zavod v Lanzu in se vrnil v oratorij na predvečer praznika Brezmadežne. Tukaj je imel sanje, drugačne od tistih, ki jih je don Lazzeru, potem ko jih je slišal pripovedovati, v svojih spominih v kroniki imenoval »drugačne« od običajnih. Dne 12. decembra je blaženi šel v Trinità in obiskal tisto malo hišo, ki so jo pred kratkim odprli.

Pismo s konca novembra nam ga kaže vsega zavzetega od skrbi za hišo v Torrioneju v Vallecrosii.

Dragi moj don Cibrario!

Prejel sem tvoje pismo in pismo profesorja don Boida, kjer mi poročata o stvareh, kakor so. To nam bo služilo za vodilo.

Don Rua bo poskrbel, da boste čim prej dobili pomožnega učitelja. Jaz bom odpotoval v Ligurijo takoj po božiču in se bom mirno ustavil v Turinu. Gospodično Leticijo bodo sprejeli v Mornese z njeno sestrico.

Skrb prepustite meni in g. očetu Lavagninu. Izpili bomo eno izmed njegovih čudovitih steklenic in tako bomo vse uredili. Recite mons. Vialeju, naj prižge ogenj za stavbo nove cerkve v Turinu, jaz pa bom prinesel malo lesa (Bosko).

Zelo me skrbi bolezen gospoda škofa. Ta hiša moli zanj in upajmo, da ga bo Bog kljub

njegovi častitljivi starosti še hotel ohraniti. Pozdravi naše sestre in gospode Lavagnino in vsem izroči poseben blagoslov svetega očeta. Amen.
Ostani mi v J. K. najvdanejši prijatelj. Duh. Janez Bosko
Turin, 29. 11. 1876

Don Bosko, ki je na vseh straneh iskal podporo za potrebe oratorija in mu je pogosto potovanje pokazalo primernost nekdanjih ugodnosti, ki so jih uživali on in njegovi gojenci na železnici, je te poskušal dobiti. Zato je pisal dvoje pisem, eno ministru javnih del in drugo glavnemu direktorju železnic. Njegovi ekscelenci Zanardelliju pa je pisal:

Ekscelenca!

Zatekam se k vam v zadevi, ki se nanaša na zgolj najrevnejše plasti ljudstva.

Ko zbiram prispevke, s katerimi vzdržujem več kot tisoč ubogih dečkov, moram misliti tudi na denar, ki ga bom uporabil za pot po železnici bodisi od doma v oratorij bodisi iz oratorija domov. To znese velike vsote, ki bi jih lahko uporabil za nakup kruha za te fante.

V preteklosti, ko so bile železnice v državni upravi, je država dovoljevala brezplačno vožnjo meni in enemu spremljevalcu, znižano ceno za gojence in brezplačen prevoz za tiste, ki jih je pošiljala državna uprava.

Ker so te ugodnosti popolnoma odpravili, vas prosim, da meni in mojemu spremljevalcu dodelijo brezplačen prevoz na železnici v Italiji, da bi tako lahko priskrbel vse potrebno za vedno večje število zapuščenih otrok in tistih, ki so v nevarnosti.

Zagotovim vam lahko, da gre zaprošena usluga v izključno korist teh fantov, ki so, če jim nihče ne pomaga, izpostavljeni velikim nevarnostim in bi verjetno lahko delali velike težave državnim organom, ker bi jih morali kaznovati in vreči v ječo.

Prepričan, da bo vaša uglednost vzela v dobrohoten pretres predloženo prošnjo, prosim Boga, da bi vas ohranil srečnega. Z največjim spoštovanjem imam čast, da se imenujem vaše uglednosti vdanega služabnika.

Turin, 4. decembra 1876

duh. Janez Bosko

Od pisma generalnemu direktorju železnic nam je ostal samo tale osnutek, ki naj bi ga tajnik prepisal na lepo in opremil z izrazi vljudnosti, kot je bila to navada.

Spoštovani komendantor!

Velezaslužna Direkcija železnic v gornji Italiji nam zaradi uslug, ki jih delamo ubogim in zapuščenim dečkom in otrokom uslužbencev pri železnici, podeljuje brezplačno vožnjo na progah, ki niso v državni lasti, in zahteva, da plačamo samo državni davek.

Upam, da mi bo vaša uglednost še zanaprej dodelila to uslugo. Ker pa število zapuščenih dečkov zelo narašča, bi vas prosil, da bi to uslugo razširili na vse železnice v gornji Italiji. Če pa to ni mogoče, bi prosil, da bi mi dodelili popust kot v prejšnjih letih. Zagotavljam vam, da bom vedno z veseljem sprejemal fante, ki mi jih boste kakor v preteklosti hoteli zaupati in bi jih priporočila vaša direkcija.

Ponižni služabnik duh. Janez Bosko

Nadaljujemo pripoved o dogodkih v oratoriju. Blaženi je hotel osebno naznaniti začetek devetdnevnice na čast Brezmadežni. Že drugič je omenil Dominika Savia. Tokrat pa je govoril nadvse živahno in je podrobno prikazal dogodek, ki ga je omenil v Vita (Življenju) samo mimogrede. Tam v 17. poglavju pravi: »Lahko rečemo, da je bilo celo Dominikovo življenje vaja v pobožnosti do presvete Device Marije. Ni opustil nobene priložnosti, da bi ji izkazal kako čast. Leta 1854 je vrhovni poglavar Cerkve opredelil versko resnico brezmadežnega spočetja Device Marije. Dominik si je nadvse želel, da bi se med nami ohranil spomin na ta vzvišeni naslov nebeške Kraljice. 'Želim si,' je imel navado reči, 'da bi naredil kaj v čast Devici Mariji, želim pa to narediti takoj, ker se bojim, da mi bo zmanjkalo časa.'« Nato življenjepisc pripoveduje o ustanovitvi Družbe Brezmadežne, ki si jo je zamislili in uresničil Dominik. O tej slovesnosti je don Bosko pisal v 8. poglavju: »Savio je bil eden izmed tistih, ki so goreče želeli sveto slaviti njen praznik. Napisal si je devet cvetk ali krepostnih dejanj, od katerih je hotel izpolniti vsak dan eno. Pripravil se je, opravil splošno spoved in prejel zakrament z največjo zbranostjo.« Zvečer 28. novembra je govoril:

Jutri začenjamo devetdnevnico v čast Mariji Brezmadežni. Želel bi, da bi jo vsak opravil s čim večjo zavzetostjo. Zjutraj in zvečer požete »Hvaljeno bodi brezmadežno spočetje blažene Device Marije Božje matere.« To prošnjo izrekajo verniki v čast presvete Mariji. Cerkev pa je zato, da bi počastila njeno brezmadežno spočetje, ustanovila praznik, na katerega se bomo mi vsi pripravili z devetdnevno pobožnostjo. Začeli bomo jutri, in kakor upam, gospod Bog ne bo odrekel posebnih milosti vsakemu izmed nas.

Jaz se še sedaj spominjam tistega veselega, angelskega obraza Dominika Savia, ki je bil tako dober in tako preprosto vdan! Na predvečer začetka devetdnevnice k Mariji Brezmadežni je stopil k meni in se z menoj dolgo pogovarjal, kakor sem zapisal v njegovem življenjepisu samo na kratko, kar so gotovo mnogi že brali oziroma imajo priložnost brati. Ta razgovor je bil zelo dolg. Rekel mi je: »Vem, da mati Božja Marija podeljuje bogate milosti tistim, ki lepo opravljajo njene devetdnevnice.«

»In kaj boš ti storil za Božjo mater Marijo v tej devetdnevnici?«

»Rad bi storil veliko reči.«

»In kaj bi bilo to?«

»Predvsem bi rad opravil splošno spoved mojega življenja, da bom tako pripravil svojo dušo. Potem bom skušal točno izpolnjevati cvetke, ki nam jih bodo vsak dan dajali za naslednji dan. Medtem bom skušal tako živeti, da bom lahko vsak dan prejel sveto obhajilo.« Tu je umolknil kot kdo, ki ima še nekaj povedati.

»Imaš mogoče še kaj?« sem ga vprašal.

»Da, imam še nekaj.«

»In kaj bi bilo to?«

»Odločil sem se za strašen boj proti smrtnemu grehu.«

»In še kaj?«

»Prosil bom Marijo in Jezusa, da naj storita, da bom raje umrl, kot da bi storil odpušljivi greh proti sramežljivosti.«

Nato mi je izročil listek, na katerem je bilo zapisano: »Najprej hočem opraviti splošno spoved, nato bom prosil brezmadežno Devico, da me ohrani čistega, da bom lahko vsak dan prejel sveto obhajilo, in da naj stori, da umrem, samo da ne bom storil smrtnega greha.« Držal je svoje obljube, ker mu je preblašena Devica Marija pomagala. Bil je, dragi moji sinovi, vaše starosti, bil je iz mesa in kosti kakor vi, imel je iste slabe težnje kakor vi, hodil je po teh istih krajih, prejemal je isto vzgojo oratorija, kakor jo prejimate vi, študiral je v isti učilnici kot vi, hodil v šolo v iste razrede kot vi, spal v istih spalnicah kot vi, jedel isti kruh, kot ga jeste vi. Bil je le malo boljši in prizadevnejši kot vi in nam dal dober zgled.

S tem nisem hotel povedati, da morate vsi opraviti splošno spoved. Ne, ne pravim tega. Toda če bi bilo komu potrebno, če bi se spomnil kakega greha, ki se ga še ni spovedal iz prejšnjega življenja, bi mu priporočil, da to stori. Če bi šlo za smrtni greh, potem je treba, da se začne spovedovati od zadnje veljavne spovedi in se spovedati vseh grehov, ki se jih še ni spovedal vse do sedaj. Nekateri tožijo, da se morajo spovedovati vedno istih nepokorščin, iste neobvladane jeze, iste izgube časa, istih grdih misli, ki se jih niso skušali takoj znebiti, iste pregrehe v govoru in dejanju. Z eno besedo, spovedi in grehi, grehi in spovedi. Pomislimo malo na naše življenje po zadnji spovedi, ki smo jo opravili. Smo že kaj napredovali? Drevo spoznavamo po sadežih, ki jih rodi. Če ugotovimo, da smo kaj napredovali, potem pogumno naprej, če pa nismo napredovali, potem moramo priznati, da spovedi, ki ne prinašajo dobrih sadov, niso bile dobre. Grehe delamo mi in se moramo zato popraviti tako, da si dobro izprašamo vest in popravimo splošno spoved. Nato pa trdno sklenimo, da se bomo poboljšali. Vsekakor bi bilo dobro, če bi mnogi, če ne že vsi, opraviti tako splošno spoved. Tukaj bi vam lahko na široko govoril o razpoloženju, ki je za to potrebno, vendar imam navado, da vse povzemam v teh besedah: predstavljaj si, da si v zadnjem trenutku svojega življenja. Povej mi, kaj bi hotel takrat storiti. Vprašaj se o vseh svojih grehih, ki si jih storil, kakor če bi umiral in bi moral narediti obračun pred Gospodom o vseh svojih dejanjih, in potem opravi svojo spoved.

Prepričan sem, da večina izmed vas dela to, kot je prav. Vendar bi rad nagovoril tistih nekaj, ki ne delajo tako, da bi tudi oni storili vse, kar je v njihovi moči, da bi se zares dobro spovedovali.

Za sklep pa dvoje stvari, ki vam jih priporočam v tej devetdnevnic: dobro spoved in vsak dan sveto obhajilo, če mogoče zakramentalno, če pa to ni mogoče, vsaj duhovno, ki je v tem, da si srčno želimo sprejeti Jezusa v naše srce. Lahko noč.

Poseben nagovor je imel 3. decembra za rokodelce in tokrat še tretjič omenil Dominika Savia. Njegove spodbude, da bi dobro opravili devetdnevnic, so morale obroditi dobre sadove, ker v svoji kratki kroniki pod 8. decembrom piše: »Don Bosko je bil zelo zadovoljen z rokodelci. K temu je veliko pripomogel obisk, ki ga je opravil med devetdnevnic.«

Sedaj se ne morete pritoževati, češ da vas don Bosko nikdar ne obišče. Vi mislite, da vsak večer govorim dijakom. Pa ni tako. Od avgusta sem bil pri njih samo dvakrat. In potem je tu še drugi razlog: da zvoni za molitve, ko mi komaj končujemo večerjo

in ni niti časa, da bi prišel sem. In vi imate don Rua in don Duranda, ki vam znata povedati toliko lepih reči.

In če jaz ne pridem k vam, pridite vi k meni. Dijaki me prihajajo obiskovat v zakristijo in rad vidim, da pride tudi kak rokodelec. Toda v tem vas dijaki pojedjo v solati, kot pravijo tukaj v Valdoccu. Prav, potem pa se tako maščujete: »Don Bosko noče priti k nam? Dobro, bomo pa mi šli k njemu.«

Smo v devetdnevnici k prazniku Marije Brezmadežne. Priporočam vam isto, kot sem že priporočil dijakom prvi dan devetdnevnice: da bi vsi po tem prazniku poskrbeli, da bi poravnali račune s svojo vestjo. Če ima kdo kako nerodnost, kako zmedo, ki jo je treba urediti, naj ne opusti te priložnosti devetdnevnice k Brezmadežni in vse spravi v red. Gre za vašo dušo, da se ne bi pogubila, temveč večno zveličala. Ne pravim, da morate vsi narediti življenjsko spoved. Ne gre za to. Tisti, ki ste jo že naredili, je boljše, da je ne ponavljate. Vendar pa naj vsi opravijo spoved, kakor to zahteva njihova vest. Splošno spoved bi potreboval tisti, ki se vedno spoveduje istih grehov. Mogoče se je kateri prvič spovedal laži in potem se pri vseh spovedih spoveduje laži. Drugi se vsakokrat spoveduje, da se v cerkvi grdo obnaša, da je nepokoren in brezobziren do asistentov, da grdo govori, da pripoveduje pohujšljive smešnice in šale, da ima grde navade. So take spovedi zares dobre? Odgovarjam vam z besedami svetega evangelija: Iz njih sadov jih boste spoznali. Če spovedi ne prinašajo sadov, potem je velika nevarnost, da če že niso božjeropne, pa so vsaj neveljavne. V tem primeru je treba dobro preiskati svoje srce in poiskati vzroke, ali mogoče ni dobro izpraševanje vesti, kes, dober sklep ali kaj drugega. Potem opravite dobro spoved in tako pretrgate vsako povezavo s hudičem, ki vas je mogoče imel privezanega.

Mogoč je še drug primer, da bi kdo moral opraviti splošno spoved, in sicer če je kdo pri spovedi zavestno zamolčal smrtni greh. Isto je potem storil za veliko noč, božič, telovo, in sicer leto za letom. To verjetno ne velja za nobenega izmed vas. Zato ne opustite priložnosti, da bi v tej devetdnevnici uredili svoje stvari in se tako izognili nevarnosti večnega pogubljenja. Pojdi, spovej se zamolčanega greha, popravi vse neveljavne spovedi in začni novo življenje.

Na predvečer devetdnevnice Marije Brezmadežne je prišel k meni Dominik Savio in mi dejal: »Rad bi dobro opravil to devetdnevnico.«

»Zelo me veseli, da jo hočeš opraviti dobro,« sem mu odgovoril.

»In kaj naj naredim?«

»Glej, opravi dobro vse pobožne vaje.«

»Prav. Toda jaz bi rad storil še kaj več,« je dejal Dominik.

»Pogosto prejmi sveto obhajilo.«

»Tudi to že delam in z Božjo pomočjo upam, da bom to storil vsak dan. Vendar bi rad še kaj posebnega.«

»In kaj bi rad storil za mater Božjo Marijo?«

»Rad bi opravil splošno spoved in potem obnovil obljubo, ki sem jo že večkrat dal materi Božji Mariji, da se bom izogibal vsakega pogleda in zavrnil vsako misel proti čednosti čistosti.«

Če je Dominik Savio skušal biti natančen v vsem, je bil v tem še posebno zavzet. Opravil je svojo splošno spoved v spodbudo vsem, ki so ga videli.

Skušajte tudi vi po zgledu Dominika Savia dobro opraviti to devetdnevnicco. Je zato potrebno, da vsi opravimo splošno spoved? Ne, kakor sem že povedal na začetku. Nočem tega. Toda če je komu potrebna, potem naj ne opusti priložnosti za ta praznik. In če kateri izmed vas ne bi mogel urediti svojih računov do praznika, naj to stori po prazniku, do prihodnje nedelje. Jaz bom vedno čakal na vas v zakristiji. Toda za božjo voljo naj nihče od vas ne odvrta drugih od spovedi.

Drugo, kar sem vam hotel priporočiti, je, da se imejte radi med seboj, da dajate drug drugemu dober zgled in dobre nasvete. Toda nikdar, nikdar tistih posebnih prijateljev, ki dajejo pohujšanje, ki vodijo h grdim pogovorom in ubijajo dušo drug drugega. To delajo tisti, ki se družijo med seboj, da bi delali hudo, da bi kradli, kakor sem pravkar slišal, da se je zgodilo, v veliko mojo žalost. Kradejo na vrtu, kradejo v obednici, kradejo v kuhinji in celo bolničar mora zelo paziti, da mu ne odnesejo stvari, ki jih hrani za bolnike. Prodajali so celo brisače, srajce, ki so jih gotovo ukradli. Smo torej v hiši tatov? Nekaj smo jih zaradi takih reči že poslali domov. To ne pomeni, da sedaj dvomim o katerem izmed vas, pravim samo zato, da tiste, ki so tega potrebni, opozorim in prehitim.

Še nekaj in potem vas bom pustil. Spet in spet trdite, da imate radi don Boska, toda to ljubezen je treba pokazati z dejanji. Če vas vprašajo: »Imaš rad don Boska?«

»O tem ni dvoma,« boste takoj odgovorili. Toda mar to ugaja don Bosku? Ne, nikakor ne. Pravi don Boskovi prijatelji so tisti, ki se z njim trudijo za rešitev lastne duše. Ti in ne drugi so pravi don Boskovi prijatelji. Če se don Bosko toliko trudi, da bi rešil vaše duše, ki niso njegove, se morate vi toliko bolj truditi, da boste rešili svojo, za katero je don Bosko odgovoren pred Bogom. Medtem pa bom vedno prosil Gospoda in blaženo Devico, da vas vse pripeljeta v nebesa. Lahko noč!

Po prazniku Brezmadežne je prišlo do novosti, ki je dala don Bosku priložnost, da je dal slišati svojo besedo. Veliko število novincev je prisililo predstojnike, da so poiskali novo, večjo učilnico. Sem so postavili le kip preblažene Device Marije. Za odprtje nove učilnice in za blagoslov kipa so novinci pripravili majhno akademijo, h kateri so povabili tudi don Boska. On je z veseljem sprejel povabilo in izrazil željo, da bi se ob tej priložnosti zbrali vsi salezijanci iz celega oratorija. V nedeljo 10. decembra zvečer se jih je zbralo kakih dvesto v noviciatski učilnici pred Marijo, ki je stala sredi velike sobane, vsa obdana z lučmi in cveticami. To je bilo prvo praznovanje, ki so ga novinci pripravili na lastno pobudo, zato so bili njihovi obrazi polni veselja in zadovoljstva. Vstopil je don Bosko, zmolil prošnjo k Svetemu Duhu, pevci so zapeli himno, pripravljeno za to priložnost. Božji služabnik si je oblekel koretelj in štolo in iz obrednika zmolil blagoslovne molitve. Nato je sedel na stol ob oltarju pred kipom blažene Device in spregovoril:

Nismo več otroci, temveč smo v šoli filozofije in vemo, da sedaj nismo blagoslovili matere Božje Marije, temveč predmet, ki predstavlja mater Božjo Marijo. Vemo tudi, da čast, ki jo izkazujemo temu kipu, velja Božji materi Mariji, ki jo kip predstavlja. Svet

pa napačno sodi in zlasti protestanti so nasprotni takim dejanjem, jih žigosajo kot češčenje malikov, in da bi nam to dokazali, nam navajajo besede Svetega pisma: Ne boš si delal ne podobe in ne kipa. Toda mi nismo neumneži, da bi pili vodo namesto kave. Poleg tega pa imamo tudi pamet, da razumemo in presojava.

Mi se držimo načela: Moli enega samega Boga; s tem so izključeni vsi drugi. Če postavimo to načelo, kaj naj potem rečejo protestanti?

Kako naj potem razlagamo ta odstavek Svetega pisma? Takole: Ne delaj si ne kipa ne podobe živali ali česa drugega, da bi jih molil. Torej da bi jih molil, ne pa častil ali spoštoval.

Molitev, ki ji po grško pravimo latría, kar je isto kot najvišja čast, najvišja služba, služenje, izkazujemo samo Bogu.

Spoštovanje, ki ga izkazujemo svetnikom, se po grško imenuje dulía, služba, kakor dulos, služabnik; je služba, čast, ki ni molitev, ker vemo, da so bili svetniki ljudje kakor mi in da tudi mi lahko postanemo svetniki.

Češčenje, ki ga izkazujemo Devici Mariji, ki je Božja mati, kraljica nebes, najmogočnejše ustvarjeno bitje, pa se po grško imenuje hiperdulia, kar pomeni služba višje vrste.

Zato velja samo Bogu češčenje latríe in nikomur drugemu. In če rečemo kdaj, da molimo kakega angela, tega ne jemljemo v strogem pomenu besede, temveč kot znamenje vdanosti, spoštovanja, nikdar pa ne kot molitev.

Da odgovorimo protestantom z njihovo Biblijo: ali ni v Svetem pismu primerov kipov? Seveda so. Vprašajmo protestante: »Ali tam v Salomonovem templju, prav v Gospodovem svetišču, na desni in na levi strani, ni bilo nekaj?« »Seveda, dva keruba.« »In kdo ju je postavil? Mnogobožci? Ali ne sam Salomon po Gospodovem ukazu? Če je torej Bog sam ukazal, potem to ne more biti proti njegovi volji in njegovemu zakonu.« Ob teh razlogih protestanti utihnejo in znajo odgovoriti samo: »Na to pa nisem mislil.«

Te podobe so človeku, ki teži za materialnim, potrebne, kakor pravi sveti Pavel, da poživi svojo vero. Nikakor ne bi mogel vztrajati v težko umljivi veri brez podob in kipov. Kristjan pravi: »To je presveta Devica Marja ali ta in ta svetnik, ki so pripravljene, da ga poslušajo, čeprav je to samo predmet, ki jih nanje spominja.«

Preidimo na to, kar smo pravkar naredili. Zelo sem vesel tega malega praznovanja in želim, da bi kaj podobnega pripravili tudi drugje.

In kaj naj povzamemo iz blagoslova tega kipa, iz molitev, ki smo jih opravili, iz te konference?

Imel bi vam povedati toliko drugega o posebni zaščiti in varstvu, ki nam ju daje Marija, tako vsakemu posamezniku kakor našim ustanovam. Bodimo prepričani, da nas gleda, da nas vabi, da bi jo posnemali. Želi, da bi se odzivali in šli za njo po svetli poti, posejani z lilijami. In če se izročimo njenemu varstvu, kakšne posledice ima to za nas?

Če bodo samo besede, nas ne bo imela za svoje otroke, če pa so dejanja, če smo ji iz vsega srca vdani, je gotovo, da jo bomo nekoč večno gledali v nebesih z vsemi blaženimi.

Gospod hoče v teh pokvarjenih časih pokazati, da je v presvetem Zakramentu njegovo telo, da je Devica Marija kraljica nebes, brezmadežna Božja porodnica in da je ona vsemogočna po svojem Božjem Sinu. Z njo raste in cvete naša družba. Zato vas prosim, da bi vsi molili najprej najsvetejši Zakrament in nato častili Devico Marijo. Širite to

pobožnost, ki bo vsem storila veliko dobrega. Kar se tiče našega poklica, nam Devica Marija veliko pomaga in tisti, ki bi sam kaj malo naredil, naredi z Marijo zelo veliko. Ne bom vam navajal praktičnih primerov, vendar poznam dvomljive in celo zgrešene poklice, kar je velika nesreča, ki so se na Marijino priprošnjo popolnoma uredili.

Naj vam povem primer nekoga, ki je bil nedolgo tega štiri leta vezan s svetimi redovi, pa je živel slabo, tako slabo, da je bil že v predpeklu. Prišel je k don Bosku in mu zaupal svoje stanje. Don Bosko mu je dejal: »Pustimo ob strani teologijo, moralko, mistiko in asketiko; odgovori mi odkritosrčno, ali imaš rad Marijo?«

»Da rečem po pravici,« je dejal, »na to nisem nikdar resno mislil.«

»Torej zmoli zjutraj in zvečer tri zdravamarije ter pogosto, zlasti v nevarnosti vzklikni 'Marija, Pomoč kristjanov, prosi zame'.«

Obljubil je, da bo storil to, in se poslovil. Nekaj let pozneje sva se srečala in je bil nadvse zadovoljen, da me je spet videl. Povedal mi je, da od tistega dne, ko mi je odprl svoje srce, živi popolnoma v miru. »Na voljo imate odlično sredstvo za ozdravitev. Vedno priporočajte pobožnost do Marije. Zlasti začetnikom v Božji službi zabičujte, da naj se priporočajo materi Božji Mariji, da jih ona reši nevarnosti.«

Z Marijino pomočjo dejansko zmore vsak vse, od nje lahko izprosi kakršnokoli milost. Ona je vsemogočna v milosti in mi se ji moramo vsak trenutek priporočati. Ona nam bo dala moči, da bomo premagali vse sovražnike naših duš.

Upam, da boste spoštovali ta kip in se boste izogibali vsakega smešenja, grdega govorjenja, slabega branja, ki bi lahko žalili našo mater Marijo in njenega Božjega Sina. Tako vam bo presveta Devica Marija podelila milosti in blagoslove, ki vam jih iz vsega srca želim.

Sedaj pa vas prosim, da rečete presveti Devici Mariji, naj podpira ubogega don Boska, ki ima toliko opraviti in je pred Gospodom odgovoren za vaše duše. V pobožnosti do presvete Device Marije bomo vsi živeli, tako upam, in vsi sveto umrli in šli v nebesa z njo uživat večno srečo.

Po končani konferenci je don Bosko odložil sveta oblačila, sedel je sredi med predstojnike pred improviziranim oltarjem in bil pri kratki akademiji. Navzoč je bil tudi brat konceptinec, ki je naslednjega dne odpotoval v Rim. Ko so še enkrat zapeli himno, so prebrali govore in pesmi v latinskem, italijanskem, francoskem in nemškem jeziku. Skupina klerikov je zapela Ave Maria v kitajščini, ki jih jo je naučil neki nekdanji gojenec apostolske šole v Turinu. Preden je zapustil dvorano, je don Bosko natančno pregledal sobano in s svojim prodornim očesom, ki mu ni nič ušlo, ugotovil, da plinski plameni niso pravilno nameščeni in zato luč ne prihaja enakomerno v celo učilnico.

Vsak teden so ocenjevali vedenje tudi klerikov. Don Bosko jih je na začetku leta v svoji sobi točno pregledal. Te ocene so začeli dajati osem dni po opisani slovesnosti. Niso bile vedno zadovoljive. Don Bosko sam je govoril s tistimi, ki niso dobili optime (odlično), in je to na kratko povedal po spovedi: »Glej, imaš slab red v vedenju zaradi tega in tega. Skušaj se popraviti.« Učinek je bil izreden. Revčki, ki so bili deležni takega opomina, so se jokaje zatekli k magistru don Barberisu, da jim je stvar natančno razložil.

V šolskem letu 1875/1876 je šola filozofije pri klerikih potekala malo slabše. Zato je don Bosko pri izbiri profesorja ustavil svoj pogled na mlademu teologu Avguštinu Richelmyju, bodočem kardinalu in turinskem nadškofu, ki mu je bil od mladih nog zelo naklonjen. Ker mu ni mogel ustreči v tej želji, je prosil, da bi prevzel nedeljski nauk za dečke v oratoriju sv. Alojzija, kjer so ostali brez don Guanelle. V pismu, ki mu ga je poslal, se opomba o prostornosti cerkve nanaša na pridigarjev slaboten glas, kar ga je pestilo celo življenje.

Predragi teolog Richelmy!

Ker te že ne morem imeti za šolo filozofije, mi pomagaj vsaj s tem, da boš pridigal v oratoriju sv. Alojzija. Cerkev ni preveč prostorna. Kratek nauk tudi z enim samim zgledom za ponazoritev npravnosti zadostuje.

Don Durando ti bo dal vsa pojasnila. Moli za tega reveža, ki ti bo v S. J. vedno najvdanejši prijatelj. duh. Janez Bosko

V don Boskovi duši so bile globoko zakoreninjene sanje v Lanzu.

Rekel je, da jih bo povedal, toda ne takoj, ker mu je bilo preveč hudo. Vendar je bilo zaznati učinke. Don Bosko je spoznal vse nered v oratoriju in spoznal tudi glavne krivce. Poklical je v svojo sobo voditelje. Bila sta dva, en rokodelec in en dijak, in jima povedal, da sta prava hudiča.

Najprej je vstopil rokodelec. Don Bosko mu je dejal: »Glej, rad bi, da mi daš govoriti in mi ne segaš v besedo. Nato boš rekel da ali ne. Ti se že šest mesecev nisi spovedal. Po tvoji zadnji spovedi se je zgodilo to in to, tam in tam, s tem in tem.« V tem smislu je govoril deset minut nepretrgano in sklenil: »Sedaj se opraviči: je res ali ni res?« Fant je presenečen odgovoril: »Tu ne gre za opravičevanje. Vse, kar ste povedali, je res.« Nato je za trenutek umolknil in nato nadaljeval: »Nimam kaj dodati kot samo to, da sem vsega kriv. Če mi hočete oprostiti in me še imeti v hiši, bodite prepričani, da se bom popolnoma poboljšal. Če me boste poslali stran, se nimam za kaj pritoževati.« Don Bosko mu je dal govoriti in je molčal, nato je tudi fant nekaj časa molčal. Potem je planil v jok, se vrgel don Bosku pred kolena in dodal: »Da, odpustite mi! Potreboval sem ta udarec. Kriv sem pred Bogom. Tudi če me boste izgnali iz zavoda, mi dovolite, da uredim svojo vest in ne odidem kar tako. Toda ne! Bodite take dobri in me imejte na preizkušnji še nekaj časa. Videli boste, da bom popravil zlo, ki sem ga s svojim pohujšanjem storil oratoriju.« Don Bosko mu je odgovoril: »Ko si začel govoriti, sem videl, da samo priznavaš krivdo. Obljubljal si poboljšanje in bil pripravljen ostati tukaj ali oditi iz zavoda. Bal sem se, da je to samo hudičeva zvijača in da ne bi bil sposoben, da bi vztrajal. Sedaj pa vidnim tvojo dobro voljo, da bi uredil zadevo svoje duše, in pripravljenost, da bi popravil zlo, ki si ga povzročil s svojimi pohujšanjem. Zato mi ni težko ustreči tvoji prošnji. Za zdaj ostani pri nas.«

Nato je vstopil dijak in don Bosko mu je dejal: »Ti si naredil v hiši veliko zla. Edini način, da ti odpustim, je, da mi po vrsti poveš, kaj si storil, in mi ničesar ne

skrivaš.« Nesrečnež je povedal nekaj neredov, vendar samo na pol, več stvari in najhujših pregreškov pa ni omenil. Don Bosko mu je zastavil nekaj vprašanj, in ker se je fant hotel izgovoriti z lažmi, je prekinil pogovor, ga odpustil z listkom za don Lazzeru in mu rekel, naj naslednje jutro zapusti oratorij.

Še veliko drugih so skrivaj poklicali v don Boskovo sobo. Kako zelo koristna so bila taka razodetja! Včasih je nepričakovano odkritje popolnoma spremenilo fantovo vedenje. Celotna skupnost pa je, potem ko je videla, kako predstojnikovo oko prodira do najmanjših skrivnosti, postala veliko bolj vodljiva.

Po teh znanilcih so vsi pričakovali, da bo don Bosko kmalu pripovedoval kaj izrednega. Zato so 20. decembra, ko je prišel, da bi govoril za »lahko noč«, vsi mislili, da je prišel ta trenutek. Vendar še ničesar ni rekel. Govoril je precej dolgo. Najprej je na zelo slovesen način predstavil don Lazzeru kot podravnatelja oratorija, službo, ki jo je do takrat opravljal don Rua, zadnje čase pa don Lazzeru. Potem je objavil novost glede glavnega direktorja salezijanskih šol don Duranda, ki je prepuščal vodstvo šol v oratoriju don Guidaziu. Končal je s priporočilom fantom, da naj bi bili vedno dobri in bi se varovali greha.

Nocoj vam moram sporočiti veliko pomembnih stvari. Najprej bi vam moral pripovedovati neke sanje, toda da ne bom predolg, jih bom povedal jutri, pa tudi zato, da bodo navzoči tudi rokodelci. Sedaj vam bom govoril o stvareh, ki niso sanje, temveč resničnost. Gre za nekaj sprememb v vodstvu hiše. Don Bosko je propadel. Don Rua je propadel, tudi don Lazzeru bo propadel, vsi bomo propadli. Do sedaj je bil prvi človek po glavnem direktorju, ki je vodil glavne zadeve hiše, don Rua. Sedaj don Rua ne služi več zadosti in je zato prepustil svoje mesto don Lazzeru. Don Rua je pogosto zunaj hiše, enkrat tu, drugič tam, in ne more biti na tekočem o vseh stvareh v zavodu. Velikokrat pridejo ljudje in ga iščejo. Pa ga ni. Treba je nujno kaj ukreniti, pa ga ni. Tudi kateri od vas bi rad z njim govoril, pa ga ni. Sedaj bo za vse to don Lazzeru, ki ne bo več toliko hodil iz hiše in bo lahko točno opravljal svojo službo. Tako bo don Rua, ki je zelo dober, opravljal druge naloge, in don Lazzeru, ki je boljši, bo prevzel njegovo mesto direktorja, kot je to že delal. Vendar tega še nismo razglasili in zato tega tudi niso vsi vedeli. Zato bodo tisti, ki kaj potrebujejo, šli k don Lazzeru. Našli ga bodo na njegovem mestu in se bodo lahko z njim pogovorili. Še druga sprememba se je zgodila na področju šole. Profesor don Guidazio, ki se je že malo pozdravil, pa vendar še ne bi bil sposoben nositi bremena kakega razreda, ima verjetno zadosti moči, da bo šolo vodil, kar je manj naporno kot poučevati. Zato bo v želji za vašo korist opravljal službo nadzornika ali ravnatelja vseh šol v oratoriju. Do sedaj je to službo opravljal don Durando, ki je zelo krepsten, vendar ne toliko, da bi takrat, ko je v Lanzu, lahko bil tudi v Turinu, in ko je tukaj, da bi bil še v Sampierdareni ali v Alassiu. Zato bo on ravnatelj vseh šol v družbi, tudi z alo, ker ga zunaj zelo dobro poznajo in ker v oratoriju že nekdo drug odlično opravlja njegovo službo. Če kdo potrebuje kako potrdilo, naj se obrne nanj. Tako bo torej don Guidazio ravnatelj in predstojnik glede discipline vseh šol in tudi klerikov, razen tistih, ki so pod vodstvom don Barberisa. Ne bi rad, da bi mu kradli zasluge v njegovi ptičnici.

Želim pa, da bi bili vsi imenovani predstojniki ne samo po imenu, temveč zares, zato naj jih vsi ubogajo in jih spoštujejo kot predstojnike. Tudi oni se bodo potrudili, da bodo natančno izpolnjevali dolžnosti svoje službe. Zato ne bom, če nastane kak nered v šoli ali kake sitnosti kjerkoli, vprašal ne don Rua ali don Duranda, temveč don Lazzera ali don Guidazia. Če bo prišlo do kakega nereda v oratoriju ali če bom ugotovil, da stvari v oratoriju ne gredo tako, kot bi morale, se bom obrnil na don Lazzera in »prerahljal«, kakor bo pač treba.

Oni morajo odgovarjati za to, kar se dogaja bodisi glede tega, kar se tiče fantov, kakor tudi glede tistega, kar se tiče klerikov. Pa ne samo ti, temveč vsi drugi predstojniki in podrejeni, katerih dolžnost je odgovarjati za vse, kar je narobe, in poskrbeti, da se neredi odpravijo.

In sedaj preidimo k vam, dragi sinovi. Naj si še tako prizadevamo, da bi vse potekalo v najboljšem redu, vseeno vedno pride do neredov. Vem, da se veliko vas lepo obnaša, kakor sveti Alojziji, za druge pa na žalost vem, da se ne vedejo najlepše. Včeraj smo morali odposlati nekatere, kakor že gotovo veste. So stvari, ki so neprijetne za vse, zlasti še za starše, ko pride domov sin, ki ga ne morejo več imeti tukaj in ga nočejo sprejeti drugje, kajti potem ko zvejo, zakaj smo ga odslovili od tu, ga ne bodo hoteli sprejeti med svoje gojence. Spomnite se tistega, ki ga je Bog kaznoval, ko je storil greh proti šesti Božji zapovedi. O tem lahko beremo v Svetem pismu. Zato naj se vsak varuje nesramežljivosti v besedah in dejanjih. To je greh, ki najbolj škodi mladini.

Poštenost cenijo tudi hudobni, čeprav se je ne držijo. Glejte, veliko je staršev, ki vedo, da so slabi, vendar želijo, da bi njihovi otroci bili dobri ali – če niso – da bi se poboljšali in bili versko vzgojeni. Imamo starše, ki so vdani vinu, pravi pijanci, toda gorje, če zvedo, da je njihov otrok vstopil v gostilno! Drugi je zagrizen kockar in igra za vse, kar je njegovega in kar ni njegovo, nikakor pa noče, da bi njegov otrok igral. On bo nesramen v govorjenju, toda gorje, če v navzočnosti njegovega otroka kdo izgovori neprimerno besedo. In zakaj to? Zato, ker dobro vedo, kam vodijo vse te pregrehe. Spominjam se, naj vam navedem primer priletnega človeka z belimi lasmi, zelo uglednega, a brez vere, ki mi je pred kratkim dal naslednja priporočila: »Prosim vas, da poskrbite, da bo moj sin opravljal pobožne vaje zavoda, da bo hodil k vašim mašam, da se bo spovedoval in hodil k obhajilu, da se bo pripravil na birmo, da se bo lepo vedel.«

»Toda vi,« sem mu rekel, »poznate pomen teh stvari?«

»Seveda poznam.«

»Pa ga tudi izpolnjujete?«

»Res je,« je dejal, »da sem hudoben, da sem nesrečen; prav zato pa želim, da moj sin ne bi bil tak.«

Nato sem mu dejal: »Če tako zelo želite, da bi vaš sin dobil dobro versko vzgojo, zakaj potem tudi vi ne živite tako?«

»To je nemogoče, vsaj za zdaj ... v tej starosti ... pa tam na deželi tudi nimam priložnosti. Že toliko let tako živim in se ne morem odločiti in potem ... kdo ve? Mogoče bom potem, ko bom zbolel, uredil stvari svoje vesti.«

»Toda,« sem dejal, »toliko je takih, ki umrejo na cesti pa tudi za mizo pa tudi, ko se šalijo. Zadene jih nepredviden udarec in že se znajdejo na drugem svetu. Kaj, če bi se tudi vam zgodilo kaj takega?«

»Potem pač potrpljenje.«

»Potrpljenje? Potrpljenje? In kako boste imeli potrpljenje za večne čase v peklu, ko sedaj nimate potrpljenja, da bi prestali majhen napor in uredili svojo dušo?«

Utihnil je in jaz sem nehal govoriti. Malo pozneje je rekel svojemu spremljevalcu (bila sta dva): »Umaknite se za trenutek v predsobo. Moram govoriti z don Boskom na samem.«

Ko sva bila v sobi sama, mi je dejal: »Ali veste, da sem bil že na tem, da bi se razjokal. Spomnili ste me na mir, ki sem ga užival v času svoje mladosti, ko sem hodil k spovedi in sem opravljal svoje pobožnosti. Če mi boste pomagali, da uredim stvari svoje vesti, vam zagotovim, da bom vse opravil. Hočem se vrniti k Bogu.«

»Če gre samo za to, bo kmalu opravljeno. Lepo se spovejte in pobožno prejmite sveto obhajilo.«

»Sem že večkrat poskušal. Pa sem zavlačeval. Od božiča do velike noči, potem do binkošti in tako naprej.«

»Lahko bi prišli sem, če vam ugaja. Če ne morete priti v oratorij, se za kak dan ustavite v Turinu, pojdite v cerkev Marije Tolažnice, kjer so dobri spovedniki, v cerkev sv. Filipa Nerija ali na Monte Cappuccini. Pomagali vam bodo in boste lahko uredili svoje račune z Bogom.«

»Da, želim spraviti v red svojo vest. Storil bom tako. Želim, da bi bila devetdnevnic k Mariji Brezmadežni pomemben dan za mojo družino. Od doma vam bom pisal in vi boste povedali mojemu sinu, da je njegov oče postal kristjan kakor on. Vendar mu tega še ne pravite, ker še nisem.«

Z Božjo pomočjo je ta človek držal besedo in je zares postal dober kristjan.

Ta primer sem vam pripovedoval zato, da boste videli, kako težko je izkoreniniti navado, ki smo se je nalezli v mladosti, in da vidite, kako starši želijo, da njihovi otroci dobijo dobro vzgojo, čeprav oni ostanejo pri svojih slabih navadah. Toda bilo bi jim zelo hudo, če bi njihovega otroka izključili iz zavoda. Toda ni najhujša žalost, ki jo čutijo predstojniki in sorodniki, temveč tista, ki jo čuti Bog. Včasih nam bo uspelo predstojnikom skriti prestopke, češ, don Bosko z drugimi predstojniki je tam, mi pa se bomo skrili v ta kot in bomo naredili svoje. Toda tudi pred Božjim obličjem? Ne, nikakor ne!

Mi tukaj v zavodu prenesemo vsako muhavost, otročarijo, neprijetnost, nikdar pa ne Božje žalitve. Eden bo sunil svojega tovariša, drugi izrekel besedo nepokorščine, tretji bo malomaren v izpolnjevanju dolžnosti; če pokaže, da se je spokoril, bo njegov prestopok pozabljen. Če pa gre za Božjo žalitev, za pohujšanje, tedaj gre za rano, ki zahteva, da se izreže vsa gniloba. Zato pazite, da ne boste povzročali takih neprijetnosti svojim predstojnikom in zlasti še Bogu.

Dragi moji sinovi! Molite in v tej lepi božični devetdnevnicu skušajte vsi postati sveti. Za jutrišnjo cvetko boste v čast detetu Jezusu iz srca rekli: »Za v prihodnje ti obljudljam, da te bom ljubil in ti služil z vsem srcem, sramežljiv v pogledih in besedah.« Lahko noč.

Končno je večer 22. decembra 1876 ostal vsem v dobrem spominu. Večer-
ne molitve so začeli malo prej. V dijaški govorilnici so se zbrali tudi rokodelci

in vsi drugi prebivalci oratorija. Don Bosko je obljubil, da bo govoril že prejšnji dan, a je bil zadržan. Lahko si predstavljamo pričakovanje. Medtem ko so ga navdušeno pozdravljali s ploskanjem, kakor se je dogajalo vsakokrat, ko je na ta način govoril za »lahko noč« vseh skupnosti, je stopil na prižnico. Kakor hitro je začel govoriti, je nastala globoka tišina.

V noči, ki sem jo prespal v Lanzu, sem imel naslednje sanje, ki se prav nič ne nanašajo na druge. Zelo podobne sanje sem že pripovedoval med duhovnimi vajami, toda ker mnogi izmed vas takrat niste bili navzoči in ker so te sanje zelo različne od prejšnjih, sem se odločil, da vam jih bom pripovedoval. To so zelo čudne stvari, toda vi veste, da svojim sinovom popolnoma odprem srce, da zanje nimam skrivnosti. Vzemite jih, kakor hočete, toda spominjajte se besed sv. Pavla, ki pravi, da »kar je dobro, ohranite«. Če boste v teh sanjah našli kako za vašo dušo koristno stvar, jo ohranite. Kdor mi noče verjeti, naj mi ne verjame, ni pomembno. Vendar naj se iz tega, kar vam bom povedal, nihče ne norčuje. Prosim vas, da teh sanj ne pripovedujete ljudem, ki ne spadajo k hiši, niti o tem nikomur ne pišite. Sanjam dajemo pomen, kakor ga imajo, in tisti, ki ne poznajo naše domačnosti, bi jih lahko napačno razumeli ter jih imenovali kako drugače. Oni ne vedo, da ste vi moji sinovi in da vam jaz povem vse, kar vem, in včasih tudi, česar ne vem (splošen smeh). Toda tisto, kar oče pove svojim ljubljanim sinovom, mora ostati med očetom in sinovi in ni za druge. Še drugi razlog je. Ko pripovedujejo sanje zunaj oratorija, lahko prezrejo dejstva ali poročajo o tistem delu sanj, ki jih niso razumeli. Iz tega se porodi zlo in svet prezira tisto, kar bi moral spoštovati. Vedeti morate, da sanjamo, ko spimo. Ko sem 6. decembra bil v svoji sobi, ne vem več prav, ali sem kaj bral ali sem hodil sem in tja ali sem bil že v postelji, sem začel sanjati.

Kar nenadoma se mi je zazdelo, da sem na vzpetini ali hribčku ob robu neizmerne planjave, ki ji z očmi nisem mogel najti konca. Vse se je izgubljalo v daljavi. Bila je sinja kakor mirno morje. Toda to, kar sem videl, ni bila voda. Dajalo je videz zglajenega bleščečega kristala. Pred seboj in ob straneh sem videl deželo, podobno neizmerni obali silnega oceana.

Planjavo so delile brezmejne ceste, ob katerih so se razprostirali obširni prelepi vrtovi, porazdeljeni na gozdčiče, travnike, cvetlične grede z najrazličnejšim rastlinjem. Nobena naših cvetlic se ne more meriti po lepoti s tistimi, čeprav so jim bile močno podobne. Rastline, cvetje, drevesa, sadeži so bili nadvse lepi in čisto posebnih oblik. Listje je bilo iz zlata, peclji in stebela iz diamantov. Vse drugo je bilo enako razkošno. Ni bilo mogoče preštovati različnih vrst, kajti vsaka vrsta in vsaka posamezna rastlina je blestela v lastni luči. Sredi teh vrtov sem videl posejane stavbe, tako lepo razporejene, lepe, skladne, mogočne, obširne, da se mi je zdelo, da za njihovo gradnjo ne bi zadostovali vsi zakladi tega sveta. Sam pri sebi sem dejal: »Kako bi se moji fantje veselili, kako bi bili zadovoljni, če bi imeli na voljo samo eno teh stavb, da bi v njej prebivali!« To sem si mislil, ko sem videl tiste palače samo od zunaj. Kako veličastne so morale biti šele znotraj!

Medtem ko sem se čudil vsem tem stvarem, ki so krasile vrtove, se je zaslišala čudovita glasba, tako mila in skladna, da sem se zmedel. Caglierova in Doglianijeva glasba

nista nič v primerjavi s tem, kar sem tukaj slišal. Igralo je sto tisoč glasbil in vsi so dajali vsak svoj od drugih različen glas in vsi skupaj so doneli v neizmerni harmoniji. Temu so se pridruževali spevi pevcev.

Tedaj sem zagledal množico ljudi, ki se je veselo zabavala v tistih vrtovih. Nekateri so peli, drugi so igrali na različna glasbila. Vsak glas se je slišal izmed tisočev. Istočasno je bilo slišati razne tone lestvice, od najnižjega do najvišjega, kakor si je to sploh mogoče zamišljati, vendar vse v najpopolnejšem sozvočju. Oh, za opis te skladnosti ne služi nobena človeška prisposoba.

Z obrazov vseh tistih srečnih prebivalcev se je bralo, da niso bili srečni samo zato, ker so sami prepevali, temveč so čutili nepopisno veselje, tudi ker so slišali peti druge. In kolikor bolj so peli, toliko večje je bilo veselje, in kolikor bolj so poslušali, toliko bolj so si želeli slišati še več. Njihov spev se je glasil: Slava, čast, poveličanje vsemogočnemu Bogu Očetu, stvarniku vesoljstva, ki je bil, ki je, ki bo prišel soditi šive in mrtve na vse veke vekov.

Medtem ko sem ves zamaknjen poslušal to nebeško skladnost, se je prikazala veličanska množica fantov, od katerih sem jih veliko poznal, ker so bili v oratoriju in v drugih naših zavodih. Vendar velike večine nisem poznal. Ta brezštevilna množica je prihajala proti meni. Vsem na čelu je korakal Dominik Savio in takoj za njim don Alasonatti, don Chiala, don Giulitto in veliko drugih klerikov in duhovnikov, od katerih je vsak vodil skupino fantov.

Vprašal sem se: »Ali spim ali bedim?« Ploskal sem z rokami in se udarjal po prsih, da se prepričam, ali je vse to, kar sem videl, tudi res. Ko je vsa ta množica prišla k meni, se je ustavila v razdalji kakih osem ali devet korakov. Tedaj se je prižgala bolj svetla luč, glasba je prenehala igrati in nastala je globoka tišina. Vsi ti fantje so bili polni neizmerne veselja, ki jim je sijalo iz oči, in na obrazih sta jim vladala popolna sreča in mir. Gledali so me s sladkim nasmehom na licih in zdelo se je, da mi hočejo govoriti, pa niso govorili.

Pristopil je Dominik Savio, sam, in se ustavil nekaj korakov pred menoj. Če bi stegnil roko, bi se ga lahko brez težave dotaknil. Molčal je in me smehljaje se gledal. Kako lep je bil! Njegova obleka je bila nekaj čisto posebnega. Presvetla tunika je bila vsa posejana z diamanti in z zlatom vezana. Okoli ledij je imel rdeč trak, poln dragocenih biserov, da se je eden skoraj dotikal drugega. Bili so uvezeni v čudovite oblike, predstavljali so najrazličnejše like in s svojimi barvami napolnjevali moje čute z občudovanjem. Okoli vratu mu je visela ogrlica čudovitih cvetov, ki pa niso bili naravni. Videti je bilo, da so diamantni listi, med seboj vezani z zlatimi peclji, kakor tudi vse drugo. Vsi ti cvetovi so blesteli v nadnaravni luči, bolj svetli od luči sonca, ki je tistikrat blestelo v vsej svoji pomladni lepoti. Vsa ta luč je odsevala na njegovem rahlo zardelem obrazu na nepopisno čudovit način. Vse se je tako bleščalo, da nisi mogel razlikovati posamičnih bliščev. Glavo mu je obdajal venec iz vrtnic. Lasje so mu v valovih padali na ramena, bil je tako čudovito lep, tako ljubezniv, tako privlačen, da se je zdel čisti angel.

Ko je don Bosko izgovarjal te zadnje besede, se je zdelo, da ima težavo s primernimi izrazi. Vse je dopolnil s kretnjami in s tako presunljivim glasom, da

so se vsi zdrznili. Silno se je trudil, da bi našel izraze, s katerimi bi lahko izpovedal, kar je imel v mislih. Po kratkem premoru je nadaljeval:

Tudi vse druge osebe so se bleščale v luči. Bile so različno oblečene, vendar nadvse čudovito, bolj ali manj razkošno, ene tako, druge drugače, ena v eni prevladujoči barvi, druga v drugi. Vse različne obleke so imele poseben pomen, ki ga nihče ni mogel razbrati. Vsi so pa imeli ledja opasana z enakim redečim pasom.

Jaz sem kar naprej opazoval in sem si mislil: »Kaj naj vse to pomeni? Kako sem se znašel na tem prostoru?« Poleg tega pa nisem vedel, kje sem. Ves iz sebe sem iz spoštovanja trepetal po vsem telesu, vendar si nisem upal stopiti naprej. Tudi vsi drugi so ostali tiho. Končno je Dominik Savio odprl usta: »Kaj stojiš tukaj brez besede in ves skrušen? Ali nisi ti tisti človek, ki se nekoč ničesar ni ustrašil in pogumno nasprotoval obrekovanju, preganjanju, sovražnikom, tegobam in nevarnostim vseh vrst? Kje je tvoj pogum? Zakaj ne govoriš?«

S težavo in skoraj jecljaje sem odgovoril: »Ne vem, kaj naj rečem. Si torej ti Dominik Savio?«

»To sem jaz. Me ne poznaš več?«

»In kako to, da si se znašel tukaj?« sem ga vprašal še vedno zelo zmeden.

Dominik je nadvse ljubeznivo dejal: »Prišel sem, da ti govorim. Na zemlji sva se tolikokrat pogovarjala. Ali se ne spominjaš, kako zelo si me nekoč imel rad? Kolikokrat si mi pokazal izredna znamenja prijateljstva in koliko uslug si mi storil? Ali ti nisem vračal tolike ljubezni s svojo ljubeznijo? Kako zelo sem ti zaupal! Zakaj si sedaj tako prestrašen? Zakaj trepetas? Pogum! Vprašaj me kaj.«

Tedaj sem zbral ves svoj pogum in mu rekel: »Trepetam, ker ne vem, kje sem.«

»Si na kraju sreče, kjer uživamo vso radost in veselje.«

»Je torej to plačilo pravičnih?«

»Ne, nismo v kraju, kjer se uživa večna radost, temveč na kraju, kjer nas osrečujejo sicer velike, vendar samo zemeljske radosti.«

»Je torej vse to samo naravno?«

»Da, vendar ožarjeno z Božjo vsemogočnostjo.«

»Meni pa se je zdelo,« sem vzkliknil, »da so to nebesa.«

»Ne, ne,« je odvrnil Savio. »Nobeno smrtno oko ne more uživati nebes in večnih lepot.«

»In ta glasba,« sem nadaljeval, »so to harmonije, ki jih uživata v nebesih?«

»Ne, nikakor ne.«

»So to samo naravni zvoki?«

»Da, to so naravni zvoki, ki jih je obogatila Božja vsemogočnost.«

»In ta svetloba, ki zdaleč prekaša sončno luč, je to nadnaravna svetloba? Je nebeški žar?«

»Ne, vse je samo naravno, izpopolnjeno z Božjo vsemogočnostjo.«

»In ne bi bilo mogoče videti malo nadnaravne svetlobe?«

»Nihče je ne more videti, dokler ni dosegel stopnje, da gleda Boga takšnega, kakršen je. Najmanjši žarek te luči bi uničil človeka, ker človeški čuti tega ne prenesejo.«

»Ali je mogoča še lepša naravna luč, kot je ta?«

»Oh, če bi ti videl! Če bi ti videl žarek naravne luči, ki bi bil še močnejši, kot je ta, bi bil čisto iz sebe.«

»Pa ne bi bilo mogoče videti vsaj enega žarka te luči, o kateri govoriš?«

»Da, to je mogoče videti. Izkusil boš. Odpri oči.«

»Odprl sem jih,« sem dejal.

»Pozor! Dobro poglej tja v globino na kristalno morje.«

Pogledal sem in prav v tistem trenutku se je nenadoma pojavil v daljavi pramen luči, tanek kot nit, tako svetel, da mi je zastrl oči in nisem mogel gledati. Zaprl sem jih in tako glasno zakričal, da se je zbudil don Lemoyne, ki je spal v sosednji sobi. Ves zaskrbljen me je zjutraj vprašal (on je sedaj tukaj), kaj se mi je zgodilo, da sem bil tako razburjen. Tisti pramen luči je bil milijonkrat svetlejši kot sonce in s svojim bliščem bi lahko osvetljeval vesolje.

Malo pozneje sem spet odprl oči in poklical Dominika Savia: »Kaj je to? Ali ni mogoče to Božji žarek?«

Savio je odvrnil: »To ni nadnaravna luč, četudi je v primerjavi z lučjo sveta tako močno drugačne bleščave. To je navadna naravna luč, ki ji je Božja vsemogočnost dala posebno moč. Če bi neizmerno področje luči, podobne tisti, katere pramen vidiš tam v daljavi, objemala ves svet, še ne bi imel najmanjše predstave, kaj so nebesa.«

»V čem je torej vaše veselje v nebesih?«

»Oh, nerodna zadeva! Tega ti ne morem pojasniti. Veselje, ki ga uživamo v nebesih, je nekaj takega, česar ne more razumeti noben smrtnik, dokler ni zapustil tega življenja in se združil s svojim Stvarnikom. Tam uživamo Boga. V tem je vse.«

Ko sem si malo opomogel od vseh teh vtisov, sem se vsega potopil v občudovanje lepote Dominika Savia in sem ga odkritosrčno vprašal: »Zakaj nosiš tako bleščečo belo obleko?«

Savio je umolknil, ne da bi dal znamenje, da bi hotel odgovoriti.

Zbor je znova začel peti in v spremstvu vseh glasbil zapel: Imeli so ledja opasana in obleke očiščene v Jagnjetovi krvi.

»In zakaj,« sem še vprašal, potem ko so končali pesem, »zakaj imaš tisti rdeči pas okoli ledij?«

Savio tudi tokrat ni odgovoril in je nakazal, da tudi ne namerava.

Tedaj je začel don Alasonatti sam peti: To so device, ki hodijo za Jagnjetom, kamorkoli gre.

Razumel sem, da je tisti rdeči pas barva krvi, simbol njegovih velikih žrtev, silnih naporov, ki jih je prestal, da je lahko obvaroval čednost čistosti in da je bil, samo zato da bi ohranil čistost, pripravljen dati tudi svoje življenje, če bi okoliščine to zahtevale. Bil je tudi simbol pokore, ki očiščujejo dušo. Bela obleka je bila simbol krstne nedolžnosti, ki jo je ohranil skozi vse življenje.

Ko sem občudoval tiste nepregledne množice nebeških fantov, ki so šle za Dominikom Saviem, in poslušal njihovo petje, sem ga vprašal: »Kdo so vsi ti, ki stojijo okoli tebe? In kako to, da ste vsi tako bleščeči?« Dominik je spet molčal in vsi tisti fantje so začeli prepevati: To so kakor Božja jagnjeta v nebesih. Tedaj sem opazil, da je Dominik Savio imel prednost pred drugimi in da so drugi stali v spoštljivi razdalji kakih deset korakov za njim. »Povej mi, Savio: ti si najmlajši med vsemi, ki hodijo za teboj, in med tistimi, ki so umrli v naših zavodih. Kako je to, da hodiš pred njimi in jim načeluješ?

Zakaj govoriš ti, drugi pa molčijo?»

»Jaz sem najstarejši med vsemi temi.«

»Saj ni res. Drugi so po letih pred teboj.«

»Jaz sem najstarejši v oratoriju,« je odvrnil Dominik Savio, »ker sem prvi zapustil svet in odšel v drugo življenje. Poleg tega pa sem Božji poslanec.«

Ob odgovoru sem spoznal razlog te prikazni. Bil je Božji odposlanec. »Zato,« sem mu dejal, »govoriva o stvareh, ki so v tem trenutku najbolj potrebne.«

»Da, toda vprašaj hitro, kar hočeš zvedeti. Čas beži, lahko bi ga zmanjkalo in me ne bi mogel več dobiti.«

»Menim, da mi imaš sporočiti kaj zelo pomembnega.«

»Kaj naj ti povem jaz, uboga stvar, kot izraz svoje globoke ponižnosti. Prejel sem od zgoraj naročilo, da ti govorim. Zato sem prišel.«

»Torej mi govori o preteklosti, sedanjosti in prihodnosti oratorija. Povej mi kaj o mojih dragih sinovih, govori mi o družbi.«

»O tej bi ti moral povedati veliko stvari.«

»Odkrij mi torej vse, kar veš: govori mi o preteklosti.«

Savio: »Preteklost leži vsa na tebi.«

Jaz: »Sem naredil kako napako?»

Savio: »Kar se tiče preteklosti, ti moram povedati, da je družba naredila že veliko dobrega. Poglej tja dol, to neizmerno množico fantov.«

»Da, vidim jih. In kako so srečni.«

»Poglej, kaj je napisano nad vrati tistega vrta?»

»Vidim. Napisano je Salezijanski vrt.«

»Prav,« je nadaljeval Savio. »Ti vsi so salezijanci ali gojenci salezijancev in si jih vzgojil ti ali so imeli do tebe kak odnos. Ti si jih rešil, ti ali tvoji duhovniki, kleriki ali drugi, ki si jih ti postavil na pot poklica. Preštej jih, če jih lahko. Toda bilo bi jih še milijone več, če bi imel večjo vero in več zaupanja v Gospoda.«

Globoko sem vzdihnil. Nisem vedel kaj odgovoriti na ta očitek in sem sam pri sebi dejal: »Skušal bom v prihodnje imeti to vero in to zaupanje.« Potem sem rekel: »In sedanjost?»

Savio mi je pokazal čudovit šopek cvetlic, ki ga je držal v rokah. V njem so bile vrtnice, sončnice, vijolice, geranije, lilije, zimzelen, med vsem tem pa trnje in klasje. Izročil mi ga je in dejal: »Poglej.«

»Vidim, pa ničesar ne razumem,« sem odvrnil.

»Ta šopek izroči svojim sinovim, da ga bodo darovali Gospodu, ko bo prišel čas za to. Poskrbi, da ga bodo imeli vsi, da ne bo nobeden brez njega in da jim ga ne bo nihče vzel. Bodi prepričan, da bo zadosti, da bodo srečni.«

»Toda kaj pomeni ta šopek cvetlic?»

»Vzemi v roke teologijo,« mi je dejal, »tam boš vse zvedel.«

In jaz: »Študiral sem teologijo, vendar si z njo ne bi znal razložiti, kar mi predstavljaš.«

Savio: »Dolžen si točno vedeti, kaj vse to pomeni.«

»Reši me dvomov in mi razloži.«

Savio: »Ali vidiš te cvetlice? To so kreposti, ki Gospodu najbolj ugajajo.«

»In to so?«

Savio: »Vrtnica je simbol ljubezni, vijolica ponižnosti, sončnice pokorščine, geranija pokore in zatajevanja, klasje pogostega obhajila. Lilija predstavlja tisto krepost, o kateri je rečeno: bodo kakor angeli v nebesih. In zimzelen pomeni, da morajo vse te čednosti biti vedno navzoče: stanovitnost.«

»Prav, dragi Savio,« sem nadaljeval, »ti si vse kreposti izpolnjeval tukaj na zemlji; kaj te je ob smrtni uri najbolj tolažilo?«

»Katera se ti zdi, da bi lahko bila?« je odvrnil Savio.

»Mogoče to, da si ohranil lepo čednost čistosti?«

»Ne, nikakor ne. Ne gre samo za to.«

»Mogoče te je tolažilo, da si imel mirno vest?«

»To je vsekakor nekaj odličnega, vendar ni vse.«

»Mogoče je bila tvoja uteha upanje na nebesa?«

»Niti to ne.«

»Zavest, da si imel zaklad mnogih dobrih del?«

»Ne, ne.«

»Kaj je bila torej tvoja tolažba v tisti tvoji zadnji uri?« To sem ga vprašal s prosečim glasom, nekako osramočen, ker nisem zadel pravega odgovora.

In Savio: »Torej, kar mi je v trenutku smrti bilo v največjo tolažbo, je bila predobna in preljubezniva Odrešenikova mati. In to povej svojim sinovom. Da se ne bodo pozabili zatekati k njej, vse dokler bodo na zemlji. Stori to hitro, če hočeš, da ti še kaj povem.«

»In kaj praviš o prihodnosti?«

»Prihodnje leto 1877 boš doživel težko bolečino. Šest in še dva od tistih, ki jih imaš najrajši, bo Bog poklical v večnost. Toda potolaži se, presajeni bodo z vrta tega sveta v nebeške vrtove. Ovenčani bodo. Ne ustraši se. Gospod ti bo pomagal in ti dal druge, tudi dobre sinove.«

»In kar se tiče družbe?«

»Kar se tiče družbe, moraš vedeti, da ti Bog pripravlja velike stvari. Zanja bo prihodnje leto zasijala tako svetla zarja, da bo kakor blisk osvetlila vse štiri strani sveta od vzhoda do zahoda, od juga do severa. Zanja je pripravljena velika slava. Toda ti poskrbi, da voza, na katerem je Gospod, ne bodo vlekli taki, ki niso na pravi poti in je ne kažejo. Če ga bodo vaši duhovniki tako vodili, kakor je v skladu z njihovim slavnim poslanstvom, bo prihodnost več kot slavna in bo prinesla zveličanje brezštevlnim ljudem. Vendar z enim pogojem: da bodo tvoji sinovi ostali zvesti pobožnosti do preblašene Device in bodo znali ohraniti čednost čistosti, ki je tako ljuba Božjim očem in v korist vesoljni Cerkvi.«

»Sedaj bi še želel, da bi mi povedal kaj na splošno o Cerkvi,« sem dejal.

»Usoda Cerkve je v rokah Boga Stvarnika. Tega, kar je skrito v njegovih svetih načrtih, ti ne morem razodeti. On hrani te skrivnosti zase in nobeden ustvarjenih duhov tega ne more spoznati.«

»In Pij IX.?«

»Lahko ti povem, da pastir Cerkve ne bo imel več potrebe, da bi se še dolgo bojeval na zemlji. Malo je bitk, v katerih naj bi še zmagal. V kratkem bo zapustil sedež in šel h

Gospodu po zasluženju plačilo. Drugo je znano. Cerkev ne bo propadla. Imaš še kako drugo vprašanje?»

»In kaj bo z menoj?» sem ga vprašal.

»Oh, če bi vedel, koliko bojev boš moral še dobojevati. Hitro, kajti ostaja mi le še malo časa za pogovor s teboj.«

Tedaj sem navdušeno stegnil roke, da bi se oklenil tega svetega sina, toda njegove roke so bile kakor iz zraka in nisem ničesar stisnil.

»Norček, kaj počneš sedaj?» mi je Savio smeje se dejal.

»Bojim se, da mi boš ušel,« sem vzkliknil. »Toda si ti tukaj s telesom?»

»Ne. Brez telesa. Nekega dne si ga bom spet nadel.«

»Toda kaj so vse te tvoje oblike? Saj vendar vidim v tebi lik Dominika Savia.«

»Glej,« mi je dejal, »ko je duša ločena od telesa in z Božjim dovoljenjem, da jo vidi kak smrtnik, ohranja videz zunanje podobe z vsemi značilnostmi telesa, kakor je bilo na zemlji, čeprav v zelo olepšani podobi, in tako se ohranja, dokler se duša na poslednji sodbi ne bo združila s telesom. Tedaj bo duša vzela telo s seboj v nebela. Zato se ti sedaj zdi, da imam roke, noge, glavo, vendar se me ti ne moreš dotakniti, ker sem čisti duh. To je zunanja podoba, po kateri me lahko razpoznaš.«

»Razumem,« sem mu odvrnil. »Poslušaj me, še en odgovor. So moji fantje vsi na pravi poti k zveličanju? Povej mi kaj, da jih bom lahko pravilno vodil.«

»Sinovi, ki ti jih je izročila Božja previdnost, se lahko delijo v tri skupine. Vidiš te tri napise? (pokazal mi je enega). Poglej jih.«

Pogledal sem prvega. Nosil je besede: Neranjeni, to so tisti, ki jih hudič ni mogel raniti, ki niso svoje nedolžnosti omadeževali z nobenim grehom. Teh popolnoma zdravih je bilo brez števila in videl sem vse. Veliko izmed njih sem že poznal, druge pa sem videl prvič in bodo verjetno prišli v oratorij v prihodnjih letih. Korakali so pokončno po ozki poti, čeprav so od vseh strani letele nanje puščice, kopja in sulice. Ta orožja, ki so kakor ograja stala ob njihovi poti, so jih napadala, a jih niso mogla raniti.

Tedaj mi je Savio dal drugi napis. Glasil se je: Ranjeni. To so tisti, ki so bili v Božji nemilosti, sedaj pa so vstali, so si ozdravili rane, ker so se pokesali in spovedali. Bilo jih je več kot prvih in na poti življenja so jih ranili sovražniki, ki so bili kot ograja ob njihovi poti. Prebral sem njihova imena in sem jih vse videl. Veliko izmed njih je hodilo s težavo in so bili sključeni od utrujenosti.

Savio je držal še tretji napis: Premagani na poti hudobije. Tukaj so bila imena vseh tistih, ki so bili v Božji nemilosti. Bil sem radoveden in sem stegnil roko, da bi ga dobil. Toda Savio me je živahno zavrnil: »Ne, počakaj trenutek in poslušaj. Če boš razgrnil ta spisek, bo tako zasmrdelo, da ne boš tega prenesel ne ti ne mi. Angeli Božji se morajo umakniti zaradi gnusa in zgroženosti in sam Sveti Duh je prizadet od smradu teh strašnih grehov.«

»Toda kako je to mogoče, saj so Bog in angeli neobčutljivi? Kako naj čutijo smrad snovi?»

»Kolikor bolj so stvari dobre in čiste, toliko bolj se bližajo nebeškimi duhovom. Nasprotno pa, kolikor bolj je kdo hudoben, nepošten in grd, toliko bolj se oddaljuje od Boga in angelov, ki se odmikajo od njega, ker je zasmrdel in ga ni mogoče prenašati.«

Nato mi je izročil seznam z besedami: »Vzemi ga, odpri ga in se skušaj okoristiti v dobro svojih fantov. Toda spominjaj se vedno šopka, ki sem ti ga dal. Stori, da ga bodo vsi imeli in ohranili.« Ko je to povedal, se je umaknil k svojim tovarišem in mi izročil seznam. Zdelo se je, kakor, da bi hotel uiti.

Razgrnil sem seznam. Nisem razločil nobenega imena, toda v trenutku so bili pred menoj vsi, ki so bili tam zapisani, kakor če bi jih imel vse pred seboj. Vse sem videl in jih obžaloval. Večino izmed njih sem poznal, saj so pripadali oratoriju in drugim našim zavodom. Videl sem tudi take, ki so jih imeli tovariši za dobre, še več, nekatere so imeli za vzornike, pa niso taki. V trenutku, ko sem razgrnil tisti seznam, je tako zasmrdelo, da nisem mogel več vzdržati. Napadel me je tak glavobol in potreba po bruhanju, da sem mislil, da me bo vzelo. Okolje se je stemnilo in videnje je izginilo in od vsega čudovitega prizora ni ostalo nič. Obenem je šinil blisk in zaslišal se je silen grom, da sem se ves v strahu zbudil.

Tisti smrad se je ujedel v vse stene, se zajedel v obleko in še več dni pozneje sem čutil tisti zadah. Tako zelo pred Božjimi očmi smrdi že samo ime takega grešnika. Še sedaj mi ob spominu na tisti smrad zagomazi po hrbtu in mi gre na bruhanje.

Tam v Lanzu, kjer sem bil, sem začel povpraševati enega in drugega, odkril sem več fantov in ugotovil, da me tiste sanje niso prevarale. Bila je prava milost Božja, da mi je dala spoznati položaj vsakega izmed njih. Toda o tem ne bom govoril javno. Moral bi še marsikaj razložiti, vendar bom prihranil za kak drug večer. Sedaj mi ne preostane drugo, kot da vam želim lahko noč.

To, da je videl v sanjah hudobne nekatere fante, ki so jih imeli za najboljše v hiši, je don Boska navedlo, da je imel vse skupaj za utvaro. Zato je poklical več fantov 'ad audiendum verbum' (na razgovor); hotel se je najprej prepričati o vrednosti sanj in je za dva tedna odložil poročilo o njih. Ko pa je ugotovil, da stvar prihaja od zgoraj, je govoril. Druga potrdila so prišla s časom, v moči napovedanih nadrobnosti, ki jih je slišal.

Prva napoved se je tikala števila dragih sinov, ki naj bi umrli leta 1877, in to v dveh skupinah: šest in dva. Zapiski v prefekturi zunanjih gojencev oratorija nosijo znamenje križa, kar pomeni smrt ob imenih šesterih fantov in dveh klerikov. Druga napoved je predvidevala za družbo tako čudovito zarjo v letu 1877, ki naj bi razsvetlila štiri strani sveta. Dejansko je v tem letu začel izhajati Salezijski vestnik in je bila ustanovljena Zveza salezijanskih sotrudnikov, ki sta svet seznanjala z don Boskovim duhom in duhom njegovih ustanov. Tretja napoved se je tikala oddaljene napovedi smrti Pija IX., ki je dejansko umrl štirinajst mesecev po don Boskovih sanjah. »Oh, če bi vedel, koliko nevšečnosti boš moral še prestatil!« In zares je bil preostali del njegovega življenja, ki je trajalo še enajst let in dva meseca, prepoln bojov, težav in žrtev, ki so se prepletali med seboj vse do njegovega zadnjega diha.

Nadzor nad javno varnostjo v Borgu Dora je vodil gospod, ki je vedel marsikaj o oratoriju. Tudi on je slišal o teh sanjah in velik vtis je naredila nanj napoved smrti osmih članov oratorija. Bil je pozoren celo leto 1877 in čakal na

uresničitev. Ko je slišal za zadnjo smrt, ki se je zgodila prav na zadnji dan leta, se je poslovil od sveta, postal salezijanec in je veliko delal ne samo v Italiji, temveč tudi v Ameriki. To je bil don Angel Piccono, katerega ime je v častitem spominu še pri mnogih živečih.

V želji, da bi noviciatu dali lastno življenje in značilnost, ki naj bi ga razlikovalo od vsega drugega v hiši, so na božični bedenji dan uresničili zamisel, da bi dobili novinci lastno obednico.

Novinci so vzeli v posest njim namenjen prostor in poskrbeli za ustrezno postrežbo. Ta ločitev od skupnosti in zlasti še od don Boska ni ostala brez posledic. Toda don Bosko je bil neprekosljiv v tem, da je znal z navdušenjem izvesti tudi najbolj neprijetne stvari. Naznanilo skorajšnje ločitve, povedano na šaljiv način, novost stvari same v sebi, nove mize in nov jedilni pribor, kleriki strežniki z belimi predpasniki na črnih talarjih, oprostitev od skupnega branja, vse to je delalo med preseljenci veselo razpoloženje.

Kakor po navadi je Božji služabnik pel polnočnico. Višja oblast je dne 21. decembra za ta obred zapovedovala, da se mora opraviti 'undequaque ianuis clausis' (povsod za zaprtimi vrati). Ta 'undequaque' pomeni od vseh strani in je spravil v resno zadrego podravnatelja. Je ta odredba ukazovala, da je treba zapreti tudi notranja vrata zavoda? Kako naj potem pridejo povabljeni? Zato je pisal don Bosku in prosil: »Preberite, prosim, zadnji stavek odloka in povejte, ali ta 'undequaque ianuis clausis' velja tudi za nas, ki puščamo vhod gostom skozi notranje dvorišče, da na nadškofiji povem tajniku, če me bo vprašal o tem, kako smo storili.« Z enim stavkom ga je don Bosko oprostil vseh dvomov in za odgovor na rob zapisal: »Vsi bomo prišli v cerkev skozi zvonik.«

Zvečer je Božji služabnik sprejel večne zaobljube štirih duhovnikov in enega klerika ter triletne zaobljube dveh klerikov.

Navzoči so bili vsi novinci in salezijanci hiše. Nato je povzel besedo:

Po tem obredu imam navado reči nekaj besed. Medtem ko so delali zaobljube, mi je prišlo več misli. Imamo štiri duhovnike, ki so prišli iz daljnih krajev in vstopili v družbo. To mi navdihuje prvo misel, ki smo jo brali v obednici o Noetu, ko mu je Bog sporočil, da bo uničil človeški rod in da naj si pripravi ladjo, na kateri bo našel zatočišče. Noe je podoba tistih ljudi, ki vidijo v svetu veliko nevarnosti in si skušajo najti varen kraj, kjer bi se rešili in se ločili od tistih, ki brezglavo hitijo v svojo pogubo.

Podoba tistih, ki bežijo pred svetom, je tudi Lot, ki zapušča pokvarjena mesta in se zateče v gore. Isto velja za Elija, ki zasledovan od sovražnikov, uide v puščavo in raje živi v pomanjkanju, kot da bi živel skupaj s hudobneži, kot je Jezabela in njeni pajdaši. Vsi ti dogodki pričajo o nevarnostih v svetu in kako je Bog za tiste, ki se jih hočejo obvarovati, ustanovil redovno življenje.

Po tem uvodu je razdelil svoj nagovor na dva dela. V prvem delu je po svoji navadi vsakega, zlasti še odrasle, povabil za vstop v družbo in mu obljubil kruh, delo in nebesa. Nato mu je razločno pokazal ves potek salezijanskega dela. Bo-

doče salezijance je nekako prijel za roko in jih povedel v salezijansko hišo, v družbo. Rekel jim je, da jih bo povedel na obisk v materno hišo, ker so vse druge narejene po tem zgledu.

Najprej jih je povedel v vratarnico, kjer jih je prijazno sprejel salezijanski vratar, katerega je označil za dragocen zaklad vsake vzgojne hiše. Predstavil jih je prefektu za zunanje gojence, jih popeljal v ravnateljstvo ter prikazal živo očetovstvo in ljubeznivost osebe, ki je opravljala to službo. Od tam je pokazal dvorišče, kjer je bilo polno dečkov, ki so se v družbi svojih asistentov zabavali vsak po svoje, kakor se je komu zahotelo. Nato jih je pospremil v šolske sobe in v učilnico in jim razložil način, kako pridobiti gojence za izpolnjevanje dolžnosti.

Isto je storil v delavnicah, kjer je točno opisal dolžnosti mojstrov in asistentov. »Tako,« je rekel, »delajo vsi ti duhovniki, kleriki in pomočniki, združeni v istem duhu in edinole za zveličanje duš.« Nato je pokazal s prstom v središče oratorija, svojo sobico, in jih povabil, da bi ga obiskali, mu povedali svoje vtise, odkrili svoje dvome in slišali prijateljsko besedo.

Nato se je napotil v praznični oratorij. Tukaj je bil velik vrvež mladine in odraslih, ki so prišli opraviti svoje verske dolžnosti. Tudi tukaj je bil modro urejen verski pouk, igre, pobožne vaje. Tukaj je don Bosko rekel, da je doma.

Od tod so šli v obednice, kjer jih je z očetovsko preproščino povabil, da bi pokusili don Boskov kruh, kruh, ki ga je on imenoval kruh Božje previdnosti in so zanj skrbeli dobri sodelavci in salezijanci in so si ga delili z ubogimi dečki, dijaki in obrtniki.

Ko jim je tako razložil prvi del svojega programa – kruh in delo, je v bolj prisrčnem pogovoru z radostnim zadovoljstvom nadaljeval: »Po vsem tem, kar smo videli, nam ostaja še najboljši del, ki ga moramo okušati - nebesa.« Poslušalstvo je radovedno pričakovalo, da bi zvedelo, kakšna so nebesa v don Boskovi predstavi. To je bilo svetišče Marije Pomočnice! Znal jim ga je tako prikazati, da ga niso samo občudovali, temveč je vzbudil v njih pravo veselje. Lepo jih je popeljal skozi zadnja vrata gor po cerkvi do oltarja Najsvetejšega, do slike matere Božje Marije. Govoril je o slovesnih obredih, o pobožnosti množice fantov in vernikov, o obiskih Najsvetejšega in prestolu Pomočnice. Ko so prišli do te točke, je vprašal: »Ali se vam ne zdi vse to predokus nebes?«

Nato je sklenil prvi del: »Vse te stvari vi najdete v vaših domovih in cerkvah. Povsod so vam na voljo kruh, delo in nebesa. Mogoče se vam bo zgodilo, da boste kot Hebrejci v puščavi naleteli na grenke vode, se pravi na nevšečnosti, boleznih, težke preizkušnje, skušnjave. Tedaj uporabite sredstvo, ki ga je priporočal Mojzes: vrzite v grenke vode les, ki ima lastnost, da osladka, se pravi les križa ali trpljenje Jezusa Kristusa in njegovo Božjo daritev, ki jo obnovljamo vsak dan na naših oltarjih.«

Ko je tako opravil navidezen obisk celi hiši, se je vrnil k zamisli o delu, ki jo je globlje razčlenil. Ko je povedal, da je naš način življenja delavnost, delavoljnost, je nadaljeval:

V tem pogledu nam sv. Ambrož iz Svetega pisma in svetnih pisateljev podaja nekaj dejstev, ki jih povezuje z verskim življenjem. Uporabi prelepo prisposodbo iz življenja čebel in zdi se mi, da je ta pisatelj dobro poznal Vergilija ali pa ga je vsaj večkrat prebral. Takole pravi: Čebela zna dobro presoditi čas. Ve, kdaj je treba vzleteti iz panja in kdaj se vrniti. Ko pada dež, ko grmi ali se pripravlja na nevihto, se pravi, kadar je slabo vreme, čebele ne zapuščajo svojih panjev, temveč ostanejo na varnem. Če jih na poletu nad poljano po naključju zasači dež ali nevihta, se takoj zatečejo v panj, če pa jim zaradi oddaljenosti to ne uspe, se zatečejo v varen prostor pod kako skalo, grčo ali pod krono košatega drevesa.

Kar čebele delajo po nagonu, morate vi storiti iz pokorščine. To naj vam bo za vodilo tudi v drugih rečeh. Če si zapustil svet, a se vrneš tja, boš v veliki nevarnosti. Če bi se tako znašli v svetu in bi bila naša duša v nevarnosti, se vrnimo, če je le mogoče, takoj v naš čebelnjak, v naš dom ali pa vsaj spremenimo stanovanje, se pogovorimo ali storimo, kar je v naši moči, da pridemo na varno.

Sv. Ambrož nadaljuje: »Vi, ki hočete postati redovniki, opazujte čebele, ki so zasedle panj, ki jim ga je pripravil kmet. Ta je iz golih desk, vendar sestavljajo urejeno stanovanje. Čebele vedo, da je kaka rastlina z zelo tanko skorjico, ki vsebuje posebno lepljivo in grenko tekočino. To tekočino posrebajo, se vrnejo v panj in ga vsega z njo namažejo. Ne pustijo niti najmanjše špranjice. Na začetku je pri vhodu več odprtín, vendar potem pustijo odprto samo eno in skozi to morajo izleteti vse čebele in tako, kot odletavajo, se potem tudi vračajo. To delajo zato, da tisti, ki so zunaj, ne morejo videti, kaj se dogaja v panju, in da škodljivci ne morejo noter, ker jih odganja duh tiste snovi. Isto velja za žuželke, ki bi rade srkale med. In če bi čebelar naredil steklene stene, bi ga one prevlekle z voskom, da se ne bi moglo nič videti.

Vi redovniki zakrivate okna, da ne morete več videti sveta. Pri tem posnemate čebelo, ki s tiste rastline srka grenko tekočino. Rastlina za vas je križ, iz katerega črplate moč za molitev in premišljevanje. Vse vaše misli so osredinjenje na Jezusa Kristusa. Ta odmaknjenost seveda ni zabava, temveč vključuje grenkobo in odrekanje. Toda ta sok križa je kakor za čebele sok rastline, ki odvrča škodljivce od čebelnjaka. Žuželke skušajo prevrtati les, da bi prišle v panj, ubile čebele in posrkale med. Ko pa se dotaknejo tistega grenkega soka, poginejo ali se prilepijo na podlago. Tudi mi bomo premagali naše sovražnike, če se bomo držali križa. Vendar ni zadosti, da ga samo vzamemo v roke in ga poljubimo, treba ga je nositi. Vsi nosimo križ, tisti, ki ukazujejo, in tisti, ki ubogajo. To pomeni, da moramo prenašati tegobe naše službe, treba je prenašati pomanjkanje in odpovedi. Povsod so grenkobe, ki jih moramo trpeti, ki jim pravimo zatajevanje čutov, iz njih bomo izšli kot zmagovalci, če bomo pogledali križanega Jezusa.

Zapomnite si, kar pravi sv. Ambrož. Te čebele, naj jih bo še tako veliko v panju, imajo samo en prehod, četudi morajo dolgo čakati.

Tako moramo mi v naših hišah imeti samo en izhod, ena vrata za odhajanje. Naj se ve, kdo je zunaj, da ne bo nihče storil kaj nepravilnega. Kako zelo koristna je ta ute-snitev. Pa tudi v materialnem pogledu je velika prednost, če imamo samo en izhod. Če je več odprtih vrat, nihče ne ve, ali je kdo notri ali zunaj. Če vprašamo pri njih vratih,

nam odgovorijo, naj gremo k drugim. Če gremo tja, dobimo tam enak odgovor. Če pa so samo ena vrata, vratar ve, kdo je odšel, in lahko dá potrebno pojasnilo. Če mora torej predstojnik kaj odrediti, se zato ne smete jeziti.

Najpomembnejše pa je dejstvo, da se hudič trudi, da bi redovnika spet spravil na izhodiščno mesto. Vi veste, da hudič tistega, ki hoče zapustiti svet, napada z vseh strani in mu ponuja svetne reči, da bi ga potegnil iz redovne skupnosti.

Hudič vstopi v katero koli redovno družbo, se spravi na enega in si misli: »Tega njegovi tovariši s svojim lepim zgledom spodbujajo. Predstojniki bedijo nad njim, pobožne vaje ga krepijo. Kako bi mu lahko zagodel, da bi šel malo v svet!«

Hudič nima namena, da bi mu takoj ubil dušo. Pripravil ga bo počasi, ne da bi ga prestrašil. Hudič, ki zelo logično misli, nam ne bo takoj prvič svetoval, naj se pridružimo nevarni družini v sredo grdih pogovorov. Nikakor ne. Želi samo, da bi zapustili tisti kraj zavarovanosti. Zunaj bo potem naletel na osebe, ki bodo slabo govorile o družbi ali o veri, naletel bo na gobezdače, ki se grdo obnašajo, napol oblečene plesalke, dobrodušneže, ki razkazujejo, kaka sreča je v obilni jedachi in dobri pijači, in toliko drugih stvari, zaradi katerih bo v nevarnosti vaša čistost.

Kak redovnik, ki ima rad novotarije, gre iz svoje hiše. Tu naleti na človeka, ki govori o nemoralnosti, tam vidi izzivalno fotografijo, ki ostane vtisnjena v dušo in ga spremelja ponoči in podnevi. Za zdaj se še upira, toda duh se ohladi, začuti potrebo, da bi se raztresel, in pojavi se želja, da bi šel za nekaj časa domov. Konec vsega je sramoten padec. Izkušnja toliko stoletij nam kaže, da če se hudiču posreči koga zvabiti iz samostana na napačen način, ga gotovo premaga. In satanu ne zmanjka pretvez, s katerimi nas opleta. Saj je tako več v pretvarjanju.

»Pojdimo za kak dan domov, prišel je ta in ta sorodnik,« reče kdo. »Lepo bom opravil svoje preišljevanje, duhovno branje, opravil bom svoje molitve, zvest bom pobožnim vajam, kakor če bi bil v zavodu.«

A tako? Kar pojdi s temi mislimi v svet in boš videl. Rad bi vedel, koliko takih, ki gredo domov s temi sklepi, potem to tudi dela. To se je zgodilo že mnogim. Niso verjeli mojim besedam, sami so hoteli poskusiti in na svoji koži so izkusili, kaj je svet. Kdo gre, začne govoriti, gledati, zatem pride steklenica, igra, vsakršna zabava. Nato pojedine, požrešnost. Kar izpostavite se priložnosti. Menite, da se boste izognili zankam? Kaj še! Kdo bo obležal mrtev, pa če ne čisto mrtev, vsaj težko ranjen. Če pride nazaj brez ran, je to velika milost, ki jo je prejel od Gospoda. Ta naj se čim prej zateče v svoj samostan, v dom, kjer je naredil zaobljube, in hudič ne bo imel več toliko priložnosti, da bi ga skušal. Tu so dobri tovariši, tu je redna zaposlitev za vsakega človeka, na voljo je toliko možnosti za delo in vsak se lahko izpopolnjuje in hvali Boga.

In da vam bom še naprej pripovedoval o čebelah, bom povedal, kar je že povedal sv. Ambrož. Kajti če bi imel nekaj časa, bi napisal knjigo, v kateri bi primerjal življenje čebel z življenjem v samostanu.

Če je katera od čebel na poletu na poljani in čuti glad, ali menite, da se bo okrepcala? Ne, nikdar ne. Pokorava se pravilu. Ko je nehala nabirati vse, kar je zmogla, se vrne v panj skozi edini vhod, skozi katerega prihajajo vse druge. In menite, da takrat jé? Kaj še. Ona počaka na znamenje kraljice, kajti brez njenega naročila nobena nič ne

stori, da pride druga čebela, ki ima nalogo, da razbremenjuje, in prva potrpežljivo čaka, da je njen tovor spravljen na svoje mesto. In kolikokrat vidimo čebele, ki so tako obložene s tovorom, da se komaj držijo na nogah, so vse lačne, pa vendar čakajo. Šele ko so jo razbremenili, pobere drobtinice, ki so ostale in jih je tovarišica pustila, in se z njimi nasiti, čeprav je prinesla cel tovor. Nato gre počivat in na njeno mesto pride druga čebela. Tako delajo vse in vsaka daje svoj delež k skupni lastnini. Prihajajo in odhajajo in nobena ne vprašuje druge za obračun. Vsaka ima svoj posel.

Kako zelo drugače nekateri ravnajo v tem, kar se tiče prehrane. Kolikokrat se zgodi, da kdo s silo odpre vrata shrambe ali kuhinje in si tam privoščiči, kar mu je drago, ali pa gre na vrt in tam krade sadje in sočivje. Ne, to ni prav! Te velike nereda je treba za vsako ceno odpraviti. Če danes to pustimo klerikom, bomo morali jutri pustiti fantom, ti bodo namreč videli, kako se vedejo njihovi asistenti, in bodo storili isto.

Čebele dajo, da jih tudi pri vstajanju vodi ura. Zjutraj lahko slišimo v panju šum, ki nam pravi, da so se že prebudile iz spanja, vendar še ne vzletavajo. Drugič jih vidiš, kako so razvrščene v verigi druga ob drugi v dolgi vrsti, vendar ne vzletijo, dokler ne dobijo ukaza od kraljice. Ko pa je ukaz dan, se takoj spustijo na delo. Če pa katera odleti pred danim znamenjem, si jo zapomnijo in jo zvečer ob vrnitvi sodniki ustavijo pri vhodu, jo zgrabijo, jo obsodijo, ji razgrizejo krilca in jo ubijejo. Vse to samo zaradi ene same nepokorščine. Vse gredo spat istočasno. Samo zvečer se ne zmenijo, če katera pride pozneje, ker to ni od nje odvisno, temveč od oddaljenosti ali pa ker ni takoj našla, kar bi nesla domov.

Smo mi tako zgledni pri izpolnjevanju pokorščine zvoncu?

Nobena čebela se ne gane, če ji ne ukaže kraljica. Če se tako močno namnožijo, da ni več prostora v panju, jih kraljica loči, jim da novo kraljico in zdi se, da jim pove: »Naučile ste se živeti, veste, kako se zgradi nova hiša, kako je z medom in voskom. Sedaj uporabite, kar znate. Ostale si bomo vedno prijateljice, vedno se bomo dobro razumele, vendar storimo vse, da ne bomo druga drugi v napoto. Ne prihajajte nas motit in me ne bomo motile vas.« Novi kraljici pa reče: »Pojdi in pelji svoje k iskanju sreče.« Vse odletijo skupaj in si poiščejo domovanje v kakem votlem drevesu ali v že zanje pripravljenem domovanju in si ustvarijo novo kraljestvo. In nova kraljica si poišče novo domovanje in začne vladati. Nekaj takega kot naše misijonske odprave. Čebele pa pozimi ne delajo, ne nabirajo medu, ker ni cvetlic, temveč počivajo, se držijo skupaj in se pripravljajo na delo in na pomlad.

Tako smo tudi mi tukaj zbrani, in ko bo prišla pomlad našega življenja, bomo poleteli in prispevali veliko sadu. Zadržanost in priprava! Pripravimo se, da bomo premagovali skušnjave, nesoglasja, prepir in druge strasti, ki jih je mogoče premagati samo z odmaknjenostjo. In prav zato pred zaobljubami posvetimo nekaj dni duhovnim vajam, da se pripravimo na slovesne obljube, ki jih naredimo Bogu in jih potem izpolnjujemo. Človekovo življenje na zemlji je boj. Boj za premagovanje duhovnih sovražnikov. Vojak se bojuje tako, da rani in ubija, redovnik pa tako, da beži in se reši. Mi smo zapustili svet in se moramo bojevati tako, da bežimo pred ljudmi in kraji, ki bi lahko bili v škodo naši duši. Vendar pa tudi redovniki delajo svoje vaje, ki so sicer različne od vojaških, z namenom, da se pripravijo na boj.

Medtem ko so za določen čas odmaknjeni od sveta, si pridobijo znanje in krepost. Kdor je pripravljen, se spusti v boj in zmaguje. Ko se bo okreplil s šolo, premišljevanjem, zakramenti, z obiski v cerkvi, s premagovanjem čutov, bo zapustil panj, šel na določen kraj in spravljal snopje na Gospodovem polju. Vendar pa naj ne hodi ven, če ni prepričan, da bo lahko zmagal. Toda tisti, ki je storil vse, kar mu je bilo mogoče, da bi se dobro pripravil, in je prejel ukaz od predstojnika, lahko zaupa in se lahko spusti v kakršno koli nevarnost. Ne bo padel. V Božjo čast bo stopal po gadih in škorpionih in ne bo padel, kajti Božja roka ga bo podpirala.

Čebele pa si moramo vzeti za zgled tudi pri delu. Podnevi delajo brez prenehanja, letajo od grma do grma, od cveta do cveta, sem in tja, tudi na tisoče milj, dokler se zvečer ne vrnejo domov obložene s tem, kar so nabrale. Ko se vrnejo v panj, ločijo med od voska, položijo med na en kraj, vosek na drugega in se vrnejo na delo.

Toda če se dobijo lenuhi, ki hočejo živeti samo od truda drugih in nočejo delati, sodniki izrečejo sodbo in tedaj pride do bojev, ki jih vidimo tolikokrat med čebelami. Cela vojska gre proti takim. Ena pika od zadaj; ta se obrne, da bi se maščevala, pa jo druga, ki čaka, ugrizne v krilo, druga v drugo krilo, in ker ne more več leteti, jo vržejo iz čebelnjaka. Zares žalosten prizor, ko vidiš na tleh čebele, ki se ne morejo več dvigniti in jih mimoidoči pohodijo. V panju pa ostanejo samo tiste, ki hočejo delati, in to pridno delati.

Pri nas imamo različna opravila: eden pomiva krožnike, drugi kuha, tretji poučuje v šoli, se uči, pridiga, spoveduje. Nekateri pometajo, drugi asistirajo. Kdor pa ne more delati, moli ali daje nasvete. Vsak ima svojo nalogo, vsak opravlja svojo službo in tako vse lepo napreduje. Sv. Pavel pravi: Pokoravajte se svojim predstojnikom in jih ubogajte, pa ne v tem, kar ugaja vam, temveč v tistem, kar določi predstojnik.

Spominjam se svojega nekdanjega tovariša, ko sva skupaj pomivala posodo, kako mi je nekega dne dejal: »Ti si študiral, si postal duhovnik, vsi te častijo in spoštujejo, jaz pa sem vedno na istem kraju, še vedno samo pomivam posodo, tukaj v predkuhinji. Ne zavidam ti, toda ...!«

»Tudi ti opravljaš svojo dolžnost, ne glede na delo, ki ga delaš. Ali mogoče misliš, da ima don Bosko večje zasluženje?«

»On spoveduje, mašuje in si nabira zasluženje!«

»Toda povej mi, si pridobi več zaslug kdo, ki cel dopoldan spoveduje, ali tisti, ki pomiva krožnike? Tu ni razlike. Družba potrebuje tako enega kakor drugega. Če ne bi bilo tebe, bi tvoje delo moral opravljati kak duhovnik. Vsi smo enaki in vse je vseh. Eden dela to, drugi dela drugo, ker pa sestavljamo eno telo v Božjo slavo in ker vsi delamo za isti cilj, Bog vsako delo ocenjuje z istim merilom. Zasluženje je torej enako, res pa je, da tistemu, ki mu je bilo dano več, se bo od njega tudi več zahtevalo. Od tistega, ki opravlja kako nižjo službo, bo Bog zahteval enkrat en obračun, od tistega, ki opravlja visoko, pa desetkratnega. Če bi bil kak poseben pogoj, bi bil ta, da bi večje zasluženje prejel tisti, ki je opravljal bolj nizko službo.«

Hočete, da tudi mi storimo kaj, kar bo v večjo Božjo slavo? Opravljajmo naloge, ki nam jih bo naložil dan.

Kdo pomiva posodo. Prav. Drugi je v kuhinji. Bolje. Tretji je nadarjen, študiral bo in

postal dober pridigar. Kdo drug nima kaj prijetnega glasu, pa bo šel v spovednico. Drug bo poučeval v šoli ali asistiral. Kdo ni sposoben za nobeno teh stvari, pa bo pometal. Tudi to je potrebno. Kdo drug je bolehen in ni sposoben za noben napor. Ta bo dajal drugim dober zgled v potrpežljivosti, dajal dobre nasvete tistim, ki ga bodo šli obiskat. Tako bo opravil svoj delež naloge. V hiši, kot je naša, je potrebnih veliko služb. Vsak bo storil tisto, za kar je usposobljen.

Nihče naj ne pravi: »To delo bi lahko opravil kdo drug. Jaz imam že zadosti dela.« Nikakor ne. Če je kdo sposoben kaj narediti, naj to tudi opravi. Ne izgublajmo zaslužnja in ne bojmo se težav, ki se zdijo silne gore, pa niso drugo kot bežne meglice. »Toda,« bo kdo rekel, »ta in ta predstojnik me ne more videti in ta asistent kar naprej godrnja zoper vse, kar jaz naredim.« Dragi moji, to je še dodatno sredstvo, da si pridobimo zaslužnje. Brez potrpežljivosti se nikakor ne moremo posvetiti.

Če se torej hočemo obvarovati vsake nevarnosti, ne skušajmo ponovno priti v svet, temveč se držimo daleč od njega.

»Toda to, kar so mi naložili, močno prekaša moje sposobnosti.«

»Če presega tvoje sposobnosti, povej to ponižno predstojniku in storil boš, kar ti bodo rekli. Toda če samo prekaša hotenje tvoje volje, če gre samo za pesek v oči, potem je treba voljo prisiliti, treba je opraviti tisto nalogo, in to čim bolj.«

»Toda ta in ta ima sobo zase, jaz pa moram biti zadovoljen s skupno sobo. Rad bi, da bi tudi mene upoštevali.«

»Si prišel, da živiš tukaj zasebno ali skupno življenje?«

»Skupno življenje,« je odgovor.

»Prav. Potem bodi zadovoljen s skupnim življenjem. Imamo samo enega predstojnika, ki je odgovoren za vse, kar se dogaja. Vsak naj opravlja svojo dolžnost.«

Še eno stvar bi vam rad priporočil: da bi si pomagali med seboj pri delu. Nikdar ne recite: »To je njegova naloga, to me ne zanima.« Pogosto smo priče kakega nereda, ki bi ga morali preprečiti in bi ga lahko. Manjka kak asistent. Ne bodimo brezbrizni, čeprav nismo postavljeni za asistente, temveč recimo: »Sedaj sem asistent jaz.«

Kjerkoli lahko preprečimo kako zlo, tudi materialno, ga preprečimo. Poskušajmo preprečiti potrato hrane, obleke in drugih predmetov, ki jih uporabljamo. Ker živimo v skupnosti, moramo vsi skrbeti za lastnino družbe.

Zlasti pa skušajmo preprečiti moralno zlo, nereda kakršnekoli vrste, tako med fanti kakor tudi med nami. Samo s tako slogo lahko napredujemo in onemogočimo nevarne tipe. Vemo, da ima ta in ta to in to knjigo. Ti, ki hočeš postati redovnik, ne smeš ne samo dopustiti, da bi jo ohranil, temveč jo moraš vzeti in sežgati. Koliko sporov, pretefov in pohujšanja je mogoče preprečiti. Dostikrat se na novo prispeli fantje, zlasti če so starejši, znajdejo popolnoma osamljeni in potrebujejo prijatelja, da bi jim svetoval. Tukaj lahko storimo veliko dobrega. Gojimo pobožne vaje družbe, nikdar jih ne podcenjujmo. Graja lahko stori veliko slabega v tistem, ki posluša, v stvareh učenja, odlokov predstojnikov. Če je treba kaj upravičeno grajati, povejmo to tistemu, ki lahko pri tem pomaga, nikar pa ne govorimo med tovariši.

Učimo se od čebel, da bomo delali z dobro voljo.

Naštel sem vam veliko stvari, ki nam lahko pomagajo čim zvesteje opravljati naše

dolžnosti, in to na ta dan, ko je Bog hotel, da bi se mu jih sedem posvetilo v njegovi službi. Oh, da bi tudi bili pripravljeni prevzeti vsako nalogo.

Opogumimo se torej, da bomo v vsem izpolnjevali njegovo sveto voljo, ki je volja predstojnika. Pomagajmo si med seboj, da bomo popravili naše napake in znali prenašati drug drugega. Le tako bomo vsi hodili po njegovi sveti poti. Če bi se kdo znašel v nevarnosti, ga opozorimo in mu pomagajmo, da mu bo vse služilo v dobro.

In mi, ki bomo vedno bolj napredovali v tej šoli ljubezni, bomo z Jezusom eno samo srce vse do zadnjega dne našega življenja, ko bomo prišli k njemu in ga ne bomo nikdar več zapustili.

Ta pomembna konferenca je trajala eno uro in pol. Toda ves ta čas, kakor nam zagotavlja don Vespignani, je minil kot blisk.

Med božičnimi voščili je don Bosko poslal posebne čestitke kardinalu Giovanni Simeoniju, ki ga je sveti oče izbral za državnega tajnika nekaj dni po smrti njegove eminence Antonellija. Blaženi ga je že dobro poznal. Hiter odgovor in vsebina pisma sta pričala, da je kardinal z veseljem sprejel don Boskova voščila.

Tako smo prišli do konca civilnega leta. Dne 21. decembra je don Bosko pisal don Caglieru naslednje pismo.

Predragi don Cagliero!

Nisem imel še priložnosti, da bi govoril s konzulom Gazzolom o zemljišču. Menim, da ga želi čim prej prodati. Odgovor boš dobil okoli 15. januarja.

Drugo boš izvedel od drugih.

V ponedeljek grem na povabilo svetega očeta spet v Rim. Čaka nas veliko stvari; pod vodstvom Božje roke družba čudovito napreduje.

Družine Corsi, Fassati, Radicati, Appiani in mnogi drugi ti pošiljajo tople pozdrave.

Pozdravi naše prijatelje in imej me v J. K. za najvdanejšega prijatelja.

duh. Janez Bosko

Zadnji dan leta je Božji služabnik imel nagovor za lahko noč za vso skupnost, ki se je zbrala po večernih molitvah. Ko je stopil na prižnico, je pozdravil svoje sinove: »Srečen konec starega in srečen začetek novega leta!« Vsi so odgovorili: »Hvala.« Ko so se umirili, je napovedal vezilo za naslednje leto: Živimo tako, da bomo vedno pripravljeni na srečno smrt. Ta sveti nasvet je pojasnil z razmišljanjem, ki ga je povzel iz domačih spominov, iz vsakdanjega življenja pa tudi iz izkušnje in pridiganja Božje besede.

»Srečen konec starega in srečen začetek novega leta,« so besede, ki jih te dni slišimo iz ust vseh ljudi. To so skupni vljudnostni izrazi, če pa malo pomislimo, nam dajo snov za resno razmišljanje. To noč bo leto 1876 prešlo v pozabo večnih stoletij in ga ne bo več, nikdar več se ne bo povrnilo. Prišlo bo leto 1976, 2076, toda 1876 nikdar več.

In kako je minilo leto 1876? Če je bilo dobro, bo ta dobrota za večno ostala, če je bilo slabo, bo zlo za vedno ostalo.

Toda ali ni mogoče več pomagati? Ne, ni mogoče. Lahko bomo delali dobro v prihodnje in Bog bo glede na prihodnost pozabil na slabo, ki smo ga storili. Toda izgubljenega časa, ki je v tem, ko smo delali z grehom hudo naši duši, ne moremo več nadomestiti. Srečen konec starega in dober začetek novega leta! Bolj ali manj smo prepričani, da ga bomo začeli, nikakor pa ni gotovo, kako ga bomo končali. Mogoče bi kdo kot dopolnilo voščila dodal še željo za dober konec prihodnjega leta, vendar tega ne more nihče z gotovostjo napovedati. Kdo nam lahko zagotovi, da ne bomo tega leta umrli? Letos smo še živi, toda prihodnje leto marsikaterega izmed nas ne bo več.

Lansko leto sem vam kakor po navadi zadnji večer dal nekaj napotkov in vam napovedal, da bodo nekateri, ki so me takrat poslušali, šli med letom v večnost. Nisem prerok in nisem bil, vendar so umrli don Piacentino, don Chiala in drugi («Massa in Vigliocco» so potihoma šepetali fantje), tudi med dijaki, katerih se pa v tem trenutku ne spominjam. Molili bomo zanje kakor tudi za tiste, ki so že prej umrli.

In v tem novem letu ne bo nihče umrl? To lahko vsak reče. Nocoj smo še vsi živi, toda že jutri je mogoče, da bo kdo mrtev. Gotovo je, da bo med letom kdo umrl. Jaz nisem prerok, to sem povedal že na začetku, toda če računamo s človeškim povprečjem, smrti ne moremo izključiti. Nas je tukaj približno 800 in če računamo, da bodo umrli trije odstotki, potem je to 8 krat 3 = 24. Mogoče pa bo smrt spoštovala vašo nežno starost, ker še ne bi radi umrli. Vendar s tem ni rečeno, da nihče ne bo umrl. Nikakor ne. Smrt je kakor srp. Človeško življenje je seno. Ali veste, kaj dela kosec? Ko vidi, da je trava zrela za košnjo, jo pokosi. Med to travo je že nekaj suhe, druga je zelena in zadosti visoka. Toda nekaj je čisto nizke in nekaj je komaj pognalo. Bo kosa spoštovala to zadnjo? Kosa gre naprej in kosi vse brez ozira. Tako dela smrt. Mogoče bo kak starček z belimi lasmi in belo brado in ga bo poslala v večnost. Pa bo zopet kdo s črnimi lasmi in črno brado, pa vzame tudi tega. Pa bo spet kdo, ki nima brade ali je dete, ki še komaj začenja govoriti, tudi te pošlje v večnost. Smrt ne gleda nikomur v obraz, to leto lahko zadene mene kakor tudi vsakega izmed vas. Upajmo, da nas ne bo štiriindvajset, toda petnajst, deset jih bo le moralo na pot. Bodimo pripravljeni, da bomo dobro opravili ta korak. Leto, ki je za nami, je leto več za večnost, srečno ali nesrečno. Zato je moje voščilo ali bolje moj nasvet, da bi vedno tako živeli, da boste vedno pripravljeni na srečno smrt.

Ta nasvet delim v dva dela. Prvi razpravlja o načinu, kako naj se izogibamo smrti. Ali veste, kaj konja spodbuja k teku? Jezdečeva ostroga. Ko konj začuti, da ga zbadajo v stran, se zažene, kolikor more, v tek. To velja tudi za smrt. Ali veste, kaj kliče na vas smrt? Greh, ki je za smrt kakor ostroga za konja. Spodbuda smrti je greh, pravi sv. Pavel. Da nas zatorej smrt ne bo tako hitro obiskala, se skušajmo varovati greha, in če smo imeli nesrečo, da smo grešili, pojdimo takoj k spovedi.

Kdor živi v milosti Božji, kdor nima na duši greha, kdor ima mirno vest, leže zvečer v posteljo, moli, zaspi in ga ne skrbi, kaj bo z njim. Če ga Gospod pokliče v večnost, gre brez bojazni. Toda sedaj si predstavite koga, ki ima greh na duši, ki ga grize vest in je nemiren. Zvečer gre spat in si misli: »Danes sem še živ, jutri pa mogoče ne bom več.« Zaspi, vendar je nemiren. Sredi noči se zbudi in vznemirjena domišljija mu pravi: »Medtem ko vsi spijo, bi lahko tam na koncu spalnice zagledal strašno pošast,

človeško okostje z lobanjo in kostmi brez mišic, z možgani, ki jih razjedajo črvi, s praznimi očesnimi votlinami!« *Ves preplašen trepetava od strahu. In medtem ko bi ležal v postelji, bi se tista prikazen približala in se ustavila ob njegovi postelji in bi dejala: »Pridi z menoj!« (brrr, vsesplošen smeh). On bi pa odgovoril: »Toda sedaj bi še spal ... Da bi zapustil starše, prijatelje, predstojnike ... in potem jutri ... v tej spalnici, kaka strahota! Sedaj še nisem pripravljen.«*

Toda prikazen bi pristopila še bliže in rekla: »Ni pomembno. Sedaj moraš zapustiti starše, prijatelje. Zate je konec s spalnico, zate ni več jutri. Vzel boš s seboj, kar si si pripravil. To noč bodo od tebe terjali tvojo dušo. Šel boš v domačijo tvoje večnosti.« To, kar vam pripovedujem o enem, se lahko zgodi vsakemu. Tako se je šele včeraj, da vam povem primer, doktor vitez Savio po večerji počutil malo slabo. Legel je spat. Proti polnoči ga je šel nekdo pogledat, da bi videl, ali kaj potrebuje. Našli so ga mrtvega v postelji. Umril je brez zakramentov, ne da bi mogel misliti na svojo dušo. Bil je že v večnosti. Še dobro, da je tisti večer skupaj z drugimi opravil molitve in da je proti svoji navadi povabil vse, da so zmolili litanije blažene Device Marije. Zato upamo, da mu je mati Božja Marija stala ob strani pri odhodu s tega sveta. Leta tečejo, smrt prihaja in mnogi izmed vas, ki ste sedaj zdravi in krepki, čez kakšno leto ne boste več med živimi.

Vrnimo se sedaj k naši stvari. Če hočemo, da bo smrt daleč od nas, se izogibajmo greha, zlasti še greha proti čednosti sramežljivosti, kajti ta najbolj kliče rano smrt in nanj je mislil Sveti Duh, ko je rekel: razlog smrti pa je greh.

Drugi del mojega nasveta pa se tiče načina, kako naj bomo pripravljeni. Odložimo se, da bomo prihodnje leto tako preživeli, kakor bi si želeli, da bi preživeli to, ki ga sedaj končujemo. Skušajmo vestno opraviti vse naše dolžnosti. Vestno, kar pomeni natančno, kajti beseda vestno prihaja od vest, ki nam kot notranji glas narekuje, kaj naj storimo in česa naj se varujemo. Tako naj čevljar, knjigovez, učitelj, asistent, dijak opravlja svoje dolžnosti veselo in iz ljubezni do Boga. Tako bo pripravljen, če bo treba, tudi na smrt. Gospod nagrajuje pokorne. Vendar ne gre samo za materialne reči. In kakor pravi beseda materialen, so to telesne stvari, ki bodo kmalu prešle. Veliko bolj pomembno je, da vestno opravljamo pobožne vaje. Pojdimo pogosto k spovedi in prejemanju sveto obhajilo. To nam pomaga v tem življenju. Delajmo, kolikor je mogoče, dobra dela, bodimo natančni pri izpolnjevanju naših dolžnosti in obiskujmo Najsvetejše v cerkvi. Zlasti pa gojimo posebno pobožnost do presvete Device Marije, zatekajmo se k njej z zaupanjem in ona nas bo varovala. Vse to opravljajmo z veseljem in veliko ljubeznijo. Veselega darovalca Bog ljubi. Gospodu je ljubo, da tisto, kar delamo zanj, delamo z veseljem. Če bomo tako delali, bomo vsi skupaj sestavljali eno srce v ljubezni do Gospoda.

Vprašali me boste: »Če bomo storili vse to, nas smrt ne bo obiskala?«

O da! Umrli bomo v vsakem primeru, toda naša smrt bo smrt pravičnega, ki se sicer boji smrti, ki pomeni odločilen korak, od katerega je odvisna večnost: zadeva, od katere je odvisna večnost. Boji se, ker mora iti v neznane kraje, ker se mora predstaviti tako velikemu Bogu. Trepeta zaradi Božje pravičnosti, ki vidi madeže celo na angelih. Vendar pa upa v njegovo usmiljenje, prepričan je, da če je storil kak greh, pa se ga je pokesal, mu bo ta odpuščen.

Ko bo tako bežal pred grehom in izpolnjeval vestno svoje dolžnosti, tako časne kakor duhovne, bo v trenutku, ko bo moral zapustiti ta svet, pripravljen in poln zaslužnj. Ko bo prišel trenutek smrti, se ne bo bal, temveč bo zaupal in Gospod ga bo sprejel v svoje usmiljenje. Danes smo še živi, toda že prihodnji mesec se lahko zgodi, da ne bo več mene pa tudi katerega izmed vas ne.

Srečen konec starega in srečen začetek novega leta in lahko noč vsem!

Ko je nakazoval število tistih, ki bi lahko umrli v letu 1877, se zdi, da don Bosko ni imel v mislih napovedi »šest in dva«. Kakor da v izpolnjevanju svojih zamisli ni dosti pomišljal, in je bil videz, da ničesar ne ve, vendar pa je uporabljal vsa človeška sredstva, da bi dosegel cilje, ki mu jih je postavila Božja previdnost. Tako tudi v napovedi prihodnjih dogodkov, ki jih je bilo zelo veliko, ni več o tem razmišljal, razen če ga je kdo kaj vprašal. Vsekakor pa je, potem ko je rekel »petnajst, deset«, še dodal »vsekakor pa osem«. Temu sicer ni dal posebnega pomena, vendar se nam trditev zdi pomembna.

Tako smo v tem zvezku obdelali, kar je don Bosko naredil v enem letu. Preden pa bomo za trenutek odložili pero od nadaljnega pisanja, bi radi opozorili bralce na nevarnost, da ne bi enostransko motrili don Boskovega dela. Njegovo zunanje delovanje, ki zmagoslavno premaguje težave in ovire, je samo en vidik njegovega lika; pač tisto, kar je najbolj vidno našim očem. Toda površnim opazovalcem je skrita druga plat, to je njegova svetost. To nam pravi človek, ki je ob svojem času imel velik ugled, pater Maver Ricci, vrhovni predstojnik skolapijcev. On je don Boska osebno spoznal v Firencah, ko mu ga je predstavila markiza Henrika Ricci, velika dobrotnica Božjega služabnika. Njegovo tako preprosto obnašanje brez velikih besed, brez pretiravanja, kakor da bi bil eden izmed najbolj povprečnih ljudi, je naredilo nanj izreden vtis. Zatem je skušal prikazati nasprotje med ponižnostjo njegovega položaja in plemenitostjo duha, s katerim se je dvignil »k upanju in zamislím načrtov, ki bi jih lahko izvedel samo kak mogočen cesar«. Toda ko je potem razmišljal, kako je don Bosko pripravljal in izpolnjeval svoje zamisli, je zapisal: »Razmišljanje pred križem je vžgalo tisto iskro mogočnega zamaha, ki je bila sposobna odpraviti versko in moralno zlo in ga preprečiti s pomočjo stalnih ustanov, ki so se razširile po celem svetu. Danes skušajo toliko stvari razložiti z okoljem, toda don Bosko je tako okolje sam ustvarjal, in to po Božjem navdihu.«

DODATEK – DOKUMENTI

OPOZORILO

Nekateri bralci so se čudili zaradi toliko s pikami izpolnjenih mest. V Dodatku prejšnjega zvezka na straneh 553-555 in 558-559. V prvem primeru stojijo pike namesto vprašanj, ki jih je cerkveno sodišče zastavilo pričam in so v Summariumu (povzetku) v latinskem jeziku. Izpoved priče je navedena v celoti. Gre za okrog dve strani, za katere smo menili, da jih je bolje izpustiti, ker so vsebovale osebne pripombe (ocene) o ljudeh in stvareh prelata, ki so bile malo primerne in se nikakor niso nanašale na don Boska. Ker smo odstranitev izvedli, potem ko zvezek ni bil le natisnjen, ampak je bila črkovna postavitev strani že razdrta, smo tako – da je ne bi morali znova postaviti in natisniti tudi signature, ki so sledile, namesto da bi dodali dele pisma, ki so ostali, smo praznine zapolnili s pikicami.

1. BESEDILO DOGOVORA IZ BUENOS AIRESA

DOGOVOR Med cerkvenim vodstvom Buenos Airesa in italijansko bratovščino Marija Mati usmiljenja s turinskimi očeti salezijanci:

1. ČLEN

Cerkveni predstojnik v Buenos Airesu, njegova vzvišena ekscelenca mons. Federico Aneyros, nadškof, in Italijanska bratovščina Marije Matere usmiljenja, ki jo predstavlja vodstveni svet s predsednikom gospodom Romulom Finocchiam, za večjo Božjo slavo in v korist duš in zlasti še bratovščin, za vedno izročajo uporabo, vodstvo in upravo cerkve Naše Gospe usmiljenja velečastitim očetom salezijancem, ki jih predstavlja gospod doktor don Janez Cagliari, teolog in delegiran prokurator vrhovnega predstojnika gospoda don Janeza Boska, stanujočega v Turinu, da bodo s svojim osebjem, gorečnostjo, delom in nasvetom zagotovili tisto dobro, za katerega je bila zgrajena cerkev in ustanovljena bratovščina.

2. ČLEN

Ker cerkev ni popolna last očetov salezijancev, jo bodo smeli ohraniti za bogoslužje v čast Bogu, presveti Devici in v korist bratovščine, lahko jo izboljšajo, nikakor pa ne poslabšajo, niti ne spremenijo uporabe, je ne prodajo ali namenijo v drug namen. Cerkevna oblast in bratovščina imata pravico, da se zavzameta proti kršitvi tega člena.

3. ČLEN

Italijanska bratovščina, ustanovljena pri cerkvi Naše Gospe usmiljenja, ohranja popolno lastninsko pravico do vseh njenih predmetov. Ohranja vodstvo po svojih pravilih in svobodno upravljanje z mesečnimi in letnimi prispevki ter darovi v korist bratovščine od članov bratovščine in drugih oseb.

4. ČLEN

Glavnica in vsi drugi dohodki bratovščine bodo uporabljeni za korist cerkve in bratovščine. To je: oskrbovanje s svečami za svete obrede, nakupovanje paramentov in drugih svetih oblačil, izboljšave v cerkvi, opravljanje zadušnic za umrle člane bratovščine in čim slovesnejše obhajanje praznika nebeške zavetnice Naše Gospe usmiljenja.

5. ČLEN

Velečastiti očetje salezijanci bodo prevzeli vzdrževanje cerkve in zakristije z vsem, kar je s tem povezano, posebno bodo gojili češčenje in pobožnost do presvete Device Marije in oskrbovali cerkev z zadostnim številom maš za potrebe prebivalstva. Svete obrede bodo opravljali z dostojanstvom, gorečnostjo in prizadevnostjo, kot to terjata Božja čast in korist duš.

6. ČLEN

Eden izmed njih bo imel službo kaplana bratovščine, načeloval rednim in izrednim zborom bratov, opravljal bo vlogo ravnatelja, voditelja in njihovega svetovalca. Zlasti se bo zavzel za bolne člane bratovščine in jim dajal vso tisto uteho, ki jo daje krščanska ljubezen in vera. To službo bodo očetje opravljali solidarno.

7. ČLEN

Vsako nedeljo in na vsak zapovedan praznik bo zjutraj ob opraviu blažene Device Marije maša za člane bratovščine. Popoldne po večernicah bo eden izmed očetov imel nauk ali nagovor v italijanskem jeziku, nakar bo še blagoslov z Najsvetejšim.

8. ČLEN

Jedro dušnopastirskega delovanja očetov salezijancev bodo Italijani, ki živijo v Buenos Airesu, in njim bodo namenjali glavno skrb svoje duhovniške službe.

9. ČLEN

Ker je njihov glavni namen civilna, moralna in verska vzgoja otrok, se bodo na vso moč zavzeli za italijanske otroke, jih katehizirali, poučevali in uvajali v izpolnjevanje krščanskih in državljanskih dolžnosti.

10. ČLEN

Če bi velečastiti očetje zaradi težkih in upravičenih razlogov morali zapustiti vodstvo in upravo cerkve, bodo pustili nedotaknjene vse izboljšave, ki jih bodo naredili.

2. PRVI PRAVILNIK ZAVODA V AMERIKI
ZAVOD SVETEGA NIKOLAJA ARROYSKEGA

V tem mestu je na obrežju reke, nekako tri četrtilje od glavnega trga zavod za otroke, ki ga je ustanovil Ljudski svet s sredstvi državne uprave, pokrajine in prebivalstva zlasti iz Arroyosa in ga izročil v vodstvo družbe vzgojiteljev svetega Frančiška Saleškega z namenom, da bi kakovostno moralno, versko, znanstveno, leposlovno in trgovsko vzgajali tiste, ki bi se radi pripravili za vstop na razne fakultete na univerzi. Izboljšave stavb in zadostno število profesorjev omogoča zavodu, da sprejme do sto gojencev.

PRAVILNIK UČENJA ZA LETO 1877

1. To leto bo odprtih pet razredov: dva razreda ljudske šole in trije razredi pripravnice.

2. V prvem nižjem razredu osnovne šole se bodo poučevali naslednji predmeti: branje, narek, lepopis, katekizem, zgodbe Svetega pisma in vaje v maternem jeziku.
3. V drugem razredu osnovne šole bo: kastiljska slovnica, aritmetika, katekizem, zgodbe Svetega pisma, zemljepis, zgodovina Argentine, lepopis in vaje v maternem jeziku.
4. V prvem letu pripravnice bo: kastiljska slovnica, lepopis, praktična aritmetika, zemljepis, latinščina, francoščina, katekizem, zgodovina starega veka in zgodbe Svetega pisma.
5. V drugem letu pripravnice bo: kastiljska slovnica, latinščina, francoščina, racionalna aritmetika, praktična geometrija, vodenje knjig, zgodovina in zemljepis Amerike, krščanski nauk in vaje v maternem jeziku.
6. V tretjem letu pripravnice bo: algebra in praktična trigonometrija, teorija geometrije, vodenje knjig, kastiljsko leposlovje, francoska in latinska slovnica, vaje v maternem jeziku, rimska in grška zgodovina, zemljepis Evrope, Azije, Afrike, Oceanije, krščanski nauk.
7. Poučevali bodo petje in glasbo: za notranje gojence in tiste s poldnevno oskrbo vsak dan, za te in za zunanje gojence bo trikrat na teden tudi telovadba.
8. Notranji gojenci, napol oskrbovani in zunanji gojenci, ki bi se želeli naučiti igrati kako glasbilo, bodo imeli na voljo učitelje, ki bodo izpolnili to njihovo željo.

POGOJI ZA NOTRANJE GOJENCE

1. Kdor hoče kot notranji gojenec vstopiti v Zavod San Nicolás, mora predložiti krstni list, zdravniško potrdilo o cepljenju, potrdilo o lepem vedenju in spričevalo šole, ki jo je obiskoval.
2. Gojenci morajo biti stari najmanj 7 let in ne več kot 14 let.
3. Gojenec mora vnaprej plačati mesečnino 400 pesov za vsako trimesečje.
4. Gojenci imajo pravico do zajtrka, kosila, malice in večerje. Za zajtrk dobijo čaj, mleko in kruh. Za kosilo juho, dvojno prikuho in poobedek, kruh in vino. Za malico kruh in za večerjo juho, prikuho in poobedek z vinom in kruhom.
5. Kdor prebije v zavodu nekaj dni v mesecu, mora plačati celotno mesečnino.
6. Gojenci ne smejo sami izdajati denarja, ki so ga dobili od staršev, varuhov, sorodnikov ali prijateljev. Denar bo sprejel gospod ravnatelj zavoda in ga uporabil po želji lastnikov.
7. Vsak gojenec plača 100 pesov na leto za šolske potrebščine: črnilo, črnilnike, luči v učilnici in spalnicah itn.
8. Izdatke za zdravnika, striženje, knjige in lastne šolske potrebščine mora poravnati gojenec.
9. Starši, ki ne prebivajo v San Nicolásu, morajo dobiti zastopnika, ki jih nadomešča pri upravi zavoda.
10. Obleka za sprehod je enaka za vse gojence. Vzorec hrani gospod ravnatelj.
11. Gojenci nosijo v zavodu dve obleki, ki ju dajo starši po lastni izbiri.
12. Vsak gojenec si priskrbi železno posteljo, dolgo 1,70 m in široko 0,70 m, nočno omarico, šest rjuh, šest prevlek, dvanajst srajc, dvanajst spodnjih hlač, dvanajst žepnih robcev, šest prtičev, šest kravat, žimnico, tri pare čevljev, šest brisač, dve beli pregrinjali za posteljo. Vsak predmet naj bo zaznamovan s številko, ki jo bo določil g. ravnatelj.

POGOJI ZA POLOSKRBO IN ZUNANJE GOJENCE

1. Polpenzionar se ravna po 1. in 2. točki za notranje gojence.
2. Poloskrbovani bo dobival isti zajtrk in kosilo kot notranji gojenec.
3. Mesečnina za polpenzionarja je 250 pesov.
4. V mesecih februarju, marcu, aprilu, maju, septembru, oktobru, novembru in decembru bo polpenzionar prihajal v zavod med sedmo in pol osmo uro, odhajal pa ob 6.30. V mesecih juniju, juliju in avgustu bo prihajal med pol osmo in osmo zjutraj in odhajal ob petih popoldne.
5. Poseben voz s kakim patrom ali njegovim namestnikom bo vsako jutro polpenzionarja peljal v zavod in domov, za kar bo plačal 35 pesov na mesec.
6. Polpenzionar potrebuje prtič, ki naj bo zaznamovan s številko, ki jo bo določil g. ravnatelj.
7. Zunanji gojenec se bo ravnal po točkah pod številkami 1, 2 in 5, in če bo hotel uporabljati voz, bo plačal 50 pesov na mesec.
8. Mesečnina za zunanje, ki hodijo v osnovno šolo, je 50 pesov, in za tiste, ki hodijo v pripravnico, 80 pesov.
9. Polpenzionarji in zunanji gojenci se morajo ob nedeljah in zapovedanih praznikih udeleževati cerkvenih opravil v zavodu.
10. Polpenzionar in zunanji gojenec se morata v času, ko sta v zavodu, ravnati po zavodskem pravilniku.

OPOMBE

1. Notranji gojenci ne smejo zapuščati zavoda, razen za god svojih staršev ali skrbnikov ali zaradi bolezni teh ali onih in za prvi četrtek v mesecu, če so se prejšnji mesec lepo vedli.
2. Obiski notranjim gojencem so dovoljeni samo ob četrtek in nedeljah, in to od 1 do 3 popoldne.
3. Vsak mesec bodo starši, skrbniki ali zainteresirani dobili natančno poročilo o obnašanju notranjega gojenca, polpenzionarja in zunanjega gojenca.
4. V mesecih počitnic bodo notranji gojenci lahko zapustili zavod za čas, ki ga bodo določili starši, skrbniki in zainteresirani.
5. Za gojence, ki se bodo med počitnicami ustavili v zavodu, bodo poleg telovadbe, petja in godbe na voljo sprehodi in različne vaje za razvoj njihovih telesnih, moralnih in razumskih sposobnosti in ena ura pouka.
6. Prošnje za sprejem v zavod je treba naslavljati na gospoda ravnatelja zavoda San Nicolás doktorja don Joséja Fagnana, na gospoda doktorja don Juana Cagliera ali na gospoda doktorja Pedra B. Ceccarellija, župnika in vikarja v San Nicolásu.
San Nicolás, januarja 1877 JOSÉ Fagnano, ravnatelj

3. PISMO GOSPODA GAZZOLA DON BOSKU

Velečastiti gospod pater general don Janez Bosko, predragi prijatelj!

Če vedno pišem, kakor pač lahko, je to danes še posebno zanič, ker je v tej presneti deželi vedno toliko opravkov in je treba zmeraj hiteti, tudi takrat, ko se zdi, da nič ne delaš; zato mi boste oprostili zaradi vsakovrstnih in številnih napak mojega pisanja.

Kot odgovor na vaše nadvse ljubeznivo pismo (brez datuma) vam sporočam, da je novica, ki mi jo pošiljate o odlikovanju svetih mučencev in Lazarja, zastarela, še več, sprejel bi jo že prej, če bi se zadovoljil s preprostim vitezom. Toda jaz sem si želel komendo, in ker sem vedel, da je ta red mogoče dobiti samo, če prej nisi bil imenovan za viteza, kajti viteštvo onemogoča prejem komende, ker zahtevajo veliko let in novih zaslug, ker je pač tako določena lestvica odlikovanj, sem storil vse, da ne bi bil imenovan za viteza tega reda. Pri tem sem se zanašal tudi na obljubo gospoda odvetnika poslanca Bossellija, ki je dobil privolitev nekega ministrskega uslužbenca, prijatelja naših znancev doktorjev Pechenina in Bacchialonija, ki sta se zavzela zame in za mojo zadevo. Iz vsega, kar sem povedal, je razvidno, da je to že stara stvar in popolnoma neodvisna od vsega, kar je v dobri veri zame storil don Bosko.

Ker me vaša uglednost spodbuja, da naj vam v vsem zaupanju povem vse, kar je za in proti vam, bom rade volje vse razložil. Doktor Ceccarelli je bil malo presenečen, ker je verjetno pričakoval kako papeško odlikovanje. Jaz sem prve dni po naši vrnitvi veliko trpel, ker sem se bal, ne vem česa. Toda Bog mi je dal moč, da sem toliko storil in toliko govoril, da sem ga prepričal, da don Bosko ni nehvaležnež in da bo zato dosegel, kar je želel.

Do sedaj smo govorili o listju, sedaj preidimo k drevesu in sadovom.

Kakor veste, so nas slovesno sprejeli Benitez, Ceccarelli, nadškof, generalni vikar, duhovništvo in ljudstvo. Časopisi vseh barv so spoštljivo pozdravili naš prihod. Osem dni pozneje smo se napotili v San Nicolás. Tukaj pa so ostali velečastiti Cagliero, Baccino in Belmonte za upravo cerkve Naše Gospe usmiljenja, ki sem jo jaz ustanovil in postavil, kakor sem o vsem tem pripovedoval v Varazzeju in Turinu in so resnična zgodovina, kakor so mi to priznali, in ne pretiravanje, kakor se jim je zdelo in so tedaj govorili.

Dela je veliko, delavcev pa malo in še ti so lenuhi, tako da sta naša dva, ki sta ostala, preobložena z delom in se trudita brez počitka.

Velečastiti don Baccino je že prve dni uresničil čudežen ribolov, saj je ujel 36 liber težko ribo in jo prodal za 416 frankov v zlatu. Reči hočem, da se ta že 36 let ni spovedal in da je imenovano vsoto iz hvaležnosti daroval materi Božji Mariji. Drugi je bil podobna riba, toda kaj pripovedujem? Ali naj mogoče povem vse? Nemogoče, zadoštovala ne bi niti skladovnica papirja in jaz bi moral pisati vsaj en mesec.

Bog blagoslavlja ta misijon, duhovniki in redovnice se bojujejo in nenehno zmagoslavno uspevajo, opravljajo Božjo službo pri sv. Pavlu, potem pri angelih, ki so prišli iz nebes, da rešijo iz verig hudobije ubogo ljudstvo.

Toda kaj počnem? Oh, če bi videli sobratje in prijatelji Italije, koliko dobrega storijo salezijanci in Sestre usmiljenja. Oh, če bi videli, koliko resničnih zmag, bi se z menoj jokali od zadovoljstva. Naj živi Bog! Don Bosko ima zares veliko razlogov, da je zadovoljen, in se ima s čim pohvaliti.

Nikakor ne bom mogel povedati vsega in končati pisanje. Toda sedaj je konec, ker v čakalnici čakajo ljudje. Jutri bomo z don Caglierom in predstojnico Sester usmiljenja šli v San Nicolás de los Arroyos. Za vse tri sem izposloval brezplačno vozovnico prvega razreda, tako da lahko potujeta, kolikor jima je drago po 'urbis et orbis' (po mestu in celem svetu). Upam, da bom dosegel še marsikaj več itn.

Odkar sem tukaj, sem bolj malo zdrav, vreme mi ni služilo, klima je nevšečna, vročina me je pobila. Toda sedaj gre na bolje. Potujem, govorim povsod o don Bosku in njegovih prizadevnih sinovih in navdajam z navdušenjem vse, ki me poslušajo.

Upam, da se bomo kmalu videli. Verjetno bom odpotoval od tukaj 20. marca, če bo tako Božja volja.

Veseli me, da ste odprli dom v Nici. Lepe pozdrave velečastitemu don Francesiju, don Rui, don Durandu, Pecheninu, Bacchialoniju doktorju, don Alberi, don Lemoyneju, don Sali, don Saviu in vsem vašim sinovom in hčeram v Morneseju. – Priporočam se vsem v molitev in se ponovno izražam vdanega in uslužnega služabnika.

Buenos Aires, 15. januarja 1876

J. Kr. GAZZOLO

4. PISMO GOSPODA GAZZOLA DON BOSKU

Velečastiti gospod pater general don Janez Bosko!

Pred petimi dnevi sem vam pisal pismo kot odgovor na vaše pisanje. Danes vam ponovno pišem in sporočam stvari, za katere je dobro, da jih veste.

Za potovanje iz Buenos Airesa do te hiše in nazaj je treba plačati 200 italijanskih lir. Mi smo se pa vozili zastonj, ker sem storil potrebne korake, da sem dobil od vlade pooblastilo za brezplačno vožnjo, kakor sem to storil že prej za don Cagliera in dve redovnici. Po čudovitem potovanju po prelepi naravi in slikovitih krajih, ki je trajalo 20 ur, smo prišli 17. tekočega meseca ob šestih zjutraj na pomol, kjer nas je pričakovala skupina izbranih meščanov.

Na večer tega dne so nas čudovito pogostili. Bili so vsi tukaj navzoči salezijanci, vsi odborniki, župnik Ceccarelli s svojo duhovščino, podpisani in tako dalje.

Izrečenih je bilo veliko napitnic, v katerih so se zahvaljevali Gazzolu za vse, kar je storil, omenjali salezijance in jih častili. Prav tako sva jaz in Ceccarelli veliko govorila in proslavljala don Boskovo družbo. Ne bom govoril o drugem, da ne bom predolg, saj sem prepričan, da vas bodo vaši sinovi o vsem obvestili.

Čutim dolžnost, da vam povem, da nam je doktor Ceccarelli prišel z majhnim parnikom naproti 15 milj daleč, da nas je sprejel, da se je domenil na carini o vsem, kar so vaši sinovi prinesli s seboj, da je dal vašim sinovom na voljo kočije z dvema konjema, da so se lahko vozili celih osem dni, kamorkoli so hoteli, in jih je končno popeljal vse na svoj dom, kjer jih je po kraljevsko gostil itn.

Samo Cagliero stanuje pri Benitezu. Toda zajtrk, kosilo, večerjo in vse drugo dobi pri Ceccarelliju, ki skrbi za vse kakor za prince.

Ne morem z besedami opisati vsega, kar stori imenovani doktor Ceccarelli za te salezijance. Ta doktor je star 34 let, vendar se zdi, da jih ima 44. Zdi se, da je že starec, kar je od njegove gorečnosti in nenehne zaposlitve.

V časopisih sem bral o smrti škofa iz Piacenze. Zdi se mi pametno, da bi don Bosko predložil svetemu očetu za to škofovsko mesto doktorja Ceccarellija, ki ga salezijanci tako zelo cenite. To je izredno kreposten in izobražen človek, ki ga tukaj vsi zelo spoštujemo zaradi vrste ustanov, ki jih je pri nas priklical v življenje, kot so Redovnice usmiljenja, Gospe krščanske dobrotelnosti, katoliško časopisje in toliko drugih. To imenovanje bi vas in vaše sinove naredilo za gospodarje v njegovi župniji in deželi ter v Italiji in bi imeli v njegovi osebi odločnega sodelavca in prijatelja.

Pomislite malo, don Bosko, in spomnite se, da je vse žrtve, o katerih se je govorilo in o katerih se ni govorilo, prispeval Ceccarelli na svoj račun. Pomislite malo, kajti zdi se mi, da je prišla ura, da nagradimo toliko kreposti in pridobimo za družbo novega zaščitnika. Izročite moje pozdrave vsem sobratom in prijateljem in imejte me za najvdanejšega in najponižnejšega služabnika.

San Nicolás, 20. januarja 1876 JAN. KR. GAZZOLO

5. SPOMENICA MINISTRU ZA ZUNANJE ZADEVE MELEGARIJU

Rim, 16. marca 1876

Če bi vaša ekscelenca štela za primerno, da bi vzela v pretres primernost ustanovitve kake italijanske kolonije v Patagoniji, bi vam v glavnih obrisih navedel, kar sem vam povedal že v osebnem pogovoru. To je:

1. V poštev ne pridejo Pampe, ker te mejijo na zahodu na pravne države, ki bi se lahko takoj pritožile.

2. Niti na zahod na Patagonijo, ker republika Čile zahteva zase vse do Punta Arenasa in Magellanovega preliva na jugu, kjer je majhna kolonija Evropejcev s svojim guvernerjem.

3. Med Rio Negrom in Magellanom je zagotovljeno ozemlje, to je patagonska obala proti Atlantskemu oceanu med 40. in 50. vzporednikom. Tu ni ne naselij ne pristanišč niti države, ki bi imela kako pravico.

4. Najbolj bi služilo namenu pristanišče na 45. vzporedniku, ki ima italijanskemu podobno podnebje.

5. Če vlada ne bi prizadela občutljivosti republike Argentine, se nam ni treba ničesar bati s strani divjakov, ki živijo v notranjih predelih in si ne bi upali nastopiti proti puškam in topovom.

6. Vlada ne bi imela velikih izdatkov in kmalu bi lahko dobila velike količine govedi, lesa, sadja in poljščin. To ne bi smela biti kolonija kaznjencev, temveč bi sprejela vse Italijane, ki so sedaj v težkih razmerah raztreseni po raznih državah, kot npr. Čilu, Argentini, Urugvaju, Paragvaju itn. Prepričan sem, da bi se ti ljudje v deželi, kjer bi govorili italijansko ter imeli italijanske običaje in navade in svojo vlado, ukvarjali tako s poljedelstvom kakor z živinorejo.

7. Salezijanci bi še naprej opravljali svoje raziskave o Patagoncih, odprli bi šole, zavetišča, opravljali bi bogoslužje za vse prebivalce kolonije in bi obenem previdno in polagoma stopili v stik z divjimi ljudstvi.

Mogoče te moje misli niso drugo kot samo lepa poezija, vendar bo vaša ekscelenca znala ljubeznivo potrpeti z menoj in bo upoštevala mojo dobro voljo in pošteno prizadevanje za korist ubogega človeštva.

Najponižnejši služabnik duh. JAN. BOSKO

6. PISMO KARDINALA ANTONELLIJA DON BOSKU

Velespoštovani gospod!

Sveti oče pogosto misli na zapuščene sinove preprostega ljudstva in njegova duša je žalostna ob pogledu na škodo, ki jo različni dejavniki povzročajo morali in veri. Zato se veseli vsake pobude, ki želi postaviti jez takemu stanju in preprečiti zlo tam, kjer ga še ni. Ko je bil seznanjen z nameni imenovane Konference sv. Vincencija Pavelske-

ga, da bi v ta namen razširili že obstoječe prostore in bi s tem fantje, ki so izpostavljeni nevarnostim, dobili zatočišče, je dobrohotno sprejel prošnjo, ki jo je Konferenca ponižno naslovila na papeški prestol in naklonila podporo dva tisoč frankov.

To dejanje krščanske ljubezni potrjujem z dvema bankovcema Francoske narodne banke po tisoč frankov in vas spoštljivo pozdravljam. Vaše uglednosti najponižnejši služabnik G. C. ANTONELLI

7. DON BOSKOVA KONFERENCA SALEZIJANCEM

Messis multa, operarii pauci. Nekega dne je Božji odrešenik hodil po poljanah blizu mesta Samarije, obrnil pogled na polja in doline čez setve, ki so bile polne zrnja, in povabil svoje apostole, da bi tudi oni s svojim pogledom objeli ta prostrana polja. Vsi so se kmalu zavedeli, da je žetev sicer preobilna, ni pa bilo žanjcev, ki bi lahko opravili potrebno žetev in spravili v kašče vse zrnje, ki je zraslo. Tedaj je on, gotovo z mislijo na veliko višje stvari, dejal apostolom: Messis quidem multa, operarii autem pauci.

To je krik obupa, ki v vseh odmeva iz ust Cerkve in tolikerih ljudstev: Žetev je obilna, delavcev pa malo.

Božji Odrešenik, in vi to zelo dobro razumete, je s tem, ko je nakazoval posejana polja in obdelane vinograde, mislil na Cerkev in na vsa ljudstva na svetu. Žetev, ki naj bi jo opravili, je rešitev duš, vse duše na svetu bi se morale zbrati v Božjih kaščah. Kako obilna je ta žetev! Koliko milijonov ljudi je na svetu! Koliko dela bi bilo treba opraviti, da bi se zveličali vsi ti ljudje! Toda delavcev je malo. Delavci v Gospodovem vinogradu so vsi tisti, ki se na kakršen koli način trudijo za zveličanje duš. Toda dobro si zapomnite, da so delavci v Gospodovem vinogradu vsi in ne, kakor bi kdo lahko menil, samo duhovniki, pridigarji, spovedniki. Ti so gotovo v prvi vrsti poklicani, da se naravnost ukvarjajo s spravljanjem žetve. Vendar niso oni sami pa tudi zadosti jih ne bi bilo. Delavci so vsi tisti, ki kakorkoli sodelujejo pri rešenju duš, kakor pri spravljanju žetve ne delujejo samo žanjci, temveč vsi, ki so pri tem zaposleni.

Poglejte, kako različne vrste delavcev zaposluje žetev. Eni orjejo, pripravljajo zemljo, drugi z motiko tolčejo grude, spet drugi z grabljami ravnajo zemljo, potem pride sejalec in seje seme, drugi seme pokrivajo z zemljo. Nato drugi plevejo, ruvajo ljujko, grahor, obrezujejo in odstranjujejo. Potem pridejo žanjci in žanjejo, delajo snope in postavljajo stoge, nalagajo na vozove in vozijo na gumno. Tu potem mlatijo, ločujejo zrnje od plev, odstranjujejo slamo, vsipajo v vreče, nosijo v mlin, kjer zmeljejo moko, ki jo vmesijo, spečejo v peči in dobimo kruh. Vidite, dragi moji, koliko različnih delavcev je treba, preden požanemo žetev in dosežemo naš cilj, ki je izbrani kruh iz nebes. Kakor na polju tako je tudi v Cerkvi potreba po vseh vrstah delavcev in nobeden ne more reči: »Četudi bi jaz bil še tako zglednega vedenja, ne bi bil sposoben delati za večjo Božjo slavo.« Ne, naj nihče ne reče česa takega. Vsak lahko naredi kaj koristnega. Delavcev je malo. Oh, če bi imeli toliko duhovnikov, ki bi jih lahko poslali na vse strani zemlje, v vsako mesto, kraj, vas, podeželje in bi lahko spreobrnili ves svet! Toda toliko duhovnikov ne moremo imeti. Treba je najti druge delavce. In kako bi potem lahko duhovniki opravljali svojo nalogo, če ne bi bili prosti za svoje poslanstvo in bi kdo drug zanje kahal in jim vodil gospodinjstvo? Kaj bi bilo, če bi si moral sam delati čevlje in šivati obleko?

Duhovnik potrebuje sodelavce in prepričan sem in upam, da se ne motim, ko trdim, da vi vsi, ki ste tukaj, duhovniki, dijaki, rokodelci in pomočniki, vsi, vsi lahko delate in pomagata v Gospodovem vinogradu. Kako? Na najrazličnejše načine.

Vsi na primer lahko molite. Gotovo ni nikogar, ki tega ne bi mogel. Torej vidite! Vsi lahko opravite najpomembnejše delo na tem področju. Kajti Božji odrešenik, potem ko govori o veliki žetvi, doda: Prosite torej Gospodarja žetve, da pošlje delavce na svojo žetev. Molitev dela silo Božjemu srcu. Bog je na neki določen način dolžan, da pošlje delavce. Molimo za naše kraje, molimo za oddaljene kraje, molimo za potrebe naših družin in naših mest in molimo za tiste, ki so še pogreznjeni v temo poganstva, praznoverja, krive vere.

Oh, vsi molimo iz vsega srca, vsi zelo prosimo Gospodarja žetve.

Še drugo stvar lahko vsi storimo, ki je nadvse koristna za delo v Božjem vinogradu. To je dober zgled. Oh, koliko dobrega je mogoče storiti na ta način. Dober zgled v besedah, s spodbujanjem vseh k dobremu, tako da dajemo dobre nasvete. Mogoče je kdo, ki dvomi o svojem poklicu, kdo drug je na tem, da se bo odločil za kaj, kar mu bo gotovo v veliko škodo. Če takim dobro svetujemo, če jih spodbujamo, koliko dobrega jim lahko naredimo. Dostikrat je zadosti samo ena sama beseda, da kdo stopi na pravo pot.

Sveti Pavel je vernikom priporočal, da bi bili luč, ki sveti in gori. Oh, če bi zares v nas blestela ta luč! Če bi bile vse naše besede in dejanja spodbudne! Če bi imeli tisto krščansko ljubezen, ki bi nas v vsem spodbujala, da bi tako lahko delali dobro našim bratom; če bi imeli tisto popolno čistost, ki bi nam pomagala premagati vse slabosti; če bi imeli tisto blagost, ki priteguje srca drugih ljudi, potem bi, o tem sem prepričan, cel svet padal v naše mreže.

Drugo, kar lahko vsi delamo, je udeležba pri naših verskih stvareh, kot so pobožne vaje, sodelovanje pri delu, ki ima za cilj večjo Božjo slavo in zveličanje duš, dobro govorjenje o Cerkvi, o Božjih služabnikih, o papežu in zlasti še o cerkvenih odredbah. To so stvari, ki jih lahko vsak izmed vas dela, od največjega do najmanjšega. Mi tukaj v zavodu govorimo vedno dobro o predstojnikih, o družbi, o naši hiši, o uslugah, ki smo jih deležni. Pa to še ni zadosti. Vsi lahko pomagamo pri izkoreninjanju nevarnih rastlin ljujke, otmnica, drug plevel in vse drugo, kar dela škodo. Reči hočem, da če kje vidite kako pohujšanje, tega ne prenašajte, temveč naj vsak, ki to lahko prepreči, to tudi stori. Če kdo ne more sam, naj pove tistemu, ki je za to odgovoren, in če še to ni zadosti, naj pove še drugemu in tretjemu, dokler se pohujšanje ne konča. Tistega, ki se pritožuje zaradi postrežbe pri mizi, lahko vsi opozorite. Kdo drug bi rad šel brez dovoljenja iz zavoda ali tarna, ker ne sme iti ven; tega je treba poučiti, ga spodbuditi in mu prigravarjati, mu svetovati z vso potrpežljivostjo.

Posebno pomembna stvar je ruvanje ljujke, ki je pohujšanje z govorjenjem. Dostikrat se zgodi, da je v zavodu nered, pa predstojniki za to ne vedo in zato tudi ne morejo pomagati. Na vsak način morate govoriti, pokazati morate na zlo, ki ga kdo povzroča. To lahko storite vi, ki ste v stiku z njimi, medtem ko predstojnikom to ni mogoče. Drug način, kako rujemo ljujko, je bratsko opominjanje. Zgodi se, da bodisi tukaj v zavodu bodisi doma pri starših ali med našimi prijatelji kdo začne nezavedno v naši navzočnosti grdo govoriti ali uporabljati izraze, ki niso v skladu s krščanskim načinom

življenja, ali pišejo v pismih krščanskemu imenu neprimerne reči, ki bi lahko vzburile našo domišljijo.

V takem primeru je treba krivca prijazno nagovoriti: »Glej, ti praviš to in to. Vendar te besede nikakor ne sodijo v usta dobrega kristjana. Vem, da si moj dober prijatelj in si mi to rekel ali napisal, ne da bi se prav zavedal. Toda prav zato, ker sva si prijatelja, se ne boš užalil, če ti povem to in to.« Ali: »Oprosti mi, vendar jaz ne morem sprejeti ponudbe, ki mi jo daješ, saj to ni v skladu z našim krščanskim življenjem.«

Dostikrat zaleže tak prijateljski opomin v srcu tovarišev in bratov toliko kot nekaj pridig. Pripravi jih do službe Bogu ali do večje ljubezni do vere, in to zaradi vljudnih izrazov, v katerih vidijo izpolnjevanje vere.

Žal se dogaja, da moramo poučiti, popraviti in pokarati tudi lastne starše. Bodimo močni in pogumno storimo tudi to, vendar bodimo izredno pozorni, ljubeznivi, bodimo krotki kakor sv. Frančišek Saleški, če bi se znašel v našem položaju.

Vse to so raznovrstni načini, kako lahko duhovnik, klerik in laik vsake starosti in vsakega stanu deluje v Gospodovem vinogradu. Vidite, kako je v Gospodovem vinogradu mogoče delovati na vse mogoče načine, seveda če v nas gori ljubezen do Boga in zveličanja duš.

Sedaj me bo kdo vprašal: »Toda na kaj vi, gospod don Bosko, s tem namigujete? Kaj nam hočete povedati? Zakaj ste nam danes zvečer vse to povedali?«

Dragi moji! Klic »delavcev je malo« se ni razlegal samo v starih časih, v preteklih stoletjih, temveč doni tudi danes, namenjen je nam, našim časom, in to zelo ukazovalno. Salezijanski družbi iz dneva v dan tako silno raste žetev, da ne vem, kje bi sploh začeli delati in kaj naj delamo. Prav zato bi vas rad čim prej videl, kako delate v Gospodovem vinogradu.

Prošenj za odprtje zavodov, domov, misijonov, tako v naši deželi kakor v Franciji, Afriki, Arabiji, Alžiriji, Egiptu, Afriki, Indiji, Kitajski, Japonski, Avstraliji, Argentini, Paragvaju, Čilu, Gibraltarju, lahko rečemo tudi v celi Ameriki. Povsod nam ponujajo ustanove, kajti povsod primanjkuje evangeljskih delavcev in naravnost strahotno je, koliko dobrega se mora opustiti zaradi pomanjkanja misijonarjev. Iz republike Argentine nam don Cagliero pošilja boleče novice. Tam pri spovedi ne sprašujejo, kdaj je bil kdo zadnjič pri spovedi, temveč ali sploh kdaj bil pri spovedi. Dostikrat naletimo na moške in ženske pri štiridesetih letih, ki še nikdar niso bili pri spovedi; ne zaradi sovraštva do Cerkve ali spovedi, temveč zato, ker kratko malo niso imeli priložnosti, da bi se spovedali. Sedaj si predstavljajte, koliko bi jih vsaj ob smrtni uri rado imelo spovednika, ki bi mu povedali svoje grehe, se pokesali in dobili odvezo, pa to ni mogoče, kajti le redko lahko naletijo na duhovnika, ki bi jim lahko ustregel.

Ni moj namen, da bi vas pošiljal v oddaljene kraje. Lahko gredo nekateri, ne pa vsi, saj je tudi tukaj potreba velika in mnogi, ki bi radi vstopili v salezijansko družbo, niso pripravljene iti v misijone. Toda kljub velikim potrebam in pomanjkanju toliko evangeljskih delavcev in prepričan, da lahko vsak izmed vas na ta ali oni način dela v Gospodovem vinogradu, ne bi mogel stati ob strani in vam ne razodeti tihe želje svojega srca.

Rad bi vas videl, da bi se vsi odpravili na delo in se trudili kakor pravi apostoli. K

temu so naravnane vse moje skrbi, vse moje želje, vsi moji napor. Zato pospešeno študiramo, skušamo na vse načine olajšati pristop k duhovniški obleki in odpiramo posebne šole.

Kako bi lahko ob tako nujnih potrebah molčal? Ali bi lahko, medtem ko me kličejo od vseh strani (in zdi se, da je Božji glas, ki prihaja iz ust vseh), stal ob strani in po toliko jasnih znamenjih Božje previdnosti, ki hoče po salezijancih narediti velike stvari, bil nem in se ne trudil, da bi povečal število evangelijskih delavcev?

Sedaj vam imam povedati še najpomembnejše. Medtem ko vas vabim, da bi trdno vztrajali v svojem poklicu ali da bi vstopili v salezijanski družbo, pa obenem opozarjam, da naj ne vstopa tisti, ki za to nima poklica. Vidim veliko dobrega, ki ga lahko naredimo, kažem vam, kako velika je žetev, ki čaka na nas, kako Gospodov vinograd potrebuje toliko delavcev, da bi tisti, ki slišijo notranji glas »ti boš v salezijanski družbi lahko storil veliko dobrega za rešenje bližnjega«, zvedeli, kakšne so razmere in dobili priložnost, da se vpišejo. Vsi pa naj sledijo svojemu poklicu.

To, kar želim in čemur dajem tako velik pomen, je, da naj bo vsak, kjerkoli že je, kar je zapisano v evangeliju: luč, ki sveti in gori. Nikakor nikomur, ki hoče postati duhovnik in iti v semenišče, ne branim, da bi postal duhovnik v svetu. Toda to, kar hočem in kar poudarjam in kar bom ponavljal, dokler bom imel samo še kaj glasu, je, da tisti, ki postane klerik, naj postane svet klerik, in da tisti, ki je duhovnik, naj postane svet duhovnik. Da naj se tisti, ki hoče biti deležen Božje dediščine, ne izgublja v svetnih rečeh, temveč se trudi samo za rešenje duš. To vam priporočam in vas prosim: vsi, zlasti pa še cerkveni ljudje, naj bodo luč, ki osvetljuje vse, ki so okoli njih, ne pa tema, ki vodi po zgrešeni poti tiste, ki hodijo za njo.

Toda ta luč naj se ne kaže samo v besedah, naj preide v dejanja. Vsak naj se opremi s tisto krščansko ljubeznijo, ki dela človeka pripravljenega, da dá življenje za duše; ki ne gleda na časne koristi, ki hoče delati dobro in ki s sv. Pavlom lahko reče, da so zemeljske skrbi in zadeve tega sveta smeti v primeri z rešitvijo duš: vse imam za smeti, samo da pridobim duše za Kristusa.

Naj se nobeden ne dá obvladovati od požrešnosti in nezmernosti, ki vodita v pogubo toliko mladih in – bodimo odkritosrčni – toliko cerkvenih ljudi. Treba je, da se tisti, ki hoče delovati v Gospodovem vinogradu, zna obvladovati zlasti pri vinu, pa naj pripada kateremukoli stanu.

Pravi delavec v Gospodovem vinogradu je tisti, ki povsod, kjer je, rad opravlja pobožne vaje, spodbuja druge, da jih opravljajo, jih slovesno obhaja. Vesel je, če se udeleži kake devetdnevnic in povabi druge k sodelovanju.

Pravi evangelijski delavec ne izgublja časa, temveč dela tu in tam, se uči, poučuje, asistira in med poučevanjem in učenjem najde še čas, da opravlja ročna dela, spoveduje in uči, je zaposlen v prefekturi. Pri tem pa je globoko prepričan, da je čas zaklad, ki ga je treba izrabiti. Kdor tega ne razume, ne bo nikdar dober evangelijski delavec.

To, dragi sinovi, sem vam hotel povedati o evangelijskih delavcih. Oh, če bi vse to pri nas točno izpolnjevali! Poglejmo malo okoli sebe: se vse to izpolnjuje v naši družbi? Oh, če bi lahko zares po pravici rekel, da vse to pri nas je, da vse to izpolnjujemo, kako bi bil srečen in ponosen! Oh, če bi salezijanci zares živeli po veri, kakor je učil sv. Frančišek

Saleški, z gorečnostjo, ki je navdajala njega, z ljubeznijo, ki je prevevala njega, v moči krotkosti, ki jo je on gojil, da, potem bi bil zares ponosen in bi lahko pričakovali velike stvari v svetu. Rekel bi celo, da bi svet prišel za nami in mi bi se ga polastili.

Še ena stvar je, ki se mi zdi izredno pomembna in za katero želim, da bi si jo pridobili in jo za vedno ohranili. To je bratska ljubezen. Verjemite mi: vez, ki povezuje družbe in redove, je bratska ljubezen. Rečem lahko, da je to os, okoli katere se vrtijo redovne družbe. In kakšno stopnjo naj bi dosegla? Bog odrešenik je dejal: Ljubite se med seboj, kakor sem jaz vas ljubil. In Sveto pismo nam pogosto priporoča, da naj se ljubimo med seboj.

Toda če naj bi bila ta ljubezen taka, kakršna mora biti, mora biti v tem, da je dobro enega dobro vseh in zlo enega zlo vseh. Med seboj se moramo podpirati in nikdar naj eden ne kara drugega in nikdar ne zavidajmo drugemu, češ, »temu so dali to službo, meni pa ne; tega imajo vsi radi, mene pa nihče; če je kje kaj dobrega in lepega, ga dobi ta in ta, name pa nihče ne misli«. Ne, stran s temi zavistmi! Dobro enega mora biti dobro vseh in zlo enega zlo vseh. Mogoče koga preganjajo? Tedaj se moramo čutiti preganjani vsi, z njim sočustvovati in mu pomagati. Je kdo bolan? To naj nas prizadene, kakor če bi bili bolni mi sami. Skušajmo vsi skupaj podpreti dobro zamisel in jo vzeti za svojo, pa naj prihaja od koder koli. Vsem je znano, da nismo vsi enako sposobni, izobraženi in ne razpolagamo vsi z enakimi sredstvi.

Torej priporočam vsem veliko bratsko ljubezen. Če bomo storili to, veste, kaj se bo zgodilo? Zgodilo se bo to, kar se dogaja v Cerkvi. Nekateri so bili apostoli, toda poleg apostolov je bilo še dvainsedemdeset učencev in bili so še diakoni in drugi evangelijski delavci. Toda vsi so delali skupaj v veliki medsebojni bratski ljubezni in tako so dosegli, kar so dosegli, da so spremenili obličje zemlje. Tako mi, kamorkoli nas postavijo, katero koli delo nam naložijo, se bomo na vso moč trudili, da bomo reševali duše, zlasti še svojo. To bo zadosti.

Toda vse to je mogoče doseči za ceno velikih žrtev in nikdar brez trpljenja. Brez velikih naporov ni mogoče doseči velikih stvari. Zato moramo biti pripravljeni na vse. Vsi se vpišimo v salezijansko družbo, toda pri tem recimo: »Jaz se odpravljam na to pot z izključnim namenom, da bom reševal duše. Seveda pri tem mislim rešiti tudi svojo dušo. Tega ni mogoče doseči brez žrtev? Prav, jaz sem pripravljen na vsako žrtev. Hočem hoditi za križanim Jezusom. Če je on umrl na križu in trpel strašne bolečine, sem tudi jaz, ki hočem biti njegov učenec, pripravljen na vsako žrtev, tudi na smrt na križu.«

Sicer pa v evangeliju beremo: blagor njim, ki trpijo, in ne: blagor njim, ki se jim dobro godi. Je torej treba trpeti vsako stisko? Blagor meni, saj tako lahko od blizu sledim svojemu Božjemu zveličarju. Radost veseljakov tega sveta traja samo trenutek in jim od njihovega veseljačenja ne bo ostalo veliko, še huje, celo večnost bodo nesrečni. Tisti, ki pa trpijo na tem svetu, trpijo nekaj časa in vse njihovo trpljenje se bo spremenilo v dragocen biser, ki jih bo napolnjeval z radostjo celo večnost.

Končal bom z izrekom sv. Pavla: »Vas veseli veličastvo nagrad? Naj vas ne plaši velikost truda.« Nikar se ne ustrašite, če morate na tem svetu malo trpeti.

8. RAZMIŠLJANJE, KI GA JE DON BOSKO PREBRAL V ARKADIJI

Človek, ki ima visoko čast, da govori v vaši navzočnosti, spoštovani gospodje, je po-

nižni duhovnik, ki je po sreči prišel v Rim in bil brez vsakih zaslug prištet med Arkadijce in ima sedaj nalogo, da danes, na veliki petek prebere sestavek, namenjen za današnji arkadijski zbor.

Izbranstvo v izražanju, čistost sloga, ki navadno bleščita v tej slavnostni dvorani, sta me močno utesnili, ker sem navajen govoriti, brati in pisati za preprosto ljudstvo in zlasti še za nevedno mladino. Vendar sem se opogumil in privolil v to prepričan, da bo uglajeno pero mojih kolegov, dovolite mi, da se tako izrazim, obilno nadomestilo mojo nezadostnost.

Toda trpljenje našega Odrešenika, to je tema moje obravnave, je zelo obširna in zato jo moram omejiti na določene vidike. Nikakor ne bom obravnaval asketskega vidika vprašanja niti govorniške plati teme, ker je to pridržano svetim spisom. Prav tako se ne bom dotaknil arheologije, ki je predmet dolgih znanstvenih razlag. Tudi oseb, ki vstopajo v trpljenje našega Gospoda, se ne bom dotikal, ker je to snov razlagalcev Svetega pisma in avtorjev cerkvene zgodovine. Prav tako ne bom govoril o tem, kaj se je Odrešeniku zgodilo, preden je začel svojo pot na Kalvarijo, temveč bom obravnaval, kar se je približno pred devetnajstimi stoletji in ob tej uri, ko smo tu zbrani, dogajalo na gori odrešenja, se pravi sedem besed, ki jih je Jezus izgovoril na križu. Toda tudi tukaj, spoštovani gospodje, rade volje zaupam vzvišenost misli in pesniške polete sposobnosti mojih kolegov, jaz pa se bom držal preproste literarnozgodovinske predstavitve, kakor se to spodobi pred gospodi, ki me v tem trenutku častijo s svojo pozornostjo. Če vam neznatnost mojega dela ne daje povoda za ploskanje, pa boste gotovo pokazali svojo dobroto v prizanašanju.

Po tisoč naporih in bolečinah, ko je bil podvržen krutemu bičanju, kronanju s trnovo krono in obsojen na sramotno smrt na križu, je preljubeznivi Zveličar ob silnih bolečinah nesel orodje svojega mučenja na vrh Golgote.

Golgota ali Kalvarija pomenita goro človeških lobanj, ker so po mnenju nekaterih vodili tja in tam morili hudodelce. Toda Tertulijan, Origen, sv. Epifanij, sv. Janez Križostom in sv. Avguštin menijo, da se ta gora imenuje Golgota, ker je bil tukaj pokopan Adam, in da so jamo, kamor so vsadili križ, po Božji previdnosti izkopali prav tam, kjer je bila njegova lobanja. Tako je začetnika prvega greha oprala kri tistega, ki je umrl za odrešenje človeškega rodu.

Sv. Hieronim se v pismu Marcellu takole izraža: Pravijo, da je na tem mestu živel in umrl Adam. Zato se tudi kraj, kjer je bil križan naš Gospod, imenuje Kalvarija; se pravi, da je tam pokopana lobanja prvega človeka, tako da bi drugi Adam in kri, ki bi tekla s križa, umila grehe prvega Adama, ki je tam bil pokopan.

V svetih knjigah je napovedano, da bo moral biti Mesija dvignjen na križ, kakor je Mojzes v puščavi dvignil kačo, da bi ozdravil od strupenih pikov kač Hebrejce (Jn 3). Kakor je Mojzes povzdignil kačo, pravi Kristus, tako je treba povzdigniti sina človekovega.

Ko so postavili križ in na njem presveto Jezusovo osebo, pribito z ostrimi žebli, so se vojaki, hebrejski knezi in starešine, namesto da bi prepoznali skupnega Zveličarja v njem, ki so ga križali, začeli iz njega norčevati in ga na vse mogoče načine zasramovati. »Reševal je druge,« so vpili, »samega sebe pa ne more rešiti. Če je od Boga poslani maziljenec, naj stopi sedaj s križa. Če ga ima Bog rad, naj ga sedaj reši. Če si Božji Sin, stopi s križa, če si kralj Judov, reši samega sebe, saj si vendar rekel, da boš

podrl tempelj in ga v treh dneh spet postavil. Hočeš odreševati druge, sam sebe pa ne moreš rešiti!« Te in podobne sramotilne besede so izrekli proti Jezusu, ki je visel na križu. Vse naravne sile bi hotele zadostiti za sramotitve Stvarnika. Odrešenik bi lahko uničil vse svoje sramotilce, kakor so padli po tleh vojaki na začetku njegovega trpljenja; odprl zemljo, da bi pogoltnila vse, kakor se je zgodilo Datanu in Abironu; potopil v vodi kakor pri vesoljnem potopu; jih upepelil z žveplom kakor Sodomo in Gomoro. Toda trenutki, ko je Jezus visel na križu, so bili trenutki usmiljenja, zato je na to sramotenje odgovoril samo z blagosrčnostjo in odpuščanjem. Zato je bila prva beseda, ki jo je na križu naslovil na svojega Očeta, prošnja za tiste, ki so ga zasramovali: »Oče moj nebeški, odpusti vsem, ki me križajo, ker ne vedo, kaj delajo.« Jesus autem dicebat: Pater dimitte illis, non enim sciunt quid faciunt (Luca, Cap. XXIII).

Angelski sveti Tomaž postavlja tukaj dvoje vprašanj: So preganjanci Kristusa poznali? Je bil greh Kristusovih rabljev smrtni? (3. del, q. 47).

Na prvo vprašanje, ali so tisti, ki so ga križali, vedeli, kdo je, odgovarja, da so voditelji ljudstva, se pravi knezi, pismouki, učitelji postave gotovo jasno poznali Odrešenika, vendar mu niso hoteli verjeti in so vse obrnili v slabo.

Zato pravi evangelij: Če ne bi prišel in jim ne bi govoril, ne bi imeli greha. Sedaj pa nimajo opravičila za svoj greh (Jn 15). Poleg tega so voditelji, ki so bili poučeni o svetih pismih, morali poznati prerokbe, ki so se uresničevale, videli so čudeže, ki jih je delal, junaške kreposti, ki jih je uresničeval. Zato jih neznanje ni moglo opravičiti, ker je bilo hoteno. Še več, njihova krivda je bila še večja.

Medtem pa mali, se pravi preprosto ljudstvo, ki ni poznalo in ni razumelo pisem, zaradi svoje nevednosti niso nosili tolike krivde. V tem smislu je sv. Peter oproščal Hebrejce z besedami: »Vem, da ste to, kar ste storili Odrešeniku, storili iz nevednosti, kakor so to delali tudi vaši predhodniki« (Apd 3).

Iz tega sledi odgovor, da je bil greh ljudi, ki so križali Jezusa, težek za starešine, za manj pomembne Jude pa omiljen zaradi nevednosti. Zato Jezusova molitev k svojemu očetu ni veljala za starešine, ki so bili trdovratni, temveč za preproste Jude in pogane, ki so ga križali in so bili zaradi nevednosti manj krivi.

Častitljivi Beda pred sv. Tomažem piše v tem smislu: Molil je za tiste, ki niso vedeli, kaj so delali, ki so bili polni gorečnosti za Boga, pa brez nujno potrebnega znanja. Še bolj pa so bili oproščeni krivde pogani, ki so ga križali.

Druga beseda. Da bi Judje s prezirom in zaničevanjem obdali Zveličarja in se po prerokovih besedah nasitili z zasramovanjem, so hoteli, da bi na obeh straneh bila križana tudi dva zloglasna razbojnika, da bi iz enake kazni sklepali na enak pregrešek. Zdi se, da sta od začetka oba razbojnika zasramovala Jezusa, toda eden izmed njiju, ki se ga je dotaknila Božja milost, je karal drugega: »Ali se ne bojiš Boga, ko si v isti stiski? Midva po pravici prestajava pravično kazen, ki sva si jo zaslužila s svojimi hudodelstvi, on pa ni storil nič hudega.« Obrnil se je k Jezusu in mu rekel: »Gospod, spomni se me, ko prideš v svoje kraljestvo.« Jezus mu je odgovoril: »Še danes boš z menoj v raj.«

Et dicebat ad Jesum: Domine, memento mei cum veneris in regnum tuum. Et dixit illi Jesus: Hodie mecum eris in Paradiso.

Sveti razlagalci vprašujejo, ali je treba besedo »raj« razumeti za zemeljski raj, za

nebeški raj ali za predpekel. Večina razlagalcev meni, da gre za nebeški raj. Toda Odrešenik ni stopil v nebeški raj, temveč v predpekel. Kako naj bi se potem izpolnila obljuba »Še danes boš z menoj v raju«?

Učeni Esihij iz Jeruzalema ta odlomek evangelija razlaga tako, da za besedo »danes« postavi vejico, in v tem primeru je smisel ta: »Danes ti pravim, ti boš z menoj v raju.« Toda še bolj preprosta je razlaga, ki jo daje sv. Avguštin, češ da Odrešenik ni govoril kot človek, temveč kot Bog, in da danes v Božjih ustih nima časovne omejitve. Še bolj jasen pa je sv. Tomaž: Ta Gospodova beseda DANES ne velja za zemeljski, temveč duhovni raj, o katerem je rečeno, da so tam vsi, ki uživajo Božjo slavo. Zato je razbojnik s Kristusom šel v predpekel, da je bil s Kristusom, saj je bilo rečeno: Z menoj boš v nebesih. Bil je v nebesih kot plačilu, ker je tam užival Kristusovo božanstvo kakor drugi svetniki (3. del, q. 52).

Tretja beseda. Odrešenik je podelil odpuščanje in obljubil raj dobremu razbojniku, obrnil pogled proti okoli stoječim in se srečal z očmi svoje preljube matere. Vsi sorodniki in prijatelji so zbežali, apostoli so se razgubili. Samo ona, močna žena v spremstvu evangelista Janeza, ki je postala skoraj neobčutljiva v svojem materinskem čustvovanju, ker ji je srce prebodla strašna sulica bolečine, je stala pod križem svojega sina, kakor pravi evangelij: In tvojo dušo bo presunil meč bolečin.

Ko je Jezus pogledal svojo mater in ob njej svojega nadvse ljubljenega učenca, je rekel svoji materi: »Žena, glej, tvoj sin.« Potem pa k učencu: »Sin, glej, tvoja mati.« In od tistega trenutka jo je Janez sprejel za svojo mater.

Navadno vprašujejo, zakaj je Jezus imenoval presveto Devico žena in ne mati.

Janez Krizostom nas pouči, da je Marijo zato imenoval žena, da ne bi preveč užalostil njenega srca, če bi jo poklical z nežnim imenom mati. Sv. Bernard dodaja, da jo je imenoval žena zato, da bi v njej nakazal tisto močno ženo, ki je v tistem trenutku s svojo brezmadežno nogo strla glavo kači zasledovalki.

Sv. Janez je zvesto izpolnil Jezusovo željo glede Marije in se je zanjo zavzel s pravo sinovsko ljubeznijo. Dokler je bival v Jeruzalemu, jo je gostil v svoji hiši in jo kot ljubeč sin popeljal s seboj v Efez, kjer je ostala do konca svojega življenja.

Cerkev vidi v sv. Janezu ves človeški rod, tako da je presveta Devica s tem, ko je sprejela Janeza za svojega sina, postala mati vseh kristjanov, kot pravi sv. Bernardin: Kdor je Kristusov učenec, je tudi Marijin.

Četrta beseda. Četrto Odrešenikovo besedo na križu nam sv. Matej takole sporoča: In proti deveti uri je Jezus glasno zaklical: Elí, Elí, lemá sabahtáni? Evangelij to takole prevaja: Moj Bog, moj Bog, zakaj si me zapustil?

To so sirske besede, kajti ta jezik je mešanica kaldejščine in hebrejščine in so ga Hebrejci po vrnitvi iz babilonske sužnosti veliko uporabljali. Zdi se pa, da okoli stoječi niso razumeli, ker so menili, da kliče na pomoč Elija. Kdo so bili ti okoli stoječi, ni popolnoma razvidno. Eni menijo, da so bili to Rimljani, ki niso znali hebrejščine niti niso vedeli, kdo je bil Elija. Drugi menijo, da so to helenisti, se pravi Hebrejci iz Egipta, kjer je grški jezik bil zelo razširjen. Ti niso znali hebrejsko, poznali pa so Elija. Zato je bolj verjetno mnenje, da so to bili Hebrejci, ki so dobro razumeli hebrejsko, vendar so se delali nevedne, da bi se norčevali iz Jezusa Kristusa. Glede te besede je

dobro omeniti brezbožno razlago, ki jo daje Kalvin in nekateri sodobniki.

V tistem trenutku, tako pravijo ti pisatelji, je Kristus občutil vse trpljenje pogubljenih, kar ga je gnalo v obup. Strašna kletev! Benedikt XIV. pravi: »Če je Kristus obupal na križu, kako je potem lahko potolažil Božjo jezo, kar je vendar bil cilj njegovega nebeškega poslanstva? Kako je potem lahko takoj dodal naslednje ljubeznive besede nebeškemu Očetu: Oče, v tvoje roke izročam svojo dušo, ki izražajo popolno soglasje in vdanost v nebeško voljo? Zato Odrešenikove besede ne prihajajo iz nepotrpežljivosti ali nezaupanja, niti ne pomenijo, da je božansko zapustilo človeško, kajti kakor pravi Nazijanski: kar je kdaj privzel, tega ni nikdar več opustil; niti ne pomenijo, da je izgubil naklonjenost večnega Očeta. Te besede so bile izrečene zato, da bi pokazale grozo bolečin, ki jih je trpel, da bi izbrisal krivdo ljudi; besede, ki so izražale notranje tegobe, katerim ga je Bog prepustil, da bi izbrisal naše grehe.

»Veliki Bog,« vzklika sv. Leon, *»kako strašne so posledice tvoje pravičnosti! Če tako strašno kaznuješ krivice nad nedolžnimi, kaj bo s človekom, ki jih je storil, in to večkrat?! (Sermo De Passione Domini).*

Peta beseda. Ker je bil prvi greh posledica požrešnosti, ga je Božji Odrešenik hotel izbrisati s krutim trpljenjem žeje. In to je peta Jezusova beseda na križu.

Užaloščeni Odrešenik je visel na križu, tekla je kri, bolečine vseh vrst, ki jih je pretrpel, so izničile njegovo presveto telo, da je trpel neznosno žejo. – Potem je Jezus, pravi sv. Janez, ki je vedel, da je vse dopolnjeno, da bi se Pismo izpolnilo, vzkliknil: Žejen sem. Tam je stala posoda, napolnjena s kisom. Namočili so gobo s kisom, jo nataknili na palico in mu jo podali k ustnicam. Ko Nikolaj iz Lire govori o tej žeji, piše: Toliko je pretrpel in izgubil toliko krvi, da je bilo njegovo telo popolnoma izsušeno, tako da je bil neizmerno žejen. Sv. Avguštin vidi v tej Kristusovi žeji skrivnost. Jezus je žejen, toda žejen je naše sreče, našega odrešenja, naše blaženosti. Žeja ga po naši sreči. Nazijanski pravi, da je Jezus žejen, da bi nas povabil, da bi nas žejalo po njem in bi se odločili, da bi ga ljubili: Žejen je v Božji žeji. Žeja ga po naših dušah in bi rad še več trpel, da bi nam olajšal pot odrešenja. Žejen sem. Žeja ga še po večjih tegobah.

Šesta beseda. Šesto besedo, ki jo je Jezus povedal s križa, je sv. Janez tako napisal: Ko je Jezus pokusil kis, je dejal 'dopolnjeno je'. Izčrpana je kri, ki jo je moral preliti za odrešenje ljudi. Dopolnile so se prerokbe, ki so napovedovale moje trpljenje. Dopolnjena so pisma, piše sv. Leon, nimam več kaj pričakovati od besnenja divjega ljudstva, nič manj od tistega, kar je bilo napovedano, nisem pretrpel (Sermo de Passione).

Dopolnjene so prisposode, simboli in vse, kar je David napovedal o moji žeji in grenki pijači, ki so mi jo ponudili. Dali so mi okušati žolč in žejnemu so mi dajali piti kis.

Dopolnjeno je. Dovršila se je grozna nasilnost mojih preganjalcev: dopolnjenja je skrivnost odrešenja sveta. Dopolnjeno je.

Sedma beseda. Potem ko je Jezus Odrešenik odpustil svojim sovražnikom, ko se je usmilil spokorjenega razbojnika, ko je postavil svojo mater za našo mater, potem ko je občutil strašno žejo, ko je dopolnil skrivnost odrešenja, je na koncu z močnim glasom izročil svoje dušo nebeškemu Očetu: Oče, v tvoje roke izročam svojo dušo. Et clamans voce magna Jesus ait: Pater, in manus tuas commendo Spiritum meum. Et haec dicens, expiravit (Luca XXVII).

Sveti razlagalci menijo, da človek, ki je bil do smrti izmučen in je bil na tem, da izdihne svojo dušo, ni mogel imeti tako močnega glasu, da bi zaklical. Zato Kornelij a Lapide meni, da je klical s pomočjo, ki je prihajala od Boga. Drugi pa s sv. Tomažem mislijo, da je Jezus Kristus v svojem potrpljenju dokazal, da njegova duša ni bila prisiljena, in je v človeški naravi ohranil tisto silo, ki mu je omogočala, da je prostovoljno umrl, kakor pravi prerok: Umrl je, ker je sam hotel. Vsi pa so istega mnenja, ko pravijo, da umirajoči človek ni mogel na glas klicati.

Sv. Bonaventura uči, da je to krik, o katerem govori sv. Pavel v pismu Hebrejcem: Daroval se je z glasnim krikom in solzami. S solzami je pokazal svojo človeškost, z močjo glasu pa svoje božanstvo. Isto pravi kardinal Ugone: Resnica človeškosti in moč božanstva sta se pokazali.

Končno sv. Atanazij uči, da je Jezus s tistim glasnim krikom priporočil nebeškemu Očetu vse ljudi in povabil vse, da bi mu sledili v trpljenju, da bi nekoč lahko vsi prišli za njim v nebesa. S tem krikom nas je vse predstavil Očetu. Angelski učenik Tomaž se ob tem vprašuje: so bile muke, ki jih je Jezus prestal v svojem trpljenju in smrti, zelo velike? Je bilo Kristusovo trpljenje večje od vseh muk? In odgovarja, da je trpljenje, ki ga je prestala Kristusovo človeškost, največje z vseh vidikov. Trpel je neizmerno zaradi žensk, ki so obtožile Petra, da ga je potem izdal, potem zaradi ljudi, starešin, duhovnikov, vodij ljudstva in ljudstva samega, zaradi svojih sorodnikov in prijateljev, saj ga je Juda izdal, Peter zatajil, zapustili so ga vsi apostoli. Trpela je njegova čast zaradi toliko kletvic, ki so mu bile izrečene, trpelo je njegovo dostojanstvo zaradi zasmeševanja in obrekovanja. Trpelo je njegovo telo zaradi ran in bičanja, glava zaradi trnjeve krone, roke in noge zaradi žebeljev, ki so jih prebodli. Obraz zaradi klofut in pljunkov, tako da ni bilo zdravega dela na celem njegovem telesu, kjer ne bi trpel, kot je bilo napovedano: Od pet do glave ni na njem nič zdravega.

Prav tako so bile strašne bolečine duha. Trpel je smrtno žalost, ki mu je povzročila krvavi pot, trpel je za vse mogoče grehe človeštva: za grehe Hebrejcev in drugih, ki so sodelovali pri njegovi smrti, zaradi pohujšanja, ki so ga bili deležni njegovi učenci. Isti angelski učenik pripominja, da je Odrešenik v svojem popolnem telesu, ki je bilo obdarjeno z najbolj izostrenim čutom tipa, še posebno trpel bolečine.

Ker je končno Jezus Kristus zaradi grehov ljudi prostovoljno privolil v strašno trpljenje, je prevzel nase tudi vso njegovo krutost. Trpljenje je moralo biti sorazmerno z učinkom, ki naj bi ga dalo. Zato njegovo trpljenje in muke niso mogle biti še hujše: Ni bolečine, kakor je moja bolečina.

Ko je Jezus izdihnil zadnji dih, je vse na svetu otrpnilo in je vse skupaj trpelo s svojim Stvarnikom. Jasna dnevna luč je izginila in tema je zakrila vso zemljo od poldneva do treh popoldne. Ko je sonce otemnelo, so se prikazale zvezde kakor sredi noči: In ob šesti uri, poroča sv. Marko, je postala tema po celem svetu. Sonce je otemnelo, dodaja sv. Luka. Ob šesti uri, pravi sv. Matej, je tema pokrila celo zemljo vse do devete ure.

Taka otemnitev sonca se je zgodila v času polne lune in zato se to ni moglo zgoditi brez posebnega čudeža. Toda postavlja se vprašanje, ali je ta tema pokrila samo Judejo, ali je nastala tema po celem svetu, kakor pravi Sveto pismo: Tema je nastala po celem svetu (Luka).

To potrjuje sv. Dionizij Areopagit v pismu sv. Polikarpu, kjer na dolgo govori o tem mrku in pravi, da se je zares zgodil na nadnaraven način, ko je prebival v egiptovskem mestu Heliopolisu. Še več, sam sv. Dionizij je, ko je videl sončni mrk ob času, v katerem po naravni poti do njega ni moglo priti, vzkliknil: *Aut Deus naturae patitur aut mundi machina dissolvitur* (Brev. 9. Ott.).

Še bolj jasne so besede Flegonteja, osvobojenca cesarja Hadrijana, ki v svoji zgodovini takole piše: Četrto leto stodruge olimpijade, ki je leto, ko je umrl Odrešenik, je prišlo do sončne zatemnitve, ki ji prej ni bilo enake. Dan se je ob šesti uri tako spremenil v noč, da so se videle zvezde na nebu in potres v bitinijski Nikeji je porušil veliko poslopij.

Prav tako beremo v Zgodovini Kitajske, da je tisti čas nenavaden mrk zatemnil sonce v tistih oddaljenih pokrajinah in da je bil cesar Kvambucij silno prestrašen (Adriano Gresfonio, Zgodovina Kitajske).

Ta pričevanja iz svetne zgodovine potrjujejo poročila svetih knjig, da se je zatemnitev sonca ob Odrešenikovi smrti razširila čez ves svet. Tema je zajela ves svet (Mt 27). Še drug javni čudež se je zgodil ob Jezusovi smrti: pretrgalo se je zagrinjalo v templju, ki se je, ne da bi se ga kdo dotaknil, razpolovilo na dva dela od vrha do tal. *Et ecce velum templi scissum est in duas partes a summo usque deorsum* (Matt. 15).

V templju sta bili dve zagrinjali: prvo je ločilo svetišče od najsvetejšega, ki je bilo kraj, kamor je smel stopiti samo veliki duhovnik, in to samo enkrat na leto. Drugo zagrinjalo je ločilo svetišče, kjer so bili duhovniki, od atrija, kjer se je zbiralo ljudstvo. Evangelij ne pove, ali sta se pretrgali obe zagrinjali ali samo eno in katero od obeh. Kornelij a Lapide (27. pog. v sv. Mateju), Alessandro Natale in Calmet trdijo, da je splošno prepričanje, da se je pretrgalo samo eno zagrinjalo, in to najsvetejšega, ki so ga imenovali zagrinjalo v najvišjem pomenu besede.

Calmet v Pismu Hebrejcem pravi, da je Jezus Kristus kot veliki in najvišji duhovnik odprl pot k svetišču skozi zagrinjalo, se pravi s svojim trpljenjem, in pokazal pot v nebesa s svojo smrtjo; razblinile so se megle zakona in v tempelj je stopil resnični duhovnik po Melkizedekovem redu, da bi odrešil človeštvo suženjstva greha (Hebrejcem, 10. pog.).

Zatemnitvi sonca in pretrganju zavese sledi še tretji čudež, zaradi katerega so se tresle gore, pokale skale, se odpirali grobovi in je veliko mrtvih vstalo, tudi v Jeruzalemu. *Et terra mota est et petrae scissae sunt, et monumenta aperta sunt; et multa corpora sactorum qui dormierant, surrexerunt. Et exeuntes de monumentis post resurrectionem Eius venerunt in sanctam civitatem et apparuerunt multis* (Matt. C. XXVII).

Vprašujemo se, ali se je čudež vstajenja od mrtvih zgodil samo v Judeji ali pa tudi v drugih delih sveta.

Origen meni, da se je ta čudež zgodil samo v Judeji ali kvečjemu kaj malega več. Toda Baronio, Calmet in mnogi drugi trdijo, da se je zgodil tudi zunaj Judeje. Ker evangelij ne omejuje časa in kraja, se zdi, da se je ta Božja vsemogočnost pokazala tudi drugje. To mnenje potrjuje Flegonte, ki je bil v Bitiniji priča potresa in sončnega mrka in govori o več razrušenih stavbah v Nikeji.

Veliki in izobraženi Benedikt XIV. navaja še četrti čudež, ki ni zapisan v evangelijih, vendar pa o njem poroča svetna zgodovina.

Upam, da vam ne bo odveč, če boste slišali, kako o tem poroča Plutarh v knjigi Konec čudežev. Neki Tamo, tako pravi Plutarh, je potoval iz Egipta v Italijo z ladjo, naloženo z blagom in potniki. Ko so pripluli v bližino Kurcolarskih otokov, se je dvignil silen veter, ki je premetaval ladjo sem in tja in spravil vse v veliko nevarnost. Tedaj pa se je nenadoma vse umirilo, vihar je pojenjal in nastala je mogočna tišina, v kateri se je slišal glas, ki je dvakrat poklica Tama. On se sprva ni upal prikazati in je šele potem, ko je bil tretjič poklican, prišel iz množice ljudi. Tedaj je glas nadaljeval: »Tamo, ko boš prišel v пристanišče Pelado, razglaši na ves glas, da je umrl Veliki Pana.« Ko so dospeli v Pelado in so se vetrovi pomirili, je Tamo na ves glas razglašaj smrt Velikega Pana, se pravi očeta vseh ljudi, stvarnika vse narave. Ko pa je nehal govoriti, so se zaslišali kriki in stoki in tožbe, ker so mnogi jokali zaradi njegove smrti.

Ko je glas prišel v Rim, je cesar Tiberij hotel samega Tama, da mu je o vsem pripovedoval.

Imenovani Benedikt XIV. meni, da so bile tiste tožbe in kričanje krik hudobnih duhov, ki so v smrti Odrešenika videli omejeno svojo moč.

Tillemont (37. opomba o smrti Jezusa Kristusa), kardinal Baronio (leto 34), Alessandro Natale v 1. stoletju (l.pog.), Evzebij iz Cezareje in kardinal Goti priznavajo ta čudež in dodajajo, da so taka dejstva, o katerih govori svetna zgodovina, zelo pomembna za potrditev svetih knjig.

Potem ko smo prikazali dejstva, ki so se zgodila ob Jezusovi smrti na križu na Kalvariji, moramo sedaj preiti k sklepu, ki bo nam kristjanom in katoličanom v spodbudo. Kot kristjani, spoštovani poslušalci, ne smemo nikdar pozabiti, da si je Kristus Odrešenik pridobil častno mesto na desnici nebeškega Očeta in ime, ki je čez vsa imena. Toda to je dosegel s svojim dolgim in strašnim trpljenjem in smrtjo. Če hočemo priti v nebesa in doseči večno slavo, ki nam jo je on pripravil s tako visoko ceno in ki jo ima pripravljeno za vse odrešene, mu moramo slediti v trpljenju tukaj na zemlji. Kdor se hoče veseliti s Kristusom, mora trpeti s Kristusom.

Kot katoličani ne pozabimo, da je en sam Bog, ena sama vera, en sam krst, en sam Jezus Kristus, ki je umrl za nas vse. Zato moramo vsi položiti vanj vse naše zaupanje, verovati vanj, upati vanj, kajti samo on nas je s svojim trpljenjem in smrtjo naredil za Božje otroke, za svoje brate, za ude svojega telesa, za dediče istih nebeških zakladov. Dodeli nam, Gospod, prosi Cerkev, da bomo kot deležni zaslug telesa in krvi daritve na križu tudi prišteti med tvoje ude. Ut inter eius membra numeremur, cuius corpori communicamus et sanguini (sob. 3. ted. v postu).

S tem, da smo postali udje presvetega Jezusovega telesa, moramo biti resno sklenjeni z njim, vendar ne abstraktno, temveč konkretno, tako v veri kakor v dejanju. V vseh vernih, nadaljuje Cerkev, naj bo samo ena vera, ki vodi našega duha, in en sam duh pobožnosti, ki naj vodi naša dejanja. Ut una sit fides mentium et pietas actionum (dan po veliki noči).

Enovitost vere, ki je osnova katoliške vere, enovitost delovanja, ki jo svete knjige tako zelo priporočajo in ki jo je oznanjal Jezus Kristus in apostoli, ki so jo v vseh časih

zabičevali tisti, ki jih je Sveti Duh postavil za vodstvo prve Cerkve, naj tudi nam pomagata, da bomo ena duša in eno srce in tako premagovali težave, ki nas obdajajo od vseh strani. Toda kakor so se za življenje na zemlji apostoli zbirali okoli Jezusa Kristusa kot edinega in nezmotljivega središča in kakor so se po njegovi smrti vsi verniki zato, da ne bi zapadli zmoti, zbirali okoli Petra in njegovih naslednikov pri vodstvu Cerkve, tako naj se mi, združeni okoli vrednega Petrovega naslednika, okoli velikega, pogumnega namestnika Jezusa Kristusa, okoli neprimerljivega Pija IX. oklepamo Petrovega prestola. V vsakem dvomu, v vsaki nevarnosti se zatecimo k njemu kot k sidru našega odrešenja, kot nezmotljivi resnici. Naj nihče nikdar ne pozabi, da je v tem mogočnem papežu osnova, središče resnice, odrešenje sveta. Kdorkoli je z njim, gradi za nebesa, kdor ne gradi z njim, razbija in uničuje vse do prepada. Qui mecum non colligit, disperdit.

Če bi v tem trenutku moja beseda lahko prodrla do tega angela tolažnika, bi vam, presvetli oče, želel povedati hvaležne besede ubogega sina, ki vas tako neizmerno ljubi. Hočemo si zagotoviti pot, ki vodi k resnici, zato se zbiramo okoli vas kot ljubečega očeta, kot nezmotljivega učitelja.

Vaše besede bodo vodnik našim korakom, vaše besede in spise bomo sprejemali z največjim spoštovanjem in jih z veliko gorečnostjo širili v naših družinah, med našimi sorodniki in prijatelji, in če bi bilo mogoče, po celem svetu.

Vaša radost bo radost tudi vaših sinov in vaše žalosti in tegobe bodo prav tako naše žalosti in tegobe. In kakor je za vojaka čast, če umre na bojišču za svojega vladarja, tako bo tudi za nas najlepši tisti dan, ko bi lahko za vas, preblaženi oče, darovali svoje življenje in imetje, kajti če umremo za vas, imamo zagotovilo, da smo umrli za tistega Boga, ki krona trenutne tegobe na zemlji z večnim plačilom v nebesih.

9. PISMO TURINSKEGA NADŠKOFA PAPEŽU

Preblaženi oče!

S tem pismom izražam Vaši svetosti namen in željo, da bi se umaknil z nadškofijskega sedeža v Turinu, kjer so težave desetkrat večje, kot sem pričakoval, in za premagovanje katerih mi manjkajo tako telesne in duševne kakor tudi denarne sposobnosti. Kolikor bolj napreduje čas, bolj mi zmanjkuje sredstev, da bi lahko obvladoval svoje dolžnosti, ker čutim, kako se v mojih rokah drobi moj ugled in manjša delovna sposobnost. Zastavil sem vse sile, da bi delal dobro in odvrčal zlo, ki sem ga obžaloval kot škof v Turinu, toda moje prizadevanje in moji naporji so naleteli na napačno razumevanje in so me pri vaši svetosti predstavljali kot nesposobnega upravitelja, ki si ne zasluži vašega zaupanja, temveč ukor. Ne bojim se tudi najstrožjega pregleda vseh mojih dejanj kot nadškofa, vendar se ne morem braniti proti ponovnim in vztrajnim napadom hudobnih jezikov in še hujših peres, ki rovarijo proti meni.

Ob meni je cerkveni mož, ki je sicer moji škofiji naredil ogromno dobrega in ga še dela, vendar tako, da povzroča mojemu vodstvu ogromno hudega s tem, da tako znotraj kakor zunaj škofije govori s škofi slabo o meni. Ker vidim, da bo dosegel nove privilegije, želim, da ne bi z njim prišlo do nadaljnjih sporov. Z ene strani me nenehno napadajo neverniki, nasprotniki in lažni liberalci pa tudi hudobni cerkveni ljudje, z druge strani pa vidim, da cerkveno vodstvo vame nima več prepotrebne zaupanja,

ki je nujno za izpolnjevanje mojih dolžnosti v teh težkih in žalostnih časih, v katerih se vse spreminja z vrtoglavo naglico in je upor stopil tudi med duhovnike. Zato želim zadnje dni svojega življenja prebiti v miru, da bi se lahko v tihoti pripravil na sodbo vsemogočnega Boga. Turin, 3. aprila 1876

10. DON BOSKOVA SPOMENICA KARDINALU FRANCHIJU

Spomenica načrta za oznanjevanje evangelija v Patagoniji, ki jo ponižno predlagam njegovi eminenci kardinalu Franchiju, prefektu Kongregacije de propaganda fide. Velečastita eminenca!

Kot vdan in pokoren sin Svetega sedeža predlagam vaši eminenci načrt, ki bi ga lahko v teh naših časih uresničili v korist obširne pokrajine, ki je verjetno edina, kjer še ni mogoče slišati odrešenjskega oznanjevanja blagodejnih učinkov vere v Jezusa Kristusa.

Ta pokrajina je poznana z imenom Pampe in Patagonija ali Magellanske dežele v Južni Ameriki. Leži med Indijskim in Tihim oceanom med 42. in 60. vzporednikom južne širine, in če k temu prištejemo še pripadajoče otočje, je to ozemlje, ki po velikosti prekaša Evropo. Trideset let po Krištofu Kolumbu sta popotnika Cabotto in Magellan odkrila te dežele, vendar jih nista mogla zasesti. Za njima je skušalo delovati več pogumnih evangelijskih oznanjevalcev v raznih obdobjih. Nekateri še delujejo, toda njihovi napori so bili samo začasni. Ime Jezusa Kristusa se je razlegalo do 45. vzporednika, vendar so se oznanjevalci morali umakniti na ozemlje današnje republike Argentine in Čila. Tako je Patagonija bodisi zaradi svoje obširnosti in majhnega števila prebivalcev bodisi zaradi divjega značaja in izredne telesne velikosti prebivalcev pa tudi zaradi ostrine podnebja (povprečna temperatura je 6 stopinj) bolj malo koristna in jo prištevajo med tiste ogromne dežele, kjer niti krščanstvo niti kultura nista do sedaj imeli vstopa in nobena oblast, ne politična ne cerkvena, ni mogla razširiti svojega vpliva.

V teh zadnjih časih pa je zasijalo nekaj žarkov upanja Božjega usmiljenja, ker so nekatera mesta in več krajev republike Argentine ustanovili v bližini divjakov središča, od koder so z njimi navezali stike in se približali njihovim naseljem ter začeli trgovinsko zamenjavo.

Tisti, ki spremljajo te socialne spremembe, menijo, da bi bil mogoč tudi duhovni pristop.

Pred nekaj leti smo s kardinalom Bernabòjem dragega spomina razpravljali o raznih načrtih, ki smo jih tudi predložili svetemu očetu. Eden izmed njih je bil deležen splošnega odobravanja in ga je njegova svetost tudi blagoslovila in spodbudila preizkušnjo.

Predlog načrta, ki bi ga bilo treba izvesti, je predvideval ustanovitev zavetišč, zavodov, konviktov in vzgojnih zavodov na meji z divjaki. Ko bi navezali stike s sinovi, bi bilo lahko priti do staršev in po njih do vsega ljudstva. Ko sem dobil odobritev od svetega očeta, sem stopil v stik s pobožnim komendatorjem Janezom Krstnikom Gazzolo, argentinskim konzulom v Savoni, in po njem smo začeli razgovore z nadškofom v Buenos Airesu, s predsednikom republike Argentine in z županom mesta San Nicolás de los Arroyos. Po dveh letih razgovorov smo se odločili poslati tja deset salezijancev,

da bi se posvetili novi obliki misijonov in odprli v Buenos Airesu osrednje zavetišče in zavod v San Nicolásu de los Arroyos. To mesto, ki je samo 60 milj oddaljeno od divjakov, bi dajalo salezijancem priložnost, da bi se naučili njihovega jezika, zgodovine, navad in običajev in bi mogoče sčasoma vzgojili lastnega misijonarja, ki bi lahko deloval kot voditelj med divjaki.

ZAVETIŠČE V BUENOS AIRESU

Ko je bila določena odprava salezijancev, so se ti takoj z vso vnemo lotili učenja jezika, zgodovine in navad teh dežel. Zbrali so vse potrebno za bogoslužje, osebno opremo, šolske potrebščine in sobno opremo in se nato odpravili v Rim, kjer naj bi dobili blagoslov in potrebne nasvete od Kristusovega namestnika. Ko so od vaše prečastite eminence dobili zaupnice apostolskih misijonarjev, so 14. novembra 1875 odpotovali v Ameriko in 14. decembra pripluli v glavno mesto republike Argentine. S seboj so imeli breve svetega očeta in priporočilno pismo kardinala prefekta Svete kongregacije za cerkvene zadeve, zaradi česar so jih nadvse prisrčno sprejeli tako cerkveni kakor državni predstavniki. Trije salezijanci so ostali v zavetišču in cerkvi Matere usmiljenja z namenom, da bi skrbeli za številne Italijane tega mesta. Njihovo delo je bilo spovedovanje, pridiganje in ustanovitev treh oratorijev v treh delih mesta.

ZAVOD V SAN NICOLÁSU

Preostalih sedem redovnikov se je odpravilo v San Nicolás, kjer jim je tamkajšnja občinska uprava dala sicer majhno, vendar zadosti veliko stavbo, da so začeli ustanavljati vzgojni zavod.

S pomočjo nekaterih dobrotljivih meščanov so dokončali dela, razširili prostor, priskrbeli opremo in danes je v zavodu že petdeset konviktovcev in petdeset napol konviktovcev, ki zaradi pomanjkanja prostora prebijejo noč pri svojih starših ali znanjih. Zavod se imenuje San Nicolás zato, da ne bi vzbudili kakega nasprotovanja, v resnici pa je semenišče za misijone med divjaki. Ta zavod je dosegel zadovoljive uspehe. Šole delujejo z vso močjo, red je strogo verski in dobro vpeljan. Sedem domačih gojencev je prosilo za sprejem v cerkveno službo. Odločeni so, da bodo šli spreobračat svoje starše in sorodnike, ki so še divjaki. Nekaj gojencev prihaja iz družin, ki so do nedavnega živele v Pampah, starši prihajajo na obisk, da se pogovorijo z učitelji in vzgojitelji njihovih sinov. Vse to sem povzel iz pisem, ki sem jih pred kratkim prejel iz San Nicolásu. Sedaj se trudimo, da bi odprli še več zavodov v bližini divjakov. Da bo pa te ustanove mogoče odpreti, opremiti in vzdrževati, so potrebni ljudje in sredstva. Ker evangelizacija med divjaki pripada Sveti kongregaciji za propagando vere, se zatekam k vam, ki ste njen vredni prefekt, da bi nam stali ob strani z nasveti in dejanji.

NAJPOTREBNEJŠE STVARI

Žetev je obilna in gojencev je zelo veliko, za kar so potrebne stavbe in osebje. Da ne bi sedanji misijonarji klonili pod težo nalog, je nujno potrebno, da čim prej pošljemo nadaljnjih deset redovnikov, da bodo podprli začetno delo in naredili kak nadaljnji korak proti Patagoniji. Dosedanje izdatke (približno 100.000 frankov) je z velikim naporom poravnala salezijanska družba ob pomoči kakega velikodušnega Argentineca, vendar pa sam ne zmorem vseh stroškov in zato prosim vašo eminenco:

1. Da bi te misijone vzeli v dobrohotno obravnavo in nam podali vse nasvete in pravila, ki jih vaša eminenca šteje za koristne za moralni napredek teh divjakov.

2. Da bi gmotno podprli turinske šole, v katerih se vzgajajo misijonarji za delo v Patagoniji in katerim bi vaša eminenca hotela izročiti tudi misijon v Indiji. Prosimo vas, da bi dobrohotno pomagali plačati potne stroške in nakup šolske opreme v San Nicolásu in drugih zavodih, ki se tam načrtujejo, kot smo nakazali zgoraj.

3. Da bi ustanovili apostolsko prefekturo, ki bi imela cerkveno oblast nad Pampami in Patagonijo, ki sedaj spada pod škofijski nadzor in civilno upravo.

Ko sem tako predložil svoj skromni načrt, prepuščam vaši modrosti zadnjo sodbo in izražam svojo vdanost v vsem, kar bi vaša eminenca želela izboljšati ali popraviti.

Zadnja leta svojega življenja želim posvetiti temu misijonu, ki se mi zdi, da je v večjo Božjo slavo in za zveličanje duš. Vaša eminenca naj mi pomaga, kolikor more, zlasti s svojo krščansko ljubeznijo in svojimi molitvami. Imam visoko čast, da se vam smem pokloniti in izraziti najgloblje spoštovanje.

Rim, 10. maja 1876

duh. JANEZ BOSKO

11. PRIVILEGIJI »EXTRA TEMPORA«

Latinsko besedilo v MB XII, str. 646-647.

12. SPREGLED ODPUSTNIH PISEM

V avdienci, ki jo je papež Pij IX. naklonil na prošnjo podpisnika 3. maja 1876, je papež 'vivae vocis oraculo' (z živo besedo) odločil, da vsem fantom, ki opravljajo svoje šolanje ali so iz drugih razlogov gojenci salezijanske družbe v njenih zavodih, konviktih, ustanovah, če bi hoteli stopiti v salezijansko družbo, ni treba predložiti odpustnih pisem, ki so predpisana z odlokom Svete kongregacije za škofo in redovnike z dne 25. februarja 1848.

To v vednost in ravnanje naše salezijanske družbe.

duh. JANEZ BOSKO

V avdienci 10. novembra 1876 je sveti oče papež Pij IX. 'vivae vocis oraculo' zgoraj navedeno dispenzo raztegnil na vse tiste, ki bi hoteli vstopiti v salezijansko družbo.

Rim, 3. maja 1876

duh. JANEZ BOSKO

O tej dobrohotni podelitvi oziroma o tem pomembnem dejanju milosrčnosti Njegove svetosti smo obvestili Sveto kongregacijo za škofo in redovnike dne 16. decembra 1876 v pismu, ki smo ga naslovili na gospoda kardinala prefekta te Svete kongregacije. Meseca januarja 1877 smo obvestili tudi tajnika te nadvse spoštovane Kongregacije in prosili, da bi obvestilo priložil k dokumentom salezijanske družbe.

duh. JANEZ BOSKO

13. IZROČITEV ODLIKOVANJ

San Nicolás, 18. avgusta 1876

PRIJAZEN PRAZNIK

V torek popoldne je veliko število gostov v zavodu v San Nicolásu bilo navzoče pri veličastni prireditvi z leposlovnimi, telovadnimi in glasbenimi nastopi, ki so jih prvič

javno izvajali gojenci tega zavoda. Praznovanje naj bi bilo okvir izročitvi breva in diplome, ki ju je sveti oče papež Pij IX. podelil z Redom sv. Gregorja Velikega gospodu don Frančišku Benitezu in Reda komornika Njegove svetosti našemu župniku gospodu doktorju Ceccarelliju. S tem je izrazil priznanje njenemu delu in prizadevanju za ustanovitev zavoda v San Nicolásu, kar je vsem znano.

Priznanje tema dvema gospodoma je popolnoma zaslužen, kajti nesebičnost enega in vztrajnost drugega sta pripomogli, da zavod danes deluje s polno učinkovitostjo. Treba je priznati, da bi brez njunega prizadevanja ostali neučinkoviti vsi napori, ki bi jih v ta namen storili drugi meščani.

Slavje se je začelo ob treh popoldne. Odpeli so večernice, nakar je sledil nagovor o Marijinem vnebovzetju. Iz kapele se je slavje preneslo na dvorišče, kjer sta gojenca Labrande in Ibarre v prepričljivem dvogovoru pokazala, da sta si tako gospod Benitez kakor doktor Ceccarelli zaslužila odlikovanje svetega očeta papeža.

Zatem je pristopilo šest fantov in na dveh pladnjih predstavilo omenjene naslove. Štirje ali pet fantov je zatem deklamiralo pesmi z vzvišeno vsebino.

Fant po imenu Alfonz je nato na klavirju izvedel ljubko glasbeno kompozicijo na klavir in nato še neki drug gojenec ob spremljavi profesorja Molinarija.

Nastopilo je še osem deklamatorjev, ki so v štirih jezikih – latinskem, francoskem, italijanskem in španskem – ocenili, katera človeška znanost prispeva največ zadovoljstva in kateri vedi je zato treba dati prednost.

Sto dvajset gojencev je potem v štirih skupinah izvedlo telovadne vaje pod vodstvom profesorja Tomatisa. Gledalci so bili zadovoljni tako zaradi literarnih nastopov kakor tudi ob pogledu na izvajanje zapletenih vojaških vaj, ki so jih prikazali skrajno dovršeno.

Ob šestih popoldne se je izjemno prijetna slovesnost končala. Navzoči bodo veliko bolj zgovorno kot mi sporočili vsem znancem, kako zelo so fantje na vseh področjih napredovali in kako uspešno je vzgojno delo zavoda v San Nicolásu in kako modro vodijo predstojniki to ustanovo. (Prevod iz El Progreso)

14. PISMO MONS. MASNINIJA MONS. GASTALDIJU

Veleugledna in velečastita ekscelenca!

Ker nisem imel zelene sreče, da bi bil sprejet pri vaši veleugledni ekscelenci, sem po svojem potovanju od tod konec meseca maja sklenil, da vam bom ob svoji vrnitvi v Casale takoj pisal. Rad bi, spoštovani monsinjor, razčistil nekatere stvari, ki se tičejo mojega ravnanja ob slavju na čast Mariji Pomočnici, ki je spodbudilo veliko ostrih besed, ki so mi jih izrekli v vašem imenu in v imenu vašega tajnika. Ker mi veliko opravičil v preteklem tednu ni dovoljevalo, da bi vam odgovoril, mi dovolite sedaj, veleugledna ekscelenca, da odgovorim na pisma, ki ležijo pred menoj.

Na izrecno povabilo, ki sem ga prejel dva dni prej, sem prispel v Turin 23. maja z zadnjim vlakom ob 10.45. Čeprav sem bil dobro poznan v cerkvi, kjer sem opravljal svete obrede, in čeprav me je veliko župnikov in duhovnikov tega mesta dobro poznalo, sem imel s seboj vso opremo, ki so spodobi dobremu duhovniku, četudi je zunaj lastne škofije. Ko so me naslednjega dne vprašali, kako naj mi postrežejo, sem izrecno naročil, da ne sme biti popolnoma nič posebnega in da bom pri oltarju kakor vsak

drug duhovnik. Tako sem se v zakristiji oblekel kakor drugi in vse obrede opravil po predpisih za navadnega duhovnika. V smislu teh odredb sem odklonil fanta, ki je bil oblečen v klerika, s palmatorijo. Popolnoma neresnično je, da sem nosil prelatsko čepico, kakor je tudi neresnično, da je pred menoj in za menoj hodil kaplan, oblečen v črno. To lahko priča tisoč očividcev.

Vaša ekscelenca iz tega vidi, da potrebujete dobre poročevalce, ki imajo zdrav vid in še bolj voljo poročati to, kar je res.

Obleka, ki sem jo nosil (vštevši biret), je ista, kot jo nosim v Rimu in drugje, kakor je predpisano, ko se gre v avdienco k svetemu očetu in kakor se svetuje, ko gre kdo na obisk h kaki znameniti osebi, kot je na primer nadškof ipd. To je obleka, v kateri ste me videli ob drugih priložnostih in v kateri sem bil zadnjič tudi v Turinu.

Kar se potem tiče opombe vašega tajnika, ki govori o posebnih pravicah, ki jih imajo nekateri duhovniki vaše nadškofije, naj povem naslednje: te posebne pravice so lahko povezane z dostojanstvom, ki ga duhovnik dobiva od kapitlja itn. in še o omenjenih pravicah, ki so skrčene na preprost naslov, brez razlikovanja reda; ali pa so te iste dane s strani svetega očeta zaradi posebne pozornosti ali dobrohotnosti, ki pa ne pripadajo razlikovanju ne pri obredih ne zunaj njih, to pa zato, ker tudi če se uporabljajo, ne želijo biti v strošek; konec koncev tudi zadnji kleriki morejo svobodno uporabljati svoje znake, kakor sem mogel videti v mnogih mestih in nazadnje v Piacenzi ob praznovanju stoletnice blaženega Gregorija, kjer je moj prijatelj iz semenišča mons. Scalabrini nosil svoja znamenja vpricho devetih škofov, ki se zato niso prav nič pritoževali. Še več, mons. Scalabrini mi je prvi izkazal čast, ko sem prišel v njegovo župnijo v Comu ob popolnem soglasju mons. Carsana, škofa v tem mestu. Končno ne morem verjeti trditvam vašega tajnika, da je moja oprema dajala priložnost za govornice med duhovniki in verniki v Turinu, kajti vsi tisti duhovniki in verniki, ki so prišli v cerkev Marije Pomočnice, so na primeren način upoštevali moje odlikovanje papeškega prelata in so se temu primerno tudi obnašali. Drugi razlog, zaradi katerega ne sprejemam neosnovane trditve, je bil, da bi lahko užalil tako turinske duhovnike kakor vernike (prebivalce nekdanjega glavnega mesta države), če bi jih v stvareh, ki niso popolnoma nove, imel za manj uvidevne kot prebivalce Casaleja in druge prebivalce še manjših mest. Zato mi je v veliko uteho, da pisma, ki ste jih poslali predstojnikom in kolegom v naši škofijski pisarni, niso naredila nikakršnega vtisa, ker so že vnaprej vedeli, kaj je resničen vzrok takega pisarjenja.

Upam, da bo vaša ekscelenca dobrohotno sprejela moje opravičilo in oprostila mojo osebo očitkov, ki jih nikakor nisem zagrešil. Sicer pa bom v prihodnje poskrbel, da ne bom dajal povoda za podobne nesporazume, zlasti ker sem vedno visoko upošteval škofovsko dostojanstvo in vedno ohranil naklonjenost in spoštovanje do vaše prevzišenosti. V prijetnem zaupanju, da bom uslišan, vas prosim, da mi ohranite svojo naklonjenost, medtem ko vam z znamenji najponižnejšega spoštovanja zagotavljam, da se imam za vaše uglednosti vdanega in pozornega služabnika.

Casale Monferrato, 8. junija 1876 kan. JOŽEF MASNINI SANTO, D. V.

P. S.: Upam, da so vašo ekscelenco obvestili, da sem bil trikrat na vaši škofiji in prosil za sprejem.

15. POOBLASTILO ZA IZPOVED ODPOVEDI

Latinsko besedilo v MB XII, str. 651.

16. PISMO INŽENIRJA ANTONELLIJA DON BOSKU

Velespoštovani gospod don Bosko!

Levi Israel, sedanji predsednik izraelskega predstavništva v Turinu, v mestu, v katerem je zapleten spor glede njihovega svetišča, najbrž ne bo mogel ponuditi cene za nakup stavbe, je pa pripravljen sprejeti dar, ki bi ga vaša uglednost po mojem posredovanju hotela darovati.

Iz dolgega razgovora, ki sem ga imel včeraj tudi ob sodelovanju mojega sina inženirja, sem se prepričal, da dar, če bi hoteli, da bi ga sprejeli glede na priložnost, ne bi smel biti nižji od dvesto petdeset tisoč lir. Menim, da bi bila kupčija še vedno primerena, zlasti če pomislimo na pripravljenost občinske uprave, ki je privolila v moj načrt. Če bi vaša uglednost želela preveriti stanje stavbe in si tako osebno izoblikovati sodbo o možnosti uporabe, mi, prosim, pišite in v veliko čast mi bo, da vam bom vse razkazal in sprejel vašo ponudbo in opombe, zlasti če bi to stavbo uporabili za vzgojo mladine. Sprejmite izraze mojega spoštovanja.

Najvdanejši služabnik prof. ALEKSANDER ANTONELLI

Turin, 12. septembra 1876

17. IZRAELSKO SVETIŠČE V TURINU

Leta 1862 je izraelska skupnost v Turinu kljub nasprotovanju in resnim ugovorom močne manjšine izglasovala gradnjo veličastnega templja, ki že sedaj, ko še ni dograjen, stane 900.000 lir.

Taka zamisel je nasprotna duhu hebrejske vere, ki je osnovan na obžalovanju uničene narodnosti in na pričakovanju mesija, ki naj bi jo spet vzpostavil v vsej polnosti. Sestavljena je iz žalovanja in začasnosti ter v tem stanju zametka, v katerem je, ne dopušča javnega bogoslužja. To je proti vsakemu razumu. Da bi ustregla muham čisto neznatne manjšine, ki nima nič vere, hoče v Turinu zgraditi najveličastnejšo stavbo, sinagogo, ne glede na to, da s tem žali verski čut in dostojanstvo katoliškega prebivalstva. Prav tako je ta zamisel nasprotna koristim samih Izraelcev. Kajti izdatki za to stavbo daleč presegaajo predvidene proračune, medtem ko sredstva usihajo kot posledica odhoda mnogih bogatih Judov.

V teh okoliščinah se je imenovana skupnost odločila: če ne bo uspelo zadnjemu poskusu dobiti pri darovalcih 250.000 lir za dokončanje tega spomenika, ki bi bil po spremenjenih načrtih manj veličasten, da ga bo prodala kakemu posamezniku za smešno nizko ceno. Taka pogodba bi bila popolna neumnost in bogoskrunstvo. Najbolje bi bilo, če bi stavbo po dogovoru podarili katoliškemu bogočastju, ki bi iz nje naredilo lepo cerkev. V tem smislu bi bil sprejemljiv Antonellijev načrt, ki ni veliko drugačen od Santa Maria del Fiore v Firencah in ki ga je on posnemal. Hebrejska vera je mati katoliške vere in nič ni bolj naravno kot to, da mati kaj pokloni svoji hčerki. Sorazmerno z naraščanjem prebivalstva vsakih 15 let zgradijo eno cerkev. V zadnjem času so gradili tri; eno brez vsakega stroška, ker je markiza Barolo v ta namen vezala več sto tisoč lir. Zato je zelo verjetno, da bodo čez kakih deset let začeli

misliti na novo cerkev, za katero bodo morali uporabiti vsoto, s katero bi lahko kupili izraelskemu bogočastju namenjeno stavbo.

(Unità Cattolica, 29. septembra 1876)

18. PISMO IZ CHUBUTA

Velečastiti gospod Janez Cagliari, Buenos Aires!

Dvajsetega januarja sem prišel v to gallenško kolonijo Chubut. V smislu dane obljube vam za uvod lahko povem nekaj podatkov o tej koloniji in reki, ki jo namaka.

Chubut je reka tretje ali četrte velikosti in letos so njene vode 80 centimetrov nižje kot sicer v istih obdobjih. To pa je odvisno od nezadostnega snega v Kordiljerah, kjer reka izvira, in od odtokov, ki se izgublajo v pesku ali nekaterih jezerih. To so moja opazanja, lahko pa se tudi motim. Toda kakor hitro mi bodo okoliščine v koloniji dovoljevale in bom dobil kako prevozno sredstvo, se bom povzpel do izvira reke in svoje ugotovitve objavil v časopisu.

Ob obrežju te reke in njenih pritokih morajo biti za ustanovitev novih kolonij primerne prostori in prav iskanje in najdenje takih krajev je glavni cilj mojega raziskovanja. Chubut se izliva na zemljepisni širini 43°, 20' na jugu in 65°. Njegov pretok znaša 27 kubičnih metrov na sekundo. Njegovo ustje je široko kakih 100 metrov, 300 m odprtine in vrsta čeri (po špansko toasca) v smeri proti morju, ki se izgublajo v globini. Tu se pretaka glavnina Chubutove vode, to je njegov izliv v morje. Ob oseki ostane 30 do 40 cm vode, medtem ko ob plimi doseže 200 in ob polni luni celo 250 cm. Če pa od vzhoda pihajo močni vetrovi, je vode tudi do 400 cm. V tem primeru je iti na reko nemogoče, ker je nevarnost, da se utopiš. To pomeni, da v to reko priplujejo samo ladje, težke vsaj 100 ali 150 ton. Vedno pa je vse skupaj zelo nevarno, ker je zaledje nezaščiten.

Če dobro premislimo, reka Chubut ne bo nikdar mogla biti pristanišče za tamkajšnjo kolonijo, niti za druge, ki bi lahko tam zrasle, to pa pomeni, da je njihovo naravno pristanišče Bahia Nueva, kakih 32 milj od kolonije. Toda vmes je puščava, pesek, kamenje, grmičevje in ni pitne vode. Bahia Nueva je odlično naravno pristanišče oziroma zaliv. Naselje Freranson, središče kolonije, je oddaljeno 7 milj od izliva reke in od tod 34 milj navzgor ob reki je rodovitna zemlja v širini približno 5 milj. Za tem pasom rodovitne zemlje se raztezajo 80 do 100 metrov visoki hribi kot potopne naplavine. Kakih 40 milj naprej proti zahodu so Kordiljere, sestavljene iz diluvialnih ostankov in, kakor pravijo, rodovitne zemlje s pitno vodo, do katere je mogoče priti s kopanjem studencev. Iz studencev pa, kjer je sedaj kolonija, je mogoče črpati samo slano vodo. Ob izviru reke, se pravi ob vznožju Kordiljer, je nadvse rodovitna zemlja, ki je v posesti domačinskih družin Pamp. Proti koncu februarja je prišlo k nam 41 pripadnikov tega rodu skupaj z njihovim kačikom (poglarvarjem) po imenu Foiel, z namenom, da bi nam prodali gvanakove in volčje kože. Ti ljudje so napol civilizirani in se zdi, da niso krvoločni. Kačiku sem povedal o dobronamernih mislih argentinske vlade zanje in ga vprašal, ali bi bil pripravljen sprejeti katoliške misijonarje. Odgovoril je pritrilno. To ljudstvo je zelo številno in opušča nomadsko življenje. Iz svojih bivališč do kolonije Chubut so porabili 13 dni, kar pomeni pri 20 miljah na dan 260 milj, zname-nje, da živijo ob vznožju gorovja, kot so sami povedali. Nekateri izmed njih govorijo špansko in se kar dobro hranijo.

Kakih 50 ali 60 milj od kolonije živi drugo nomadsko ljudstvo patagonsko-pampskega porekla. Njegov poglavar je neki Cinquecian, odličen človek. Če bi si pridobili njega, bi lahko naredili veliko dobrega. Dobrohoten je in je gallenški koloniji že pomagal s hrano. Naj bi prišla dva vaša patra in bomo naredili čudovite reči in Chubut bo pripravljen za vero in civilizacijo naslednikov odkritelja Novega sveta. Pogum in vera bosta zmagala.

Vlada nam je naklonjena. Madame, soproga predsednika, je zelo katoliška in bi nam veliko pomagala. Prav tako tudi odličen gospod Juan Dillon, glavni komisar za naseljevanje itn. Tudi zakon o priseljevanju v členu 103 pravi: »Izvršna oblast se bo z vsemi sredstvi trudila, da bo v pokrajinah prvotnih prebivalcev pospeševala misijone in jih tako počasi privedla k civiliziranemu življenju. Pri tem jim bodo pomagali na način, ki se jim bo zdel najbolj primeren, na primer tako, da bodo posameznim družinam dodelili zemljo s sto hektarji, pač sorazmerno s tem, kakor bodo pokazali sposobnost za obdelovanje.

Kakor vidite, je vse pripravljeno. Vam pa je dana lepa priložnost, da se uveljavite kot nova redovna Družba sv. Frančiška Saleškega pod vodstvom dobrodelnega velečastitega don Boska, ki bi znal v nekaj letih pridobiti za civilizacijo ljudstva med Desideratom, Chubutom in Rio Negrom.

Prebivalci gallenške kolonije so protestanti in spadajo k štirim sektam. Imajo 4 ministre za 800 ljudi, so metafizično navdahnjeni in zelo nagnjeni k teološkim razpravam. So bolj lene narave, vendar pa potrpežljivi do stoičnosti. So pa prepolni ponosa na svoj rod in mogoče bi jih prav ta ponos lahko prebudil iz njihove brezdelnosti; vendar se to ne zgodi, ker je njihova pamet prekratka. So potomci neke manj vredne rase, ki naseljuje Evropo. Njihova zgodovina je jasen dokaz za to, bili so ljudožerci (berite C. Cezarja).

To svoje pismo izročam odprto imenovanemu gospodu don Juanu Dillonu, da bo poučen in boste imeli priložnost povezati se s tem odličnim plemenitim človekom, ki je odličen katolik.

Če mi boste kaj pisali, naslovite pisma na imenovanega gospoda Dillona in on mi jih bo dostavil.

Bodite tako dobri iz izročite moje pozdrave vašim gospodom sobratom. V upanju, da bom kmalu lahko stisnil roko kateremu izmed njih, se imam za vaše uglednosti najvdanejšega služabnika.

Chubut, 1. marec 1876

ANTON ONETO

P. S.: Zares bi mi bilo v veliko uteho, če bi prišel kdo izmed vas. Storil bom, kar bom lahko, da jim olajšam življenje v misijonu.

Eiusdem (isti)

19. DON CAGLIEROVO PISMO GOSPODU GAZZOLU

Predragi gospod in prijatelj! Prejel sem vaše pismo z dne 13. februarja, v katerem mi poročate o prodaji vaših zemljišč ob cerkvi Naše ljube Gospe usmiljenja. Vi veste, da je moj značaj bolj ali manj odprt v vseh stvareh. Ko pa gre za resne stvari, kot je ta, o kateri razpravljamo, tudi v pustnem času nimam navade, da bi se šalil.

Izhodišče za to pogodbo nisem jaz, ki sem jo sicer začel, a za to nisem pooblaščen in sem zunaj celotne zadeve. Posvetoval sem se z bolj ali manj izvedenimi osebami, da bi si bil na jasnem in bi lahko dal resno ponudbo. Prosil sem gospoda Frančiška Bassa, vašega podnajemnika, da bi mi povedal ceno obeh zemljišč, pa mi je kot poštenjak odgovoril: »Ne, jaz ne bi bil rad pristranski.« Zato je on sam šel k nekemu svojemu prijatelju inženirju, zaposlenemu na občinski upravi, da se je pozanimal o zemljiščih in njunem položaju v mestu. Rekel je, da bi obe zemljišči lahko bili vredni približno devetdeset tisoč pesov p. m. c. (pesos moneta corrente - pesov tekoče vrednosti).

Ne da bi poznal tega človeka, sem vzel njegovo oceno in jo poslal v Turin. Ker sem pripravljen plačati vsoto, ki so je zemljišča vredna, bi plačal tudi 150 ali 200 tisoč p. m. c. in rečem vam 'fé de caballero' (beseda plemiča), to bi poslal za osnovo za nadaljnje razgovore. Jasno je, da jaz ne zahtevam, da morate zemljišča tudi vi tako oceniti, to bi bilo smešno. Rečem pa tudi, da se pogajam o resnični ceni zemljišč.

Tudi vaša uglednost ne bi ravnala drugače, če bi hoteli kupiti kako hišo ali zemljišče. Pozanimali bi se pri izvedencih in potem izdelali svojo ponudbo. To vam pravim zato, da boste videli, da nisem bil ves v pustu, ko sem pošiljal predlog pogodbe v Turin.

Zdi se mi potrebno, da vzamemo za izhodišče oceno kakega izvedenca, da zvemo, koliko so zemljišča zares vredna, tako zemlja sama kakor tudi izboljšave, in potem sedemo za mizo in se pogajamo.

Vaša uglednost naj prosi za svet kakega izvedenca, ki mu zaupate, in ta naj določi ceno za prodajo. Vaša uglednost izhaja iz neprimerne osnove, ki so vam jo ponudili leta 1872. Tedaj so zemljišča stala sto, medtem ko danes veljajo samo petdeset.

Vaša uglednost se opira na ceno neposrednih davkov in pri tem ne gleda na to, da obremenitve težijo dobiček in ne kapitala, kar pomeni, da se neposredni davki plačujejo od dobička od najemnin. Da so vas stanovalci ogoljufali in niste mogli izterjati tistih osem tisoč frankov, kupec ni kriv, pa naj bo že kakorkoli. Ta terjatev, to veste tako vi kakor jaz, je toliko vredna, kolikor velika je verjetnost, da boste lahko kaj izterjali. To lahko pomeni pet, če so razlogi za uspeh, in je lahko nič, če ni nikakršne verjetnosti. Vse te svoje trditve prepuščam strokovnjakom.

Vzemimo primer: – Donja Viktorija Zopiola ima tri hiše ob cesti Solis, drugo za drugo, gosposke hiše, od katerih smo najeli eno mi in tam stanujemo na 24 x 50 m. Ponudila nam je vse tri za isto ceno, kakršno vi zahtevate za svoja zemljišča.

Drugi primer: – Na cesti San Juan stoji hiša Obrtne in umetniške šole; meri 24 X 60 m, lepa, bogata s saloni in dvoranami, ki bi jo prodali za 400 tisoč, čeprav je nekoč stala 600 tisoč. To pomeni, da osnova za pogajanje ne more biti to, kar je nekoč stalo in veljalo, temveč to, kar je sedaj vredno. Don Bosko vam bo rade volje plačal to ceno, ker so zemljišča zares vredna.

Nam bi bila zemljišča koristna, ne pa nujno potrebna. Don Frančišek Basso mi je dal v najem hišo s pogoji, ki so še sedaj v veljavi, in to v pogodbi z vami. Hotel je izrabiti to svojo prednost, ki je bila po njegovem nujno potrebna, in mi smo ga pustili v dobri veri. Izboljšave, ki jih je Basso uvedel v vaše zemljišče, nikakor ne dosega vsot, ki si jih vi umišljate. Z golim očesom vidite, da teh izboljšav ni nikjer: niti v sobanah niti v stenah niti v ograji. Nikjer ni ničesar, kar bi po moje lahko imenovali izboljšavo. Če

jih je potem stanovalec prisiljen narediti, je pač njegova stvar. Gotovo za zdaj ni nič, kar bi kaj veljalo, zemljišče je popolnoma golo.

Če torej sklenemo: predpostavljamo, da je še čas, in bi bilo tudi primerno prodati zemljišča v tem času, ko se srečujemo s prevarami, na svojo roko napravite cenitev in pokličite in mi bomo na tej osnovi ponudili ali sprejemljivo ceno; tako bomo prišli do pravičnega dogovora; našli nas boste vedno razumevajoče.

Prepis tega pisma pošiljam v Turin, tako da boste, če boste hoteli, o stvari razpravljali z don Boskom ali s tistim, ki ga bo on določil, o mojih pripombah, ki pa jih jaz lahko umaknem takoj, ko se pokaže, da niso utemeljene. Pozdravite svojo družino in me imejte za najvdanejšega don CAGLIERA.

Buenos Aires, 20. 3. 1877

20. OSNOVE ZA DOGOVOR V BUENOS AIRESU

Združenje sv. Vincencija Pavelskega in Družba sv. Frančiška Saleškega sta se dogovorili, da bosta v Buenos Airesu odprli hišo za revne otroke, z namenom, da bi jih vzgajali, poučevali, jih usmerili v kako obrt ter jim priskrbeli stanovanje, hrano in obleko.

1. člen

Združenje sv. Vincencija Pavelskega bo z glavnico 100 tisoč frankov, ki jih ima na voljo, oskrbelo hišo, opremo in stroje za delavnice in celotno ureditev prostorov, kakor tudi potne stroške za salezijance iz Evrope v Ameriko. Salezijanska družba bo priskrbela ravnatelje, učitelje, asistente in drugo osebje.

2. člen

Člani Združenja sv. Vincencija Pavelskega bodo imeli pravico določiti 30 dečkov, izbranih iz družin, ki jih oni podpirajo, za katere bodo poiskali podporo pri dobrodelnih osebah. Za te dečke bodo neke vrste oskrbniki.

3. člen

Salezijanci, ki pričakujejo vse od Božje previdnosti, bodo sprejeli v zavod toliko gojencev, kolikor se bo dalo glede na možnost povečanja prostorov. Ti bodo postali last Družbe in predstavljali jo bodo nekateri člani, ki bodo imeli naslov lastnika.

4. člen

Vodstvo in uprava zavoda pa tudi disciplina, tako moralna kakor delovna, je zaupana ravnatelju zavoda, ki vodi delovanje v smislu pravil salezijanske družbe in njihove vzgojne metode.

5. člen

Predsednik Združenja sv. Vincencija Pavelskega bo poskrbel, da bodo njegovi varovanci pri sprejemu v zavod izpolnjevali zahteve pravilnika salezijanskih zavodov.

6. člen

Ravnatelj zavoda, ki je odgovoren za dober potek vzgojnega dela, bo lahko odpustil iz zavoda vsakega gojenca, ki bi bil kriv težke nepokorščine ali bi se moralno slabo obnašal.

21. DOVOLJENJE ZA ODPRTJE NOVICIATA V REPUBLIKI ARGENTINI

Latinsko besedilo v MB XII, str. 659.

22. DVOJE PISEM DON R. YEREGUIJA DON CAGLIERU

Velečastiti pater mojega posebnega spoštovanja!

Odkar je vaša uglednost s svojimi spremljevalci šla skozi to mesto in smo zvedeli iz pogovora, ki ste ga imeli z mojim bratom gospodom župnikom v Matrizu, da bi bilo mogoče, da bi očetje salezijanci prišli v republiko Urugvaj, smo se potrudili, da bi storili vse potrebne korake za uresničitev te možnosti.

K temu so nas pripravile prelepe informacije, ki smo jih prejeli o vaši Družbi, katere član ste tudi vi, in nujna potreba, da izpolnimo vrzel, ki na vzgojnem področju vlada v naši republici. V mislih imam vzgojo mladine.

Potreba po zavodih, kjer bi dajali mladini temeljito in popolno vzgojo kot pripravo na razne poklice, za katere bi se odločila, jo vzgajali v kreposti z učenjem in jo nava- jali k izpolnjevanju katoliških dolžnosti, je zares velika.

V okrožju Montevidea, v oddaljenosti četrtr ure vožnje z vlakom, v središču popolno- ma novega naselja, ki ima veliko prihodnost, je poslopje, ki so ga zgradili izrecno za zavod in cerkev tik ob zavodu z namenom, da bi služila katoliški vzgoji. Oboje bi pod najugodnejšimi pogoji izročili očetom salezijancem kot dar, skupaj z zemljiščem v istem naselju.

Rad bi, da bi se vaša uglednost zavzela za to ustanovo v korist naše mladine, zlasti še zato, ker sem prepričan, da bodo očete salezijance kmalu klicali še v druge postojanke. Gospod škof in apostolski vikar te republike, čigar tajnik sem, se močno zanima za to zadevo in mi naroča, da naj vam sporočim, da z veseljem pričakuje prihod očetov salezijancev v to republiko, in vam obljublja vso pomoč, ki bi vam jo lahko dajal.

Vem, da je vaša uglednost zelo zaposlena z različnimi dolžnostmi. Toda zaradi koristi katoliške mladine naše republike in v želji, da ne bi opustili tako lepe zamisli, si vas upam prositi, da bi odložili za trenutek vaše posle in prišli čim prej v Montevideo, kjer bi si vse ogledali ter presodili, ali vam kraj in stavba ustrezata.

Kolikor mi je znano, boste prišli v te kraje v nekaj mesecih, vendar menim, da bi bila vaša navzočnost potrebna že prej, ker bi sedaj lahko dosegli prednosti, za katere pozneje ne bo več časa. Bojim se, da bi izgubili ustanovo, ki bi lahko bila izredno pomemben dejavnik za napredek vere.

*Sprejmite izraze mojega posebnega spoštovanja, Vaš vdani RAFAEL YEREGUI
Montevideo, 7. januarja 1876*

Velečastitemu patru Juanu Cagliero, predstojniku očetov salezijancev v San Nicolásu de los Arroyos. Prejel sem vaše cenjeno pismo z dne 22. tekočega meseca januarja, v katerem mi sporočate prijetno novico, da ste sprejeli povabilo za prihod očetov sa- lezijancev v ta vikariat. Ustanova, ki se vam ponuja v dar, je zavod z javno cerkvijo v Villi Colón, oddaljeni od Montevidea četrtr ure vožnje z vlakom. Lega je izredno lepa. Nujno potrebno je, da se vaša uglednost potru- di in pride čim prej v Montevideo na pogovor z osebami, ki imajo opravka s to podaritvijo. Gospodje, ki imajo s tem opravi- ti, so zelo dobro razpoloženi. Nisem vam mogel pisati prej, ker sem moral urediti nekaj stvari, ki so prišle vmes.

*Ponavljam svoje globoko spoštovanje do vaše uglednosti in izjavljam svojo vdanost.
Montevideo, 24. februarja 1876*

RAFAEL YEREGUI

23. DON BOSKOVO PISMO ŠKOFU V CONCEPCIONU
Latinsko besedilo v MB XII, str. 661.

24. PISMO GOSPODA BENITEZA DON BOSKU

25. ŠKOFIJSKO DOVOLJENJE ZA KONSTITUCIJE HMP
Latinsko besedilo v MB XII, str. 663-664.

26. ODLOK ZA ODPRTJE HIŠE HČERA MARIJE POMOČNICE V VALDOCCU
Latinsko besedilo v MB XII, str. 664-665.

27. PISMO DON BOSKU ZARADI STVARI V MORNESEJU

Velečastiti don Bosko!

»*Odpri se, nebo!*« bo vzkliknila vaša uglednost, ko bo videla to pismo. Res je, imate prav, tudi sam se zavedam, da se nisem vedno spoštljivo obnašal do vas. Toda 'in primis et ante omnia' (najprej in predvsem) morate vedeti, da če vam ne pišem, je to zato, da vas ne bi nadlegoval, in potem zato, ker je vaša uglednost tako zelo zaposlena in bi vas s svojim pisanjem samo motil pri vašem delu. Nikakor pa ne mislite, da sem pozabil na don Boska. Spominjam se vas podnevi in ponoči, in to celo v spanju. To dobro ve don Costamagna, ki mi je kakor metla vedno za petami.

Končajmo uvod in preidimo k stvari.

Tukaj se govori, da bo vaša uglednost prepustila stavbo, v kateri so sedaj redovnice, škofu v Acquiju in jaz na ves glas kličem: tako je prav! Ti ljudje si ne zaslužijo več don Boskovih uslug, ker so jih zaradi svojega obnašanja ne vredni. Prav tako govorijo, da so vam pred dnevi poslali spomenico, v kateri vas prosijo, da bi jim ne storili te nevshečnosti. Toda vedite, don Bosko, ta dopis so skoraj v celoti podpisali ljudje, ki so vas sposobni ob prvi priložnosti izdati.

Govori se tudi, da namerava vaša uglednost svojo družino nastaniti v Gaviju, in jaz vam kličem: tako je prav! Najprej je treba reči, da so prebivalci Gavija v tem, kar se tiče vzgoje, poštenosti in dobrosrčnosti, daleč pred Mornežani – devetdesetodstotno. Novica o tem je vse navdušila in veliko ljudi je pripravljenih, da bi vam pomagali.

Kot občinski svetovalec v Gaviju vam lahko zagotovim (sic-tako) upravo občinskih šol v Gaviju in v kratkem času tudi vodstvo otroškega vrtca.

Prav tako vam moram sporočiti, da nameravajo graditi železnico iz Gavija v Arquato (sic) in da so v ta namen že najeli inženirja, ki naj bi izdelal načrte.

*Dodajam še, da sem že izbral prostor za stavbo – za lučaj kamna od mesta. Za nadrobnotosti se obrnite na don Costamagna. Ker nimam več časa, moram skleniti. Molite zame in me imejte za svojega najvdanejšega not. TRAVERSO. Mornese, 3. julija 1876
 Zmolite eno zdravamarijo materi Božji Mariji s prošnjo, da me ozdravi, ker sem zelo bolan.*

28. DVOJE DRUGIH PISEM DON R. YEREGUIJA DON CAGLIERU

Dragi prijatelj!

Ker sem pričakoval, da vam bom lahko sporočil nekaj veselega o vozovnicah, vam nisem pisal. Sedaj je stvar urejena in vam pišem.

Pred kratkim, na začetku tega tedna, sem zvedel od gospoda Fynna, da se ni bilo mogoče dogovoriti o vozovnicah niti s Francosko družbo niti z Lavarellovo. Zato sem se obrnil na guvernerja, ki mi je obljubil, da bo uredil stvar in namenil določeno vsoto za vozovnice. Mogoče bom že danes dobil končni odgovor.

Kakor vidite, ne bi bilo pametno opustiti sodelovanje z vlado, zlasti še ne v današnjih kritičnih razmerah.

Sicer sem že storil nekaj korakov za ustanovitev zavoda, vendar se mi za zdaj zdi najpomembnejša zadeva potovanja.

Te težave me nikakor ne odvrtaajo od mojega prizadevanja, ker sem prepričan, da je to Božje delo in je zato dobro, da nosi pečat nasprotovanja.

Menim, da bo gospod Buxarco odpotoval v teku enega meseca, točnega dne pa ne vem, ker mora opraviti še nekaj nujnih zadev, in potem bo odplul s prvim parnikom. Pošljite mi, prosim, pisma, o katerih ste mi govorili, ker je prav, da jih imam. Če bom danes zvedel kaj o potovanjih, vam bom takoj sporočil. Priporočam se vam v molitev.

Montevideo, 2. oktobra 1876

RAFAEL YEREGUI

Velečastiti pater Juan Cagliero, Buenos Aires

Dragi prijatelj! V redu sem prejel vaše pismo z dne 6. tega meseca.

V odgovor vam sporočam, da sem iz istim datumom pisal p. Bosku in mu poslal urnik vodje parnikov Pacifiške družbe v Montevideu za njegovega predstavnika v Bordeauxu za deset potnikov prvega razreda za parnike, ki plujejo od tam v Ameriko.

Zato je zadosti, da se p. Bosko prijavi pri tem zastopniku in mu sporoči dan odhoda očetov iz Bordeauxa. Rezervacije so napisane na don Boskovo ime.

Prilagam pismo s 1.530 franki za potovanje iz Turina v Bordeaux. Ne pošiljam več, ker nimam. Da sem zbral to, sem moral vse postrgati.

Sedaj z don Feliksom Buxarcom, don Juanom Jacksonom in g. Ingonvillejem pripravljamo vse potrebno za prihod. Ne morem vam zagotoviti velikih stvari, vendar bomo storili vse, da bo vse steklo, saj je to naše poslanstvo.

Sporočil vam bom, kdaj naj nam pošljete brata mizarja in njegovega pomočnika.

Naš guverner gospod Latorre se je z najboljšo voljo zavzel in nam priskrbel vozovnice. Ne pozabite na natis pravilnika. Potrudite se, da nas boste čim prej obiskali v Colónu, da vidimo, kaj je še treba urediti.

Poskrbite, da bo gospod Buxarco dobil potrebna pisma.

Končujem z vprašanjem, koliko denarja bi bilo potrebno, da bi odprli obrtne šole, in kako dolgo bi jih bilo treba podpirati?

Sicer v tem smislu še nisem ničesar ukrenil, vendar nabiram potrebne podatke.

Proti svoji navadi sem bil zelo dolg. Priporočam se vam v molitev.

Montevideo, 10. oktobra 1876

RAFAEL YEREGUI

29. PISMO NADŠKOFA IZ BUENOS AIRESA DON BOSKU

Gospod don Juan Bosko, vrhovni predstojnik očetov salezijancev

Velečastiti gospod general!

Zelo me je razveselilo pismo z dne 27. aprila 1876. Hvaležen sem vam za zanimanje, ki ga kažete do moje osebe in za koristi naše nadškofije.

Zelo me je razveselila novica o papeževem odlikovanju gospoda don Juana P. Beniteza, ki je toliko naredil in še dela za zavod v San Nicolásu; prav tako tudi za gospoda Ceccarellija, ki je prejel naslov tajnega komornika njegove svetosti papeža.

Ne morem si kaj, da ne bi izrazil občudovanja za skrb, ki jo kažete za spreobrnjenje nevernikov v Patagoniji. Zaradi pomanjkanja sredstev, ki nam jih je država do sedaj dajala na voljo, in zaradi neizmernih daljav, ki ločijo to glavno mesto od tistih krajev, mi ne moremo skrbeti za tiste misijone. Imam pa v načrtu, da bom poleti opravil pastoralni obisk v Patagonijo in vzel s seboj patra predstojnika don Juana Cagliera in še katerega drugega. Ko bomo tam, se bomo odločili, kaj je treba storiti.

Vedno bolj sem zadovoljen z vašimi patri. Rečem lahko, da je v cerkvi, ki jo upravljajo v tem mestu, nenehen misijon, ki nikdar ne preneha, toliko je ljudi, velikih in majhnih, ki prejemajo zakramente, in za mnoge je to njihovo prvo obhajilo.

Zahvaljujem se vam za novice, ki ste mi jih sporočili o svetem očetu. Veselimo se njegovega boljšega počutja.

Bodite tako dobri in vključite v vaše daritve in molitve mene in to našo nadškofijo.

Buenos Aires, 1. julija 1876

+ FEDERICO, nadškof v Buenos Airesu

30. PISMO GOSPODA BENITEZA DON BOSKU

Gospod don Janez Krstnik Bosko, duhovnik, ustanovitelj in predstojnik družbe Oratorija sv. Frančiška Saleškega.

Velečastiti in ljubljeni prijatelj v Jezusu Kristusu! Sporočilo iz Rima z dne 22. aprila je bilo potrjeno z vašim uglednim pismom z dne 1. julija iz Turina. Priložen je bil apostolski breve našega svetega očeta papeža Pija IX., ki ga zelo cenim in je izraz dobrote in zame velika obveznost. Te dragocene listine smo prebrali na dan Marijinega vnebovzetja v salezijanskem zavodu tega mesta.

Bil sem ves zmeden, ko sem videl, da me cenijo bolj, kot si zaslužim. Vendar si ne morem kaj, da ne bi izrazil globoke hvaležnosti našemu svetemu očetu za njegovo očetovsko dobroto, ki spodbuja moje sile, da se zavzamemo za to deželo in jo končno ustalimo. Pri tem mislim na načrt zavoda za deklice.

Opraviti imamo z neizmerno Božjo previdnostjo, ki dela, da dežuje na dobre in hudobne, in ki zna tudi s slabotnimi sredstvi doseči velike reči.

Tako vidimo, da čudovito napredujejo priprave za odprtje zavoda, četudi so naše možnosti zelo omejene.

Naš Gospod naj ohrani vašo uglednost za napredek vaše ustanove in za korist Cerkve. Imam čast, da vas s srčnim spoštovanjem pozdravljam. JOSE FRANCISCO BENITEZ Salezijanski zavod v San Nicolásu de los Arroyos, 3. septembra 1876

31. VEČNA MOLITEV ZA EMANUELA CALLORIJA

Za pokojnega gospoda Emanuela, drugorojenca gospoda grofa Friderika Callorija Provana Balliani di Vignale

V živi želji, da bi ohranili hvaležen in pobožen spomin na objokovanega sina Emanuela, ki ga je prerana smrt iztrgala ljubezni njegovih staršev v 24. letu starosti, se je gospa grofica Šarlota Callori Sambuy v soglasju s svojim soprogom, odličnim gospodom grofom Callori Provana Balliani, odločila, da bo ustanovila bogoslužno

opravilo, ki naj bi se opravljalo ob obletnici njegove smrti v cerkvi, posvečeni Mariji Pomočnici v tem mestu, v pomoč duši njenega sina, če bi je bil še potreben, da bi bil sprejet v večno radost v nebesih.

S tem namenom sklepa z duhovnikom Janezom Boskom, direktorjem te cerkve, naslednje: 1. Slovesna maša zadušnica se opravi vsako leto 11. junija, ko je okrepcan z vsemi tolažili naše svete katoliške vere mirno zaspal v Gospodovem miru. Če liturgični predpisi tega ne bi dovoljevali, bi zadušnico opravili prvi prosti dan po 11. juniju. 2. Slovesna maša se bo opravila z diakonom, subdiakonom in kleriki. Dečki oratorija bodo prejeli sveto obhajilo, zmolili bodo rožni venec in druge molitve, ki se opravljajo ob takih priložnostih. 3. Na isti dan se bo opravilo enajst tihih maš za dušo pokojnika. 4. Za izdatke obreda za mrtve, slovesne zadušnice, tihe maše, obhajila in molitve zgoraj omenjena grofica daruje 150 frankov na leto, ki naj za vedno služijo temu namenu.

Duhovnik Janez Bosko kot predstojnik Družbe sv. Frančiška Saleškega in direktor cerkve sprejema ta predlog in se obvezuje, da bodo on sam in njegovi nasledniki v Družbi opravili to bogoslužno opravilo. V ta namen bo v zakristiji cerkve obesil posebno tablo, ki naj spominja na večno dolžnost opravljanja molitev za pokojnega V Turinu, 16. junija 1876
Emanuela Callorija.

32. KORISTNE USLUGE TEOLOGA BELASIA

a) Pismo teologa Belasia monsinjorju Gastaldiju

Ekscelenca!

Vaše povišanje je povečalo razdaljo med vašo spoštovano ekscelenco in vašim nekdanjim srčnim prijateljem. Toda domišljija preskakuje daljave, če jo spodbuja ljubezen do osebe, ki jo tako visoko ceni.

Sem v stiku z dvema osebama, ki jih verjetno najbolj cenim na tem svetu. In vi, četudi bi me hoteli ozmerjati, morate biti toliko ljubeznivi, da bi me poslušali. Ko boste brali to pismo, vas prosim, da mi oprostite, kar sem storil in kar želim, da bi se zgodilo.

Po pogovoru, ki sem ga imel z vašo spoštovano ekscelenco o odnosih z don Boskom, sem se takoj odpravil v San Martino, kjer sem se lahko svobodno pogovoril z njim. Pokazal je zavzetost ali – kakor je on dejal – zadovoljstvo, da je zvedel za razloge, ki jih ima vaša ekscelenca, da je nezadovoljna z njegovim obnašanjem. Prav z odkritostjo, ki mi je lastna, sem mu povedal, da vi menite, da premalo spoštuje vašo avtoriteto in da nočete veljati za izpolnjevalca don Boskovih odločitev, skratka, da nočete biti njegov namestnik, ko ste vendar od Boga postavljeni, da vodite Cerkev.

Ko sem mu to povedal, je bil zelo žalosten. Dejal je: »Ali je res mogoče, da se vzbujajo taki dvomi med osebami, ki želijo samo večjo Božjo slavo? Jaz ne bom nikoli, nikoli storil ničesar, kar bi lahko vneslo nemir v turinsko škofijo in mojega nadškofa. Prosil bi samo, da bi upoštevali, da sem jaz predstojnik dokončno odobrene družbe, ki se iz dneva v dan vedno bolj razvija. Moja dolžnost je, da jo utrdim in dosežem tisto neodvisnost, ki je potrebna za delovanje redovnih družb. Oh, dragi moj don Belasio,« je dejal z izrazom globoke pretresenosti, »če bi bilo mogoče ali če bi vi lahko na kak način dosegli, da bi lahko živel v popolnem soglasju s svojim nadškofom, kakor živim z drugimi škofi, ki ga tako zelo imam rad, bi za vedno hvalil Gospoda.«

Rekel sem mu tudi, da vaša ekscelenca šteje načrt, da bi zbral okoli sebe izbrano sku-

pino sotrudnikov, neke vrste tretji red, zelo koristen. Odvrnil je: »Prav, ker je na čelu tega gibanja sveti oče papež, bi bilo zelo lepo, če bi on hotel biti skupaj s papežem na seznamu članov med prvimi. To bi vodilo k popolnemu soglasju in končno bi prišli do položaja, kjer ne bi bilo ne razlik ne nesoglasij.« Jaz menim, da bi dve osebi tako visokega položaja in ugleda morali najti način, kako bi poravnali vse razlike in živeli v popolnem soglasju.

*Oprostite mi, prosim, mojo prostodušnost. Ozmerjajte me, očitajte mi predrznost, vendar poslušajte prošnjo nekoga, ki bi vas rad še bolj spoštoval. Poljubljam roko, vaša ekscelenca. Najponižnejši in najvdanejši služabnik T. ANTON BELASIO
Sartirana Lomellina, 5. julija 1876*

b) Pismo istega don Bosku

Velečastiti don Bosko!

Pošiljam vam pismo, ki sem ga pisal nadškofu. Nisem bil prepričan, ali naj mu ga pošljem ali ne. Pošiljam vam ga v svoje veliko nezadovoljstvo! Pričakoval sem bolj prizanesljivo pismo ... Prosim vas s solzami v očeh, da bi ga uničili. Pismo, ki ga pišem, je moje in odločno zahtevam, da ga sežgete. Ne bi ga hotel ponovno prebrati.

Ker me že imenujete sv. Karel, bi vas rad spomnil, da je to velik svetnik, ki je znal junaško prenašati obtožbe nekega visoko postavljenega duhovnika. Poljubljam vam roko in vas prosim, da mi štejete v veliko zaslugo, da vam pošiljam to pismo.

Izprosite mi od Marije Pomočnice milost zaposlitve nekega mojega nečaka. Gre za pomembno zadevo in je ena izmed milosti, za katero se vam priporočam, da jo izprosite. Vaše uglednost najvdanejši teolog MARIJA BELASIO

Sartirana, 10. julija

b) Pismo mons. Gastaldija teologu Belasiu

Predragi gospod teolog!

Zahvaljujem se vam za vaše zadnje pismo, v katerem mi razodevate svoje dobro srce in živo željo po slogi, ki jo gojite v svojem gorečem apostolskem misijonskem duhu.

Najboljše sredstvo za uresničitev želje, ki jo izražate v svojem pismu, bi bilo, da bi molili in povabili druge, da bi molili, da bi Sveti Duh razlil svoje darove, razsvetlil duha in vžgal v srcih sveta čustva vseh svojih služabnikov v Cerkvi. Ti bi potem, ogreti od Svetega Duha, iskali samo večjo Božjo slavo in zveličanje duš. Tedaj bi z odstranitvijo samoljubja in zemeljskih koristi iskali samo dobro, in to na pravilen način. Danes je veliko takih, ki gorijo za dobro, vendar delujejo neurejeno, na način, ki ga Božji Odrešenik ne želi. Ko tako delajo, po eni strani sicer izpolnjujejo dobro, tako da se zdijo novi Frančiški, Ignacijji, Vincenci, po drugi strani pa povzročajo razdor in ustvarjajo stranke z napačno razumljenimi avtonomijami in povzročajo velikansko zlo.

Če sedaj preideva k don Bosku, bom rekel naslednje. Če bi se on v časih sv. Karla Boro-mejskega v milanski škofiji tako obnašal do svojega nadškofa, kakor se sedaj obnaša v Turinu, bi daleč od odobravanja, ki ga on želi imeti tukaj v Turinu od svojega nadškofa, doživel težko karanje in odločno nasprotovanje.

Če je on tisti človek ponižnosti, kot bi moral biti, in če čuti do nadškofa v Turinu spoštovanje, ki mu ga dolguje, naj začne to dokazovati s tem, da bo prosil odpuščanja za pismo, ki ga je pisal imenovanemu nadškofu marca (če se ne motim 27.) 1875.

To pismo je bilo poslano Sveti kongregaciji za škofe in redovnike. Tam so ugotovili izraze, ki ne bi smeli biti napisani. Izrazili so veliko obžalovanje zaradi tega pisma in želeli, da se kaj podobnega ne bi nikdar ponovilo. Zato je don Boskova krivda gotova. Naj torej don Bosko 'in primis' (najprej) prizna svoje pogoške, vse popravi in dá dokaze svetosti in ponižnosti. Vendar pa pravim: molimo, treba je moliti, da bomo odkrili zvijače Satana, ki se je spremenil v angela luči.

Priporočam se v molitve vaši uglednosti in vas spoštljivo pozdravljam.

Turin, 8. julija 1876

Najvdanejši v J. K. + LOVRENC, nadškof turinski

33. A) OPOMINI ZA POČITNICE

I. stran

NASVETI FANTU, KI ŽELI DOBRO PREŽIVETI POČITNICE

II. stran

VSAK TRENUTEK: Beži pred slabimi knjigami, slabimi tovariši, slabimi pogovori. Brezdelje je največji sovražnik, ki ga moraš zavračati. Brez Božjega strahu je vse znanje nespamet. ČIM POGOSTEJE: Prejemaj zakramenta spovedi in obhajila. Sv. Filip Neri je priporočal tedensko sveto obhajilo. VSAKO NEDELJO: Poslušaj Božjo besedo in pojdi k sveti maši. VSAK DAN: Bodi pri sveti maši in ministriraj, če je mogoče, opravi nekaj duhovnega branja. ZJUTRAJ IN ZVEČER: Pobožno zmoli svoje molitve. VSAKO JUTRO: Opravi kratko premišljevanje o kaki verski resnici.

III. stran

Številni med temi, ki so se pečali z vražarstvom, so znesli knjige na kup in jih javno sežgali (Apd 19,19).

Z dobrimi boš dober, z malopridnim se boš spridil (Ps 17).

Grdi pogovori uničujejo dobre navade (1 Kor 15).

Sin, izrabi čas in čas ti bo v odrešenje (Prd 4).

Brezdelje je mati vseh pregreh (Prd 33).

Začetek modrosti je Božji strah (Ps 110).

Začetek vseh pregreh je ošabnost (Prd 10).

Prazni so vsi ljudje, v katerih ni modrosti (Mdr 13).

Kdor je moje meso in pije moje krit, ima večno življenje (Jn 6).

Blagor tistim, ki Božjo besedo poslušajo in jo ohranijo (Lk 11).

Brez maše bi bili kakor Sodoma in Gomora od Boga uničeni (Rodriguez).

Berimo z enakim navdušenjem pobožne in preproste knjige kakor visoke in globoke (Tomaž Kempčan).

O Bog, moj Bog si ti, željno te iščem (Ps 62).

Večerna molitev naj se dviga k tebi, Gospod, in prihaja na nas tvoje usmiljenje! (Cerkev v svojih molitvah).

Vsa dežela je opustošena, a nihče si tega ne jemlje k srcu (Jer 12).

V mojem premišljevanju je zagorel ogenj (Ps 38).

IV. stran

N. B.: Vsak gojenec bo ob vrnitvi s počitnic moral prinesiti od svojega župnika ravnateljstvu zavoda spričevalo o lepem vedenju.

b) Pismo za župnika

Velečastiti in spoštovani gospod! Z vsem spoštovanjem priporočamo tega našega gojenca dobrohotnosti vaše spoštovane uglednosti in vas ponižno prosimo, da bi mu stali ob strani v času počitnic. Ko se bo vračal v naš zavod, mu, prosim, izdajte potrdilo, iz katerega bo razvidno: 1. Ali je preživel počitnice doma in ali je prihajal k spovedi in k obhajilu. 2. Ali se je udeleževal župnijskih pobožnosti in ali je ministriral. 3. Ali se je družil s slabimi tovariši in ali je nasploh bil graje vreden zaradi svojega obnašanja. V upanju, da bomo lahko dobili dobre novice o našem gojencu, vas z vsem spoštovanjem pozdravlja vaše uglednosti najvdanejši služabnik duhovnik JANEZ BOSKO.

34. RAZDELITEV DON BOSKOVEGA GROZDJA

Don Rua je imel seznam sodelavcev, ki jim je stregel:

Baron Karel Bianco di Barbania, ki kosi ob 1^h popoldne. Vitez komendator Saverij Collegno in družina ob 6. uri popoldne . Grofica Darija Collegno. Grof Aleksander Collegno. Madame Giusiana. Gospodična Martinengo - D. Durando. Madame Gilardi in družina. Župnik in kaplan pri sv. Barbari, obedujeta ob 12. uri. Mihael Scanagatti Kanonik Alojzij Nasi. Don Corsi. Don Ghiotti. Don Casalegno. Vitez Aleramo Bosio, kosilo ob 17.30. Grofica Bosco Cantono - kosilo ob 17.30. Vitez Jožef Arnaldi in soproga: kosilo ob 12. uri. Gospod Guglielminetti. Vitez Marco Gonella. Njegova žena Gonella (mogoče Rosa) Maineri, ob 17.30. Baron komendator Gavdencij Claretta in družina ob 18. uri itn. Vdova Delfina grofica Viancino; pa ne ta, ki je tu blizu.

35. RAZŠIRITEV POOBLASTIL

Latinsko besedilo v MB XII, str. 675-676

36. POOBLASTILO ZA CERKVE IN ORATORIJE

Latinsko besedilo v MB XII, str. 676-677

37. DELEGATI ZA REVIZIJO KNJIG

a) za Katoliško branje

LOVRENC GASTALDI, NADŠKOF V TURINU

Pooblaščamo velečastitega gospoda kanonika Giustettija, da pregleda dela, ki naj bi jih objavilo Katoliško branje, ki ga tiskajo v Oratoriju sv. Frančiška Saleškega v Turinu. Odobritev z »visto« (videl) bomo podelili mi ali naš generalni vikar. To izredno pooblastilo velja do 1. januarja 1877.

Turin, 27. junija 1876 + LOVRENC, nadškof; T. CHIUSO

b) Za »Knjižnico italijanske mladine«

LOVRENC GASTALDI

NADŠKOF V TURINU

S tem dopisom dajemo kolegialnemu doktorju kanoniku Petru Peirettiju dovoljenje za pregledovanje del, ki so del Biblioteca dei classici Italiani (Knjižnica italijanskih klasikov), ki jih bo predložila tiskarna Oratorija sv. Frančiška Saleškega. 'Visto' bom podeljeval jaz ali naš generalni vikar na predlog imenovanega gospoda revizorja.

Turin, 28. junija 1876

+ LOVRENC, nadškof; T. CHIUSO

38. DOVOLJENJE ZA BRANJE PREPOVEDANIH KNJIG

Preblaženi oče!

Duhovnik Janez Bosko, ponižno klečeč pred vašimi nogami, prosi v korist Salezijanske družbe naslednje:

V teh žalostni časih, ko se vsak trenutek v zavodih in šolah pojavlja na kupe slabih knjig in so zato gojenci v veliki nevarnosti, da bi se pokvarili, bi vrhovni predstojnik rad preprečil pohujšanje. Zato naj bi njegovi redovniki imeli dovoljenje, da bi preverjali, pregledovali in brali prepovedane knjige in časopise v mejah, ki so najbolj priporočljive. Tako bi lahko v večjo Božjo slavo preprečili marsikatero zlo.

To dovoljenje je papež Leon XII. podelil 11. julija 1826 Družbi Jezusovi in po komunikaciji drugim redovom in redovnim družbam. Prav tako je bilo dovoljenje podeljeno osebno predstojniku salezijancev 'ad vitam' (za vse življenje) z možnostjo, da jo 'ad tempus' (začasno) podeljuje tudi drugim.

Latinsko besedilo v MB XII, str. 679.

39. PISMO MONS. CECCARELLIJA DON BOSKU

Dragi moj velečastiti oče!

S hvaležnostjo sem prejel vaše pismo iz Rima z dne 23. aprila, ki mi je sporočilo dobrohotnost vaše velečastite uglednosti in blagosrčnost najboljšega med očeti sv. očeta glede mene. Ves sem prevzet od teh očetovskih izrazov svetega očeta, ki jih gotovo nisem zaslužil, ko me je imenoval za svojega tajnega komornika in mi po vaši spoštljivosti izrazil priznanje za malo dobrega, ki sem ga storil, in mi zagotovil, da ne bo pozabil name. Priznavam, da so počastitve, ki mi prihajajo od svetega očeta, sad vašega prizadevanja v prid moji osebi. S hvaležnostjo sprejemam to odlikovanje, in čeprav sem se odločil, da ne bom javno nosil teh odlikovanj, pa moja hvaležnost do vaše osebe ostaja nespremenjena.

Zelo sem hvaležen tudi za dobrohotno misel svetega očeta, da mi je podelil vse privilegije očetov salezijancev. Vsekakor potrebujem veliko duhovne pomoči in odpustkov, da bom rešil svojo dušo. Pokoravam se vaši uglednosti, ki lahko z menoj razpolaga, kakor se vas zdi bolje v Gospodu.

Zato se dajem na razpolago, če je tako v korist naši Družbi, bodisi v Italiji, Afriki ali Aziji kakor tudi Ameriki; kot prelat ali kot zakristan, kot apostolski delegat ali kot sel: 'ecce ego, mitte me' (tukaj sem, pošlji mene). Božja volja je, da se trudim za širjenje Božjega kraljestva na tej zemlji, kakor to najbolje zmorem. Zato se bom trudil, da bom z vsemi sredstvi širil salezijansko družbo, odrešenjsko delo, ki ga je Njegova svetost tolikokrat priporočila, blagoslovila, odobrila in potrdila.

Zato je potrebno, da se popolnoma pokoravam svojemu predstojniku. Ne morem pa popolnoma ubogati predstojnika, če se ne izročim vašim rokam pastirja, popolnoma neodvisno od krajev, okoliščin, oseb, podnebij, narodnosti in položajev.

Zahvaljujem se vam za dobro mnenje, ki ga imate o moji osebi, kar pa ni razlog za ošabnost. Poznam svojo majhnost, ki mi svetuje, da naj sem dober in še z večjo zavzetostjo delam v Božjem vinogradu.

Zavod v San Nicolásu odlično deluje, očete salezijance v mestu zelo cenijo in njihovo ime se razlega po vsej Južni Ameriki.

Vzel sem si svobodo, da sem pisal in si prizadeval v republiki Argentini in zunaj nje. V republiki Čile je troje prelepih ustanov, ki so vse lepo utečene in bi rad, da bi jih prevzeli očetje salezijanci: 1. velik zavod za mlade obrtnike v glavnem mestu; 2. cerkev in zavod v mestu Valparaiso; 3. malo semenišče škofije v Concepciónu. V republiki Argentini za zdaj zadostujejo štiri ustanove, ki jih družba že ima, katerim bi priključili še Tucumán ali Parano. Zato je treba misliti na Čile, Italijo v Južni Ameriki.

Z Božjo pomočjo in z učinkovitostjo vaših molitev upam, da bom dosegel tri zgoraj omenjene postojanke v letu 1877. Tukaj je vse v najlepšem redu, očetje lepo govorijo špansko in so se navadili na zrak, podnebje, navade itn.

Fagnano je neutruđen, Tomatis neustrašen, Cassinis vztrajen, Allavena krepak, Molinari prizadeven, Gioia nepremagljiv, Scavini neodjenljiv v znanstvenem, fizičnem in verskem prizadevanju.

Sedaj, ko sem prejel imenovanje za tajnega komornika njegove svetosti, mu bom o vsem pisal. Kot dober salezijanec pa bom pismo izročil vam, da ga boste prebrali in poslali v Rim.

Časopisi v San Nicolásu in v Buenos Airesu so z veseljem sprejeli vest o mojem imenovanju in imenovanju g. Beniteza.

Priporočite me Gospodu in ukazujte vašemu najvdanejšemu sinu v J. K.

San Nicolás, 10. junija 1976

PETER B. CECCARELLI

40. VPRAŠANJE KANONSKEGA PRAVA

a) Pismo teologa Chiusa don Dalmazzu

Velečastiti gospod!

Njegova velečastita eksclenca monsinjor nadškof mi naroča, naj sporočim vaši uglednosti, da ga je neprijetno prizadela vest o prekršku cerkvenega zakonika, ko ste poklicali na opravljanje obredov in zlasti za pridiganje v zavodu Valsalice škofa iz druge škofije, ne da bi za to dobili dovoljenje nadškofa.

Tudi če opustimo okoliščino, da to ni najboljši način, da bi si pridobili naklonjenost monsinjorja nadškofa, vam sporočam, da je to prekršek, ki ga ne smemo pustiti neopravičenega, zlasti še, ker je bilo to večkrat omenjeno predstojniku oratorija. Zato je primerno, da vi sami razložite nadškofu celo zadevo in ga prosite za odpuščanje. Z vsem spoštovanjem se izražam vaše uglednosti najvdanejšega služabnika.

Turin, 15. julija 1876

T. kanonik CHIUSO, tajnik

b) Pismo monsinjorja Manacorde istemu

Predragi in ugledni gospod ravnatelj!

Naj vas ne begajo posledice, ki bi jih lahko imeli zaradi praznika sv. Alojzija, ki sem ga bil zelo vesel, tudi še sedaj. Če mi bo N. N., ki kot vulkan nenehno bruha, pisal, ga bom poslal v šolo kanonskega prava. Spomnil ga bom, kaj so odločili Tridentinski cerkveni zbor, Bonifacij VIII., Pavel V., Klement IX., Inocenc XIII., Benedikt XIV. Razprave De Sacrificio missae (O daritvi maše), De Synodo Dioecisana (O škofijski sinodi) in Bullario. K temu še komentar kardinala Di Pietra Super Constitutionem Urbani V. (O Konstituciji Urbana V.).

To naj zadostuje, da se ne bom predolgo zadrževal pri neoporečnih citatih, ki dokazujejo, da sme škof postaviti oltar in darovati mašo v katerikoli škofiji, ne da bi bil obvezan prositi za dovoljenje krajevnega škofa. Tako je odgovorila Koncilaska kongre-

gacija in tako je določil Klement XI. V teh primerih jim je dovoljeno (škofom) postaviti oltar za imenovano mašo nič drugače kot v primeru maševanja v svoji običajni hiši. Tako bi storil tudi jaz, če v Valsaliceju še ne bilo oltarja.

V mojem primeru bi lahko daroval tudi škofovsko mašo, ne da bi se pri tem bal kršiti pravice kogarkoli, ker smo si na zborovanju škofov dovolili, da smemo maševati, nastopati itn. v katerikoli škofiji navzočih škofov.

Kako nizko je padla raven škofovskega presojanja! Kako otročje čutenje! Samo liberalizem je sposoben česa takega. Potrpljenje!

Bodite dobre volje, dragi moj! Če mi bo pisal kako pismo, mu bom dal lekcijo kantskega prava. Za vas ni nevarnosti, da bi vas suspendiral v cerkvi vaše Družbe, ker to ni v oblasti škofa, če prej ne izpolni določenih formalnosti itn.

Pozdravljam iz srca vas ter vaše tovariše in fante. Molite zame in me imejte v J. K. za vašega prijatelja. + EMILIJAN, škof

Fossano, 17. julija 1876

N. B.: Zelo bi mi ustregli, če bi mi poslali očetovsko pismo, o katerem govoriva.

41. DUHOVNE VAJE GOSPODOV PROFESORJEV IN UČITELJEV

Nemalo uglednih profesorjev in učiteljev je izrazilo željo, da bi opravili nekaj dni duhovnih vaj. Tej želji pa niso mogli ugoditi zaradi nenehne in trajne zaposlitve med šolskim letom. Zato smo izbrali čas počitnic, da bi zadostili tej želji s posebnimi duhovnimi vajami v zavodu v Lanzu. Prostorno poslopje in zdravo podnebje bosta vsem olepšala njihovo bivanje tukaj. Duhovne vaje se bodo začele 7. septembra in končale 12. septembra. Če kdo želi, lahko gre ob 8.30 z vlakom za Turin–Ciriè.

Vsi, ki bi se želeli udeležiti duhovnih vaj in se odzvati na to povabilo, naj pošljejo ime, priimek in naslov podpisanega s pismom in povabilom, da bomo lahko pripravili vse potrebno.duh. JANEZ BOSKO

Turin, 1874

42. REDOVNE ZAobljUBE V LETU 1876

(Iz arhivskega popisa)

a) Triletne zaobljube

24. januarja (Varazze): 1. Klerik Giacomo Perucca. 2. Pomočnik Giovanni Riboldi.

17. septembra (Lanzo): 3. Domenico Zemo. 4. Klerik Augusto Biancardi. 5. Klerik Felice Toselli. 6. Klerik Francesco Varvello. 7. Klerik Giuseppe Ghigliotti. 8. Klerik Alberto Depaoli. 9. Klerik Eusebio Calvi. 10. Klerik Domenico Ronza 11. Klerik Giuliano Ozella. 12. Klerik Alberto Pionon. 13. Klerik Ferdinando Passera.

14. Klerik Paolo Perrona 15. Klerik Luigi Orlandi 16. Klerik Cesare Peloso.

27. septembra (Lanzo): 18. Klerik Gabriele Fiocchi. 19. Klerik Francesco Arena. 20. Klerik Giovanni Battista Gerini. 21. Klerik Michele Foglino. 22. Klerik Giovanni Battista Paseri. 23. Klerik Andrea Torchio. 24. Klerik Serafino Fumagalli. 25. Klerik Michele Giovannetti. 26. Luigi Dellavalle. 27. Prospero Penna. 28. Pomočnik Francesco Pasquale. 29. Pomočnik Amilcare Rossi. 30. Antonio Corradi 31. Pomočnik Arnaldo Pavoni. 32. Pomočnik Raffaele Noceti. 33. Pomočnik Giuseppe Tabaldi 34. Leone Lidovani. 35. Pomočnik Giovanni Barberis.

25. decembra (Turin): 36. Klerik Antonio Galletti. 37. Klerik Giuseppe Beoletto.

b) Večne zaobljube

7. januarja (Varazze) 1. Klerik Giovanni Bensi.

28. januarja (Turin): 2. Klerik Michele Vota. 3. Klerik Ernesto Oberti.

30. januarja (Turin): 4. Klerik Mosé Veronesi.

8. februarja (Mornese): 5. Klerik Michele Fassio.

2. septembra (Borgo San Martino): 6. Klerik Giuseppe Pavia.

17. septembra (Lanzo). 7. Klerik Giovanni Turco. 8. Klerik Cesare Cagliari. 9. Klerik

F. S. 10. Klerik Tommaso Calliano. 11. Klerik Carlo Pane. 12. Klerik Luigi Farina. 13.

Klerik Evasio Rabagliati. 14. Klerik Lorenzo Giordano. 15. Klerik Agostino Giordano.

16. Klerik Giovanni Rinaldi. 17. Klerik Anacleto Ghione. 18. Klerik Biagio Giacomuzzi.

19. Klerik Stefano Fantini. 20. Klerik Francesco Ghigliotto. 21. Klerik Cesare Cerruti.

22. Klerik Luigi Doppert. 23. Pomočnik Giuseppe Dogliani. 24. Pomočnik Antonio

Roggero. 25. Pomočnik Giacomo Giacardi. 26. Pomočnik Giuseppe Rossi.

26. septembra (Lanzo): 27. Klerik Giovanni Cinzano. 28. Klerik Secondo Amerio.

27. septembra (Lanzo): 29. Klerik Emilio Rizzo. 30. Klerik Carlo Becchio. 31. Klerik

Luigi Torti. 32. Klerik Giovanni Battista Grosso. 33. Klerik Francesco Roffredo.

34. Klerik Daniele Raimondo. 35. Klerik Spirito Scavini. 36. Klerik Giovanni Battista

Arata. 37. Klerik Giuseppe Stra. 38. Pomočnik Bartolomeo Mondene. 39. Pomočnik

Luigi Falco. 40. Pomočnik Luigi Bologna. 41. Pomočnik Francesco Frascarolo. 42.

Pomočnik Giuseppe Bassino. 43. Pomočnik Giuseppe Viola. 44. Pomočnik Domenico

Palestrino. 45. Pomočnik Giovanni Battista Martino. 46. Pomočnik Felice Caprioglio

(pozneje duhovnik).

6. oktobra (Lanzo): 47. Duhovnik Domenico Vota. 48. Duhovnik Maria Stefano Burlot.

49. Klerik Giovanni Bianchi. 50. Klerik Vincenzo Grigio. 51. Klerik Stefano Trionel. 52.

Klerik Angelo Lago.

25. decembra (Turin) 53. Duhovnik Giuseppe Vespignani. 54. Duhovnik Cesare

Cappelletti. 55. Giovanni Battista Tonella. 56. Duhovnik Alessandro Porani. 57. Klerik

Camillo Quirino.

31. decembra: 58. Pomočnik Giovanni Juli.

43. PISMO MONS. FRATEJACCIJA DON BOSKU

Velečastiti in predragi don Bosko!

Pišem vam takoj in v naglici, ker se mi predmet tega pisanja zdi za vas tako zelo pomemben, da vam ne morem zadosti hitro vsega sporočiti in tako dobiti od vas sporočilo o vaši želji, da bi takoj začel urejati zadevo, ki vam jo bom sedaj predložil ali pa jo opustil.

Gre za naslednje: Po naključju sem srečal gospoda Sigismondija, ki mi je v veliko zadovoljstvo povedal, da vam je sveti oče dal na voljo cerkev sv. Bonose v Trastevereju, nedaleč od mojih sirot v hiši sv. Jožefa na trgu Santa Rufina in da sedaj želite kupiti še kako hišo ob tisti cerkvi ali blizu nje. »Če ne gre za drugo, potem je vse urejeno,« sem mu takoj odgovoril, »in je stavba že pripravljena, kajti takoj jo bom našel.« Takoj sem se zavzel za zadevo in se obrnil na gospoda princa Fortija, glavnega posestnika v Trastevereju in enega izmed zaupnikov hiše sv. Jožefa, ki ji načelujem. Njemu sem točno razložil celotno zadevo in ga prosil, da bi mi pomagal pri tem poslu. Gospod

Pippo se je pri teh mojih besedah nasmehnil in po kratkem molku dejal: »To je pravi Božji navdih, da mi govorite o tej zadevi, kajti vedeti morate, da je bilo pred dvema urama vse na tem, da bi dal v najem dva lokala, ki ju imam pri San Bonosi, pa se nisem hotel domeniti z gospodom Cagiatijem, ker sem hotel dati v najem vse, on pa je hotel samo določen del. Vedite, da je rimska občina hotela pokupiti vse te prostore od mene posredno, ker ji jih jaz nisem hotel prodati po nekem gospodu Perettiju, ki mu je za to obljubila 20.000 lir. Hotela je tukaj ustanoviti sifilikomij (sedaj mora pošiljati svoje bolnike v Temi in to občino stane na leto več milijonov). Toda jaz nočem nič vedeti o tem, niti se za to ne zanimam. Predlog, da bi te prostore izročil don Bosku za vzgojni zavod preprostega ljudstva v Trastevereju, se mi zdi pravi Božji navdih in popolnoma v skladu z mojimi željami in z željami vseh članov moje družine. Od don Boska ničesar ne pričakujem. Pokazal mu bom glavno knjigo dohodkov in izdatkov, da bo videl najemnine, sicer skromne, ki sem jih dobival za te prostore in ki bi jih sedaj lahko zelo dvignil; on naj plača samo to in niti solda več. Če bi pa don Bosko želel kupiti vse skupaj, sem pripravljen tudi na to zaradi dobrega, ki bi iz tega prišlo celi mestni četrti tega dela Rima, ki je tako zelo pomemben, pa obenem tako zanemarjen in zato potreben civilne in krščanske kulture.«

Ko sem pri gospodu Pippu naletel na tako prijazen odziv, sem ga prosil, da naj vse te lokale za zdaj ohrani. Dogovorila sva se in se naslednjega dne dobila v San Bonosi. Cerkev stoji na eni strani ob Fortijevi hiši z lokali, ki bi vam jih dali v najem. Sicer pa je med cerkvijo sv. Bonose cesta in skupina prostorov, za katere gre. Z majhnim lokom za dohod bi vse povezali.

Ti prostori so danes namenjeni za skladišča trgovcem in so zgodovinskega pomena, ker so bili posest mogočne družine Anguillara. Sestavljajo neke vrste enoten grad, ki na desni strani sega do obrežja reke Tibere, na levi strani do Vile della Laguna, na vzhodu do palače Feroci, ki je tudi last gospoda Fortija, in na zahodu do cerkve sv. Agate in hiše očetov doktrinarcov. Na sredi se dviga in je del lokalov lep stolp Anguillara, zvest čuvaj imena nekdanjih lastnikov; nanj so se povzpenjali cesarji, kralji, kraljice in princi, kot je dobri vitez Jožef Forti blagega spomina. Z njega se je ponujal čudovito lep prizor, vreden Rima, jaslic o svetem božiču. Z vrha tega stolpa se vidijo v daljavi gore, rimski kasteli, velik del Rima in vijugasta struga modre Tibere, vključene v skrivnost Jezusovega rojstva s pastirci, ki ga prihajajo molit, angeli, ki plavajo po nebu, z betlehemske votlino, z ovčkami, ki so zbrane v trop. Vse stvari, ki napolnjujejo obiskovalce z občudovanjem.

Ogledal sem si vse te prostore in videl stvari, ki jih nikdar ne bi pričakoval v Rimu in česar si od zunaj nikakor ne moreš predstavljati. Predstavljajte si, da je mogoče v eno samo sobano, ki ji sedaj pravijo skladišča, v prvem in drugem nadstropju stolpa Anguillara spraviti sedemsto rubij zrnja!

In potem prekrasni stropi, kako mogočni tramovi, krepka stavba. Stene široke, podobne trdnjavam. Teh soban je sedmero, če se ne motim. Pravijo jim skladišča. In čeprav niso vse tako velike kakor opisane, so dovolj velike in pripravne za vzgojno hišo, ker že same po sebi lahko sprejmejo različne vrste gojencev in različne razrede za pouk.

Hiše okoli cerkve sv. Bonose, ki je mogoče premajhna za toliko število gojencev, bi

sčasoma lahko služile za povečanje cerkve ob svojem času. Različne delavnice, ki stojijo ob glavni cesti Lungaretta in so povezane z notranjim hodnikom, so kot nalašč pripravne za delavnice raznih obrtnih šol in med seboj ustrezno ločene. Zdi se mi, da so stvari tako razporejene, da lahko služijo vašim namenom in da v danih okoliščinah (sveti oče vam je poklonil cerkev sv. Bonose) vidimo v vsem Božjo previdnost, ki se je zavzela za ljudstvo Trastevereja in vam dala priložnost, da ustanovite svoj sveti zavod. Tukaj bi lahko uredili zavod za najmanj sto klerikov, ki ne bi imeli opraviti z rokodelci in dijaki in bi bili pravi cerkveni kolegij. Tudi vaša knjigotrška ustanova bi lahko tukaj imela ugodno postojanko. Na kratko: tukaj bi imeli na voljo grad, ki je že slaven po svojih nekdanjih lastnikih Anguillara in bi po vašem prizadevanju in z Božjo pomočjo postal trdnjava Cerkev, oporišče bližnjega Vatikana. Kakor graščak bi z višin glavnega gradu vladali in ukazovali celotni posadki, se borili, zmagovali. Z višin stolpa bi razobesili zastave in prapore, ki bi jih odvzeli svojim sovražnikom in nasprotnikom. Naj svoj opis dopolnim še z ugotovitvijo, da so vse stavbe okoli stolpa kakor nekakšna graščina na bregu Tibere in je tukaj samo en vrt, last nekega posestnika, ki bi ga s časom z nevelikimi stroški lahko kupili in se tako popolnoma osamosvojili. Tako bi imeli popolnoma samostojen prostor, ločen od Glavne ceste, Corsa Trastevere, do Lungarette, vse do desnega brega Tibere.

Že sem hotel stopiti na vlak in se odpeljati v Turin, kjer bi poročal o tej zadevi, ker se mi zdi tako pomembna za vaše cilje in koristna v vseh pogledih. Toda moje slabotno zdravje in veliko drugih skrbi, ki bi jih vi, če bi jih poznali, gotovo upoštevali, so me odvrnili od tega mojega namena. Pismu pa, ki sem vam ga pisal, sem za boljše poznanje celotne zadeve hotel priložiti prepis iz glavne knjige uprave z naštetimi lokali, imeni, nameščenjem in cenami sedanjih najemnin, ki bi jih prepustil vam. Najemnina bi lahko trajala 10, 20 ali 30 let, kolikor bi želeli. Ker so vsi ti lokali povezani v posest sv. Evfemije, ki je podrejena Svetemu sedežu, bi jo bilo mogoče z lahkoto pridobiti, se pravi sprejeti v dar od Svetega sedeža. Tudi s hišo Forti bi se z lahkoto dogovorili. Spis o tem, ki ga je sestavil gospod Pippo, prilagam temu dopisu. Ko bi si vse ogledali in vse preudarili, bi se sam gospod Pippo ali njegov brat Camillo odpravil v Turin in bi se dogovorili o celi zadevi.

Vsekakor pa želim, da jasno poveste svojo privolitev ali nezanimanje, jasen »da« ali »ne«. Čim prej! Pozneje bi razpravljali o nadrobnostih. Kajti gospod Forti je samo zaradi vas prekinil dogovarjanje o najemu teh prostorov, zlasti skladišč ali žitnic, ki naj bi jih obnovili v tem mesecu. Mislim, da niti jaz niti vi ne želiva, da bi ti prostori ostali prazni in bi on celo leto ostal brez zaslužka. Zadosti mi je en sam zlog – da ali ne – po telegrafu.

Ne vem, kaj bi lahko še storili v prid dobrih salezijancev, ki si jih čim prej želim v Rimu. Nisem mogel bolje izpolniti svoje in vaše želje, ki ste mi jo večkrat zaupali in ki jo zato imam za svojo.

Sprejmite mojo vdanost, moje spoštovanje, hvaležnost in naklonjenost. Ne razočarajte me s svojim odgovorom. Skupaj z mano vas pozdravlja g. Forti, Agnesina, profesor Durando in vsi. Najvdanejši in pokorni G. B. kanonik FRATEJACCI

Rim, 14. septembra 1876

44. ZA ARICCIO IN ALBANO

a) Pisma princa Chigija don Bosku

Velečastiti in odlični gospod!

Občinska uprava v Aricci me nenehno vprašuje, kako daleč so dogovori o učiteljih, o katerih sem imel čast z vami govoriti v Rimu. Zato se ne morem odtegniti dolžnosti, da se obrnem na vas, da se dokončno dogovorimo o stvari, ki se mi zdi v veliko korist imenovanemu kraju. Ko smo pri šolskem inšpektorju dosegli odpust dosedanjih učiteljev, bi občinska uprava rada dobila imena in naslove in spričevala osebja, ki bi ga vi poslali v šole v Ariccio. Župan ima za potrebno, da predstavi občinskim svetovalcem in pozneje še prefekturi imena učiteljev in listine, ki jih imajo na voljo, da bi jih spoznali.

Moram še dodati, da občinska uprava ta trenutek, ponavljam ta trenutek, ker bi v prihodnosti lahko izboljšala razmere, ne more zagotoviti višjega honorarja kot 1320 lir na leto za oba učitelja. K tej vsoti 1320 lir na leto bi lahko dodali še dodatek 200 lir, vendar je ta dodatek negotov. To bi bilo skupaj 1520 lir. K temu gre še stanovanje in brezplačno izvajanje opravil v cerkvi.

Če bi imenovana duhovnika lahko začasno namestili z omenjenim honorarjem in z mašno miloščino, bi nam naredili veliko uslugo. Prihodnje leto 1877 bi z občinsko upravo sklenili novo, pravičnejšo pogodbo, ki bi bila bolj v soglasju s potrebami učiteljev, ali pa bi ti zaradi težav zapustili Ariccio.

Prosil bi vas, da bi mi odgovorili na postavljena vprašanja, ki so zame in za občinsko upravo velikega pomena.

Markiz Patrizi mi je sporočil, da je s svojim stricem kardinalom govoril o San Giovanniju della Pigna. Njegova eminenca je sicer zelo naklonjena izvedbi vašega načrta, toda ni se še nič določnega ukrenilo, vendar upa, da bo vse v najboljšem redu in da vam bo o vsem pisal.

Princ Lancellotti mi je dal upanje, da bo na voljo mala cerkva v Ponte Rottu v Trastevereju, ki jo je zgradil Sikst IV., pa ne vem, kateremu svetniku je posvečena. Če menite, da bi bilo dobro nadalje raziskovati, bom to rade volje storil. S čustvi globoke vdanosti se z velikim spoštovanjem priporočam vašim molitvam in imam čast, da se imam za vašega najponižnejšega in najvdanejšega služabnika.

Rim, 31. maja 1876

MARIJ CHIGI

Slavni in velečastiti gospod!

Zahvaljujem se vam za ljubezniv odgovor na moje pismo z dne 4. junija in za najboljše želje, da bi pomagali pri krščanski vzgoji v Aricci.

Sporočil sem jim vaše utemeljene razloge in razmišljanje in dobil v odgovor pisanje, ki ga prilagam in iz katerega si boste naredili jasno podobo o celotnem položaju. Bodite tako dobri in mi sporočite, ali bi lahko ustregli že izraženim željam in nam poslali imena učiteljev, ki bi jih lahko dali na voljo za šolo. Iz Lancellottija še nisem dobil dokončnega odgovora glede cerkvice.

Zvedel sem samo, da k cerkvi ne spada nobeno stanovanje. Pač pa je na nasprotni strani ceste, prav pred vrati cerkve, napol porušena hiša, ki bi jo lahko kupili, in če bi imeli sredstva, usposobili za bivališče.

Žal mi je, da vam ne morem povedati kaj več določnega o šoli in cerkvi. Toda kaj naj

storimo? Ni moja stvar, da rešim pričujoče težave in dvome.

Ko se priporočam vašim molitvam in vas prosim, da bi sprejeli izraze mojega spoštovanja, upoštevanja in občudovanja, imam čast, da se imam za vaše uglednosti najvdanejšega in najponižnejšega služabnika.

Rim, 10. junija 1876

MARIJ CHIGI

Slavni in velečastiti gospod!

Neizmerno se vam zahvaljujem za vašo ljubeznivost in za spričevali obeh učiteljev, ki sta bili priloženi v pismu.

Prišla so ob pravem času, ker bomo v nekaj dneh imeli sejo občinskega sveta, kjer se bomo odločili, kaj naj storimo glede novih učiteljev. Upam., da bo večina ostala zvesta obljubam in jih ne bodo potegnili za seboj hudobna namigovanja. Kakor hitro se bomo pogodili, kar upam, da nam bo uspelo, vam bom poslal spričevala, ki ste mi jih ljubeznivo dali na voljo.

Še eno prošnjo imam: povejte mi, prosim, ali je mogoče, da v Piemontu in Liguriji občinske uprave s privolitvijo državne šolske oblasti sklepajo z vami tri- ali šestletne pogodbe, da imajo določeno število učiteljev in da imate pravico v tem času svobodno spremeniti osebje. Se pravi, ali zakon zahteva, da občinska uprava točno določi učitelje, in ali so ti v tem času nepremestljivi.

Če bi bilo mogoče, bi tukajšnja občinska uprava rada postavila vas za podjetnika (oprostite mi ta izraz), ki zaposluje za šest let.

Glede cerkvice v Ponte Rottu nisem mogel v Rimu ničesar urediti. Na pol podrta hiša je last občinske uprave in ne pride v poštev. V Trastevereju pa bi bila na voljo cerkev sv. Bonose, ki stoji sredi mestne četrti, obvladujejo jo sektaši in tam prebiva najrevnejše prebivalstvo. Ob cerkvi bi bilo na voljo tudi stanovanje.

Vse je bilo v rokah bratovščine, ki se je sedaj razšla, tako da s cerkvijo in ob njej stoječo hišo sedaj upravlja kardinal vikar. Bojim se, da je stanje enako tistemu pri San Giovanniju della Pigna. V vsakem primeru bom tako o enem kakor o drugem skušal govoriti z njegovo eminenco, čigar nečak Patrizi je moj prijatelj. Zelo si želim, da bi prišli v Rim duhovniki Družbe sv. Frančiška Saleškega. Toda na žalost pri nas določenih stvari ni mogoče zlahka spraviti z mesta.

*Prosim vas, da bi se mene in moje družine spominjali v svojih molitvah in da sprejmete izraze mojega spoštovanja. Vaše uglednosti najponižnejši in najvdanejši služabnik
Ariccina, pri Albanu Laziale, 24. junija 1876*

MARIJ CHIGI

b) Pismo monsinjorja Latonija don Bosku

Velečastiti gospod!

Zvedeli ste že, da je občinska uprava v Aricci, škofija Albano, sprejela nekaj duhovnikov iz vaše velezaslužne ustanove za učitelje v tej občini. Ob tej priložnosti je vaša uglednost privolila v postavljene pogoje, vendar pripominjate:

1. Pravila vaše ustanove zahtevajo vsaj šest članov, medtem ko je v Aricci prostora samo za tri.

2. Hiša, v kateri naj bi stanovali, pripada očetom doktrinarcem, od katerih še sedaj eden biva v njej in je rektor tamkajšnje cerkve. Dokler ne bi bile odstranjene te težave, bi vam bilo nemogoče prevzeti to ustanovo.

Zato se je bilo treba spoštljivo obrniti na njegovo blaženost, da bi najvišja oblast, če bi se ji zdelo umestno, odstranila imenovane težave.

Sveti oče, ki mu je tako zelo pri srcu zdrava vzgoja mladine, je milostno spregledal pravilo vaše ustanove in vas zato pooblašča, da v novo postojanko v Ariccio pošljete tri učitelje. Poleg tega je njegova svetost odredila, da bodo v hiši stanovali samo trije salezijanci. Naročil mi je tudi, da vas o vsem tem obvestim v njegovem imenu. Zato vas prosim, da se čim prej odzovete želji Ariccianov in gospodu princu don Mariju Chigiju. Njegova svetost pozna željo gospoda kardinala Di Pietra, da bi čim prej dobil vaše duhovnike v Albano in bi tako pomagali tudi Aricci.

Vendar njegova blaženost želi, da, celo hoče, da zadostite najprej željam Ariccianov na zgoraj omenjeni način.

Potem ko sem izpolnjeval nalogo, ki mi jo je zaupala njegova svetost in me z njo počastila, mi ne ostane drugega, kot da vam izrazim svojo vdano službo v pričakovanju ljubeznivega odgovora.

*Najvdanejši služabnik škof FRANČIŠEK LATONI, prisebnik njegove svetosti
Rim, via de Sediari, št. 93 – 22. avgusta 1876*

c) Pismo kardinala Di Pietra don Bosku

Ugledni in velečastiti gospod!

Gospa princesa Di Campagnano mi je sporočila, da vas je prosila za dva diplomirana člana vaše Družbe za osnovno šolo v Aricci. Ob tej novici sem se tudi jaz odločil, da se obrnem na vas z namenom, da bi vi poskrbeli za pouk mladine v Albanu Laziale, sedežu moje škofije. Ustanovili naj bi gimnazijo, ki bi jo obiskovali gojenci mojega semenišča in tudi drugi učenci, za kar bi bila potrebna vsaj dva diplomirana učitelja. Zato prosim vašo uglednost, da bi določili tukaj v Rimu osebo, ki bi se o tem predhodno dogovarjala s krajevnim županom in z menoj. Naj povem, da sta Albano in Ariccia sosednja kraja, ki ju loči samo most, tako da bi učitelja lahko stanovala skupaj z drugimi sobrati.

Pričakujem, da me boste počastili z vašim odgovorom, in se izpovedujem z globokim spoštovanjem za najvdanejšega služabnika.

Rim, 12. avgusta 1876

C. kardinal DI PIETRO, škof v Albanu

45. PISMO DON DAGHERA DON BOSKU

Velečastiti gospod don Bosko!

Izpolnjujem nalogo vaše visoko spoštovane uglednosti in vam pišem takoj po avdienci pri svetem očetu.

Na postaji nismo našli nobenega poznanega. Zatekli smo se pa h gospodu Sigismondiju, ki nas je ljubeznivo pozdravil in nas odpeljal na kosilo v hotel, ker smo prišli tako nenadoma. Don Sala je prenočil pri njem, oni za Ariccio v hiši neimenovanega gospoda, ki se pozna z družino Sigismondi, in midva pri tajniku kardinala Bilia, ki smo se mu predstavili še istega večera proti avemariji, čeprav nas niso pričakovali. Bil je nadvse zadovoljen in je veliko govoril o Družbi, o potrebah škofije in o pričakovanju, ki ga polaga v nas. Kako dober in prijeten!

Danes je bil zelo zaposlen in nas je v svoji kočiji popeljal v Vatikan, kjer nas je izročil svojemu dekanu, da smo obiskali nekaj znamenitosti, medtem ko je on šel na sejno

zborovanje. Tukaj je govoril s kardinalom Chigijem o Ariccianih. Proti 11.30 nas je dekan popeljal v papežovo predsobo. Opoldne nas je kardinal Bilio naznanil njegovi svetosti in mu nesel pismo vaše uglednosti.

Sveti oče je v spremstvu kardinalov Bilia in Mertela z drugimi prelati vstopil proti 12.35 in pri tem zaklical: »Oh, to je don Bosko!« Vsakemu izmed nas je povedal ljubeznivo besedo, medtem ko smo mu poljubljali nogo. Nismo mu mogli posamično govoriti, pač pa je naš zaščitnik kardinal Bilio namesto nas razložil vse potrebno. Na koncu je dejal: »Blagoslavljam vas vse, Družbo, učence, ki jih boste imeli pri vašem delu, križe in svetinjice, ki jih imate pri sebi.« Nato je med blagoslavljanjem odšel v sosednjo sobo.

Dobri kardinal nas je popeljal v papeške sobane in potem v svoji kočiji domov, kjer nas je čakalo kosilo.

Oni za Ariccio so odpotovali ob dveh, mi pa v četrtek za Magliano, kjer smo se najavili. Po kosilu nas bo sam kardinal popeljal k sv. Pavlu.

Iz Ariccie vam bo pisal don Sala in tudi jaz bolj udobno in čim prej.

Z velikim spoštovanjem in ljubeznijo se izrekam za najvdanejšega sina.

Rim, 31. oktobra 1876

duh. JOŽEF DAGHERO

46. PISMO KARDINALA BILIA DON BOSKU

Dragi in velečastiti don Bosko!

Izrabljam priložnost, ki mi jo daje vrnitev novomašnika don Faà di Bruna, in z majhno zakasnitvijo odgovarjam na vaše zadnje ljubeznivo pismo. Sporočam vam, da se sveti oče izredno veseli zaradi zadnje odprave misijonarjev v Buenos Aires. Veselega srca se je odzval na vašo prošnjo in mi izročil za vas pet tisoč lir (5.000), za katere mi boste sporočili, kako naj vam jih dostavim. Vsota, ki je seveda veliko manjša, kot jo potrebujete za odpravo 23 misijonarjev, je kljub vsemu zelo velika, če pomislimo na ogromne izdatke, ki sedaj obremenjujejo svetega očeta.

Temu daru je njegova svetost hotela pridružiti pogoj, ki po eni strani dokazuje izredno visoko mnenje o vas, po drugi strani pa kaže veliko zaupanje, ki ga ima v vas, kar vam bo verjetno večje zadoščenje kot dar sam.

Gre pa za naslednje. V Rimu je ustanova konceptincev, to je družba, ki ima za cilj strežbo bolnikom v veliki bolnišnici Santo Spirito, kot to delajo usmiljenke. To ustanovo, ki ima lepo hišo, ki jim jo je dal zgraditi sam papež, so vodili kapucini. Zdi se pa, da ti niso najbolj pripravljeni za tako vodstvo. Treba je spremeniti vodstvo in sveti oče papež je menil, da bi bil za to najbolj usposobljen don Bosko. Zato mi je naročil, da naj vam pišem, da bi čim prej prevzeli vodstvo. Najbolje bi bilo, da bi za nekaj dni prišli v Rim ali določili pooblaščen osebno, ki bi vodila potrebne pogovore. Nato je smehljaje se dejal: »Če pride don Bosko, mu recite, da mu bom jaz plačal potovanje.« S temi besedami je jasno izrekel željo, da pridete osebno. Kar se tiče mene, menim, da je to lepa priložnost, da pridejo salezijanci v Rim. Prosim vas, da bi mi čim prej odgovorili, da bom lahko obvestil svetega očeta.

In dva učitelja za Magliano? Že 20. oktobra sem pisal don Durandu, vendar nisem dobil odgovora. Se je mogoče moje pismo izgubilo ali pa so se pojavile kake težave zaradi odhoda učiteljev?

*Priporočite me Božjemu usmiljenju in me imejte v presvetih srcih Jezusa in Marije za svojega najvdanejšega v J. K. ALOJZIJ kardinal BILIO, škof v Sabini
Rim, 29. oktobra 1876
Velečastitemu don Janezu Bosku, vrhovnemu predstojniku salezijancev, Turin*

47. STARO PISMO NEKEGA KAPUCINA DON BOSKU O KONCEPTINCIH

Velečastiti oče, prečastiti gospodar!

V moje veliko zadoščenje sem zvedel, da je vaša velečastita uglednost ustanovila šolo za uboge sirote in reveže in s tem naši družbi pomaga vzgajati v sveti veri dobre kristjane. Zares se iz vsega srca veselim in vas obenem prosim, da bi tudi meni predstavili te rastline z namenom, da bi jih posadil na vrt človeštva, kjer bi obrodile obilne sadove svetih kreposti, zlasti še ljubezni.

Že sedem let je od tega, kar je v tej nadbolnišnici pod pokroviteljstvom srečno vladajočega papeža Pija IX. zrasla nova družba bratov bolničarjev, imenovanih conceptinci, se pravi sinov presvete Marije Brezmadežne tretjerednikov sv. Frančiška Asiškega. Prejeli so že breve pohvale od samega svetega očeta. Njihov habit in kapuca sta razen ovratnika podobni kapucinski obleki, le da ne nosijo brade in so sinje barve. Nosijo preproste sandale, ki se zapenjajo zadaj. Strogo jim je prepovedano, da bi postali duhovniki. Duhovno vodstvo je izročeno velečastitemu očetu generalu kapucinov, ki so mu podrejeni zlasti v duhovnem vodstvu in redovni disciplini. Opravljajo dve leti noviciata, nakar naredijo preproste obljube pokorščine, čistosti in gostoljubnosti, ki trajajo dvanajst let. Zatem naredijo večne zaobljube, če je tako prav svetemu očetu. Živijo popolno skupno življenje. Njihov glavni cilj je strežba bolnikom v vsem, tudi pri nalezljivih boleznih. Bolnikom posvečajo vso skrb tudi v najbolj odvratnih in ponižnih potrebah. Tisti bratje pa, ki zaradi pomanjkanja bolnikov v bolnišnicah ali zaradi potrebe po čistem zraku ne bi stregli bolnikom, so dolžni redno delati, tudi obdelovati polje, če ga imajo, in se zaposlovati v raznih obrteh glede na sposobnosti in nagnjenja vsakega posameznika. S tem si zaslužijo hrano in obleko ter na ta način čim manj obremenjujejo bolnišnice, v katerih delajo. Če potem lahko živijo iz lastnega dela in truda in s podporo dobrotnikov, so dolžni, da brez plačila služijo in vse odvečno darujejo bolnišnicam ali drugim dobrodelnim ustanovam. Za sprejem v red so kakor pri drugih redovnih družinah potrebna potrdila o krstu, birmi, samski list in spričevalo o lepem vedenju. Ni pa potreben denarni prispevek. Prosilec lahko daruje vsoto, ki jo želi in more, s katero je sprejet v skupnost, ki mu je pa pri odhodu povrnjena itn.

Iz vsega, kar sem vam do sedaj povedal, vidite, ne da bi se mudil pri pohvali te ustanove, kako zelo mora biti drago Bogu in presveti Devici in kako zelo je ta družba koristna ubogemu človeštvu. Ženske so si v svojih boleznih obilno pomagale z drugimi ženskami. Moški pa bi brez take ustanove v bolnišnicah ostali prepuščeni sami sebi ali nesramnim izkoriščevalcem, ki navadno nimajo druge skrbi kot samo lastno korist, pri tem pa spravljajo v nevarnost celo življenje bolnikov in s tem uničijo toliko družin.

Gotovo ste že uganili namen tega mojega pisma. Če imate torej v vašem zavodu fante dobre volje, ki bi hoteli delati v tej ustanovi in bi bili telesno močni (kar je nujno potrebno) ali bi bili v zavetišču Santa Memoria v Cottolengu ali kje drugje, bi mi bilo v veliko veselje, če bi mi jih predstavili. Starost za sprejem v to ustanovo je od 18 do 28 let.

Prepričan sem, da bo vaša krščanska ljubezen do Boga in bližnjega storila vse, da mi bo predstavila take fante. V pričakovanju vašega sodelovanja vas pozdravljam s polnim spoštovanjem in imam čast, da se imam za najponižnejšega in najvdanejšega služabnika. pater F. ANGEL M. DAL TUFO, kapucin; ravnatelj bratov bolničarjev konceptincev. Rim, bolnišnica Santo Spirito in Sassia, 9. marca 1864

48. PISMO DON LASAGNE DON BOSKU

Velečastiti oče!

Nisem imel poguma, da bi vam po nepotrebnem poročal o naših nezgodah in skrbeh, toda sedaj, ko se je vse srečno izteklo, čutim potrebo, da vašemu očetovskemu srcu povem, kaj vse se nam je zgodilo na poti iz Genove v Bordeaux, in da dobim od vas nasvete in spodbude, ki smo jih bili navajeni dobivati toliko let. Ko smo v čakalnici železniške postaje v Sampierdareni prejeli vaš blagoslov, se je naš pogum stopnjeval in potrdil. Toda ko nas je vlak odtrgal od vas, oh, predragi oče, in nas odpeljal daleč in mogoče celo za vedno od vas, smo postali žalostni in tihi. Vsak zase smo se solzili in dajali duška naši žalosti, ne zaradi odhoda, ki smo ga sami hoteli in želeli toliko časa, temveč zaradi ločitve od tistega, ki je bil toliko let naš ljubeči oče in ki ga mogoče ne bomo nikdar več videli na zemlji.

Za kratek čas smo se ustavili v zavodu v Alassiu, kjer nas je veliko imelo svoje prijatelje, gojence in predstojnike. Toda ko so moji gojenci! z vsemi učenci zavoda, zbrani v veliki sobani, začeli prepevati pesmi in brati različne govore, se nas je polastilo nepopisno navdušenje.

V Nici smo se srečali s sobrati, ki so nas pričakovali s konzulom Gazzolom. Tedaj sem se zavedel velike zmote, glede katere sem se zaman trudil, da bi njene posledice odpravil: parnik ni odplul 20. novembra, kakor nam je bilo rečeno, temveč 18. novembra. Takoj smo odposlali dve brzovjavki: eno kapitanu ladje in drugo argentinskemu konzulu v Bordeauxu, da bi za nekaj ur odložili odhod ladje. Toda ko smo stopili v mesto, je bila cev topa, ki je dal znamenje za odhod Poitouja, veleparnika, ki naj bi nas odpeljal v daljno Ameriko, še topla.

Naš položaj je bil zelo resen, vendar nas okoliščine niso zmedle. Takoj sem se napotil z vašim priporočilnim pismom h kardinalu Donnetu, tamkajšnjemu škofu. Toda bil je odsoten. Ker bi morali čakati dva tedna v nepoznanem mestu, sem se domislil, da bi se z vlakom odpeljali v Lizbono in po kopnem prehiteli parnik, ki je moral tam pristati. Toda ko sem izračunal ceno potovanja, sem ugotovil, da je veliko večja od vsote denarja, ki sem ga imel na voljo. Tako smo se vdali, da bomo počakali v Bordeauxu do 2. decembra. Ker pa je bil kardinal Donnet odsoten, nisem vedel, kaj naj naredim, niti na koga naj se obrnem, da bi našel stanovanje za vse nas za zmerno ceno. Toda naj živi naša sveta katoliška vera! Njena krščanska ljubezen deluje po vsem svetu. Bog sam nam je poslal svojega angela vodnika, kot ga je nekoč poslal negotovemu Tobiji. To je bister in plemenit fant iz Bologne, ki se nam je predstavil kot angel tolažnik. Vstopil je v hotel Toulouse, in kakor da bi bili tesni prijatelji, je pokazal pripravljenost za vsako našo potrebo. Bog naj blagoslovi tega velikodušnega in pogumnega katoličana. Z njegovo pomočjo smo našli zatočišče za vse. Duhovniki in kleriki so šli v semenišče, pomočniki pa h karmeličanom in pasijonistom. Vsi so nas ljubeznivo

sprejeli, kar je vse v veliko čast in slavo bordojskim meščanom.

Opustil bom podrobnosti in omenil samo glavne dogodke. Veliko semenišče vodi devet očetov sv. Sulpicija, družbe, ki jo je v Franciji ustanovil oče Olier in katere cilj je izključno vzgoja duhovnikov. Občudovali smo izredno metodo, ki jo uporabljajo ti odlični predstojniki pri vzgoji in vodstvu klerikov. Tudi oni uporabljajo preventivni sistem kot mi in so vedno med svojimi gojenci. Ljubeznivost, skrb in nenehna asistenca so osnove te metode. Kleriki so resni, ljubeznivi in kažejo gosposko vzgojo.

Vsi skupaj so 104. Med odmorom se takoj približajo, kakor delajo naši fantje v oratoriju, in nas pozorno poslušajo. Po večkrat hočejo slišati zgodovino naše Družbe in kaj delajo salezijanci, kako navajamo mladino k pobožnosti, učenju. Več kot eden je izrazil željo, da bi postal salezijanec. Zelo jih zanima vse, kar se tiče svetega očeta papeža, in ker ne morejo vsi poslušati samo enega, se združujejo v skupine okoli naših duhovnikov in klerikov in jih silijo, da govorijo latinsko, da jih lažje razumejo. In nadvse je zanimivo videti in slišati skupine, kjer govorijo francosko, latinsko, italijansko in špansko.

Predstojnik karmeličanov ne kaže do salezijancev samo spoštovanja, temveč celo češčenje. Prišel je v semenišče in nas za praznik njihovega zavetnika in ustanovitelja sv. Janeza od Križa skupaj s škofom in mnogimi drugimi uglednimi osebnostmi povabil na kosilo.

Od agenta Davisa sem končno dobil dovoljenje, da smemo maševati na parniku.

Tukaj v semenišču živimo kakor v oratoriju v pravi skupnosti, z molitvami, mašo, premišljevanjem. Ker je prišlo sporočilo, da se moramo ločiti od drugih naših tovarišev, smo svojo prtljago vkrcali v Genovi na Savoio in zato nismo ničesar imeli. Toda ko so v Bordeauxu zvedeli za našo stisko, se je veliko dobrih duš zavzelo za nas in v trenutku so gospodje in gospe, kleriki in duhovniki poskrbeli za mašne plašče, albe, križe, prte, tablo z relikvijami, mašno knjigo itn.; za hostije in zaboje s steklenicami z odličnim vinom za maševanje, pa tudi za našo zasebno potrebo. Nimamo zadosti besed, da bi izrazili našo hvaležnost tem odličnim dobrotnikom.

Če bi videli, kakšno zanimanje se je vzbudilo za nas, uboge misijonarje. Kleriki so bili kakor naelektrani od navdušenja, in če bi lahko, bi vsi zapustili semenišče in odšli v Turin ali v Ameriko pod peruti sv. Frančiška Saleškega, ki je svetnik, ki ga v Franciji najbolj častijo.

Jutri se bomo vkrcali na ladjo za pot v Ameriko. Vsi smo polni navdušenja. Samo jaz sem malo v skrbeh, ker sem slišal, da se je na angleški obali zgodilo več brodolomov in je Atlantik nevaren tudi ob španski in portugalski obali.

Vsi se izročamo v roke Božji previdnosti. Molite za nas. In če se ne bomo mogli več videti na zemlji, naj Bog stori, da se bomo srečali pred Božjim obličjem v blaženem kraljestvu, kjer se uživajo vse dobrine. Tako bodi! Najvdanejši sin duh. ALOJZIJ LASAGNA Bordeaux, decembra 1876

49. PISMO MONSINJORJA VERA DON BOSKU

Velečastiti oče predstojnik očetov salezijancev!

Ob prihodu očetov salezijancev v to glavno mesto so mi izročili vaše pismo. Zahvaljujem se vam iz vsega srca za njegovo vsebino. Vedite, da ste naredili veliko uslugo drželi, ki ste ji poslali svoje sinove, da bi tukaj delovali. Hiša, ki jo bodo dobili v posest, je

poroštvo velike prihodnosti, bo zametek sadov zlasti še zato, ker nosi naslov našega svetega očeta Pija IX. To ime, ki je znamenje Božjih blagoslovov, bo obrodilo odlične sadove vere in družbenih kreposti, ki jih vsi pričakujemo od nastajajoče ustanove. Prosim vašo uglednost, da me vključi v svoje molitve pred Bogom.

Montevideo, 13. januarja 1877 JACINTO, škof megarski, apostolski vikar

50. DOPISI PREBIVALCEV IZ CASSINEJA

a) Dopis časopisu *Secolo* v Milanu

Podpisani prebivalci iz občine Cassine smo užaljeni zaradi hudobnih namigovanj, ki jih je anonimni pisec lažno izrekel proti splošnemu prepričanju in želji prebivalstva za odprtje zavoda za moško mladino pod vodstvom odličnega človekoljuba velečastitega duhovnika don Boska. Vsi podpisani odločno protestiramo proti pozivu anonimnega dopisnika k zavračanju odprtja zavoda, ki ga večina želi imeti, da bi tako kronali dolgoletno prizadevanje prebivalcev Cassineja, ki se zavedajo nešteti moralnih in ekonomskih prednosti, ki jih prinaša s seboj odprtje zavoda, ki si ga tako goreče želimo. Da slovesno in javno zavrnamo lažne trditve anonimnega pisca in da pokažemo velečastitemu don Bosku, kakšna čustva prevevajo srca prebivalcev tega kraja, mu pošljamo poleg te spomenice, ki nosi podpise prebivalcev, tudi prošnjo, da bi čim prej ugodil željam tukajšnjega ljudstva.

To naj bo tudi, dragi Cassinejčani, odgovor nepoklicanemu znanilcu prihodnosti, ki si je pod skritostjo anonimnosti zaslužil, da se zlije nanj splošni prezir.

Cassine, 11. julija 1876

b) Dopis don Bosku

Veleugledni in velečastiti gospod don Bosko, Turin

Prebivalci Cassineja, ki so se nadvse razveselili napovedi, da bi na teh prijetnih gričih odprli vzgojni zavod za mladino pod vodstvom in nadzorom vaše uglednosti, želimo izraziti našemu velikodušnemu dobrotniku priznanje in zahvalo za vašo odločitev in vam zato pošljamo zbirko podpisov v želji, da bi vas spodbudili k izvedbi zastavljene načrta in uresničitvi naše splošne želje.

Podpisani upajo, da ne bodo razočarani v svojem pričakovanju. Dobro se zavedajo, da sta danes vzgoja in izobrazba glavna dejavnika pri napredku civilizacije.

Cassine, 15. aprila 1876

c) Spremnno pismo

Po naročilu mojega očeta imam čast, da pošiljam vaši uglednosti poleg pisma seznam podpisov, ki smo jih v kratkem času nabrali, da pokažemo, kako zelo živa je v nas želja po odprtju zavoda, ki ga vaša uglednost namerava ustanoviti v našem kraju. Izrabljam priložnost, ki jo imam, ko naš profesor glasbe in organist v župniji San Carlo gospod Arrigo potuje domov k svoji družini, da bo pošiljka z večjo gotovostjo prišla v vaše roke. Hkrati vam izražam svoje globoko spoštovanje in odkritosrčno občudovanje, ko imam čast, da se imenujem vaše spoštovane uglednosti najvdanejšega in najponižnejšega služabnika. doktor LOVRENC PEVEROTI, zdravnik kirurg

d) *Pismo s podpisom don Boska*

Veleugledni gospod doktor!

Težko vam opišem, kako globoko me je presunilo vaše pismo in podpisi, zbrani med velikodušnimi Cassinejčani. Jaz, ki sem vse svoje življenje posvetil koristi mladine, sem prepričan, da je od zdrave vzgoje odvisen napredek naroda; jaz, ki se čutim pri ganjanega, da pomagam povsod, kjer je mogoče pomagati mladini, gotovo nisem potreboval take spodbude.

*Sedaj odgovarjam vaši spoštovani uglednosti in po vas toliko zaslužnim podpi-
nikom in vsem dobronamernim Cassinejčanom, da ne bom opustil ničesar, da bi
zadostili vesplošnim željam. Prepričan sem, da bomo zamisel tudi uresničili.*

*Na stavbi, ki sem si jo ogledal in je last gospodov Buzzijev, sta dve pomanjkljivosti:
preozek prostor za notranje dvorišče in malo previsoka cena, ki jo je postavil eden
izmed ocenjevalcev. Prvo pomanjkljivost bi lahko odpravili tako, da bi po nasvetu
nekega dobronamernega gospoda neka ugledna gospa odstopila potreben prostor.
Verjetno bo zlasti po zaslugi izvedenca doktorja inženirja odvetnika Spezie mogoče
premagati tudi drugo težavo. Medtem ko se dogovarjamo, vas prosim, da izrazite
vsem Cassinejčanom mojo hvaležnost za dragocen, da, neprecenljiv dar, ki so mi ga
darovali z izrazi njihovih plemenitih želj, ki se jih bom vedno spominjal.*

*Medtem ko prosim Boga, da vsem podeli srečno življenje, imam veliko čast, da se
imenujem vaše uglednosti ponižnega služabnika.*

Turin, 6. septembra 1876

duh. JANEZ BOSKO

51. PISMO KARDINALA SIMEONIJA DON BOSKU

Velespoštovani gospod!

*K čestitkam, ki ste mi jih izrekli ob mojem imenovanju za državnega tajnika njegove
svetosti, in za voščila, ki ste mi jih poslali za prihodnje božične praznike, se vam naj-
topleje zahvaljujem.*

*Da bi lahko čim učinkoviteje zastopali koristi Cerkve in Svetega sedeža, čutim pot-
rebo po posebni pomoči Božje milosti. Upam, da mi boste v tem tudi vi priskočili na
pomoč in jo skušali izprositi zame pri Gospodu.*

*Izražam vam svojo hvaležnost za vašo veliko uslugo, ki ste mi jo hoteli izkazati, in
tudi vam želim vse najboljše. Vaše uglednosti najvdanejši služabnik*

Rim, 29. decembra 1876

JANEZ kardinal SIMEONI

52. RAZNO

a) *Dvoje pisem don Pavii, ko je bil še mlad delavec*

Predragi Pavia!

*Prejel sem tvoje pismo in se ti zahvaljujem za lepe spomine, ki si jih ohranil o nas.
Bodi pogumen. Postani bogat, toda zapomni si, da je prvo bogastvo sveti božji strah.
Bodi dosleden v svojih dolžnostih, imej zaupanje v svoje gospodarje, imej jih rad in
jih spoštuj.*

*Trudimo se za nebesa. Gospod naj nas vedno ohrani na poti kreposti! Moli zame in
imej me v vsem za svojega dragega. duh. JANEZ BOSKO*

Turin, 29. januarja 1860

Predragi Pavia!

Vse, kar si storil, je prav. Prej vsaka žrtev in vsak napor kot druženje s tistimi, ki žalijo Gospoda. Še naprej se družiš z dobrimi in se izogibaj lahkomišelnežev, ki grdo govori-jo. Povej svojim tovarišem, da jih imam zelo rad v Gospodu. Vsako jutro bom tebe in tvoje tovariše priporočil Gospodu, da vam bo naklonil zdravje in svojo sveto milost. Če boš ti ali kateri izmed njih prišel v Turin, naj pride k nam, kjer se bo hranil in lahko tudi prenočil. Potem se bova pogovarjala o stvareh, ki se tičejo tvoje duše.

Izroči, če ti je mogoče, v lastnikove roke tukaj priloženo pismo. Namenjeno je fantu dobre volje. Govori z njim, postani njegov prijatelj in boš zadovoljen. Ne bom pozabil naročila, ki si mi ga dal. Bog naj blagoslovi tebe in tvoje tovariše in imej me za vseh vas najvdanejšega prijatelja.

Turin, 13. julija 1876 duh. JANEZ BOSKO

b) Don Jakobu Costamagni

Dragi moj don Costamagna!

Zalo sem vesel trojih voščil, tvojega pisma in vsega, o čemer mi pišeš.

Reci klerikom Campiju, Scaviniju, Vigni, maestru Craveru, da nimam več nikogar, ki bi delal čudeže, in da je zato nujno potrebno, da jih začnejo delati oni. Vsak kakega. Seveda se mora to začeti pri tebi.

Ne misli, da bi te pozabil pri sveti maši. Vi ste zares moje veselje in moje upanje. Zelo vas imam rad in vedno bom za vas storil vse, kar bom mogel. Začenjajo se težave, toda bodite prepričani, da bomo z Božjo pomočjo vse premagali.

Izroči eno priloženo pismo sestram, drugo pa gospodu Traversu.

Milost našega Gospoda Jezusa Kristusa naj bo vedno z nami. Služimo Gospodu v veselju in si pomagajmo s potrpežljivostjo in molitvijo. Amen.

Ostajam vaš v J. K. najvdanejši prijatelj.

duh. JANEZ BOSKO

P. S.: Don Costamagni in sestram se v mojem imenu zahvali za grozdje, ki so mi ga poslali. Veliko sem jih obdaroval z njim.

c) Markizi Passati

Velecenjena gospa markiza!

Zelo bi mi bilo neljubo, če bi vaša uglednost prišla v Turin v času moje odsotnosti, to je od 18. do 30. avgusta. Od tega dne do 19. sem doma, v družini, če Bog tako hoče. Če lahko izberete drug čas, mi sporočite, da se bova dogovorila, kdaj bi se lahko srečala. Upam, da vas bo to moje pisanje dobilo pri najboljšem zdravju, in prosil bom Boga, da vam dá še veliko let srečnega življenja, medtem ko se vam priporočam v molitev in se izrekam za vaše uglednosti najvdanejšega služabnika.

Turin, 14. avgusta 1875

duh. JANEZ BOSKO

P. S.: Zelo bi mi bilo ljubo, če bi se vam ponudila priložnost, da bi v mojem imenu pozdravili gospoda viteza Biondija.

d) Nekemu pobiralcu davkov

Veleugledni pobiralec davkov v Villanuova d'Asti!

Že nekaj let moji sorodniki brez moje vednosti plačujejo na moje ime davek za neko

stavbo v Murialdu, kraj Castelnuovo d'Asti, kakor je razvidno iz priloženega obrazca. Ker pa nisem nikdar posedoval, niti sedaj ne posedujem kakršnekoli stavbe v tem kraju in je koča, v kateri sem se zadrževal nekaj dni v letu, last mojega pokojnega brata in s tem last njegovih otrok, vas prosim:

1. da zbrišete iz davčnega zapisnika predmet, ki ga ni in zato ne more biti obdavčen,
2. da povrnete v prejšnjih letih vplačane vsote za ta predmet.

Prilagam znamko za primer, da bom imel čast prejeti od vas odgovor.

Vaše uglednosti najponižnejši služabnik.

Turin, 13. januarja 1876   duh. JANEZ BOSKO

e) Dvoje pisem doktorju Janezu Mazzolti Chiariju

Predragi gospod doktor!

Zahvaljujem se Gospodu, da vas je navdihnil, da ste ustanovili potujočo knjižnico. Ni boljše stvari v časih, ko se širi hudobija, kot je širjenje dobrega tiska.

Glavno težavo ste že vi sami omenili: kako naj jo ustvarimo? Kdo naj se zanjo zavzame? Katere knjige naj damo na voljo bralcem?

Naj vam izrazim svoje skromno mnenje.

Odbor naj sestavljajo dobri katoličani ali vsaj na videz taki, ki niso imeli nikdar kakih sporov s civilno in cerkveno oblastjo.

Knjige naj ne bodo ne nemoralne ne protiverske, se pravi, da niso na indeksu od Cerkve prepovedanih knjig in so tudi sicer neoporečne.

Rade volje vam bom dal kako knjigo iz naše založbe. Iz seznama, ki ga prilagam, jih boste lahko izbrali. Dobili boste primeren popust.

Blagoslavljam okoliščine, ki mi dajejo priložnost, da stopim v stik z osebo, kot ste vi. Dajem se vam na razpolago v vsem, v čemer sem vam lahko na uslugo, in prosim Boga, naj ohrani v zdravju in svoji milosti vas in vašo družino. Priporočam se vam v molitev in se imam za vaše uglednosti najponižnejšega služabnika.

1. februarja 1876   duh. JANEZ BOSKO

Predragi gospod doktor!

Dobro sem razmislil vsebino pisma, ki ste mi ga poslali, in vam povem 'coram Domino' (pred Gospodom), da če bi bil jaz na vašem mestu, bi se otresel imenovanega združenja. Reke postajajo s tokom vedno večje. Ali lahko pričakujete, da si bo krščanski človek pravilno razložil tiste članke?

Prizadeval bi si, da ne bi skušal ustanoviti odbora za širjenje dobrega tiska, temveč samo majhno združenje. Bo manj obširno, pa zato boljše in bolj po vesti. V tem primeru bi lahko ločili ljuljko od dobrega semena. Jaz vam bom vedno rade volje pomagal pri tem svetem prizadevanju. Božja pomoč tudi ne bo manjkala.

Sebe in svojo družino 8.000 dečkov priporočam vašim molitvam in se izpovedujem v bratovski povezavi v J. K. za ponižnega služabnika.

Turin, 8. 2. 1876   duh. JANEZ BOSKO

f) Don Petru Pozzanu (Treviso)

Predragi v Gospodu!

Obnavljam, kar sem vam že povedal v osebнем razgovoru. Pojdite naprej v duhovni-

škem poklicu, v katerega vas kliše Gospod. Toda vedite, da si z veliko svetovalci večate tudi zmedo. Če imate priložnost, pozdravite v mojem imenu vašega gospoda škofa. Bog naj vas blagoslovi in molite zame, ki ostajam v J. K. najvdanejši prijatelj.
Varazze, 8. 3. 1876 duh. JANEZ BOSKO

P. S.: Ne pozabite na širjenje Katoliškega branja.

g) Dvoje pisem inženirju E. Campanelli (Genova)

Predragi gospod inženir!

Posvetoval sem se o znani stvari z odvetnikom Alessiem, ki kot pošten in veren človek ne pretirava. Pisal mi je pismo, ki ga v vašo vednost pošiljam v prilogi.

Vedno bom vesel, če vam bom lahko v čemerkoli pomagal, in prosim Boga, da vam poplača vaše prizadevanje, ki ga kažete na toliko načinov.

Molite tudi zame, ki ostajam v J. K. najponižnejši služabnik. duh. JANEZ BOSKO
Turin, 2. avgusta 1876

P. S.: Pod stebriščem zavetišča v Sampierdareni so delno izpraznili vrata in vdrali okna, da bo bolj svetlo, in tudi zato, da bi zmanjšali izdatke.

Predragi gospod inženir!

Komaj danes vam pošiljam odgovor odvetnika Comaschija. Sporočam vam ga, da se oddolžim.

V načrtu imam nekaj drugega, kar vam bom v nekaj dneh sporočil. Toplo se vam zahvaljujem za vse dobro, ki ste mi ga storili. Ohranite me v J. K. duh. JANEZ BOSKO
Turin, 5. 6. 1876

h) Velečastitemu Marku Petittiju (Turin)

Predragi v Gospodu!

Žal mi je, da me številne zaposlitve ovirajo, da bi vam odgovoril na vprašanja, ki mi jih postavljate. Oprostite mi. Povem vam, da je treba z nevednimi in neotesanimi veliko potrpeti in se zadovoljiti z malim. Vaša vprašanja imajo v vaših odgovorih pravo rešitev. Vaši odgovori so pravilni. Tako se mi vsaj dozdeva.

Bog naj vas blagoslovi in prosite za tega ubožca, ki je v J. K. najvdanejši prijatelj.
Lanzo, 26. sept. 1876 duh. JANEZ BOSKO

i) Dvoje pisem don Rui

Predragi don Rua!

Če je kaj posebnega, mi pošlji v Nico, kjer bom ves ponedeljek. Odpotujem jutri. V ponedeljek zjutraj bom šel v Acqui, od koder se bom vrnil zvečer. V torek zvečer bom, če je taka Božja volja, prišel nazaj 'ad Lares' (bivališče domačega boga). Če bom pa naletel na priložnost, da kaj nabere, se bom vrnil v sredo.

Nekaj sem že nabral, vendar ne toliko, kot bi ti rad. Ljubi me v Gospodu in imej me v J. K. za najvdanejšega prijatelja. duh. JANEZ BOSKO

Vignale, 6. 10. 1876

Predragi don Rua! Če bo Božja volja, bom ob 7^h zvečer v Turinu. Če boš na železniški postaji, se bova lahko pogovorila. Bog naj vas vse blagoslovi in imej me v J. K. za najvdanejšega prijatelja. duh. JANEZ BOSKO Nica, 8. okt. 1876

l) Nekemu N. N.

Latinsko besedilo v MB XII. str. 707.

m) Dvoje pisem mons. Gastaldiju

Velečastita ekscelenca!

Za staro kapelo v čast sv. Alojziju Gonzagi na Viale del Re, ki bi se 1847 skoraj porušila, smo dobili nov, primernejši prostor na sosednjem zemljišču in v stavbi, vsaj tako dolgo, dokler ne bi mogli dozidati cerkve sv. Janeza Evangelista.

Da bi se vse naredilo po predpisih svete Cerkve, vas podpisani prosi, da bi pooblastili osebo, za katero želite, da bi si ogledala stavbo in overovala opremo ter blagoslovila novo kapelo nedeljskega oratorija, ki naj bi prihodnjo nedeljo nadomestila dosedanjno, kjer se zbirajo ubogi dečki iz te mestne četrti. Za uslišano prošnjo se zahvaljuje ponižni prosilec duh. JANEZ BOSKO.

Turin, 15. marca 1876

Dovoljujemo, kar se prosi v tem pisanju, in pooblaščamo prosilca, da opravi pregled.
Turin, 15. marca 1876 + LOVRENC, nadškof

Velespoštovana ekscelenca!

Iz Rima sem prejel priloženo pismo, ne da bi bilo na ovitku kaj napisano, in vam ga takoj pošiljam. Ne vem, za kaj gre, niti katera sveta kongregacija ga pošilja.

Če se tiče mene, vas prosim, da mi sporočite. Z največjim spoštovanjem imam čast, da se imam za vaše ekscelence ponižnega služabnika.

Turin, 9. decembra 1876

duh. JANEZ BOSKO

n) Nekemu N. N. v oratoriju

Pošlji mi čim prej program Združenja Marije Pomočnice z odlokom ali bolje rečeno papeškim brevom. Pozdravi Marchisia. Naj bo priden in dobre volje. Prejel sem zgodovine in jih bom razdelil.

Pozdravi vse in pozdravljen. Vedno vaš v N. G. J. K. najvdanejši prijatelj
duh. JANEZ BOSKO

KAZALO

PREDGOVOR	6
1. POGlavJE	8
<i>BESEDE BLAŽENEGA DON BOSKA NA ZAČETKU NOVEGA LETA 1876</i>	
2. POGlavJE	30
<i>DVOJE SANJ: GODRNJANJE, TRIJE MRTVI</i>	
3. POGlavJE	38
<i>KONFERENCE SVETEGA FRANČIŠKA</i>	
4. POGlavJE	65
<i>NASTANITEV SALEZIJANCEV V ARGENTINI</i>	
5. POGlavJE	76
<i>ZA ZAVODE IN V ORATORIJU</i>	
6. POGlavJE	105
<i>POTOVANJE BLAŽENEGA V RIM</i>	
7. POGlavJE	149
<i>MED DEVETDNEVNICO IN PRAZNIKOM MARIJE POMOČNICE</i>	
8. POGlavJE	159
<i>VEDENJE IN GOVORJENJE BLAŽENEGA PRI NEKATERIH SREČANJIH</i>	
9. POGlavJE	168
<i>MISIJONARJI IN MISIJONI</i>	
10. POGlavJE	182
<i>MORNEŠKI DUH</i>	
11. POGlavJE	192
<i>PRIPRAVE ZA DRUGO ODPRAVO MISIJONARJEV</i>	
12. POGlavJE	206
<i>DOGODKI V ORATORIJU OD KONCA DUHOVNIH VAJ DO RAZDELITVE</i> <i>NAGRAD OB KONCU ŠOLSKEGA LETA</i>	
13. POGlavJE	238
<i>DRUŽINSKE ZADEVE</i>	

---

14. POGlavJE	258
<i>DOGAJANJE V ZAVODIH</i>	
15. POGlavJE	274
<i>LETA 1876 UMRLI SALEZIJANCI</i>	
16. POGlavJE	281
<i>DUHOVNE VAJE V LANZU</i>	
17. POGlavJE	306
<i>PREDLAGANE IN URESNIČENE USTANOVITVE</i>	
18. POGlavJE	323
<i>ODHOD DRUGE ODPRAVE MISIJONARJEV</i>	
19. POGlavJE	344
<i>NEVŠEČNOSTI S ČASNIKARJI</i>	
20. POGlavJE	351
<i>ZAČETEK ŠOLSKEGA IN KONEC CIVILNEGA LETA</i>	
DODATEK – DOKUMENTI	392
KAZALO	449

